BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
6
A
57
NAPOLI

6. A - 57

LEONIS ALLATII
DE
OCTAVA SYNODO
PHOTIANA.

Annexa eſt,

IOANNIS HENRICI HOTTINGERI
Diſputationis Apologeticæ, de Eccleſiæ
Orientalis atque Occidentalis tam
in Dogmate, quam in Ritibus
diſſenſu, &

IVVENIS VLMENSIS
*Exercitationis Hiſtorico-Theologicæ de Eccleſia
Græcanica Hodierna*

R E F V T A T I O.

ROMAE. Typis S. Cong. Propag. Fidei, Anno. 1662.

LEO ALLATIVS

LECTORI SVO.

PHOTIVS, infœlix atque ærumnoſum Eccleſiæ Catholicæ nomen, equeſtri nobilique loco natus, præclara eruditione atque doctrina conſpicuus, magnarum etiam aliarum artium inſtructiſſimus, ſed ingenio vafro, nequitia ſingulari, ambitione putida, ideoque ad omne facinus nefaſque delectus, cum inaudita omni memoria fraude Ignatium Virum

ſanctiſſimum ſubmouiſſet, & thronum Conſtantinopolitanum occupaſſet, ſe in eo ſtatu neque tutum, neq; extra periculum vllo vnquam tempore reputans, niſi approbatorem firmatoremq; ſuæ dignitatis Pontificem Rom. haberet, cuius erat ſimilia ſtatuere, ſcripſit ad Nicolaum per id tempus Eccleſiæ Catholicæ moderatorem, demiſſo atque humili animo approbationem expoſcens. Nicolaus in ſe cauſam aſſumens, Photij, & Ignatij iuribus examinatis, incorrupte ſententiam protulit, Sedem Ignatio adiudicauit, amiſſam iniquiſſimis dolis dignitatem reſtituit, & reſtitutam integre conſeruauit ipſe, & Concilium Conſtantinopoli celebratum audiens, & obediens obfirmatis decretis Pontificijs, Pho-

tium

tium alieni aggreſſorem conde-
mnauit, & ex vrbe patria expulſum relegauit. Hæc Acta Concilij auctoritati Pontificiæ innixa in ea dignatione fuere, vt Octauæ Synodi Oecumenicæ locum occuparint, & apud Græcos ipſos nomen tenuerint Octaui Concilij Generalis. Quid interim geſſerit Photius, & quibus machinis decreta Nicolai, & illius ſucceſſoris Adriani infirmare conatus fuerit, fuſè proſequuntur tum Græci, cum Latini Hiſtorici. Ijs tamen cum obniterentur Pontifices, licet ille plurimum laboraret, nihil profecit, donec Ignatius manſit in vita; quo demortuo, Sanctabareni malis artibus, & Photij commentario de Baſilij Imperatoris ſanguinis propage, circumuentus Baſilius procu-

rato conſenſu Ioannis Pontificis, rurſus denuo Photium Patriarcham recreat, conuocato Concilio, Legatis Ioannis interuenientibus, & omnia vno ore comprobantibus. Concilium callide procurauerat Photius, vt ſui reſtitutionem conſtabiliret, ſciens, Pontificem, ſiue Presbyterum, ſiue iuſte, ſiue iniuſte condemnatum eiectumq; per Concilium in locum priſtinum, vnde cecidit, reſtitui non poſſe, crimen ab Arianis obiectum Athanaſio,& Ioanni Chryſoſtomo a Theophilo Alexandrino. Et hæc etiam Synodus ſic a Photio ſiue conficta, ſiue vere coacta, vel in parte vel in omnibus,ſub Octauæ Synodi nomine innotuit apud Græcos Schiſmaticos. Hinc vt vides, Lector eruditiſſime, duæ Synodi ſub nomi-

mi-

mine Octauæ circumferuntur, altera tempore Nicolai, in qua deponitur Photius, Ioannis altera, in qua reſtituitur. Hanc Schiſmatici exoſculantur, illam Catholici, quam & re ipſa congregatam eſſe & celebratam nemo, nec etiam ex Schiſmaticis in controuerſiam vertit. Hanc ſub Ioanne Schiſmatici celebrant, & lambunt: an vero celebrata ſit, multi dubitant, nonnulli per omnia, alij tantum de actione poſtrema dubium mouent, in qua recitatur Symbolum abſque additione, & anathema dicitur contra addentes, dementes, mutantes: & legitur Ioannis Epiſtola, in qua fatetur, nihil additum in Symbolo, & proſpecturum ſe in poſterum, ne quid addatur. Quæ omnia ſuppoſititia eſſe ex ingenio

Photij, qui ſimilia, & alias ſæpius nequiſſimo auſu pertentauerat, & mendacijs confictis aduerſus Nicolaum Pontificem, & Ignatium, viros a culpa innocentiſſimos inſurrexerat, ex Græcorum ipſorum, & Schiſmaticorum potiſſimum, remota omnis dubitationis nebula, demonſtrauimus. In quibus enarrandis, cum deprehendiſſemus Robertum Creyghtonum Præfatione ad Lectorem in Hiſtoria Concilij Florentini recens ab eodem Græce & Latine mala fide edita, innumeris erroribus implicari, & veritatem nemini non patentem offuſis tenebris præuertere, eius dicta acriori examine, ſed ingenuo ſubiecimus. Inter hæc porro peruenerunt ad manus, neſcio cuius Iuuenis e Sueuorum gen-

te

te bellicoſiſſima Exercitatio Hiſto-rico-Theologica, de Eccleſia Græcanica hodierna, & Ioannis Henrici Hottingeri, nullo numero hominis, Diſputatio Apologetica, in quibus vnionem meam inter Eccleſiam Orientalem atque Occidentalem, & conſenſum vnanimem in diſſenſum, & diſcordiam reducere conati ſunt. Sed eos neque ſua probare, neq; mea conuellere potuiſſe, patet, cum rationibus pro me adductis, auctoritatibus, & teſtimonijs ex ipſius Eccleſiæ Græcæ fontibus, & Libris Ritualibus in dies ſingulos palam populo lectis nullo modo reſponderint. Quidquid enim attulerunt, id omne conſenſum potius non diſſidium comprobat. Nam etiam ſi concedamus, quæ ipſi diſſidia in-

ter

ter has Eccleſias ementiuntur, vera eſſe, nihilominus argumentorum momenta pro conſenſu adhuc ſibi conſtant cum multo plura commemorentur, quibus diſtant a Reformatis. Et nugatoria ſunt, quæ ex aliorum teſtimonijs diducunt: Ridicule enim concluditur, hic vel ille dicit Græcos agere, vel dicere; Ergo Græci, vel Eccleſia Græca agit, & dicit. Quamuis etenim Græca Eccleſia ex Græcis conſiſtat, non ideo tamen quidquid ſinguli Græci dicunt, Eccleſiam Græcam dicere aſſeuerandum eſt. Nam in ea Eccleſia fuere & perditi animi homines, & Hæretici, & Schiſmatici, & quid non? Peſtes tamen ſimiles non infecerunt Eccleſiam, ſicuti nec Occidentalem ſimiles ſortis homines. Et perridiculus eſſet

ſet, qui argumentaretur Zuinglius dicit, Caluinus ſcripſit, Lutherus docuit, Hottingerus inſanit, alius quiſpiam ineptit. Ergo Eccleſia Occidentalis dicit, ſcripſit, docuit, inſanit, ineptit. Licet enim plerique prauarum religionum virus ſpargant, peſtiferas de dogmate opiniones diſſeminent, Pontificiam Eccleſiam impugnent, & tandem noxijs moribus labem, & vulnus conſcientiæ infligant, Eccleſia tamen Pontificia nunquam de præeminentia, nunquam de dignitate, nunquam de infallibilitate ſua decidit, ſed quo pluribus perſecutionum turbis, Hæreticorum machinis, male ſanorum hominum fraudibus concutitur, plus pluſque candido lumine claret, exacta ad omnem legem innocentia augeſcit,

in-

intemerata fide rutilat, & ſoſpite Deo ſacroſancta, inuulnerata, & a blaſphemijs, ac feralibus nefariorum hominum telis pudiciſſima, in ſumma rerum omnium poteſtate, vt aiebat ille,

Intaminatis fulget honoribus:
Nec ſumit aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.

ELEN-

ELENCHVS CAPITVM.

Cap. I. Synodi coactæ a Photio pro ſui in thronum confirmatione, atq; reſtitutione recenſentur. pag. 1

II. Roberti Creyghtoni de his ijſdem Synodis verba proferuntur, & numeratis mendacijs refelluntur. 9

III. Synodus Photiana ob multa in ea inconſiderate acta, dictaque, & præter Synodorum dignitatem, falſitatis in ſuſpicionem vocatur. 59

IV. Ex diuerſitate textus, ex alijs, atque alijs Codicibus, & Photij aſtu, Synodum ementitam eſſe euincitur. 67

V. Hoc idem probatur ex Sacerdotio ipſius Photij, quod a Synodicis Θεο-ψήφιςον, a Deo decretum, nuncupatur. 73

VI. Ex ſcopo ac fine vnico Concilij, quæ fuit reſtitutio Photij a depoſitis, & excommunicatis profecta, antequam acceſſiſſet aſſenſus Pontificis Romani, hoc idem oſtenditur. 96

VII. Ex corruptis a Photio Ioannis Octaui literis Apoſtolicis, & condemnata Octa-

Octaua Generali contra Photium, hoc idem probatur. pag. 120

VIII. *Ex approbatione, & annumeratione Synodi Nicænæ Secundæ contra Iconoclaſtas procurata a Photio, hoc idem confirmatur.* 151

IX. *Dictis Schiſmaticorum inter ſe longiſſime diuerſis Sextæ, & Septimæ Actionum commentum reijcitur.* 162

X. *Poſtremas has Actiones plane fictitias eſſe, pluribus rationibus confirmatur.* 194

XI. *In illa Synodo de Dogmate nullus ſermo habitus eſt, nec Commonitorio Pontificio in omnibus obtemperatum, ideo facta omnia in dicta Synodo, & potiſſimum in his Actionibus irrita, infectaque remanent.* 211

XII. *Ioannis Henrici Hottingeri, Ioannis Henrici Bœcleri, & Roberti Creyghtoni de Photio mendacia recluduntur, & redarguuntur.* 244

XIII. *Hottingeranæ Diſputationis Apologetica contra Allatium, de conſenſu Græcæ Romanæque Eccleſiæ ſordes, atque mendacia eluuntur.* 285

XIV. *Exercitatio Hiſtorico-Theologica de Eccleſia Græcanica hodierna; nonnullis alijs, ſed potiſſimum Leoni Alla-*

Allatio oppoſita, examinatur, & redarguitur. pag. 434

XV. *De Eccleſijs Eois alijs, vt conueniant cum Reformatis, & de eorum cum Eccleſia Romana conſenſu, Epiſtola Abrahami Ecchellenſis ad Leonem Allatium, Bibliothecæ Vaticanæ Præfectum.* 585

Conclusio Operis. 665

APPROBATIO.

IVbente Reuerendiſſimo P. Raimundo Capiſucco ſacri Apoſtolici Palatij Magiſtro, legi Tractatum hunc De Synodo Octaua Photiana, *a Clariſſimo viro Leone Allatio Bibliothecæ Vaticanæ Primo Cuſtode compoſitum. Quod ob multiplicem Eccleſiaſticæ veritatis elucidationem, dignum exiſtimo, quod typis in lucem edatur, cum nihil fidei moribuſque Chriſtianis aduerſum contineat; Sed potius ad eruditionem, ac puritatem Eccleſiaſticam augendam non leuè fulcimentum allaturum videatur. Romæ.* 20. *Octobris* 1661.

D. Ferdinandus Vgheſlus Abbas Ordinis Ciſtercienſis.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſ. Patri Magiſtro Sac. Palatij Apoſtolici.
O. Archiepiſcopus Patracenſis.

Imprimatur.
F. Raimundus Capiſuccus Sac. Palatij Apoſtol. Mag. Ord. Prædicatorum.

LEONIS ALLATII DE SYNODO OCTAVA PHOTIANA.

CAPVT I.

Synodi coactæ a Photio pro ſui in thronum confirmatione, atque reſtitutione recenſentur.

QVID vero de Synodo VIII. Photiana ſentiendum eſt? Eam veram ac legitimam Synodum, & quod magis eſt, Oecumenicam ex Schiſmaticis, & potiſſimum recentioribus plerique agnoſcunt, eique titulum *Oecumenicæ* præ-

ſigunt. Inter eos non infimi nominis ſunt Georgius Gemiſtus, Philagrius, Bryennius, & qui illius Canones illuſtrare conati ſunt Theodorus Balſamo, ac Ioannes Zonaras. His adde Nilum Theſſalonicenſem, Macarium Ancyranum, & alios, ne ſingulos commemorem. Marcus Epheſius in Concilio Florent. Seſſ. Sexta, & in profeſſione ſuæ fidei dicit, hanc Synodum, quæ reſtituit Photium, priorem Adriani, auctoritate Ioannis, cuius adhuc ad Photium extant Epiſtolæ, abrogaſſe, & cenſuiſſe additionem in Symbolo penitus eſſe expungendam, & ex eo tempore, ad ſuum vſque diem a magna Conſtantinopolitana Eccleſia legi, Ἅπαντα τὰ κατὰ τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν Φωτίου, καὶ Ἰγνατίου γραφέντα ἢ λαληθέντα, ἀνάθεμα. *Omnibus, quæ aduerſus ſanctos Patriarchas Photium, & Ignatium ſcripta, vel dicta ſunt, anathema.* Octauam Oecumenicam nuncupatam fuiſſe, Patres Concilij, cum alia maioris momenti vrgerent, dicta Epheſij, vti quibus tum reſponderetur minus digna neglexerunt. Nos infra illa examinabimus. & hæc quidem Græci ex ſchiſmate, qui ſuo fauentes Photio, non æque de alijs iudicant. Non deſunt alij & clarioris inter Græcos nominis, qui dictam Synodum vti legitime coactam, & celebratam recipiunt, ſed duas poſtremas Actio-

nes

nes Sextam nempe, & Quintam prorſus reijciunt, & argumentis ex eadem Synodo petitis tradunt, eas Photianorum eſſe aſſumenta. Ita Manuël Caleca lib. 4. aduerſus Græcos, Anonymus in Marg. Cod. Vatic. 1115. in Actione Sexta ipſius Synodi. quorum verba infra recenſebo. Sed vt teſtata dicas, quędam de temporibus Photij tibi prælibanda ſunt. Photius occupato Throno, exterminatoque Ignatio Patriarcha, videns etiam tum plurimorum animum ad Ignatium accedere, vt ſibi Principatum conſtabiliret, & Ignatij condemnatione populum ad ſui beneuolentiam conuelleret, Imperatoris, ac Bardæ imperioſo miniſterio Concilium ſibi adhærentium Epiſcoporum congregat. Sed cum neque eo modo res ad nutum procederent, legat Oratores ad Nicolaum Pontificem Romanum id vnum rogans, vt ſuos Conſtantinopolim ad extirpandam nondum prorſus extinctam Iconomachorum hæreſim mitteret, ſic enim ſui in throno confirmationem cum animo agitabat, ſcribens, Ignatium ob ſenium & eneruatas vires throno renunciaſſe, recepiſſe ſe in Monaſterium Inſulæ, in quo cum omni honore, & obſequio viueret. Decreto Nicolai Rodoaldus Portuenſis, & Zacharias Anagninus cum mandatis Conſtantinopolim veniunt, vt quæ-

ſtionem de ſacris Imaginibus alias iudicatam definirent: de cauſa inter Photium, & Ignatium inquirerent, & ad ſe referrent: cum Photio vti laico, non vti Epiſcopo communicarent. Sed cum Conſtantinopoli non approbaretur neq; Ignatij eiectio, neq; Photij in eius locum ſubrogatio, Legatis minus digne ſuſceptis per centum dies cum alijs commercium interdicitur, tandem malis, metuque coacti Concilio numeroſiſſimo Epiſcoporum Photio fauentium in Eccleſia ſanctorum Apoſtolorum interſunt, in quo deductus Conſtantinopolim Ignatius accuſatur, criminis loco obijcitur, fauore Principum Eccleſiam occupaſſe, in S. Methodium prædeceſſorem ſuum contumelioſum, & iniurioſum extitiſſe, ideoque damnatus, & ſolemni ritu indumentis Pontificijs exutus, exauctoratur. Et hæc eſt Secunda Photij Synodus, quam Balſamo nimis inconſultus, & Græcis ipſis contra nitentibus Oecumenicam, tum ob præſentiam Legatorum Pontificis, tum ob multitudinem Epiſcoporum, Nicænorum Patrum numerum exæquantem, namque erant trecenti decem & octo, vocitat. Veruntamen qui conuenerant, cum ſuſpecti inimici Ignatij, & ipſius Photij mancipia eſſent, in iudicio illo ferendo inepti iudicati ſunt. Ob nefaria quo-

que

que iudicata, geſtaque ad nutum Imperatoris, qui eidem Concilio tanquam Iudex interfuit, & contra innocentes Epiſcopos, & Legatos Apoſtolicos multa machinatus eſt, *Latrocinalem Synodum* Nicolaus Pontifex congregationem illam appellauit. & apud Græcos, quod in primo congreſſu de cauſa Ignatij, in ſecundo de cultu Imaginum actum eſt, licet eodem loco eodemque tempore, & ab ijſdem celebrata *Primæ, & Secundæ* ſibi nomen vendicauit. Et hæc Conſtantinopoli ante damnationem ſuam Photius proterue, & maligna mente fingebat, & machinas contra Ignatium admouebat. Sed Romæ in Concilio Apoſtolicæ Sedis reſtituto Ignatio, Photio, & criminis ſocijs eiectis, depoſitiſq; Photius furore concitus, adnitentibus Michaële Imperatore & Barda Cæſare Conciliabulum præſidente Imperatore, nefarijſque hominibus, & Orientalium Sedium Vicarijs ſuppoſitis congregat, & in Romanum Pontificem falſa crimina comminiſcẽdo anathematis ſententiam profert, compoſitoque libello ea de re, mille circiter ſubſcriptiones Antiſtitum de ſuo adumbratas inſerit, cum præter vnum & viginti, nullus prorſus repertus ſit tantæ impietatis fautor, reclamantibus reliquis, non poſſe Summum Pontificem ab inferioribus iudicari.

Tum ſcripſit ad omnes Orientales Patriarchas Epiſtolam de cogenda Synodo Oecumenica aduerſus Nicolaum, Latinam Eccleſiam multis appictis criminibus calumnioſe infamans. Poſt cædem Bardæ nihil ſe profeciſſe cernens, perſuadet Michaëli, vt coacta Synodo Nicolaum damnaret, a quo fuerat antea ipſe damnatus. Sic collectis ſuæ factionis Epiſcopis, ſubſtitutiſque alijs, qui vicem Patriarcharum Orientis tenerent, in Romanum Pontificem anathematis ſententiam a ſe in Concilio latam notam Italis per Legatos ſuos facit, conatus etiam Ludouicum Imperatorem inducere, vt Nicolaum a Sede deturbaret, promittens ſe proclamaturum illum Conſtantinopoli Imperatorem. Cæſo Michaële initio Imperij Baſilij plena Synodo Photius eijcitur, & reſtituitur Ignatius. Sed poſt multos annos fraudibus mire concinnatis, reconciliatus Baſilio, & vita functo Ignatio in Cathedram reſtitutus, Ignatianos diris vexationibus affligit, poſtea Pontificijs literis, quarum ille contextum immutauerat, detrahendo, quæ in Eccleſiæ Romanæ auctoritatem, & Ignatij laudem, vel in reprehenſionem ſuiipſius dicta eſſent, addendo multa in laudem propriam, & damnationem Synodorum contra ipſum celebratarum, ac deinceps omnia

pro

prò arbitrio confundendo, vt ſi vera cum immutatis compararentur, vix cognoſcas, eam Photij verſionem ad Ioannis Epiſtolas pertinere, in communionem receptus exiſtimatur. Legatis itaque Romanis præſentibus, ſi tamen ea legatio vera eſt, & non conficta, nec non Epiſcopis Orientalibus Synodum celebrat, in cuius poſtremis Actionibus comprobatur fidei definitio in Septem Oecumenicis Synodis recepta, cônteſtationibus additis, ne quid in ea ab aliquo adderetur, vel minueretur omnino, recitatumque eſt Symbolum Nicænum, ſiue Conſtantinopolitanum, ita quidem ſugillans, damnanſque Latinos, quod in eo appoſuiſſent verba illa *Filioq;* Pari modo eadem de re inuenitur in multis Codicibus annexa ad Photium Ioannis Papæ Epiſtola ab aliquo nebulone, & forte etiam ab ipſo Photio conficta, in qua eandem cum Græcis ſententiam de proceſſione Spiritus Sancti profitetur Pôntifex, & ſe profeſſurum in poſterum promittit. Decretis Synodalibus ſubſcribit Baſilius Imperator, expreſſam addens improbationem eorum omnium, quæ contra Photium acta eſſent in octaua Synodo legitima, cui ipſe ſubſcripſerat vna cum filijs, quos huic quoq; Photianæ Synodo ſubſcribere voluit.

Hanc Synodum ſub Octauæ Generalis no-

mine mirum eſt, quantum Schiſmatici venerentur, dum per eam & auctoritas Pontificia vulneretur, & ſui Photij partes ſubleuentur, & additio in Symbolo, ſiue mauis proceſſio *ex Filio* conuellatur. Sunt ergo Synodi coactæ a Photio, Prima poſt expulſum Ignatium ad reconciliandos ſibi animos Præſulum: Secunda, qua præſidentibus Legatis Pontificijs Rodoaldo & Zacharia, Ignatius damnatur exauctoraturque, quæ a Nicolao Pontifice *Latrocinalis* appellatur: Tertia & quarta, quas ille poſt ſui in Romano Concilio condemnationem coëgit, ſiue potius confinxit alteram aduerſus Romanam Sedem, alteram aduerſus Ignatium: Quinta poſt necem Bardæ, ſub Michaële tamen, in qua aduerſus Romanum Pontificem Nicolaum anathematis ſententiam protulit: Sexta poſt obitum Ignatij, & ſui cum Baſilio reconciliationem, qua in Throno Conſtantinopolitano, Ioannis Pontificis, cuius & multas laudes proſequitur, literis, falſatis tamen, confirmatur, & in qua impudentiſſime ſuam auctoritatem etiam in Romanam iuriſdictionem extendit, tantum non ſibi Pontificem obnoxium faciens, & aſſerentes proceſſionem *ex Filio* Spiritus condemnat ita, vt additio illa futuris etiam temporibus interdicatur.

CA.

CAPVT II.

Roberti Creyghtonis *de his iiſdem Synodis verba proferuntur, & numeratis mendacijs refelluntur.*

ET hæc de Synodis pro Photio, & contra Photium coactis vti ſolide, ita plene dicta ſufficerent. Veruntamen cum Robertus *Creyghtonus* non probus, nec fidus, ſed ad voluntatem recens nouæ Florentinæ Synodi Interpres, multa in vnum conuoluens, a veritate hiſtorica multum aberret in illis referendis, eius dicta hic appoſita examinabimus, vt ex ijs tanquam ex vngue Leonem agnoſcas, & quanti ſit faciendus in reliquis, pateat. Verba illius ſunt in Præfatione ad Lectorem pro vera, vt ipſe nugatur, Hiſtoria vnionis non veræ inter Græcos & Latinos in Concilio Florentino, *In fortuna Photiana mutabili decurſu illud ſingulare arbitror contigit tres Synodos Oecumenicas intra octodecim annorum ſpatia celebrari Imperatorum, Paparum, Patriarcharum auctoritatibus approbatas*. Sola nempe *Creyghtoni* imaginaria apprehenſione compoſitas. In prima, in qua depoſitus fuit Ignatius, intruſus Photius, nullus interceſſit Paparum aſſenſus, nullum Concilij etiam particularis decre-

cretum, ſed mera poteſtas, & oppreſſio virum ſanctiſſimum de ſolio deiecit: Namq; cum Ignatius in offenſionem Bardæ incurriſſet, & Sedis abdicationem ſæpius ab Epiſcopis, ad hoc a Barda legatis, ſcribere pernegaſſet, & Patriciorum atque Iudicum machinis & pollicitationibus petitus non deceſſiſſet, ſed firmus, immotuſque in propoſito ſtetiſſet, dignitatem conſtantiſſime propugnans, de ſolio eijcitur, & Photius in Vrbis regiæ Patriarchatum ab Ignatij aduerſarijs, & a profanis magiſtratibus promouetur, conſecraturq; a Gregorio Asbeſta Epiſcopo Syracuſano Conſtantinopoli tum de multis maleficijs reo immorante, & iam Romæ ob ſcelera exauctorato, & quem Ignatius in ſui conſecratione Sacris intereſſe minime voluit. Secutæ ſunt variæ Ignatij relegationes in Inſulas, & certamina; & cum tandem in Mitylenæ exul ageret, Photius ſibi affinium, & perneceſſariorum coacta Synodo in Apoſtolorum templo Ignatium abſentem, non vocatum, non auditum anathemate ferit, & exauctorat, accuſator idem & iudex, & depoſitioni illius non annuentes vinculis, & carceribus, & languoribus mactat: & vt gratiam aliorum captaret, mittit Romam ad Nicolaum Papam Oratores, Romanæ cupiens Eccleſiæ auctoritate Igna-

tij

tij condemnationem firmare, & teſtatam reddere, ſcribens Ignatium ſenio, morboq; confectum ſe munere abdicaſſe, commorari in Inſula ab omnibus honore, & officijs cultum. His motus Nicolaus Zachariam, & Rodoaldum Epiſcopos ablegat, & coacta Synodo conuocatur Ignatius de oblatis ſibi criminibus reſponſurus. Proceſſit ſacro Patriarcha ornatu indutus, quo inter eundum ſpoliatus, Synodo ſiſtitur, condemnatur, & deponitur: quæ poſtmodum cum ſciuiſſet Nicolaus Pontifex legatos Zachariam, & Rodoaldum exauctoratos anathemate percuſſit, Photium tyrannum, & adulterum pronunciauit, & Synodi ſuæ decreto deponit, omneſque ab eodem Photio conſecratos, ipſumque Imperatorem cum omni eius Senatu per literas ſuas a cœtu fidelium excludit: Legatur vita Ignatij a Niceta ſcripta. Et ſi fides huius ſapientiſſimi viri reſpuitur, adeatur Synodicum, cuius Auctor hæc eadem narrat. Φώτιος οὖν παρὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας τοῦ θρόνου ἐπιλαβόμενος, οὐκ ἐστοίχει τῷ ἡσυχάσαι, οἵσπερ ὠλίσθησεν, ἀλλ' εἰς θυμὸν κινήσας τὸν Αὐτοκράτορα μετὰ μυρία δεινὰ ἐξορισθεὶς τῇ νήσῳ Μιτυλήνῃ τὸν ἀθῷον Ἰγνάτιον, καὶ συναθροίσας πονηρευομένων ἐν Βλαχέρναις συνέδριον, καθαιρεῖ μὴ παρόντα τὸν ἀδικούμενον, καὶ τοὺς ἀπαρνουμένους καθυπογράψαι τοῖς πονηροῖς αὐτοῦ νοή-

μα-

μασι, καὶ τῆς κοινωνίας ἀπέχεσθαι, πάσης κακουργίας εἰρ-
γάζετο καταγώγια, περιορίζας ἔνθα καὶ ὡς ἠβούλετο. Ἔτι γε μὴν καὶ πρὸς τὸν Ῥώμης τὸν μακαρίτην ἐξαπέστειλε Νικόλαον, ἑκουσίως παραιτησάμενον διὰ γῆρας λιπαρὸν καὶ ἀσθένειαν σώματος Φώτιος ἀνεδίδασκε τὸν Ἰγνάτιον, καὶ πρὸς ἀποβολὴν τελείαν τῆς τῶν εἰκονομάχων αἱρέσεως τοποτηρητὰς πεμφθῆναι αὐτοῦ μεγάλως ἱκέτευεν, Ἰγνατίῳ δόλῳ πραγματευόμενος τὴν κατάκρισιν. Ῥοδοάλδου γὰρ καὶ Ζαχαρίου Ῥωμαίων Ἐπισκόπων τοποτηρητῶν Νικολάου καταλαβόντων Κωνσταντινούπολιν, Φώτιος ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων Χριστοῦ ἀθροιζομένων Σύνοδον ποιησάμενος, ἀγώνισμα πρὸς αὐτὴν γενέσθαι τὸν ἱεράρχην Ἰγνάτιον παρεσκεύασεν, καὶ ἑβδομήκοντα καὶ δύο ἀγελαίους παραστησάμενος ψευδομάρτυρας πείθει αὐτοὺς λαϊκοὺς ὄντας, ἀπειλαῖς παρενείρων ταῖς ὑποσχέσεσιν, ἐπὶ πάσης θείας ὀμόσαι δυνάμεως, μὴ ἐψηφίσθαι χρόνους ἕνδεκα, μῆνας τέσσαρας, καὶ ἡμέρας εἴκοσιν ἐν τῷ θρόνῳ τὸν Πατριάρχην διαδεξάμενον Ἰγνάτιον, ἐπαναγνοὺς τῇ συνελεύσει ἀποστολικῆς αὐθεντίας ἀποτομίαν ἔχοντα οὕτως. Εἴ τις Ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς Ἐκκλησίας ἐγένετο καθαιρείσθω. ἀποσιωπήσας τοῦ κανόνος τὸ ἐπαγόμενον, καὶ διὰ τοῦτο μόνον ἀποφηνάμενος τὴν καθαίρεσιν. Ὅπερ μαθὼν ὁ ἐν ἁγίοις Πάπας Νικόλαος (οὐ γὰρ ἦν εἰκὸς λαθεῖν τὴν παρ' οἰκουμένην τοσοῦτον ἔργον κακίας εἰς μέσον γενόμενον) τοὺς οἰκείους τοποτηρητὰς ἀκριβῶς ἀνακρίνων, καὶ ἀπὸ τῶν στομάτων αὐτῶν δωροληψίας δεξάμενος, καθαιρέσει

δη-

διωκεῖ Ῥοδοάλδον, καὶ Ζαχαρίαν ὑπέβαλε, καὶ θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ποιησάμενος, Φώτιον ὡς μοιχὸν ἀναθεματίζει, καὶ ἐπιβήτορα, τὰ εἰς αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντα ὁρισάμενος μηδὲν ἀπρόσδεκτα, καὶ ἀφορισμὸν τοῖς αὐτῷ κοινωνοῦσι Μιχαὴλ ἀπέστελε τῷ Αὐτοκράτορι, Φωτίῳ, ἀρχομένοις, καὶ ἄρχουσι, καὶ τοῖς λοιποῖς ὁσίοις Πατριάρχαις διαπεμψάμενος τὰ Συνοδικὰ αὐτοῦ. *Photius itaque præter diuinorum ſacrorumque Canonum ſtatuta thronum arripiens, non acquieſcebat contentus de ijs, in quibus lapſus fuerat, ſed iracundiam Imperatoris magis, ac magis ſuccendens poſt multas noxas illatas ad inſulam Mitylenem Ignatium innoxium relegat, & coacto apud Blachernas malignantium conciliabulo abſentem, cui erat illata iniuria, deponit, & renuentes ſubſcribere prauis ſuis nutibus,& communionem illius amplexatos, omni calamitatũ genere mactauit, ad arbitrium ſuum quo vellet, relegatos. Præterea ad beatum Nicolaum Romanum Præſulem Oratores mittit, quibus ſignificabat, ob grauem Ignatium ſenectutem, & malam corporis valetudinem ſponte throno renunciaſſe, inſtanſque deprecabatur, vt ad Iconomachorum hæreſim prorſus abolendam Byzantium locumtenentes mitteret, hac quoque machina Ignatij condemnationem procurans. Nam cum Rodoaldus, & Zacharias Romani Epiſcopi Oratoreſque Nicolai Conſtantinopolim aduentaſſent, Photius in templo ſanctorum, & glo-*

glorioſiſſimorum Apoſtolorum Chriſti malignantium Synodo congregata ad ipſam Hierarcham Ignatium conduci procurauit, adductiſq; ſeptuaginta duobus hominibus gregarijs, qui falſum teſtimonium dicerent, perſuadet illis, cum eſſent laici, partim minis, partim promiſſis inuertens, & ad ſuam ſententiam transferens, affirmata teſte diuina omni poteſtate, ius iurandum interponere, ante annos vndecim, menſes quatuor, & dies viginti non fuiſſe promotum rite in Sedem Patriarcham, lecto in Congregatione ſegmento apoſtaticæ deciſionis in hunc modum. Si quis Epiſcopus Laicorum Principum ope in poſſeſſionem Eccleſiæ venerit deponatur; id quod ſequitur Canonis, premens, & per ſola aſſerta depoſitionem decernens. Id vbi addidicit Sanctus Papa Nicolaus, neque enim latere poterat per vniuerſum terrarum Orbem diſperſa conſimilis iniquitas, proprios locumtenentes accurate examinatos, & proprijs eorundem ſermonibus muneribus corruptos eſſe comprehenſos perpetua depoſitione punit, & diuina ſacraq; Synodo coacta, Photium vti adulterum, & aſſultorem anathematizat: quæ illius gratia, & ab ipſo, nullo modo admittenda eſſe decernens, & cum eo communicantibus Michaëli Imperatori, Photio, ſubditis, Principibus, & reliquis Sanctis Patriarchis Synodicis ſuis dimiſſis. Si quæ hic in Synodico ſtrictim dicta ſunt, enucleatius addiſcere cupis,

pis, legito vitam Ignatij a Niceta concinnatam. Hiſce tertius accedet eorundem temporum Scriptor Georgius Hamartolus; Ὁ δὲ Πατριάρχης Ἰγνάτιος φήμης περὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος διαθεούσης, ὡς τῇ αὐτοῦ νύμφῃ συμφθείρεται, πολλάκις τούτῳ παρῄνεσεν ἀπέχεσθαι τοῦ τοιούτου μιάσματος, καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλῶν τὸν ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης ὑπόδειγμα εἶναι ὀφείλοντα· ὁ δὲ τοῖς λόγοις ὡς κέντροις πληττόμενος ἐνεκότει αὐτῷ. Ἐπεὶ δὲ μέλλοντα κοινωνεῖν τὸν Βάρδαν ὁ Πατριάρχης ἀπώσατο, ὀργῇ πληγεὶς τὴν ψυχὴν, τὸν παραινέτην ὡς ἄνομόν τινα, καὶ φθορέα τῆς Ἐκκλησίας ἐξέωσε, καὶ βασάνοις ἀνηκέστοις ὑπέβαλε, παραιτήσασθαι τὴν Πατριαρχίαν ἐκβιαζόμενος. Παραδίδωσι γὰρ αὐτὸν Θεοδώρῳ τῷ Μωρῷ κατὰ κλῆσιν, πρὸς δὲ καὶ Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ, καὶ Νικολάῳ τῷ Σκυτέλωπι, καὶ ἐν τῷ τῶν Ἀποστόλων ναῷ ἐν λάρνακι τοῦ Κοπρωνύμου Κωνσταντίνου περισκελίσαντες, χειμῶνος ὥρᾳ γυμνὸν εἴασαν· ὅθεν ὁ ἀθλητὴς ἐκ τῶν κρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἐποιεῖτο σαπρίας καὶ αἵματος. Οὕτως ἐγκαρτερῶν τοῖς δεινοῖς ὁ πανόλβιος οὐκ ἐφθέγξατο πρὸς κύριον πονηρόν. Τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ ὁ κύριος Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρμένιον παραμυθούμενον αὐτόν. Φέρων γὰρ ἀγγείδιον ἐξ ὑέλου πληρῶν οἴνου, πρὸς δὲ καὶ ἄρτον, ἔστιν ὅτε καὶ μῆλα, τὴν τῶν κακοποιῶν ὑποχώρησιν λανθάνων τῷ ὁσίῳ εἰσῄει, καὶ τοῦ λάρνακος αὐτὸν κατεβίβαζεν ἀποκουφίζων μετ' ὀλίγον τῆς συμφορᾶς μέχρι τῆς ἐκείνων ἐλεύσεως. Ὁ δέγε Καῖσαρ Φώτιον Πατριάρχην χειροτονεῖ ἀντ' αὐτοῦ πρωτα-

ση-

σκηνίτην ὄντα, καὶ λόγῳ κοσμούμενον. *Patriarcha Ignatius fama euulgata Cæſarem Bardam nurum ſuam inceſtare, ſæpius eum adhortatus eſt, vt a ſimili piaculo abſtineret, neque eſſet multis offenſio, qui virtutis ac pudicitiæ deberet eſſe exemplum. Cæſar verbis veluti aculeis punctus odia in Patriarcham nutriebat. Cum vero tandem ad communionem properantem Patriarcha repuliſſet, vix ille compos animi, & iracundia ardens monitorem ad frugem, veluti iniquum, & corruptorem ab Eccleſia eijcit, tormentiſque inſanabilibus afflixit, cogens Patriarchatui renunciare. Namque eum dedidit Theodoro cognomento Moro, nec non Ioanni Gorgonitæ, & Nicolao Scutelopi, qui in templo Apoſtolorum, & Conſtantini Copronymi vrna cruribus fractis incluſum, hyemali tempeſtate nudum derelinquunt. Hinc Athleta ex occultis carnes putredine, & ſanguine commixtas eijciebat. Ita dira perferens fortunatiſſimus hic vir, non eſt ad Dominum malum locutus: ideoque mittit illi Dominus Conſtantinum Armenium, qui eſſet vnicum illi in malis ſolatium. Hic etenim vaſculo vitreo vini pleno, nec non & pane quandoq; etiam fructibus, maleficorum conatus fallens, ad Beatum accedens, eumque vrna educens paululum aduerſos caſus conſolabatur, leuabatq; fortunas, donec denuo cuſtodes accederent. Cæſar interim Photium in Patriarchatum promouit, qui*

qui tum a Secretis erat, *virum literis omnibus excultum*. Et hæc contra Ignatium a Photio procurata, & ad ſummum perducta Synodus erit Oecumenica ? Qui conuenit ? Lupus in Paſtorem iniurius, in gregem intruſus, aliena indigne occupans, a viro multorum criminum, & depoſito conſecratus, poteſtate, ac vi ſecularium, & tyrannide dominantium promotus Synodum Oecumenicam conſtituet ? Hoc plane Latini non dicent, quod nec Græci etiam ipſi Eccleſiæ Romanæ infenſi audent dicere. Quis præter ipſum Photium, & Photij mancipia promotionem Photij approbauit, idque in Photiana hac de qua agimus Synodo ? Quis Ignatium vnquam inter Græcos vti criminum reum condemnatum fuiſſe, niſi execrandiſſimus quiſpiam pronunciauit ? Hæc Synodus iuſtum condemnauit, & eum ipſum quem vniuerſa Græcorum Eccleſia inter Sanctos relatum colit, & veneratur; & multorum criminum reum in eius locum ſubſtituit. Non erit ergo apud Græcos, quidquid ſit apud Hæreticos, Oecumenica, cum Græci ſuas Oecumenicas Synodos colant, & obſeruent, neque ab illis in aliquo deflectere profiteantur. Falſum ergo eſt quod de prima dicitur, quam *συνέδριον λῃστρικὸν* vocauit Stylianus Epiſcopus Neocæſareæ, il-

lius temporis ſcriptor, Epiſtola ad Stephanum Papam.

Secundam contra Photium Oecumenicam eſſe plane conſtat, quamuis inter hanc Secũdam, & Primam binæ aliæ Photianæ, altera contra Nicolaum Papam, altera contra Ignatium coactæ ſint. Et mirum eſt has quoque inter Oecumenicas ab Creyghtono non accenſeri, cum contra Pontificem Romanum, & Ignatium virum Sanctiſſimum conſcriptæ ſint, & in ſacculis plumbo ſignatis repertæ in arundineto, ſcite venuſteque exaratæ, quæ tamen nunquam fuere celebratæ, ſed plane confictæ, in quarum initijs manu Asbeſtæ Gregorij coloribus artificioſe erat expreſſus Ignatius. In prima Actione raptatus, & verberatus viſebatur, titulo ſupra caput inſcripto, *Diabolus*. In ſecunda ſputis fœdatus, magnaque vi tractus cum titulo, *Principium peccati*. In tertia de throno deturbatus cum titulo, *Filius perditionis*. In quarta vinculis colligatus, & exterminatus, cum titulo, *Auaritia Simonis Magi*. In quinta collari furca incluſus, & titulo, *Qui ſe extollit ſupra omne id quod dicitur, aut colitur Deus*. In ſexta iam condemnatus, & titulo, *Abominatio deſolationis*. In ſeptima raptatus, & capite plexus, cum titulo, *Antichriſtus*. Altera in Nicolaum Pontificem Romanum

ca-

calumnias manifeſtas, & maledicta, & illius damnationem, atque exauctorationem complectebatur, quas Theodoro, & Zachariæ tradiderat cum ſplendidiſſimis muneribus ad Ludouicum Franciæ Regem deferendas, vt is Nicolaum velut exauctoratum de Throno deturbaret. Omnia hæc fuſe narrantur a Niceta Dauide Paphlagone, & in Synodico. Φώτιος γοῦν τὸ καθ' ἑαυτοῦ γνοὺς Νικολάου τοῦ Πάπα ἐξάπτυεσιν, Μιχαὴλ συναρπάζας βασιλέα τὴν ἀλλοπρόσαλλον κρυφηδὸν συγγραψάμενος Ψευδοσυνόδον, καὶ δῆθεν τοποτηρητὰς τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν συστησάμενος, φωνὰς καὶ ὑπογραφὰς πάντων Ἐπισκόπων, Πρεσβυτέρων, Διακόνων, καὶ Ἡγουμένων τῶν ὑπ' αὐτὸν κατεγράψατο, καὶ Πατρικίων μὴ καθόλου εἰδότων πότε καὶ πῶς καὶ διατὶ συγκεκίνηται, δι' ὧν ἁπάντων καθαίρεσιν καὶ ἀναθεματισμὸν τοῦ Πάπα Ῥώμης Νικολάου τοῦ θεοσόφου ἀπέστειλε διὰ χειρὸς Ζαχαρίου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος, καὶ Θεοδώρου Καρίας μετελθόντος εἰς Λαοδίκειαν. *Photius igitur agnoſcens Nicolai aduerſus ſemetipſum concitatam, atque exardeſcentem iracundiam, ad ſe malitioſe Michaële Imperatore tracto, & clanculum verſuta illa Pſeudoſynodo concinnata, & ac ſi reliquorum Patriarcharum Oratores adeſſent, vocibus, ac inſcriptionibus efficlis, nec non omnium Epiſcoporum, Sacerdotum, Diaconorum, & Abbatum, qui in ditione illius erant; Patriciorum*

item, qui prorſus ignorabant, quando, & quomodo, & quare motus ille exortus fuiſſet, depoſitionem & anathematiſmum Nicolao diuinitus inſtructo Papæ Romano per Zachariam Chalcedonis Metropolitam, & Theodorum Cariæ in Laodiceam promotum miſit.

Has duas Synodos excepit Synodus contra Photium, quæ Oecumenica reipſa eſt, & inter Oecumenicas collocanda, licet dirumpantur Schiſmatici, cum Auctoritate Romani Pontificis, & reliquorum Patriarcharum, cum ipſius Summi Pontificis Oratores, & Senatus cum ipſo Imperatore, & Antiſtites duo ſupra centum, & Sacerdotes reliqui interfuerint, & ſententiam, & excommunicationem in Photium a Nicolao, & Adriano latam comprobauerint, & conſtabiliuerint. Quod etiam ipſi Photiani agnoſcunt, ſed vt malo remedium afferant, in ea quæ ſubſecuta eſt Synodo, & quam ipſi etiamnum Photianam vocant, ſi tamen vera extitit ita, ut exarata in manuſcriptis legitur, decreto ſuo ſanxerunt, eam in nulla conſideratione habendam eſſe. Et vt condemnatio plauſibilior vtrique parti accederet, etiam Synodum contra Ignatium ab eodem Photio coactam, nouo aſtu, & contrario Vniuerſalis Eccleſiæ more diris deuouerunt, Α'παντα τὰ καὶ τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν

Γερ-

Γερμανοῦ, Ταρασίου, Νικηφόρου, καὶ Μεθοδίου γραφέντα, ἢ λαληθέντα ἀνάθεμα. *Vniuerſa quæ contra Patriarchas, Germanum, Taraſium, Nicephorum; & Methodium ſcripta, vel dicta ſunt, Anathema.* Quæ etiam ſuppoſita eſſe a Photianis hinc patet; quod Conſtantinus Imperator illis temporibus vitam agens, in Henotico nulla facta mentione de dictis, factisque contra Ignatium reliqua recitat.

Et Acta ſimilia Synodi contra Photium Octauæ nempe, Græcis etiam ſchiſmaticis clarore miro patuiſſe, fidem facit Gregorius Hieromonachus Reſponſione in Profeſſionem Fidei Marci Epheſij. Περὶ δὲ τῆς ὀγδόης Συνόδου μάλα καλῶς οἶδεν αὐτὸς ὁ αἰδέσιμος τὰ ταύτης πρακτικὰ ἐν τῇ βίβλῳ τῆς μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου, τῆς καὶ Πέτρας ὀνομαζομένης, κείμενα ὄντα μετὰ τῆς ἕκτης, καὶ ἑβδόμης, τὰ συνιστῶντα Ἰγνάτιον, καὶ ἐγκρίνοντα αὐτῷ τὴν Καθέδραν Κωνσταντινουπόλεως, Φώτιον δὲ ὡς ἐπιβάτην ἐξελαύνοντα, καὶ ἀναθεματίζοντα· τὸν δέ γε Ἰγνάτιον ἐν τοῖς ἁγίοις συνέταξεν ἡ Ἐκκλησία, καθὰ προγέγραπται, εἰ καὶ ἐν τῷ Συνοδικῷ τέτακται, τῷ Ἰγνατίῳ, τῷ Φωτίῳ καὶ τὰ κατ᾽ αὐτῶν γραφέντα τε, καὶ πραχθέντα τῷ ἀναθέματι καθυποβάλλονται. Ἵνα μὴ γνώριμα τοῖς πᾶσι γένηται τὰ τοῦ Φωτίου. Εἰ καὶ οἱ χρονογράφοι, ὅτε Κεδρηνὸς, καὶ Μανασσῆς, καὶ Γλυκᾶς, καὶ Σκυλίτζης, καὶ ὁ λεγόμενος ἐν βιβλίῳ τῆς μονῆς τῆς Περιβλέπτου βίος τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου διη-

σαφῶσιν ὅσατε πέπονθεν ὁ θεῖος Ἰγνάτιος παρὰ Φωτίου, καὶ ὅπως ὁ Ἰγνάτιος ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἴδιον θρόνον, κελεύσει τῆς Συνόδου· τὸν δὲ Φώτιον ἐξώρισον εἶχεν ἡ τοῦ Κοσμιδίου μονή. *De Actis vero Octauæ Synodi bene nouit hic Reuerendus, Acta illius in Codice Monaſterij Reuerendi Præcurſoris, quod etiam Petra nuncupatur, haberi coniunctim cum Actis Sextæ, & Septimæ Synodi, quæ confirmant Ignatium, illique cathedram Conſtantinopolitanam in manus tradunt, ſed Photium veluti inſultorem eijciunt, & Anathemate feriunt. Sanctum porro Ignatium inter Sanctos Eccleſia collocauit, vt ſupra ſcripſimus, licet in Synodico appoſitum ſit: Ignatio, & Photio; & ſcripta contra eos, & actitata anathemati ſubijciuntur: ne Photij omnia omnibus innoteſcant. Licet etiam chronographi Cedrenus, Manaſſes, Glycas, & Scylitza, & quæ in volumine Monaſterij Periblepti vita Sancti Ignatij legitur, palam faciant, quæ S. Ignatius paſſus eſt a Photio, & quomodo S. Ignatius decreto Synodi in propriam Sedem reſtitutus eſt: & Coſmidij Monaſterium Photium exulem cuſtodiebat.*

In Tertia reſtitutus ſublato e viuis Ignatio Sedem occupauit. Verum eſt Sedem occupaſſe, alienam ſcilicet non ſuam, malignantium, & excommunicatorum Præſulum aſtu, Photianis fraudibus, & pro poteſtate agente Imperatore præter æquum, & iuſtum oc-

occupauit. Idque ita eſſe hac Diſſertatione planum fit. Sed hanc eſſe Oecumenicam nemo niſi amentiſſimus dixerit. Quis enim Oecumenicam dixerit, in qua nulla poteſtas, nullum ius Eccleſiaſticum, ſed omnia ad nutum, & placitum iniquiſſimorum hominum peracta ſunt?

Et licet hanc Tertiam Paulus, & Eugenius Ioannis Noni Legationibus functi cum præſidendi ritu inter Epiſcopos tercentum & octoginta permunirent, & non ſolum Photium muneri ſuo redonatum, ſed cuncta a Photio, & Synodo propoſita ſuffragijs corroborarent, Latini tamen Latrocinalis nomine infamant, & multis obiurgationibus inuehuntur in Photium, in totam gentem Græcorum, in Legatos proprios bis præuaricantes, in ipſos Pontifices ludificatos Nicolaum, & Ioannem. Deplorandam hominis inſcitiam! *Paulus, & Eugenius Ioannis Noni legationibus functi.* Ioannes Nonus creatus eſt Pontifex Anno 901, poſt reſtitutionem Photij annos 24. cum e viuis ſublato Photio vſque ad reſtitutum Nicolaum Myſticum Ioannes Nonus Theodoro ſubrogatur, in Throno Conſtantinopolitano ſediſſent, Stephanus frater Leonis Imperatoris, Antonius Cauleas, Nicolaus ex Myſtico, Euthymius Monachus ex Syncello, & iterum reſtitutus Nicolaus Myſticus. Non

ergo fieri potuit, vt Paulus, & Eugenius, qui reſtitutioni Photij præſederunt, a Ioanne Nono mitterentur. Quod ſi reſtitutioni Photij calculum dederunt, neceſſario a Ioanne Octauo, non a Nono legati ſunt: Et ne dicas hunc errorem, vel calami nimium feſtinantis, vel Typographi cura expertis irrepſiſſe, ipſe firmat Interpres, qui infra cum de eodem Ioanne ſermo recideret, Photij reſtitutionem ſub Ioanne Nono contigiſſe ingeminat; *Primam ſub Nicolao, quæ Ignatium depoſuit, & Tertiam ſub Ioanne Nono, quæ Photium reſtituit.* Sequitur; *legationibus functi cum præſidendi ritu inter Epiſcopos.* Et tamen præſidendi ritus in ea Synodo, quidquid Interpres ſomniet, inuerſus eſt, & Præſidentiam Legatis Pontificijs in Synodo debitam Photius vſurpauit, & Thronum primum inſedit. Hocq; non niſi cæcus, & Græcæ linguæ plane ignarus negauerit; cum ſæpius atque iterate in ea inculcetur; προκαθεδρεύοντος Φωτίου. *Et non ſolum Photium muneri ſuo redonatum.* Ex cerebro loquitur, & quæ vellet ita fuiſſe, de facili ita facta eſſe pronunciat. Photius in ea Synodo ante conſenſum Locumtenentium Papæ a Schiſmaticis, excommunicatis, & Imperatoria poteſtate in locum, vnde ceciderat, reponitur: imo numquam eum de gradu ſuo

ce-

cecidiſſe declaratur, à Patriarchis, Epiſcopis, ſemper etiam poſt ſui depoſitionem Patriarcha legitimus cognitus, vt ex Actis Synodi palam fit. Qui ergo potuit muneri ſuo, quod nunquam amiſerat, a Pontificijs Legatis redonari? Quare impudentiſſime Ioſephus Bryennius Oratione octaua de ſanctiſſima Triade hæc omnia peracta *ex voluntate Papæ, & Imperiali ſtudio abſoluta fuiſſe*, Τὸ πᾶν τῇ τοῦ Πάπα βουλήσει καὶ βασιλέως σπουδῇ κατασκευάσθαι dixit: & tamen reliqui Schiſmatici, & inter eos Nili, Cabaſila, & Damyla nulla facta mentione de voluntate Papæ, totum illud negotium Imperatori Baſilio vindicant. Sic quem Romani Pontifices, & Synodus ipſa Oecumenica Octaua multis reum criminibus condemnarunt, in hac Synodo, nunquam ab alijs condemnatus aſſeritur, ſed continuo inſons, & extra culpam omnem agnoſcitur, & Patriarcha legitimus deprædicatur. Noua hæc forte, & inſperato cadunt Interpreti. Legat ipſe Acta, & ſi intelligens fuerit, acquieſcet: neque enim tenebræ ſunt. *Cuncta a Photio, & Synodo propoſita corroborarent*. Hoc quoq; falſum eſt, adeantur Acta Synodi. Multa contra perſtrepentes fautores propoſuere Pontificij, ſed animati illi errones ad alia inclinati, & gratiam Photij ambientes ex-

tra inſtitutum, & ſuſceptam ſententiam digladiantur, & Legatorum quæſita vti futilium hominum dicta ſupina aure audiunt, & deſpiciunt. *Latini tamen Latrocinalis nomine infamant*. Hic quoque ſupinus error in hiſtoria eſt. Quippe quæ Synodus Photiana *Latrocinalis* appellata eſt, non fuit hæc quam Schiſmatici Octauam indigitant, ſed ea quæ Prima, & Secunda vocata eſt, quod in templo Sanctorum Apoſtolorum, vt tradunt Zonaras, & Balſamon in expoſitione Canonum eiuſdem, dum celebraretur, & Orthodoxi in mutuis diſputationibus præualuiſſent, ne ſcripto conſtituta exararentur, aduerſæ factionis homines impediuerunt, poſtmodum vero nouo conuentu eadem diſputata ſunt, & tum demum decreta monimentis tradita. Atque hinc factum, vt hæc licet vna fuerit, tamen ob Patres bis conuocatos Prima, & Secunda appellaretur, & hanc Latini, ducem ſequentes Nicolaum, vocant *Latrocinalem*. Et argumento manifeſtiſſimo euincitur. Hæc, de qua agimus, in Templo Sanctæ Dei Sapientiæ celebrata eſt; Septimam Oecumenicam Synodum confirmauit, & Photium reſtituit ſub Ioanne Octauo; illa in Templo Apoſtolorum nullo iure exauctorauit Ignatium ſub Nicolao, ideoque *Latrocinalis* a Nicolao voca-

cata eſt, & a Styliano *συνέδριον λῃστρικόν*. Qui enim potuit Nicolaus *Latrocinalem* Synodum vocare demortuus non dum habitam, quam nec celebrandam niſi diuinus ſciſſet? Hanc ergo, & merito Latini, cuius peſſima fama in vulgus eſt, infamant, deteſtantur, & a Legatis ſuis vti mandatorum violatoribus, ſceleris pœnas expetiuerunt, & congregatos in ea vti ſacrilegos, & ab humanitate, pietate, atque religione remotos, *non totam gentem Græcorum* abominati ſunt, & modo abominantur. Et has Synodos negotijs, Legatis, locis, & alijs omnibus diſtractiſſimas Interpres non diſcernens, ex duabus vnam conſtituit. Et ſi ſapit, hoc non in aulæ Pontificiæ, quam ille aſtu fanatico nihil probans, *perditiſſimam* nuncupat, & Romanæ conſuetudinis infamiam vertitur, ſed potius in dedecus Photij. Reos ſiquidem maximorum plurimorumque criminum maledictis oneramus, & conuicijs inſectamur; probos, catoſq; laudibus extollimus. Et quis in illa Synodo Photio iniquior? Vita, & moribus ſanctiſſimum, Paſtorem Eccleſiaſtici gregis integerrimum, nulla antea iniuria laceſſitus, vi atque poteſtate ſæculari perſequitur, de ſolio proprio deijcit, affligit, opprimit, infamat, tandemque ignominioſe acceptum, flagellis cæſum ad mortem,

tem, fame & ſiti contritum in exilium pellit. Nicolaus pulſum remittit, afflicto ſuccurrit, & Sedem ab inuaſore repetit, & reſtituit eiecto iura amiſſa, Et erit hoc potius in infamiam aulæ Pontificiæ, & Romanæ conſuetudinis, & non in Photij, & ſimilia aſſerentis dedecus?

At Græci hanc lambunt, & tanquam oraculum pro germana Octaua venerantur, quia omnium trium poſtrema durat, nulla ſuperueniente cenſura Synodali ſuperſtes. Hoc quoque falſum eſt de omnibus Græcis: ſed Schiſmatici lambunt. Quid tum? ipſe cum illo dixerim, Ranarum paluſtrium maior eſt mihi cura, quam vocum iſtarum. Imo etiam a Schiſmaticis ipſis haud in magno poni diſcrimine, cum nec illius mentionem inter alias Synodos faciant, nec eius Canones inter alios Synodorum Canones ponant, nec expoſitione illuſtrent, ſed veluti vietos abiectoſq; deſpiciant, cum quos *Latrocinalis* ſunt, exoſculentur. *Durat nulla ſuperueniente cenſura Synodali ſuperſtes.* Tot Romanorum Pontificum continuatio in excommunicando Photio, etiam poſt hanc Synodum Tertiam Synodali iudicio, cenſura non eſt? Eam non agnoſcere, neque vt localem, neque vt Oecumenicam, & illius Canones nullo vnquam tempore ad reformandos mores vſurpaſſe

paſſe, nonne eam eneruat, & deſtituit? Ratum quippe eſt, per deſuetudinem tacito omnium conſenſu leges abrogari. Sic illi deſuefacti nunquam ad ſimilitudinem conſuetudinis reuocati fuere. Adde cum excommunicaretur Photius etiam mortuus a Pontificibus Romanis, Græcorum Eccleſiam in Photij defenſione nihil appoſuiſſe, & vnionem cum Romanis conſeruantes, pronos in ſententiam Romanorum abijſſe.

Hinc mature notat Gregorius Hieromonachus, Reſponſione in Profeſſionem Fidei Marci Epheſij, Canones huius Photianæ Synodi, cum negotia aliud requirerent, in Eccleſia Orientali non fuiſſe obſeruatos exemplis adductis demonſtrat, licet inter alios Canones haberentur; Οὐ θαυμαστὸν οὖν, εἰ καὶ οἱ τρεῖς τοῦ Φωτίου Κανόνες ἐν τοῖς βιβλίοις εὑρίσκονται, μᾶλλον δὲ, καὶ τὸν ἕνα παρέλυσεν ἐπὶ τοῦ Μαυροβλαχίας Ἀνθίμου ἐκείνου· οὗτος γὰρ εἰς ἑαυτὸν τὸ Ἀγγελικὸν σχῆμα ἀναπληρώσας πάλιν ὑπὸ Συνόδου προστάξεις τὰ Ἀρχιερατικὰ ἐνήργει, καὶ Γοτθίας δὲ ὁ Ὀλέβωλος τὰ ὅμοια ποιήσας ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ, ὡς Ἀρχιερεὺς ἐκείθη, καὶ ὡς Ἀρχιερεὺς ἐκηδεύθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλανθρώπου Χριστοῦ, παρόντος καὶ τοῦ ἀοιδίμου, καὶ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κυροῦ Ματθαίου, καὶ τοῦ Σερρῶν, καὶ τοῦ Βερροίας, καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων· καὶ μέχρι παντὸς ὁ Κανὼν οὗτος οὐκ ἐνεργεῖτο· εἰ μὴ ὅτι εὑρέθη κεκωλυμένος ὑπὸ τοῦ

ἁγίου

ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καθὼς περιέχεται ἐν ταῖς ἐρωταποκρίσεσιν αὐτοῦ : *Non ergo mirandum eſt, licet hi tres Photij Canones habeantur in Codicibus, in obſeruatione non eſſe : Quin imo & ex his vnum reſoluerunt, cum Maurablachiæ Anthimi illius negotium tractaretur. Hic ſiquidem cum Angelicum habitum induiſſet, rurſus adhortationibus Synodi Archieratica munera exercebat: & Gothiæ Olobolus ante ſuum ex hac vita exitum cum ſimilia effeciſſet, inter Præſules adiudicatus, tanquam Præſul in Monaſterio Chriſti Philanthropi humatus eſt, glorioſo, & ſanctiſſimo Patriarcha Matthæo, nec non Serrarum, & Berrhoeæ & alijs Metropolitis præſentibus. Et prorſus Canon iſte nullo erat in vſu. Quin eiuſdē, vt in Interrogationibus, & reſponſionibus ſancti Theodori Studitæ adnotatur, vſus prohibetur.*

Et eodem iure Secundam expunxit, quo Secunda Primam. Illegitima nempe legitimam. Quæ nunquam omnibus ſuis partibus extitit, ſummo iure vereq; incœptam, continuatam, atque perfectam. Spuria, & Schiſmaticorum, ac excommunicatorum colluuie dedecorata, illibatam, intactam, atque indeprauata virtute conſtantem. Et hoc *iure* fieri dices? Erit ergo æquo, atque integritate nefandum, atque iniuſtum apud homines humanitate perpolitos ſuperius, & nefas iuſtnm expunget; & ſic ἄνω ποτα-

μῶν

μῶν χωρῦσι πηγαί. *Iure* ergo Secunda expunxit Primam, inique Tertia Secundam. *Et quamquã Latini Secundæ, quæ Primam expunxit, vt ſoli Octaue immoriuntur, multa de Anaſtaſij ſui fide crepantes, tam in eadem tranſuehẽda per mare in Latium, quam in transferenda e ſermone Græco in Latinum, cuius Autographum membranaceum extare in Columnenſi Bibliotheca, aſſerit Epitomator Baronij, nullius tamen vnquam momenti, aut ponderis* &c. Id ſalua fide Latinos facere, veritate ipſa coactos, nemo niſi inſipiens negauerit. Probant enim, atque defendunt quod iuſtum eſt, fide clariſſimorum virorum innixi. & ſicut alia, quæ fidem fulciunt, ex Græca in alias linguas, & Latinam præcipue, non quæ apud ſe ſunt, ſed etiam aliunde expenſis munificis conquiſita conuertunt, ita & fide dignis Auctoribus fidem præſtantes, vti generi humano proficua ad fidem hiſtoricam publicant: ideoque ob ſimile ſtudium laudandi potius ſunt, non in crimen vocandi. Et quid illud ſit quod fidei Anaſtaſij opponant, non equidem video, Scriptori, illius æui, non hac ſola huiuſce Synodi interpretatione, ſed Hiſtoria, & alijs ſcriptis clariſſimi, qui rebus interfuit, vel res ab illis, qui tum Concilio interfuerunt acceptas monimentis tradidit. Quod ſi fidem illius conuellere

ten-

tentant, proferant ipſi ſcriptorem alium ſanioris Anaſtaſio fidei, qui pugnantia nõ ſcribat. Sed non poterunt. Parum vero refert, in qua Bibliotheca Codex Acta Synodi continens repertus ſit, dummodo Codex antiquus ſit, & bonæ notæ, nec ſit ab improbiſſimis ſcriptoribus, vel additione, vel imminutione, vel immutatione deprauatus. Certe Columnenſis illa Bibliotheca & Codicum antiquorum Græcorum item, & Latinorum refertiſſima, bono publico nata, ex Sirletana, in rem literariam magnos vſus attulit, quæ deinceps tranſijt in Altempſianam, ex qua poſtinde multi Codices extracti in Vaticanam publicis commodis inuecti ſunt. *Multa de Anaſtaſij ſui fide crepantes.* Quaſi vero nullo alio teſtimonio innixi Primam expungant, & Secunda in Photium exultent. Opponendum minimum erat aliquid, cuius cauſa in dubium vocaretur in hoc argumento fides Anaſtaſij, quam confirmant Nicolai, Adriani, & aliorum ſummorum Pontificum; nec non multorum Græcorum, & quod magis eſt, Schiſmaticorum teſtimonia, qui Synodum contra Ignatium iniquam, iniuſtam, eam vero, quæ contra Photium acta eſt, æquam, & incorruptam appellant; & qui Photij promotionem in thronum, accuſant, Ignatij reſti-

reſtitutionem laudant. & leuis, ne dicam ſtulta, eſt argumentatio; dictum illius non arridet mihi, nec ſapit palato, ergo fidem non facit.

Nullius tamen vnquam momenti, aut ponderis ea Synodus habebatur a Græcis, quod contra Photium, quem illi vnicum libertatis vindicem ſemper prædicabant. Ne tamen Latinis in numero Synodorum ſuccumberent, pro vna Latinorum in meditullio ſita binas vtrinque extollunt, Primam ſub Nicolao, quæ Ignatium depoſuit, & Tertiam ſub Ioanne Nono, quæ Photium reſtituit. Synodum hanc, pro Ignatio nempe factam, nullius vnquam momenti, aut ponderis habitam fuiſſe, remotum longe a vero eſt: cum eam Græci agnouerint, laudauerint, & vti legitimam exoſculati ſint. Nicetas Paphlago, qui ijſdem temporibus, ſcribebat in vita S. Ignatij prolixe omnia narrat. Synodicon, Ἀλλ᾽ ἐν ὅσῳ ταῦτα ἐγίνετο, Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως θείᾳ δίκῃ τὸν βίον τελέσαντος, Βασίλειος ὁ φιλόχριστος αὐτοκράτωρ μέγας Ῥωμαίων ἀναῤῥηθεὶς, καὶ ζήλῳ Κυρίου πυρούμενος, ἵνα τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας πάντα ἐξάρῃ τὰ σκάνδαλα, θείαν καὶ ἱερὰν οἰκουμενικὴν ὀγδόην Σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθῆναι ἐθέσπισε Σύνοδον, ἧς ἐξῆρχον προκαθεζόμενοι Ἀδριανοῦ τοῦ Πάπα Ῥώμης, Νικόλαος γὰρ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, τοποτηρηταὶ Στέφανος καὶ Δονάτος Ἐπι-

σκοποι, καὶ Μαρῖνος Διάκονος, Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης Ἰγνάτιος, Μιχαὴλ Διάκονος Χαρτοφύλαξ, καὶ Σύγκελλος, Μιχαὴλ τοῦ Πάπα Ἀλεξανδρείας τὸν τόπον ἐπέχων, Θωμᾶς Ἐπίσκοπος Τύρου Νικολάου Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ Ἠλίας Μοναχὸς Πρεσβύτερος, καὶ Σύγκελλος Θεοδοσίου Ἱεροσολύμων, Βασίλειός τε, καὶ Κωνσταντῖνος οἱ εὐσεβέστατοι αὐτοκράτορες· ἥτις ἁγία Σύνοδος τὰς ἁγίας, καὶ Οἰκουμενικὰς ἑπτὰ Συνόδους, καὶ τοὺς ἀνέκαθεν αὐτῶν διὰ μέσου Πατέρας μακαρίους ἀνακηρύξασα, Νικολάου, καὶ Ἀδριανοῦ Πάπα Ῥώμης τὰ Συνοδικὰ ἐπεκύρωσε, καὶ τὸν Φώτιον ἀναθεματίσασα, καὶ τὰ εἰς αὐτὸν, καὶ δι᾽ αὐτοῦ, καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ πάντα γενόμενα, δικαίοις ὅροις Ἐκκλησιαστικῆς ἀπεβάλετο παραδόσεως, καὶ οὕτω θεοπρεπῶς τετελείωτο ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι γενομένη τῆς ἁγίας μεγάλης τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ Ἐκκλησίας; ἥνπερ Σοφίαν κατονομάζειν ἐξεπαιδεύθημεν. *Interim dum iſta peraguntur, & Michaële Imperatore diuino iudicio vita defuncto, Baſilius Chriſti amans Magnus Græcorum Imperator declaratur, qui diuino zelo incenſus, vt e Chriſti Eccleſia omnia ſcandala eijcerentur, diuinam, & ſacram Oecumenicam Synodum in Vrbe Conſtantinopolitana cogi mandauit, in qua præerant Præſidentes Adriani Papæ Romani, Nicolaus enim ad Dominum migrauerat, Locumtenentes Stephanus, & Donatus Epiſcopi, & Marinus Diaconus; Conſtantinopolitanus Patriarcha Ignatius*

tius; Papæ Alexandrini locum tenebat Michaël Diaconus Chartophylax, & Syncellus; Antiocheni Syriæ Nicolai Thomas Tyri Epiſcopus; Hieroſolymorum Theodoſij Elias Monachus Presbyter, & Syncellus; Baſilius, & Conſtantinus piiſſimi Imperatores. Quæ ſancta Synodus Sanctas, & Oecumenicas ſeptem Synodos, & a longinquo tempore inter ipſas beatos Patres præconis inſtar deprædicans Nicolai, & Adriani Papæ Romæ Synodica confirmauit, & Photium anathemati tradens, quæ in ipſum, & per ipſum, & ab ipſo omnia facta tentataque iuſtis Eccleſiaſticæ traditionis definitionibus reiecit; & ſic, vt Dei cultoribus addecet, peracta, in dextris ſanctæ magnæ Saluatoris Chriſti Eccleſiæ partibus, quam Sapientiam nuncupare didicimus, abſoluta eſt. Georgius Cedrenus in Baſilio Macedone. Ἐπίσκεψιν δ' ἐποιήσατο καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἐκβαλὼν μὲν τῆς ἀρχιερωσύνης μετὰ Συνόδου συναθροισθείσης τὸν ἐπιπηδήσαντα τῇ ἀρχῇ Φώτιον, σχολάζειν κελεύσας, ἕως ἂν τὸν δικαίως ταχθέντα πρὸς αὐτὸν μεταστήσῃ Θεός· αὐτεισαγαγὼν δὲ τὸν κακῶς καὶ παρανόμως ἐκβληθέντα παρὰ τοῦ Βάρδα Ἰγνάτιον· καὶ οὕτω γαλωιᾶν τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ παρεσκεύασεν. *Res etiam Eccleſiaſticas correxit, Pontificatu exturbans, auctoritate ad hoc congregati Concilij, Photium, qui in eum ſe ingeſſerat; ac tantiſper vacare iuſſit, dum Deus eum ad ſe reduceret, qui legiti-*

gitime Patriarcha fuerat creatus: reduxitque in locum Photij Ignatium a Barda iniuſte pulſum. Itaque Eccleſijs Dei tranquillitatem reſtituit. Nec ab his recentiores Græci diſſident; Dorotheus Metropolita Monembaſienſis in Synopſi Hiſtoriarum. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔβγαλε Φώτιον τὸν Πατριάρχην μετὰ Ἀρχιερατικῆς Συνόδου, ὡς παράνομον, ὁποῦ ἔλαβε τὸν θρόνον ἀδίκως, καὶ ἔβαλε πάλιν τὸν νόμιμον Πατριάρχην Ἰγνάτιον τὸν ἡγιασμένον, ὁποῦ ἔβγαλεν ὁ Βάρδας ἀδίκως καὶ παρανόμως. *Imperator vero eiecit Photium Patriarcham cum Archieratica Synodo vti legis tranſgreſſorem, qui iniuſte Sedem occuparat, & rurſus reſtituit legitimum Patriarcham ſanctum Ignatium, quem Bardas iniuſte, & contra fas omne eiecerat.* Eadem habet Matthæus Cigala Cyprius. Adde his, poſt hanc Synodum ordinationes Photij nullas reputatas fuiſſe a Græcis; & Romanæ Sedis iudicio ſeſe ſubmiſiſſe, & ab ea diſpenſationem petijſſe: Leo Imperator, Synodum a ſe Conſtantinopoli coactam ita alloquitur, Ἐν παρακλήσει δὲ μᾶλλον προσφωνῶ τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν, ἵνα συνέλθητε τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ γένηται μία ποίμνη· ἐὰν δὲ αὐτοὶ τῶν Ῥωμαίων τῶν δεσμευσάντων Φώτιον οὐ θέλετε συνελθεῖν τοῖς ἀδελφοῖς μου διὰ τὸ χειροτονηθῆναι Διάκονον ὑπὸ Φωτίου, δεῦτε γράψωμεν, καὶ ἀποστείλωμεν ὁμοῦ παράκλησιν εἰς τὴν Ῥώμην πρὸς τὸν Πάπαν, καὶ

οἰκο-

οἰκονομήσῃ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ τῶν ὑπὸ Φωτίου χειροτονηθέντων. Ἔγραψεν οὖν διὰ τοῦτο ὁ Βασιλεὺς ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πάπαν· ὁμοίως καὶ οἱ περὶ τὸν Μάπαν τὸν Μητροπολίτην Νεοκαισαρείας ἐποίησαν. *Quin potius veſtram pietatem oro obſecroque, vt cum fratre meo ſentiatis, vnumque ouile fiat. Quodſi abſque Romanæ Eccleſiæ auctoritate, quæ Photium anathemate damnauit, cum fratre meo, vt qui a Photio Diaconus ſit conſecratus, communicare recuſatis, agite Romam ſcribamus, libellumque ſupplicem ad Papam mittamus, vt anathematis cenſura abſoluat eos, qui a Photio ſunt ordinati. Scripſit igitur Imperator ad Papam, vnaque Mapa Neocæſareæ Metropolita cum ſocijs.* Scribunt itaque ad Romanum Pontificem pro abſolutione, & diſpenſatione, quam in Synodo plena, & Catholica poſt reſtitutionem Photij conſequi non potuerunt. Et Stylianus Neocæſarienſis Epiſcopus; Ὅθεν χρὴ καὶ τὴν σὴν ἐμφέλον πλειότητα τὸν μὲν Φώτιον ὡς ἐξ ἀρχῆς σχισματικὸν, καὶ παρ' ὁμοίων τὴν χειροτονίαν ἀκανονίστως εἰληφότα, καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα ἃ εἰργάσατο ὅμοια, ἀποδιῶξαι· τούς γε μὴν ἐξ αὐτοῦ, ὡς ἐξ ἀπάτης φενακισθέντας συμπαθείας οἰκονομικῶς ἀξιωθήσεσθαι πρεσβευόμεθα, ὡς ἂν γένηται εἰρηναία κατάστασις τῇ Κωνσταντινουπολιτῶν Ἐκκλησίᾳ, ἵνα μὴ οἱ μὲν Ἀπολλῶ, οἱ δὲ Κηφᾶ, οἱ δὲ Παύλου ὦσι, καὶ οὕτω διαιρῆται τὸ ἓν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. *Quapropter*

par eſt, vt & tua ſingularis virtus Photium quidem iam tum a principio ſchiſmaticum, & a Schiſmaticis contra ſacras leges inauguratum, aliaque multa facinora auſum proſcribat: ſed per fraudem ab illo circumuentos, rogamus, vt commiſeratione veniaque per diſpenſationem proſequare, vt Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ pax reddatur, & non ſint quidem alij Apollo, alij Cephæ, alij demum Pauli, & ita corpus Eccleſiæ, quod vnum eſt, diſtrahatur. Si reſtitutione Photij omnia acta, factaque illius admittuntur, plane nugantur hi, qui pro diſpenſatione ordinationum Photij ad Romanam Eccleſiam recurrunt. Firma ergo remanet Synodus contra Photium celebrata, ab ipſis etiam Græcis, & Imperatore Byzantino agnita. Et tu mihi dicis illam Synodum nullius vnquam momenti, aut ponderis a Græcis habitam? Et ne multus ſim in recenſendis aliorum dictis, Græci omnes, qui Photij promotionem improbant, eodem etiam momento dictam Synodum approbant, quorum teſtimonia infra recitabimus. Quare falſum eſt, ideo Græcos hanc Synodum nullius momenti exiſtimaſſe, quod vindicem Photium ſuæ libertatis agnoſcerent. *Ne tamen Latinis in numero Synodorum ſuccumberent, pro vna Latinorum in meditullio ſita binas vtrinque extollunt.* An-

non

non eſt hoc verſari prorſum ſurſum deorſum, & corde, ac mente vacuum eſſe? Debile hoc effugium eſt: plures habent Synodos, ergo iam ſunt cauſa ſuperiores ipſi, & Latini minus habent. Ariani etiam pro vna Nicæna Catholicorum viginti, & amplius Synodos Arianas opponent. Eſto ergo in meditullio Latinorum vna, quæ eſt contra Photium; quæ erunt vtrinque, quibus ſe extollunt Græci? Prima plane non eſt, quæ cenſura Synodali ſuperueniente ab ipſis Græcis extinguitur in hac poſtrema; cum omnia dicta, factaque contra Photium, & Ignatium, & æque ambo pares, non tantum ipſæ, ſed & qui eas recipiunt, condemnentur, vt infrà videbimus. Quare condemnata vna pro Photio contra Ignatium, & vna pro Ignatio contra Photium in hiſce tribus Synodis, qua ratione binis Græci ſe extollant, non dum capio. Narrant Veteres, Margitem Homericum non vltra quinque ad calculos potuiſſe reducere; ὀυ δὴ γὰρ ἦν φρεσὶν ἀρηρώς. At præſens hic calculator cum in tribus deliret, erit ipſo Margite inſipientior. *Quod luculenter docet Iuris Græco-Romani Magnates peritiſſimi Zonaras, & Balſamon, qui eliſa duarum e medio, quam Latini pro Octaua generali amplectuntur, hanc Primã, & Tertiam Oecumenicas, Primam, & Secundã Conſtantinopolitanam nun-*

cupant, & in vnam gemellam Synodum coniungunt, diuerſis fultam Canonibus, & diuerſis temporibus repetitam. Nam Balſamo in Præfatione ad Primam mentionem facit vniuerſalis Synodi contra Ignatium coactæ, & primum Canonem Secundæ conſtitutum interpretatur ad Schiſmata tollenda, quæ quotidie pullulabant propter Photium ſæpius deiectum, & reſtitutum. Nec Latini inficiantur; qui Zonaram Notis ad marginem illuſtrarunt, niſi quod hiſtorias turpiter confundunt. Si textus Balſamonis, & Zonaræ, quem præ manibus habuit Creyghtonus, idem ille eſt, quem editiones Lutetianæ, & Manuſcripti Codices verbis, & ſententijs referunt, næ hic, dum illos legeret, vel ſcriberet, non intellexit. In illis ſiquidem nuſquam eſt duarum e medio eliſam fuiſſe, quam Latini pro Octaua generali amplectuntur, nuſquam gemellam Synodum in vnum coniungunt, nuſquam Primæ, & Secundæ diuerſos Canones agnoſcunt, nuſquam eam diuerſis temporibus repetitam inſinuant, nuſquam primum Secundæ Canonem factum tradunt ad Schiſmata tollenda, quæ quotidie pullulabant propter Photium ſæpius deiectum, & reſtitutum. Et omnia Latinos non inficiari Notis ad marginem, ſi oculi legentis prorſus non cæcutiunt, planum eſt. Hinc certo certius col-

colligitur, Latinos non confundere Hiſto-
rias turpiter, ſed Creyghtonum, qui omnia
ſecus quam euenere, ſtultiſſime concinnat.
Vt tandem ipſum pudeat, verba ab eodem
laudatorum teſtium apponamus. Verba Bal-
ſamonis ſunt; Τινὲς τὴν ἐπιγραφὴν ἀναγινώ-
σκοντες ἀποροῦσι πῶς μία οὖσα αὕτη ἡ Σύνοδος πρώ-
τη καὶ δευτέρα Σύνοδος. Λύσις· Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν
τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου Πατριάρχου κυροῦ Φωτίου τοῦ τὸ
νομοκάνονον συνθεμένου, συνεκροτήθη κατὰ τοῦ μα-
καριωτάτου Πατριάρχου Ἰγνατίου οἰκουμενικὴ Σύνο-
δος· Λαληθεισῶν δὲ καὶ δογματικῶν ὑποθέσεων,
καὶ ἀλλοίων ἐκκλησιαστικῶν, γέγονε διάστασις καὶ
μερισμὸς τῆς Συνόδου, ὡς τῶν ἑτεροδόξων μὴ ἀνε-
χομένων διὰ τὴν ἧτταν ὁμογνωμονῆσαι τοῖς ὀρθο-
δόξοις. Διατοι τοῦτο, καὶ ἐδέησε τοῖς θείοις πατράσι
γενέσθαι καὶ δευτέραν συνέλευσιν, καὶ γραφῆναι τὰ
προλαληθέντα, καὶ κυρωθέντα. ὠνομάσθη οὖν
ἐντεῦθεν ἡ τοιαύτη Σύνοδος πρώτη, καὶ δευτέρα,
καὶ οἱ ὑποτεταγμένοι Κανόνες ἐξετέθησαν. *Qui-
dam dubitant legentes hanc inſcriptionem,
quomodo hæc Synodus, quæ vna eſt, Prima, &
Secunda dicitur. Solutio, Tempore ſanctiſſi-
mi illius Patriarchæ Domini Photij qui hoc No-
mocanonon compoſuit, coacta eſt aduerſus Beatiſ-
ſimum Ignatium Synodus. Cum autem dictæ
eſſent dogmaticæ cauſæ alienæque Eccleſiaſticæ,
fuit diuiſio, & ſeditio Synodi, vtpote cum qui
aliter ſentiebant, nolebant quod victi eſſent or-*

thō-

thodoxis aſſentiri. Propterea & ſanctis Patribus opus fuit, vt rurſus fieret ſecunda congreſſio, & ſcriberentur, quæ prius dicta erant, & confirmata. Ex eo ergo nominata eſt hæc Synodus Prima, & Secunda, & ſubiecti Canones editi fuerunt. Zonaræ vero ſunt; Ἡ σύνοδος αὕτη ἐπιγέγραπται οὕτως· ἡ ἁγία, καὶ μεγάλη πρώτη, καὶ δευτέρα σύνοδος ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συστᾶσα ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ τῶν ἁγίων, καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων. ἀπορεῖν τοίνυν ποιεῖ τοὺς τὴν ἐπιγραφὴν ἀναγινώσκοντας, αὕτη πῶς μία οὖσα, πρώτη, καὶ δευτέρα καλεῖται. Λέγεται τοίνυν σύνοδον ἐν τῷ ῥηθέντι ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συγκροτηθῆναι, καὶ διαλεχθῆναι τοὺς ὀρθοδόξους τοῖς ἑτεροδόξοις, καὶ δόξαι τοὺς ὀρθοδόξους ἐπικρατεστέρους, μέλλειν τε γραφῇ παραδοθῆναι τὰ λαληθέντα. τοὺς δὲ αἱρετικοὺς μὴ ἀνασχέσθαι γραφῆναι τὰ δόξαντα, ἵνα μὴ φανεῖεν ἡττηθέντες, καὶ ἐκκηρυχθῶσι τῆς τῶν πιστῶν ὁμηγύρεως, καὶ στασιάσαι διὰ τοῦτο, καὶ ἐς τοσοῦτον τὴν στάσιν αὐτοῖς προαχθῆναι, ὡς καὶ μέχρι ξιφουλκίας, καὶ φόνων χωρῆσαι καὶ οὕτω διαλυθῆναι τὴν προτέραν ἐκείνην συνέλευσιν, μή χοῦσαν δῆλόν τι ἀποτέλεσμα. Εἶτ' αὖθις παραρρυέντος καιροῦ δευτέραν ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ γενέσθαι συνέλευσιν, καὶ πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν γενέσθαι διάλογον, καὶ τότε συγγραφῆναι τὰ λαληθέντα περὶ δογμάτων, καὶ διὰ τοῦτο φασὶν αὐτὴν μίαν οὖσαν κυρίως πρώτην, καὶ δευτέραν ὀνομασθῆναι. *Synodi huius inſcriptio ita ſe habet; Sancta, & magna Prima, & Secunda Synodus Conſtanti-*

nopo-

nopolitana in Templo ſanctorum, & glorioſiſſimorum Apoſtolorum congregata . Apud eos ergo qui hanc inſcriptionem legunt , dubitatio exoritur , qua ratione vna cum ſit , Prima , & Secunda hæc Synodus nuncupatur . Igitur in Templo ſanctorum Apoſtolorum , quod diximus, Synodum celebratam , ibique inter Orthodoxos , & aduerſæ factionis homines habitam diſputationem fuiſſe , ac in ea ſuperiores Orthodoxos extitiſſe memorant . Cum vero de ijs, quæ vltro citroque diſputata fuerant , ſcripto exarandis conſtitutum eſſet ; Hæreticos , quippequi ſe victos , atque e conuentu fidelium eliminandos exiſtimari nollent , quæ decreta fuerant ſcriptis conſignari , ſeditione etiam eam ob cauſam excitata , minime paſſos . Quam quidem ſeditionem , eo vſque proceſſiſſe , vt eductis quoque gladijs complures interfecti ciderint ; atque hoc pacto congreſſum illum nullo videlicet rei exitu diremptum . Hinc rurſum temporis interuallo alterum in eodem Templo conuentum habitum , iterumque de iiſdem rebus diſputatum , dogmaticaque decreta literarum monumentis commendata tum demum fuiſſe . Atque ex hoc factum aiunt , vt hæc licet vna Synodus , tamen ob Patres bis conuocatos , Prima , & Secunda merito nominata fuerit . Falſo ergo apponitur Balſamoni, & Zonaræ, eliſam duarum e medio, quam Latini pro Octaua Oecumenica ample-

plectuntur. Prima, & Secunda vna, eademq; Synodus eſt, duobus tamen conuentibus abſoluta, in qua & Ignatius depoſitus eſt, & Photius intruſus: & in qua, quidquid afferant Balſamo, & Zonaras, de dogmate nihil actum eſt, ſed tantum de expulſione Ignatij, & intruſione Photij; & cum in prima Seſſione factio Ignatij præualeret, turbis exortis in alium diem conuentu dilato, & præualente Photiana factione Ignatius pellitur, Photius immittitur in Thronum. Et Seſſiones, ſiue conuentus alij atque alij diuerſas Synodos non efficiunt. Ex quibus porro elicitur, Græcos gemellam Synodum in vnam coniungere? Primæ, & Secundæ diuerſos Canones agnoſcere? diuerſis temporibus repetitam inſinuare? Primam contra Ignatium coactam Oecumenicam vocare? Primum Secundæ Canonem factum tradere ad ſchiſmata tollenda, cum in Secunda deiecto Photio Ignatius reſtituitur? & Interpres dicit eliſam fuiſſe e medio duarum eam, quam Latini pro Octaua generali amplectuntur, & non Primam, & Tertiam, ſed Octauam generalem dicunt? Quomodo gemellam Synodum in vnam coniungunt, cum ex his tribus Primam, & Tertiam pro Photio elidunt, Secundam pro Ignatio amplectuntur? Hoc nec Zonaras, nec Balſamo

mo dicunt, & Latini ad marginẽ a Latrocinali pro Photio, & Tertiam pro illius reſtitutione a ſua, quæ pro Ignatio fuit, diſtinguunt.

Hiſtorias turpiter confundunt, dum aduerſarios aiunt calumniari Ioannem Octauum, vt fœminæ, quam viro ſimiliorem, quod tanta lenitate in redarguendis Photij impoſturis vſus eſſet. Ioannis lenitatem in expetendis ſcelerum pœnis a Photio non modo Latini, ſed Græci etiam ipſi criminati ſunt, non damnantes Concilium vocatum Oecumenicũ octauum a Latinis, quaſi Apoſtolicos Canones violaſſet, ſed ex rebus, quæ poſt Concilium euenerunt, maiorem ſeueritatem deſiderantes: quippe videbatur clementius egiſſe, quam per Canones ipſos agere licuiſſet, ſi ſummo iure agere cum Photio, Photianiſque voluiſſet: Nicetas de vita ſancti Ignatij; αὐτόν τε τὸν Φώτιον διὰ ταῦτα καθαιρεῖν ἔδει, καὶ ὅτι παρὰ καθῃρημένου χειροτονεῖσθαι κατηξίου, καὶ τοὺς κεκοινωνηκότας δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν ἀπόφασιν πάντας, καὶ μὴ φιλανθρωποτέρους Θεοῦ, καὶ Θεοῦ γινομένους κρίσεως τὴν ἀπόφασιν τοῦ παναγίου πνεύματος ἄκυρον· τοῦτο τὰ ἄνω κάτω πεποίηκε. τοῦτο τὸ κρῖμα οὐκ ἔστιν ὅσων εἰπεῖν κακῶν αἴτιον καὶ σκανδάλων ἐχρημάτισεν. Οἶμαι γὰρ ὡς εἰ Ἀποστολικῶς τότε καὶ κανονικῶς κατὰ πάντων ἀπεφήνατο, οὐ τὸν αἴτιον μόνον τῆς διχοστασίας τε, καὶ τῶν σκανδάλων, ἀλλὰ καὶ τοὺς κοινωνήσαντας

αὐτῷ

αὐτοὺς πάντας ἐκκηρύξαντες, οὐδεμίαν ἂν ἔτι καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶχε παρείσδυσιν ἡ ἀδικία. ὥσπερ δὲ πρότερον καὶ τὴν ἐπὶ Ταρασίου τοῦ θείου Συνόδου καὶ τῶν Εἰκονομάχων γενομένην, ἐπειδὴ συμπαθέστερον μᾶλλον ἢ δικαιότερον ἐχρήσαντο τοῖς Αἱρετικοῖς, καιροῦ πάλιν ἐκεῖνοι δραξάμενοι τὴν οἰκείαν δυσσέβειαν χαλεπώτερον ἀνενεώσαντο· οὕτω καὶ νῦν τῆς Συνόδου ταύτης πεφεισμένως, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπροσπαθῶς, καὶ κανονικῶς τὴν κρίσιν ἀποφηναμένης, ἔσχεν αὖθις ἡ πονηρία κατὰ τῆς Ἐκκλησίας χώραν. *Hanc Photius ob cauſam, & præterea quod ab exauctorato ſe conſecrari voluerit, de gradu deturbandus erat, omneſque, qui cum illo communicabant, ſecundum Apoſtolicam ſanctionem; nec oportuit eos Deo, Deique iudicio clementiores eſſe, & ſacroſancti Spiritus decretum antiquare. Hac quippe eorum indulgentia, omnia ſuſque deque egit. Hoc indicium dici non poteſt quantum offenderit, quantorumque cauſam præbuerit malorum. Perſuaſum enim habeo, ſi tunc ex Apoſtolorum, & Canonum auctoritate ſententiam rite, & in auctorem ſchiſmatis, & offenſionum, & in totam eius factionem cum illo communicantem omnibus exauctoratis tuliſſent, futurum fuiſſe, vt omnis ab Eccleſia impietas in poſterum excluderetur. Sed quemadmodum ante diuino Taraſio Patriarcha in Synodo contra Iconomachos celebrata, cum indulgentius quam ex præſcripto iuſtitiæ Hæreticos tractaſſent, illi*

arre-

arrepta occaſione impietatem ſuam multo magis confirmarunt; ita nunc Synodo remiſſius agente, nec ſine affectu, neque ex Apoſtolico Canone damnationis ſententiam ferente, malitia rurſus contra Eccleſiam inuenit locum. Non videtur ergo mirum, ſi ob ſimilem in Photium lenitatem Ioannem Octauum fœminam compellarunt.

Nec enim illa fœmina Papiſſa ſucceſſit Adriano ad Photij tempora, ſed inter Leonem Quartum, & Benedictum Tertium ſtat recenſenda viginti annis ad minimum ante Photij reſtitutionem ſub Baſilio, & hanc Tertiam Octauam. Qui Papiſſam hanc de medio tollunt Catholici, non aſſerunt hunc Ioannem Octauum fœminam illam fuiſſe fictitiam, ſed cauſam inueſtigantes commenti ſimilis, nonnulli ex ipſis ſuſpicati ſunt, lenitatem Ioannis cauſam fabulæ dediſſe, & tum potiſſimum cum Papiſſæ Pontificatus incertis temporibus euagatur, nec certus apud omnes eſt. Et quænam eſt hæc computatio temporum, Ponitur femella iſta inter Leonem, & Benedictum; ergo viginti annis ad minimum ante Photij reſtitutionem ſub Baſilio? Photius ſub Baſilio reſtituitur anno 867. Papiſſa iſta ſedit poſt Leonem Quartum. Leo moritur Anno 855., quo anno eligitur Benedictus tertius. Si ab annis 867.

Pho-

Photianæ reſtitutionis ſubtrahas annos 855. obitus Leonis, & Benedicti electionis, remanent tantum anni duodecim, ad quos adaucti illi tui anni contrahantur, & multo pauciores aſſurgent. Et Papiſſæ tempora incerta fuiſſe certum eſt; dum alij hoc anno, octingenteſimo quinquageſimo tertio, alij ſequẽti, alij octingenteſimo quinquageſimo ſeptimo, alij octauo, quidam nongenteſimo quarto, & nonnulli etiam poſt Martinum primum anno ſexcenteſimo quinquageſimo tertio, vel poſt Ioannem Quintum Anno ſexcenteſimo octogeſimo ſexto. Quare ad refellendam cauſam fictitij cominenti, lenitatem nempe Ioannis, temere annorum iſta ſuppoſitio adducitur.

At quis Leonem Allatium in Commixtis, & Binnium in eius Synodi Commentarijs conciliabit, qui probaturi Photium, hic a duodecim Pontificibus, ille a nouem excommunicatum fuiſſe, vterque fimbrias hiſtoriæ nimis dilatat, & hic infra Photij abdicationem vltimam procurrit, alter catalogum inchoat ante primam eiuſdem inaugurationem? Et tamen vterque Styliani Epiſtola abutitur. Ergo conſtabilitur firmiter iſta Ioanna. Belle ſiquidem concluditur; in enumerandis Pontificibus Romanis excommunicantibus Photium diſconuenit inter Allatium, & Binnium. Ergo

Ioan-

Ioanna iſta vere Thronum Pontificium occupauit. Quaſi vero in probanda ſua ſententia vno eodemque modo qui eam tenent procedere cogantur. Et falſa Binnium, vel Allatium dixiſſe probandum erat, non vnica interrogatione, ac ſi id fieri non poſſet, argumentum diſſoluendum. Dicta ſua Allatius teſtimonio Auctoris ſatis celebris non multum poſt tempora Photij, qui eundem Photium & videre, & alloqui potuit, nixus confirmauit, cuius verba leguntur in Appendice ad Concilium Octauum generale; Μέχρι τῆς σήμερον τεσσαράκοντα πέντε ἔτη ἀναθεματίζεται Φώτιος περιδήλως ἀπὸ τοῦ Πάπα Λέοντος ἕως τοῦ Φερμόσου. Ἕνδεκα γὰρ ἔτη ἀνεθεματίζετο κοσμικὸς ὤν, ὡς κοινωνὸς τῶν καθῃρημένων, καὶ ἀνεθεματισμένῳ Γρηγορίῳ τῶν Συρακούσης, καὶ ἄλλα τριάκοντα τέσσαρα ἀφ᾽ οὗ ἐγένετο Ἀββᾶς. Ὁ γὰρ Πάπας Λέων, καὶ ὁ Βενέδικτος, καὶ ὁ Νικόλαος τὸν Γρηγόριον ἀνεθεμάτιζον κατὰ πολλὰς τὰς ἀτόπους αἰτίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Φώτιος παρὰ τοῦ καθῃρημένου ἐχειροτονήθη, καὶ δι᾽ ἄλλα μὲν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ δέξασθαι παρὰ τοιούτου τὴν ἱερωσύνην ἀναθεματίζεται ἀπὸ τῶν ἐννέα Προέδρων τῆς Ῥώμης Λέοντος, Βενεδίκτου, Νικολάου, Ἀδριανοῦ, Ἰωάννου, Μαρίνου, Ἀδριανοῦ ἑτέρου, Στεφάνου, καὶ Φορμόσου. *Photius quadraginta quinque annis ad hodiernum vſque diem palam anathemate feritur a Leone Papa vſque ad Formoſum. Nam annos*

vndecim anathematizatur ſecularis, & laicus, tanquam qui cum Gregorio Syracuſano exauctorato anathematizatoq; communicaret; & alios triginta quatuor poſtquam Sacris initiatus eſt. Etenim Leo Pontifex, & Benedictus, & Nicolaus Gregorium propter varias cauſas anathemate damnabant. Vbi vero Photius a damnato conſecratus eſt, cum propter alia eius facinora, tum quod Sacris a Gregorio eſſet initiatus, anathematizatur a nouem Romanis Pontificibus Leone, Benedicto, Nicolao, Adriano, Ioanne, Marino, Adriano altero, Stephano, & Formoſo. Iſtius teſtimonio Scriptoris, qui quadraginta annis poſt excommunicatum Photium, forte etiam in eadem cum Photio vicinia vitam tranſigebat, innixus Allatius ſcripſit a nouem Pontificibus fuiſſe excommunicatum, inchoãdo catalogum a Leone, quod rectiſſime, vel Momo ipſo iudice, fecit. Neq; enim a prima ſui in Sacris inauguratione a communione Eccleſiæ Photius excluſus eſt, ſed etiam ante ipſam laicus per vndecim annos, depoſito Gregorio Aſbeſta Syracuſano ob innumera ſcelera communicans, vt ex eodem Auctore plene diſcitur. Stylianus etiam in Epiſtola ad *Stephanum* Papam & Gregorij depoſitionem, & Photij tum ſecularis cum Gregorio commercium refert: *Gregorium Aſbeſtem, Eulampium, & Petrum Patriar-*

triarcha cum ſæpius ad Synodum citatos, quaque par erat humanitate tractatos ſanare vellet, ne ab Eccleſia Dei reſecti malo inſidiatori præda fierent, illi tamen nullam medicinam admiſerunt. Quapropter exauctoratos anathemati ſubiecit. Et poſt Legatos ab vtraque parte miſſes ad Leonem Pontificem. *Pontifex eandem in Schiſmaticos ſententiam protulit, quam antea in eoſdem tulerat Ignatius. Leone deinde ex humanis ſublato, rurſus illi Benedicto, qui Leoni ſucceſſit, de iiſdem rebus moleſti fuerunt. Enim vero & ipſe Benedictus, re diligenter excuſſa, Sententiam aduerſus illos ſecundum Ignatium pronunciauit. Qui Photio poſtea Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ perduelli, & Schiſmatico, politicoque Magiſtratu fungente, ſocio, & adiutore apud Bardam Cæſarem, & Michaëlis Imperatoris auunculum, eundemque ipſum ab Ignatio Patriarcha ob inceſtas nuptias deprehenſum, vſi, Ignatium de Throno per vim detrahunt, comparatiſque in illum non prauis periuris calumniatoribus, Imperatori imponunt; qui pulſo Ignatio, Photium a Schiſmaticis deſignatum, ſubitoque a Gregorio exauctorato conſecratum intruſit.* Quodſi Creyghtonus non credit, producat ipſe teſtes ſanctiores, qui contraria referant; & manus dabimus. Neque puto eum tantum arrogare, vt maiorem fidem haberi ſibi velit extero, elingui, & quod

pace ſua dixerim, rerum Eccleſiaſticarum, & potiſſimum Græcarum penitus imperito, & ab illis temporibus per quam remotiſſimo, quam hinc oriundis, & ciuibus, & coæuis, & eruditione rerum omnium præditis. Sed Binnius *a duodecim Pontificibus* ſcribit. Ergo quid? Auctor ab Allatio laudatus ad ſua tempora, atque ætatem excommunicationem Photianam extendit, quid poſtmodum futurum eſſet ignorans. An ſcriptori hiſtoriæ prænarranda ſunt poſt illius obitum euentura? Ego nolo Prophetas hiſtoricos. Satis mihi eſt, ſi quæ viderint, vel a fide dignis audiuerint, ſcribant, poſteris ſcribenda futura relinquant, niſi quid aliud Creyghtonus obtendat. Binnius a Poſteriorum ſcriptis edoctus infra Photij abdicationem procurrit. Ideoq; & Allatius, & Binnius excommunicationis Photianæ tempora æqua lance expenſa, hic a duodecim Pontificibus, ille a nouem excommunicatum Photium inducunt. Et ſic nullo negotio Allatius, & Binnius conciliantur. Quare vero ipſe in vtroque, vel ſaltem in altero, vtrumque inconſiderate accuſans, falſitatem, vel errorem productis teſtibus, vel rationibus non detexit? ſimplici ſuo dicto ſaniores homines, & quibus hiſtoria Eccleſiaſtica cordi eſt, non credent. *Et tamen vterque*

Sty-

Styliani Epiſtola abutitur. Explicandus erat abuſus. Sed hoc etiam, vti cætera, diuinandum reliquit: & quod non erat, æque ac ſi eſſet, in ſuſpicionem ſuo ſilentio maligne admodum vocauit. Qui enim abuſus non expreſſus, neque palam factus excuſari, aut defendi poteſt?

Et plane ex Notis poſt Octauam Synodum contra Photium conſtat, Stylianum Neocæſarienſem a Photio promotum poſt varios de ſua ordinatione apud Romanos Pontifices conatus, ſeductum a Photianis a Pontificia auctoritate deſciuiſſe, ſcripſiſſeque de ea ad Ioannem Nonum, cuius ad dicta Styliani extat reſponſum, in quo confirmat Prædeceſſorum ſuorum acta omnia contra Photium, quæ ſe ſequi firmiſſime aſſeuerat. Hinc colligitur a Nicolao Primo ad ipſum Ioannem omnes illos Pontifices Photium excommunicaſſe, & eius Ordinationes improbaſſe. En verba; Ἐπὶ τούτοις ἰστέον, ὅτι ὁ Μάπας ὁ Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας ὁ Στυλιανὸς μετὰ τὸ δέξασθαι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πάπα Φορμόσου τὴν ἀνενέργητον, καθὼς γέγραπται ἐν τοῖς προλαβοῦσιν, ἑπτὰ χρόνων παραδραμόντων, χαυνωθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων, καὶ συγγενῶν, καὶ καταλιπὼν τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τῆς ἀληθείας ἐπὶ τὰ ἐναντία τῶν δεδογμένων ἐστράφη, καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Ῥώμης αἰτούμενος πεμφθῆναι ἐκεῖθεν χειροτο-

νίαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίτροπον ἐκεῖθεν λαβεῖν συγκοινω-
νῆσαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πάπας Ἰωάννης δεξάμενος,
καὶ πεμψάμενος τὴν τοιαύτην τοῦ Μάπα αἴτησιν, ἐσκέ-
ψατο μήποτε κατ' ἐρημίαν τοιαῦτα ἔγραψεν, πρὸς
τὸ ἐξουθενῆσαι τοὺς Ῥωμαίους, εἰ ταῦτα ποιήσουσι· διὸ
οὔτε ἐπέτρεψεν, οὔτε τὸ ἰδιόγραφον ἀπέστειλεν, ἀλλ'
ἀντέγραψε πρὸς αὐτὸν γράμμα ἔχον οὕτως. Ἀξίας
χάριτας τιμιώτατε ἀδελφὲ τῇ σῇ ἀγάπῃ ἀναφέρο-
μεν, ὅτι οὐδέποτε ἀπὸ τῆς σῆς μητρὸς τῆς ἁγίας καθολι-
κῆς, καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Ῥωμαϊκῆς παρακλῖ-
ναι ἠθέλησας. οὐδήτινες γὰρ βάσανοι, ἢ ἐξορίαι, ἢ ἀπά-
ται τῶν πορνοβοσκησάντων ἠδυνήθησαν σε χίσαι ἀπὸ
τῆς σῆς μητρός. Μενοῦνγε πιστεύω τῇ θάλψει τῆς
σῆς ἀρχῆς καταμαλαχθεῖσαι τὴν τῶν καρδιῶν σκλη-
ρίαν τῶν μελλόντων σωθῆναι, καὶ τὴν ἐκζητουμένην
εἰρήνην προσκαλέσασθαι. ὅπερ βεβαίοις φαίνεται
τεκμηρίοις, καὶ τὸ σχίσμα τῶν τεσσαράκοντα σχε-
δὸν ἐτῶν εἰς τὴν προτέραν ὑγίειαν ἐπανελθεῖν. ἃ γὰρ
ἡ σὴ μήτηρ ἠθέτησε μέχρι τῆς δεῦρο, καὶ σὺ ἠθέτη-
σας, καὶ οἷς ἐπένδυσεν, ἐπένδυσας καὶ αὐτός. Βουλό-
μεθα οὖν καὶ νῦν, ὅπως κατ' αὐτὴν τὴν τάξιν αἱ δια-
τάξεις τῶν ἁγιωτάτων πρὸ ἡμῶν Ἀρχιερέων ἀπα-
ράσπαστοι διαμένοιεν. Διὸ καὶ Ἰγνάτιον, Φώτιόν τε,
Στέφανον, καὶ Ἀντώνιον, καθὼς ὁ ἁγιώτατος Πά-
πας Νικόλαος, καὶ Ἰωάννης, καὶ ἕκτος Στέφανος,
καὶ πᾶσα ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία μέχρι τῆς νῦν
ἐκράτησε, καὶ ἡμεῖς αὐτοὺς τῇ αὐτῶν ἀποδεχόμεθα
καὶ κρατοῦμεν τάξει, καὶ αὐτοῖς τοῖς πρέπουσι τῆς
αὐτῶν χειροτονίας τῇ αὐτῇ τάξει χεῖρα ὀρέγομεν,

καὶ

καὶ ἵνα καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν ὡσαύτως χεῖρα ὀρέξῃς παραινοῦμεν, καὶ εἰρήνης, καὶ κοινωνίας εὐλογίαν αὐτοῖς ἀποδῶμεν, καὶ αὐτῶν οὕτως δηλονότι φυλαττόντων τὰς τάξεις. τὸ δὲ σὸν χειρόγραφον, ὃ ἐποίησας ἡμῖν, πλεῖστα ἐκζητήσαντες οὐχ εὕρομεν. Σκεπτέα τὰ τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς περιεχόμενα ῥήματα· καὶ γὰρ οὐδὲ οὗτος ὁ Πάπας ἔλυσεν, ἢ ἀπεδέξατο Φώτιον, ἢ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπεβεβαίωσε τὰς κρίσεις τῶν προκατόχων αὐτοῦ. εἰπὼν δὲ, οὐδέτινες βάσανοι, ἢ ἐξορίαι, ἢ ἀπάται τῶν πορνοβοσκησάντων ἠδυνήθησάν σε ἀποσχίσαι τῆς μητρός σου τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, τύραννον, καὶ διώκτην, καὶ πορνοβοσκὸν ἐνέφηνε, δηλονότι τὸν Φώτιον· παρακατιὼν δὲ ἀπέδειξε καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν μὴ σεσωσμένους, μήτε ὑγιαίνοντας ἐπὶ ἔτη τεσσαράκοντα τῷ λόγῳ τῆς ἱερωσύνης· καὶ ἐντέλλεται ἀπειράστως φυλαχθῆναι τὰς διατάξεις τῶν προκατόχων αὐτοῦ τὰς θεσπισθείσας δηλαδὴ κατὰ Γρηγορίου τοῦ Συρακουσίου, καὶ Φωτίου, καὶ τῶν χειροτονιῶν αὐτῶν. Εἶπον ὡς ταύτῃ τῇ προωρισμένῃ ἐκείνων κρίσει, καὶ τάξει καὶ ἡμεῖς αὐτοὺς ἀποδεχόμεθα, καὶ κρατοῦμεν, τὸν μὲν Ἰγνάτιον καθωσιωμένον προδήλως, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀκαθοσιώτους· ἕκτος γὰρ ἀπὸ Νικολάου ὁ Στέφανος ἀριθμεῖται. Πρῶτος γὰρ Νικόλαος ὁ καὶ κρίνας Φώτιον, καὶ δικαιώσας Ἰγνάτιον· εἶθ' οὕτως Ἀδριανὸς, καὶ μετ' αὐτὸν Ἰωάννης, καὶ μετὰ τοῦτον Μαρῖνος καὶ μετὰ Μαρῖνον Ἀδριανὸς ἕτερος, καὶ ἕκτος Στέφανος, ἔπειτα Φορμόσος, καὶ μετὰ τοῦτον ἄλλοι τέσσαρες, ἤγουν Βονιφάτιος, Στέφανος, Ῥωμανὸς, καὶ Θεόδωρος, καὶ

μετ' αὐτῶν Ἰωάννης ὁ ταῦτα γράψας. εἰπὼν δὲ, ὅτι καθὼς, καὶ πᾶσα ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία μέχρι τοῦ δεῦρο ἐκράτησε, συμπεριέλαβε πάντας καὶ τοὺς παρ' αὐτοῦ, καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν Πατριάρχας, ὧν τὰς διατάξεις εἶπεν κρατεῖν καὶ αὐτόν. ὡς ἀδύνατον εἶναι τὰ δύο γενέσθαι, καὶ τὰς διατάξεις ἐκείνων κρατεῖν, καὶ τοὺς ἀποβληθέντας περὶ τῶν διατάξεων ἐκείνων δεχθῆναι εἰς ἱερωσύνην τὸ σύνολον, ἀλλὰ μόνον εἰρήνης αὐτοὺς, καὶ κοινωνίας εὐλογίαν ἀπολαβεῖν οἷα λαϊκοὺς, ὡς ἀριδήλως δεδήλωκεν. *Neque ignorandum, Mapam illum Neocæſarienſem Metropolitam Stylianum ſeptennio poſt quam Epiſtolam a Formoſo, de qua ſupra ſcriptum eſt, acceperat, ſtolida per amicos, & cognatos ſuperbia elatum, relicto veritatis tramite in contraria verſum dogmata, ſcripſiſſe Romam, petiuiſſeque ordinationem ipſius, & facultatem communicandi cum Photianis. Papa vero Ioannes cum huiuſcemodi Mapæ petitionem accepiſſet, perpendiſſetque, veritus, ne forte per irriſionem, & contemptum hæc ſcripta eſſent, neue Græci luderent Romanos, ſi illorum petitioni ſatisfeciſſet, neque conceſſit, quod petiuit, neque ſua manu reſcripſit: ſed ad illius literas in hunc modum reſpondit. Gratias, quas par eſt, honoratiſſime frater, tuæ charitati habemus, quod nunquam a matre tua, Sancta inquam, & Catholica, Apoſtolicaque Romana Eccleſia deficere volueris: nulla quippe tormen-*

ta, exilia nulla, nec artes, & lenocinia vlla Adulterorum te ab Eccleſia matre tua auocare potuerunt. Omnino tamen ſpero, tuarum ardore precum dura illorum pectora, qui ad beatam deſtinati ſunt vitam, flexum iri, & pacem diu expetitam poſtliminio redituram. quod ſane per quam certis futurum argumẽtis apparet, & ſchiſmatis diſſidium, quod ad quadrageſimum iam annum durauit, ad priſtinam ſanitatis concordiam reductum iri. Quæcunq; enim hactenus tua mater Eccleſia damnauit, & tu damnaſti; quæ probauit, & tu probaſti. Quapropter & nunc ſanctiſſimorum Pontificum, qui nos præceſſerunt, decreta eodem eſſe loco, incorruptaque volumus obſeruari. Itaque Ignatium, Photium, Stephanum, & Antonium eodem nos loco, quo ſanctiſſimus Papa Nicolaus, & Ioannes, & Stephanus Sextus, totaq; Eccleſia Romana hucuſq; habuerunt, habemus, recipimus, & tenemus. Et quicunq; ex ordine ab illis conſecratorum ſuperſunt, manum præbemus, atque vt tu pariter nobiſcum illis manum porrigas monemus: Pacem quoque illis, & communionis gratiam reddimus, ſi tamen ipſi leges a nobis præſcriptas obſeruarint. Sed Chirographum tuum, quod feciſti, licet diu, multumque a nobis quæſitum, reperire tamen nuſquam potuimus. Conſideranda ſunt porro, probe meditata huius Epiſtolæ verba. Neque enim hic Papa abſoluit, aut re-

recepit Photium, illiuſue ordinationem, ſed priorumPontificum ſententias confirmauit. Cum autem dixit; nulla tormenta, vel exilia, vel fraudes, vel lenocinia adulterorum te a matre tua Eccleſia Romana potuerunt auellere; tyrannum vtique, perſecutorem, & lanionem, ſeu adulterum inſinuauit Photium. Vlterius verò progreſſus oſtendit, nec eos, qui Photio in Patriarchatu ſucceſſerunt, ad quadrageſimum vſque annum, ſaluos, ſanoſue ſecutos fuiſſe, ſolóqꝫ nomine Sacerdotes extitiſſe. Præcipitque priorum Pontificum decreta contra Photium, & Gregorium Syracuſanum edita, nulla ratione violanda eſſe. Cum rurſus dixit; eodem nos loco, quo priores Pontifices, habemus, ac tenemus; Ignatium quidem conſecratum aperte dicit, cæteros autem perinde quaſi pro non conſecratis habendos. Sextus porro Stephanus fuit a Nicolao, qui Photium damnauit, & Ignatium abſoluit, ſecundus Adrianus, tum Ioannes, deinde Marinus, quintus Adrianus, poſtea Stephanus Sextus; hunc Formoſus, Formoſum alij quatuor ſunt ſecuti Bonifacius, Stephanus, Romanus, Theodorus, & poſt hos omnes Ioannes, qui hæc ſcripſit. Cum porro dixit; quemadmodum tota Romana Eccleſia ad hodiernum vſq; diem tenuit; complexus eſt omnes, qui ſe præceſſerunt, & ſecuti ſunt, Patriarchas, quorum decretis ſe quoq; ſtare dicit. Vt fieri non poſſit, hæc duo ſimul vera

eſſe

eſſe, vt decreta illorum ſeruet, & per illorum decreta exauctoratos ad Sacerdotium omnino recipiat: ſed pacis duntaxat, & communionis gratiam ritu laicorum illis impertiendam ſignate declarauit. Sed hi Pontifices cum Ioanne Nono ſunt numero duodecim. Igitur Binnius per quam optime duodecim Pontifices Romanos, quemadmodum Allatius nouem Photium damnantes, & excommunicantes adnumerant. Quod ſi Creyghtonus tempora diſtinguere neſcit, ſilentio potius, & non tanta garrulitate ſuam inſcitiam obtegiſſet.

CAPVT III.

Synodus Photiana ob multa in ea inconſiderate acta, dictaque, & præter Synodorum dignitatem, falſitatis in ſuſpicionem vocatur.

De alijs Photianis Synodis quid ſtatuendum ſit, doctiſſimi, ac præſtantiſſimi Viri decreuerunt. Ego de poſtrema hac, quam ſub Octauæ vniuerſalis nomine Schiſmatici laudant, & in qua de additione, *Ex Filio*, agitur, meas animaduerſiones, vti potero, explanabo. Neque enim induci poſſum, vt credam vnquam eam re ipſa celebratam fuiſſe. Sunt certa indicia, quæ mihi ani-

animum firmant. fraudes, ac technæ in comminiſcendis rebus ſimilibus Photij, cui notæ non ſunt? Et ante omnia illud conſiderandum eſt, poſtremam hanc Photianam, nulla cogente neceſſitate, celebratam fuiſſe. Nanque antea Baſilio intercedente, & Ioanne Pontifice non renuente Photius, multis Ioannem laudibus extollens, nullam de Symboli additione fecit mentionē; Eccleſiæ Romanæ reconciliatus, & tantundem concupita a ſe Sede recuperata; fruſtra denuo in Ioannem, & reliquos Romanos, quorum alienatione tot ſibi miſerrime viuenti mala euenere, & vt eos ſibi beneuolos redderet, tot labores animo ſemper perturbato, atque incerto inſumpſerat, eiectus, profugus, triſtis, inops, tum poſtmodum illorum ſibi reconciliatorum, nulla id expoſcente neceſſitate, animos denuo exaſperaſſet. Fruſtra cum quieſcimus, turbas quærimus, & cum pace fruimur, hoſtes ad iracundiam, & potiſſimum ſi ſunt melioris conditionis, concitamus. Id plane fuiſſet irritare crabrones. Annon vna ſolutus plaga, ſtolide nouis conatibus obductam ſibi ab Eccleſia Romana cicatricem refricaſſet, vt nouum vulnus exciperet? Non ſunt contemnenda, quæ in hac Synodo ſtabiliuntur. Sententia de proceſſione Spiritus etiam ex Filio ab ipſis

Ec-

Eccleſiæ Romanæ incunabulis, Pontificum fere omnium, & illius Eccleſiæ Doctorum auctoritate confirmata, & ſcriptis vbique terrarum diſſeminata reijcitur: Auctoritas Pontificum in ſubiectos ſibi reliquarum Eccleſiarum Præſules conculcatur: poteſtas, atque facultas ſolis Romanis Pontificibus a Deo data infirmatur: & Romanus Pontifex manus dat? & ſuis etiam Oratoribus iniquitatem ſimilem confirmabit? At leni animo eſt Ioannes, non aduerſabitur. Eſto lenis, ideo ne & ſtolidiſſimus omnium, & percuſſus, & exoſſatus ſilebit? non edet vocem? Quodſi ipſe ſiluerit, an & ſucceſſores tantam iniuriam æquo animo tuliſſent? Credant Schiſmatici. Sed ſucceſſores conticuerunt. Ergo non fuit. Minutioribus reſtiterunt: facinus tam atrox non ita facile diſſimulaſſent. In Ioannis Epiſtolis germanis, & non corruptis a Photio de Proceſſione Spiritus, de non alterando Symbolo, de infirmandis Synodis Nicolai, Adriani, nec non Octaua contra eundem Photium, nec verbulum eſt. Tantum de reſtitutione Photij loquuntur, ſi tamen ille coram Synodo miſericordiam quæſiuerit, Φώτιον αἰτοῦντα ἔλεον ἐνώπιον τῆς Συνόδου, βουλόμεθα καὶ τὴν Πατριαρχικὴν μετιέναι ἀξίαν, *Photium coram Synodo miſericordiam quærentem,*

Pa-

Patriarchatus honore fungi volumus. Et, Ἐνώπιον μέντοι τῆς Συνόδου ἔλεον αἰτοῦντι καὶ συγκατατιθέμεθα. *Et coram Synodo miſericordiam quærenti conſentimus.* Quæ ille in corruptis quamuis immutauerit, non ita tamen in aliã ſententiam tranſtulit, vt id idem non exprimatur. Ὁ δὲ Φώτιος ὁ Πατριάρχης μὴ ἀπαξιώσῃ ἐνώπιον τῆς Συνόδου τὴν χάριν, καὶ τὴν σπουδὴν ἡμῶν, μᾶλλον δὲ τὰ σπλάγχνα τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας ἀνακηρύξαι. *Photius vero Patriarcha non dedignetur in conſpectu Synodi gratiam, vel ſtudium noſtrum, vel potius viſcera Romanæ Eccleſiæ prædicare.* Et, Διὸ καὶ τὴν σὴν ἀδελφότητα ἀξιοῦμεν μὴ ἀπαξιῶσαι ἐπὶ τῇ Συνόδῳ ἀνακηρύξαι τὸ εἰς σὲ ἔλεος, καὶ τὴν βοήθειαν, καὶ τῆς ἁγιωτάτης τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησίας τὸν ὑπερασπισμὸν, καὶ κόπον. *Tuam fraternitatem rogamus, ne dedignetur in Synodo prædicare Dei miſericordiam, & opem in ſe oſtenſam, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ protectionem, & laborem.* Nihil hic aptius, etiam ſua interpretatione id corroborante Photio, potuit pronunciare Ioannes. Vult vt pœniteat Photium, coram Synodo miſericordiam exorari a Photio mandat, pœnitentiam publicam indicit, ſatisfactionem præcipit, hiſque peractis Photium in communionem recipit, & munus reſtituit; ſin minus fecerit, excommunicationem minatur, & dicitur ſiluiſſe Io-

an-

annes?Quid porro Photius inSynodo?Præſidet ipſe, Legatis Romanis ſubſellia exhibet, ingrediendi alijs in Synodum facultatem facit, Locumtenentium Patriarchalium Sediũ venerationes, & cultus recipit; Pontificij ac ſi eſſent ex leui plebecula deſpiciuntur, decreta ipſe ſancit, & leges dat, Pontificij audiunt, nec audent hiſcere. Satis illis eſt, ſi rogantibus, & ſupplicantibus ipſis, auctoritas ſumma Photij præcipiat. Photius a crimine vendicatur, Romanæ Eccleſiæ Pontifices ſchiſmatis auctores decernuntur, & culpa omnis in Romanam Eccleſiam reijcitur. Scribat quidquid velit Pontifex Romanus, Photiani in ea Synodo iudices facti quæcunque iuſta, & legitima iudicant, maplectuntur, & recipiunt; quaſi vero Romani Pontifices iniuſta, & ἀπηγορευμένα, & præter ius faſque multa præcipiant, &, mandent quorum ipſi iudices conſtituuntur. Tandemque ipſe Pontificijs ſequentibus Synodum Octauam Oecumenicam ſub Adriano, & Romanas ſub Nicolao, & Adriano contra ſemetipſum irritat, illiſque hanc ſuam ſubſtituit, & additionem in Symbolo condemnat. An eſt aliquid ſimile in alijs Synodis? Quis vnquam ſimilia audijt? Nonne ſomnia iſthæc ſunt? Synodum Oecumenicam Pontificis Romani auctoritate, & alio-

aliorum Præſulum ſuffragio conſtabilitam ab alio Pontifice, vel ab alijs infringi, & irritam fieri?

Non ita facile immutat ſua Romana Eccleſia, cum ad illa ſtabilienda certiſſimum, ac falli neſcium ducem ſequatur. Ὡς κάτοπτρον, καὶ ὑπόδειγμα ἡ ἁγία τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία ταῖς λοιπαῖς Ἐκκλησίαις καθίσταται, καὶ ἅπαν ὁρίσῃ εἰς τὸν αἰῶνα ἀκλόνητον διαμένει. *Sancta Romana Eccleſia velut ſpeculum quoddam, & exemplar Eccleſijs cæteris propoſita eſt: quæ ſi quid definierit, id omnibus ſeculis firmum inconcuſſumque manet*, ſcribebat Stephanus Papa poſt Photium Epiſcopis, & reliquis Orientalibus Clericis. Sed Octaua Synodus prius a Ioanne Pontifice abrogata, poſtmodum a Photio ſuppreſſa eſt. In germanis Ioannis Epiſtolis, ſi recte illæ conſiderentur, oppoſitum eſt. Qua enim ratione Synodum illam reiecit, quam & ſumme laudat, & cuius auctoritate dictum ſuum conſtabilit. Scribit enim ad Photium, Οὕτω μέντοι ὥστε ἀπὸ τοῦ παρόντος μηδένα ἐκ λαϊκῶν ἐν τῇ αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ χειροτονεῖσθαι Ἐπίσκοπον παρὰ τοὺς ὅρους τῶν ἁγίων Πατέρων, καὶ πᾶσαν ὅλως ἐκεῖθεν τὴν φαύλην ἐκείνην ἀποκόπτεσθαι συνήθειαν κατὰ τὸν κανόνα τὸν ἁρμοδιώτατα περὶ τοῦ πράγματος τούτου ἐκδοθέντα ἐν τῇ σεβασμίᾳ Συνόδῳ τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθείσῃ ἐπὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν

ἀρ-

ἀρχιερατεύσαντος Ἀδριανοῦ τοῦ νεωτέρου Πάπα. *Ita tamen vt deinceps de laicis in eadem Eccleſia Epiſcopus contra ſanctorum Patrum ſtatuta nullatenus ordinetur, & omnis illa mala conſuetudo ab inde penitus amputetur; iuxta capitulum, quod ſuper hac re in Venerabili Synodo, tempore ſcilicet deceſſoris noſtri Adriani iunioris Papæ, Conſtantinopoli habita, eſt congruentiſſime promulgatum.* Eſt vero Actionis 10. Canon 5. Venerabilem nuncupat, & conculcari mandat? Sed Photius in corruptis vocat *ἀδίκους Συνόδους*, *iniquas Synodos*, & Canonem ad Septimam Synodum ſub Adriano Primo Taraſij tempore refert. Quid tum? multa alia dixit Photius, quæ nec ab ipſis Schiſmaticis probantur. Hominem Nicolao, & Adriano Pontificibus infenſiſſimum pro ſui defenſione, mirum eſt non peiora pronunciaſſe. Vide quæ nos in Opere de Conſenſione Occidentalis, atq; Orientalis Eccleſiæ lib. 2. cap. 3. 4. & 5. diximus. Quibus colligitur, Synodum hanc a Photio confictam prorſus fuiſſe, vti & aliam, quam in Nicolaum, tot aduerſus Romanam Eccleſiam criminationes ementitus pro arbitrio concinnauerat. Quare nec ſuſpicio mea vana eſt, Ioannem Pontificem, licet antea videretur reconciliari Photio, vt Imperatori Baſilio morem gereret, comperta

pertinacia Photij, poſtea, quæcunque in fauorem Photij dictauerat, reſcidiſſe, & tandem etiam ipſum Photium condemnaſſe. Literæ etiam ipſæ Ioannis ad Photium, & Synodum datæ ſicuti ſuppoſitæ ſunt, vt alibi fuſe probauimus, ita & Synodi falſitatem arguunt, cum phraſis earum, moduſque dicendi nihil habeant commune cum ſermonis Latini integritate, ſed plane Græcam dictionem præſeferant, & ingenium Græcum repreſentent. Idque doctiſſime adnotauit Gregorius Hieromonachus Reſponſione in Profeſſionem Fidei Marci Epheſij. Ἡμεῖς δὲ καὶ τὰ πρακτικὰ τὰ παρὰ τοῦ Ἐφέσου προκομιζόμενα ὡς τῆς ἁγίας Συνόδου δεξόμεθα. Ἔτι δὲ, καὶ ἣν λέγει ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Ἰωάννου. Καίτοι γε πολὺ τὸ ὕποπτον ἔχουσαν, διὰ τὸ εἶναι ὅλην δι' ὅλου ἑλληνικὴν τὴν γραφὴν, καὶ μηδὲν ἔχειν ἐν ἑαυτῇ ἰδίωμά τι λατινικόν. *Nos porro, & Acta ab Epheſio producta, acſi Octauæ Synodi eſſent, recipiemus. Præterea etiam, & quam ait Epiſtolam ſanctiſſimi Papæ Ioannis, licet ſuſpectiſſima ſit, quod ſcriptio illa per omnia dictionem Græcam referat, & nullam in ſe contineat proprietatem Latini ſermonis.*

CAPVT IV.

Ex diuerſitate textus, ex alijs atque alijs Codicibus, & Photij aſtu, Synodum ementitam eſſe euincitur.

SIngula pro maiori rerum intelligentia examinentur. & vt de ingenio Photij ad ſimilia confingenda promptiſſimo, ex quo argumentum non leue deſumi poteſt, hanc quoque ex illo fonte enatam eſſe, cum omnia ſibi concedat, & tota ſit in eiuſdem laudibus, ac in Eccleſiam meritis referendis, vt de Romanis Pontificibus clam mordendis, eorumque dignitate conculcanda, nihil dicamus, illa plane ſimilis fabulæ argumenta certiſſima ſunt; & inter ea potiſſimum, hanc Synodum non vnam eandemque in omnibus Codicibus haberi, ſed varie, ac diuerſe, modo actionibus, & ſententijs auctam, & diuerſo rerum exponendarum dicendi modo efformatam, modo multis demptis decurtatam. In Codicibus Vaticanis, & fautorum Photij ſermonibus ad tædium vſque verboſiſſimis, & eadem ad nauſeam repetentibus, & Epiſtolarum, quibus Photij reſtitutioni, & illius moribus plauditur varia egeſtione prolixior, legentis aures onerat, & Actionibus quoq; adau-

ctis, namq; ſeptem circumcluditur, largius dilatatur. In meo Codice manuſcripto tertiam non excedit, cum tantum primam, & ſextam, & ſeptimam, eaſque non paucis demptis, potiori ſui parte mutilas continet. Aliæ alijs, & vario item modo clauduntur, vt cuiq; collatis manuſcriptis Codicibus, eo res adducatur, vt nihil diuinatione opus ſit, hoc ſcriptum non ad amuſſim perfectum ſtatim publicatum fuiſſe, ſed primum vtcunque conceptum, ac digeſtum, poſtmodum re melius examinata productius, multiſque immutatis, tandem additis, vel detractis, quæcunque in rem ſuam fore iudicabat, in vulgus emiſiſſe, cum Baſilius Imperator Photij, & Santabareni præſtigijs, & fraudibus demens a reuerentia Romanorum Pontificum ſubtractus, in eoſdem; quos prius tantundem venerabatur, calamum ſtrinxit, & omnia furenti Photio conceſſit.

Quis, ſi modo antiquiora Concilia circumſpexit, & in illis diſponendis diligentiam Patrum vel minimum animo aduertit, impoſtoris huiuſce inſcitiam, & omnia ſibi concedentis aſtum non admirabitur? Præſidet hic Photius. Προκαθεσθέντος Φωτίου τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ συγκαθεσθέντος Ἠλία. *Præſidente Photio ſanctiſſimo & Oecumenico Patriarcha,*

&

& vna ſedente Elia. Actione 1., & in alijs Actionibus perpetuo continuatur. Photius eſt, qui agenda indicit. Photius nutu ſuo omnia dirigit, Legati Pontificij vix locum habent, ſilent, Photij imperijs audiunt, mancipia ſunt. Nulla hic reliquarum Patriarchalium Sedium, nulla Romani Pontificis auctoritas. Photius τὰ πάντα eſt. Quis ſimilia non execratur? Schiſmatici ipſi talia deteſtati ſunt, & plane ſub alijs Imperatoribus condemnarunt. Ex quo tantum ſibi Conſtantinopolitanus ius vindicauit, vt ipſe præſideat, imperet, præcipiat, alij veluti pecudes ne hiſcere audeãt? ſub proximo ante Photium Concilio Taraſius, ſub alijs præcedentibus alij Patriarchæ Romanum primum agnoſcunt, quid ille iubeat, audiunt, & exequuntur: & nunc hoc Concilium, ſi vere coactum fuit, ita inſanijſſet, vt præſcripta Eccleſiaſtica in Concilijs cogendis, & intemerate ſeruata, nullo obſtante, & præſentibus Legatis Pontificijs, interturbato rerum ordine permutarit? Nullus in tanto Epiſcoporum numero, ne dicam colluuie, vel ſua iura, vel aliorum tutatus eſt? Et tamen in alijs Concilijs cum occaſio ſe tulit tutati ſunt. Et vt magis rideas, hæc præſumit Photius ante quam in iudicium vocatus, examinata cauſa innocens declaretur. Condemnatus, ex-

communicatus, eiectus, & ſecularis declaratus decreto vniuerſalis Concilij, alterius Concilij decreto nondum abſolutus, & in communionem aliorum admiſſus, caput & arbiter in Concilio iuſſa impertit, & leges dat. Et quod magis eſt, talem hominem Ioannes Pontifex veneratur, & adorat, Act. 1. Προσκυνεῖ τὴν ἁγιωσύνην ὑμῶν ὁ ἁγιώτατος, καὶ οἰκουμενικὸς Πάπας Ἰωάννης. *Adorat Sanctitatem veſtram ſanctiſſimus, & Oecumenicus Papa Ioannes.* Ijdem ſunt tituli, eadem adoratio, eadem vtriuſque ſubmiſſio, par aſtus & faſtigium, quaſi æqua etiam eſſet poteſtas; Φώτιος ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης ἔφη, ἀντιπροσκυνεῖται παρ' ἡμῶν ἐγκαρδίῳ πόθῳ. *Photius ſanctiſſimus Patriarcha dixit; contra adoratur a nobis cordiali amore.* Et infra; Πολλὰ προσκυνεῖ, καὶ ἐπισκέπτεται ἡμᾶς ὁ ἁγιώτατος Πάπας. *Nimium adorat, curamque noſtri gerit ſanctiſſimus Pontifex.* Pontifex optat ſibi Photium Ἀδελφὸν, καὶ συλλειτουργὸν, καὶ συνιερέα, *Fratrem, comminiſtrum, & conſacerdotem.* Et Photius ibidem morem gerens Pontifici ex largitate ſua accipit eundem, declaratque fratrem; comminiſtrum, & conſacerdotem; & hoc ex gratia ſpeciali. Καὶ πῶς οὐκ ἔστιν ἄξιος τῶν ἴσων ἀγώνων, καὶ φροντίδων, τὴν εὔνοιάν τε, καὶ καθαρὰν διάθεσιν ἀντιλαμβάνειν. *Et quomodo dignus non eſt, æqualium*

lium certaminum, & curarum beneuolentiam, atque purum affectum viciſſim accipere? Quia prior adorauerat Pontifex Photium, prior illius curam egerat, prior beneuolentiam & purum affectum in Photium commonſtrauerat, a Photio dignus habitus eſt & veneratione & cura & affectu. Si non idegiſſet, Photiana gratia, & affectu indignus iudicatus fuiſſet; & vixiſſet Romæ inglorius, inhonorus, incuratus, neglectus. Quis non videt impudentiam Photij? quis non miratur Romanam inertiam, reliquorũ Præſulum dementiam? Et credam ipſe ſimilia in conſeſſu publico Præſulum celebrata?

Et conſidera Lector. Synodus iſta cogenda prorſus erat pro reſtitutione Photij expulſi, vt ſicuti conſeſſu publico eiectus fuerat, ita & publico decreto ſuo throno redderetur, quod videbatur magis ipſi Photio honorificum, ſic enim iniuſtitia ſibi facta apertius omnibus patuiſſet. Et nihilominus hæc Synodus cogitur non pro illius reſtitutione, ſed contra illius rebelles, & ab illo diſſidentes. Ἔπειτα διὰ τῆς ὑμῶν τελειότητος ἐπισκέψεως ἐξετάσῃ, εἴ τινες εἰσιν ἀπειθοῦντες τῇ ἀληθείᾳ, καὶ νυθεσίαν τὴν πρέπουσαν εἰσαγαγεῖν· ὡς αὐτοὺς ἀποστάντας τῆς προκατεχούσης αὐτοῦ σχισματικῆς πλάνης, ὅλοι Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν τῇ κοινῇ πάντων κεφαλῇ κολληθῶσι, καὶ εἰς

ἓν ἄρτιον αὐτοῦ ἀποτελεσθῶσι σῶμα. *Poſtmodum per veſtram perfectionem diſpicere conatus eſt, ſi qui ſunt, qui non obediunt veritati, & decentem adhortationem introducere, vt qui rebellarunt, ab eo, quo prius abrepti ſunt, Schiſmatico errore toti Chriſto vero Deo noſtro communi omnium capiti adhærentes, vnum integrum illius corpus efficiantur.*

Nec hiſce contentus Photius, non latenter primas ſibi partes in Eccleſia arripit, cuius ipſe caput eſſe profitetur. Ioannes Heracleenſis eadem Actione; Εὐχαῖς ἁγίαις αὐτοῦ περιεγένετο μία ποίμνη, καὶ ἔχομεν ἕνα ἀληθῆ ποιμένα, ὅσιον, καὶ ἄκακον Φώτιον τὸν ἁγιώτατον ἡμῶν Δεσπότην, καὶ οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. *Precibus ſanctis illius factum eſt vnum ouile, & habemus vnum verum Paſtorem ſanctum; & innocentem Photium ſanctiſſimum noſtrum Dominum, & Oecumenicum Patriarcham.* Si vnio eſt Eccleſiæ Occidentalis, atque Orientalis, ideoque hac vnione vnum ouile, & vna Eccleſia facta eſt; quomodo ſimilis Eccleſiæ Paſtor, vnus Photius eſt, reiecto Ioanne? Si Photius Orientalis eſt, Ioannes Occidentalis; qua ratione vnius ouilis, vnius Eccleſiæ duo Paſtores fuerint? Quodſi Orientalem tantum intelligit, quis alias Sedes Patriarchales Paſtorum munere ſpolians, totum in vnum Conſtantinopolitanum, vel Photium detulit;

lit, vt hic vniuerſæ Eccleſiæ Orientalis vnus Paſtor ſit? Similia neque ex penu Orientalis, neque Occidentalis Eccleſiæ hauſta ſunt. Aliter longe Patres tum Orientales, tum Occidentales loquuntur, aliter Photiani in hac Synodo ita ruunt in tenebris, omniaque miſcent. Quis ergo æquo animo ferat verba Michaëlis Alexandrini Actione ſecunda de Photio, cui ipſe Photius eſt, Τῆς Ἐκκλησίας Θεοῦ ἀρχιποίμην, τῆς ἱερωσύνης τελειωτὴς, γνώμων τῆς ἀληθείας, ἀρχιποίμην τῶν λογικῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ, *Eccleſiæ Dei primarius Paſtor, Sacerdotij conſummator, veritatis index, & Chriſtiani gregis rationis compotis primus, ac præcipuus Paſtor*. Et ſimilia aliorum in eadem Synodo nugamenta, quæ libens prætereo, ne Lectori tædio ſim.

CAPVT V.

Hoc idem probatur ex Sacerdotio ipſius Photij, quod a Synodicis Θεοψήφιστον, *a Deo decretum, nuncupatur.*

ILlud quoque prætereundum non eſt. Vocatur Sacerdotium Photij Θεοψήφιστον, *Diuino decreto conſtitutum*. Quidquid euenit, ex Deo eſſe certum eſt. Sed hac ratione & bella, & peſtes, & fames, & aduerſa quæque θεοψήφιστα ſunt. & forte non alio mo-
do

do Sacerdotium illud θεοψήφιστον fuit, ex quo tot mala Græciæ prognata ſunt. Sed vt fuerit examinetur. Photiani ipſi non negant, Ignatium legitime in thronum Conſtantinopolitanum euectum fuiſſe. Is per vim eijcitur a Photio, quo eiecto ipſe Bardæ & Imperatoris Michaëlis patrocinio fultus Sedem occupat. Hæc quoque ſunt Schiſmaticorum effata. Photius ergo inuaſor eſt, lupus in gregem alienum intruſus. Et Photius iſte homo acerrimus bonorum alienorum poſſeſſor, expulſor, ereptor, nobis θεοψήφιστος fuerit? Horas bonas eſſet perdere, ſi in his probandis diutius immoraremur. Adeantur Nicetas Paphlago in vita Ignatij, Acta Octauæ Synodi, & Libelli Epiſcoporum in ea contenti, Acta Synodorum Romanarum ſub Nicolao, & Adriano Pontificibus Romanis, Styliani Neocæſarienſis Epiſtola ad Stephanum Papam. Et ne ſingulos recenſeam, Georgius Cedrenus damnationem Ignatij, & electionem Photij vocat, Ταῦτα μὲν τὰ τῆς φιλοπρωτείας τοῦ Βάρδα νεανιεύματα. *Hæc ſunt facinora, quæ Bardas imperij obtinendi cupiditate impulſus edidit.* Ioannes Zonaras *inter alia ſupra modum vituperanda, & deteſtanda* Bardæ enumerat, Τὰ δ᾽ ἄλλα καὶ λίαν ψεκτὰ, ἃ ἐκπέπυστα, Matthæus Cygala in Synopſi hiſtorica, Τὸ μετ᾽ ὀλίγον

ἐστ-

ἔςειλε, καὶ τὸν ἔφερε, καὶ ἔκαμε Σιωόδον ἀρχιερατικὴν, καὶ τὸν ἐκάθηρε τὸν ἁγιώτατον Ἰγνάτιον ἀδίκως, καὶ ἔκαμε Πατριάρχην Φώτιον. *Modicum poſt tempus, miſit, qui eum adducerent, & Synodo Præſulum coacta ſanctiſſimum virum Ignatium iniuſte depoſuit, creauitque Patriarcham Photium.* Eadem repetit Dorotheus Metropolita Monembaſienſis. Baſilius Imperator Epiſtola ad Papam Nicolaum; Τὴν Ἐκκλησίαν εὑρήκαμεν ἐννόμου ποιμένος γεγυμνωμένην, ὀθνείῳ ποιμένι δεδουλωμένην. *Eccleſiam offendimus ſuo germano Paſtore viduatam, alieno mercenario oppreſſam.* Et infra; Ἰγνάτιον τὸν ἀδικηθέντα ἐπὶ τὸν ἴδιον θρόνον ἀποκατεστήσαμεν. *Ignatium iniuria affectum, ſolio ſuo reſtituimus.* Et infra. Ὅσοις ἀπάτῃ, καὶ πανουργεύμασιν ὁ Φώτιος ἐφενάκισεν. Ὀλίγοι γὰρ παντελῶς αὐώτεροι τῆς ἐκείνου παγίδος γεγόνασι. *Et quicunque artibus Photij, & inſidijs circumuenti ſunt: perpauci quippe reperiuntur, quos ille caſſibus ſuis non irretiuit.* Michaël Syncellus in Encomio S. Ignatij Patriarchæ; Ὁ δὲ ἀδίκως καταχρεωθεὶς μετ' εὐφημίας τοῦ ἱερατικοῦ θρόνου ἀποκαθίσαται, τοῦ ἐκ Μακεδόνων Βασιλέως τὸν θρόνον τῆς βασιλείας τηνικαῦτα παρειληφότος, ὃς καὶ παραυθὶ τὸν μέγαν, καὶ θεοφόρον Ἰγνάτιον ἐκ τῆς πολυετοῦς ἐξορίας ἀνακαλεῖται, καὶ τῇ τε λαοῦ παντὸς αἰτήσει πεισθεὶς, λαμπρῶς καὶ μεθ' ὅσης εἰπεῖν οὐκ ἔνι τιμῆς εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀναβιβάζει θρόνον.

Ὁ δὴ

ὅ δὴ μαθόντες, καὶ οἱ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν θρόνων. *Iniqua vero ſententia damnatus Ignatius ingenti cum gloria ſacrum tribunal recuperauit, ſimul ac Baſilius Macedo imperium accepit, qui continuo eximium, & nouum hunc Deiferum Ignatium ex diuturno exilio reuocatum permotus vniuerſi populi poſtulatis, ſummo cum honore, ſummaque veneratione in Patriarchium reſtituit. Quod cum reliqui Orientis Antiſtites accepiſſent, ingenti omnes gaudio ſunt perfuſi.* Nec multo poſt Auctor vitæ Michaëlis, Theophili Imperatoris filij. Οὗτος οὖν, ὁ Ἰγνάτιος, μετά τινας χρόνους τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῇ τοῦ οἰκείου γυναικὸς ἀλόγως, καὶ ἀναιτίως ἀποβολῇ, τῆς αὐτοῦ ἢ νύμφης περιπλοκῇ τῆς Ἐκκλησίας ἀπείργων, ἐπεὶ καὶ τῶν θείων κανόνων ἠμέλει τὴν, ἣν ἐκείνῳ ἐδίδου ποινὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀποπεμπόμενος ταύτην εἰσπράττεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα τὸν λιμὸν, καὶ τὴν δίψαν παρῶ, καὶ τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐκτάσεις τε, καὶ ῥαβδισμοὺς, καὶ τὰς καθ' ὅλον τὸ σῶμα ὠμοτάτας πληγὰς, ἓν τοῦτο μόνον ἐγὼ εἰπὼν, ἐπὶ τὰ συνεχῆ βαδιοῦμαι τῆς ἱστορίας. Παρεδίδου τὸν Ἰγνάτιον ὁ Βάρδας φρουρᾷ καὶ φρουρᾷ ἀπηνεῖ τε, καὶ χαλεπῇ, ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων τεμένει. Οὐκ ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μεγάλῳ τε, καὶ σεπτῷ, ἀλλ' ἔνθα οἱ τάφοι καὶ λέγονται, καὶ εἰσιν, ἐκεῖσε δὴ ἐναποκλείσαντες ἑνί τινι τούτων τάφῳ τοῦ Κοπρωνύμου ἐν κρυμῷ, καὶ παγετῷ γυμνότερον ὑπὲρ τῆς παροιμίας ἐν μετεώρῳ ἐπικαθίσαντες τὰ τοῦ κρυ-

μοῦ

μὲν καὶ γεγημένος πάσχειν ἐξεβιάζοντο. τὰ δὲ τὴν δυσ-πεψίαν τε, καὶ τὴν ἐντὸς ἀναγκαίων ἐκ τῆς τοῦ ψύχους ὑπερβολῆς διὰ γαστρὸς ἀπόρροια, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πικρός. ἀπεβίω δ' ἂν ἐκ τῆς τῶν φρουρούντων δεινότητος καὶ ὠμότητος. ἦσαν δὲ οὗτοι ὅ, τε Γοργωνίτης Ἰωάννης, καὶ ὁ Σκοτέλοψ Νικόλαος, καὶ Θεόδωρος ὁ Μωρός, εἰ μήτις οἴκτῳ βαλλόμενος, Κωνσταντῖνος μὲν ὁ Ἀρμενιάκος τῇ τούτων ἀπουσίᾳ ἐν ταῖς μέλλειν σιτίζεσθαι ἐκεῖθεν τε τὸν ἄνθρωπον καταβιβάζειν, καὶ οἴνῳ βραχεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἄρτῳ, καὶ μικρῷ τινι παραθάλψαι τὸ λυποῦν ἐπ' ὀλίγον παραμυθεῖτο. ὡς δὲ τὸ τῆς τιμωρίας ἀφκουύτως ἐδόκει αὐτοῖς, τότε δὴ ὑπερόριον μὲν τὸν ἄνδρα τοῦτον κατὰ τὴν νῆσον Μιτυλήνην ποιεῖ. ἐπεὶ δὲ καί τινες τῶν Ἐπισκόπων αἰτίλεγον, καὶ τὴν δίκην πόρρω που δὴ ἦσαν, καὶ ἀποφοιτήσασαι ἐπεκαλοῦντο, καὶ οὐκ ἔτι γνώμην ἄλλον δέξασθαι ἠπείλουν, ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας συναπορήγνυσθαι τὸν, ἐκ τούτου τάραχον δὴ καταλαβηθεὶς ἔγνω καὶ τούτους ἀπάτῃ παρελθεῖν, καὶ ἀλωπεκῇ. ἰδίᾳ γοῦν καὶ κρυφῇ τούτων ἕκαστον μετακαλούμενος, οὐ μικρόν τι, καὶ ἐπιεικὲς ὑπισχνεῖτο τε καὶ ἐδίδου, εἰ μόνον ἀποσταῖεν τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλὰ τὸν θρόνον αὐτὸν Κωνσταντινουπόλεως. ὡς δ' ἐνεδίδοσαν ἅπαντες, καὶ τῆς μὲν δόξης ἡττῶντο, τοῦ δὲ καλοῦ ἕνεκεν καὶ νομίμου ἀντέλεγον οὐδὲ, τότε δὴ τότε ὑπετίθει, καὶ ὡς ὁ νῦν βασιλεὺς αὐτοῖς τὰς ὑποσχέσεις ἐκπληρώσειεν. αὐτοὶ δὲ τὸ εὔσχημον τηροῦντες τε, καὶ σεμνόν, ἅμα ταῖς πρὸς αὐτὸν κληθῶσι μὴ πρὸς τὰ διδόμενα καταδύσητε. Ἵνα καὶ αὐτός, φησι, τῆς ὑμῶν εἴη ὑπεραγάμενος ἀρετῆς

οὕτω

οὕτω δὴ ἕκαστον οὐχ' ὁμοῦ, ἀλλ' ἰδίᾳ, καὶ κατὰ μόνας πρὸς τὸν Μιχαὴλ εἰσκαλούμενος, μὴ ἀνθωρὸν ἐπιτηδᾶν τῇ τιμῇ ἀνέπειθεν. καὶ οὕτω μὲν ἐκ μόνου προστήματος ἀξιούμενοί τε, καὶ ἀπαρνούμενοι, ἔλαθον ἑαυτοὺς παραδειγματίσαντες. τῆς τε γὰρ ἀρετῆς ἐξέπιπτον, καὶ τῆς δόξης νικώμενοι ἔρωτι, καὶ ταύτης αὖθις ἡμάρτανον, ὅτι μὴ καλῶς, ἀλλ' ἐπιβούλως τὸν Ἰγνάτιον παρεδίδοσαν, οὕτως οὖν ἐπεὶ καὶ οὗτοι αὐθέρωποι ὄντες ἐφάνησαν, καὶ οὕτω δὴ ἠπατήθησαν, Φωτίῳ ἐπὶ σοφίᾳ μὲν ὄντι γνωρίμῳ ἀνδρὶ, τῆς κοσμικῆς δὲ τάξεως αὐτὸ ποιουμένῳ, καὶ τὴν τοῦ πρωτοασηκρῆτις δεδραγμένῳ τιμὴν τὸν θρόνον ἐκδίδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ἵνα δὴ καὶ τὰ αὐτῶν κραταιότερα ἀποφήνωσι, τοποτηρητὰς μὲν ἐκ Ῥώμης ἐπ' ἄλλαις προφάσεσι, κατὰ γοῦν τῶν Εἰκονομάχων σταλέντας μεταπεμψάμενοι, κατὰ δὲ Ἰγνατίου μετὰ τὸ καιροῦ γεγονέναι παρασκευάσαντες, καὶ συνεδριάσαντες, καὶ ἐν τῷ τῶν θείων Ἀποστόλων τεμένει δεδημοσιευμένῃ καθαιρέσει τοῦτον καθυποβαλόντες, ἐπεὶ τῆς ἐξορίας μετεκαλέσαντο, πυγμαῖς τά τε πρόσωπα, καὶ τοὺς ὀδόντας συνθλάσαντες, πᾶσαν σκοτώμαιναν κατὰ τῶν ἱερέων καινῶς. Ἀλλ' ὅσα μὲν καὶ ἄλλα κατὰ πάντων τῶν ἱερέων ἐσχεδιάσαντο φυλακαῖς τε, καὶ ὑπερορίαις, καὶ ποιναῖς ὠμοτάταις ὁσημέραι παραδιδοὺς, ἵνα τῷ Φωτίῳ συγκοινωνήσωσι, βίβλοι τε πολλαὶ, καὶ ὁ πᾶς οὐκ ἐπιλίποι χρόνος ἐξαγορεύων.

Hic ergo Ignatius poſt nonnullos annos Bardam pro coniugis propriæ temeraria, atque inconſulta dimiſſione, & germanæ nurus amplexibus ab *in-*

ingreſſu Eccleſiæ obturbans, cum ille & ſacros Canones ſperneret, pœnam, quam ab illo petebat Ignatius ex inſtituto Eccleſiæ longe a ſe dimouẽs, eandem ab Ignatio exigit: & vt famem, ſitimq; ſilentio præteream, & corporis ſuper terram crebras extenſiones, & verbera, inque eius vniuerſas particulas nulla excepta inclementiſſimas plagas, vnum tantum ſi dixero, reliqua hiſtoriæ continuabo. Ignatium Bardas cuſtodibus commiſſum immanibus, ac efferatis in carcerem coniecit. In ſacrorum ſcilicet Apoſtolorum ædem non conſpicuam illam, & venerandam, ſed vbi ſepulcra dicuntur eſſe, & re vera ſunt, in vno ex ijs, quod Copronymi fuerat, incluſum, cum intenſum frigus ac glacies ſæuiret, piſtillo nudiorem, vt prouerbio contritum eſt, in ſublime collocatum frigoris hyemiſque moleſtijs vi ſubigebant: mala, quibus ille opprimebatur, erant & alui proluuies, & inteſtinorum ob exceſſum frigoris effluxus, & mors inde acerbiſſima conſecutura. Et plane ille finem vitæ feciſſet, ſi diritas feritaſque cuſtodum irrupto curſu continuaſſent. Erant vero cuſtodes Ioannes Gorgonites, Nicolaus Scotelops, & Theodorus Morus. Sed Conſtantinus Armeniacus miſericordia adductus, dum excubitores cuſtodiæ deerant, cibi ſumendi hora, inde dimotum hominem, humi accumbere faciens, vino modico, pane etiam præmoleſtiam, ac rerum acerbi-

ta-

tatem ad minimum tempus recreabat. Cum vero ſatis pœnarum dediſſe Bardæ viſum eſſet, tum virum ad Mitylenem Inſulam de patria exterminant. Verum cum nonnulli Epiſcopi contra niterentur, & iuſtitiam longe gentium abijſſe contenderent, & nunquam ſe, ſi quid aliud pertentaſſet, probaturos, quinimo ſeſe receſſuros ab Eccleſia minarentur, indidem emanantes turbas metuens, apud animum ſuum propoſuit hos & dolis, & vulpinis aſtutijs circumducere. Remoto itaque liberoque ab arbitris loco ſingilatim vnicuique denunciauit, neque paruum, neque exile promittens. tradenſq; ſi tantum ab Ignatio ſeiungerentur, ſed ſedem ipſam Conſtantinopolitanam. Vbi vero omnes nutui illius deceſſerant gloriæ mancipia, nemo poſtmodum honeſti, iuſtique cauſa arbitrio Bardæ refragabatur. tum poſtea ille ſuggerebat, Imperatorem ipſis promiſſa completurum. Ipſi autem honeſtum, ac graue præſeferentes, ſimul atque ad ipſum vocati fuere, ne muneribus animum applicetis, dicebat, vt ille veſtram quoque virtutem ſuſpiciat. Hac ratione ſingulos non ſimul allectos, ſed priuatim, & ſecreto ab alijs ad Michaëlem adducens, ne eodem momento dignitatem expoſtularent, perſuadebat. & hi quidem ex ſola compellatione digni declarati, & dignitatem recuſantes ſemetipſos palam traduxerunt, nanque gloriæ amore conciti de virtute decidebant, & eam rurſus de-

luſi

luſi amittebant, quod non iure, ſed fraudulenter Ignatium tradebant. Eo pacto igitur, cum & hi homines eſſe comperti eſſent, & circumuenti Photio, adultæ ſapientiæ viro, ordinis ſecularis, & a Secretis primarij muneris thronum Conſtantinopolitanum tradebat. Et vt validius quæ egerant conſtabilirent, ſub alijs atque alijs nominibus Locumtenentes Roma accerſunt; contra Icònomachos, attamen illi ſuo tempore aduerſus Ignatium, vt calculum ferrent, traducti ſunt. Et coacta Synodo in diuinorum Apoſtolorum æde publica Ignatium depoſitione multant, cum ab exilio euocatum, pugnis illius faciem dentesque contundentes, omnem profundæ noctis caliginem in Sacerdotes peſſime exercuerunt. Sed quæ, quantaque alia aduerſus omnes Sacerdotes, carceribus, & exilijs, & immaniſſimis pœnis affligens, in dies ſingulos temere auſus eſt, vt communicarent cum Photio, volumina pleraque, & futurum omne tempus clamoribus tragicis perſonabit. Georgius Hamartolus. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς Λέων, τὸν αὐτὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἅμα Ἰωάννη Ἁγιοπολίτη λογίω πάνυ ὄντι, καὶ Λογοθέτη γεγονότι τοῦ δρόμου ἐν τῆ ἁγία Σοφία ἀπέστειλεν, οἳ καὶ ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνελθόντες, καὶ τὰς τοῦ Πατριάρχου Φωτίου αἰτίας εἰς ἐπήκοον πάντων ἀναγνόντες, τοῦτον τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ περιώρισαν αὐτὸν ἐν τῆ μονῆ τῶν Ἀρμενιανῶν τῆ ἐπονομαζομένη τοῦ Βόρδωνος. Στέφανον δὲ Σύγκελλον τὸν

αὐτοῦ ἀδελφὸν Πατριάρχην προβάλλεται, ὑπὸ Θεοφάνους χειροτονηθέντα τοῦ πρωτοθρόνου. Post hac Imperator Leo eundem copiarum ducem Andream ſimul cum Hagiopolita Ioanne admodum diſerto, atque erudito, curſuſque Logothetam ad templum S. Sapientiæ miſit, qui ambonem aſcendentes, & Patriarchæ Photij facinora omnibus audientibus lectitantes, de throno deiecere, eumque in Armenianorum Monaſterio Bordonis cognominato relegarunt. Stephanum vero illius fratrem Syncellum in Patriarcham promouent a Theophane Protothrono ordinatum. Conſtantinus Porphyrogenneta in vita Baſilij Macedonis, quam inter Symmicta noſtra Græce ac Latine edidimus. Ἐπεὶ γοῦν, καὶ ταύτας οἷον ἐστὶν ἐν σάλῳ τινὶ, καὶ ταράχῳ τυγχανούσας ἑώρα, διά τε τῆς καινῆς λύμης ὑπὸ τοῦ προσάρξαντος, καὶ ταύτας μεταλαχεῖν, καὶ ἐξωσθῆναι μὲν τῆς οἰκείας καθέδρας, καὶ ποίμνης τὸν ἐννόμως τούτων κατάρχοντα, ἀντεισαχθῆναι δὲ ἕτερον, οὐδὲ τούτων ἠμέλησεν ἀλλὰ διὰ κοινῆς Συνόδου, καὶ συνηθροίσεως τῶν ἁπανταχόθεν ἀρχιερέων Θεοῦ τῆς Ἐκκλησίας τὸν σάλον καὶ τὸ ἐκδεχόμενον ἔστησε. τήν τε πρὸ τούτου ἑβδόμην ἁγίαν Σύνοδον ἐπικυρώσας, καὶ τοὺς προλυπεῖς τῶν Εἰκονομάχων αἱρετικῶν τῷ ἀναθέματι δοὺς, καὶ τὸν γνήσιον νυμφίον τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις τὸν πατέρα κανονικῶς παραχωρῶν, τὸν δὲ ἀντεισαχθέντα κολάζειν κελεύσας, ἕως τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν μετεστήσατο ὁ Κύριος. Illarum vti in ſalo tempeſtate, ac fluctibus iactatarum, quod no-

xam

xam communem ab anteceſſore contraxerant, deturbatoque de proprio throno, & grege, qui legitime præerat, alio ſuffecto, tranquillandarum ſtudium nunquam depoſuit: ſed publica Synodo locis ex omnibus Dei Præſulum, vt vt potuit, congregata, procellam deuitauit, & ſeptimam, quæ præceſſerat, ſanctam Synodum conſtabiliens, reliquos adhuc ex Iconomachis hereticos anathemate feriјt, legitimum Eccleſiæ ſponſum, & liberis patrem, vt Canones iubent, reſtituit, intruſum denique vacare a munere iuſſit, donec alium ad ſe Dominus aduocaſſet. Auctor MS. apud me; Ὅτι Φώτιος τὴν Ἐκκλησίαν διέχισε, διότι οὐχ ὑπακούσας Νικολάῳ, καὶ Ἀδριανῷ τοῖς τῆς Ῥώμης ἀρχιερεῦσι παραχωρῆσαι τῷ ἀδίκως ἐκβληθέντι Ἰγνατίῳ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, ὃν παρὰ τοὺς κανόνας αὐτὸς ἔλαβε, παρὰ τῶν προῤῥηθέντων τῆς Ῥώμης ἀρχιερέων ἀφορισμῷ, καὶ ἀναθέματι, καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ Βασιλεὺς καθυποβέβληται. *Hic Photius Eccleſiam diſcidit, quod cum non obediſſet Nicolao, & Adriano Romanis Pontificibus, Sedem Conſtantinopolitanam Ignatio iniuſte expulſo cedere, quam contra ſtatuta Canonum arripuerat, a dictis Romanis Pontificibus excommunicatione, & anathemate & ipſe, & Imperator feritur.* Audiendus etiam eſt Conſtantinus Manaſſes.

Ὁ Καῖσαρ γὰρ ἐκπικρανθεὶς τοῖς ὀνειδιστικοῖς
ῥήμασιν, οἷς ἐπλήττετο παρὰ τοῦ θεοφόρου,

Οὐ μόνον οὐκ ἐφρόντιζε τῶν παραινετηρίων,
Ἀλλὰ καὶ κότον ἔτρεφε κατὰ τοῦ παραινοῦντος.
Ὅμοιον δρῶν ὡς εἴ τινες ἰχώρων πεπλησμένοι
Νοσοκομοῖντο πρός τινος. οἱ δὲ ἀποδυσπετοῖεν
Καὶ μᾶλλον ἀγριαίνοιντο πρὸς τὸν εὐεργετοῦντα.
Ἔνθεν τοι Βάρδας προσελθὼν ποτὲ τοῖς μυστηρίοις
Καὶ μὴ τυχὼν τῆς δωρεᾶς ἐκείνης τῆς ἐνθέου.
Οὐ γὰρ τις δίδοται σαπρὸν ἄγγος εὔοσμα μύρα.
Καὶ πρὸς θυμὸν ἐκπυρωθεὶς ὡς λέων ἐμβρύχης
Ὡς πάρδαλις ἐφάλλεται ῥαδαίᾳ τῷ δικαίῳ,
Καὶ ῥήγνυσι, καὶ κατασπᾷ θείας πηδαλουχίας,
Ἀντεφιστᾷ δὲ Φώτιον. φεῦ ἀντὶ τίνος τῖον;

Nimirum obiurgationibus hiſce Bardas Cæſar exacerbatus, non modo nihili fecit eas exhortationes, verum etiam conceptam aduerſus monentem iracundiam, & indignationem alebat, non aliter agens, atque ſi ſanioſos aliquo curare volente, illi non tantum aufugiant, ſed etiam erga benefacientem excandeſcant. Cum igitur aliquando Bardas accederet ad myſteria, nec diuinum illud munus a Patriarcha conſequeretur, non enim vnguenta fragrantia vaſi putrido committuntur, inflammatus iracundia leonis in medum rugit, ceu violenta pardalis in hominem iuſtum inſilit, lacerat, a clauo ſummouet, eius in locum Photium ſubſtituit. Proh qualem pro quali Viro? Ephræmius in Catalogo Patriarcharum. Τούτου (Μεθοδίου) μεταστάντος δὲ πρὸς τὸν δεσπότην,

Ποι-

Ποιμὴν θεαυγὴς ὤφθη τῆς βασιλίδος
Ἰγνάτιος παῖς Μιχαὴλ Βασιλέως,
Κανὼν ἀκριβὴς ἀρετῶν, καὶ δογμάτων,
Παιδεύσεως μέλημα καὶ λόγων κράτος,
Ὃν ἐκτομίαν θηριώνυμος Λέων
Κράτος κατασχὼν ἀπέφηνε σὺν βίᾳ.
Εἶτα μονάζας, ὡς Θεοῦ θεῖος νόμος,
Ὕστερον ἔσχε τῆς Κωνσταντίνου θρόνον.
Τοῦτον Μιχαὴλ καταγαγὼν τοῦ θρόνου
Μᾶλλον δὲ Καῖσαρ Βάρδας ἀδίκῳ δίκῃ,
Ἄνδρα πανοῦργον, καὶ σοφώτατον λίαν,
Ἐκ λαϊκῶν Φώτιον πρωτασηκρῆτις
Ἀντικαθιστᾷ ποιμενάρχην ἀδίκως.
Τοῦ δ' ἀπελαθέντος δὲ τῆς προεδρίας
Ἰγνάτιος ἔσχηκε τὸν θρόνον πάλιν.

Hic autem cum conceſſiſſet ad Dominum, paſtor diuinus apparuit reginæ vrbium Ignatius Michaëlis Imperatoris filius, accurata regula virtutum ac dogmatum, eruditionis cura, & ſermonum poteſtas; quem euirauerat efferatus Leo, dum violenter imperium occupat. Poſtmodum inter Monachos adſcriptus, uti diuina præſcripta mandant, tandem thronum Byzantinum aſſecutus eſt. Hoc Michaël de throno pulſo, imo Barda Cæſar iudicio iniuſto hominē verſipellem ſimul atque doctiſſimum, ex laico Photium primum a ſecretis ſubſtituit iniuſte Paſtorem. Hoc vero eiecto a primatu Ignatius denuo thronum recuperauit. Chriſtophorus Patritius Mity-

 le-

lenenſis in Synaxario de Sanctis, quorum memoria celebratur per annum ſingulis diebus in Eccleſia Græcorum carmine Iambico conſcripto;

Εὗρες μεταστὰς τὴν παλαιὰν ἀξίαν
Ἰγνάτιε πρόεδρε Ῥώμης τῆς νέας.

Reperiſti expulſus veterem dignitatem Ignati Præſul noua Romæ. Et vt finiã, nemo vnus eſt, qui Bardæ facinus ſimile, vel Photij in Patriarchatum intruſionem in laude poſuerit; & Deo aſcripſerit. Quare potiùs illius Sacerdotium *βαρδοψήφιστον* non *θεοψήφιστον* vocari meruit. Non eſt hæc ſilua verborum; ſed denſæ numeroſæque præſtantiſſimorum ex omni genere cohortes tuum Photium, quo tu Creygthone *doctiorem in omni genere literarum, prudentiorem in rebus gerendis, omnis iuris diuini humaniq; peritiorem nunquam ſediſſe in quouis ſolio, vel Romæ Papã, vel Conſtantinopoli Patriarcham,* fateris, *& cuius monumentis maiorem fidem, ac reuerentiam adhibuiſſes, quã omnibus ſancti Ignatij miraculis, aut præſcriptionibus ſancti Nicolai,* funditus proſternunt. O miſeros Antiquæ Græciæ Patres, quorum & doctrina, & ſanctimonia ſi comparetur cum Photiana, Creyghtono iudice, iam nutantes fundo euertuntur. Sed bene eſt. Non eſt is Creyghtonus, qui de ſimilibus ſtatuere queat. Iudicis ex inſcitia laborantis affectu par-

partium impotentis animi iniquum, minimum inuidioſum iudicium fuerit. In Orientali Eccleſia nunquam Sancti titulo Photius decoratus eſt, etiam ab ipſis Schiſmaticis, niſi vbi illius dignitas, ſanctiſſimi ſibi nomen vſurpet, denegatus. Ex aduerſo Ignatius Pater, & Doctor, & ſanctitatis honore percolitur, & memoria eius ſacro ritu vigeſimo tertio Octobris, eius Synaxario lecto, in veneratione eſt. Synaxarij archetypum ex Menologio Baſiliano, in quo effigies etiam illius inter alias Sanctorum internitet, in Græcorum Menæa influxit, quod hic, vt nouo beneficio Creyghtonum demerear, aſcribam. Ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἰγνάτιος γέγονε μὲν υἱὸς Μιχαὴλ Βασιλέως, ἀδελφὸς δὲ Θεοφίλου, καὶ ἔγγων Νικηφόρου τοῦ Βασιλέως. Εὐνοῦχος δὲ γεγονὼς, εἶτα καὶ Μοναχὸς γέγονε, καὶ ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου, τοῦ ἔτι μὲν ἐπιλεγομένου Ἀνατέλλοντος, νῦν δὲ Σατύρου. εἶτα προεχειρίσθη καὶ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐκράτησεν ἔτη ἕνδεκα, μῆνας πέντε, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξεβλήθη ὑπὸ Μιχαήλου Βασιλέως, ἀντ' αὐτοῦ Πατριάρχην ποιήσαντος Φώτιον γενόμενον πρότερον Μοναχόν. εἶτα ἐξεβλήθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ Βασιλείου Βασιλέως; καὶ ἀντικατέστη Ἰγνάτιος πάλιν, καὶ ἐπεσκόπησεν ἔτη ἕνδεκα. καὶ πάλιν ἐξεβλήθη. καὶ ἐγένετο Πατριάρχης Στέφανος ὁ ἐν ἁγίοις υἱὸς Βασιλείου Βασιλέως, ὁ δὲ ἅγιος Ἰγνάτιος ἀπελθὼν ἐν τῇ τοῦ Σατύρου

μοναστηρίῳ, καὶ καλῶς βιώσας ἐν εἰρήνῃ ἐτελειώθη. *Sanctus Pater noſter Ignatius fuit filius Michaëlis Imperatoris, frater Theophili, & Nicephori Imperatoris nepos. Virilitate ſpoliatus Monachum induit, præfuitque Monaſterio, per illa tempora Archangeli Adorientis nuncupato, nunc Satyri. Poſtmodum in Patriarchatum Cõſtantinopolitanum promotus, illo munere annos vndecim, & menſes quinque perfunctus eſt. Tum eijcitur a Michaële Imperatore, & loco ipſius Patriarcha ſufficitur Photius, antea Monachus. Tum & ipſe eiectus eſt ab Imperatore Baſilio, & rurſus reſtitutus Ignatius Sedem tenuit annos vndecim, & rurſus eiectus eſt, creatuſq; Patriarcha ſanctus Stephanus Baſilij Imperatoris filius, & ſanctus Ignatius progreſſus in Satyri Monaſterium, & integre vita ducta in pace quieuit.* Nec alia ſunt, quæ Græci legunt in Synaxario paucis quibuſdam immutatis. in quibus obiter animaduertendum eſt, ex ſcriptoris oſcitantia veritatis ordinem confuſius enarrari de eiectione Photij & Ignatij. Ignatius enim primum eijcitur a Michaële, ſufficitur Photius, quo eiecto ſub Baſilio reſtituitur Ignatius, & Ignatio vita functo, rurſus Photius ab eodem intruditur, tandemque pellitur a Leone, & exul ſubmotus patria vitam agit, & Photio exuli ſuccedit Stephanus. Sed in huius notæ mendis ſan-

cti-

ctitas Ignatij in periculo haud vertitur, ſed ſtat aliorum itidem teſtimonijs altiſſimis defixa radicibus. Menologium Sirletanum die 23. Octobris. *Eodem die commemoratio Patris noſtri Ignatij Patriarchæ Conſtantinopolitani. Hic fuit vir generis ſplendore illuſtris, ſed vita, & moribus illuſtrior: poſt multas ærumnas, quas Photij opera perpeſſus eſt, quieuit in Domino.* Gregorius Hieromonachus Reſponſione in Profeſſionem Fidei Marci Epheſij. Εἰ δ' ὁ Φώτιος Πατριάρχης εἶπεν· Ἀλλ' ὅρα ὅτι ἐν ἁγίοις οὐ συντέτακται, καίτοιγε ἐν τῷ αὐτῷ τε, καὶ ἑνὶ καιρῷ Φώτιος καὶ ὁ Ἰγνάτιος. Ἀλλ' ὁ μὲν σὺν ἁγίοις τέτακται, καὶ ἐν τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ τοῦ ὀκτωβρίου ἐν τοῖς συναξαρίοις μετὰ τῶν ἁγίων συντέτακται, ὁ δὲ Φώτιος οὐδαμῶς τοῖς ἁγίοις συνηρίθμηται. Εἰ καὶ δίκαιον τὰ κατ' αὐτὸν παραδραμεῖν, διὰ τὸ ἐπ' ἄμβωνος τὰ κατὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰγνατίου, καὶ αὐτοῦ τοῦ Φωτίου γραφέντα ἀναθεματίζεσθαι. *Quod ſi Photius Patriarcha dixit: Sed animaduertito, Photium non eſſe in Sanctorum numero collocatum, licet vna inſimul, & eodem tempore vixerint Photius & Ignatius. Sed hic quidem inter Sanctos adnumeratur; & vigeſima tertia Octobris in Synaxarijs locum habet. Photius vero nullo modo ſanctitatis nomen conſequutus eſt. Licet operæ pretium fuerit res illius geſtas ſilentio præterire, quod in Ambone anathemati ſubijciantur, quæ aduerſus ſanctum Ignatium Photiumque ſcri-*

ſcripta ſunt. Et infra eadem ingeminat, ſuo loco, cum de Actis Synodi Octauæ contra Photium, ſermonem reaſſumemus. Eſt ergo inter Sanctos, & Doctores Eccleſiæ ab Eccleſia Orientali, atq; Occidentali, nec non ipſius Photij fautoribus relatus Ignatius, & æque atque alij Sancti, & Doctores Eccleſiæ cultus: Photius in nulla veneratione iacet inglorius, omnium ſcelerum, & flagitiorum maculis notatiſſimus, vt ex iam dictis Græcorum eadem ætate viuentium, & eorum, qui eos ſecuti ſunt, & tandem recentiorum teſtimonjs, ni caligo ob oculos obſiſtat, & in apertiſſimo lumine cæcutire non vis, manifeſtum apparet. Eſto ſit per me etiam Photius *callentiſſimus ſcientiarum & optimarum artium lucubrationibus deditiſſimus*, *& quidquid ad rerum cognitionem diuinarum pertinet*, *oculatiſſimus*. At tu non niſi captus mente negaueris eum ipſum fuiſſe *ingenio malo*, *prauoque*, & vt quiſquam vnus de alio dixerat, *animo audaci*, *ſubdolo*, *cuiuſlibet rei ſimultate*, *ac diſſimulate*, *alieni appetente*, *ſui profuſo*, *intento in cupiditatibus*. Hinc quem prius induerat Monachum tanquam auſpicium malum execratus, ſecularibus negotijs ſeſe implicuit, & cum peſſimam, ac flagitioſiſſimam, & tantum non, & iuuentute, & corruptiſſimis Principis mo-

moribus, & Bardæ fraudulentis artibus nutantem Rempublicam nimis alte concupiſcens, & alienæ dignitatis capiendæ libidine inflammatus, nihil penſi habuit, quibus eam modis aſſequeretur. Sic in innoxium, & innocentem, & omnis culpæ exſortem machinas admouet, & dolis malis ſolio deijcit, illiuſque ſedem procurans, cum ſe male tutum in ſede eo ſuperante videret, per oppreſſionem dignitate ſpoliat, viuum ſepelit, verberibus ad mortem cæſum, in carceres detruſum, immaniſſimis cuſtodibus dedit, tandemque, vt finiam, in inſulas ad conterendum relegat. Immerito ergo in maledicentiæ crimen vocas Anaſtaſium Bibliothecarium, & Nicetam Paphlagonem, qui Photij in Ignatium tyrannidem, & nefanda illius facinora, vti geſta ſunt, narrant, & ita geſta eſſe, ex alijs ſcriptoribus vna voce, & mente eadem concinentibus clarum eſt, vt id negare tibi tutum non ſit. Pernegabis enimvero tu plane, qui ad omnia natus es, Photium ſimilia patrantem in viros ſanctiſſimos eſſe Doctorem ſtygium, Cacodæmonis atrienſem, tortuoſum draconem, magum, & necromanticum, qui Santabarenicis præſtigijs Baſilium Imperatorem effaſcinauit. Parua ſunt, quæ de illo pronunciant Ponti-

fi-

ficij. Nihil ipſe in Hiſtoria Eccleſiaſtica Photio vidi ſeditioſius, nullum monſtrum immanius, nullum nequiorem ſpadonem, cum in eo nulla fides, ſed ſumma audacia, & cætera perfrictæ frontis vitia inualuerint, & prædictionibus ſanctiſſimorum hominum hæc præmonita fuiſſe, non ſunt *Roſæ*, & *Narc. ſſi Ieſuitici*, ſed res ipſa, ſi id narrantibus ſcriptoribus fides habenda eſt. Prædictionem ergo ſimilem habeto tibi etiam cofirmatam, non ex floſculis Ieſuiticis, ſed ex Græcis ipſis poſt Schiſma dictum ſuum ad antiqua monumenta reportantibus. Simon Byzantius Epiſtola ad Ioannem Nomophylacem; Καὶ γὰρ ὁ ἅγιος Μιχαὴλ τῶν Συνάδων Ἐπίσκοπος προσεταιρικώτατος ὤν, εἰδὼς τὴν τοῦ τοιοῦδε Φωτίου μητέρα τὴν μονάστριαν ἐγκυμονοῦσαν τὸν τοιοῦτον Φώτιον ἐπεξέτεινέ τε τὴν ἑαυτοῦ ῥάβδον, ὡς δῆθεν πλῆξαι βουλόμενος αὐτήν, καὶ οὕτως εἶπεν. Εἴθε ἦν ὁ ταύτην ἀποκτεῖναι δυνάμενος, καὶ τὸ ἔμβρυον τὸ ἐν αὐτῇ. Ὁρῶ γὰρ ἄλλην Εὔαν ὄφιν ἐγκυμονοῦσαν, καὶ τὸ ἔμβρυον ἄρρεν, καὶ τοῦτο κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ Πατριάρχην ἐσόμενον βλέπω, ἐπὶ ἀθετήσει τοῦ πανσέπτου, καὶ τιμίου σταυροῦ. καὶ αὐτὸς εἰς ἀσέβειαν ἀποκλινεῖ, καὶ πάντας σχεδὸν ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἐπὶ τρίβους κατασύρει σκολιάς, καὶ τῆς καθαρᾶς πίστεως τοῦ Χριστοῦ ἀποβουκολήσει, καὶ εἰς σταυρομαχίαν καταστήσει, καὶ καταφρονητὰς τῶν ἱερῶν κανόνων ποιήσει, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασι-

λείας πολλοὺς ταῖς πολυτρόποις αὐτοῦ στερήσει μηχαναῖς. Nanque ſanctus Michaël Synadorum Epiſcopus, cùm acutiſſime res futuras prævideret, intuens huiuſce Photij matrem, quæ in Monaſterio cum alijs virginibus habitu Monaſtico vitam agebat, Photio grauidam, ſuum extendit baculum, eam percuſſurus, & hæc pronunciauit. Vtinam adeſſet, qui eam, & in ea embryon interimeret. Namque alteram Euam proſpicio ſerpente grauidam. Maſcula proles eſt, & fœtum permiſſione Dei Patriarcham futurum intueor ad abolendam perquam venerandam, & pretioſam Crucem. Ipſe etiam in impietatem prolabetur, & fere omnes e recta via ad diſtortas ſemitas deducet, & a pura Chriſti Fide aberrare faciet, & in adulterinum Crucis cultum compellet, & ſacrorum Canonum contemptores efficiet, & regno Cœlorum præſtigioſis ſuis machinis priuabit innumeros. Sed quid cæco cum ſpeculo? Robertus Creyghtonus, licet ſacellarius domeſticus, ſiue ordinarius Regis, S. Thologiæ Doctor, & ſanctæ Burianæ Decanus, glorioſus in vulgus honore, & titulis vir, non dum diſcernere didicit album & nigrum, diem & noctem, lucem & tenebras, virtutem, & vitium, ſanctimoniam & malitiam, integritatem & improbitatem. Nec mirum, omnia illi, ſiue proba ſiue mala ſint, vnum ſunt. Ad id

vnum

vnum deflexit ſimilium hominum religio, vt & barbaris & Turcis, illiſq; qui non dum ſalutari Chriſti lauacro abluti Chriſto nomen dederunt, immaniores, inconſultiores, & confidentiores ſint, & non id quod fuerit, ſed quod arriſerit, temere atque impudenter in vulgus effutiant, & quo prodigioſiora effinxerint mendacia, eo ſibi veſanius concrepent. Quare hoc in loco Creyghtono, cui mentis defectu nonniſi lingua conſiſtit, amittenda noxa eſt. Quis enim illum nauigaſſe Anticyras non aſſeuerauerit firmiſſime, cum audit, *Monumentis rarioribus Photij maiorem fidem ac reuerentiã adhibuiſſem, quam omnibus ſancti Ignatij miraculis, aut præſcriptionibus ſancti Nicolai*. Profecto vir iſte rerum momenta proprijs oculis non introſpexit, vel ſi introſpexit, tenebris craſſis circũfuſus male iudicium protulit. Quare non mirum, ſi qui exactius introſpiciunt, atq; dignoſcunt, obcæcata illius dicta ludibrio habent, atque per iocum irrident. Sic de conſenſu vnanimi aliorum ſpem deponat neceſſe eſt. Ludit quoque ſane nos Actione 3. Elias Presbyter, cum Photij depoſitionem Ἀθέμιτον, καὶ ἄθεσμον πρᾶξιν, ἀπόνοιαν, *nefariam, ſceleſtem, nefandam, impiam, aſtum, & amentiam* appellat. Γινώσκει ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὔτε τὸν Πατριάρχην κύειν Φώτιον προεῖδον,

δον, οὔτε γράμμα παρ' αὐτοῦ ἐδεξάμην, οὔτε συνέτυχον αὐτῷ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἀλλὰ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀθέμιτον εἰς αὐτὸν γεγενημένην ἀπόνοιαν, καὶ τοὺς ψευδοτοποτηρητὰς τοὺς ἀθέους ἐκείνους διὰ ταῦτα παραγέγονα. *Bene nouit bonitas Dei, mihi antea Patriarcham Dominum Photium notum non fuiſſe, neque literas ab eodem accepiſſe, neque illis diebus ſermonem cum eo habuiſſe, ſed propter Eccleſiam, & virtutem illius, & nefariam in illum contumeliam peractam, & falſos illos, atque iniquos locum tenentes huc acceſſi.* Quin etiam ipſa Synodus dum ait; *Photium non vlla vi, ſed omnium conſenſu, & ab Imperatore compulſum Epiſcopatum accepiſſe:* quæ fuſius ipſe Photius perſequens dicere non erubuit, ſe nunquam Epiſcopatum ambijſſe, nec vi, ac ſeculari potentia innixum, ſed ab vniuerſa Conſtantinopolitana Eccleſia coactum Patriarchale faſtigium conſcendiſſe, atque inde poſtea iniuſte eiectum, æquo & libenti animo exilium paſſum, neque vnquam de reuocatione cum Imperatore egiſſe, ſed illius pietate reuocatum, amicitiam ſibi cum Ignatio fuiſſe, neque ſe vnquam eo viuo Epiſcopatum inuadere voluiſſe, quamuis eum multi ad id agendum impellerent. Verum eo mortuo ſe omnium conſenſu, atque adeo ab Imperatore ipſo compulſum ex neceſ-

ceſſitate Conſtantinopolitanam Sedem recepiſſe. His non diſſona ſunt, quæ idem Epiſtola ad Nicolaum ſatis ampullatis verbis ac ſeſquipedalibus proijcit.

CAPVT VI.

Ex ſcopo ac fine vnico Concilij, quæ fuit reſtitutio Photij a depoſitis, & excommunicatis profecta, antequam acceſſiſſet aſſenſus Pontificis Romani, hoc idem oſtenditur.

QVa porro de cauſa Synodus iſta cogitur? Non alia prorſus, niſi vt Photius, vel ſaltem illius reſtitutio Synodali decreto comprobetur. Sed ante coactam Synodum Photius iam thronum occupauerat, & Imperatoris violentiſſima tempeſtate, ac Ioannis Pontificis indulgentia, vt paucis aliquid dicam, nouum in modum inuaſerat. Temere ergo Synodus celebratur, neque enim in poſſeſſionem auctoritate Romani Pontificis, & Imperatoris reſtitutus, calculo Synodali ad gradum, vnde ciderat, reponendus videbatur. Audiatur Baſilius Martyropolitanus, & Locumtenens Antiocheni, Actione 5. Οἱ τῶν καθ' ἡμᾶς θρόνων μέγιστοι ἀρχιερεῖς ἐπὶ πλεῖον ἀδιάσπαστον τὴν πρὸς τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην Φώτιον γνώμην ἔχον-

ἔχοντες, ἀφ' οὗ καὶ εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν ἀνηνέχθη βαθμὸν, ἐπὶ τούτῳ ἡμᾶς ἀπέστειλαν, δόντες ἐξουσίαν, καὶ αὐθεντίαν Φωτίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ. Καὶ τὰ ἑξῆς: *Sedii quæ apud nos ſunt maximi Præſules, ſummopere Photio ſanctiſſimo Patriarchæ mente & animo, ac inſeparabiliter addicti, ex quo ad Archieraticam ſedem euectus eſt, nos miſerunt, facultatem, auctoritatemque Photio ſanctiſſimo Patriarchæ tribuentes.* &c. Et Actione ſecunda in Epiſtola Synodica Michaëlis Patriarchæ Alexandrini, & aliorum, reſtitutio Photij tota auctoritati Imperatoris aſcribitur: de Pontifice Romano reſtituente nullum verbum. Sed de his infra fuſius. Quod tenetur, fruſtra ab alijs emendicatur, & quod certe poſſidetur, conſultationibus aliorum inconſiderate concreditum, in dubium vertitur.

Adde his Zachariæ Chalcedonenſis de Baſilio Imperatore ſermonem, Actione I. Ποιεῖ μὲν γὰρ ἅπασιν ἤδη φανερὰ τὰ παρὰ τῆς αἰχπλῆς ἤχθη ψευδῶς λεγόμενα πλάσματα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑγιὲς ἦν ἐκεῖθεν. συνάζεται δὲ καὶ καλῶς τῆς τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Ἰωάννου γνώμης, ὡς οὐδαμῶς ἐμμένει τοῖς ἐπ' ὀλέθρῳ, καὶ καταλύσει γινομένοις τῆς Ἐκκλησίας. ἀφορᾷ δὲ περὶ τούτου καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν κανόνα, καὶ τὴν τοῦ δοκίμου φύσιν, πρὸς ἣν τὸ μὲν γινόμενον ἅπαν ἰσχὺν ἔχει, καὶ στέργεται παρὰ πᾶσι. τούτων δὲ χωρὶς σταθερὸν, εἴ τι γένοιτο, καὶ ἕωλον ἀποφαίνεται καὶ ἀπο-

ἀποκαθίσταται μὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἴδιον, καὶ τὸν νυμφίον
αὐτῇ τὸ οἰκεῖον ἀπολαμβάνει. Πάντα δὲ τὰ κατ' αὐτοῦ γε-
γονότα λῆρος μακρὸς, καὶ φλυαρία νομίζεται. *Namq;
his omnibus manifeſtum facit, quæ ab Oriente
allata ſunt, pura puta eſſe mendacia, & res fi-
ctitias, & nihil ſanum inde accedere: & haud
dubijs argumentis coniectat ſanctiſſimi Papæ Io-
annis mentem, nullo ſcilicet eum modo inſiſtere
ijs, quæ in interitum ac diſſolutioēn Eccleſiæ acta
ſunt, ſed ante omnia in ipſum Canonem inſpi-
cere, & probitatis naturam, cui ſi conſonum
fuerit quidquid ſit, robur habet, & ab omnibus
recipitur: quod ſi ab ea diſiunctum fuerit, obſo-
letum, & irritum reputatur: & proprium quod
fuerit Eccleſiæ reſtituitur, & ſponſum illa ſuum
recuperat. Omnia vero quæ contra ipſum acti-
tata ſunt nugamenta ingentia, & loquacitas
exiſtimantur.* Quis hoc niſi Photianus afſe-
reret, Pontificem Pontificum acta condem-
nare, & ludos facere, & auctoritatem pro-
priam eodem momento opprimere? Hæc
Zacharias. Quid vero Synodus? Ἡ ἁγία
Σύνοδος ἐξεβόησεν. Ἡμεῖς τῷ ἁγιωτάτῳ ἡμῶν
Δεσπότῃ, καὶ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, οἱ μὲν ἀπ'
ἀρχῆς ὄντες ἡνωμένοι οὐδέποτε διέστημεν, ἀλλὰ καὶ
τὸ αἷμα τὸ ἡμῶν προθύμως ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκχέαι τοῖς
βουλομένοις ταῦτα ζητεῖν ἐν ἑτοίμῳ γεγόναμεν. Ὅσοι
δὲ καὶ στάσιν τινὰ πρὸς αὐτὸν ἀνεδείξαντο πολλὰ
παραχθέντες τῆς προτέρας ἡμῶν γνώμης καὶ διαθέ-

σει-

σεως νῦν ὁλοψύχῳ καρδίᾳ, καὶ ἀκλινεῖ τῷ φρονή-
ματι, καὶ ἀρχιερέα καὶ δεσπότην, καὶ ποιμένα ἀποστρε-
φόμεθα, καὶ τοὺς ἐπὶ τούτοις διστάζοντας ἐχθροὺς τῆς Ἐκ-
κλησίας, καὶ ἀποβλήτους ἡγούμεθα. *Sancta Synodus
clamauit. Nos ſanctiſſimo noſtro Domino, &
Oecumenico Patriarchæ, qui ab ipſo initio vni-
ti fuimus, nunquàm ſegregati ſumus, ſed &
ſanguinem noſtrum lubenti animo pro eo effun-
dere volentibus hæc inquirere parati fuimus.
quotquot autem cum ipſo aliquo modo ini-
micitias exercuere noſtram primam aduerſus
eundem ſententiam & propoſitum condemnan-
tes, nunc toto corde, & mente firma, & ſum-
mum Sacerdotem, & Dominum, & Paſtorem
agnoſcimus, & ſuper his dubitantes, tanquam
hoſtes Eccleſiæ, & reiectos ab ea exiſtimamus.*
Et clariora poſcimus? Nondum lectis Ioan-
nis literis, nec ab excommunicatione ſolu-
ti, nec in communionem recepti, nec ſuis
Eccleſijs reſtituti ſententiam pronuntiant,
& Photium reſtitutum agnoſcunt, quibus
vniti cum Eccleſia Romana aſſenſum non
præbent, neque factum laudant. Ad Za-
chariam denuo prouoco. Ἀξίως ἄρα εἰσὶν
ἀποβλητοι, οἵτινες λοιποὶ ὑπελείφθησαν τῆς σχισματι-
κῆς πλάνης, μετὰ γὰρ τὴν ἄλλων αἰτιαμάτων ὧν ἐκεῖνοι
δημιουργοὶ καθίστανται, καὶ τοῦτο ποιοῦσι παράδοξον
ὃ καὶ ἐννοούμενος χειλιάζω, τί οὖν ἐστι τοῦτο; αὐ-
τὴν τὴν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν τὴν ἐκ πολλῶν χρό-

των ἐλευθερίᾳ τετιμημένων, ἀξιώματι δὲ κράτους
βεβοημένων, ἀποθεραπεύονται πρὸς δουλείαν ἕλκειν,
καὶ πρὸς τὴν τῶν ἀργυρωνήτων ταπεινότητα κατά-
γειν. Πῶς καὶ τίνα τρόπον; τὰ τοῦ Πάπα Νικολάου
φασὶ δεχόμεθα, καὶ τὰ τοῦ Ἀδριανοῦ ὁμοίως ἀρέσκει.
τὰ δὲ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου Πάπα Ἰωάν-
νου οὐ δεχόμεθα. τίνος χάριν; ὅτι ἐκεῖνοι μὲν τῷ
ἡμετέρῳ κατηκολούθουν θελήματι, οὗτος δὲ οὐχ᾽ ἃ
βουλόμεθα στέργει, ἀλλ᾽ ἅπερ ἐκεῖνος βούλεται,
τούτοις καὶ ἡμᾶς κατακολουθεῖν ἐπιψηφίζεται. Τοῦτο
δὲ τί ἐστιν ἄλλο, ἢ ὡς αὐτοὶ μὲν οὐχὶ τοῖς ἀρχιερατικοῖς
τῶν Ῥωμαίων θελήμασιν ἕπονται, ἀλλὰ τοὺς μεγά-
λους ἐκείνους, καὶ θαυμασίους ἀρχιερεῖς τοῖς ἰδίοις
θελήμασιν ἐξακολουθεῖν ἀναγκάζουσιν; *Iure ergo
reijciuntur, qui ſchiſmatis errore complicantur.
Nam cum alijs cauſis, quarum ipſi auctores
ſunt, hoc quoque contra opinionem omnium affe-
runt, quod dum mente concipio, indignor. Quod
vero illud eſt? Ipſam Romanam Eccleſiam, quæ
multis ab hinc annis libertatis honore fruitur, &
dignitatis auctoritatiſque fama præclariſſimam
audent in ſeruitutem adigere, & ad mancipio-
rum conditionem deijcere. Quomodo, & qua
ratione? Nicolai Papæ, inquiunt, acta recipi-
mus, & Adriani quoque facta complacent, ſan-
ctiſſimi vero, & beatiſſimi Papæ Ioannis nullo
modo recipimus. Qam ob cauſam? quod illi
quidem noſtræ voluntati morem gerebant, hic
vero non quæ nobis prolubentia ſunt approbat,*

ſed

ſed quæ ſibi complacita ſunt, illa ſequenda a nobis eſſe decernit. Hoc quid aliud eſt, quam hos ipſos Præſulum Romanorum voluntatem minime ſequi, ſed magnos illos, & admirandos Præſules ſuis voluntatibus obedire cogere? Vides hic fraudes? Romanus Pontifex non a Chriſto, nec ab ipſis Eccleſiæ incunabulis, ſed *abhinc multis annis*, auctoritate ſumma potitur. Nicolaus, & Adrianus venales Ignatij facti, ſententiam contra Photium tulerunt. Quis ſimilia excogitauit? Quis vnquam ex fautoribus Ignatij Romanum Pontificem audire recuſauit? Quis illius ſententiam reſpuere auſus eſt? Condemnationi Photij plaudunt, reſtitutionem deteſtantur, non ob cauſam, quam hic e cerebro confictam Zacharias adducit. Sed quia iuſtum iniuſto præponunt, iuſte enim depoſitus, iniuſte reſtituitur, niſi ex præſcripto Romani Pontificis in Synodo reſtituatur. Nicolai itaque, & Adriani acta, quia iuſtiſſima fuerunt, ex animo adamant, Ioannis eo modo quo erant concenturiata a Photianis, quia fictitia reputant, auerſantur, non vero quia illa voluntati ſuæ morem gerebant, hæc vero prolubentia non erant. Ideoque reſpuunt corrupta a Photio, & Ioannis nomine publice diuendita. Cæci ipſi Photianorum verborum ambages agnoſce-

 rent.

rent. Hinc concluditur Synodum hanc Photianorum commentum fuiſſe.

Clariora producantur. Non in iſta Actione tantum, ſed etiam in alijs, & potiſſimum quarta ſimilia ad nauſeam vſque inculcantur. Baſilius Metropolita Martyropolitanus. Ὁ ἁγιώτατός μου Πατριάρχης Θεοδόσιος οὐδέποτε, μὴ γένοιτο, οὔτε δι' αὐτοῦ, οὔτε δι' ἑτέρου εἰς τὴν ἄθεσμον πρᾶξιν τὴν κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Φωτίου, κατ' οὐδένα τρόπον ἐκοινώνησεν, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄνωθεν, ἀφ' οὗ πρὸς τοὺς τῆς ἀρχιερωσύνης ὅρους ἀνέδραμε, καὶ ἐν τῇ τοῦ κλήρου καταλελεγμένος τάξει, ὕστερον τὴν τῆς Ἀντιοχείας θείων οἰάκων ἐπειλημμένος ἀρχιερέα Θεοῦ, καὶ συλλειτουργὸν καὶ ἔχει καὶ ὀνομάζει, καὶ τοὺς μὴ οὕτως ἔχοντας ὑποστρέφεται. Et infra; καὶ ὁ ἁγιώτατος δὲ Ἠλίας, ὁ ἄρτι τῶν Ἱεροσολύμων ἀρχιερεὺς καταστὰς κατὰ πάντα ἑπόμενος Θεοδοσίῳ τῷ προηγησαμένῳ τοῦ αὐτοῦ θρόνου, οὐδέποτε μὲν ταῖς κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου παροινίαις οὐδαμῶς ἐκοινώνησεν. ἀλλὰ καὶ τοὺς γεγονότας Ἀποκρισιαρίους τῶν Σαρακηνῶν, καὶ πλασαμένους αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ὑποδῦναι τῷ ἀναθέματι παρεπέμψατο. *Sanctiſſimus meus Patriarcha Theodoſius nunquam, abſit hoc, neque per ſe ipſum, neque per alium huic impiæ actioni aduerſus ſanctiſſimum, & Oecumenicum Patriarcham Photium patratæ aſſenſum dedit, ſed a principio, & ab antiquo tempore, ex quo ad præſulatus terminos peruenit,*

etiam

etiam cum in clericorum ordine erat, & poſtea cum Antiochiæ diuina gubernacula ſuſcepit, Dei Pontificem, & comminiſtrum habet, & nuncupat, & ijs, qui non ita tenent, aduerſatur. Et infra; *Et ſanctiſſimus quoque Elias, qui nunc Hieroſolymorũ præſul conſtitutus eſt, in omnibus Theodoſij præceſſoris ſui veſtigijs inſiſtens, nunquam aduerſus ſanctiſſimum Patriarcham petulantijs communicauit, ſed eos etiam, qui Saracenorum Apocriſiarij, & illius perſonam ementiti fuerant, anathemate ferijt.* Et Actione quinta; Οἱ τοποτηρηταὶ τῶν ἀνατολικῶν θρόνων εἶπον. καὶ γὰρ ἡ ἁγία τῶν Ἱεροσολύμων Ἐκκλησία, ἤτε τῶν Ἀντιοχέων, καὶ Ἀλεξανδρέων οὐδέποτε ἀπεβάλετο, ἢ ἀπηρνήσατο μὴ ἔχειν αὐτὸν τοῦτον. τὸν ἁγιώτατον Φώτιον ἐννομώτατον, καὶ κεκανονισμένον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ἐξ ὅτου καὶ εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον θρόνον ἀνεβιβάσθη. Ἀλλὰ καὶ τοὺς τολμήσαντας ψευδῶς τοποτηρητῶν ὀνόματα ἑαυτοῖς ἐπιθεῖναι, καὶ κατὰ τοῦ ἁγίου τούτου ἀνδρὸς ἄθεσμα ἐνταῦθα πρᾶξαι, τούτους οἱ εἰρημένοι ἁγιώτατοι θρόνοι ἀποβαλλόμενοι τῷ ἀναθέματι παραδεδώκασιν. *Locumtenentes Orientalium Sedium dixerunt; Nanque ſancta Hieroſolymitana Eccleſia, nec non Antiochena, & Alexandrina nunquam reiecit, aut infitiata eſt ſeſe reputare ſanctiſſimum Photium quammaxime legitimũ, & ſecundum Canonum ſtatuta electum Patriarcham Conſtantinopolitanum, ex quo in ſanctam hanc ſedem prouectus*

eſt:

eſt: ſed eos quoque, qui ſibi mendaciter Apocriſiariorum nomen vſurpauerant, & aduerſus hunc ſanctum virum iniqua peregere, eos hæ ſanctiſſimæ ſedes reiectos anathemati tradiderunt. Similia continet Epiſtola Theodoſij Patriarchæ lecta Act. 4. Et ne dicas, effata iſta eſſe ſingularia, & paucorum Epiſcoporũ aſſumenta, qui ſeparati ab vnione Romanæ Eccleſiæ talia obloquuntur, ſed Synodum vniuerſam Ioanni Pontifici vnitam alia ſenſiſſe, ſuam ipſa Synodus ſententiam proferat. Actione 4. Ἡμεῖς καὶ περὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης Patriarchæ nempe Hieroſolymitani, οὐ μόνον δὲ περὶ ταύτης, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐλθούσης δι' Ἀνδρέου, ἥτις ἔμπροσθεν ἐπανεγνώσθη, πᾶσαν ἔχομεν πληροφορίαν, ὅτι οὐδέποτε διέστησαν οἱ ἀνατολικοὶ θρόνοι ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου, ἀλλ' ἀεὶ καὶ συναρχιερέα, καὶ συλλειτουργὸν εἶχον, καὶ ἀνεκήρυττον. *Nos etiam non ante hanc Epiſtolam ſolum, ſed ante eam quoq; quæ per Andream miſſa eſt, & paulo ante lecta, ſatis certi ſumus, nunquam Orientales Sedes a ſanctiſſimo noſtro Patriarcha ſeſe ſeparaſſe, ſed continuo & coëpiſcopum, & comminiſtrum habuiſſe, & prædicaſſe.* Concludamus ergo hanc Synodum etiamſi vere coacta fuiſſet, nullam vim in Eccleſia obtinere, ſed modis omnibus ex aliarum numero reijciendam, expungendamque fuiſſe.

Ar-

Argumentum efficaciſſimum fuerit. Synodus e Patriarchis, & Epiſcopis Schiſmaticis, improbis, rebellibus, percontumacibus, ideoque condemnatis & excommunicatis a Concilio legitimo, & vniuerſali coacta, & celebrata Synodus legitima non eſt, ſed Cõciliabulum, & nequiſſimorum hominum congregatio, nec vllum in Eccleſia pondus, vel momentum habet; nec robur. Sed Synodus iſta Photiana, Octaua dicta, coacta fuit, & celebrata a Schiſmaticis, rebellibus, condemnatis, & excommunicatis a pluribus Synodis, & quod peius eſt in ſchiſmate, & excommunicatione perſiſtentibus. Ergo Synodus illa neque valida eſt, neque legitima, ſed nequiſſimorum hominum adumbratum commentum. Maior etiam Græcorum Schiſmaticorum eſt. Qua enim ratione, qui extra Eccleſiam ſunt, & ab eadem reiecti, & veluti membra noxia excommunicatione etiam ſignati de rebus Eccleſiaſticis decernent? Quæ extra nos ſunt, nihil ad nos. Minor dictis eiuſdemmet Synodi probatur, ex qua ſatis aperte elicitur, non Patriarchas ſolum, ſed Epiſcopos omnes in ea congregatos, etiam poſt condemnationem Photij, & excommunicationem a pluribus Synodis latam, Photij continuo vnionem, quidquid Rom. Pontifices alijq; Epiſco-

ſcopi Eccleſiæ proclamarent, amplexatos fuiſſe, illique adhæſiſſe etiam ante literas Pontificias Ioannis, quibus illius pœnitentia admittebatur, & qua peracta vnio cum Eccleſia, & ante vllũ aliud Synodale decretum. Sed qui ita ſe gerunt ſchiſmatici ſunt, excommunicati ſunt, extra Eccleſiam ſunt. Ergo Synodus iſta a Schiſmaticis, & excommunicatis celebrata nulla eſt.

Probentur ſingula. Qui ſchiſmati cum Photio adhæſerunt, a ſummis Pontificibus Nicolao, & Adriano in Synodis Romanis, & Octaua Generali vna cum ipſo Photio condemnantur, & excommunicantur. Sed qui Synodo huic interſunt, partes Photij ſemper tutati ſunt, & illi affixi, & vt ita dicam adcorporati ad extremum perdurarunt, nec ab vllo Pontifice abſoluti Eccleſiæ vnquam reconciliati ſunt, ſed αὐτόκλητοι Iudices facti, nulla eminentioris poteſtatis facultate ſibi facta ſententiam pronunciant: imo ſeſe Romano Pontifici præponunt, tanquam qui viciniores, & a rebus actis minus abſentes, ipſo Pontifice vſu, & experientia promptiores cognitiones habuerunt. Procopius Archiepiſcopus Cæſarienſis Act. 2. Ἡμεῖς πολλάκις εἴπομεν περὶ τῆς ἡμετέρας διαθέσεως, ὡς ἀπεδέξαντο τὴν γνώμην πρὸς τὸν ἁγιώτατον ἡμῶν δεσπότην τὸν Οἰκου-

μενι-

οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὸν κύριον Φώτιον κεκτήμεθα· καὶ γὰρ ὀφείλομεν προλαβεῖν. Οἱ γὰρ ἐγγίζοντες τοῖς πράγμασι τῶν πόῤῥωτέρω μᾶλλον αὐτῶν τὴν ἀκρίβειαν ἐπίστανται. Καὶ ὧν αἱ χεῖρες ἐψηλάφησαν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἑωράκασι τῶν ἐξ ἀκοῆς τὴν γνῶσιν παραλαμβανόντων, εἰσὶ τῆς ἀληθείας καθάπερ εἴπομεν ὡς ἐγγίζοντες ἀκριβέστεροι μᾶλλον καὶ κριταὶ, καὶ ἐξετασταὶ, καὶ ἐρασταί. Διὸ ἡμεῖς πάντα ἀνερευνήσαντες, καὶ ἀναμαθόντες κεκρίκαμεν, ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν εἶναι, καὶ τὸ εὐάρεστον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ ἑνωθῆναι Φωτίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ. *Nos ſæpius de noſtro propoſito locuti ſumus, nos abſque vlla heſitatione ſanctiſſimum noſtrum Dominum, Dominum Photium Oecumenicum Patriarcham reputaſſe. Nanq; rem præripere debebamus. Qui enim rebus propinquiores ſunt, illis qui longius abſunt, melius rerum exquiſitam notitiam tenent: & quorum manus contrectarunt, & oculi viderunt, illis qui auditu cognitionem acceperunt, integriores ſunt iudices, & examinatores, & inquiſitores. Quapropter nos omnibus ſedulo conquiſitis, & cognitis iudicauimus in nullo alio noſtram ſalutem conſiſtere, & Deo placere, quam in vnione Photij ſanctiſſimi Patriarchæ.* Niſi oculatus percurrerem, non crederem. Suum Pontificio iudicio præferunt, quod integrius eſſe volunt, quaſi Romani Pontifices turbulento, & nullo præuio examine ſenten-

tiam dixiſſent. Ante Romanum ergà excommunicatum a Synodo, & ipſis Romanis Pontificibus ſententiam proferunt abſolutionis: excommunicatum eiectumque a Synodo plena nulla in re hæſitantes, in oſculum amplectuntur; & ſalutem ſuam, & Dei placitum in depoſiti excommunicatique communione ponunt. Et atrociora inueſtigamus? Et ridiculum plane eſt, profiteri fautores Photij, ſe ipſos vti viciniores, & rebus præſentes, melius res tenuiſſe. Romani nanque Pontifices Nicolaus, & Adrianus non inconſulto, ac temere, ſed re antea diligentius perueſtigata, teſtium, qui rebus interfuerunt, accurato examine, tum præmiſſis ad Photium monitionibus, vt iniuſte occupata reſtitueret, & eo obnitente, & reſtitutionem differente ſententiam dixerunt. Et licet de Synodis Romanis in Photium idquoq; concederetur, quid ipſi dicerent de Synodo Generali Conſtantinopoli aduerſus ipſum Photium coacta? Eam etiam incompertas habuiſſe iuxta cum Romanis fraudes, & conatus Photij? Vides quam leuiter Photiani iſti in rebus ſerijs nugantur? Planum itaque eſt ante Epiſtolam Ioannis eoſdem vnitos fuiſſe Photio: nanq; poſt lectam Ioannis Papæ ad Imperatores Epiſtolam idem Procopius ſubnectit eadem

Actio-

Actione. Ἡμεῖς ὡς πολλάκις εἴπομεν, καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας τιμίας ἐλεύσεως, καὶ περὶ τῆς ἐγκειμένης τῷ τιμίῳ γράμματι παραινέσεως Φώτιον τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην ἀρχιερέα ἡμῶν, καὶ ποιμένα καὶ ἀπεδεξάμεθα, καὶ ἀποδεχόμεθα, καὶ ὡς οἰκείῳ ποιμένι, καὶ δεσπότῃ ἐκολλήθημέν τε, καὶ περιεπτυξάμεθα. *Nos vt ſæpenumero diximus, & ante venerandum veſtrum aduentum*, (loquitur cum Legatis Pontificijs) *& in honorandis veſtris literis contentam adhortationem ſanctiſſimum Photium Patriarcham noſtrum Præſulem, & Paſtorem agnouimus, & agnoſcimus: & vti proprio Paſtori, & Domino conglutinati, eum amplexati ſumus.* Et Actione prima poſt lectam eiuſdem Ioannis Epiſtolam Synodus vniuerſa exclamauit. Ἡμεῖς οὐχ ἅπαξ, οὐδὲ δὶς, ἀλλὰ πολλάκις ἔφημεν ὡς καὶ περὶ τῆς τιμιωτάτης ἐπιστολῆς ταύτης καὶ ἡνώθημεν, καὶ ἀπεδεξάμεθα Φώτιον τὸν ἁγιώτατον ἡμῶν Πατριάρχην, καὶ ἀχώριστοι αὐτοῦ διετελοῦμεν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. καὶ τοὺς μὴ ἀποδεχομένους τὴν ἀρχιερωσύνην αὐτοῦ ἀξίαν, καὶ κανονικὴν, καὶ ἔνθεσμον, ὡς ἀλλοτρίους τῆς εὐσεβείας, καὶ τῶν κανονικῶν διατάξεων καὶ ἡγούμεθα, καὶ λογιζόμεθα. *Nos non vna, aut altera vice, ſed ſæpiſſime diximus, & ante maxime venerandam hanc Epiſtolam, vniti Photio accepimus Photium ſanctiſſimum noſtrum Patriarcham, & inſeparabiles ab ipſo viuebamus omnibus diebus vitæ noſtræ. & eos,*

qui

qui Sacerdotium illius vti legitimum, & canonicum non accipiebant, tanquam a pietate, & a canonum conſtitutionibus alienos & reputamus, & exiſtimamus. Eſt ne hoc ſecundum Canonum conſtitutiones excommunicatum, & reiectum a legitime coacta Synodo Generali, & a Romanis Pontificibus comprobatis Concilijs, antequam abſoluatur ab æquali Synodo, & ab ipſis ſummis Pontificibus in communionem, tanquam neque reiectum, neque excommunicatum excipere, & eiuſdem dignitatis, e qua deiectus fuerat, vti legitimum poſſeſſorem recognoſcere? Qui ita rem tractant ſuſpecti ſunt, Schiſmatici ſunt, excommunicati ſunt, reijciendi ſunt. factis dictiſque illorum nulla fides adhibenda eſt. Et nos ſimilem Synodum veluti canonicam admittemus, & illius auctoritate res Eccleſiaſticas firmabimus? Nolo ipſe horum quoque adiuuare inſaniam.

Hoc plane nec ipſis Pontificijs Legatis licet mente, & animo corruptis placuit, & cum alia multa Photianis conceſſiſſent, id nihilominus tolerare paſſi non ſunt, quare eadem Actione cum Photiani gloriarentur de Photio a ſe reſtituto, non potuere ſe continere, quin dicerent; Ὁ ἁγιώτατος, καὶ Οἰκουμενικὸς Πάπας Ἰωάννης ἐρωτᾷ ὑμᾶς, πῶς

ἀνῆλ-

ἀνῆλθεν ὁ κύριος Φώτιος ὁ ἁγιώτατος, Πατριάρχης νῦν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Λέγομεν γὰρ ὅτι οὐκ ἦν καλὸν πρὸ τῆς ἐλεύσεως ἡμῶν ἀνελθεῖν αὐτόν. *Sanctiſſimus, ac Oecumenicus Papa Ioannes interrogat vos, qua ratione Dominus Photius Patriarcha ſanctiſſimus aſcendit in ſedem ſuam? Dicimus enim non rectum fuiſſe ante noſtrum aduentum eum aſcendere.* Et cum reſpondiſſet Hieroſolymitani Vicarius; Τὰ τρία τῆς ἀνατολῆς Πατριαρχεῖα ἀεὶ Πατριάρχην αὐτὸν εἶχον. Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς μικροῦ πάντες Πατριάρχην αὐτὸν ἔχουσι. καὶ τί ἐκώλυε τοῦ ἀνελθεῖν αὐτόν. *Tres Orientis Patriarchatus ſemper illum Patriarcham reputarunt. Conſtantinopolitani Præſules, & Sacerdotes fere omnes Patriarcham ipſum tenent. Et quid impedimento erat, ne ille aſcenderet?* Cum ſimilis reſponſio non ſatisfeciſſet, iterum repetunt Pontificij; Εἴπατε ἡμῖν, πῶς ἀνῆλθεν; *Dicite nobis, qua ratione aſcendit?* Et Synodus reſpondet; Συμφωνίᾳ τῶν τριῶν ἀρχιερατικῶν θρόνων, καθάπερ ὁ ἁγιώτατος Ἠλίας ἔφη. ἔπειτα δὲ παραινέσει πολλῇ, καὶ παρακλήσει, μᾶλλον δὲ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, βίᾳ μεγάλῃ τῶν ὑψηλῶν, καὶ κρατιστευκοτάτων Βασιλέων ἡμῶν, καὶ περὶ τῆς βίας συμφωνίᾳ, καὶ ἱκεσίᾳ πάσης τῆς τοῦ Θεοῦ Κωνσταντινουπολιτῶν Ἐκκλησίας. *Conſenſu trium Patriarchalium Sedium, vti ſanctiſſimus Elias dixit. Poſtmodum adhortatione multa, & ſupplicatione, &*

vt verius dicamus, vi ingenti ſublimium, & Chriſtianiſſimorum noſtrorum Imperatorum, & ante vim illatam, conſenſu precibuſq; vniverſæ Dei Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ. His acquieſcunt Romani, ſic turbante ac conuoluente omnia Photio. Eſt tamen id contra Conſtitutiones, & canones Eccleſiaſticos, quod alibi fuſius probauimus. Ante ſiquidem omnia aſſenſus Romani requirebatur, & pœnitentia præuia. Sed nolo cum alijs contendere. Calculum Photius det, non longe ſed ab hac eadem Actione petitum. Peccauit in Potium Thomas Berytenſis Photium reſpuens, poſtmodum pœnitentia ductus, , ſi hoc quoque mendacium Photij non eſt, delictum confitetur, & in communionem petit admitti. Sed eſto, errauerit ille, & pœnitentiam egerit, vt hoc Photio concedam. Nanque in Epiſtola Michaëlis Alexandrini legitur; Ὁ δ' ἕτερος αὐτῶν Θωμᾶς ὁ Βηρυταῖος ἐπέγνω τὸ πταῖσμα ἑαυτοῦ, καὶ αἰτήσαντα συγγνώμην κατηξιώσαμεν αὐτὸν συγχωρήσεως. *Alius vero ipſorum Thomas Berytenſis agnouit errorem ſuum, & cum poſtulaſſet veniam, illam a nobis impetrauit:* Et Abramius Amedorum, & Samoſatorum Metropolita Epiſtola ad Photium de eodem Thoma; Περιεῖχον δὲ τὰ γράμματα, καὶ περὶ Θωμᾶ τοῦ Τύρου, καὶ Ἠλία, καὶ Ἰωσὴφ τοῦ παραγορεύσαν-

τος

τὸν αὐτὸν, ἐν ᾧ οὐκ ἦν βαθμῷ. Πλὴν ὁ Θεὸς αὐτ-ἀπέδωκεν αὐτῷ καθὼς ἦν ἄξιος, καὶ τῷ συμμε-τόχῳ αὐτοῦ Ἠλίᾳ. Ὁ δὲ τῆς Τύρου πρόεδρος ἐξη-γόρευσεν αὐτοῦ τὸ πταῖσμα ἐνώπιον τῶν Πατριαρχῶν περὶ τῆς αὐτῶν παραβάσεώς τε καὶ πράξεως. Ὁ δὲ Θεὸς αὐτῶν ἐστὶ κριτής. Αὐτὸς ἐκλιπαρεῖ, καὶ αἰ-τεῖται συγχώρησιν. *Continebant autem literæ de Thoma Tyrio, & Elia, & Ioſepho, qui ſe deno-minarat ex gradu, ad quem nondum erat eue-ctus. Attamen Deus pro dignitate ſceleris ei retribuit, & ſocio illius in crimine Eliæ. Ve-rum Tyri Antiſtes errorem ſuum præuaricatio-nem, & actionem coram Patriarchis confeſſus eſt. Deus vero eorum iudex eſt. Ipſe autem rogat, atque exorat, vt ſibi condonetur.* Quid diutius moror? Hac eadem Actione poſt Epiſtolam Michaëlis adnectitur Thomæ Ty-rij libellus, in quo ſeſe accuſans ob ſepara-tionem a Photio, miſericordiam petit, pœ-nitentiam non reſpuens. Poſt lectum libel-lum Vicarij Papæ pronunciant de Thomæ pœnitentia referendum eſſe ad Papam Ioan-nem; Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἁμάρτημα χαλεπὸν καὶ νοοῦμεν, καὶ πρὸς Θεὸν τὴν ὕβριν ἀναφερομένην, ἀνατιθέμεθα τοῦτο τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ Οἰκουμενικῷ Πάπᾳ Ἰωάννῃ, καὶ τὸ ἀρεστὸν αὐτῷ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ποιείτω. *Cum vero ſcelus illius atrox eſſe intelligamus, & iniu-riam Deo illatam, reponimus hoc ſanctiſſimo & Oecumenico Papæ Ioanni, & quod illi com-*

placitum fuerit in oculis ſuis faciat. Et tamen Thomas reconciliatus ab Alexandrino, & in communionem receptus ipſi Photio pluribus commendatur, vt ira demiſſa delictum demittat. *Alter vero ipſorum Thomas Berytæus agnouit errorem ſuum, & cum poſtulaſſet veniam, illam a nobis impetrauit*. Quid vero tum Photius? Legatorum poſtulatis auditis, ne minor eſſe videretur auctoritate Ioanne Pontifice, ſubdole reſpondit; Cum delictum commiſſum ſe tantum reſpiceret, auctoritate propria abſoluere; quod ſi abſolutioni aſſenſum præberet Ioannes, eſſet equid m id melius. Ὅσον τὸ ἐφ᾽ ἡμῖν ἀδελφοὶ, μάλιστα δὲ ὅτι καὶ οἱ τῆς ἀνατολῆς θρόνοι τὴν δέησιν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐποιήσαντο, λελυμένον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ εἰς ἡμᾶς παραπτώματος, καὶ πλημμελήματος ἔχομεν. Εἰ δὲ καὶ ὁ ἁγιώτατος Πάπας Ῥώμης Ἰωάννης ὁ πνευματικὸς ἀδελφὸς, καὶ συλλειτουργὸς, καὶ πατὴρ ἡμῶν ἐπιψηφιεῖται τῇ λύσει, ἄμεινον. *Quod noſtra intereſt Fratres, & præcipue quod Orientales throni ſupplicationem pro eo fecerunt, abſolutum eum a delicto in nos patrato, & ſcelere habemus. Quod ſi & ſanctiſſimus Papa Romanus Ioannes ſpiritualis frater, & comminiſter, & Pater noſter calculum addiderit, melius*. Plura in dicto Photij conſideranda veniunt; inter ea non minimum, ſed vere atrox, auctoritatem ſibi Pontificiam vſurpat, & etiam-

etiamſi ille renuat, nihil ſibi curæ eſſe. Sed id relinquamus. Dicit, *Si Romanus abſolutioni calculum addiderit*, *melius*. Quid hoc *melius* ſit, non equidem intelligo. Venia, quam Photius impartitur, integrane, vel mutila, vel dimidiata eſt, ita vt addito calculo Romani integrior euadat? Quod perfectum eſt, nihil vltra poſtulat. Abſolutio data a Photio ſi perfecta eſt, fruſtra calculum alterius exorat; ſi imperfecta, ergo a quo perfectio additur poſtulanda eſt, & temere datur quæ imperfectior eſt. Et mirare hominis ingenium, cum Romanorum poſtulatis, qui ad Romanum dictam veniam deferebant, non haberet, quod opponeret, ne videretur Romano minoris eſſe conditionis, fatetur ſe abſoluere, verum ſi Romanus abſolutioni aſſenſum exhibuerit, tum melius ſe habere omnia. Ergo dicto Photij abſolutio ſimilis Romani auctoritatem poſcebat. Tum adde, Romani dicunt, ſolutionem criminis pertinere ad Ioannem Papam, Photius replicat, pertinere ad ſe, quia delictum ipſum reſpiciebat. Sequere, ſed delictum commiſſum a Photio Pontifices Romanos reſpiciebat. ergo Photiani ſceleris ſolutio ad Romanos pertinebat. Qua ergo auctoritate ab Orientalibus ante Romani ſolutionem in communionem

ipſe admittitur? Photium non fuiſſe reſtitutum a Ioanne, ſed ſola Imperatoris auctoritate ex Epiſtolis Michaëlis Alexandrini, & aliorum hic aſſutis planũ eſt. Dixerat ſupra Synodus. Ἔπειτα δὲ παραινέσει πολλῇ καὶ παρακλήσει, μᾶλλον δὲ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, βίᾳ μεγάλῃ τῶν ὑψηλῶν, καὶ Χριστιανικωτάτων Βασιλέων ἡμῶν, καὶ πρὸς τῇ βίᾳ συμφωνίᾳ καὶ ἱκεσίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίας. *Poſtmodum adhortatione multa & ſupplicatione, & vt verius dicam, vi ingenti ſublimium, & Chriſtianiſſimorum noſtrorum Imperatorum, & ante vim illatam, conſenſu, precibuſque Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ.* Sed audiatur Photius eadem Actione narrans modum, quo in thronum poſt mortem Ignatij reſtitutus eſt, Πλὴν πάντων συμφωνησάντων, καὶ τῶν τριῶν ἀρχιερατικῶν θρόνων ταῖς συνοδικαῖς αὐτῶν ἡμᾶς παρακαλεσάντων ψήφοις, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἔμπροσθεν γραμμάτων, ὧν ὁ ἁγιώτατος Πάπας Ἰωάννης διαπεμψάμενος πρὸς τὸν φιλόχριστον, καὶ ὑψηλὸν Βασιλέα ἡμῶν ἐπὶ πάσαις αἰτήσεσιν αὐτοῦ κατανεύειν ὑπισχνουμένων ἀνήλθομεν εἰς τὸν θρόνον τοῦτον. *Verum cum omnes concordaſſent, & tres Patriarchales Sedes Synodicis eorundem calculis nos prouocarent: nec non antea iam poſitis literis a ſanctiſſimo Papa Ioanne ad Dei amantem & ſublimem Imperatorem noſtrum datis, quibus ſe omnibus illius petitionibus annuere ſpondet, freti, in hunc thronum aſcendimus.* Ergo

Io-

Ioannis literas aſcenſus ad ſedem præuerterat. Ergo prius euectus, quam abſolutus. Vin plura? audi. Actione 4. prope finem: Βασίλειος ὁ θεοφιλέστατος Μητροπολίτης Μαρτυροπόλεως, καὶ τοποτηρητὴς Ἀντιοχείας εἶπεν. Ὁ ἁγιώτατος Πάπας Μιχαὴλ Ἀλεξανδρείας ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἀρχιερεῦσι Θεοῦ πάλαι ἅπαντα τὰ κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Φωτίου πεπραγμένα, καὶ ἀπεκήρυξε, καὶ ἀνεθεμάτισε, καὶ τοὺς ἀποδεχομένους αὐτὰ τῷ ὁμοίῳ ἀναθέματι καθυπέβαλεν. Ὁμοίως καὶ ὁ ἐμὸς Πατριάρχης ἁγιώτατος Θεοδόσιος καὶ αὐτὰ καὶ τοὺς ἀποδεχομένους αὐτὰ, καὶ τοὺς ὀνομάζοντας αὐτὴν Σύνοδον τῷ αὐτῷ κρίματι κατέκρινέ τε, καὶ κατεδίκασε. Κοσμᾶς ὁ θεοσεβέστατος Πρεσβύτερος, καὶ Ἀποκρισιάριος Ἀλεξανδρείας εἶπε. Τὸ φρόνημα αὐτοῦ ὁ ἁγιώτατος Πάπας Ἀλεξανδρείας ἐν τοῖς τιμίοις αὐτοῦ γράμμασι σαφῶς πᾶσιν ἀνεκήρυξε, καὶ ὡς πάσῃ ἀρᾷ καθυποβάλλει καὶ αὐτὰ, καὶ τοὺς ἀποδεχομένους αὐτά. Ἠλίας ὁ θεοσεβέστατος Πρεσβύτερος, καὶ τοποτηρητὴς Ἱεροσολύμων εἶπε. Τοὺς μὴ ἀποδεχομένους Φώτιον τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην ἔννομον, καὶ κεκανονισμένον ἀρχιερέα Θεοῦ τῷ ἀναθέματι καθυποβάλλω, ὥσπερ πάλαι μὲν ὁ ἐν ἁγίοις Θεοδόσιος ὁ τῶν Ἱεροσολύμων ἀρχιερεὺς, νῦν δὲ καὶ ὁ αὐτοῦ διάδοχος Ἠλίας ἔτι συναναθεματίζει, καὶ ὑποβάλλεται, καὶ πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ ἔμπροσθεν πεπραγμένα, ἐν οἷς μάλιστα οἱ Σαρακηνῶν Ἀποκρισιάριοι κριταὶ, καὶ νομοθέται παράνομοι προεκαθέζοντο, Ἡ ἁγία Σύνοδος ἐξεβόησε. Πάντες ὑπὸ δο-

ξάζομεν, πάντες οὕτω κηρύττομεν, πάντες ἐν τούτοις ἀσμενίζομεν. Ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Ἰωάννου τῶν ἄλλων ἁπάντων μᾶλλον εὐφράνθημεν. ἡμεῖς γὰρ ὡς πολλάκις ἔφημεν, καὶ πρὸ τοῦ ἐπιψηφίσασθαι τὸν ἁγιώτατον Πάπαν Ἰωάννην τὴν τῶν ἀθέσμων ἐκείνων ἀναίρεσιν, πάντα τὰ κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου γραφέντα καὶ λαληθέντα, καὶ ἀνεθεματίσαμεν, καὶ ἀπεβαλόμεθα, ἑνωθέντες αὐτῷ καὶ κοινωνήσαντες, καὶ συλλειτουργοὶ γενόμενοι. Καὶ νῦν δὲ πάλιν θερμότερόν τε, καὶ σπουδαιότερον ἅπαντα τὰ κατ' αὐτοῦ καὶ ἀναθεματίζομεν, καὶ ἀποβαλλόμεθα, καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ νῦν δεχομένους αὐτὰ τῷ αὐτῷ παραπέμπομεν ἀναθέματι. *Baſilius Dei amantiſſimus Metropolita Martyropolitanus, & Locumtenens Antiocheni dixit. Sanctiſſimus Papa Michaël Alexandriæ ſimul cum ſuis Dei Præſulibus multo ab hinc tempore omnia, quæ contra ſanctiſſimum Patriarcham Photium acta ſunt, & reiecit, & anathemati ſubiecit, & eos, qui illa recipiunt ſimili anathemate ferijt. Similiter, & meus Patriarcha ſanctiſſimus Theodoſius eadem ipſa, & ea recipientes, & ipſam Synodum eodem iudicio condemnauit, atque reiecit. Coſmas pijſſimus Presbyter, & Apocriſiarius Alexandrini dixit: Mentem ſuam ſanctiſſimus Papa Alexandrinus in venerandis ſuis literis palam omnibus fecit; & omni maledictioni ſuppoſuit & ipſa, & illa recipientes. Elias pijſſimus Presbyter, & locum tenens Hieroſolymorum dixit. Eos qui*

non recipiunt Photium Patriarcham, vti legitimum, & ſecundũ Canones electum præſulem Dei, anathemati ſubijcio, æque atq; iam pridem ſanctus Theodoſius Hieroſolymorum Antiſtes, nunc vero illius ſucceſſor Elias ſimiliter anathematizat, & reijcit, & omnia contra ipſum antea peracta, in quibus potiſſimũ Saracenorum Apocriſiarij iudices, & legum latores iniqui præſidebant. Sancta Synodus clamauit. Omnes ita tenemus. Omnes ita prædicamus. Omnes hiſce plaudimus. In hoc capite ſanctiſſimi Papæ Ioannis inter alia præcipue gauiſi ſumus. Nos enim, vt ſæpenumero diximus, ante quam ſanctiſſimus Papa Ioannes iniquorum illorum demolitionem decreuiſſet, omnia aduerſus ſanctiſſimum Photium ſcripta, dictaque anathematizauimus, & reiecimus, cum illo vniti, & cum illo communicantes, etiam comminiſtri facti: & nunc rurſus ardentius, & ſerius omnia contra ipſum facta & anathematizamus, & reijcimus, & eos qui ea recipiunt, eidem anathemati ſubijcimus.

Et Actione 5. Locumtenentes ſedium Patriarchalium dicunt; Ἡ ἁγία τῶν Ἱεροσολύμων Ἐκκλησία, ἥ τε τῶν Ἀντιοχέων, καὶ Ἀλεξανδρέων, οὐδέποτε ἀπεβάλετο, ἢ ἀπηρνήσατο μὴ ἔχειν αὐτὸν τοῦτον τὸν ἁγιώτατον Φώτιον ἐννομώτατον, καὶ κανονισμένον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἐξότου καὶ εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον θρόνον ἀνεβιβάσθη. *Sancta Hieroſolymitana, nec non Antiochena, & Ale-*

xandrina Eccleſia, nunquam reiecit, aut negauit, hunc ipſum ſanctiſſimum Photium eſſe ſecundum legum, & Canonum præſcripta Patriarcham Conſtantinopolitanum, ex quo in hanc ſanctam ſedem euectus eſt. Vides pertinaciam! Etiam poſt condemnatum a Synodis Photium, & excommunicatum in contumacia perſeuerant, & nunc tandem obnitentibus legibus, & Canonibus contra Synodorum decreta, ſine vllo cauſæ examine ſententiam ferunt. Et hi Synodum cogent, quæ legitima in Eccleſia cenſeatur?

CAPVT VII.

Ex corruptis a Photio Ioannis Octaui literis Apoſtolicis, & condemnata Octaua Generali contra Photium, hoc idem probatur.

SEd reſtitutionem Photij Literæ Ioannis Pontificis confirmarunt. Hoc vero falſiſſimum eſt. Aliud Photius in corruptis a ſe Ioannis Epiſtolis, aliud Ioannes in ſuis edixerat. Actione ſeptima Synodi Octauæ contra Photium præcipitur ab Adriano, Ὑποκλιθῆναι, καὶ λόγῳ, καὶ γραφῇ ἐξαγγεῖλαι τὰ ἁμαρτήματα αὐτοῦ, καὶ ἀναθεματίσαι τὰ παρανόμως γραφέντα, καὶ πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ

δὶς κατὰ Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου αὐτοῦ, καὶ ὁμολογῆσαι μηδεμίαν μηχανὴν, ἢ συγκίνησιν ἔτι ποιῆσαι. ἀλλὰ τοῦτον ὡς ἀληθῆ ἀρχιερέα αὐτοῦ μετὰ μεγάλης αἰδοῦς ἀποδέξασθαι: τῆς τε ἀποστολικῆς καθέδρας τὰς ἐκθέσεις τὰς περὶ αὐτοῦ, ἢ περὶ Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου ἐξενεχθείσας τιμίως περιπτύξασθαι. *Vti ſe ſubmitteret, verboque, & ſcripto delicta ſua fateretur, ſcriptaque impia, & acta bis contra ſanctum Patriarcham Ignatium deteſtaretur, promitteretque ſe nihil in poſterum contra illum moliturum moturumue, ſed hunc pro germano Antiſtite magna cum veneratione recepturum: Apoſtolicæ vero Sedis decreta aut de ſe, aut Ignatio prolata amplexurum.* Ad impetrandam enim veniam requiritur proſtratio, delictorum confeſſio, eorumque deteſtatio, promiſſio denique in poſterum nunquam ſimilia perpetrandi, & Apoſtolicæ Sedis decreta ſumma cum veneratione recipiendi, & pœnitentiam ſibi impoſitam peragendi. Id quoque præcipit Ioannes ſuis genuinis literis ad Imperatores. Οὐκοῦν Φώτιον τὸν ῥηθέντα πληροφορίαν διδόντα, καὶ ἔλεον κατὰ τὸ ἔθος αἰτοῦντα ἔμπροσθεν τῆς Συνόδου, ἐν ἀληθινῇ ἀγάπῃ ἀδελφὸν, ἐν τῇ ἀρχιερατικῇ ἀξίᾳ συλλειτουργὸν, ἐν τῇ ποιμαντικῇ διδασκαλίᾳ συνιερέα τε ἀπὸ τοῦ δὲ ὑπὲρ εἰρήνης, καὶ ὠφελείας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς Χριστοῦ βοηθείας δεχόμεθά τε, καὶ ἔχομεν. *Itaque eundem Photium ſatisfaciendo, miſeri-*

cor-

cordiam coram Synodo ſecundum conſuetudinem poſtulantem, in vera dilectione fratrem, in Pontificali officio comminiſtrum, in paſtorali magiſterio conſacerdotem pro Eccleſia Dei pace & vtilitate amodo Chriſto fauente recipimus, & habemus . Licet iſta inuerterit Photius in corruptis a ſe Ioannis Epiſtolis, & in hanc Synodum productis, non eſt tamen veroſimile mutaſſe conſuetudinem Eccleſiæ, qua delinquentes recipiuntur. Quamuis enim multa Imperatori morem gerens indulſerit, at non ita peragi rem voluit, vt etiam conſuetudinum Eccleſiaſticarum memoriam exitio daret. Quando iam Imperatori hoc gratum eſt, & petit Photium Patriarcham damnatum a Synodis atque excommunicatum conciliatum redigere in antiquam Eccleſiæ concordiam, ex benignitate noſtra atque indulgentia habeat ſuum Photium, ſeruatis tamen Canonibus, & conſuetudinibus Eccleſiaſticis, procumbat ante Synodum, fateatur delicta, promittat nunquam auſurum ſe ſimilia, & cauſa diſcuſſa atque examinata pœnitentiam accipiat, & ea peracta ſatisfaciat, tum Patriarcha agnoſcatur, & obſeruetur. Is enim tum erat vſus Romanorum Pontificum, & Eccleſiæ vniuerſæ in iudicijs, cum delinquentes pœnitentes communioni Eccleſiæ reſtituebantur.

Ni-

Nicolaus Papa Epiſtola ad Epiſcopos. Ὅτι οὐδόλως αὐτὸν ἐν κλήρῳ ἀποδεχόμεθα, ἕως ἂν ἀκριβῶς παρὰ τῶν ἡμετέρων Ἀποκρισιαρίων τὰ κατ' αὐτὸν ἐξετασθῇ, καὶ ἡμῖν δοθῇ εἴδησις. *Eum a nobis nullo modo inter clerum admitti, quoad accurate per noſtros Apocriſiarios tota illius cauſa excutiatur, nobiſque ſignificetur.* Idem ipſe Pontifex in Actis Synodi Romanæ contra Photium; Καὶ ὅτι οὐ δεδιότες ἡμεῖς ὡς παρακείναντες ταύτας ἐγράψαμεν. Οὐδὲ γὰρ ὁ Πέτρου θρόνος ὑπ' ἄλλου κρίνεται, ἢ ἀπὸ τοῦ δεδωκότος αὐτῷ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας, ἀλλ' ἵνα ἡμεῖς κατὰ τὸ ἀρχαῖον διαφυλάττεσθε μὴ κρίνειν, ἢ συναινεῖν ἄνευ τῆς ἡμῶν παραδόσεως. *Itemque nos nihil veritos ne male iudicauerimus hæc ſcripſiſſe. Nam Sedes Petri a nemine iudicatur, niſi ab eo, qui illi claues regni dedit: Sed vos, vt antiquum morem ſeruetis, neque iudicetis, neque approbetis quidquam ſine noſtra auctoritate.* Vides hic antiquum morem eſſe non iudicare; neque approbare quicquam ſine Romani auctoritate? Et Photius mores, & Canones Eccleſiæ peſſundans, & pœnitentiam detrectans, nimis in ſuis laudibus iactabundus, & petulans, etiam renitentibus Romanis ſeſe propria auctoritate in thronum reſtituit.

Sed accuratius res examinetur, & ex ipſis corruptis a Photio Epiſtolis corruptæ Synodi fabula eliciatur. Scribit Ioannes ab Im-

Imperatoribus ante aſſenſum Pontificis Romani, licet inuitum Photium in ſedem reſtitutum fuiſſe, tum ab ipſis petitam a Pontifice reſtitutionem. Id non approbat, licet non videatur improbare. Εἰ καὶ ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια τὸν ἄνδρα ἐκβιασαμένη ἔφθασεν ἀποκαταστῆσαι, καὶ πρὸ ἡμῶν, ἤτοι πρὸ τοῦ παραγενέσθαι τοὺς ἡμετέρους τοποτηρητὰς ἐν τοῖς αὐτόθι. *Licet noſtra pietas, vim Photio inferens ſubſtituerit illum ante nos, hoc eſt prius quam miſſi a nobis Legati iſtuc venirent*. Malo tamen ſe, ne ſtatus Eccleſiæ integer diſſipetur, remedium dicit afferre ex indulgentia, qua ſeueritas legum Eccleſiaſticarum moderatur. Non ergo probat reſtitutionem Photij, ſed auſum illum Imperatorum, & vim illatam tolerat. Vbi enim neceſſitas fuerit, & vis, ibi ad vtilitatem Eccleſiarum Dei, qui poteſtatem habet, diſpenſat. Si ante literas has Pontificis Photius receptus fuerat, & reſtitutus in ſedem, fruſtra Pontifex tot inculcatis adhortationibus Photij reconciliationem Imperatoribus, alijſque Præſulibus ſuadet. Fruſtra enim quod actum eſt, fieri ſuadetur. Et qui a tot Synodis iuſtas ob cauſas, & ob ingentia ſcelera condemnatus, expulſus, inferiſque per anathema deuotus fuerat, & Chriſtianorum nomine indignus declaratus, & ab Oecumenico Concilio

exau-

exauctoratus, per multos annos veluti inuaſor, muneribus Sacerdotalibus, & Pontificalibus ſpoliatus, priuatam vitam agens, poſtmodum per vim ab Imperatoribus ſedi redditus, abſque præuio examine, nulla cauſæ diſquiſitione a ſummo Pontifice ſtatim approbabitur? Credant Photiani; Pontificum Romanorum illius temporis alij mores, aliæ conſtitutiones Eccleſiæ, alia Canonum obſeruatio. Et eos non ita facile mutare ſua ſcribit Ioſephus Methonenſis, Reſponſione in Libellum Marci Epheſij contra Synodum Florentinam. Δόγμα δὲ ἢ ἔθος τι τῶν οἰκείων παρασαλεύσειν αὐτῶν πείθοντας πρὸς σοῦ, ἢ τῶν μετὰ σοῦ οὐ χρεία ἦν. Ἔνθα γὰρ ἡ ἀκαπήλευτος σοφία διδάσκεται, καὶ τελείους ἐργάζεται τῶν ἑαυτῆς ἐραστάς, οὐ θεμιτὸν παρασαλεῦσαι ἔθος ἢ δόγμα πιστόν. *Sed neque opus erat, ipſos a te vel a tuis edoctos dogma mutare vel inſtitutum; vbi enim germana docetur ſapientia, & perfectos illa efficit ſui ſtudioſos, non eſt fas, inſtitutũ, aut dogma Fidei commutari.* Quod experientia edoctus ipſe Epheſius confirmat ibidem; Εὐθὺς μὲν ἡμῖν ἀπογνῶναι τοῦ τέλους συνέπεσε, καί τις ἡμῶν εἴπεσκεν ἰδὼν εἰς πλησίον ἄλλων. σχολῇ γε αὖ οἱ ἄνδρες οὗτοι τῶν οἰκείων ἐθῶν τι, ἢ δογμάτων παρακινήσαιεν οἱ τοσαύτην ὑπεροχὴν ἡμῖν ἐνδεικνύμενοι. *Confeſtim quidem nobis deſperatio finis obuenit, & prope quis ſtantem ſic eſt affarier orſus: haud ſane*

ne homines iſti mores ſuos, & dogmata vlla ex parte patientur immutari, qui tantum nobis ſupercilium oſtenderunt. Et ne longe a materia diſcedamus, Stephanus Papa Epiſtola ad eundem Baſilium, cum ille poſtremo ſuæ vitæ tempore ſeductus a Photio contra Papam Marinum crimina intendens ſcripſiſſet, rerum temporalium curam & principatum Imperatoribus, ſpiritualium ſummis Pontificibus traditam eſſe palam prædicat; & Ioannes ſolo nutu Imperatoris Photium reſtitutum, & tantam Romanæ Eccleſiæ iniuriam illatam toleraſſet? Pulſo rurſum Photio a Leone Imperatore Stylianus Neocæſareæ Epiſcopus petit ſui aliorumque Epiſcoporum, & Clericorum, quod communicauerint cum Photio reſtitutionem, & Stephanus reſpondet; Ἡμεῖς αὐτοὶ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῆς οἰκονομίας ἐπενεγκεῖν κρίσιν οὐ δυνάμεθα. Διὸ καὶ ἀρτίως τὴν ψῆφον παρεδράμομεν, καὶ χρεία ἐστὶν ἑνὸς ἑκάστου μέρους εὐλαβεστάτους Ἐπισκόπους ἀποσταλῆναι, ὡς ἂν ἐξεταζομένης πάσης ἀμφιβολίας, καὶ ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς ἀληθείας φανερουμένης εἰπεῖν δυνησώμεθα, ὃ ὁ Θεὸς δώσει. Καὶ γὰρ ὡς κάτοπτρον, καὶ ὑπόδειγμα ἡ ἁγία τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία ταῖς λοιπαῖς Ἐκκλησίαις καθίσταται. Καὶ ἔτι ἂν ὁρίσῃ, εἰς τὸν αἰῶνα ἀκλόνητον διαμένει. Καὶ χρὴ μετὰ ἐξετάσεως τὰς κρίσεις φέρειν. *Nos abſque diligenti totius rei indagatione nullam poſſumus*

ſen-

ſententiam proferre. Quapropter & nuper ſententiam diſtulimus, & oportet vt ab vtraque parte reuerendiſſimi Epiſcopi Legati mittantur, vt omni diſcuſſa dubitatione, veritateque ex omnibus partibus explorata, quod Deus ſuggeſſerit, iudicare poſſimus. Etenim Sancta Romana Eccleſia velut ſpeculum quoddam, & exemplar Eccleſijs ceteris propoſita eſt: quæ ſi quid definierit, id omnibus ſeculis firmum, inconcuſſumque manet. Par eſt ergo, vt abſque cauſa cognitione iudicium, & ſententia non pronunctietur. Et Ioannes iura ſimilia, & iudiciorum ſtylum neglexiſſet, nec Epiſcopis, qui a Photio diſceſſerant, reclamantibus auditis Photij reſtitutionem Imperatoris ſolo nutu factam confirmaſſet? An non, & ipſe vna cum alijs perfidus fuiſſet, & animæ ſuæ prodigus, qui ſua manu ſubſcriptum iuſiurandum, ad ſancti Petri tumulum poſitum teſtatur ſe Photij ordinationem, & eos, qui dictis duabus Synodis auctoritatem abrogarunt, nunquam recepturum.

In Additione eorum in Synodo Octaua contra Photium ex Radero, quæ in editione Rom. deſiderantur; Ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι πῶς ἔχουσι κατατολμῆσαι ἀθετῆσαι τὰ ἰδιόχειρα αὐτῶν; καὶ γὰρ κἀκεῖνοι πάντες ἰδιόχειρα ἐποίησαν ἐπὶ τῶν γεγονυιῶν ἐκεῖσε δύο Συνόδων Νικολάου, καὶ Ἀδριανοῦ ἐν οἷς ὑπέγραψεν Ἰωάννης Ἀρχιδιάκονος

ὁ

ὁ μετ᾽ αὐτὸν γενόμενος Πάπας. Καὶ ἔθηκαν ἅπαντες τὰ ἰδιόχειρα αὐτῶν ἐπάνω τοῦ τάφου τοῦ ἁγίου Πέτρου τοῦ μὴ ἀποδέξασθαί ποτε τὸν μοιχὸν τῆς Ἐκκλησίας Φώτιον, ἢ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ, ἢ τοὺς ἔχοντας ἀθετῆσαι τὰς εἰρημένας δύο Συνόδους αὐτῶν. ὡσαύτως δὲ οἱ Κωνσταντινουπολῖται ἔθηκαν τὰ ἰδιόχειρα αὐτῶν ἐπάνω τῶν τιμίων ξύλων τοῦ μὴ κοινωνῆσαί ποτε Φωτίῳ, ἢ τῇ χειροτονίᾳ αὐτοῦ, ἢ ἀθετῆσαι τὴν ὀγδόην Σύνοδον τὴν ἐξακολουθήσασαν ταῖς εἰρημέναις δύο Συνόδοις τῶν Ῥωμαίων. *Quin & Romani quo pacto auſi ſunt violare, quod ſuæ manus ſubſcriptione firmarunt? Nam & illi omnes in duabus Synodis Romæ a Nicolao, & Adriano celebratis chirographa ediderunt, quibus Ioannes Archidiaconus, qui Nicolao poſt Adrianum in Pontificatu ſucceſſit, manu ſua ſubſcripſit. Poſueruntque omnes chirographa ſua ſupra tumulum S. Petri, teſtati ſe Photium Eccleſiæ adulterum, aut ordinationem illius, aut eos, qui dictis duabus Synodis auctoritatem abrogarunt, nunquam recepturos. Eodemque modo Conſtantinopolitani ſuas ſubſcriptiones ſuper veneranda Crucis ligna poſuerunt, iurati, ſe nunquam cum Photio, aut Photianis communicaturos, Synodumue Oecumenicam, quæ duas Romanas ſecuta eſt, nunquam violaturos.*

Quis præterea ſtrophas in hoc facto Photij non agnoſceret? Proponunt Legati Pontificij Flauianum Conſtantinopolitanum,

Ioannem Chryſoſtomum, Cyrillum Hieroſolymitanum, Polychronium, & alios eiectos ſpoliatoſque ſuis ſedibus auctoritate Romanorum Pontificum reſtitutos, & eadem ipſa ratione Photium. Quemadmodum nempe illi præuio examine, & diſcuſſa cauſa ſuam innocentiam comprobarunt in Synodo, ideoque reſtituti, ita quoque cauſam Photij pertractandam eſſe; Synodus Photiana, ne in cauſa Photij muta videretur, prouidentiam Ioannis in reddenda pace Eccleſiæ, & diſſidentibus reconciliandis laudant, quod præter propoſitum Legatorum erat. Nullum hic examen de expulſione a ſede Ignatij, nulla de inuaſione Photij, viuente adhuc Ignatio legitimo Paſtore, nulla de contumacia, nulla de Synodo aduerſus Nicolaum confecta, nulla de maledictis, impoſturis, ludibrijs in Nicolaum concinnatis mentio, quæ plane examinanda fuerant, vt re dijudicata, ſi Photius innocens, & extra noxiam eſſe, & falſo inſimulatus comperiretur, abſolueretur, ſin minus culpæ obnoxius, ex indulgentia Ioannis, venia petita, dolens de ſceleribus, pœnitentia recepta ſedi reſtitueretur. Hac ratione ſedibus ſuis reſtituti ſunt Flauianus, Chryſoſtomus, Cyrillus, & reliqui. Sed hic vt vides, æque atque offuſa nox perpetua eſſet,

 ordo

ordo iudiciorum perturbatur, delectus perſonarum confunditur, leges, iuraque deturpantur, & ſuprema auctoritas, qua dirigenda erant omnia, peſſundatur.

Vim ergo ſuam Synodus ex Epiſtolis Ioannis Papæ conſecuta, an Ioannis decreta peregerit examinetur. Primum Ioannes in Epiſtolis corruptis a Photio petit a Photio, vt ante reconciliationem miſericordiam poſtulet; ſecundum, vt dimittat Romano debitam Bulgariã, & ab ordinationibus illius nationis manus abſtineat. De his in Synodo nihil peractum eſt. De Bulgaria, illam pertinere ad Imperatorem, ab eo petendam. Imperator, ad quem pertinebat, iudicabit. De pœnitentia, nec verbum quidem: ſed omnia falſo, & inſidioſe concipit; Θρόνους δὲ ἐπιζητεῖ σου ἡ ἁγιωσύνη τῇ τῆς βασιλικῆς ἐντελῆς συμπεριέχονται ἀρχῇ. Εἰ δὲ τὸ τῆς ἐμῆς ἐν κυρίῳ ἀγάπης πλάτος μὴ ταῖς βασιλικαῖς ἐστενοχωρεῖτο ἀνάγκαις, μηδέ τις ἄλλη μὴ κανονικὴ ἀνεχαίτιζε δίκη. Εἶχον δὲ καὶ τὸ ὑποτελοῦν ἱερατικὸν συμπνέον ἐπὶ τούτῳ, οὐχ ὅσας λέγεις ὑπὸ τοῦ Ῥώμης θρόνου τεθέντας ποτὲ, ἀλλὰ καὶ οἱ μηδέποτε ὑπ᾽ ἐκεῖνον γεγόνασι, καὶ τούτους ἕτοιμος ἂν κατέστην παρασχεῖν. O ſacroſanctam Photij mentem! o mirificam in dando munificentiam! *Sedes quas tua Sanctitas poſtulat in Orientali Imperio continentur. Quod ſi mea in Domino dilectionis la-*

titu-

titudo imperatorijs neceſſitatibus non anguſtiaretur, neque aliud Canonum ius impediret, haberem quoque Sacerdotes mihi ſubiectos in hoc concordes, non quas dicis Romanæ Sedi aliquando fuiſſe obnoxias, ſed & eas, quæ nunquam illi ſubiectæ fuerunt, promptus eſſem concedere. Pontifex ergo quod eſt contra ius etiam renitentibus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ proceribus poſtulat, & vendicat ſibi non ſua, ſed quæ viribus imperatorijs ſũt addicta. Poſtulatum certe indignum Pontifice. Hæc modeſte Photius, ſed ſubdole pronunciat: Sed Procopius Cæſarienſis eadem ipſa Actione inſolentius rem aperit; Ἐλπίζομεν ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ὑποταγῆναι ἔχουσι τῷ εὐσεβεῖ κράτει τῶν θεοπροβλήτων, καὶ μεγάλων Βασιλέων ἡμῶν, καὶ τούτου γινομένου τότε, ὡς κελεύει ἡ κραταιοτάτη αὐτῶν βασιλεία ποιεῖ τακτικά, καὶ ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ τὰς οἰκείας ἐνορίας ἀκαινοτομήτους. *Speramus nationes omnes ſubijciendas eſſe pio dominio a Deo prouectorum, & magnorum noſtrorum Imperatorum, quo facto tum, vt iuſſerit validiſſimum eorundem Imperium, ordinabit, & reſtituet vnicuique proprias Diœceſes abſque vlla innouatione.* Nempe Pontifex recuperabit ſua, vt dicitur, ad Kalendas Græcas, cum ſcilicet Nationes omnes vnum Conſtantinopolitanum Imperiũ agnoſcent, & illius nutibus gubernentur. Quando hæc

erunt? Nugæ. En item Imperatorem Conſtantinopolitanum negotiorum, & litium Eccleſiaſticarum iudicem factum, licet reliquæ Synodi tum vniuerſales, tum nationales reclament omnes. Sed de primo Pontificis poſtulato ſatis.

Quid de ſecundo? Synodus dicit Actione 2. Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν. Ὅσα εἰς ἀποδοχὴν, καὶ ἀνακήρυξιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ Φωτίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου ἀποδεχόμεθα. Ὅσα δὲ ἀνήκουσι τῷ Βασιλεῖ, καὶ ταῖς βασιλικαῖς διοικήσεσιν, ἐκείνῳ, καὶ τὸ κῦρος τῆς περὶ αὐτὰ διοικήσεως. καὶ τὴν ἐξουσίαν ἀνατίθεμεν. *Quotquot ad receptionem, & deprædicationem Eccleſiæ, & Photij ſanctiſſimi Patriarchæ faciunt, recipimus. Quæ ad Imperatorem pertinent & imperatorias adminiſtrationes, illi & confirmationem adminiſtrationis circa eadem, & auctoritatem deferimus.* Et Actione tertia; Ὅσα εἰσὶν εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ἐποιήσαμεν, καὶ ἀπεδεξάμεθα, καὶ ἀποδεχόμεθα, καὶ ἀμετάθετοι ἐν ταύτῃ τῇ διαθέσει εἰς τὸν αἰῶνα διαμένομεν. Ὅσα δέ ἐστιν ἕτερα, ἃ οὐκ ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ μεγάλου Βασιλέως ἡμῶν, καὶ ὑψηλοῦ διοίκησιν, καὶ κρεῖσσον, ταῦτα ἐκείνου τῇ φροντίδι, καὶ προνοίᾳ ἀνατίθεμεν. *Quæ reſultant in gloriam Dei Eccleſiæ, & præſtitimus, & recepimus, & recipimus, & immutabiles in hoc propoſito in perpetuum perſiſtemus. Quæ vero alia ſunt, nec facultati noſtræ ſub-*

ſubſunt, ſed in magni Imperatoris noſtri, & excelſi diſpoſitionem, atque iudicium, illa illius curæ, ac prouidentiæ demandamus. Et Photius τοσούτων μηχανοῤῥάφος κακῶν eadem ipſa ſecunda Actione. Φώτιος ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης εἶπεν. Ὅσα τῷ αἰσίῳ, καὶ ἐνθέσμῳ λόγῳ περιέχεται, καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἀνήκει μετριότητα, τὸ ἔργον αὐτῶν καὶ τὸ τέλος, καὶ στοργῆς, καὶ ἀποδοχῆς ἄξια νομίζομεν. *Quæ decenti, ac iuſtæ rationi innituntur, & ad noſtram mediocritatem pertinent, & opus illorum, & abſolutio, digna, quæ recipiantur exiſtimamus.* Subit modo Achillæum illud apud Euripidem in Iphigenia in Aulide. Nanque cum propoſuiſſet illi Chorus, obediendum eſſe Principibus, qui ratione, & experientia edocti, recte vitam agunt cum prudentia, non negat Achilles obediendum, ſed ſi præerunt recte, & vtiliter ſapient: ſin minus, parendum illis non eſſe.

Καὶ τοῖς Ἀτρείδαις, ἣν μὲν ἡγῶνται καλῶς
Πεισόμεθ᾽, ὅταν ᾗ μὴ καλῶς οὐ πεισόμεθα.

Proin Atridis, ſi probi fuerint duces; parebimus, ſin improbi, haud parebimus. Hac eadem ratione Photius, & Synodus obtemperant Pontifici Romano, ſi iuſta, & canonica præcipiat: ſin minus, parere nolunt. Quis porro iudex erit de iuſtitia, & iniuſtitia mandatorum? Synodus ipſa, & Photius.

Et ſic Romanus Pontifex, qui aliorum iudex in Concilijs ſedere debet, poſt Photium ſedens iudicabitur; & etiam ſi iuſta non iuſſiſſe iudicabitur, condemnabitur, & punietur. Romani iuſſa, atque ſententiæ grauiſſimum condemnatorum iudicium ſubibunt: condemnati, ac reiecti irrogabunt multam: quia ille neque æquum, neque iuſtum poſtulauit. Sic ἄνω ποταμῶν χωροῦσι πηγαί, & Eccleſiaſticæ hierarchiæ vniuerſus ordo inuertitur. Et ego dicam Synodum ſimilia decernentem, Oecumenicam, legitimam, & genuinam eſſe? Non ſum ſtipes, nec fungus. Alia ab his & longe diuerſa genuina Concilia præcinunt. Adrianus Papa Epiſtola ad Imperatorem Baſilium lecta in Octaua Synodo Actione ſecunda. Βουλόμεθα δὲ διὰ τῆς ὑμετέρας εὐσεβοῦς σπουδῆς ἐκ ἀναρίθμητον ἐν τοῖς αὐτόθι τελεσθῆναι συνέλευσιν, ὡς ἂν οἱ ἡμέτεροι Ἀποκρισιάριοι παρακαθισθέντες, καὶ τὰς τῶν πραγμάτων τε, καὶ προσώπων διαφορὰς σαφέστερον διαγνόντες, ὁλικῶς τὰ τοῦ ἀνοσίου συνεδρίου ὑπομνήματα παραχρῆμα ἐκ τῶν κατεχηκότων αὐτὰ ἀφαιρεθέντα κατακαύσωσι. Τὸ γὰρ τοιοῦτον συνέδριον οὐδὲν διαφέρειν οἰόμεθα τοῦ ἐν Ἀριμίνῳ ὑπὸ Κωνσταντίου, τοῦ ἐν Ἐφέσῳ παρὰ Διοσκόρου συναθροισθέντος. Ἀλλὰ καὶ εἴ τις ταῦτα ὑποκρύψαι προαιρεθείη, ἢ ἐκδικῆσαι, τοῖς δημοσίοις ὑποκείσεται νόμοις. *Volumus autem, per veſtræ pietatis induſtriam Conſtantinopoli*

numeroſum celebrari Concilium, cui noſtri quoque Legati præſidentes delictorum hominumque diſcrimine perſpecto, ſtatim cuncta impij Conciliabuli exemplaria ab ijs, qui illa retinent, ablata, ignibus concremanda tradant; huiuſcemodi enim conuenticulum nihil diſtare putamus vel ab Ariminenſi per Conſtantium Imperatorem, vel ab Epheſino per Dioſcorum coacto. Sed etſi quis hæc occultare, vel defendere conabitur, publicis legibus iudicandus ſubijciatur. Rerum ſiquidem definitio ab Eccleſia Romana expectatur. Nicolaus Epiſtola ad Photium; Ἐπεὶ ἡ πᾶσα πληθὺς τῶν πιστῶν ἀπὸ ταύτης τῆς ἁγίας τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας, ἥτις κεφαλὴ πασῶν ἐστι τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν διδαχὴν ἐκζητεῖ, τὴν ὁλοκληρίαν τῆς πίστεως ἐξαιτεῖ, τὴν τῶν ἐγκλημάτων ἀπαλλαγὴν ἐκδέχεται, χρὴ ἡμᾶς τοὺς προκεχειρισμένους εἰς τοῦτο πολλὴν φροντίδα ποιεῖσθαι εἰς τὸ ἀποσοβεῖν τὸν λύκον τὸν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ὁρμῶντα. *Cum vniuerſa credentium multitudo ab ſancta Romana Eccleſia, quæ omnium caput eſt Eccleſiarum, doctrinam exquirat, integritatem fidei depoſcat, delictorum veniam poſtulet; neceſſarium eſt, vt magnam nos curam, qui ad hoc vocati ſumus, adhibeamus, & lupum Eccleſiam inuadentem arceamus.* Ideoque infra Zacharias, & Theophilus Epiſcopi cum non egiſſent ſecundum libelli Romani formam, quæ erat, vt ſecundum Eccleſiam Catholicam

tenerent, veritatemque defenderent, Romanæque Eccleſiæ iudicium ſequerentur, foras Legatorum Romanorum iuſſu eiecti ſunt. Id ipſum in Photiana Synodo agnitum quoque fuit, illud ſuggerente Petro Cardinali, quamuis non obſeruatum. Καὶ χαίρομεν ἐπὶ τούτῳ, ὅτι εἰς τὴν τοιαύτην ὁμόνοιαν οἱ ἀρχιερατικοὶ ἅπαντες συνευδόκησαν θρόνοι μετὰ τοῦ κυρίου, καὶ δεσπότου ἡμῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ Πάπα. καὶ γὰρ ἐκείνη ἐστὶ κεφαλὴ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ὅπερ ὤφειλον ποιῆσαι, καὶ ἐξακολουθεῖν τῇ ἁγιωτάτῃ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ πεποιήκασι τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου τοῦ συνευδοκήσαντος. *Et gaudemus de hoc, quod in hanc vnionem, qui Archieraticis ſedibus præſident, omnes vna ſimul approbarunt, cum Domino noſtro Papa Oecumenico. Namque illa eſt Eccleſiarum omnium caput, & quod illi debebant agere, ſequi nempe ſanctiſſimam Romanam Eccleſiam, peregerunt, Spiritu ſancto ſimul aſſenſum præbente.* Photiani nihilominus in hac Synodo ab auctoritate Romani ſeſe ſubtrahentes, quæ illis complacent, exequuntur, quæ diſplicent reprobant, licet mellitis verborum globulis menti Pontificis obſecundari videantur. quo ſane nihil excogitari poteſt immanius.

Adde præterea & illa ex Actione prima. Ἠλίας ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος, καὶ τοποτηρητὴς Ἱεροσολύμων εἶπε. καὶ νῦν εὐχαριστεῖν ἄξιον τῷ

Θεῷ

Θεῷ, ὅτι ὁρῶμεν πάντας ἡνωμένους. εὐχαριστῶ δὲ πλέον ἐγὼ ὁ ταπεινὸς, ὅτι τὴν σχισματικὴν ταύτην πλάνην ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ τῶν Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίᾳ οὐδέποτε παρεδεξάμεθα. Ἀλλ' ἀεὶ, καὶ διὰ παντὸς, ἀφ' οὗ ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν δεσπότης Φώτιος τοῦ ἀρχιερατικοῦ τούτου θρόνου ἐκράτησε, καὶ τὸν πίστεως αὐτοῦ λίβελλον ἀπέστειλε πρὸς Θεοδόσιον τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Ἱεροσολύμων, ἡνωμένοι αὐτοῦ, καὶ ἀδιάσπαστοι μέχρι τοῦ νῦν μεμενήκαμεν, καὶ τοὺς ἐναντίον τι ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ αὐτοῦ φροντίσαντες οὐδέποτε παρεδεξάμεθα. *Elias piiſſimus Presbyter, & Locumtenens Hieroſolymitani dixit. Et nunc gratias agere Deo dignum eſt, cum videamus omnes in vnum concordaſſe. Sed maiores ego humilis gratias ago, quod nunquam hic Schiſmatis error in ſancta Dei Eccleſia Hieroſolymitana locum habuit, ſed ſemper, & perpetuo, ex quo Sanctiſſimus Dominus noſter Photius Archieratica hac ſede potitus eſt, & fidei ſuæ libellum miſit ad Theodoſium ſanctiſſimum Patriarcham Hieroſolymitanum, vniti cum ipſo, ac inſeparabiles ad hoc vſque tempus permanſimus, & eos, qui contra ipſius Pontificatum aliquid aduerſum moliti ſunt, nunquam in noſtram communionem ſuſcepimus.* Sed rem exactius nobis Schiſmatici ipſi enarrent. Ioannes Epheſius Tractatu de Schiſmate. Καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὅπως τὰ μέσον Ἰγνατίου καὶ Φωτίου τῶν Πατριαρχῶν ὁ χρόνος ἐκεῖνος ἐκαινοτόμησε, καὶ ὅπως τὸ πλήρω-

μα

μα τῶν τότε ἀρχιερέων οὐχ ἅπαξ, οὐ δὲ δὶς, οὐ δὲ τρεῖς τὰς ἐγγράφους ἀσφαλείας ἑαυτῶν ἠθετήκασι. Τῶν νῦν μὲν ἕως θανάτου τῷ Ἰγνατίῳ προσκεῖσθαι ἐγγράφοντες. Νῦν δὲ τῷ Φωτίῳ πάλιν ἀθετοῦντες τὰ πρότερα. Εἶτα καὶ μετὰ τὰς ἀσφαλείας ταύτας αὐτόν τε τὸν Φώτιον, καὶ τοὺς ἀμφ᾽ αὐτὸν καθαιροῦντες, ἀφορίζοντες ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῷ ἀναθέματι παραπέμποντες, οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ φρικωδέστατα ἑαυτοῖς ἐπαρώμενοι, εἴποτε τῶν δεδογμένων τούτων παραβληθεῖεν, καὶ τὸν Φώτιον τοιουτοτρόπως ἀποβληθέντα εἰς ἀρχιερέως λόγον ὁπωσοῦν προσδέξασθαι καταδέξαιντο. Εἶτα δὲ καὶ μετὰ χρόνον ταῦτα τὰ ἰσχυρὰ ἀνατρέποντες, καὶ καθολικαῖς συνεδριάσεσι, καὶ πάλιν ἐπ᾽ Ἐκκλησίας ὀστράκου κατὰ τὴν παροιμίαν μεταπεσόντος ἀνακηρύττοντες, ἀναφημοῦντες, κροτοῦντες, ἐξαίροντες, καὶ μακροῖς ἐπαίνοις, καὶ ἐγκωμίοις ἀναδοῦντες, καὶ στεφανοῦντες τὸν Φώτιον, ἄνθρωπον ἀληθῶς λέγοντες τοῦ Θεοῦ, νόμιμον ἀρχιερέα, ἐγκάνονον λύχνον τῆς Ἐκκλησίας, φωστῆρα τῆς οἰκουμένης, εὐσεβείας προστάτην, ἀληθείας διδάσκαλον. *Et cui cognita non ſunt, quæ inter Ignatium, & Photium Patriarchas tempus illud innouauit, & quomodo cœtus vniuerſus Antiſtitum non ſemel, neque bis, aut ter ſcripto traditas ſuas fides publicas improbarunt. Cum hi nunc quidem vſque ad mortem Ignatio adhærere ſe aſtringerent, nunc Photio, quæ prius ſcripſerant reÿcerent. Poſtmodum poſt ſimiles cautiones ipſum Photium illiuſque ſocios deponerent, in Eccleſia excommunicarent,*

&

& anathemati ſubijcerent. *Nec id ſolum*, *ſed quam horrenda ſibi deprecarentur*, *ſi quid ex iam dictis placitis immutaſſent*, *& Photium hoc modo depoſitum vti Antiſtitem quomodocunque accepiſſent*. *Tum poſtmodum elapſo tempore valida hæc inuertentes*, *& publicis congreſſibus rurſus in Eccleſia teſtæ inſtar tranſmutatæ publice prædicantes*, *vociferantes*, *plaudentes*, *& prolixis laudibus*, *atque encomijs Photium extollentes*, *& coronantes*, *hominem Dei verum enunciantes*, *legitimum Antiſtitem*, *Canonicam Eccleſiæ lampadem*, *orbis terrarum lumen*, *pietatis aſſertorem*, *veritatis magiſtrum*. Epiſcopi hi Photium deponunt, excommunicant, horrenda ſibi, ſi illum remiſerint, deprecantur. Ignatius illis ab excommunicatione, & anathemate immunis eſt. neque ſpondent nunquam ſe eum in poſterum recepturos. Et Photiani dicunt ſemper Photio Orientales adhæſiſſe, & vti Patriarcham recognouiſſe? Diris, quibus ſe deuouerant, affligentur.

Actione tertia damnantur Synodi Nicolai, Adriani, & Octaua generalis, in quibus Photius de multis ſceleribus conuictus, & quod tyrannice pulſo legitimo paſtore thronum occupaſſet, deijcitur & condemnatur. Videtur ſumpta occaſio ex Commonitorio Ioannis Pontificis; Θέλω-

μῶν

μεν ἐνώπιον τῆς ἐνδημούσης Συνόδου ἀνακηρυχθῆναι, ἵνα ἡ Σύνοδος ἡ γεγονῦια κατὰ τοῦ προρρηθέντος πατριάρχου Φωτίου ἐν τοῖς καιροῖς Ἀδριανοῦ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀπὸ τοῦ παρόντος ᾖ ἐξωστρακισμένη, καὶ ἄκυρος, καὶ ἀβέβαιος, καὶ μὴ συναριθμεῖται αὕτη μεθ' ἑτέρας ἁγίας Συνόδου. *Volumus in Synodo cogenda promulgari, Synodum aduerſus iam dictum Photium Patriarcham tempore ſanctiſſimi Papæ Adriani Romæ celebratam, & eam quæ Byzantij acta eſt, ex nunc eſſe reiectam, & irritam, & infirmam, & cum nulla alia Synodo connumerari.* Neq; diſſimilia ſunt, quæ leguntur Actione 4. Hæc Ioannes Pontifex, ſi tamen illius ſunt. His ſi obedias, ab æquitate, lege, & inſtitutis maiorum non recedes. Romanus ſancit, parendum eſt. Sed quid Photiani egerint poſt lectum Commonitorium, conſideremus. Ἡ ἁγία Σύνοδος ἀπεκρίθη. ἡμεῖς δὲ ἔργῳ ἀπεκηρύξαμεν, καὶ ἀπεβαλόμεθα, καὶ ἀνεθεματίσαμεν τὴν παρ' ὑμῶν λεγομένην Σύνοδον, ἑνωθέντες Φωτίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ ἡμῶν Πατριάρχῃ, καὶ νῦν μὴ ἀποβαλλομένους τὰ κατ' αὐτοῦ γραφέντα, ἢ λαληθέντα ἐν αὐτῇ τῇ ῥηθείσῃ παρ' ὑμῶν Συνόδῳ τῷ ἀναθέματι παραπέμπομεν. Ἠλίας μητροπολίτης Μαρτυροπόλεως, καὶ Ἠλίας Ἱεροσολύμων τοποτηρητὴς εἶπον. καὶ πῶς γὰρ ἂν Σύνοδος ῥηθείη, ἡ μυρίων σχισμάτων τὴν Ἐκκλησίαν πληρώσασα; τίς ὀνομάσει Σύνοδον τὴν Σαρακηνῶν Ἀποκρισιαρίους

κει-

κριτὰς νομοθέτας καθίσασα, ποίαις Συνόδοις ἀριθμηθείη ἡ πάντων τῶν ἁγίων Συνόδων ἐναντία τολμήσασα, ἢ τοὺς ἀνευθύνους, καὶ χωρὶς τῆς οἱασδήποτε ἐξετάσεως καταδικάσασα; ἢ πάντας θεσμοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς καὶ πολιτικοὺς συγχέασα, καὶ καταστρέψασα; διὰ ταῦτα γὰρ οἱ τῆς ἀνατολῆς ἀξιώτατοι θρόνοι ἀποκηρύκτους τὰς πράξεις, καὶ ἀποβλήτους ἐποιήσαντο, καὶ τῷ ἀναθέματι παρεπέμψαντο. *Sancta Synodus reſpondit. Nos operibus ipſis abdicauimus, & reiecimus, & anathematizauimus eam, quæ a vobis commemoratur Synodus, vniti ſanctiſſimo noſtro Patriarchæ Photio. Et eos qui non reijciunt, quæ aduerſus illum ſcripta dictaque ſunt in iam dicta Synodo, anathemate ferimus. Elias Metropolita Martyropolitanus, & Elias locumtenens Hieroſolymorum dixerunt. Et qua ratione Synodus nuncupabitur, quæ innumeris plane diſſidijs* Eccleſiam *repleuit? Quis Synodum appellabit, quæ Saracenorum Apocriſiarios ſui iudices, ac legum latores conſtituit? Quibus connumerabitur Synodis, quæ reliquis alijs Synodis contraria decernere non verita eſt? quæ inſontes & abſque vllo examine condemnauit? Quæ Eccleſiaſtica iura omnia, & Ciuiles leges deturbauit, & euertit? Hanc enim ob cauſam Orientis ſanctiſſimæ ſedes illius actiones abdicarunt, & irritas declararunt, & anathemati ſubiecerunt.* Itemq; Βασίλειος ὁ θεοσεβέστατος μητροπολίτης Μαρτυρουπόλεως, καὶ τοποτη-

τηρητὴς Ἀντιοχείας εἶπεν· Ὁ ἁγιώτατος Πάπας Μιχαὴλ Ἀλεξανδρείας ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἀρχιερεῦσι Θεοῦ πάλαι ἅπαντα τὰ κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Φωτίου πεπραγμένα καὶ ἀπεκήρυξε, καὶ ἀνεθεμάτισε καὶ τοὺς ἀποδεχομένους αὐτὰ τῷ ὁμοίῳ ἀναθέματι καθυπέβαλε, ὁμοίως καὶ ὁ ἐμὸς Πατριάρχης ὁ ἁγιώτατος Θεοδόσιος καὶ αὐτὰ, καὶ τοὺς ἀποδεχομένους αὐτὰ, καὶ τοὺς ὀνομάζοντας αὐτὴν Σύνοδον τῷ αὐτῷ κρίματι κατέκρινέ τε, καὶ κατεδίκασεν. *Baſilius pijſſimus Metropolita Martyropolitanus, & Locumtenens Antiocheni dixit; ſanctiſſimus Papa Michaël Alexandrinus vna cum illis qui cum eo erant Dei Præſulibus iam olim omnia, quæ contra ſanctiſſimum Patriarcham Photium acta ſunt, & abdicauit, & anathematizauit, & eos, qui illa excipiunt, eodem anathemate ſubiecit. Similiter & meus Patriarcha ſanctiſſimus Theodoſius & ipſa, & ipſis aſſentientes, & vocantes eam Synodum eodem iudicio iudicauit, & condemnauit.* Similia repetunt Coſmas Presbyter, & Alexandrini Apocriſiarius, Elias locumtenens Hieroſolymitani, & deniq; tota Synodus clamauit. Ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Ἰωάννου τῶν ἄλλων ἁπάντων μᾶλλον ἀφαιρεθημένων· ἡμᾶς γὰρ ὡς πολλάκις ἔφημεν, καὶ πρὸ τοῦ ἐπιψηφίζασθαι τὸν ἁγιώτατον Πάπαν Ἰωάννην ὑπὲρ τῶν ἀθέσμων ἐκείνων ἀναίρεσιν, πάντα τὰ κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν πατριάρχου γραφέντα, καὶ λαληθέντα καὶ ἀνεθεματίσαμεν καὶ ἀπεβαλλόμεθα, ἰω-

ἑνωθέντες αὐτῷ. καὶ κοινωνήσαντες, καὶ συλλειτουργοὶ γενόμενοι. *In hoc capite ſanctiſſimi Papæ Ioannis per quammaxime gauiſi ſumus. Nos enim, vt ſæpiſſime diximus, antequam ſanctiſſimus Papa Ioannes illarum impiarum euerſionem decreuiſſet, omnia aduerſus ſanctiſſimum noſtrum Patriarcham ſcripta ſiue dicta anathemati tradidimus, & reiecimus vniti cum ipſo, & communicantes, & comminiſtri effecti*. Nondum de abroganda Synodo decretum Pontificis innotuerat, & ipſi propria auctoritate Synodum & abdicarunt, & anathemati ſubiecerunt. Quis ſimilia in Eccleſia, ſi tamen in Eccleſiæ vnione viuit, auſus eſt? Synodum ſummi Pontificis auctoritate coactam, quatuor Patriarcharum conſenſu confirmatam, tot ſubſcriptionibus Epiſcoporum munitam, abſque auctoritate Pontificis Romani, nullo Patriarcharum, vel eorum locumtenentium congreſſu, nulla Epiſcoporum congregatione coacta adeo temere condemnatam, & reiectam fuiſſe? Quis hic Schiſmaticorum aſtum? Quis excommunicatorum perfidiam, & conatus temerarios non videt? Quis hos eoſdem Photij fautores, poſt ſententiam a Nicolao, & Adriano Romæ, & Byzantij a Synodo generali latam ab excommunicatione abſoluat, cum in perfidia perſtiterint, & Eccleſiæ gremio reſtituat?

Eſto

Eſto reſtituti ſint a Ioanne; ſed ipſi ante Ioannis prætenſam reſtitutionem, & Synodos abdicauerant, & irritas declarauerant. Et Synodus, quæ ſimilia adeo fidenter agit, legitima fuerit? Nouum item eſt, & nunquam alias, nec ante, nec poſt tempora Photij auditum, Eccleſiam Romanam ſemel ab ipſo in Eccleſia Synodali calculo approbatum reprobaſſe. Sed hæc quoque vti & alia a Schiſmaticis, & Photianis immutata fuiſſe indicio eſt; quod ſimilia de condemnatione dictorum, & factorum contra Photium in monumentis antiquis Græcorum non habeantur. Conſtantinus Leonis frater, qui magiſtro ſuo multum debuit Photio, Anno Domini 920. Indictione 4. poſt reſtitutum Photium anno 43. & Acta huius Synodi accurate ſcire poterat, in Tomo Vnionis Synodicas acclamationes referens, inter alia hæc quoque complectitur. Γερμανοῦ, Ταρασίου, Νικηφόρου, καὶ Μεθοδίου, τῶν ἀοιδίμων, καὶ μακαρίων Πατριαρχῶν αἰωνία ἡ μνήμη. Ἰγνατίου, Φωτίου, Στεφάνου, καὶ Ἀντωνίου. &c. *Germani, Taraſij, Nicephori, & Methodij celebrium beatorumq; Patriarcharum æterna ſit memoria. Ignatij, Photij, Stephani, & Antonij,* &c. Tum ſubdit; Ἅπαντα τὰ κατὰ τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν Γερμανοῦ, Ταρασίου, Νικηφόρου, Μεθοδίου γραφέντα, ἢ λαληθέντα ἀνάθεμα. *Vniuerſa*

quæ

qua contra ſanctos Patriarchas Germanum, Taraſium, Nicephorum, & Methodium ſcripta, vel dicta ſunt, anathema. Sic edita ſunt in Iure Græco-Romano apud Leunclauium. Sic leguntur fere in omnibus manuſcriptis Codicibus. Quæ de ſcriptis, dictiſque aduerſus Photium in Synodo referuntur, nullo modo, ſi ea fuiſſent, homo addictiſſimus Photio præterijſſet. Ea igitur, vel Synodo a recentioribus Schiſmaticis aſſuta ſunt, vel Synodus illa prorſus coacta non fuerat, ex qua ſua haurire potuerat Conſtantinus. Quis enim adeo inquam ſententiã tuliſſet? In Romanis, & Conſtantinopolitana Synodis examinatur cauſa Ignatij, & Photij, & re perſpecta tanquam inuaſor condemnatur Photius; Ignatius paſtor legitimus ſedem recuperat: ipſorum etiam Schiſmaticorum calculo Photius maximorum, & plurimorum, eorumque atrociſſimorum criminum reus eſt: Ignatius inſons, ac innocens, & per vim, ac iniuriam a ſede deturbatus, & varie grauiſſimeque afflictus, ac pene confectus. Hinc Photius in Eccleſiaſticis Græcorum officijs nullus vſquam apparet, Ignatius inter Sanctos relatus habet ſuapro dignitate Sanctorum præconia, ſolemneſq; laudationes. Non ergo potuit hæc Synodus iuſte acta contra Photium condemna-

re, iniuſte patrata in Ignatium amplecti. ni dicant, illi Synodo vnum fuiſſe omnia, & vim, & æquitatem ſimul cum iniuſtitia, & ſcelere collocaſſe; quod ſtultum eſt aſſerere. Sed hæc alibi fuſius.

At id præceperat Ioannes. Si verba Ioannis conſiderentur in Epiſtolis, longe hoc falſiſſimum eſſe deprehendetur. Nunquam Ioannes inſontem, & a culpa immunem declarauit, imo vti nefarijs flagitijs contaminatiſſimum, iuſſit in plena Synodo, crimina confitendo miſericordiam exorare, tum ob delicta pœnitentia peracta in ſedem collocari. Hi vero Synodi cognitores, & iudices terminos facultatis ſibi conceſſæ prætergredientes, nullum ab ipſo libellum confeſſionis exigunt, nullam pœnitentiam imponunt, & nullo præuio examine, tumultuoſe iuſte acta in Synodis condemnant, iniuſte peracta in Ignatium deoſculantur. An non eſt hoc inſanire acerbiſſime? Vbi leges? Vbi iudicia? & monſtra, & prodigia aliunde quæris? Zacharias Metropolita Chalcedonenſis ibidem; Οὐκ ἐν αὐτῷ δὲ μόνῳ, οὐδὲ ἐν τῷ ὑπὸ χεῖρα λαῷ τὴν εὐσέβειαν περιέγραψεν, ἀλλὰ μικροῦ πᾶσαν ἐπῆλθε τοῖς λόγοις τὴν γῆν τῆς πλάνης τῶν αὐθέκτους ἐπιστρεφόμενος. Καὶ μάρτυς ἡ Ἀρμενίων χώρα, ἥ τε Μεσοποταμία, καὶ ἔθνη ὁλόκληρα βαρβαρικὸν, καὶ ὠμὸν τὸν πρὶν διαζῶντα

βίον

βίον ταῖς αὐτοῦ διδασκαλίαις τῆς παλαιᾶς ἀπαλλαγεῦτες πλάνης, καὶ πρὸς τὸ φῶς χειραγωγηθέντα δι' αὐτοῦ τοῦ τῆς εὐσεβείας κηρύγματος. *Nec in iſto tantummodo, neq; in populo ſibi ſubiecto pietatem circumſcripſit, ſed vniuerſum fere terrarum orbem ſuis ſermonibus peragrauit, homines ab errore conuertens. Teſtis hic aderit Armenorum regio, & Meſopotamia, & nationes integræ, quæ prius barbaram, atque efferatam vitam ducentes, monitis illius ab erroribus liberatæ, ad lumen pietatis prædicatione abductæ ſunt.* Somnia. Et ne inferior reputaretur Ignatio, in fine Synodi additur. Οἱ ἁγιώτατοι τοποτηρηταὶ τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης εἶπον. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, ὅτι ἡ ἀγαθὴ φήμη τοῦ ἁγιωτάτου Φωτίου τοῦ Πατριάρχου οὐ μόνον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς χώραν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον ἐξελήλυθεν, οὐ τοσοῦτον λόγοις τὸ βέβαιον ἔχουσα, ὅσον ἔργοις τὰ πέρατα περιλαβοῦσα. καὶ οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ, καὶ Ἰταλίᾳ ἠνέχθη, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ὑφ' ἥλιον γῇ. καὶ τοῦτο μαρτυροῦσιν οὐχὶ μόνον οἱ τὴν ἑλλάδα μετιόντες γλῶσσας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ βαρβαρικὸν, καὶ ὁμόφωνον γένος. ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ὅμοιος ἐν σοφίᾳ, καὶ γνώσει, οὔτε ἐλεημοσύνῃ, καὶ συμπαθείᾳ, οὔτε ἐν χρηστότητι, καὶ σωφροσύνῃ. καὶ ὅτι πάντοτε τὰ ἔργα πλείονα τῶν λόγων αὐτοῦ εἰσιν. Ὁ κύριος ἡμῶν ὁ ἀποστολικὸς ταῖς τοῦ Βασιλέως παρακλήσεσι, καὶ ὑμετέραις δεήσεσιν ἐπικαμφθεὶς ἀπέστειλεν ἡμᾶς σὺν ἐλαχίστους, ἵνα μεθ' ὑμῶν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ εἰς ἓν συναγάγωμεν.

μένων, ὃ διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου γέγονεν, καὶ ἓν σῶμα, καὶ μία ποίμνη ἐφ' ἑνὶ ποιμένι ἐγενήθητε. *Sanctiſſimi Locumtenentes ſenioris Romæ dixerunt. Benedictus Deus, quod bona fama ſanctiſſimi Photij Patriarchæ, non tantum in noſtram regionem, ſed in vniuerſum mundum exiuit, non rumore ſolum firmitatem habens, ſed operibus præſtitis fines illius complexa; nec ſolummodo in Italiam & Galliam peruenit, ſed in omnem terram, quæ ſub ſole eſt, & hoc teſtantur non tantum, qui linguam callent Græcam, ſed barbaræ ipſæ, & efferatiſſimæ gentes, quod non eſt ſimilis illi, neq; in ſapientia, neq; in doctrina, neq; in erogandis eleemoſynis, neq; in commiſeratione, neq; in integritate, & ſui ipſius deſpicientia; & quod ſemper opera ſermones illius excedũt, & numeroſiora ſunt. Dominus noſter Apoſtolicus Imperatoris precibus, & veſtris ſupplicationibus flexus, miſit nos minimos, vt vna vobiſcum Dei Eccleſiam in vnum congregemus, quod mediante Spiritu ſancto peractum eſt. & vnum corpus, & vnus grex ſub vno paſtore coaluiſtis.* Vin maiora? Προκόπιος ὁ θεοφιλέστατος Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας εἶπε. Τοιοῦτον ἔπρεπεν ἐπ' ἀληθείας τὸν τοῦ σύμπαντος κόσμου τὴν ἐπιστασίαν λαχόντα εἰς τύπον τοῦ ἀρχιποιμένος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. ὃ καὶ προλαβὼν ὁ μακάριος ὑπεζωγράφησε Παῦλος εἰπών. ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς. Τολμή-

μήσει γάρ μοι ὁ λόγος καὶ μέχρι τούτου προβῆναι, ἐπειδὴ εἴωθεν ἡ γραφὴ Θεοὺς καλεῖν τοὺς κατὰ χάριν βιοῦντας. Οἱ ἁγιώτατοι τοποτηρηταὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης εἶπον. Ἀληθές ἐστιν, ὅπερ εἴρηκας, καὶ ἡμεῖς οἱ εἰς τὰ ἔσχατα τῆς γῆς κατοικοῦντες ταῦτα ἀκούομεν. Προκόπιος ὁ Καισαρείας εἶπεν: Τοῦτο εἰδότες οἱ ὑψηλοὶ καὶ μεγάλοι Βασιλεῖς ἡμῶν διάπυρον πίστιν, καὶ πόθον ἔχουσιν εἰς τὸν ἀρχιερέα ἡμῶν. οὐ μόνον δὲ αὐτοί, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἀρχιερεύς, καὶ ἱερεῖς μοναχοί τε, καὶ οἱ ἐν λαϊκῇ καταστάσει ὁ παιδὶ αὐτοῦ ἐσμὲν, καὶ μαθηταί, καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ πάντες ἐλάβομεν, ὥσπερ οἱ πανεύφημοι ἀπόστολοι ἐκ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. *Procopius Dei amantiſſimus Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopus dixit; Talem addecebat vere eſſe eum, cui totius mundi gubernatio commiſſa eſt, Præſulum principem Chriſtum, Deum noſtrum repræſentantem; quod & præripiens beatus Paulus præfiguravit dicens, Habentes ergo Pontificem magnum, qui penetrauit Cœlos. Nanque oratio mea eo vſque progredi audebit, cum ſoleat Scriptura Deos appellare eos, qui in gratia vitam agunt. Sanctiſſimi locumtenentes ſenioris Romæ dixerunt. Verum eſt, quod dixiſti, & nos extrema terræ incolentes ſimilia audimus. Procopius Cæſareæ dixit. Hoc ſcientes ſublimes magnique noſtri Imperatores, ardentem fidem, & deſiderium in noſtrum Pontificem poſſidentes, nec ſolum ipſi, ſed & quilibet Præſul, & Sacerdos, necnon &*

Monachi, & qui in ſeculari ſtatu viuunt, aſſeclæ illius ſumus, & diſcipuli, & ex complemento illius accepimus, quemadmodum celeberrimi Apoſtoli ex Domino noſtro Ieſu Chriſto. Sileant nunc poſt vnum Photium linguæ diſertiſſimæ doctiſſimæque tot Patrum, tot Sanctorum pro propaganda Fide eaque ſtabilienda certamina pro derelictis habeantur. Geſta omnia, & baſilica in genus humanum a pijs viris facinora, antequam Photius in Patriarchatum inſereretur, & eo extincto, edita, ſilentio inuoluantur. Photiana tantum volent per ora virum, & vt cum Procopio inſaniam, vnus Photius terrarum orbis vniuerſi gubernationem obtineat. Vnus Photius in Eccleſia Dei pro Deo, & Chriſto habeatur, quem præfigura uerat Paulus. Vnus Photius vniuerſos fideles, illos etiam, qui in dignitatibus Eccleſiaſticis ſupereminent, complemento ſuo, & gratia æque atq; Chriſtus ſuos diſcipulos ditet. Eijciatur Deus de Solio, & Chriſtus, & in eo reponatur Photius. Vides nugas? Vides blaſphemias? Et Synodum, quæ ſimilia audet, & aſſenſu comprobat, Synodum dices, & non potius fanaticorum hominum, & omnia audentium congregationem, vel potius figmentum? Quidquid tamen hi delirant, pius Græcorum animus aſpernatus

eſt,

eſt, & vti abhominabilem peſtem, & pernicioſum venenum reiecit. Hinc Deo vires addente Photius cum ſuis tacitus negligitur, Ignatius relatus in Sanctos annuis præconijs celebratur, & eum tum Latina Eccleſia, tum Græca inuocat ſibi propitium, & decretum de abolendis actis contra Photium Photiani ſibi ſeruant, & in latebris fouent.

CAPVT VIII.

Ex approbatione, & annumeratione Synodi Nicænæ Secundæ contra Iconoclaſtas procurata a Photio, hoc idem confirmatur.

IN quinta Actione Photius in eo totus eſt, vt Synodus Septima, Nicæna nempe Secunda aduerſus Iconomachos recepta inter alias ſex Oecumenicas Synodos collocetur, ijſdemque atque illæ priuilegijs gaudeat, nec minoris dignitatis, ac firmitatis ſit. Φώτιος ὁ Πατριάρχης εἶπεν. Τὴν ἁγίαν, καὶ οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἥτις ἐν τῇ τῆς Βιθυνίας Νικαίᾳ τὸ δεύτερον συνέστη ἐπί τε Ἀδριανοῦ τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Ῥώμης, καὶ Ταρασίου τοῦ ἐν ἁγίοις Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἡ μὲν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία ἀεὶ μὲν ἑβδόμην ὀνομάζει τε, καὶ ἀνακηρύττει, καὶ ταῖς λοιπαῖς ἁγίαις, καὶ οἰκουμενικαῖς ἓξ Συνόδοις τοῖς ἴσοις αὐτὴν πρεσβείοις γεραίρει· ἡ δέγε τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλη-

κλησία, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ τῆς ἀνατολῆς θρόνοι τὰ δόγματα αὐτῆς παραπλησίως ἀποδέχονται, καὶ περιέπουσι. Περὶ δὲ τοῦ συναριθμεῖν αὐτὴν ταῖς λοιπαῖς ἁγίαις, καὶ οἰκουμενικαῖς ἓξ Συνόδοις, καὶ ἑβδόμην αὐτὴν ἀνακηρύττειν, ἴσως παρά τισιν ἐστὶν ἀμφιβολία. Φήμη μὲν γὰρ τοιαύτη περιαγγέλλεται. Τὸ δὲ ἀληθὲς οὔπω καὶ νῦν ἐπιστάμεθα. *Photius Patriarcha dixit. Sanctam, & Oecumenicam Synodum, quæ Nicææ in Bithynia ſecunda congregata eſt, ſub Adriano beatiſſimo Romano Pontifice, & ſancto Taraſio Patriarcha Conſtantinopolitano, noſtra Eccleſia Septimam eam ſemper appellat, & prædicat, & inter alias ſanctas, & Oecumenicas ſex Synodos numerat, & paribus priuilegijs exornat. Et Romana Eccleſia, ſimiliter & Orientales ſedes dogmata illius accipiunt, & fouent. Sed a nonnullis forte dubitatur, an inter alias ſex ſanctas, & Oecumenicas Synodos numeranda veniat; talis enim rumor ad nos præfertur. Veruntamen, an verus ſit, ad hoc tempus ignoramus.* Et alibi; Κραταιωθήτω, καὶ κυρωθήτω, μὴ μόνον αὕτη ὡς παρὰ πᾶσι τὰ δόγματα, καὶ θεσπίσματα, ἀλλὰ. καὶ τὸ συναριθμεῖσθαι αὐτὴν ταῖς ἁγίαις, καὶ οἰκουμενικαῖς ἓξ Συνόδοις ἑβδόμην μετ' ἐκείνας γενομένην, καὶ λεγομένην, καὶ τὰ ἴσα ταύταις ἀποφέρουσαν πρεσβεῖα. *Firmetur, ac ſtabiliatur non ſolum hæc, quemadmodum illius dogmata, & decreta, ſed inter alias ſex ſanctas, & Oecumeni-*

nicas Synodos collocetur, & Septimæ locum poſt illas teneat, & Septima nuncupetur, & æqualia cum illis priuilegia poſſideat. Et reſpondet Synodus; Καὶ ὁ μὴ οὕτω φρονῶν, καὶ ὀνομάζων τὴν ἁγίαν, καὶ οἰκουμενικὴν ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον ἁγίαν Σύνοδον, ἔστω ἀνάθεμα. *Et qui non ita tenet, & nuncupat ſanctam, & Oecumenicam Synodum Nicænam ſecundam ſanctam Synodum, anathema ſit.* Et alibi; Ὅστις τὴν ἁγίαν, καὶ οἰκουμενικὴν Σύνοδον τὴν ἐν Νικαίᾳ συστᾶσαν τὸ δεύτερον οὐκ ἀποδέχεται, οὗτος οὐδὲ τὰς ἄλλας ἓξ Συνόδους ἀποδέχεται. ὥσπερ γὰρ ἐν ἐκείναις οἱ ἀρχιερατικοὶ πάντες συνέδραμον θρόνοι, οἱ μὲν δι᾽ ἑαυτῶν, οἱ δὲ διὰ τοποτηρητῶν, τὸ πιστὸν, καὶ βέβαιον τῶν δογμάτων παρεστήσαντο, οὕτως καὶ αὐτή. καὶ ἐκ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Ῥώμης τοποτηρητὰς ἦξεν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῶν τῆς καθ᾽ ἡμᾶς ἀνατολῆς θρόνων. καὶ τὰ δόγματα αὐτῆς συγγενῆ, καὶ οἰκεῖα, καὶ ὁμόδοξα τῶν οἰκουμενικῶν ἓξ Συνόδων ὑπῆρχεν. ὁ οὖν ταύτην μὴ δεχόμενος μηδὲ ὀνομάζων οἰκουμενικὴν, καὶ ἑβδόμην Σύνοδον, τὰς ἄλλας, κἂν οὐ τολμᾷ λέγειν, παραγράφεται. Διὸ εἴ τις ταύτην οὐκ ἀποδέχεται ὡς ἐκείνας τὰς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικὰς ἓξ Συνόδους, ἀνάθεμα. *Quiſquis ſanctam, & uniuerſalem Synodum Nicææ ſecundo celebratam non amplectitur, hic nec reliquas ſex Synodos amplectitur. Nanque ſicuti in illis omnes Archieratici throni conuenerunt, hi quidem per ſeipſos, alij vero per ſuos Oratores ſtabilitatem, & ſoliditatem do-*

dogmatum propoſuerunt, pari ratione & ipſa ſanctiſſimi Papæ Romani locumtenentes habuit: ſic quoque ex noſtris Orientalibus ſedibus. Et dogmata ipſius conformia, & propria, eiuſdemque tenoris cum placitis ſex Oecumenicarum Synodorum fuere. Qui itaque hanc non recipit, neque nuncupat vniuerſalem, vel Septimam Synodum, alias, licet id non audeat dicere, non amplectitur. Quapropter, qui hanc non recipit ſicuti alias ſanctas, & vniuerſales ſex Synodos, anathema. Et alibi; Διὸ εἴ τις ταύτην οὐκ ἀποδέχεται ὡς ἐκείνας τὰς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικὰς ἓξ Συνόδους, ἀνάθεμα. ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν, ἀνάθεμα. *Quapropter quiſquis illas non accipit vt alias ſex Sanctas, & Oecumenicas Synodos, anathema ſit. ſancta Synodus dixit. Anathema ſit.* Conatus Photij laudabiles ſunt, decreta Synodi ſancta. Anathema ſit illi, qui prædictam Nicænam Synodum ſecundam, æque atque ſex alias Oecumenicas Synodos non veneratur, & colit, & quod magis eſt, ſancita illius non obſeruat. Romana Eccleſia ſemper eam, ſanctam, & legitimam agnouit, voce, & ſententia ſua comprobauit, & Septimã nominauit, & nunc quoq; colit, & comprobat, & ab aſperſis ignominijs vendicat. Sed in hoc quoq; vafrum Photij ingeniũ, & Photianas, vt ſemel dicam, artes conſpice. Non videbatur ſibi percommode cade-

dere, hanc frequentiſſimam Synodum pro ſola ſui reſtitutione conuocatam fuiſſe: nam vel ſolo nutu Pontificio, ſi Photius ſibi iam impoſita non compleſſet, infirmari poterat: ideoque addendum erat aliquid diuinius, ſeptimæ nempe generalis Synodi cultus, & veneratio debita, locuſque inter alias generales Synodos aſſignandus. Et ne id abſque ratione fieri videretur, ſedem Romanam, & reliquos Orientales thronos, vti ſimilis erroris reos infamat. Quia vero putidum hoc mendacium de facili improbari, & reijci poterat, quaſi de eo incertus ſit, perplexe pronunciat; *Similiter dogmata illius recipiunt, & fouent, ſed illam alijs ſanctis, & Oecumenicis Synodis ſex non annumerant, & eam Septimam appellare forte apud nonnullos in dubio eſt, vt nobis nunciatur, cum ad hæc vſque tempora veritatem ipſam non ſumus aſſecuti.* Et ineptius Nicolaus Hydruntinus; ideo, ait, Romanos non acceptaſſe hanc Synodum Septimam, quod ante Photium poſt Sextam, Septimamque Synodum inter Orientales, ac Pontificios amicitia extincta erat, ſtudiaque in partes diducta; quod plane refutauimus illius verbis aſcriptis in Hottingero falſo fallenteque. Sed quidquid ſit de Romanis, & Orientalibus, illud modo examinandum eſt, an Synodi

adeo

adeo dilectæ Photio, & ad quam promouendam operam ſuam locauerat, decreta, & ſtatuta Photius ſeruauerit.

In Synodo Nicæna ſecunda ad illum diem antiquam Eccleſiæ conſuetudinem retinentes Legati Pontificij præſident; in hac ab ea recedens, & ordinem rerum præuertens primum locum Photius occupat, ſecundum Pontificijs concedit, & in omnibus Actionibus προκαθίζει Photius: in ea ſemper Romani nomen præponitur, in hac Photij: in illa, vt mos erat, primi Legati Pontificij ſubſcribunt, ſubſequitur Taraſius Patriarcha, in hac nulla ſubſcriptio Photij eſt. Pudebat ſcilicet illum in ſimilibus næniјs, & patentibus flagitijs ſui nominis ſubſcriptionem videri, homo pudentiſſimus, quod non veritus eſt Imperator, & illius filij. Septimæ Synodi Patres in literis Pontificijs contenta, abſque vllo examine exoſculantur; Photianæ illis impudentiſſime reluctantur, & apertiſſime aduerſantur, clamantque, indebite illa ſibi a Pontifice imponi: nunc ea ſe recipere, ſi ſuo vſui futura ſunt, dictitant: nunc ſibi propoſita à Pontifice deſpicientes ſilentio prætereunt. Non animaduertit Photius ſupremam Romanorum Pontificum auctoritatem, in Nicæna Synodo cognitam, qua etiam in illa

declaratur, eos Orthodoxos non eſſe, qui ab ea diſſentiunt. Et ne multa hic conferam, in Nicæna rei criminis in conſpectu Synodi admiſſum crimen etiam libello exhibito fatentur, quod vocant *Legem Eccleſiaſticam canonice traditam deſurſum ab initio, tam a ſanctis Apoſtolis, quam a ſucceſſoribus eorum ſanctis Patribus noſtris, atque magiſtris, ſed & ſanctis, & vniuerſalibus ſex Synodis, ſeu localibus Concilijs, quæ orthodoxe collecta ſunt, & ab hæreſi quacunque ad Orthodoxam confeſſionem, & traditionem Catholicæ Eccleſiæ conuerſi in ſcriptis ſuam abnegant hæreſim, & Fidem confiteantur Orthodoxam.* Veniam de crimine petunt a Patribus, a quibus etiam ſibi indulgentiam a Deo peti exorant: tum denique profitentur, ſe velle in poſterum ſequi Catholicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ dogmata. Et ne Photius contendat ſermonem eſſe tantum de hæreſi, non de alijs criminibus, diſcat ex ijſdem ipſis Canonibus Patrum, exemploque Procli admittentis in communionem Æmilianum Hegumenum, quem Eccleſiæ leges Paleſtinæ Præpoſitum non nouerant, æque atque Photium Byzantij. An non legit Taraſij verba Act. 3. *Tempore perſecutionis quidam Epiſcoporum intolerabiles perſecutiones pijs viris intulerunt. Nonit tota ſancta Synodus hæc, quia Canon ſanctorum*

rum Apoſtolorum, Epiſcopum, Presbyterum, vel Diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles inique agentes, & per huiuſcemodi timeri volentes deponi præcipit. Tum interrogat Synodum. *Si intulit Epiſcopus quaſcunque plagas, & tormenta viris timentibus Dominum, qui tunc perſecutionem patiebantur, eſt ne dignus Epiſcopatu?* Sancta Synodus reſpondit. *Non eſt dignus.* Et in 4. Synodus exclamauit. *Dioſcorum foras mitte, eo quod manus iniecit ſuper viros inſontes.* Et Gregorius Neocæſarienſis, quia nullum perſecutus fuerat, neque manus iniecerat, poſt præuaricationem, cum pœnituiſſet eum, receptus eſt. Documenta hæc de recipiendis delinquentibus clariſſima ſunt, quæ probauit ipſe Photius, & Synodus Photiana eodem Photio poſtulante confirmauit. In reconciliatione tamen Photij neglecta ſunt. Dum Photius ipſe a Synodis Romanis ſub Nicolao, & Conſtantinopolitana Generali ſub Adriano depoſitus, eiectus, & vti inuaſor, neophytus, ſchiſmaticus, architectus mendaciorum, mœchus, parricida, nouus Dioſcorus, & nouus Iudas ob innumera ſcelera condemnatus, & excommunicatus, nulla ſuorum criminum confeſſione, nullo libello, nullo alio opere, quod minimam pœnitentiam indicaret, peracto,

vel

vel abſolutionis a crimine petitione oblata, intra Synodum immani faſtu, & iactantia ab ſeſe abſolutus, & reconciliatus, ante etiam Legatos Pontificios ab ipſa prima Actione præſidet, pro imperio omnia facit, alijs præcipit, & vno verbo, baſilicas edictiones, atque imperioſas habet. Non dum Ignatij familiarium vincula, flagra, plagæque, & omnis generis tormenta obliuioni tradita ſunt. adhuc caprarium ſtabulum Ignatij tolerantiam clamat. Prometus, Numera, Terebinthus, atque Hiera inſulæ, & Metylene Ignatij duris exilijs celebrantur: molares excuſſi duo, vectibuſque geminis pedes alligati, & anguſtum ergaſtulum cum ſumma rerum omnium inopia Photij tyrannidem, atque immanitatem prædicant: Blaſij Chartophylacis lingua detruncata ſonore iniuſtitiam vociferat: Pallium, Penula, Saccus, & reliqua Pontificalia indumenta a ſancto viro per vim diſtracta, & lacera in terram impudenter proiecta vicem ſuam non leniter dolent: Minima hæc ſunt Photio, atrociora addenda. Condemnatus iniuſte Ignatius, colaphis cæditur, miſere diuexatur, & cum frigus recrudeſceret, vnica tunicula indutus diſcruciatur, & binis hebdomadis carcere concluſus, extrema prope fame

con-

conficitur: ſepulchrum Copronymi tanti viri in eo mora, & tormentis in Sanctuarium verſum eſt: ne lumina effoderentur, & manus præciderentur, intempeſta nocte ſub vili, ac ſeculari veſte, geminas ſportas ab humeris vna a pertica ſuſpenſas baiuli ritu geſtans, deceptis cuſtodibus, vno comitatus diſcipulo ſuo Cypriano ab hoſtium improbitate ſe ſubtrahit, & peregrinus & errans per Propontidis inſulas, & ſolitudines egeni inſtar victum emendicat: &, vt finiam, ſilebo ſannas, iurgia, contumelias, dicteria ad atterẽdum tantum virum ingenioſe excogitata. Vis diriora? Indecoris Ignatio figuris charta vitiata cum tanti Sacerdotij deformatione, & programmata inſigni turpitudine decolorata non dum extincta ſunt: in Nicolaum Pontificem Romanum, in eiuſque vitam falſæ criminationes coniectæ, & ex improbiſſimo Photij ſuique ſimilium ore excommunicatio in tantam maieſtatem acrius, & grauius ad vlciſcendas iniurias, vltioni promptum Deum iuſtiſſimum iudicem prouocant. Et ſic Photius omni nefario ſcelere commaculatus Nicænæ Secundæ Synodi δόγματα, καὶ διατάγματα ſeruaſſe dicendus eſt, qui nec minimum in Concilio pœnitentiæ veſtigium, nec volam oſtendit? Aut igitur in hac Actione Nicæ-

na

na Secunda approbata non eſt, aut ſi approbata, quæ in iſta Photiana habentur, commentitia ſunt, & præſumptuoſe conficta. Qui enim fieri poteſt, vt quæ ſemel approbauit, eodem ipſo momento contraria peragens Synodus reprobet? Egó equidem nolo indigna, quæ facit Photius, digna habere.

Si dicas Photium pœnitentiam egiſſe, quod referunt Ioannes Veccus Patriarcha Conſtantinopolitanus, Oratione de vnione Eccleſiarum, & Conſtantinus Meliteniota. Eſto, Photius pœnitentiam egerit. Et tum de falſitate Acta iſta Photiana apertiſſime arguuntur: dum in illis de huiuſcemodi pœnitentia mentio non habeatur: quam veroſimile fuerit ob ſeruandam dignitatem Photio ſuo a Schiſmaticis eſſe ſubtractam. Neque enim illis videbatur decorum, crimen appingere Photio, quod ſane ille non effugiſſet, ſi ſua confeſſione, illud faſſus fuiſſet; & pœnitentia acta confirmaſſet. Vel ſi parte illa Synodus detruncata non eſt, hæc plane, quæ nunc habetur Photiana, Photiana illa non eſt, in qua & pœnitentiam egit Photius, Eccleſiæ Romanæ reconciliatus, quæ vbi in lucem prodierit, ſi tamen vnquam prodibit, quæ nunquam fuit, tum plane rem ali-

ter atque hic digeritur, tranſactam eſſe conſpiciemus.

CAPVT IX.

Dictis Schiſmaticorum inter ſe longiſſime diuerſis Sextæ, & Septimæ Actionum commentum reÿcitur.

ET hæc de quinque Synodi illius Actionibus, quid vero de Sexta, & Septima? Ego equidem dicerem cum Comico, illam *compoſitis mendacijs aduenisſe audaciæ columen conſultis dolis*. Et licet Schiſmaticorum nonnulli, & illi inter paucos, nullius fere dignationis, & qui viribus ad res peſſimas vtuntur, eas cum reliquis quinque prioribus numerandas eſſe cenſuerint, illiſque vim eandem conceſſerint, attamen reliqui etiam ex ſchiſmate fere præcipui, vti confictas a nebulonibus, vt nullius roboris reiecerunt, & decreta illarum veluti nugatoria cum alijs eiuſdem Synodi, & cum aliarum Synodorum decretis locum habere noluerunt. Eas amplexati ſunt Nilus Theſſalonicenſis, in Reſponſione ad Argumentum quadrageſimum nonum Latinorum. Ἡ γὰρ μετὰ τὴν ἑβδόμην οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἧς τὸ πλήρωμα πατέρων ἀριθμὸς ὀγδοήκοντα, καὶ τριακο-

σίων

σίων, ὡς Λατῖνοι ἐν τοῖς κανόσι τοῖς ἑαυτῶν φασι τὴν μὲν τῶν Ἐκκλησιῶν εἰρήνην τέλος τῶν ἀγώνων τῶν ἑαυτῆς ποιεῖται, τὴν δὲ προσθήκην, ὅτι ἐκ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα ὡς αἰτίαν τῶν σκανδάλων ὑπόρειον ἐκ τοῦ θείου συμβόλου πόρρω που τίθησι, καὶ οἱ τὸν τόπον δὲ ἐν τῇ οἰκουμενικῇ ταύτῃ Συνόδῳ τοῦ Πάπα ἀναπληροῦντες, Παῦλος φημὶ, καὶ Εὐγένιος οἱ Ἐπίσκοποι, καὶ Πέτρος Καρδινάλιος καὶ Πρεσβύτερος, ἡγεμόνες τῶν πραγμάτων τούτων κατέστησαν. Καὶ ὁ Πάπας δὲ Ἰωάννης ἐφ᾽ οὗ τὰ τοιαῦτα, ἐπιστολαῖς, καὶ διατάγμασι μετά τινος ἀπολογίας τὰ πεπραγμένα κυροῖ. ὧν ἁπάντων Λατῖνοι ἀργίαν κατέγνωσαν μὲν, οὐκ οἶδ᾽ ἀνθ᾽ ὅτου, μετέγνωσαν δὲ οὐδέπω. Καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ, δῆλον ἐκεῖθεν.

Nanque Synodus poſt Septimam Oecumenica, a trecentis octuaginta Patribus coacta, vt Latini in ſuis Canonibus tradunt, pacem Eccleſiarum, finem ſuorum certaminum facit, & additionem, ex Filio Spiritum eſſe, vti ſcandalorum cauſam e diuino Symbolo ablegat, longeque amandat. Et in Oecumenica hac Synodo Papæ locum ſupplentes, Paulus inquam, & Eugenius Epiſcopi, & Petrus Cardinalis & Presbyter, rerum harum duces fuerunt. Imo Papa Ioannes, ſub quo iſta gerebantur, epiſtolis, ac decretis cum aliqua reſponſione facta approbat. Quæ omnia Latini irrita dcelararunt, neſcio qua de cauſa, nunquam tamen ſententiam reuocarunt. Hæc porro vera eſſe inde manifeſtum

ſtum eſt. Tum ſubdit ex Actione ſexta, quæ in hanc materiam pronunciarunt Legati Pontificij, & Epiſtolam Ioannis Papæ, in qua ſe de ſimili additione excuſat, nunquam ſe eam aſſerendo approbaſſe, multominus tum, poſtmodum anathemati ſubijcit ſimilia in poſterum audentes. Simeon Theſſalonicenſis Dialogo contra Hæreſes; Ἐπέρα μὲν οὖν μετὰ τὴν ἑβδόμην οἰκουμενικὴ οὐ γέγονε Σύνοδος, εἰ μὴ ἡ ὀγδόη λεγομένη, ἧς καὶ Λατῖνοι μέμνηνται, καὶ τὰ πρακτικὰ ταύτης ἀπὸ μέρους τυγχάνουσιν ἐμφανῆ ἐν οἷς, καὶ περὶ τῆς καινοτομίας τῶν Λατίνων ἔστι μαθεῖν ἀκριβέστερον, καὶ ὅπως ἡ Σύνοδος αὕτη τοὺς ἐκ τοῦ υἱοῦ τὸ θεῖον πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι τολμῶντες λέγειν ἀναθέματι καθυπέβαλε, τηρεῖν τὰ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου ἀμείωτα παντὶ τρόπῳ παρέδωκεν. *Poſt Septimam itaque Synodum nulla alia Oecumenica coacta eſt, præ ea quæ dicitur Octaua, cuius & apud Latinos mentio eſt, & Acta ex parte pateſcunt, in quibus & de Latinorum innouatione accuratius addiſcitur, & qua ratione Synodus illa, Spiritum ſanctum etiam ex Filio procedere audentes aſſerere anathemati ſubiecit, ſacriq; Symboli omnia inuiolate conſeruari modis omnibus tradidit*. Ioſephus Bryennius Oratione octaua de Sanctiſſima Triade. Ἀπὸ τῆς ῥηθείσης ἑβδόμης Συνόδου πέντε, καὶ ἑβδομήκοντα παρελθόντων ἐτῶν ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Μακεδόνος Βασιλείου καὶ τὴν

Βα-

βασιλίδα ταύτην τῶν πόλεων ἑτέρα Σύνοδος συνεκροτήθη, καὶ τῆς συναθροίσεως ἡ αἰτία, δι' ἣν τὸ πᾶν τῇ τοῦ Πάπα βουλήσει, καὶ βασιλικῷ προτροπῇ κατεσκεύαστο αὕτη ἦν. Ἵνα Φώτιον τὸν ἁγιώτατον τῷ θρόνῳ τῆς βασιλίδος ἐγκαθιδρύσῃ, καὶ τοὺς μεθ' ὑποσολῆς, ἢ μετά τινος ἐπικρύψεως τὸ πνεῦμα τολμῶντας, καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι λέγειν, ἐκκηρύκτους θήσει τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀποβλήτους· ὃ καὶ καλῶς ποιοῦντα πεποίηκεν. Ταύτῃ γοῦν τῇ Συνόδῳ, καὶ ὁ ἁγιώτατος Πάπας Ἰωάννης, ὁ τηνικαῦτα τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος διὰ Πέτρου Πρεσβυτέρου καὶ Καρδηναλίου, Παύλου τε, καὶ Εὐγενίου Ἐπισκόπων, καὶ τοποτηρητῶν αὐτοῦ συνομολογεῖ, καὶ τὸν εἰς τὸ ἑξῆς προσθεῖναί τι, ἢ ἀφελέσθαι τολμήσοντα καθυποβάλλει τῷ ἀναθέματι, αὐτ' ἐκείνου ὑπογραψάντων ἰδίᾳ, καὶ Ῥωμαϊκῶς τῶν αὐτοῦ τοποτηρητῶν, ἢ οὕτω μᾶλλον εἰπεῖν ὑπογράψαντος αὐτοῦ δι' ἐκείνων. ὧν δὴ καὶ εἰς μαρτύριον ἔτι ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ μένουσιν αἱ ὑπογραφαί. Εἰ δὲ καὶ ποσὶ δόγμασιν ἀρεσθέντες ὑπέγραψαν οὗτοι, καὶ δι' αὐτῶν ὁ ἁγιώτατος Πάπας, δῆλα τε μαθεῖν, τὴν ἕκτην πρᾶξιν τῆς Συνόδου ταύτης μετὰ χεῖρας λαβόμενοι εἴσεσθε. καὶ τὰ ἑξῆς.

A dicta Septima Synodo cum quinque & ſeptuaginta anni prætergreſſi fuiſſent ſub imperio Baſilij Macedonis in regina hac Vrbium alia Synodus coacta eſt, & congreſſus cauſa, per quem omnia ex voluntate Papæ, & Imperiali ſtudio abſoluta ſunt, hæc fuit; vt Photium ſanctiſſimum

mum ſedi Byzantinæ reſtitueret, eoſque, qui formidoloſe, aut ſubdole Spiritum ex Filio procedere dicere audebant, ab Eccleſia pelleret, & profligaret, quod & optime perſoluit. Huic itaque Synodo, & ſanctiſſimus Papa Ioannes, qui tum Romanæ Eccleſiæ præerat, per Petrum Presbyterum & Cardinalem, Paulum, & Eugenium Epiſcopos, & Locumtenentes ſuum aſſenſum præbuit, eumque, qui in poſterum aut addere, aut demere auſus eſſet, anathemati ſubiecit; pro illo ſubſcribentibus proprie & Romano charactere locumtenentibus, vel potius illo eodem per eoſdem ſubſcribente, quorum ad hunc vſque diem in teſtimonium ſubſcriptiones in magna Eccleſia conſeruantur. Quodſi quibus ipſi dogmatibus addicti ſubſcripſere, & per eos ſanctiſſimus Papa, auetis ediſcere, ſextam huiuſce Synodi actionem ſi percurreritis, deprehendetis. &c. Nilus Damyla. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν Φωτίου ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος τῇ κελεύσει τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλέως Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος πλειόνων ἢ τριακοσίων ἀρχιερέων, ἥ τις ἐπιγέγραπται ἡ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη, καὶ δευτέρα Σύνοδος. τῇ δὲ Συνόδῳ παρῆσαν καὶ οἱ τὴν γνώμην ἅμα, καὶ τὸ περὶ τὰ καίρια τῶν δογμάτων φρόνημα τῶν ἑτέρων Ἐκκλησιῶν ἀνατιθέμενοι, καὶ ἀπαγγέλλοντες. Ἡ δὲ αἰτία, δι' ἣν συνήθροιστο αὕτη ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἦν τὸ τὸν Νικόλαον ἐκκήρυκτον θέσθαι τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ τηνικαῦτα

ἀρ-

ἄρξασθαι τοῦτον μεθ' ὑποσολῆς λέγειν τὴν ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκην. ὡς δὲ τοῦτ' ἔγνω φωραθεὶς, καὶ τὴν ἀποκήρυξιν δείσας, παλινῳδίαν ᾖσε, καὶ διαπρεσβευσάμενος πρὸς τὴν Σύνοδον, τήν τε καινοτομίαν ἠρνεῖτο τῆς πίστεως, καὶ μὴ ἄλλως φρονεῖν ὡμολόγει· καὶ ἰσχυρίζετο περὶ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκπόρευσιν, ἢ ὡς παρὰ τῆς πρώτης, καὶ δευτέρας οἰκουμενικῆς Συνόδου ἱερὸν σύμβολον, καὶ παρὰ τῶν ἑξῆς ἁγίων Συνόδων τὸ κῦρος δεξάμενον δογματίζει, καὶ βούλεται. Οἷς ἀρεσθέντες οἱ τῆς Συνόδου τῆς κοινωνίας αὐτὸν οὐκ ἐξέωσαν. *Tempore etiam Photij, Conſtantinopoli, iuſſu pij Imperatoris Baſilij Macedonis Synodus trecentorum & amplius Antiſtitum coacta eſt, quæ præſcribitur, ſancta, & Oecumenica Synodus Prima & Secunda. Synodo aderant, qui & opinionem, & circa potiſſima dogmata ſententiam aliarum Eccleſiarum ſibi aſſumpſerant, erantque alijs nunciaturi. Cauſa propter quam ea Synodus celebrata eſt, fuit, vt Nicolaus ab Eccleſia eijceretur, quod ille eo tempore cœpiſſet remiſſe dicere additionem in Symbolo, qui vt ſe deprehenſum agnouit, veritus ne eijceretur, palinodiam cantauit, & oratoribus miſſis ad Synodum, innouationem a ſe factam Fidei denegabat; nec aliter ſentire ſe profitebatur, contendebatque de Spiritus ſancti proceſſione, quam vti Prima & Secunda Synodus vniuerſalis ſanctum Symbolum ab alijs vniuerſalibus Synodis acceptum te-*

tenet, & profitetur. Hæc cum placuiſſent Synodo, a communione Eccleſiæ eiectus non eſt. Proh ſupreme Deus! Quæ hæc ſtultitia eſt? Quæ monſtra? Inſanire abſque vlla dubitatione viderer, ſi ſimilia ſub lance veræ hiſtoriæ examinare conarer. Examinanda nihilominus ſunt, vt libere debacchantium hominum impudentia, & effrænata, atque importuna dicendi libido reprimatur: tum etiam vt minus cautorum animi, quibus ſimiles nugæ oracula ſunt, inſcitia diſcutiatur. Dicit Bryennius a Septima Synodo Oecumenica, ea nempe, quæ aduerſus Iconoclaſtas coacta cultum Imaginum approbauit, ad Synodum hanc, ſub Ioanne Pontifice celebratam, qua & Photius reſtitutus eſt, annos quinque & ſeptuaginta interceſſiſſe. Synodus contra Iconoclaſtas coacta eſt anno Chriſti 789. Synodus iſta Photiana anno 877. inter vtramque anni numerantur 88. ſi ab annis 877. annos demas 789. Quo vero ipſe computo annos deprehendit ſeptuaginta quinque, explicet. Imperite admodum Bryennius Synodum, qua anno 863. Photius, exacto Ignatio, thronum inuadit, cum Synodo, qua mortuo eodem anno 877. in ſedem reſtituitur, inter quas anni minimum quatuordecim intercedunt, confundit. Huic Synodo dicit

cit Bryennius Ioannem aſſenſum per ſuos legatos præbuiſſe, & ademptionem, & additionem in Symbolo condemnaſſe, & hoc quoque mendacium eſt. Nam alia eſt ſub Nicolao Synodus Romæ congregata, in qua condemnatur Photius; alia eſt, quæ ſub Ioanne, in qua reſtituitur. Et ſi vera ſunt, quæ ex Schiſmaticis ſed pauci & contemptiſſimi garriunt, in hac poſtrema de ademptione, & additione in Symbolo actum eſt. Ait locumtenentium Romani Pontificis ſubſcriptiones Byzantij ad ſua tempora in magna Eccleſia conſeruari. Et hoc item mendacium eſſe neceſſe eſt, cum a mendace, & de tot mendacijs reo homine eoque ſolo proferatur. Tot congreſſibus de hac proceſſione, tot colloquijs, tot Synodis poſt Photium inter Latinos, & Græcos habitis, in quibus licet Græci alia, atq; alia pro tutanda ſua ſententia in medium afferrent, nec verbum quidem vnquam de his Legatorum ſubſcriptionibus factum eſt; quæ ſi fuiſſent emerſiſſent in lucem, & non per tot ſecula latuiſſent in tenebris. Vnus Bryennius poſt ſexcentos triginta, & amplius annos, in quo reliqui Græci cæci fuerunt, vidit & obſeruauit? Nugæ. Cum vero Lectori inſinuet ad dictis ſuis fidem conciliandam, vt perlegat Actionem ſextam

il-

illius Synodi, manifeſtum ſit; eum de hac poſtrema, & Photiana ſermonem habere, cuius nec tempora, nec auctorem, nec cauſam cogendæ nouit. Sed illam cum alijs confundit, & mendacijs de ſuo aſſutis implicat, vt quo tandem emergas, neſcias. Adde etiam illud, me morem geſſiſſe Bryennio, & varijs conquiſitis illius Synodi Græcis Codicibus a Græcis exſcriptis, & a Græcis tranſmiſſis, in quibus Synodus, de qua nunc inquiritur, continebatur, accurate, & diligenter omnia conſideraſſe, nec vllum vnum repertum fuiſſe, in quibus ſubſcriptiones ſimiles Legatorum Romanorum haberentur in ſexta, & ſeptima Actionibus. quare Bryennio ſuas haſce in ſexta Actione ſubſcriptiones relinquamus. Et hæc de Bryennij dictis.

Auctor Libelli, *A Damaſo Papa ad tempora Chriſtophori vnam eandemque fidem fuiſſe Græcorum, & Latinorum*; qui incipit, Ἐπειδή μοι καὶ τοῦτο εἶπας ἐνώπιον πολλῶν, inter alia ſcribit: Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν Φωτίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, Σύνοδος τῇ κελεύσει τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλέως Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος πλειόνων, ἢ τριακοσίων ἀρχιερέων, ἥ τις ἐπιγέγραπται ἡ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη καὶ δευτέρα Σύνοδος. τῇ δὲ Συνόδῳ παρῆσαν, καὶ οἱ τὴν γνώμην ἅμα, καὶ τὸ περὶ τὰ κύρια τῶν δογμάτων

φρό-

φρόνημα τῶν ἑτέρων Ἐκκλησιῶν ἀνατιθέμενοι, καὶ ἀπαγγέλλοντες. ἡ δ' αἰτία δι' ἣν συνήθροιστο αὕτη ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἦν τὸ τὸν Νικόλαον ἐκκήρυκτον θέσθαι τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ τηνικαῦτα ἄρξασθαι τοῦτον μεθ' ὑποστολῆς λέγειν τὴν ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκην. ὡς δὲ οὗτος ἔγνω φωραθεὶς, καὶ τὴν ἀποκήρυξιν δείσας παλινῳδίαν ᾖσε, καὶ διαπρεσβευσάμενος πρὸς τὴν Σύνοδον, τήν τε καινοτομίαν ἠρνεῖτο τῆς πίστεως, καὶ μὴ ἄλλως φρονεῖν ὡμολόγει, καὶ ἰσχυρίζετο περὶ τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκπόρευσιν, ἢ ὡς παρὰ τῆς πρώτης, καὶ δευτέρας οἰκουμενικῆς Συνόδου ἱερὸν σύμβολον, καὶ παρὰ τῶν ἁγίων ἑξῆς Συνόδων τὸ κῦρος δεξάμενον δογματίζει. καὶ τὰ ἑξῆς. *Sed & temporibus Photij Conſtantinopolitani, iuſſu pij Imperatoris Baſilij Macedonis trecentorum & amplius Antiſtitum cogitur Synodus, quæ ſancta, & Oecumenica Prima & Secunda inſcribitur. Aderant in ea, qui ſententiam ſimul, & mentem circa præcipua dogmata aliarum Eccleſiarum erant enunciaturi. Cauſa, ob quam coacta hæc ſacra Synodus fuit, erat, vt Nicolaum Papam ab Eccleſia eijcerent, quod tum incepiſſet pauide, & ſuſpenſa mente additionem in Symbolo dicere. Qui cum ſe deprehenſum agnouiſſet, abdicationem metuens, mutata ſententia, Oratoribuſque ad Synodum miſſis, innouationem inficiabatur fidei, nec aliter ſe ſentire affirmabat, & contendebat de Spiritus ſancti proceſſione, quam quod*

Prima & Secunda Oecumenica Synodus, & reliquæ aliæ ſuo tempore coactæ Synodi ſacrum Symbolum recitabant, & recitandum alijs proponerent. &c. Et infra: Καὶ γὰρ ὁμόπιστοι ἡμῖν ἦσαν, καὶ ὁμόδοξοι μέχρι καὶ τοῦ ἡμῶν Χριστοφόρου τοῦ Πάπα, ὃς ἐξεβλήθη πρῶτος τῶν ἱερῶν διπτύχων, διὰ τὴν ἐν τῷ ἁγίῳ συμβόλῳ προσθήκην παρὰ Σεργίου τοῦ τηνικαῦτα τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον διέποντος. Καὶ γὰρ πρῶτος αὐτὸς ὁ ῥηθεὶς Χριστοφόρος τὴν προσθήκην ταύτην ἀνάγραπτον πέπομφεν ἐν τῇ αὐτοῦ ὁμολογίᾳ τοῖς τέσσαρσι τῆς ἀνατολῆς Πατριάρχαις καθ' ὃν ἔφην καιρὸν, ὃς ἦν μετὰ τὴν ἑβδόμην Σύνοδον χρόνους διακοσίους ὑστερίζων αὐτῆς, ἥτις συνήθροιστο κατὰ τὸ ‚ϛσϟϛ. ἔτος ἐπὶ τῆς Βασιλείας Κωνσταντίνου, καὶ Εἰρήνης μητρὸς αὐτοῦ. Ὁ δέ γε μετὰ τὸν Σέργιον Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος, ὃς ἦν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, οἰκουμενικὴν Σύνοδον συναθροίσας τῇ τοῦ Βασιλέως προστάξει, τελείως τὸν Πάπαν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐξέκοψεν, καὶ τῆς ἑαυτῶν κοινωνίας ἀπέρριψε, καθὼς ὁρᾶται μέχρι καὶ σήμερον. *Etenim eiuſdem fidei, & ſententiæ cum nobis erant vſq; ad tempora Chriſtophori Papæ qui primus a ſacris diptychis eiectus eſt ob additionem in ſacro Symbolo a Sergio tum thronum Conſtantinopolitanum obtinente. Nanq; primus dictus Chriſtophorus additionem hanc ſcripto mandatam in ſua profeſſione ad quatuor Orientis Patriarchas*

chas miſit tempore iam dicto. Qui viuebat poſt Septimam Synodum annos CC. celebratam anno VIMCCLXXXXVI. ſub imperio Conſtantini, & Irenes eius matris. Qui porro ſucceſſit Sergio Patriarchæ Conſtantinopolitano Michaël Cerularius ſub imperio pij Imperatoris Conſtantini Monomachi Oecumenica Synodo celebrata Imperatoris iuſſu, prorſus Papam a Catholica Eccleſia abſcidit, & ſua communione eiecit, vti notum eſt ad hæc tempora. Examinentur ſingula. Primum Synodum Primam & Secundam, cum hac Octaua Photiana confundit, hæc a nonnullis Schiſmaticis Oecumenica dicta eſt, illa a nemine: hæc trecentorum & amplius Epiſcoporum congreſſu nobilis habita eſt, ſi tamen vera ſunt, quæ in Actis illius habentur, Primæ & Secundæ numerus Epiſcoporum incertus latet; hæc ſub Baſilio celebrata eſt; illa ſub Michaële a Barda; hæc in templo ſanctæ Sophiæ, illa in Apoſtolorum templo. In illa exauctoratur Ignatius, in Photiana poſt mortem Ignatij reſtituitur Photius, Ioanne Pontifice ſuperſtite poſt Nicolaum & Adrianum. Cauſa quoque allata celebrandæ Synodi nulla eſt. Cum in Prima & Secunda non dum accuſabantur Romani, de additione, de qua poſtea actū eſt in Photiana ſub Ioanne, & quæ de ſententia mutata Auctor commi-

minifcitur in Prima & Secunda, ab alijs Schiſmaticis in Photiana reponuntur, & Ioanni Pontifici vindicantur. Quæ poſtmodum addit de Sergio, & Cerulario, ſtultiſſima ſunt. Neque enim potuit Chriſtophorum, qui Pontificatum per paucos menſes occupauit anno DCCCCVII. a Sergio diptychis eijci, qui in throno Conſtantinopolitano ſedit anno 997. annos poſt 90. reliquis Patriarchis ſilentibus, ſi additio illa hæreſis reputabatur. Ratio item annorum Septimæ Synodi, & annorum interualla inter Sergium, & Synodum non conſtant. Sicuti nec Sergij ſucceſſor Cerularius, cum inter vtrumque & Euſtathius Archipresbyter magnæ Eccleſiæ, & Alexius Studites, & numerus annorum quadraginta quatuor accenſeantur.

Nec ſaniora ſunt, quæ profert Cabaſila. Ait Latinos Synodum hanc celebratam poſt Septimam pro pace Eccleſiarum nuncupare Synodum Oecumenicam. Hoc vero falſum eſt. Quonam enim modo Oecumenicam eam vocaſſent Latini, quam nec Græci ipſi ex ſchiſmate, nonnullos infimi nominis, & rerum plane ignaros, ſi excipias, eo titulo magnificarunt. Græcorum Eccleſia ſeptem tantum Oecumenicas agnoſcit, quorum decretis faſces, animoſque ſub-

ſubmittit. In literis Commendatitijs recens ordinati Patriarchæ habetur; Ἀσπάζομαι τὰς ἁγίας οἰκουμενικὰς ἑπτὰ Συνόδους. *Amplector ſeptem ſanctas Synodos vniuerſales.* In Profeſſione Fidei, quam emittunt recens ordinati Metropolitæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi. Πρὸς τούτοις ἀποδέχομαι τὰς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικὰς ἑπτὰ Συνόδους. *Præter hæc recipio ſanctas, & vniuerſales ſeptem Synodos.* Et in emiſſione ſuæ Fidei Imperatores coronandi, & alij. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς διατάξεις, καὶ τὰς ὑποτυπώσεις τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ τῶν κατὰ καιροὺς τοπικῶν. *Inſuper etiam conſtitutiones, & definitiones ſeptem Oecumenicarum Synodorum, & localium, quæ tempore ſuo celebratæ ſunt.* Conſtantinus Harmenopulus in Epitome Canonum. Τῶν μὲν κανόνων οἱ μέν εἰσι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων οἱ δὲ τῶν οἰκουμενικῶν ἑπτὰ ἁγίων Συνόδων, οἱ δὲ τῶν μερικῶν Συνόδων, οἱ δὲ ἁγίων. *Canones alij ſunt ſanctorum Apoſtolorpm, alij ſacrarum ſeptem Oecumenicarum Synodorum, alij Synodorum particularium, alij Sanctorum.* Et infra, Photianam hanc inter particulares commemorat. Τῶν δὲ μερικῶν Συνόδων ἡ μὲν κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συνηθροίσθη ἐπὶ τοῦ Φωτίου Πατριάρχου ἡ πρώτη καὶ δευτέρα λεγομένη. ἡ δὲ ἐπὶ Λέοντος, καὶ Κωνσταντίνου ἐν τῷ πανωνύμῳ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ ἁγίας Σοφίας, ἥτις τὴν ἑβδόμην ἐκύ-

ρω-

ϱϕοτ Συνόδον. *Particularium Synodorum vna Conſtantinopoli celebrata fuit in templo ſanctorum Apoſtolorum ſub Photio Patriarcha, quæ Prima & Secunda dicitur: alia ſub Leone, & Conſtantino in celeberrimo ſanctæ Dei Sapientiæ templo, quæ Septimam Synodum confirmauit.* Septimæ Synodi confirmatio tantum in hac de qua agimus Synodo Photiana viſitur. Septem præterea agnoſcunt Schiſmatici alij fere omnes, Pſellus de Synodis, Matthæus Blaſtarius in Nomocanone; Ioſephus Bryennius Orat. 8. de Trinitate, Matthæus Cygala Cyprius in Hiſtorica Synopſi, & alij, qui Photianam hanc penitus ignorant. tandemque Ioannes Imperator Conſtantinopolitanus in Synodo Florentina, vt refert Syluester Syropulus in Hiſtoria eiuſdem Concilij ſect. 9. cap. 4. Ἐγὼ τὴν παροῦσαν Σύνοδον, Florentinam nempe, οἰκουμενικὴν κατ' οὐδένα τρόπον ἡγοῦμαι ἐλάττω τῶν προλαβουσῶν ἑπτὰ Συνόδων. Διὰ τοῦτο θέλω, καὶ ταύτην ἀκολουθεῖν ἐκείναις κατὰ πάντα. &c. *Ego quidem arbitror hanc Synodum generalem nullatenus infra dignitatem aliarum ſeptem Generalium ſubſidere, quæ eandem anteuertunt. Quare volo, vt hæc illis par in omnibus ſuccedat, nec aliud quidquam ab illis diuerſum in hac geſtum prodeat.* Nicephorus Gregoras Hiſtor. lib. 19. de Hæreſi Palamæ. Εἶναι γὰρ παλαιαί τινες

φή-

φήμην, ὡς μέλλειν κατὰ τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ἐπισθαί τινα μάλα μεγίστην αἵρεσιν, κἀκ πασῶν συμμιγῆ, καὶ ποικίλην, ἣν διορθωθήσεσθαι παγκοσμίου μικροῦ συναχθείσης Συνόδου, πάντων σχεδὸν συνιόντων Ἐπισκόπων ἅμα, καὶ Πατριαρχῶν, καὶ ταύτην ὀγδόην τε εἶναι καὶ τελευταίαν ὁμοῦ. Loquitur de Synodo futura contra Gregorium Palamam, quam, ait, nominandam Octauam, ergo cum Synodus Septima apud Græcos ſit Secunda Nicæna, excludit e numero Synodorum Photianam hanc, de qua verba facimus, *Fama enim eſt, inde vſque a priſcis temporibus ad nos deducta, aduerſus Dei Eccleſiam per quam maximam hæreſim, & ex omnium erroribus commixtam, ac variam ſuborituram, corrigendam a Synodo ex vniuerſo fere terrarum orbe coacta, in qua conuenient omnes Epiſcopi, Patriarchæ etiam, & hanc Octauam futuram ſimul & vltimam.* Et numerum hunc Synodorum ſeptenarium ita animo fixerunt, vt non veriti ſint Scriptorum teſtimonia, quæ pro ſe laudant, immutare, & de ſuo ad maiorem numerum perducere. Inter eos audentior aſſurgit Theodorus Balſamo, qui ſeptenarium Synodorum numerum defendit, & eorundem auctoritatem ſtabilit, centeſimam, & trigeſimam primam Nouellam Conſtitutionem longe, longeque plurimum inuertit. Nanque cum Iuſtinia-

nus Synodorum quatuor tantum meminiſſet, nempe Nicænæ, Conſtantinopolitanæ primæ, Epheſinæ primæ, & Chalcedonenſis, quarum decreta tanquam diuinas Scripturas, & Canones, & tanquam leges recipiendas iubet, Balſamo numero aucto ſua veluti Iuſtiniani verba, diuendidit. Addens & quintam Oecumenicam ſub Iuſtiniano, & ſextam, & ſeptimam. Quod abſque ſimili Nouellæ corruptela aliorum auctoritate corroborare poterat. Vt hinc quoque quantum ſit fidendum ſchiſmaticis, innoteſcat. Qua ergo fronte Nilus hanc Photianam Vniuerſalem indigitat, & id inter Latinorum Canones dici blaterat? An vero hæc eadem finem diſſenſionum impoſuerit, & additionem e Symbolo ablegauerit, longeque amandauerit, mox cum poſtremæ Actiones in examen venient, explorabimus.

Sed forte Nili Damylæ narratio verior, atque extricatior acceſſerit? Nihil minus. Conſideremus. Ait Synodum hanc coactam fuiſſe tempore Photij, iuſſu Baſilij Imperatoris, & vocatam eſſe Synodum Oecumenicam Primam & Secundam. Non diſputo, an hæc Synodus Synodus prorſus ſit, cum dicat congregatam κελεύσει Βασιλικῇ, *iuſſu Imperatoris*. Et eadem Actione ſexta

Le-

Legati ſummi Pontificis introducuntur eadem aſſerentes; ὡς ἐκέλευσεν ὁ ἐκ Θεοῦ μέγας Βασιλεὺς ἡμῶν, καὶ ἤρεσε καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ συνιερεῦσιν ἡμῶν. *Vt iuſſit qui ex Deo eſt magnus Imperator noſter; & placuit fratribus, & conſacerdotibus noſtris.* Cum me docuerit maximus Homologeta, Synodos non eſſe cogendas κελεύσει Βασιλικῇ, *iuſſu Imperatorio.* Auctor illius vitæ. Et producam verba, vt magis creda . Καὶ ὁ Θεοδόσιος. οὐκ ἔῤῥωται ἡ Σύνοδος ἡ ἐν Ῥώμῃ. Ἐπειδὴ χωρὶς κελεύσεως γέγονε βασιλικῆς. Καὶ ὁ Μάξιμος. Εἰ τὰς γενομένας Συνόδους αἱ κελεύσεις τῶν Βασιλέων κυροῦσιν, ἀλλ' οὐχ ἡ εὐσεβὴς πίστις, δέξαι τὰς κατὰ τοῦ ὁμοουσίου γενομένας Συνόδους, αἳ ἐπειδὴ κελεύσει Βασιλέων γεγόνασι, φημὶ δὴ πρώτην τὴν ἐν Τύρῳ, δευτέραν τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ, τρίτην τὴν ἐν Σελευκείᾳ, τετάρτην τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Εὐδοξίου τοῦ Ἀρειανοῦ, πέμπτην τὴν ἐν Νικαίᾳ τῆς Θρᾴκης, ἕκτην τὴν ἐν Σιρμίῳ, καὶ μετὰ ταῦτα πολλοῖς χρόνοις ἑβδόμην τὴν ἐν Ἐφέσῳ τὸ δεύτερον, ἧς ἐξῆρχε Διόσκορος. ὅλας γὰρ ταύτας κέλευσις Βασιλέων ἤθροισε. Καὶ ὅμως πᾶσαι κατεκρίθησαν διὰ τὴν ἀθεΐαν τῶν ὑπ' αὐτῶν κυρωθέντων δογμάτων. διατί δὲ οὐκ ἐκβάλλετε τὴν καθελοῦσαν Παῦλον τὸν Σαμοσατέα ἐπὶ τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων Διονυσίου Πάπα Ῥώμης, καὶ Διονυσίου τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ, τοῦ τῆς αὐτῆς ἐξάρξαντος Συνόδου, ἐπειδὴ μὴ κελεύσει γέγονε Βασιλέως. ποῖος δὲ κανὼν διαγορεύει μόνας ἐκεί-

ἐκείνας ἐγκρίνεσθαι τὰς Συνόδους τὰς κατὰ κέλευσιν Βασιλέων ἀθροισθείσας, ἢ ὅλως κατὰ κέλευσιν Βασιλέων πάσας τὰς Συνόδους ἀθροίζεσθαι. Ἐκείνας οἶδεν ἐκκρίτους, καὶ ἁγίας Συνόδους ὁ εὐσεβὴς τῆς Ἐκκλησίας κανὼν, ἃς ὀρθότης δογμάτων ἐνέκρινεν. ἀλλὰ καθὼς οἶδεν ὁ δεσπότης μου, καὶ ἄλλους διδάσκει, δεύτερον γίνεσθαι Συνόδους κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν τοῦ ἔτους ὁ κανὼν διηγόρευσε κατὰ κέλευσιν βασιλικῆς μηδεμίαν μνήμην πεποιημένος ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῆς σωτηριώδους ἡμῶν πίστεως, καὶ διορθώσει πάντων τῶν ἀνηκόντων τῷ θείῳ τῆς Ἐκκλησίας κεφαλαίῳ. καὶ ὁ Θεοδόσιος. ὡς λέγεις, οὕτως ἐστίν. ἡ τῶν δογμάτων ὀρθότης ἐκκρίνει τὰς Συνόδους. *Et Theodoſius*. (erat hic dignitate Sacellarius, plenus ſceleris, & audaciæ Vir, & longe poſt homines nâtos improbiſſimus) *Nullum robur habet Romana Synodus; neque enim iuſſu Imperatoris celebrata eſt. Et Maximus. Si Synodos coactas iuſſa Imperatorum corroborant, & non fides recta, eia admittito Synodos contra Homouſion, quæ iuſſu Imperatorum congregatæ ſunt, nempe primam Tyri, ſecundam Antiochiæ, tertiam Seleuciæ, quartam Conſtantinopoli ſub Eudoxio Ariano, quintam Nicææ in Thracia, ſextam Sirmij, & præterea multum poſt has tempus, ſeptimam Epheſi ſecundum, cui præſedit Dioſcorus: has enim omnes iuſſa Imperatorum congregarunt, & nihilominus omnes propter impietatem ab eiſdem comprobatorum dogmatum damnatæ ſunt.*

ſunt. Quare vero non reijcitis eam, quæ Samoſatenum Paulum de ſolio deturbauit ſub ſanctis beatiſque Dionyſio Papa Romano, Dionyſio Alexandrino, & Gregorio Thaumaturgo eiuſdem Synodi Præſide, quod non iuſſu Imperatoris coacta eſt? Et quiſnam vero Canon inſinuat ſolas Synodos iuſſu Imperatorum congregatas legitimas haberi? Vel ſaltem iuſſu Imperatorum Synodos congregari. Illas ſelectas, ſanctaſq; Synodos pius Eccleſiæ Canon agnoſcit, quas rectum dogma approbauit. Sed vt Dominus meus ſcit, & alios quoq; docet, bis in omnibus Eparchijs ſingulis annis Synodos haberi inſtituit. neque tamen in eo vlla Imperatoris mentio ſit, ad noſtram ſalutarem fidem tutandam, & emendanda quæcunque ad diuinum Eccleſiæ caput pertinent. Et Theodoſius. Vti dicis, ita eſt. Recta dogmata Synodos comprobant. Ergo, iudice ſancto Maximo, iuſſu Imperatoris Synodus congregata Synodus non eſt, cum non rectis dogmatibus innititur. Collige tu, Photianam iſtam Synodum, & potiſſimum duas has poſtremas Actiones, cum Eccleſiaſtica iura labefactent, & tot nobilitentur flagitijs, licet iuſſu Imperatorio congregatæ ſint, inter alias Synodos locum non habere. Imperatorum in Synodos auctoritatem alio loco fuſius explicauimus. Scribit Damyla, Hæc Synodus Prima & Secunda Oecume-

 nica

nica dicta eſt. Quis id dixit, Synodum primã & ſecundam Conſtantinopoli celebratam eandem eſſe cum illa, in qua reſtituitur Photius, & octaua Photiana nuncupatur? Eam plane diſtinguunt reliqui Schiſmatici Ioannes Zonaras, Theodorus Balſamo, qui rationem quoq; reddunt, quare cum vna ſit, primæ & ſecundæ nomen habeat, Alexius Ariſtenus, Conſtantinus Harmenopulus, eanque non inter Oecumenicas, ſed inter particulares collocant. Illa ſub Nicolao Papa, ab eodem Nicolao Epiſtola, & alijs Latrocinalis appellata, Photiana de qua agitur, ſub Ioanne: in illa Ignatius deponitur, & contra fas omne peſſime multatur, in Photiana poſt mortem Ignatij Photius reſtituitur: illius Canones decem & ſeptem numerantur, Photianæ tantummodo tres: illa in Apoſtolorum, Photiana in S. Sophiæ templo celebratur. Vtriſque tamen illud commune fuit, Literarum Pontificiarum interpolatio. Et Damyla mihi Latrocinalem primam & ſecundam cum Photiana altera vnam faciet, & ſanctam & Oecumenicam eſſe mihi perſuadebit? Quod ſequitur, primam & ſecundam coactam fuiſſe ad deponendum Nicolaum, qui tum cœperat additionem in Symbolo recitare, falſum eſſe, & purum mendacium ſupra demonſtra-

ſtrauimus. Nec minoris impudentiæ eſt, dicere, Nicolaum palinodiam cantaſſe, & innouationem a ſe factam fidei denegaſſe. Nullum in ea factum eſt de Symboli additione verbum, quidquid delirent ſchiſmatici iſti, qui eodem modo impudenter etiam mentiuntur, Ioannem Octauum Pontificem conſenſiſſe, vt illud *Filioque* ex Symbolo expungeretur, & Epiſtolam neſcio vnde auulſam, eamque mutilam, nec integram producentes, dicto ſuo auctoritatem interponunt. His aſſiduis, domeſticiſque fallacijs nebulones ſimiles ſimpliciores a veritate abducunt, & compoſitis mendacijs ludificant, & glaucomam ob oculos obijcientes faciunt, vt quod vident non videant, & patenti veritati aſſenſum non præbeant. Quæ alij in eandem rem producunt, non minus ſtultiora ſunt: quare ad eos qui meliore mente, & conſilio adeſſe poſſunt, conuertamus orationem. Sed vt res clarior euadat, aliorum quoque Schiſmaticorum dicta examinentur. Macarius Ancyranus cap. 68. Α'λλ', εἰ δοκεῖ, καταστρώσομεν ἐνταῦθα, καὶ τῶν μετὰ τὰς ἑπτὰ ἁγίας, καὶ οἰκουμενικὰς Συνόδους ἁγίαν, καὶ οἰκουμενικὴν ὀγδόην Σύνοδον, καὶ κατ' αὐτὴν πεπραγμένα, καὶ γεγραμμένα ἥτις γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν εὐσεβῶν Βασιλέων Βασιλείου Λέοντος, καὶ Α'λεξάνδρου Ι'εράρχων τῷ

δὲ Πάπα Ῥώμης Ἰωάννου καὶ Φωτίου Πατριάρχου Κωνσαντινουπόλεως. ἔχουσα δὲ καὶ τοποτηρητὰς τοῦ μὲν τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης Παῦλον καὶ Εὐγένιον, Ἐπισκόπους, καὶ Πέτρον Πρεσβύτερον καὶ Καρδινάλιον, τοῦ δὲ Ἀλεξανδρείας Κοσμᾶν Πρεσβύτερον, καὶ ἀποκρισιάριον τῆς κατ' Ἀλεξάνδρειαν πάσης ἁγίας Συνόδου, τοῦ δὲ Ἀντιοχείας Βασίλειον μητροπολίτην Μαρτυρουπόλεως, τοῦ δὲ Ἱεροσολύμων Ἠλίαν Πρεσβύτερον. Ὅτι δὲ οἰκουμενική ἐστιν, ἡ ὀγδόη αὕτη Σύνοδος, αὐτὴ ἑαυτῇ ἐπιμαρτυρεῖ, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ κανόνι αὐτῆς. *Verum ſi placet, apponemus hic & eam, quæ poſt ſeptem Oecumenicas ſanctas Synodos, ſancta & Octaua Oecumenica Synodus celebrata eſt, & quæ in ea acta ſunt, & ſcripta, quæ coacta eſt in Vrbe Conſtantinopolitana ſub Imperio Baſilij, Leonis, & Alexandri piorum Imperatorum: Hierarchis, Papa Romano Ioanne, & Photio Patriarcha Conſtantinopolitano, in qua etiam fuerunt locumtenentes ſenioris Romæ Paulus & Eugenius Epiſcopi, & Petrus Presbyter & Cardinalis, Alexandrini Coſmas Presbyter & Apocriſiarius vniuerſæ Alexandrinæ Synodi, Antiocheni Baſilius Martyropolitanus, Hieroſolymitani Elias Presbyter. Oecumenicam vero fuiſſe hanc Octauam Synodum, ipſa de ſe ipſa teſtatur in ſecundo ſuo Canone.* Vt reliqua prætercam. Oecumenica hæc Synodus eſt, quia ipſa hoc de ſe teſtatur. Hoc equidem

ar-

argumentum, ſi Macario credimus ineuitabile eſt. Ipſa hoc de ſe dixit, ergo eſt. Mahometes aſſerit, ſe eſſe Dei Prophetam, ergo eſt. Synodus aduerſus Imagines coacta, ſe ipſam vocat Synodum ſanctam, & vniuerſalem, ergo eſt. Tot Synodi aduerſus Homouſium celebratæ ſanctas ſe ipſas vocarunt, ergo ſunt. Macarius ipſe doctor iniquitatis, & mendaciorum diſſeminator, vocat ſe ipſum Catholicum, veritatis ſectatorem, ergo fuit. Poſſem hic addere multa ex Concilij Nicæni ſecundi aduerſum Iconoclaſtarum Synodum, ſed nolo iniurius eſſe Schiſmatico.

Haſce duas Actiones, in quibus de additione in Symbolo agitur, falſas eſſe, atque ſuppoſititias probant, planeq; confirmant, Anonymus in Margine Codicis Vaticani 1115. in quo illæ Actiones deſcribuntur. Ἀναγκαῖον εἰδέναι ὡς αἱ τελευταῖαι αὗται δύο πράξεις ἥ τε ἕκτη καὶ ἡ ἑβδόμη λεγόμεναι, πεπλασμέναι εἰσὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου, καὶ οὐ κατ' ἀλήθειαν πεπραγμέναι. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τοῦ τὴν Σύνοδον ἀπαρτισθεῖσαν, καὶ τὸν παρ' αὐτῆς ἐκτεθέντα ὅρον ὑπογραφαῖς τῶν τῆς Συνόδου συμπληρωμάτων σημειωθῆναι. Πολυτροπώτατος γὰρ ὢν ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ πανουργότατος, ἐπεὶ ἐβούλετο μὲν εὔλογον δεῖξαι τὴν αἰτίαν τοῦ καινοτομηθέντος ὑπ' αὐτοῦ σχίσματος πρὸς τὴν ἁγιωτάτην καθολικὴν, καὶ Ἀπο-

στολικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης, τουτέστι τὴν ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως προσθήκην τὴν, καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ λέγουσα ἐκπορεύεσθαι τὸ πνεῦμα, ὅτι δῆθεν ὡς ἀληθὴς ἐκείνος σφαλερῶς προσετέθη. Ὑπώπτευσε δὲ ὡς ἐὰν λαλήσῃ τι περὶ τούτου τῆς Συνόδου συγκροτουμένης, ταραχθήσονται οἱ ἀπὸ τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης παραγενόμενοι λεγάτοι, οἱ καὶ τῆς Συνόδου ἐξάρχοντες, καὶ πρὸς τῷ μὴ δυνηθῆναι δεῖξαι ὅσον ἐβούλετο, ἔτι καὶ τῆς Συνόδου ἐμποδισθείσης, ἐκπεσεῖται αὐτὸς τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, δι' ὃ συνεκροτεῖτο ἡ Σύνοδος. Ἄλλως θ' ὅ τι οὐδ' ἐδύνατο πρὶν ἢ συγγνώμης τυχεῖν, ἐφ' οἷς ἔρχετο τοῦ θρόνου καὶ τὴν συγγνωμονούντων γλῶτταν κινῆσαι, τὰς τελευταίας ταύτας δύο πράξεις ἀφ' ἑαυτοῦ πλάσας, ταῖς λοιπαῖς, καὶ ἀληθέσι συνῆψε, καὶ ὅρον ἐξέθετο συντείνοντα τῷ οἰκείῳ σκοπῷ, τοῦ μὴ δεῖν προστεθῆναι τι τῷ συμβόλῳ. σκεπτέον δ' ἔτι καὶ τοῦτο. Καὶ ταύτας γὰρ πλαστογραφήσας, καὶ ἄλλα τινὰ ἐπανουργάσατο ἐν αὐταῖς. Πρῶτον μὲν ὅτι εἰς τὸν βασιλέα Βασίλειον ἀναφέρει ταύτας, ὡς συστάσας δῆθεν ὑπ' ἐκείνου μετὰ τὴν Σύνοδον, νομίσας τῷ διὰ τούτου δοκεῖν αὐτὰς ἴχνος τι ἔχειν ἀληθείας, καὶ ἀπολογίαν ἅμα ἑαυτῷ προπαρασκευάσας ἔχειν, εἴποτε γνωσθέντος τοῦ πλάσματος τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ῥώμης, εἰς εὐθύνην ἄγοιτο παρ' ἐκείνης, μεταθεῖναι τὴν αἰτίαν εἰς τὸν βασιλέα. Δεύτερον δ' ὅτι κἂν τῷ ὅρῳ προσθεὶς ὡς ἡ ἀφαίρεσις, καὶ ἡ πρόσθεσις μηδεμιᾶς ὑπὸ τὴν τοῦ πονηροῦ τεχνασμάτων ἀνακινουμένης αἱρέσεως κατάγνωσιν εἰσάγει τὴν

ἀκαταγνώστων, καὶ ὕβριν τὴν πατέρων ἀναπολόγητον, τοῦτ᾽ αὐτὸ ἠβουλήθη ἀπολογίαν ὁμοίως ἔχειν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, ὅτι σύμφωνα ταύτῃ λέγει διατεινομένη τὴν προσθήκην ὑπ᾽ αὐτῆς γεγενῆσθαι διὰ τινας ἀμφιβάλλοντας περὶ τῆς τοῦ πνεύματος ἐκπορεύσεως. καὶ διὰ τοῦτο κοινωνῶν μὲν τὴν ἑξῆς ἐπὶ πᾶσιν ἐκείνῃ τὸ φαινόμενον. Καὶ μηδένα λόγον τῆς ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκης ποιούμενος. Τῇ δ᾽ ἀληθείᾳ, καὶ σφόδρα τὴν ψυχὴν τὰ τοῦ σχίσματος ἔστεργεν. *Neceſſario ſciendum eſt, has vltimas duas Actiones ſextam nempe & ſeptimam confictas eſſe ab ipſo Photio, & non re ipſa celebratas. Hocque manifeſtum fit, ex Synodi ipſius fine, & ab ipſa expoſita definitione ſubſcriptionibus eorum, qui in dicta Synodo conuenerant, ſubſignata. Cum enim quam maxime verſipellis vir hic eſſet, & ad comminiſcendas fraudes aptiſſimus, cum intenderet demonſtrare, tentati a ſe ſchiſmatis aduerſus ſanctiſſimam Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam cauſam, non abſque ratione fuiſſe, in Symbolo nempe fidei additionem, quæ etiam ex Filio procedere Spiritum aſſerebat, ac ſi illa veluti inuſitata cum errore addita fuiſſet; ſuſpicabatur vero, ſi verbum de ea feciſſet, dum adhuc celebraretur Synodus, Legatos e veteri Roma miſſos, qui Synodo præſidebant, conturbandos fore, & præterquam quod ipſe non potuiſſet oſtendere, quod vellet, impedi-*

di-

dita, ac interrupta Synodo, ipſe quoque throno Conſtantinopolitano excidiſſet, ob quod Synodus coacta erat. Præterea quoque haud poterat prius quam veniam impetraſſet de ijs, ob quæ Thronus denegabatur, aduerſus eos, qui veniam impertiebantur, linguam mouere. has vltimas duas Actiones, ex ſe fingens reliquis veriſque adnexuit, & definitionem appoſuit ſuo propoſito proficuam, nihil eſſe addendum Symbolo fidei. Adhuc illud conſiderandum eſt, in hiſce confictis alia quoque in illis ſubdole, ac malitioſe inſeruiſſe. Primum quidem, quod ad Imperatorem Baſilium illas refert, quaſi ab eo vna cum Synodo celebratas, hac machina reputans, eaſdem veſtigia quædam veritatis præſeferre, & reſponſionem ſibi præmeditans, ſi aliquando Romanæ Eccleſiæ figmentum innotuiſſet, in ius ab ea vocatus, cauſam in Imperatorem reijceret. Secundum in definitione addens, additionem, & ablationem, ſi nulla ab iniquo aduerſario, illiuſque artibus hæreſis mota ſit, condemnationem inferre eorum, quæ reprehendi non poſſunt, & iniuriam Patrum, cui reſpondere nequeas. Hoc eodem ſibi reſponſionem ſimiliter erga illam Eccleſiam ſubminiſtrat, concordia cum illa enunciata, contendente additionem a ſe factam propter nonnullos, qui de Spiritus ſancti proceſſione addubitabant. Proptereaque communicans cum

illa

illa erat in omnibus in poſterum, vt videbatur, nulla de additione in Symbolo ratione habita, re autem vera magnopere animo, quæ ſchiſmatis erant, amplectebatur. Manuel Caleca libro 4. contra Græcos. Εἰ γάρ τις ἀπὸ τῆς τελευταίας πράξεως τῶν πρακτικῶν αὐτῆς τῆς Συνόδου, καὶ περὶ τῆς προσθήκης εἰρῆσθαι οἴεται, ὡς οὐ δεῖ προστιθέναι, ἢ ἀφαιρεῖν, ἃ καί τινες ἐξαπατῶσι τῶν ἁπλουστέρων προστάττουσιν. Ἀλλ' εἰδέναι χρή, ὅτι παρ' ἐνίων ὕστερον αὕτη προσγέγραπται βουλομένων ἐντεῦθεν δεικνύναι κεκωλῦσθαι ταυτὴν τὴν προσθήκην. Τὸ δέ λόγον οὐκ ἔχει. δῆλον δὲ πρῶτον μὲν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Συνόδου ταύτης περιεκτική τις ἐστὶ τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ συλλόγῳ ζητηθῆναι ὀφειλομένων κατὰ τάξιν τὴν ἔκθεσιν ἔχουσα, ἣν οἱ τοποτηρηταὶ τῇ Συνόδῳ προὔθηκαν, οὕτω αὐτοῖς ἐπιτεταγμένον παρὰ τοῦ Πάπα, ὡς ἂν μνημονεύωσι περὶ ὧν εἰπεῖν δέοι, καὶ πρᾶξαι, ἣ καὶ κομμονιτόριον ἐκεῖ Λατινικῷ ὀνόματι κέκληται. Καὶ οὐδ' ὁπουοῦν ἐν αὐτῇ περὶ τῆς προσθήκης, καὶ ὅλως τοῦ Συμβόλου προσγέγραπται. καί τοιγ' ἐχρῆν τὸν περὶ τούτου λόγον προστάττεσθαι, εἴτε παρὰ τοῦ Πάπα περὶ τούτου καὶ ὁπωσοῦν εἰπεῖν προσετέτακτο, εἴτε καὶ ἡ Σύνοδος τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐκίνει. Καὶ μὴν εἰ μὲν ἡ Σύνοδος, ἣν ἑξακοσίων, καὶ ἔτι τὸν ἀριθμὸν ἀρχιερέων συνεπλήρουν βλάσφημον τὴν προσθήκην ἡγεῖτο διὰ τὸ μὴ προηγουμένως λόγον περὶ αὐτοῦ ἐποιεῖτο, ὥσπερ ἐν ταῖς προηγησαμέναις Συνόδοις τὰ τῆς πίστεως ὑπέκειτο πρῶτον. Τί δὲ καὶ συνεκκλη-

σία-

σιάζον τοῖς βλασφημοῦσι περὶ τὸ θεῖον, καὶ αὐτοῖς πείθεσθαι περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας ἠξίουν. Καὶ ὅλως πῶς ἂν ἠνέσχοντο σιωπῆσαι. ἐπεὶ δ' οὐδὲν αὐτῶν φαίνεται συνελθόντας εἰπεῖν, πῶς οὐ φανερὸν ὡς ἀληθῆ τὴν προσθήκην ἡγοῦντο. Οὐδὲ γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχει τις, ὅτι αὐτοὺς δηπουθεν ἠγνόουν τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προσθήκης ἀναγινώσκοντας, τούτου τοῖς ἀνατολικοῖς ἐκ τῶν τοῦ θείου Μαξίμου χρόνων τοὐλάχιστον ἐγνωσμένου. ἔπειτα δεδομένου, καὶ τὸν Φώτιον οὐκ ἀποδέχεσθαι τὴν προσθήκην, ἀλλ' οὐκ εἶχε λόγον μετὰ τὸ βεβαιωθῆναι παρὰ τοῦ Ῥώμης εἰς Πατριάρχην τὸν περὶ τῆς προσθήκης λόγον κινεῖν, ἵνα μὴ μόλις ἔχων, ὅπερ ἐπόθει δι' ἐκείνου πάλιν ἀποκρουσθεὶς τὸ πᾶν ἀπολέσῃ. ἠρκοῦντο δὲ οἱ τοποτηρηταὶ, καὶ περὶ τούτων ὁ Πάπας, ὥστε τῆς ὑποταγῆς ἀποδεδειγμένης, καὶ περὶ τῶν ἄλλων καλῶς αὐτὸν οἴεσθαι διακεῖσθαι. καὶ οὐ περιεργάζοντο πλέον. τὰ δ' ἄλλα κατὰ χώραν εἴασαν μένειν. δηλοῖ δὲ προσθήκην τινῶν εἶναι τὸ εἰρημένον. καὶ ὅτι μετὰ τὰ πολλὰ τὰ ἔτη τῶν Βασιλέων εἰρῆσθαι, καὶ τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἀρχιερέων γεγράφθαι, καὶ δόξαι περὶ τῆς ἑνώσεως ἀποδοθῆναι Θεῷ, ἃ πάντα ἐπὶ τῷ τέλει τῶν συνοδικῶν πράξεων γράφεται, ἡ περὶ τοῦ μὴ δεῖν προστιθέναι, ἢ ἀφαιρεῖν λέγουσα πρᾶξις ἐκτέθειται, καθ' αὐτὴν, καὶ φανερῶς ἀπηρτημένη τῶν ἄλλων. Οὐκοῦν παραδεκτέον μετὰ τὴν τῶν ζητηθέντων ἐξεργασίαν, καὶ τὸ τέλος καθόλου τῆς Συνόδου προσθέσεώς τε, καὶ πράξεως, ὃ τὰ τῷ τέλει τῶν τοιούτων εἰωθότα προστίθεσθαι, πάλιν ἀρχομένους συνεκλησιά-

στάζειν περὶ ὧν οὐ γέγονε μνήμη. ἢ γὰρ ἐχρῆν προηγουμένως τὸν περὶ τούτου λόγον κινῆσαι, ἢ μηδ᾽ ἀμυδρῶς ἔτι, καὶ παρὰ τὸν καιρὸν, καὶ τὸν τόπον μνησθῆναι. Εἰ γὰρ καὶ εἴρηται παρὰ τῆς Συνόδου προσθήσεται, οὐδὲν περὶ τοῦ ζητουμένου διασαφεῖ, οὐδὲ τοῖς προειρημένοις ἐναντιοῦται. ἡ γὰρ ὡς εἴρηται πίστεως ἑτέρας προσθήκην ἀπαγορεύει, καὶ τῆς ὀρθῶς ἐχούσης ἀφαίρεσιν, ἢ ἄλλως οὐχ ἑαυτὴν ἡ Ἐκκλησία τῆς ἐξουσίας ἐκβάλλει. Καὶ ἄμεινον εἴποι τις ἄν, ὡς ἄρα διὰ τοῦ μὴ δεῖν ἀφαιρεῖν ἀποφήνασθαι τὴν τῶν δυτικῶν, ἣν ἐγκαλοῦνται προσθήκην ἐπικυροῖ, μηδὲν ἀφαιρεῖν ἐπιτάττουσα. *Si quis enim in extremo geſtorum Syncdi ipſius ordine de additione dictum putat, quod ſcilicet non oporteat auferre, vel addere; quod etiam quidam ad ſeducendos ſimpliciores obtendunt: ſciendum eſt, hoc a quibuſdam poſtea geſtis ſynodalibus appoſitum; hinc oſtendere nitentibus huiuſmodi additionem fuiſſe prohibitam. Hoc autem rationem non habere perſpicuum eſt. Primum quidem, quoniam in geſtis huius Synodi Commentariolum quoddam eſt eorum, quæ in eo Concilio erant diſcutienda, expoſitionem per ordinem continens, quod Legati Synodo propoſuerunt: Commentarium ſibi a ſummo Pontifice datum aſſerentes, vt meminiſſent quæ in ea Synodo vel dicenda, vel facienda eſſent. Neque enim in eo quidquam de additione, vel de Symbolo omnino ſcriptum eſt. Et certe id in prima ſtatim fronte ponendum*

fuit,

fuit, ſiue à Romano Pontifice illis de hoc fuiſſet quidquam imperatum: ſiue etiam Synodus de hoc verba mouiſſet. Nempe enim ſi Synodus illa, quam quadrigentorum ferme Epiſcoporum implebat numerus, blaſphemam hanc additionem putabat, cur non principaliter de illa verba fecit? Ita enim in præcedentibus Synodis de fide primo in loco ſemper agebatur. Cur autem in Deum blaſphemantibus conueniebant, ipſiſque de concordia ad inuicem tuenda obtemperabant, vel omnino ſub ſilentio ſe continebant? quando vero nihil dixiſſe comprobantur, cui non perſpicuum ſit, veram eos illam additionem exiſtimaſſe? Neque enim dici poteſt illos ignoraſſe, Latinos cum additione Symbolum legere, cum id Oriens totus iam tunc ſaltem a B. Maximi temporibus didicerit. Deinde vt concedamus, Photium additionem non non admiſiſſe: rationabile certe non erat, poſteà quam a Romano Pontifice Patriarcha confirmatus fuerat, verbum de adiectione mouere; ne vix tandem voti compos effectus, per illum rurſus abrogatus amitteret omnia. Satis autem erat legatis, atque ipſi in primis Romano Pontifici, ſubiectione ſibi reddita, de cæteris illos recte ſentire arbitrari. Itaque nihil vltra inquirentes reliqua ſuis locis manere permiſerunt. Et illud autem indicat adiectum a quibuſdam quod diximus, quod poſt plurima Impera-

peratorum anni, ſubſcriptioneſque Epiſcoporum annotata ſint, & gloria reddita ſit Deo pro Eccleſiæ vnione. Quæ omnia in fine geſtorum ſynodalium ſcribuntur. Quod autem de non adijciendo, vel auferendo adiectum eſt, ſeorſim poſitum, & ab alijs aperte diſiunctum, & ſeparatum eſt. Non igitur ſuſcipiendum eſt poſt eorum, quæ inquirebantur, enodationem, poſt compoſitas res, poſt finem denique Concilij, poſt illa, quæ in fine Synodorum apponi conſueuerunt, rurſus illos putare de his agere cœpiſſe, de quibus nulla facta eſſet mentio. Aut enim principaliter ea res agenda fuit, aut non ita prætereunter, & intempeſtiue, & præter locum debitum agenda. Etſi enim a Synodo dictum concedamus, nihil tamen de huiuſmodi quæſtione declarat; neque his aduerſatur, quæ dicta ſunt. Aut enim, vt dictum eſt, fidei alterius adiectionem interdicit, rectæque abolitionem, ſiue alios non ſe Eccleſia hac poteſtate priuat. Quanquam dicere poſſumus, hac ſententia, ſi Concilij ſit, qua declarat ſic nihil oportere auferri, id præceptum fuiſſe, ne auferretur Occidentalium additio, quam accuſabant.

Poſtremas has Actiones plane fictitias eſſe, pluribus rationibus confirmatur.

VNiuerſam Synodum fuiſſe Photij commentum, nunquam niſi in cerebro eius inter domeſticos parietes celebratam, pluribus probauimus; nunc quid de poſtremis hiſce Actionibus exiſtimandum ſit, inquiramus. In ſexta Actione, qui eo conuenerant, profitentur ſe tenere integram, atque illæſam fidem a Patribus acceptam, & innouationem omnem reſpuere, & condemnare, idque, vt probent, recitant Symbolum in prima Nicæna, & ſecunda Conſtantinopolitana editum abſque illa additione *Filioque*, quæ manu Baſilij Imperatoris, & filiorum rogantibus illis ſignatur. & ſic acclamationibus varijs ad Imperatorem, & filios finem habet. In ſeptima reproducta Fidei profeſſione, Canonem formant, nihil eſſe in poſterum addendum, vel detrahendum in Symbolo, Si quis contra fecerit, anathemati ſubijcitur. Tum ſic. Similis definitio, & Canon opinioni Græcorum, vt ſua aduerſus Latinos probarent, tantundem fauens, nunquam apud illos obliuioni traditus obſoleuiſſet, ſed cum de pro-

proceſſione Spiritus, & additione in Symbolo ſermo habitus fuiſſet, vt ſæpenumero contigit, prompte, & veluti ad pugnandum vocati, prædictum Canonem, tanquam ſcutum firmiſſimum ſumpſiſſent, & contradicentibus Latinis oppoſuiſſent; ſed alijs, quæ in rem ſuam facere videbantur, propoſitis, ac ſæpiſſime inculcatis, nullam de eo mentionem habuerunt. Ergo vel Photij, vel recentiorum commentum non tanti æſtimatum eſt, vt, cum res poſceret, & neceſſitas vrgeret, euulgaretur. Non eſt credendum ſimilia auxilia Græcos neglexiſſe.

Præterea ante dictum Canonem tres alij de rebus alijs publicati ſunt, & Græci poſteriores, qui Canones collegerunt, & in illis exponendis ſedulam operam nauarunt. de tribus hiſce ſermonem habent, eoſque vti reliquos aliarum Synodorum Canones legitimos ducunt, & expoſitione etiam adornant. Hunc vltimum celant, diſſimulant, & ſilentio tranſeunt: imo tres tantum in ea Synodo, nec plures Canones factos fuiſſe aſſeuerant. Vel illis non innotuiſſe, vel ſi innotuerit, vti commentitium reiectum fuiſſe, planum eſt. Zonaras, & Balſamo huius Photianæ Synodi tres tantum Canones digerunt, & exponunt, Alexius Ariſtenus, Τῆς ἐν τῷ περιωνύμῳ τῆς τοῦ

 Θε-

Θεοῦ Σοφίας, ἥτις τὴν ἑβδόμην ἐκύρωσε Σύνοδον, κανόνες τρεῖς. *In precelebri Dei Sapientiæ templo Synodi, quæ Septimam confirmauit, Canones tres.* Matthæus Blaſtarius in Collectione Canonum; Ἀλλὰ καὶ ἕτεροι τρεῖς κανόνες ἐξεφωνήθησαν, ἥτις τὸν Φώτιον τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως ἐνίδρυσε μετὰ τὴν τοῦ θείου μετάθεσιν Ἰγνατίου, ἑκατέρου πολλάκις πρότερον ἐκβαλλομένου, καὶ ἀντεισαγομένου. *Sed & alij tres Canones euulgati ſunt Synodi, quæ Photium in Conſtantinopolitanam ſedem reſtituit poſt obitum Ignatij, cum antea ſæpius alter altero eiecto intruderetur.* Conſtantinus Harmenopulus in Epitome Canonum; Τῶν δὲ μερικῶν Συνόδων τῆς πρώτης καὶ δευτέρας λεγομένης ιζ. τῆς τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ τρεῖς. *Particularium vero Synodorum eius, quæ Prima & Secunda dicitur, decem & ſepteni, ad ſanctam Sophiam habitæ tres.* Photius ipſe, quod non contemnendum videtur, in ſuo Nomocanone, cum Primæ & Secundæ Synodi à ſe celebratæ ſæpius mentionem induxiſſet, & illius Canones ad confirmandas conſuetudines Eccleſiaſticas vſurpaſſet, huiuſce Octauæ Photianæ, itidem a ſe celebratæ, & cuius fauore ſedem Conſtantinopolitanam recuperauerat, & in qua tot ſua præconia extant, & cui ſimili annumeratione cum alijs Synodis auctoritatem conciliarat, æque ac ſi vnquam non fuiſſet,

nul-

nullum produxit Canonem, argumento euidenti, tum illam non fuiſſe publicatam, ſed etiam ſi ab ipſo Photio conficta eſſet, ne inuidiam aliorum ſubiret, in tenebras mancipatam delituiſſe.

Ad hæc, ſi verum eſt, quod alij tradunt, & firmiter contra Græcos aſſeuerant, in hac Synodo Photiana nullum eſſe ſermonem introductum de Proceſſione Spiritus ex Filio, ſed Photium ſua reſtitutione contentum, ne turbæ de nouo excitarentur, & ipſe in culpam, & lites impingeret, libentiſſime de dogmate prius adeo ſtrenue & voce ſtentorea proclamatam quæſtionem ſilentio præterijſſe, an non haſce duas poſtremas Synodi Actiones minimum fictitias, & addititias eſſe fatebimur? Conſtantinus Meliteniota Orat. 2. de Proceſſione Spiritus ſancti; Ἐπείπερ ἐφ' οἷς ἐκαλεῖτο παρὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας διαπραξάμενος, εἰς τὸν τῆς Κωνσταντίνου μέγιστον θρόνον τὸ πρὶν συγγνώμης ἔτυχε, ἐν ὑστέροις δὲ αὐτῆς ταύτης, καὶ τῇ συγκαταβάσει ἀρχιερεῦσι πεποίηκας παραδοξῆς κατηξίωται, καταλιπὼν τὰ πάντα, καὶ μηδὲ περὶ τοῦ δόγματος τούτου ποιησάμενος λόγον τινὰ, πάσῃ σπουδῇ, καὶ προθυμίᾳ πρὸς τὴν καταλλαγὴν ἀθρόον, καὶ τὴν εἰρήνην ἐχώρησε. *Photius, cum de illis accuſaretur a Romana Eccleſia, quæ ille antea in Conſtantinopolitanam maximam*

ſedem machinatus fuerat, veniam poſtea aſſecutus ab eadem, & dignus qui admitteretur iudicatus, ita illa pro munere Pontificibus ſummis proprio condeſcendere amat; neglectis omnibus, & nulla de hoc dogmate ratione habita, omni conatu, & ſtudio, nulla interpoſita mora reconciliationem, & pacem amplexatus eſt. Ioannes Veccus lib. 3. ad Sugdææ Theodorum. Τὸ δ᾽ οὐκ ἄν τις τῶν εὐθυβόλως ἐπιβάλλειν εἰδότων ῥᾴδιον εἰς πίστιν ἡγήσαιτο, ἐπεὶ μηδὲ δογματικός τις λόγος ἐν τῇ πρὸς εἰρήνην γενομένῃ τότε Συνόδῳ εὑρίσκεται κινηθείς. *Hoc vero nemo ex ijs, qui ad bene coniectandum idonei ſunt, facile ſibi credendum proponeret, cum nec dogmatica vlla oratio in ea Synodo, quæ pro pace ſancienda coacta fuerat, reperiatur edita.* Si nullus in ea Synodo ſermo de dogmate, nulla oratio habita, quonam firmo fundamento duæ hæ de dogmate Actiones tot inculcatis verbis pertractantes, ſtabunt? nullo plane. Quare fictitias eas eſſe, & Synodo annexas ab aduerſarijs exiſtimandum eſt. Quarum vſum Græci quoque ipſi, qui aliquid ſapere viſi ſunt, a ſuis ſcriptionibus profligarunt. Id & Schiſmatici ipſi, qui Photianam Synodum non æque laudant, & vnionem initam per Photium criminantur, non tantum confitentur, ſed etiam profitentur. Nanque errores Latinorum a ſexta ipſa Synodo Græ-

cis

cis innotuiſſe, clarum, & teſtatum apud eoſdem eſt. Non ergo extra culpam fuerit Photius, & qui partes illius tutati ſunt, dum de penitus perſpectis, planeq; cognitis erroribus a reis, atque conuictis ſocietatem, & officia ſoliditatis Romanis efflagitant. Quod ad aliud potius, lucra nempe ſua atq; commoda, non ad errores, & dogmata reſpicientes communionem cum Latinis verterunt, digni ſunt qui omnium in vituperationem cadant. Non ſunt hæc argumenta Pontificiorum. Audiantur Schiſmatici. Georgius Scholarius, qui & Gennadius Monachus, licet longum nimis loquatur, de Proceſſione Spiritus ſancti, ſect. 1. cap. 3.

Ἡ τοιαύτη τοίνυν περὶ τοῦ πνεύματος διαφορὰ ταῖς Ἐκκλησίαις οὕτως ἐμπολιτευσαμένη, τότε μὲν πρότερον ὀλίγα τὴν κοινὴν εἰρήνην ἔβλαπτε, μετὰ δὲ τὴν ἕκτην αὐθὶς Σύνοδον φανερώτερον, ἢ πρότερον ἐξηγερθεῖσα, ἀρχὴ φανεροῦ πολέμου κατέστη, καίτοι κἂν πρότερον ἐσχίζοντό τε πρόσκαιρος, καὶ διηλλάττοντο πάλιν, ἅτε μὴ περὶ τὴν πίστιν αὐτοῖς γινομένων τῶν διαφορῶν, ἀλλὰ ὕστερον προφάσεις οὐκ ἄλογος ἦν τοῖς σχιζομένοις σχίζειν τὴν Ἐκκλησίαν ἡ περὶ τὰ δόγματα καινοτομία Λατίνων. ἔνθεν ὑποδυόμενοί τινες τὴν ἐν τῇ πίστει διαφορὰν, ἀληθῆ τε οὖσαν, καὶ πᾶσι γινωσκομένην τὰς Ἐκκλησίας διήρουν, ὅτι σφίσι συμφέρον ἰδίων αἰτιῶν ἕνεκα, ὥσπερ τῆς ἐν τοῖς τοιούτοις δυνάμεως εἰς ἑτέρας τῶν χεῖ-

χρόνῳ μεθισαμένης, οἷς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης
ἠμέλησε, μᾶλλον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἢ τῇ βε-
βαίῳ τῆς Ἐκκλησίας ὁμονοίᾳ ἀπολυπραγμόνως
τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν διελύοντο σκάνδαλα, μηδε-
μιᾶς περὶ τῶν διαφορῶν δίκης γεγενημένης. τὰ
αὐτὰ δὲ καὶ περὶ Φωτίου τελευταῖον συνέβη. ὁ γὰρ
αὐτὸς καὶ διῃρεῖν τὰς Ἐκκλησίας προήχθη, χρώ-
ματι τῇ διαφορᾷ τῆς δόξης χρησάμενος. καὶ πά-
λιν τὰς τῶν Ἐκκλησιῶν συμβάσεις μισθὸν ἀπέδωκε
τῶν ἰδίων συμφερόντων αὐτῷ, ἵνα κακοῦ τὸ κακὸν
μείζονος ὠνήσηται τοὔλαττον. οὕτω γὰρ δὴ μᾶλλον
λέγειν, ἢ ὡς εἴωθε λέγεσθαι. ἡμάρτανον δὲ πάντες τήν
τε τῆς πίστεως ἀλήθειαν, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τῆς Ἐκ-
κλησίας εἰρήνην πάρεργον τῆς ἑαυτῶν εὐκλείας ποιού-
μενοι, καὶ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῖς ἕλκον-
τες. ἀλλ᾽ ἐχρῆν αὐτοὺς οἰκουμενικῷ κριτηρίῳ
τὴν διαφορὰν ἐπιτρέψαι, καὶ τοῦ νεωτερισμοῦ τῶν
Λατίνων τῇ κοινῇ προσαχθέντος βασάνῳ, ἢ καθά-
παξ αὐτῶν ἀποστῆναι, εἰ φαύλως τι πιστεύοντες, καὶ
ἰσχυρογνωμονοῦντες ἐφαίνοντο. ἢ μηκέτι χωρισμοῦ
πρόφασιν ὑπολιπέσθαι τοῖς μετ᾽ αὐτοὺς, εἰ μηδὲν εἰς
τὸ τῆς εὐσεβείας κεφάλαιον ἡ τῶν Λατίνων ἔβλαπτε
καινοφωνία, ἀλλ᾽ ἅπαξ ἑνωθέντες, ἡνωμένους
διαμένειν ἀεὶ ἕνεκά γε τοῦ πνεύματος. τότε γὰρ ἴσως
καὶ ῥᾷον ἂν ἐπείθοντο Λατῖνοι, καὶ πρὸς τὴν κοινὴν
τῆς Ἐκκλησίας μετεβάλλοντο γνώμην, ἐκ πολλῶν
αἰτιῶν, ἃς πᾶς τις ἂν εὐκόλως συνίδοι. Δοκεῖ δὲ
τοῖς ἀπραγματεύτοις τῶν Ἐκκλησιῶν ἑνώσεσι πο-
λύ τι τότε συμβάλλεσθαι, καὶ τὸ μηδὲ τοὺς Λατίνους

αὐτῶν φανερῶς τὴν δόξαν ὁμολογεῖν, μήτε τοῖς ἡμετέροις μέμφεσθαι ὡς ἀλόγως αὐτῶν καταιτιωμένοις. τοὐναντίον μὲν οὖν εἰς τὴν κοινὴν καταφεύγειν ὁμολογίαν ἐγκαλουμένους. ἀεὶ γὰρ τὸ τῆς πίστεως προὐβάλλοντο σύμβολον, μένον ἐν αὐτοῖς, καὶ κηρυττόμενον αὖ δὲ ἤσινοσσοῦ προσθήκης, ἢ ἀφαιρέσεως. Εἰ δὲ καὶ δοξάζουσι τινὲς ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα, καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ προϊέναι, τὰς μὲν λέξεις ἔφασκον μηδὲν ἀδικεῖν, ὡς ἐκ τῶν παρὰ σφίσι διδασκάλων φανερῶς οὑτωσὶ λεγομένας. ἑαυτῶν δὲ μηδὲν παρὰ τὰ κοινῇ διατετυπωμένα φωνεῖν ὡμολόγουν, καὶ ὡς ἡ κοινὴ πίστις βούλεται τὰς τῶν διδασκάλων λέξεις νοεῖν· τουτέστι τὴν τῆς οὐσίας ἑνότητα, οὐ τὴν αἰτίαν βούλεσθαι παριστάνειν ἐν τῷ τὸ πνεῦμα λέγειν ἐκ τοῦ υἱοῦ. *Hoc de Spiritu diſcrimen hac ratione in Eccleſiam introductum, tum quidem primum pacem non nimis lædebat: ſed ſtatim atque Sexta Synodus celebrata eſt, apertius quam antea deprehenſum, patentis diſſidij initium extitit. Et licet prius ad tempus ſcinderentur, rurſuſque in vnionem coirent, acſi illæ differentiæ non eſſent de fide, ſed poſtmodum ſcindere Eccleſiam cupientibus non abſque ratione fuit obtentus, circa dogma Latinorum innouatio. Hinc nonnulli diſcrimen in fide, quod verum erat, & omnibus cognitum, arripientes Eccleſias ſcindebant, quod ita ſibi in proprijs cauſis commodum futurum exiſtimarent, cum in ſimilibus poteſtas in alios atque alios caderet, qui Eccleſiaſticæ paci operam dabant,*

po-

potius in proprijs commodis, quam ſtabili Eccleſiæ vnioni abſque multarum rerum aggreſſione Eccleſiarum ſcandala diſſoluebant, nullo de differentijs iudicio conſtituto. Hæc eadem & in Photiô tandem euenere. Nanque ipſe, & diuidere Eccleſias aggreſſus ſub vmbra opinionum differentiæ, rurſumque Eccleſiarum conciliationem proprijs ſuis commodis lucrum fecit, vt malo malum peiori minus ſibi compararet. Sic enim aſſerendum eſt potius, quam dici aſſolet. Omnes uero culpam commerebantur, tanquam qui fidei veritatem, & Eccleſiaſticam pacem propriæ gloriæ poſtponerent, omniaque ad ſuam vtilitatem traherent: ſed oportebat, ipſos vniuerſali iudicio differentiam committere, & innouatione Latinorum communi examini ſubacta, vel ſemel ab ipſis diſiungi, ſi male illi credebant, & in ſententia contumaces perſiſterent; aut nullum amplius in poſterum ſucceſſoribus diuiſionis obtentum relinquere, ſi in nihilo pietatis caput Latinorum innouatio vulnerabat: ſed ſemel ſocietate iunctos in ea vnione perpetuo perdurare ob cauſam Spiritus. Tum enim fortaſſe & facilius perſuaſi fuiſſent Latini, & communi Eccleſiæ ſententia Latini manus dediſſent multas ob cauſas, quas vnuſquiſque paruo negotio deprehenderit. Videtur porro abſque multa indagine abſolutis Eccleſiæ vnionibus nimium tum temporis conducere potuiſſe, quod nec Latini

ipſi

ipſi aperte ſententiam profiterentur, neque noſtros criminarentur, nulla ratione eos accuſantes. quin imo oppoſitum, adhortantes nempe, vt communem profeſſionem exoſcularentur, ſemper enim Symbolum fidei proponebant manens in ipſis & prædicatum abſque vlla additione, aut imminutione. Et licet apud ipſos nonnulli tenerent, Spiritum ex Filio quoque progredi, nulli aiebant voces illas iniurias eſſe, cum ita Patres ipſorum aperte docerent, ſemetipſos vero nihil præterquam quod communi Eccleſiæ ſenſu decretum fuerat tenere profitebantur, & vt communis fides Doctorum, intelligebant, hoc eſt vnionem eſſentiæ, non cauſam velle ſe indicare, cum aſſererent Spiritum ex Filio. Et Niceta Cartophylax Nicænus Auctor antiquior, de cauſis ob quas a Conſtantinopolitana Eccleſia Romana diuiſa eſt, Τέσσαρες καὶ δέκατον ἐπὶ Φωτίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως μέγα ἦν τὸ σχίσμα, καὶ πολλὰ τὰ αἰτιάματα τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἡ ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ παρίστα. Γενομένης δὲ ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς ἡ παρὰ τοῦ αὐτοῦ Φωτίου συστᾶσα Σύνοδος δηλοῖ, καὶ ἑνωθέντος Ἰωάννου τοῦ Ῥώμης, καὶ λαβόντος κανονικῶς τὰ ἀρχαιότατα προνόμια, τὰ Ῥωμαϊκὰ αἰτιάματα, ἃ καὶ ἡ ἕκτη Σύνοδος, ὡς εἴρηται, καὶ αὐτὸς ὁ Φώτιος κατεμέμφετο, ἐάθησαν παντελῶς ἀνεξέταστα. ἀπὸ τοῦ οὖν τῆς ἕκτης Συνόδου μέχρι τῆς ἑβδόμης παρέδραμον ἔτη τεσσαράκοντα ὀκτὼ, καὶ ἦσαν αἱ Ἐκκλησίαι

ἡνω-

ἡνωμένα, καὶ οὐδεὶς λόγος περὶ τῶν σφαλμάτων τῶν Ῥωμαίων, εἰ μὴ συνέβη ἡ εἰκονομαχικὴ αἵρεσις, δι' ἣν καὶ αὖθις ἐχίσθησαν. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑβδόμης ἐπὶ τὰ πρόσθεν μέχρι καὶ Φωτίου, οὐδ' οὕτως λόγος τις περὶ αὐτῶν. ὀγκμὴν Φώτιος μετὰ πολλὴν καταβολὴν, καὶ τάραχον ἀπολυπραγμόνως πάλιν ἡνώθη τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν ἦν ὁμοίως ἕνωσις, κἂν ἐπὶ τοῦ Σεργίου τοῦ ἐπὶ τοῦ Βουλγαροκτόνου πατριαρχεύσαντος λέγηται πάλιν σχίσμα γενέσθαι, κατὰ ποίαν δὲ αἰτίαν ἀγνοῶ, δοκεῖ μέντοι διὰ τὸν θρόνους. ἀλλ' εἰ μὲν ἄγνοια ἦν τῶν Ῥωμαϊκῶν σφαλμάτων τὴν κοινωνίαν ἴσως οὐδεὶς ἐμέμφετο. Ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τῆς ἕκτης Συνόδου ἐγνώσθησαν, καὶ ἐπὶ τοῦ Φωτίου φανώτερον μεμπτέα ἡ ἕνωσις. ἔχρην γὰρ ὃ ἔκριναν κακὸν, καὶ ἀποστρέφεσθαι, ἢ διορθώσασθαι. εἰ δὲ τὴν δύναμιν ὑπερέβαινεν ἡ διόρθωσις, τέως διὰ λόγων αἰτιᾶσθαι. εἰ δὲ οὐ βλαπτικὰ τὰ αἰτιάματα, ὅπερ ἀπίθανον, ἀκόλαστα δὲ ταῦτα οἱ ἑωμένοι εἰς τοσοῦτον χρόνον, ἵνα τὶ καταμέμφονται νῦν οἱ Λατῖνοι, ὀρθῶς φρονεῖν λέγοντες. *Decimum quartum ſub Photio Conſtantinopolitano magnum exortum eſt ſchiſma; & multa in Romanos criminationes, vt Encyclica Epiſtola exhibet: ſubſecuta vero Eccleſiarum vnione, vti a Photio conflata Synodus edocet, & vnito Ioanne Romano, cum canonice antiquiſſima priuilegia obtinuiſſet, Romanæ criminationes, quas & ſancta Synodus, & Photius ipſe in crimen adducunt, prorſus abſque vllo examine ſilentio prateritæ ſunt. A ſexta*

itaque Synodo ad ſeptimam preterierunt anni quadraginta octo, & Eccleſiæ communicabant, & de Romanorum erroribus nullus ſermo habitus eſt, niſi Iconoclaſtarum hæreſis exorta fuiſſet, cuius cauſa rurſum Eccleſiæ ſciſſæ ſunt; a ſeptima vero ad tempora ſubſequentia vſque ad Photium, neque vllus pari modo de iiſdem ſermo fuit. Verum Photius poſt vehementem criminationem, & turbas abſque multo negotio iterum cum Romanis ſocietatem iniit, & ſimiliter perdurabat Eccleſiarum vnio, licet ſub Sergio, qui Patriarchatum tenuit ſub Bulgaricida dicatur ſchiſma renouatum. quam vero ob cauſam ignoro; ſed opinor cauſa ſedium. Quod ſi Romanorum errores non innoteſcebant, nemo fortaſſe communionem criminabitur. Veruntamen cum a ſexta Synodo iam paterent, & ſub Photio magis ac magis, culpanda vnio eſt: Addecebat ſiquidem, quod malum indicauerant, vel vitare, vel ſaltem corrigere. Quod ſi ſupra facultatem correctio erat, minimum per ſermones ſeſe opponere. Si tamen criminationes fidem non vulnerant; quod ſuaderi non ita facile eſt, qui illa per tot tempora indemnata relinquunt, qua de cauſa nunc Latini accuſantur aſſerentes ſeſe recte ſentire? Et Auctor Anonymus, de iiſdem diſſidiis in Codice MS. Græco Vaticano Num. 1150. Ἐπὶ Φωτίου, ὡς ἡ ἐγκύκλιος αὐτοῦ πρὸς τὰ ἐπιστολὴ μεγάλη. διαφορὰ ἦν περὶ τῆς φράσ-

γικῶν σφαλμάτων, περὶ ὧν καὶ οἱ τῆς ἕκτης ἐπεσημήναντο. ἀλλ' ἑνώσεως γενομένης Φωτίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Πάπα, οὐ μόνον τὰ αἰτιάματα ὡς ἀθύρματα παρέδραμον ἀσυζήτητα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀρχαῖα δίκαια τῆς Ῥώμης ἀνέσωσαν· ἃ νῦν οὐκ ἔχων ὁρᾶται. Ἀπὸ γοῦν τῆς ἕκτης ἄχρι τῆς ἑβδόμης ἐτῶν ρμή παραρρευσάντων, οὔτε πρὸ τοῦ, οὔτε ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἠτιάθησαν οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τὰ ἐν τῇ ἕκτῃ σφάλματα. πάλιν ἀπὸ τῆς ἕκτης μέχρι Φωτίου ἱκανοῦ παρελθόντος χρόνου, ὡσαύτως ζήτησις οὐ συμβέβηκε, καὶ μάλλον ἐπὶ Φωτίου, οὓς ἀρχιερεῖς ἐχρῆν πρότερον ἐπιδιορθώσασθαι τὰ τοιαῦτα, καὶ οὕτως ἑνωθῆναι τοῖς Ῥώμης. ἔτι ἐπὶ Σεργίου τοῦ ἐπὶ τοῦ Βουλγαροκτόνου σχίσμα. εἰ μὲν διὰ τὰ σφάλματα τὰ Ῥωμαϊκά, πῶς ἀνεξέταστα ταῦτα παραδραμόντες οἱ πρό[illegible] λύονται. εἰ δὲ διὰ τὴν τῶν προνομίων, καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν δικαίων ὑφαρπαγήν, πολυπραγμονείτω ὁ βουλόμενος. ἰδοὺ γὰρ καὶ ἡ περὶ τοῦ πνεύματος βλασφημία, καὶ ἡ τῶν ἀζύμων κατάχρησις, καὶ τῶν σαββάτων ἡ τήρησις, καὶ τὸ βδελυκτὸν ἡγεῖσθαι τὸν τῶν ἱερέων γάμον, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τοῦ Φωτίου τῇ πρὸ τῆς μετὰ Ἰωάννου τοῦ Πάπα ἑνώσεως, καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ ἐμφέρονται. Πῶς γοῦν λύονται, ἀπορῶ μετὰ τὴν τοσαύτην εὐλογωτάτην διαφοράν. *Sub Photio, vt Epiſtola eius Encyclica perſonat, magnum diſſidium exortum eſt propter errores Latinorum, quæ Synodi ſextæ Patres indicarunt, ſed vnione Photij perfecta, & Papæ Ioannis, non tantum criminationes veluti res ludicras*

abſque vllo examine obticuerunt, ſed & peruetuſta iura Romæ confirmarunt, quæ modo non poſſidet. Itaq; a ſexta Synodo vſq; ad ſeptimam cum præteriiſſent anni centum quadraginta octo, neq; antea, neque in ſeptima delati ſunt impietatis Romani oberrrores in ſexta propoſitos. Ruſumque a ſexta ad Photium cum non paruum tempus interceſſiſſet, ſimiliter quæſtio vlla mota non eſt. & potiſſimum ſub Photio, quos Præſules oportebat anteà ſimilia corrigere, & poſtmodum vnionem cum Romanis amplecti. Præterea ſub Sergio Patriarcha, qui præfuit ſub Bulgaricida nouum diſſidium exortum eſt. Si propter Latinorum errores, qua ratione illos prætereuntes vniti ſunt, an vero propter priuilegiorum, & iurium ſubreptionem, cuicunque id in animo eſt, curioſius perquirat. Ecce enim & de Spiritu blaſphemia, & Azymorum abuſus, & Sabbatorum obſeruatio & inter abominanda reputare Sacerdotum matrimonia, & reliqua in Encyclica Epiſtola Photij ante vnionem Ioannis accenſita, & in ſexta Synodo relata. Qua ergo ratione poſt cauſam adeo iuſtam, & diſſidium vniti ſunt vſque dum non didici. Concludamus ergo in hac Octaua Photiana Synodo nullam habitam rationem dogmatis, Photium ſua commoda non fidem circumſpectaſſe, licet dogmata Latinorum Conſtantinopolitanis Patriarchis, alijſque Orientali-

libus a Sexta Synodo innotuiſſent, quæ poſt Photium apud Orientales per multos annos indemnata fuere. Ergo vel Photius impius eſt, & auitæ ſuæ fidei proditor, qui ab Hæreticis in thronum reſtitui procurauit, & cum ipſis aſſociatus vti fratres, & Patres eos agnoſcit, & laudat, & eorum ſe precibus ad Deum committit: vel hæ poſtremæ Synodi Actiones nullo modo ſub Photio habitæ ſunt: & ſic erunt figmenta, ac portenta poſteriorum Schiſmaticorum impudenti ſolertia adinuenta.

Neq; enim de Photio viro ſanctiſſimo, & Catholicæ fidei propugnatore aliud ſentiendum eſt, qui Synodo Septimæ illiuſque decretis addictiſſimus, nunquam paſſus eſſet illius dogmata vel minimum violari, cùm in ea a Taraſio Actione prima definitum legatur; Τὸ κακὸν ἤδη κακόν ἐστι, καὶ μάλιστα ἐπὶ Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. τὸ γὰρ ἐπὶ δόγμασιν εἴτε μικροῖς, εἴτε μεγάλοις ἁμαρτάνειν ταυτόν ἐστιν, ἐξ ἀμφοτέρων γὰρ ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ἀθετεῖται. *Quod malum eſt, iam vtiq; malum eſt, & maxime in negotijs Eccleſiaſticis. In dogmatum quippe cauſa, ſiue in parua, ſiue in magna peccare, id ipſum eſt: ex vtriſque enim lex Dei improbatur.* Quæ & Photium adnotaſſe, obſeruaſſeque ex ipſius Epiſtola Encyclica cognoſcimus; Καὶ γάρ ἐστιν ὄντως κοινὰ πᾶσιν. ἃ πάντας φυλάττειν ἐπά-

ναγ-

νάζκες. Καὶ περί γε τῶν ἄλλων τὰ περὶ τῆς πίστεως· ἔνθα καὶ τὸ παρεκκλῖναι μικρὸν, ἁμαρτεῖν ἐστιν ἁμαρτίαν τὴν πρὸς τὸν θάνατον. *Nam re vera communia omnibus ſunt, quæ omnes cuſtodire neceſſe eſt, & ante alia quæ de fide habemus, vbi vel paulum declinare, eſt mortifero ſe periculo obſtringere.* Compertum itaque erat Photio, quanti dogma Fidei æſtimandum eſſet, videbatque certiſſimè, quantum illius, vel minima læſio damnum afferret Eccleſiæ; & nihilominus ſua commoda communi Eccleſiæ bono, & ſaluti æternæ dignitatem terrenam prætulit ſanctiſſimus vir.

Illud quoque conſiderandum eſt, etiam ſi concludamus, dictas Actiones à Photio vna cum Legatis Pontificijs habitas fuiſſe, nihil illas ad defniendum dogma de Proceſſione Spiritus ex Filio pertinere; quod id nullo modo condemnatum eſt; cum nec alia, quæ Trullana Synodus, quam ſupra ſextam vocauit Nicetas cap. 13. 52. 55. & 67. & Photius Latinis oppoſuit, condemnata ſint, quod ex Niceta Nicæno de diſſidijs Græcorum, & Latinorum addiſcimus. Et ego credam, in Actionibus hiſce de dogmate actum fuiſſe, & quod magis eſt, ſententiam Latinorum *ex Filio* condemnatam? Atrox flagitium eſt, quod apud ſuos Photianos Photius contrahit. Cui hæreſis antea

O publi-

publice & voce, & ſcripto proclamata, errores, & crimina non multo ante Romanis inclementer obiecta, impietatiſque manifeſto modo prehenſa, dum vno conſenſu cum Romanis iungitur, ludi ſunt pueriles, & nugamenta, & vt res nullius momenti, adeo inconſiderate poſthabentur, vna ſola in Patriarchatu reſtitutione, quia optàta contigit, vendidit Photius pietatem, Fidem, Eccleſiam, Chriſtum; quæ parentes, & progenitores ſanguine, & vita per tot ſecula redemerunt, ſola ambitione Photij turpiſſimo mercatu proſtituuntur. Eant nunc Photiani, & ſanctitatem nobis Photij, & ſapientiam, & diuinum cultum, & pro Religione certamina, & reliqua, quæ in hac Octaua Synodo ad nauſeam repetitis clamoribus deprædicantur, inſonent. Fides Catholica infeliciter proſcribitur, pietas conculcatur, Chriſtus miſere a nouo Iuda diuenditur, & hæreſis, & errores profligati, vna cum reſtitutione Photij in Patriarchatum, in Eccleſiam, in fidelium animos reſtituuntur. Quamuis ipſe Photianus non ſim, ne in eum inclementior videar, vocem pro eo mittam, & cauſam ſuſcipiam. Vexatio dat intellectum: ideoque condemnatus, fugatus, proiectus in exilium, errans, & vndique excluſus, quam in proſpe-

ra

ra fortuna perdiderat ſapientiam adipiſcitur, & probra in Romanos iniuſte a ſe iacta fuiſſe agnoſcens, veritatem quam criminatus fuerat, etiam inuitus amplectitur, & cum non poſſet amouere, vulpino conſilio excipit, & ore tacito inſimulat, & cum non interponat damnationem, quod non erat, eſſe ſimulat. Non eſt ergo hiſce Actionibus dogma damnatum. Quod ſi dogma non ſanum reputatum fuiſſet, neque Photius, neque alij Græci, qui eum ſubſecuti ſunt, vnquam eorum ſocietatem admiſiſſent, quod ſupra annotauerat iam dictus Niceta.

CAPVT XI.

In illa Synodo de Dogmate nullus ſermo habitus eſt, nec Commonitorio Pontificio in omnibus obtemperatum, ideo facta omnia in dicta Synodo & potiſſimum in his Actionibus irrita, infectaq; remanent.

SEd damnatur additio. Quid tum? Aliud eſt *Proceſſio Spiritus etiam ex Filio*, aliud illius in Symbolo *Additio*. Proceſſionem pleroſque ex Græcis ſchiſmaticis non damnaſſe, tantummodo Additionem, fuſe a nobis alibi probatum eſt. Sed cum damnatur additio in Symbolo, in Symbolo tum

temporis additionem fuiſſe perſpicuum eſt. Non puto. Tum enim in Eccleſia Romana Symbolum abſque ea additione recitatum fuiſſe exiſtimo, & videtur ex his Actionibus colligi. Ioannes enim decreta Leonis Papæ non ita facile, nec tam cito abdicaſſet. Credidit Ioannes proceſſionem Spiritus etiam ex Filio, ſed illam in Symbolo recitaſſe non adeo facilis probationis eſt. Καὶ μή τις τῶν ἐθελοκακῶν στοιχούντων ὁρμῇ πρὸς ταῦτα λεγέτω τὰ τῆς οἰκείας γνώμης ἐκτόκια, ὡς πᾶν Φωτίῳ, καὶ τῇ Συνόδῳ καὶ πέπρακται, καὶ κεκύρωται τοῦ τῆς πίστεως συμβόλου δίχα προσθήκης ἀναγνωσθέντος ὡς τῶν Ῥωμαίων δῆθεν εἰς τὴν αὐτὴν συνελθόντων, καὶ συνθεμένων ἀθέτησιν. Τὸ μὲν γὰρ οὕτω τὸ σύμβολον ὑπαναγνωσθῆναι δέχομαι καὶ αὐτὸς, καὶ οὔποτε περὶ τούτου ζυγομαχήσω τινὶ, ἐς ἂν εἰδὼς εἴην Ῥωμαίους, καὶ κοινῇ μεθ' ἡμῶν καὶ ἰδίᾳ κατά τι τὰς τῶν ἡμερῶν ὡρισμένας ἐκφωνοῦντας αὐτὸ κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν. τοῦτο δὲ βούλομαι γνῶναι ὡς εἰ δογματικῶν λόγων κινηθέντων πρὸ τοῦ τε, εἰ καὶ τούτων χωρὶς ἀνεξετάστως, οὕτως καὶ ὡς οἷον ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος Ῥωμαῖοι κακῶς φρονοῦντες ἐπὶ τοῖς τῆς προσθήκης λόγοις ἠλέγχθησαν, καὶ τῇ ταύτης ἀθετήσει συνέθεντο, τοῦτο μαθεῖν ἐθέλω. *Et nullus eorum, qui ſponte deteriora capeſſendi impetu procedunt, ad hæc propriæ ſententiæ abortus enunciet, omnia a Synodo, & Photio abſoluta eſſe & ſtabilita; cum fidei Sym-*

Symbolum abſque additione recitatum fuiſſet, quaſi vero Romani in illius conſenſiſſent, & conueniſſent improbationem. Symbolum etenim eo modo lectum fuiſſe & ipſe recipio, neque de eo cum aliquo contendam, donec video Romanos & communiter nobiſcum, & priuatis certis præſcriptis diebus recitantes illud ſecundum antiquam traditionem. Illud porro ſcire aueo, ſi tum temporis de dogmate ſermones agitati ſunt, an vero iis neglectis abſque vllo examine, & quaſi res in confeſſo eſſet, Romani vti male ſentientes de additione deprehenſi ſunt, & illius improbationi aſſenſum præſtiterunt. Hoc vero ſcire aueo. Ioannes Veccus ad Sugdææ Theodorum lib. 3. Ταῦτα λέγοντα οὐ παντὶ διεισκοντες Φώτιον οἱ πρὸς οὓς ἡμεῖς τοὺς λόγους ποιούμεθα, οἷον) τῆς ἔχθρας τὴν εἰρήνην αὐτὸν ἀνταλλάξασθαι, τὸ διὰ τοῦ τοῦ Πάπα Ἰωάννου θεοσεβοῦς τοποτηρητὰς τὸ δίχα τῆς προσθήκης ἀναγινωσκόμενον παρ᾽ ἡμῖν τῆς πίστεως σύμβολον ὑπογράψαι τε, καὶ ἐπισφραγίσασθαι. Τὸ δ᾽ οὐκ αὐτῆς τῆς τοῦ συμβόλου ἐπιβάλλειν εἰδότων ῥᾷδιον εἰς πίστιν ἠγήσατο. Ἐπεὶ μηδὲ δογματικός τις λόγος ἐν τῇ πρὸς εἰρήνην γενομένῃ τότε Συνόδῳ διείρηται κινηθείς· ἀλλ᾽ ἐπίκρυψις τοῦτο τῆς ἀληθοῦς ἦν αἰτίας, καθ᾽ ἣν ὁ κατὰ πάσης τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀνήφθη τῷ Φωτίῳ δυσμένεια. Τὸν γὰρ ἐξ ἁπάντων ψόγον ὑφορώμενος Φώτιος, ἐφ᾽ οἷς τοῦ μὲν Πάπα Νικολάου μὴ προσιεμένου αὐτὸν πάσης τῆς Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν

περὶ τὸ θεῖον ἐξυβρίζουσι, καὶ ἀσεβοῦσι, καὶ παρανομοῦσι τὰ ἔσχατα ἀπεκάλει· τοῦ δὲ Πάπα Ἰωάννου τὴν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον καθίδρυσιν τούτου ἐπευδοκήσαντος, ἁγίαν ταύτην, καὶ εὐσεβείας διδάσκαλον ἀνεκήρυττεν, ὥσπερ τινὰ ἀπολογίαν ὑπὲρ τῆς πρὸς τὸν Πάπαν Ἰωάννην εἰρήνης προβάλλεται τὸ, διὰ τῶν ἐκείνου τοποτηρητῶν τὸ τῆς πίστεως ἐκεῖνον ἀποδέξασθαι σύμβολον, καὶ γνώμῃ, καὶ γλώσσῃ, καὶ χερσὶν ἱεραῖς τῶν τοιούτων περιφανεστάτων, καὶ θαυμασίων ἀνδρῶν ὑπογράψαι αὐτὸ, καὶ ἐπισφραγίσασθαι. τοῦτο δὲ οὕτω πεποιήκασιν οὗτοι διὰ τὸ, καὶ τὸν περὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου τὸν ἐκκλησιαστικὸν τῆς Ῥώμης θρόνον κοσμοῦντας τὸ τοιοῦτον σύμβολον ἅγιον, καὶ εὐσεβείας πλῆρες ὁμολογεῖν. ὅπερ οὖν καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου μέχρι τοῦ νῦν, καὶ γνώμῃ στέργουσι, καὶ γλώσσῃ ἀνακηρύττουσι. Καὶ ἀπόδειξίς μοι τοῦ λόγου τὸ τῶν εὐαγγελίων ἀμετάποιητον, καὶ πᾶσα γραφὴ πατρικὴ ἢ τὸ πνεῦμα λέγουσα ἐκ πατρὸς ἐκπορεύεσθαι, δίχα προσθήκης παρ᾽ αὐτοῖς, καὶ ἀναγινωσκομένη, καὶ ὁμολογουμένη. *Hæc cum inueniant Photium ſcribentem illi, cum quibus nobis ſermo eſt, opinantur inimicitias cum pace commutaſſe, quod Papæ Ioannis pij locumtenentes abſque additione, quod apud nos legitur, Symbolum ſubſcripſerint, & obſignauerint. Hoc vero nemo ex ijs, qui ad bene coniectandum idonei ſunt, facile ſibi credendum proponeret, cum nec dogmatica vlla oratio in ea Synodo, quæ pro pace ſancienda coacta fuerat, repetiatur edita.*

Sed

Sed veræ cauſa illud erat occultatio, propter quam cum vniuerſa Romana Eccleſia ſimultates, ac inimicitiæ Photio exortæ fuerant. Cum enim vereretur, ne omnium reprehenſionem incurreret, quod cum Papa eum Nicolaus non admitteret, Romanam Eccleſiam vniuerſam in numen iniuriam, impiam, & legum maxime præuaricatricem nuncuparet; & cum Papa Ioannes in thronum Patriarchalem reſtitutioni illius aſſenſum præbuiſſet, eandem ſanctam, & pietatis magiſtram prædicaret, pro pace cum Ioanne inita, quaſi apologiam contexens, per ſuos Locumtenentes Ioannem accepiſſe Symbolum, & mente, & lingua, & ſacris illuſtriſſimorum, & admirandorum hominum manibus ſubſcripſiſſe, obſignaſſeque: Hoc autem ita iſti perfecere, veluti qui ante Papam Ioannem Romanam ſedem ornarunt, hoc ſanctum Symbolum, & pietate plenum profitebantur, & qui poſt eum ad hæc vſque tempora ſucceſſere, & mente amplectuntur, & lingua deprædicant. Et dictum meum demonſtrabit Euangeliorum nulla facta immutatio, & omnia Patrum ſcripta, quæ Spiritum tradunt, ex Patre procedere abſque additione vlla ea apud illos & legi, & approbari. Quod ſi additio tempore Photij facta eſt in Symbolo, eam nuſquam reprobatam fuiſſe probauimus alibi. Et poſt Photium inter Græcos, & Latinos vnio ſubſecuta per

tot annos manifeſto indicat, ſententiam Latinorum, ſi facta non eſt approbatam fuiſſe; ſi additio facta eſt, etiam additionem vti veram, & rationabilem comprobatam fuiſſe ad tempora vſque Sergij Patriarchæ.

Dicunt, hanc nullo modo a Photianis confictam, ſed re ipſa, & Oecumenicam cum omnibus ſuis partibus fuiſſe, cum in ea præſentes adfuerint Photius Patriarcha Conſtantinopolitanus, Legati Pontificij Paulus, Eugenius, & Petrus, Locumtenentes reliquorum trium Patriarcharum, & Metropolitanorum, & Epiſcoporum, & aliorum non contemnendus numerus, & Imperator ipſe Baſilius cum filijs, eique aſſentientes ſubſcripſerint, nihilq; in ea deſideretur, quod Oecumenicam Synodum præfiniat.

Hoc vero poſtremum probandum eſt, quod nunquam planum fiet. In ea Pontificij Legati ſeducti mandata ſibi a Pontifice data violant, *quibus violatis* (ſic præmonet Pontifex) *reliqua pro infectis habeantur*. Patriarcharum aliorum Oratores minis, atque pollicitationibus ſeuocati votis Photij, atq; Imperatoris cedunt: alij Metropolitæ, & Epiſcopi partim ſunt mancipia Photij, partim palpatores peſſimi, partim excommunicationibus ob ſacros Canones læſos irre-

titi

titi, ideoque a ſententia ferenda in Synodo excluduntur. Imperator artibus Santabareni infatuatus, atque animo obcæcatus a iure dicendo repellitur: Photius ipſe actor, ipſe plurium ſcelerum reus, ipſe iudex depoſitus, excommunicatus, exauctoratus, ſecularis, & apoſtata denunciatus. Et ſimilis ſceleratorum colluuies Synodus vocabitur, & inter Oecumenicas collocabitur?

Examinemus ſingula. Mandatum Legatis a Ioanne Papa commiſſum, non aliud fuit, quam Photij reconciliatio in Eccleſia, & reſtitutio in thronum, ſi factis indoluerit, & pœnitentiam egerit. Proſtat Commonitorium Legatis Paulo, & Eugenio datum, ex quo liquido apparet, ipſos Legatos Conſtantinopolim miſſos fuiſſe tantummodo pro Photij reſtitutione; Ioannes Epiſtola 203. ad Paulum, & Eugenium. *Quatenus ea, quæ pro pace, & vnitate Eccleſiæ Dei agenda ſunt ſecundum Apoſtolicos noſtræ auctoritatis apices, & ſecundum Commonitorij noſtri tenorem capitulatim deſcriptum ſagaci valde intuitu ſimul agatis, & ita definiatis.* Et Epiſtola 250. quæ videtur miſſa Photio; *Nam & ea, quæ pro cauſa tuæ reſtitutionis Synodali decreto Conſtantinopoli miſericorditer acta ſunt, recipimus: & ſi fortaſſe noſtri Legati in eadem Synodo contra Apoſtolicam præceptionem*

nem egerunt nos nec recipimus, nec iudicamus alicuius eſſe firmitatis. Et Epiſtola 501. ad Auguſtos eadem verbo tenus exprimit. Ergo Commonitorium illud Legatis traditum nihil aliud continebat quam quod Ioannes Pontifex ante coactam Synodum, & poſtmodum toties repetit, reſtitutionem nempe Photij, quam *miſericorditer* etiam peragendam mandat, non Photij nempe merito atque virtute, ſed miſeratione Pontificis. Et modum quoque præſcribit Epiſtola ad Baſilium, Conſtantinum, & Alexandrum. quamuis ea partim inuerterit, partim ſuppreſſerit Photius; *Nunc itaque alijs Patriarchis Alexandrino videlicet, Antiocheno, & Hieroſolymitano, atque omnibus Archiepiſcopis, Metropolitis, Epiſcopis, & Sacerdotibus, cunctoque Clero Conſtantinopolitanæ ſedis, qui de ordinatione B. Methodij, & Ignatij reuerendiſſimorum Patriarcharum exiſtunt, vna voluntate parique voto conſentientibus eundem Photium ſatisfaciendo, miſericordiam, coram Synodo ſecundum conſuetudinem poſtulantem in vera dilectione fratrem; in Pontificali officio comminiſtrum, atque coram Synodo miſericordiam quærendo in paſtorali magiſterio conſacerdotem pro Eccleſiæ Dei pace, & vtilitate amodo Chriſto fauente, recipimus, & habemus.* Ipſiq; etiam Photio indicauit Epiſtola 201. *Et*

cum

cum non ſit reprehenſibilis erga correctum quantacunque miſeratio, ſi ſatisfaciens coram Synodo miſericordiam ſecundum conſuetudinem poſtulaueris, ac ſi euidenti correctione vteris, & peritiæ non obliuiſcens, nullius damna moliaris, quin potius auxilia eorum, qui tibi non velle conſentire dicuntur, ſtudioſe diſſolueris, eóſq; ſuis Eccleſijs, & honoribus reſtitueris: & ſi omnes vno voto, vno conſenſu, & vna concordia in tua reſtitutione conuenerint, veniam pro pace ſanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ tibi concedimus, communionem quoq;, & gradum coram Synodo miſericordiam quærendo nihilominus reddimus, & vt ſanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ præeſſe debeas, conſentimus. Et cum tentata, & facta a Photio in ea Synodo vidiſſet non eſſe ad mentem Pontificis Ioannis, Marinus Epiſcopus, illius in ſede ſucceſſor, quæ Photiani Synodice definierant diſſoluens, annullanſque per triginta dies in carceribus detinetur, ſic referente Stephano Papa literis ad Baſilium Imperatorem. Et hoc antequam de factis Conſtantinopoli certior fuiſſet factus Ioannes; cum vero poſtmodum illi & aſtus Photij, & impudentia, & Præſulum inconſideratiſſima temeritas innotuiſſent, ſententiam, quam *miſericorditer* tulerat in Photium, reuocauit, & Acta Concilij reſcidit, & nouo decreto Photium ex-

com-

communicatum exauctorauit, & Legatos Romam reuerſos in ambone anathemate damnatos depoſuit. Et Acta Synodi reſcidiſſe, irritaque declaraſſe tanquam quæ contra Apoſtolicam præceptionem acta fuiſſent, teſtatur Formoſus Papa Epiſtola ad Stylianum; *Hanc ſententiam promulgauit Papa Hadrianus, & Archidiaconus eius Ioannes, qui illi ſucceſſor fuit, atque alta voce coram ipſo ita proclamauit; In Photio completum videmus, Domine ſanctiſſime, & Oecumenice Papa illud Pſalmi; Dixit peccator vt delinquat in ſemetipſo, non eſt timor Dei ante oculos eius. Poſuit in Cœlum os ſuum, & graueolens eius guttur aperuit Photius aduerſus clauigerum Apoſtolicæ ſedis. Accendatur itaque vt ignis zelus tuus, & accingere vt vir ſupra femur tuum, & contumeliam Apoſtolicæ ſedis vt iuſtus iudex vindica, & falce ſententiæ tuæ abſcinde memoriam eius, & illos, qui eum ſequuntur, vel tuentur, anathematis vinculo conſtringe, & niſi propria voce, vel ſcriptione ipſum damnauerint, vt neque laicali communione recipiantur. Qui hæc dixit Ioannes, Hadriano in ſede ſucceſſit, & anathemate Photium damnauit, quando ille ſeduxit Eugenium, & eius ſocios, qui pro rebus Bulgariæ venerant. Cum enim accepiſſet Euangelium, & ambonem conſcendiſſet omnibus audientibus ita dixit. Quicunque non* ha-

habet damnatum Photium diuina ſententia, ſicut ipſum reliquit Nicolaus, & Hadrianus ſanctiſſimi Papæ prædeceſſores mei, ſit anathema. Confirmatque hæc Ioannes Nonus Epiſtola ad Stylianum verbis ſupra adductis.

Hinc palam arguitur, alia Legatis ſuis præcepiſſe Ioannem, & in Commonitorio digeſſiſſe, alia a Photio, & Legatis, eaque longiſſime diuerſa peracta; & Commonitorium ſuetis Photio corruptelis, vti & Epiſtolas ipſius Ioannis, & antea Nicolai deprauatum fuiſſe, idq; vt melius agnoſcatur Commonitorium ipſum, vti lectum eſt in Synodo, apponamus. Act. 3. Πέτρος ὁ θεοσεβέστατος Πρεσβύτερος, καὶ Καρδινάλις, εἶπε. Τὸ εὐαγγελικὸν ἀποπληροῖς λόγιον τὸ φάσκον, ὅτι ἐγὼ τὴν δόξαν μου οὐ ζητῶ. ἔστιν ὁ ζητῶν, καὶ κρίνων. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τούτων ὁ καιρὸς ἐδοκίμασεν. εἰ δοκεῖ δὲ τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ, καὶ εἰρηνικωτάτῃ Συνόδῳ, ἀναγνωσθήτω καὶ τὸ ἐπιδοθὲν ἡμῖν Κομμονιτόριον, ἤτοι ἔνταλμα, παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ Πάπα Ἰωάννου, ἐν ᾧ καὶ πάντες οἱ καθ' ἡμᾶς Ἀρχιερεῖς, καὶ Ἐπίσκοποι ὑπέγραψαν. Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν. Ἀναγνωσθήτω. καὶ δὴ ἀναστὰς Πέτρος ὁ θεοσεβέστατος Πρεσβύτερος, καὶ Καρδινάλις, διὰ Λέοντος Πρωτοσπαθαρίου, καὶ ἑρμηνέως ἀνέγνω. Κομμονιτόριον τοῖς ἀδελφοῖς Παύλῳ, καὶ Εὐγενίῳ τοῖς Ἐπισκόποις, ὡσαύτως καὶ Πέτρῳ Πρεσβυτέρῳ, καὶ Καρδινάλι ἡμῶν τοῖς ἐν Κωνσταντινουπό-

λι

λεῖ ἀπεσαλμένοις. α΄. Μετὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας, καὶ τῶν πρεσβειῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰσερχομένων ὑμῶν, ὅπου προστάξει ὁ Βασιλεὺς, ἐκεῖσε μετατίθητε, καὶ περὶ τοῦ τὸν Βασιλέα θεάσασθαι, ἄλλῳ τινὶ τὰς Ἀποστολικὰς ἐπιστολὰς μὴ θελήσητε δοῦναι. παρασάντων δὲ ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, τὰς ἐπιστολὰς παράσχετε, τοιούτοις ῥήμασιν αὐτῷ προσφθεγγόμενοι. Προσκυνεῖ τὴν ὑμετέραν ἐκ Θεοῦ βασιλείαν ὁ πνευματικὸς ἡμῶν πατὴρ ὁ κύριος Ἰωάννης ὁ Ἀποστολικὸς Πάπας. Τὸ ὑμέτερον ἐκ Θεοῦ κράτος ταῖς αὐτοῦ καθ' ἑκάστην ἱκεσίαις παρατιθέμενος τῷ ἁγίῳ Θεῷ, ἵνα ὁ τοιαύτην ὑμῖν ἐπιθυμίαν δοὺς, εἰς τὸ πρᾶγμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης ἀντικαταπέμψῃ ὑμῖν τὴν χάριν αὐτοῦ, καὶ παραμυθήσηται ὑμᾶς τῇ αὐτοῦ κατευοδώσει, καὶ τελειώσει ἐν ἀγαθοῖς τὸ θέλημα ὑμῶν. β΄. Ἐὰν ζητήσῃ ὁ Βασιλεὺς, περὶ τοῦ τὰς ἐπιστολὰς ἀναγνῶναι τὰ τῆς ἀποκρίσεως ἡμῶν ἀναμαθεῖν κεφάλαια, τοιούτοις ῥήμασιν αὐτῷ προσείπατε. εἰ κελεύει ἡ βασιλεία ὑμῶν, ἰδέτω τὰς ἐπιστολάς. καὶ ἐὰν εἴπῃ, τί περιέχουσιν αἱ ἐπιστολαὶ, ἀποκρίθητε αὐτῷ, προσκυνήσεις πρὸς τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν, καὶ λόγους τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης συγκροτοῦντας τὸν σύνδεσμον, καὶ παντὶ τρόπῳ καλῶς ἀποπληροῦντας. γ΄. Τῇ δὲ ἑτέρᾳ ἡμέρᾳ προσαγορεύοντες Φωτίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ ἐπίδοτε καὶ τὴν ἐπιστολὴν, ἀσπαζόμενοι αὐτὸν πρεπόντως τοιούτοις ῥήμασιν, Προσκυνεῖ σε ὁ κύριος ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Ἀποστολικὸς Πάπας, ὡς θέλει ἔχειν σε ἀδελφὸν, καὶ συλλειτουργόν.

δ΄.

δ'. Καθὼς ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς, ἵνα διὰ τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας ἀποδεξώμεθα τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην Φώτιον ἀδελφὸν, καὶ συλλειτουργὸν ἡμῶν, εἰσηκούσαμεν τῆς δεήσεως ὑμῶν, καὶ κηδεύομεν, ἵνα ἐνώπιον ὑμῶν ἔλθῃ εἰς τὴν Σύνοδον, καὶ ἀποδέξηται αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν διάταξιν τῶν γραμμάτων ἡμῶν, ἀποδέξησθε αὐτὸν καὶ ὑμεῖς συγκοινωνὸν καὶ συλλειτουργὸν, καὶ ἵνα εὐχαριστίαν, καὶ ἔλεον τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ῥωμαίων προσφέρῃ. ε'. Ἀναστάντες εἴπατε αὐτῷ. Κηδεύει ὁ κύριος ἡμῶν ὁ ἁγιώτατος Πάπας, ἵνα πάντες οἱ ἐν διαφόροις ὄντες τόποις ὑποδρόελοι, εἴτε Ἐπίσκοποι, εἴτε Πρεσβύτεροι, εἴτε ἄλλοι τινὲς, καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἕως τοῦ παρόντος κοινωνῆσαι μεθ' ὑμῶν, διὰ τοῦ μόχθου ὑμῶν ἑνωθῶσι τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, καὶ γένωνται ἓν μεθ' ὑμῶν. Ἐρχομένων δὲ αὐτῶν, ἀποδέξεται αὐτοὺς ὡς πατὴρ τέκνα, καὶ νουθετήσει αὐτοὺς πολλάκις, ἵνα διὰ τὴν εἰρήνην τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ὁμονοήσωσι μετὰ τοῦ Ἀποστολικοῦ, καὶ κρατήσωσι μὲν αὐτοὶ ἓν θέλημα ἀποδεχόμενοι Φώτιον τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην, καὶ γινόμενοι αὐτῷ συγκοινωνοί. οἱ δὲ ἐρχόμενοι ὅσοι μὲν προεχειροτονήθησαν, ἵνα ἀπολάβωσι τοὺς θρόνους αὐτῶν. οἱ δὲ ἐσχάτως χειροτονηθέντες, ἵνα ἔχωσιν ἐκ τῶν αὐτῶν Ἐπισκόπων διατροφὰς καὶ σκεπάσματα ἀρκοῦντα. ς'. Καθεσθέντων ὑμῶν ἐπὶ τῆς Συνόδου μετὰ τοῦ προῤῥηθέντος ἁγιωτάτου Πατριάρχου, καὶ τῶν τῆς ἀνατολῆς τοποτηρητῶν, ἅμα τοῖς λοιποῖς Ἀρχιεπισκόποις, καὶ Μητροπολίταις, καὶ πᾶσι τοῖς Ἱερεῦσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίας, πρὸ τοῦ ἀνα-

γνω-

Γνωσθήτωσαν αἱ ἐπιστολαὶ αἱ πρὸς τὸν βασιλέα ἀποσταλεῖσαι, καὶ ἐρωτηθήτω ἡ Σύνοδος, εἰ ἀποδέχεται αὐτὰς, καὶ ἐὰν φυλάττωσι τὰς μαρτυρίας, ἃς περιέχει ἡ ἐπιστολὴ, ἀποκειμένων αὐτῶν, εἴπατε. Ὁ κύριος ἡμῶν ὁ ἁγιώτατος Πάπας, πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν φροντίδα ποιούμενος, καὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας, καὶ ἑνώσεως, καὶ εἰρήνης προμηθούμενος, ἀπέστειλεν ἡμᾶς τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἵνα τοὺς διεσκορπισμένους συναγάγωμεν; καὶ τοὺς διεστῶτας εἰρηνεύσωμεν, καὶ τῷ ἐλέει τῆς Ἐκκλησίας χεῖρα ὀρέξωμεν, τοὺς κατερραγμένους ἀνορθώσωμεν, ἵνα πάντες ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζωμεν τὸν Πατέρα σὺν υἱῷ, καὶ ἁγίῳ Πνεύματι. ἔστι τοῦτο καλὸν, ἢ οὐχί; Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν, Ὅσα πρὸς εἰρήνην, καὶ ὁμόνοιαν τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶ, καὶ καλὰ, καὶ ἀποδεκτὰ ἡγούμεθα. ζʹ. Τοὺς δὲ διαμένοντας ἐν τῇ αὐτῶν αὐθαδείᾳ, καὶ ταραχῇ, καὶ εἰς τὴν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἀδελφῶν μὴ θέλοντας συνελθεῖν, μηδὲ τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης διαφυλάξαι; μετὰ δευτέραν, καὶ τρίτην νουθεσίαν ὑμῶν τε, καὶ τῆς ἁγίας Συνόδου ποιήσατε αὐτοὺς ἀκοινωνήτους, καὶ παντὸς τάγματος Ἐκκλησιαστικοῦ ἀφορίσατε, ἕως ἂν ἑνωθῶσι τῷ οἰκείῳ Πατριάρχῃ, καὶ τῇ κατ᾽ αὐτὸν Ἐκκλησίᾳ. ηʹ. Ἐξακολουθοῦντες τοῖς κανόσι τῶν ἁγίων Πατέρων, λέγομεν ἵνα μετὰ τὴν ἀποβίωσιν Φωτίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου, μηδεὶς ἀπὸ κοσμικοῦ ἀξιώματος εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως ἀνέλθῃ, καθὼς, καὶ αἱ ἐπιστολαὶ ἡμῶν μαρτυροῦσι. θʹ. Θέλομεν ἐνώπιον τῆς Συνόδου, ἵνα τὸν προρρηθέντα Φώτιον τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην παρακαλέ-

σητε,

σητε, μήτε ὠμόφορον εἰς Βουλγαρίαν ἀποστεῖλαι, μήτε χειροτονῆσαι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ, ἐὰν γὰρ τοῦτο ποιήσῃ, ἐλέγξαι αὐτὸν ἔχομεν κανονικῶς. ί. Θέλομεν ἐνώπιον τῆς ἐνδημούσης Συνόδου ἀνακηρυχθῆναι, ἵνα ἡ Σύνοδος ἡ γενομένη κατὰ τοῦ προρρηθέντος Πατριάρχου Φωτίου ἐν τοῖς καιροῖς Ἀδριανοῦ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τοῦ παρόντος ᾖ ἐξωστρακισμένη, καὶ ἄκυρος, καὶ ἀβέβαιος, καὶ μὴ συναριθμῆται αὕτη μεθ' ἑτέρας ἁγίας Συνόδου. Ἡ ἁγία Σύνοδος ἀπεκρίθη. Ἡμεῖς δι' ἔργων ἀπεκηρύξαμεν, καὶ ἀπεβαλόμεθα, καὶ ἀναθεματίσαμεν τὴν παρ' ὑμῶν λεγομένην Σύνοδον, ἑνωθέντες Φωτίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ ἡμῶν Πατριάρχῃ, καὶ τοὺς μὴ ἀποβαλλομένους τὰ κατ' αὐτοῦ γραφέντα, ἢ λαληθέντα ἐν αὐτῇ τῇ ῥηθείσῃ παρ' ὑμῶν Συνόδῳ, τῷ ἀναθέματι παραπέμπομεν. Ἠλίας Μητροπολίτης Μαρτυρουπόλεως, καὶ Ἠλίας Ἱεροσολύμων τοποτηρητὴς εἶπον. Καὶ πῶς γὰρ ἂν Σύνοδος ῥηθείη, ἡ μυρίων σχισμάτων τὴν Ἐκκλησίαν πληρώσασα; τίς ὀνομάσει Σύνοδον, τὴν Σαρακηνῶν ἀποκρισιαρίους κριτὰς, καὶ νομοθέτας καθίσασαν; ποίαις Συνόδοις ἀριθμηθείη, ἡ πάντων τῶν ἁγίων Συνόδων ἐναντία τολμήσασα. ἡ τοὺς ἀνυπευθύνους, καὶ χωρὶς τῆς οἱασδήποτε ἐξετάσεως καταδικάσασα. ἡ πάντας θεσμοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς, καὶ πολιτικοὺς συγχέασα, καὶ καταστρέψασα; διὰ ταῦτα γὰρ οἱ τῆς ἀνατολῆς ἁγιώτατοι θρόνοι ἀποκηρύκτους τὰς πράξεις, καὶ ἀποβλήτους ἐποιήσαντο, καὶ τῷ ἀναθέματι παρεπέμψαντο. ιά. Βλέπετε ἵνα κατὰ τὸ Ἔνταλ-

μα ἡμῶν οὕτως περιπατήσητε, καὶ μήτε δώρεις συνα-
παχθῆτε, μήτε διὰ κολακείαν, ἢ φόβον ἐκκλίνητε
δεξιά, ἢ ἀριστερά· ἀλλὰ βασιλικῇ ὁδῷ πορεύθητε,
ὡς τὸν τόπον, καὶ τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν, ἣν ὑμῖν διὰ τὴν
εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας δεδώκαμεν ἔχοντες. ἵνα διὰ
τοῦ ὑμετέρου κόπου, καὶ ἀξίου ὑμῶν μόχθου, τὴν χάριν
ἡμῶν, καὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου ἔχητε, καὶ τῆς ἡμε-
τέρας κοινωνίας γένησθε συγκληρονόμοι. Ἡ ἁγία
Σύνοδος εἶπεν. Ἰδοὺ ὁρῶμεν ὑμᾶς κατὰ πάντα τῷ
Ἐντάλματι τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα ἐξακολουθοῦντας.
ἐπ' ἀληθείας γὰρ τοιούτου Ἀρχιερέως μεγάλου τοιούτους
δεῖ εἶναι καὶ τοὺς τοποτηρητάς. Νικήτας ὁ θεοφι-
λέστατος Μητροπολίτης Σμύρνης εἶπεν. Ὁ Θεὸς
οὕτως ἐποίησεν εὑρεῖν ὑμᾶς τὰ πράγματα, ἵνα κἂν
θέλῃ τις ἔξωθεν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν παραγ-
γελμάτων τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα περιπατῆσαι, μὴ
εὑρίσκῃ πρόφασιν. καὶ ὅπου τὰ πράγματα καὶ αὐ-
τὰ ἐκεῖνα ἀναγκάζουσι, κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ πορεύε-
σθαι, οὐ δὲ οἱ ἔχοντες φαύλας γνώμας δύνανται ἐναν-
τία τῶν πραγμάτων ἐλθεῖν. πόσω οὖν μᾶλλον οἱ
ἔχοντες τὴν διάνοιαν αὐτῶν πάσῃ ἀρετῇ κατηρ-
τισμένην, οὐ δύνανται οὕτως παντελῶς ἐκκλῖναι δε-
ξιὰ, ἢ ἀριστερὰ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἤτε τῶν
ἐνταλμάτων τοῦ Ἀρχιερέως τῆς Ῥώμης. Οἱ ἁγιώ-
τατοι τοποτηρηταὶ τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης εἶπον.
Ὁ Προφήτης λέγει, εἰς πάντα ὅσα ἀποστέλλω ἡμᾶς
πορεύεσθε. οὐκ ἤλθομεν πληρῶσαι εἰ μὴ τὸ θέλημα
τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα.
Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν. Ἐναργῶς βλέπομεν, ὅτι

τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἀποστείλαντος ὑμᾶς Ἀρχιερέως πληροῦτε. Φώτιος ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης εἶπε. Θεῖον θέλημά ἐστι τοῦ κατελθόντος ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἀναλαβόντος, ἵνα καταλλάξῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐκπεπολεμωμένον χρόνοις πολλοῖς ἔμπροσθεν, καὶ νῦν ἐρᾷ σὺν ἡμῖν ἡ ὑμετέρα ἁγιωσύνη ὅτι κατὰ τὸ θέλημα, καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα πάντα συνῆλθον. καὶ τὸ ἀντίτυπον οὐδέν ἐστι. καὶ συνέδραμε τῇ ἐκείνου γνώμῃ καὶ ἡ τῶν πραγμάτων φύσις. Οἱ ἁγιώτατοι Τοποτηρηταὶ εἶπον. Τὸ ἔργον ἡμῶν τοῦτό ἐστι, ἵνα δι' ἀγῶνος καὶ μόχθου ἑνώσωμεν τῇ καθ' ὑμᾶς Ἐκκλησίᾳ. διὰ τοῦτο καὶ πολλοὺς κόπους ἐν τῇ ὁδῷ ὑπεμείναμεν. ὅμως οἱ ἅγιοι ἄνδρες διὰ κόπου ἤρεσαν τῷ Χριστῷ. Φώτιος ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης εἶπεν. ἔστι μισθαποδότης ὁ Θεὸς ὁ δοὺς μεγάλους μισθοὺς, καὶ ἀκενώτους ταμιευόμενος ὑμῖν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Πέτρος ὁ θεοσεβέστατος Πρεσβύτερος, καὶ Καρδινάλις εἶπεν. Ἴδε καὶ ὑπογραφαὶ τῶν Ἐπισκόπων, ὅπως ὁμονοοῦντες, καὶ ἀπεδέξαντο Φώτιον τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην σὺν πάσῃ τῇ ἁγίᾳ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ. Ζαχαρίας Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας Ἀναγνόνων, καὶ Βιβλιοθηκάριος τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, ἐν τούτῳ τῷ Κομμονιτωρίῳ ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς Φωτίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου, ἰδιοχείρως ὑπέγραψεν. Μαρῖνος Ἐπίσκοπος, τῆς Ἐκκλησίας Ναρνόνσε, ὁμοίως ὑπέγραψεν. Δομίνικος Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας Τρεβένσης, ὁμοίως. Φλῶ-

ρ☉ Ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Μενδυελένου ὁμοίως ἰδιοχείρως ὑπέγραψεν. Γαυδέριχος Ἐπίσκοπ☉ Βελιτέρνυ, ὁμοίως. Στέφανος Ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Φερεντίνης, ὁμοίως. Λέων Ἐπίσκοπος Γαβένσης Μήσος, ϗ Ἀποκρισιάρι☉ τοῦ ἀποςολικοῦ θρόνου ὁμοίως ὑπέγραψεν ἰδιοχείρως. Πέτρ☉ Ἐπίσκοπος Φορσσοφρενένσου, ὁμοίως. Οὐάλπερτ☉ τῆς ἁγίας Πέτρου Ἐκκλησίας, ὁμοίως. Συμεὼν Ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Φουνδέρων, ὁμοίως. Ἰωάννης Ἐπίσκοπ☉ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Σιγνων, ὁμοίως. Βενέδικτ☉ Ἐπίσκοπος, ὁμοίως. Γρηγόρι☉ Ἐπίσκοπ☉ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Σολβοκανδίδα, ὁμοίως, Βονιφάτι☉ Ἐπίσκοπ☉ τῆς ἁγίας τῶν Βλεραιῶν Ἐκκλησίας, ὁμοίως. Στέφαν☉ Ἐπίσκοπ☉ τῆς ἁγίας τῶν Νεπεσίνων Ἐκκλησίας, ὁμοίως. Γερμανὸς Πρεσβύτερ☉ τοῦ ἁγίου Παύλου, ϗ Ἰωάννου, ὁμοίως. Πέτρ☉ Πρεσβύτερ☉, τοῦ ἁγίου Χρυσογόνου, ὁμοίως. Βενέδικτ☉ Πρεσβύτερ☉ τῆς ἁγίας Βαλβίνης, ὁμοίως. Ἀδριανὸς Πρεσβύτερ☉ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, ὁμοίως. Λέων Πρεσβύτερ☉, ὁμοίως. Ἰωάννης Πρεσβύτερ☉ τῆς ἁγίας Κικιλίας, ὁμοίως. Παῦλ☉ Διάκον☉, ὁμοίως ὑπέγραψεν. Λέων Διάκον☉, ὁμοίως. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Κομμονιτορίου Πέτρ☉ ὁ θεοσεβέστατ☉ Πρεσβύτερ☉, ϗ Καρδινάλις εἶπεν. Ἀρέσκει τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ; ϗ ἡ ἁγία Σύνοδ☉ ἀπεκρίθη. Ἀρέσκει. καὶ μάλιστα αἱ γενόμεναι ὑπογραφαὶ ὑπὸ τῆς κοινῆς εἰρήνης, καὶ ὁμονοίας τῆς

ἁγίας

ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς Φωτίου τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Καὶ ταῦτα εἰπόντες, ἐπεφήμησαν. *Petrus piiſſimus Presbyter, & Cardinalis dixit. Euangelicum comples eloquium, Ego gloriam meam non quæro: eſt qui quærit, & iudicat. ſed ea, quæ circa hæc euenere, tempus probauit. Si autem placuerit ſanctiſſimæ huic & perquam pacatiſſimæ Synodo, legatur traditum nobis Commonitorium, ſiue Præceptio a ſanctiſſimo, & Oecumenico Papa Ioanne, quod omnes noſtri Præſules, & Epiſcopi ſubſcripſere. Sancta Synodus dixit; Legatur. Et aſſurgens Petrus piiſſimus Presbyter, & Cardinalis per Leonem Protoſpatharium, & interpretem legit. Commonitorium fratribus Paulo, & Eugenio Epiſcopis, ſimiliter & Petro Presbytero, & Cardinali noſtris Conſtantinopolim miſſis. I. Diuino auxilio, & precibus ſanctorum Apoſtolorum Conſtantinopolim ingreſſi, quocunque iuſſerit Imperator, vos conferte, & antequam Imperatorem inuiſatis, Apoſtolicas literas nemini tradatis. Cum vero præſentes aſtiteritis Imperatori, literas conſignate, his verbis Imperatorem alloquentes; Veſtram ex Deo maieſtatem veneratur ſpiritualis veſter Pater Dominus Ioannes Apoſtolicus Papa, veſtrum ex Deo Imperium ſingulis diebus inter orandum ſancto Deo committens, vt qui veſtrum deſiderium ex-*

excitauit ad pacem Eccleſiæ conciliandam, retribuat vobis ſuam gratiam, & conſoletur vos proſperis rerum euentibus, & veſtram voluntatem in bonis perficiat. II. *Si voluerit Imperator, antequam legat Epiſtolas, veſtræ miſſionis capita addiſcere; hiſce verbis illi reſpondebitis; Si iubet veſtra maieſtas, percurrat Epiſtolas. Et ſi quæſiuerit, quid illæ contineant, reſpondete; Erga veſtram pietatem, reuerentiam, & ſermones vnionis Eccleſiaſticæ vinculum approbantes, & modis omnibus bene perficientes.* III. *Altero die inuiſentes ſanctiſſimum Photium porrigite Epiſtolam, ſalutantes ipſum, vti addecet, in hunc modum; Veneratur te Dominus noſter Ioannes Apoſtolicus Papa, & vult te habere fratrem, & comminiſtrum.* IV. *Modo quo miſit ad nos Imperator pro reconcilianda Eccleſiæ pace, vt recipiamus ſanctiſſimum Patriarcham Photium fratrem, & comminiſtrum noſtrum, ſupplicationem veſtram exaudiuimus, & iubemus, vt coram vobis in Synodum progrediatur, & recipiat ipſum vniuerſa Eccleſia ſecundum ordinem noſtrarum literarum: recipiatis vos quoque eum in veſtra communione, & miniſterio, vt Euchariſtiam, & miſericordiam Eccleſiæ Græcorum offerat.* V. *Aſſurgentes ipſi dicite. Mandat Dominus noſter ſanctiſſimus Papa, vt omnes, qui varijs in locis extorres a ſolo patrio exulant, ſiue Epiſco-*

ſcopi, ſiue Sacerdotes, ſiue alterius ordinis, qui ad hunc diem vna cum vobis communicare noluerunt, veſtro ſtudio ac labore vniantur Chriſti Eccleſiæ, fiantq; vnum cum vobis, quos aduenientes ſuſcipiet vti parens natos, ſæpiuſque ipſos commonebit, vt cauſa pacis Eccleſiæ Dei conueniant cum Apoſtolico, habeantque cum eo vnam voluntatem, excipientes Photium ſanctiſſimum Patriarcham, & communicantes cum ipſo. Accedentes vero quotquot antea ordinati ſunt, reſtituantur ſuis ſedibus, qui deinceps habeant ex iiſdem Epiſcopis alimenta, & indumenta neceſſaria. VI. Cum ſederitis in Synodo cum prædicto ſanctiſſimo Patriarcha, & Orientalium locumtenentibus, & reliquis Archiepiſcopis, ac Metropolitis, & vniuerſis Sacerdotibus Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, ante omnia legantur Epiſtolæ ad Imperatorem, & interrogetur Synodus, An eas recipiat, & an obſeruet teſtimonia in eas contenta. Cum reſponderit, ſubnectite; Dominus noſter ſanctiſſimus Papa, omnium Eccleſiarum curam habens, & veſtram ſalutem, & vnionem, & pacem procurans, miſit nos ſeruos ſuos, vt diſperſos congregemus, & alienatos animis reconciliemus, & Eccleſiæ miſericordiæ opem feramus, & acciſos erigamus, vt omnes vno ore glorificemus Patrem cum Filio, & Spiritu ſancto. Eſt ne hoc bonum, an malum? Sancta Synodus reſpondit;

Quæcunque ad pacem & concordiam Eccleſiæ faciunt, & bona ſunt, & recipienda eſſe exiſtimamus. VII. Perſeuerantes vero in propria pertinacia, & inquiete, & in vnitatem Eccleſiæ & fratrum conuenire, & vnitatis vinculum conſeruare renuentes poſt ſecundam, & tertiam admonitionem veſtram, & ſanctæ Synodi, eijcite e veſtra communione, & ſeparate eos ab omni Eccleſiaſtico ordine, quouſque vniantur proprio Patriarchæ, & illius Eccleſiæ. VIII. Veſtigijs inſiſtentes ſanctorum Patrum, & decretis dicimus, poſt obitum ſanctiſſimi Patriarchæ Photij nullus ex ſeculari dignitate ad ſedem Conſtantinopolitanam aſcendat vti noſtræ Epiſtolæ teſtantur. IX. Volumus coram Synodo moneri prædictum Photium ſanctiſſimum Patriarcham, vt neque Omophorum in Bulgariam mittat, neque in illa Diœceſi ordinationem teneat. Si aliter fecerit Canonum præſcriptis pœnis ſubiacebit. X. Volumus coram Synodo congregata denunciari, Synodum coactam contra prædictum Patriarcham Photium ſub Adriano ſanctiſſimo Papa Romæ, & in vrbe Conſtantinopolitana, ex nunc eſſe expunctam, irritam, & infirmam, eamque cum alijs ſanctis Synodis non collocari. XI. Sancta Synodus reſpondit. Nos opere ipſo expunximus, & eiecimus, & anathemati ſubiecimus, quam vos vocatis Synodum, communicantes Photio noſtro

ſan-

ſanctiſſimo Patriarchæ; & non eijcientes, quæ contra ipſum ſcripta, aut dicta ſunt in ipſa commemorata a vobis Synodo, anathematizamus. Elias Metropolita Martyropolitanus, & Elias Hieroſolymitani locumtenens, dixerunt. Et quanam ratione Synodus vocabitur, quæ innumeris diſſidijs Eccleſiam repleuit. Quis Synodum illam nuncupabit, quæ ſibi Saracenorum Apocriſiarios iudices, & legum latores conſtituit? Quibus cum Synodis annumerabitur, quæ omnibus ſanctis contraria auſa eſt? quæ innoxios abſque vllo examine condemnauit? Quæ leges omnes Eccleſiaſticas confudit, & peſſum dedit? Etenim propter hæc Orientis ſanctiſſimi throni facta illius expunxerunt, atque infirmarunt, & anathemati tradiderunt. XII. Cauete vt ſecundum hoc noſtrum Commonitorium inambuletis, neq; donis, aut illecebris, aut minis ſeducti dextrorſum, aut ſiniſtrorſum deflectatis; ſed regia via incedite, vti qui locum noſtrum & auctoritatem, quam vobis cauſa Eccleſiaſticæ pacis exhibuimus, poſſidetis, vt veſtro labore, ac ſtudio in rem collatis noſtram gratiam, & Apoſtolicæ ſedis conſequi, & noſtræ communionis participes fieri poſſitis. Sancta Synodus dixit, En iam videmus vos ſanctiſſimi Papæ veſtigijs inſiſtere: reipſa ſiquidem talis magnique Præſulis Legatos tales eſſe addecebat. Nicetas Dei amantiſſimus Metropoli-

polita Smyrnenſis dixit. Deus effecit, vt vos ita diſpoſitas res inueniretis, adeo vt ſi quis voluerit extra præceptionem Dei, & ſanctiſſimi Papæ præcepta incedere, illi nullus prætextus relinquatur, & res ipſæ cogunt, præter viam Dei aberrare, neque qui male ſentiunt, contraria rebus pertentare. Multo itaque minus qui bonam mentem virtutum omni genere colluſtratam poſſident, & nullo modo dextrorſum, aut ſiniſtrorſum extra Dei voluntatem, & præcepta Romani Pontificis declinabunt. Sanctiſſimi locumtenentes ſenioris Romæ dixerunt: Propheta dixit, in omnia, ad quæ mitto vos, procedite. Huc acceſſimus tantummodo, vt voluntatem Dei, & Domini noſtri ſanctiſſimi Papæ compleremus. Sancta Synodus dixit. Plane conſpicimus, vos Dei, & cuius vos miſit Pontificis voluntatem complere. Photius ſanctiſſimus Patriarcha dixit. Diuina voluntas eſt illius, qui de Cœlo deſcendit, & noſtram naturam aſſumpſit, & genus humanum abalienatum a Deo multos ante annos cum Patre reconciliaret. Et nunc videt cum nobis veſtra ſanctitas ſecundum voluntatem, & præceptionem ſanctiſſimi Papæ omnia conueniſſe, & nihil fuiſſe quod contra veniat, ſed naturam etiam rerum cum ipſius ſententia vna pariter confluxiſſe. Sanctiſſimi locumtenentes dixerunt. Hoc fuit opus noſtrum, vt cum contentione atque labore

ve-

veſtræ vniremur Eccleſiæ. Propterea & multos labores in agendo itinere ſuſtinuimus. Sancti quoque viri laborando Chriſto complaciti ſunt. Photius Patriarcha dixit. Deus mercedis dator dat mercedes ingentes, quæ nunquam exinaniuntur, vobis in regno Cælorum recondens. Petrus pijſſimus Presbyter, & Cardinalis dixit; En & ſubſcriptiones Epiſcoporum, quibus ſe vnis animis recepiſſe Photium ſanctiſſimum Patriarcham ſignificatur cum vniuerſa ſancta Romana Eccleſia: Zacharias Epiſcopus Eccleſiæ Anagninæ, & Apoſtolicæ ſedis Bibliothecarius in hoc Commonitorio pro receptione ſanctiſſimi Patriarchæ Photij propria manu ſubſcripſit, Martinus Epiſcopus Eccleſiæ Narconſi ſimiliter ſubſcripſi. Dominicus Epiſcopus Eccleſiæ Triuenſi ſimiliter. Florus Epiſcopus Eccleſiæ Manduręſis ſimiliter propria manu ſubſcripſi. Gauderichus Epiſcopus Veliterni ſimiliter. Stephanus Epiſcopus S. Eccleſiæ Ferentinæ ſimiliter. Leo Epiſcopus Gabenſis miſſus, & Apocriſiarius Apoſtolicæ ſedis ſimiliter manupropria ſubſcripſi. Petrus Epiſcopus Foroſempronienſis ſimiliter. Valpertus ſancti Petri Eccleſiæ ſimiliter. Simeon Epiſcopus S. Eccleſiæ Fundanæ. Ioannes Epiſcopus S. Eccleſiæ Sininæ ſimiliter. Benedictus Epiſcopus ſimiliter. Gregorius Epiſcopus S. Eccleſiæ Siluæ Candidæ ſimiliter. Bonifacius Epiſcopus S. Eccleſiæ Blerenæ ſimiliter.

Ste-

Stephanus Epiſcopus S. Nepeſinorum Eccleſiæ ſimiliter. Germanus Presbyter S. Pauli & Ioannis ſimiliter. Petrus Presbyter S. Chryſogoni ſimiliter. Benedictus Presbyter ſanctæ Balbinæ ſimiliter. Adrianus Presbyter ſancti Laurentij ſimiliter. Leo Presbyter ſimiliter. Ioannes Presbyter ſanctæ Ceciliæ ſimiliter. Paulus Diaconus ſimiliter ſubſcripſi. Leo Diaconus ſimiliter. Commonitorio completo Petrus pijſſimus Presbyter, & Cardinalis dixit; Placet ne veſtræ Sanctitati? Sancta Synodus reſpondit, Placet, & potiſſimum ſubſcriptiones factæ pro communi pace, & concordia ſanctæ Dei Eccleſiæ, & de receptione Photij ſanctiſſimi, & Oecumenici Patriarchæ. Et his dicta laudantes, fauſta precati ſunt.

Hic vt vides contenta voce profitentur, ſubſcriptum fuiſſe hoc Commonitorium, ſiue a Synodo Romana dictatum, ſiue Photianis artibus conceptum, ſiue a Romano ſermone alijs additis, vel detractis malitioſe in Græcum transfuſum, pro pace, & vnione Eccleſijs concilianda, & reſtitutione Photij, nulla facta mentione de dogmate. Ergo poſtremæ iſtæ Actiones, inquibus agitur de dogmate, a Photianis confictæ ſunt & additæ, quod eſt præter mentem, & præceptionem Pontificis Romani, qui mandat, extra contenta in Commonitorio nihil

hil aliud audendum, & poſtulata etiam ab Imperatore, qui nihil aliud rogat, quam reſtitutionem Photij ob pacem Eccleſiarum, clamante quoque Synodo; Ὅσα πρὸς εἰρήνην, καὶ ὁμόνοιαν τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶ, καὶ καλὰ καὶ ἀποδεκτὰ ἡγούμεθα. *Quæcunque ad pacem, & concordiam Eccleſiæ faciunt, & bona ſunt, & recipienda eſſe exiſtimamus*. Ergo vel iſta Synodus, vel hæ poſtremæ Actiones Synodus non ſunt, ſed Photianorum commenta. Et nullam tum fuiſſe quæſtionem de dogmate, ex ipſo Photio manifeſte elicitur. Latinos Proceſſionem Spiritus etiam ex Filio profiteri non neſciebat Photius. pellitur Ignatius. Photius ſubſtituitur, & petit confirmari a Nicolao, multa eloquentiſſime in ſui defenſionem congerens, vt conſtat ex Epiſtola ipſius ad Nicolaum. nullum ibi eſt verbum de dogmate. Nicolaus cauſæ momenta examinat, tum inuaſorem declarans Photium condemnat. Sic Photius exauctoratus in rabiem verſus inter alia, dogma quoque Latinorum de Proceſſione Spiritus criminatur. Si dogma Latinorum error, aut hæreſis eſt, quare petit ſuam confirmationem ab Hæretico, qua vel ſola ſtabilitatem in throno ſibi promittit? Si hæreſis non eſt, improbum ſe gerit cum Romanis, dum illis opponit crimen, quod crimen

non

non eſt. Et modo in hac Synodo reſtitutus à Ioanne, Ioanni crimen obijceret. quod ſi crimen eſſe pro certo in Eccleſia haberetur, iam ipſa ſua reſtitutio per Ioannem hæreticum facta, in diſcrimen veniret, & prorſus rueret. Eſt ergo Ioannes Catholicus proceſſionem Spiritus etiam ex Filio clamitans, & Photium reſtituens, & ab eodem Photio laudibus in hac eadem Synodo exornatus. Quare Actiones iſtæ addititiæ ſunt, ne reconciliatio Photij vertatur in dubium.

Sed neglectis in Commonitorio minutioribus, conſideremus, an Synodus præcepta ſibi à Ioanne compleuerit, quibus non completis Ioannes ipſe Acta confringens, reddit irrita, licet nonnulla de his ſupra adnotauerimus. Primum eſt, ne inpoſterum Conſtantinopolitanus in Bulgariam ordinationes teneat; neque Sacerdotes mittat; ſi contrauenerit, non abibit inultus, ſed Canonum præſcripto caſtigabitur. Non obediunt Photiani, alia atq; alia cauſantes, & negotium ad Imperatorem remittunt. Act. 4. Ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν ἡμεῖς καὶ προαποδεξάμεθα τῇ ἡμῶν ἀγάπῃ τι, καὶ πάλιν λέγομεν, ὅτι ὁ περὶ ἐνορίας λόγος τῆς παρούσης δέεται ὑποθέσεως, καὶ καιρὸν ἴδιον ἐπιζητεῖ. ὅμως οὖν μεθ' ὑμῶν συμπαρακαλοῦμεν τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα περὶ τούτου, καὶ ὡς ἂν ὁδηγή-

στῇ αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ ποιήσῃ, τῶν θείων, καὶ ἱερῶν κανόνων συμπνεόντων, καὶ διασωζομένων ἡμῖν, στεργόμεθα, καὶ συνδοκοῦμεν καὶ ἡμεῖς. *Sancta Synodus dixit. Nos ante etiam veſtra Sanctitati diximus, rurſuſque dicimus, longe eſſe ab hoc argumento de Diœceſibus quæſtionem, & tempus proprium, & opportunum exquirere. Nihilominus vobiſcum vna piiſſimum noſtrum Imperatorem precamur, vt decernat de hoc, vti ipſum Deus direxerit, & ordinauerit, dummodo ſacroſanctorum Canonum conſenſum, atque vnitatem nobis ſeruauerit; tum etenim illius decreta excipiemus, illiſque calculum addemus.* Secundum, ne quis in poſterum ex laico in ſacros ordines promoueatur, quod & in Epiſtolis id inculcauerat, contra leges Eccleſiaſticas eſſe. Reſpondent Photiani, id non eſſe contra legem Eccleſiaſticam, ideoque morem vniuſcuiuſque Eccleſiæ ſeruandum; Βασίλειος ὁ θεοφιλέστατος Μητροπολίτης Μαρτυρουπόλεως καὶ τοποτηρητὴς, καὶ Ἠλίας ὁ θεοσεβέστατος Πρεσβύτερος καὶ τοποτηρητὴς, ἔτι δὲ καὶ Κοσμᾶς ἀποκρισιάριος Ἀλεξανδρείας εἶπον. τοῦτο κατ' οὐδὲν ἐναντιοῦται τῷ ἐκκλησιαστικῷ θεσμῷ. Καὶ γὰρ καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια καὶ ὁ Πατριαρχικὸς τῆς Ἀντιοχείας θρόνος, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς ἁγίας πόλεως, ἐν οἵῳ δ' ἂν τάγματι εἴ τε λαϊκῶν, εἴ τε κληρικῶν δι' ἀρετὴν τοὺς λοιποὺς πλεονεκτοῦντα, ἐπὶ τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον ἀναβιβάζειν οὐ παραι-

τιμῶνται. οὐ γὰρ διὰ μόνους κληρικοὺς κατῆλθεν ἐπὶ γῆς ὁ Χριστὸς, οὐδὲ τούτοις μόνοις ἀπέκλεισε τὰ τῆς ἀρετῆς ἆθλα, ἀλλὰ παντὶ τῷ χριστιανικῷ πληρώματι. τοῦτο οὖν εἰ δοκιμασθείη παραδεχθῆναι, πάντες οἱ ἀρχιερατικοὶ θρόνοι εἰς ἐρήμωσιν, καὶ ἀπώλειαν ἔχουσι καταστῆναι. οἱ γὰρ πλείους τῶν διαλαμψάντων ἐν ἡμῖν ἀπὸ λαϊκοῦ τάγματος τοὺς ἀρχιερατικοὺς κατεπιστεύθησαν θρόνους. ἡμεῖς ἐπὶ τούτῳ συναινέσαι οὐ δυνάμεθα, ἵνα μὴ κατὰ τῶν ἀρχιερέων ἡμῶν φωραθῶμεν ψῆφον ἐξάγοντες. ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπεν. ἕκαστος θρόνος ἔχει ἀρχαῖά τινα παραδεδομένα ἔθη. Καὶ οὐ χρὴ πρὸς ἀλλήλους περὶ τούτων φιλονεικεῖν, καὶ ἐρίζειν. Φυλάττει μὲν γὰρ ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία τὰ ἔθη αὐτῆς, καὶ προσῆκόν ἐστι. Φυλάττει δὲ, καὶ ἡ Κωνσταντινουπολιτῶν Ἐκκλησία ἴδιά τινα ἔθη ἄνωθεν παραλαβοῦσα. ὡσαύτως καὶ οἱ τῆς ἀνατολῆς θρόνοι. Εἰ μὲν οὖν ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀπὸ λαϊκῶν παρεδέξατο εἰς ἀρχιερέα, φυλαττέτω τοῦτο. προσῆκον γάρ ἐστιν ὅρια πατέρων μὴ παραβαίνειν. ἐπεὶ δὲ οὔτε οἱ ἀνατολικοὶ τοῦτο παρεφυλάξαντο, οὔτε ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία Κωνσταντινουπολιτῶν Ἐκκλησία, δεχόμεθα μὲν ἀεὶ ἀπὸ τῶν κληρικῶν, καὶ λαϊκῶν τοιούτους ἀναδείκνυσθαι, ὥστε τὴν ψῆφον τῆς ἀρχιερωσύνης ὑπ' αὐτοὺς ἔρχεσθαι. Ἂν δὲ ἐν αὐτοῖς μὴ ὦσι τοιοῦτοι, ἐν δὲ τῷ λαϊκῷ τάγματι ἐπιτηδειότεροι φανῶσιν. οὐδεὶς τοὺς ἐπιτηδειοτέρους καταλιμπάνων, οὐδὲ τοὺς ἀξιωτέρους, εἰς τοὺς ἀνεπιτηδείους, καὶ ἐλάττους κατὰ τὴν ἀξίαν τὴν αὐτοῦ παρελκύσει ψῆφον. *Baſilius Dei amantiſſimus Mar-*

ty-

tyropolitanus Metropolita & Locumtenens, & Elias piʃſimus Presbyter & Locumtenens, Coſmas item Apocriſiarius Alexandrini dixere; Hoc Eccleſiaſticis Canonibus non aduerſatur; Nanque Alexandrinus, & Patriarchalis thronus Antiochenus, & ſimiliter ſanctæ Ciuitatis, in quocunque ordine ſiue ſeculari, ſiue clericali inuenerint virtute reliquis alijs præſtantiorem, ad archieraticam ſedem promouere non dedignantur: neque enim ob ſolos Clericos Chriſtus in terram deſcendit, neque illis ſolis virtutis præmia circumduxit, ſed vniuerſo Chriſtianorum complemento. Hoc itaque ſi approbatum fuerit receptumque, omnes Archieraticæ ſedes in deſolationem atque interitum abibunt. Potior enim eorum pars, quæ apud noſtros inclaruit, ex laicali ordine ad Archieraticas ſedes euecti ſunt. Nos huic aſſenſum præbere non poſſumus, ne contra noſtros Præſules ſententiam tuliſſe deprehendamur: Sancta Synodus dixit; Singulæ ſedes habent ſingulares ſuas proprias conſuetudines, neque pro ijs cum alijs in controuerſiam veniendum eſt, & decertandum. Obſeruat ſiquidem Romana Eccleſia ſuas conſuetudines, quod & conuenit. Obſeruat itidem & Conſtantinopolitana Eccleſia quaſdam ſuas conſuetudines ab antiquo tempore ſibi traditas, ſimiliter & throni Orientales. Quare ſi Romana Eccleſia nunquam ex laico in Præſulem

Q admi-

admiſit, id obſeruet: nanque conuenit terminos maiorum non præuertere. Veruntamen cum id neque Orientales throni, neque noſtra ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia ſimile quid acceptauerit, ſupplices Deo continuo vota reddimus, vt ex Clericis, & Laicis tales proueniant, qui digne calculum Præſulatus in ſeſe admittant: quod ſi inter Clericos tales non fuerint, & ex Laico ordine aptiores inuenti fuerint, nemo aptiores reſpuens, neque extraneos in ineptos & dignitate inferiores calculum ſuum proÿciet. Quod erat tertium, non abſimili ratione eludunt. Ὥστε μὴ ἐξ ἄλλης Ἐκκλησίας προάγεσθαι εἰς ἀρχιερέα τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν Ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν Καρδηναλίων, Πρεσβυτέρων, καὶ Διακόνων. ἡ ἁγία Σύνοδος εἶπε. τοῦτο τὸ κεφάλαιον συμπεριλαμβάνεται τῷ προτέρῳ, ἐπειδὴ μὲν ὁ Θεὸς τὴν Κωνσταντινουπόλεως ἁγίαν Ἐκκλησίαν οὕτως ἐξευγενισθῆναι, καὶ περιφανῆ γενέσθαι, ὥστε τοὺς ἐν αὐτῇ Πρεσβυτέρους, καὶ Διακόνους προλάμπειν ἁπάντων τῶν ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν, καὶ ἐξουσίαν Ἱερέων, καὶ Διακόνων. ἵνα καὶ ἐξ αὐτῶν μόνων ἐπὶ τὸν μέγιστον θρόνον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀναβιβάζωνται. ἂν δὲ ὁ καιρὸς τοιούτους οὐ δείξῃ ἐξ ὧν ἔχει ἡ Ἐκκλησία, ὁ προλάμπων, καὶ προέχων κατ᾽ ἀρετὴν, ἐκεῖνος καὶ τῆς βασιλευούσης πόλεως τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα κοινῇ πάντων ψήφῳ ἀναδείξεται τῶν προκρίνειν εἰδότων τὸν ἐν ταῖς μείζοσι ἀρεταῖς ἐξεταζόμενον τοῦ ἐν ταῖς ἐλάττοσιν:

Non

Non eſſe ex alia Eccleſia in Præſulem Conſtantinopolitanum, ſed ex ipſius Cardinalibus, Presbyteris, & Diaconis promouendum. Sancta Synodus dixit. Hoc caput continetur in priori. Et vtinam Deus concederet ſanctæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ſic nobilitari, & inclareſcere, vt qui in ea ſunt Diaconi, & Presbyteri, omnium, qui ſub ditione Græcorum ac dominatu viuunt, omnibus Sacerdotibus, ac Diaconis præſtantiores ſint, vt ex ijs ſolis in maximum hunc thronum promoueri poſſint. Quod ſi tempus tales non oſtenderit ex Eccleſiaſticis, qui virtute, & alijs prærogatiuis alios antecellant, ille regiæ vrbis dignitatem archieraticam communi omnium calculo in ſe ſuſcipiet, quem qui ſibi iudicium aſſument, vti maioribus virtutibus præditum, ſi cum eo, qui inferior eſt, comparetur, elegerint. Et hac ratione Synodus iſta Photiana, reſtitutionem Photij, & ſui confirmationem a Ioanne Pontifice Romano expectans, mandatis Pontificijs obtemperat; & ad nutum Ioannis præſto eſt. Cum ergo Synodus legitima non eſt, quæ mandata ſibi a Romano non obſeruat, concludamus, Photianam hanc haud morigeram Pontifici Synodum non eſſe, & conſequenter Synodica illius attendenda non eſſe, neque Photium reſtitutum, cui ſi reſtitutio placita erat, quæ exigebantur a Romano,

vti dignitate, & auctoritate antecedente, poſt delictorum confeſſionem, & peractam pœnitentiam, & abſolutionem acceptam, mandatis obtemperandum erat. Idq; cum non fecerit, mirum non eſt, ſi poſt compertas fraudes, & Legatorum præuaricationem, quidquid erat geſtum in ea Ioannes infregit, & infectum eſſe declarauit.

CAPVT XII.

Ioannis Henrici Hottingeri, Ioannis Henrici Bœcleri, & Roberti Creyghtoni de Photio mendacia recluduntur, & redarguuntur.

EXpedirem exitum meæ diſſertationis, ni Magiſtellus ex Zuingliana ſchola Tigurinus ſolemni ſuo more, vt in alijs omnibus immaniter inſaniret, cum de diſſidijs inter Pontifices Romanos Nicolaum & Adrianum, & Photium agit. Scribit; *Fuit illi*, Photio, *lucta cum Ignatio eiuſque ſectatoribus, qui eum accuſabant, quod non recte ſucceſſiſſet Ignatio contra ius, & Canones depoſito. Deinde etiam cum Pontifice Romano ipſi ea de re certamen fuit ingens, quod is ex ambitione dominatum ſibi ſuper Eccleſias vindicaret, ac omnes controuerſias ad ſuum ſo-*

ſolius arbitrium, & ſententiam definiri contenderet, & ſcripſit librum contra Nicolaum Pontificem, quem a pluribus Epiſcopis ſubſcribi curauerat, vt patet ex libro Pontificali in vita Adriani II. Tertio cum Baſilio Imperatore parricida, qui eum ab officio remouit, diſſimulans cauſam veram, & prætendens aliam, quod alienam ſedem, nimirum Ignatij iniuſte obtineret: & iuſſit eum Romæ coram Adriano II. litigare: Miſit etiam librum illius contra Nicolaum ſcriptum ad Adrianum, qui iſthic in Synodo damnatus, & exutus eſt, ac miſſi Legati Conſtantinopoli in Synodo Photium declararunt depoſitum, & excommunicatum, vt patet ex Actis eius Synodi. Poſtea tamen cum Baſilius fraudes Romanas agnouiſſet, & Ignatius e viuis ſublatus eſſet, Photium reſtituit in priſtiuam ſedem, vnde iterum expulit Leo Philoſophus Imperator, ac in Armeniorum Monaſterium relegauit, vbi videtur eſſe mortuus. Et hic nugipolyloquides, licet *aphoriſtice* ſcribat, vel legiſſe hiſtorias, vel lectas non intellexiſſe, vel rerum momenta nullo pacto examinaſſe dicetur. Credant ſcioli, credant feſtiui Saperdæ. Recte ergo tulerit Hottingerus, ſi poſt tot ſua mendacia, atque impoſturas de rebus Eccleſiaſticis Græcorum in duabus non magnis paginulis a nobis diſcuſſas, atque diffamatas, hic quoque no-

nis hiſce apophoretis accumulari. Scripſe-
rat ſupra, *Baſilius a Photio tanquam homicida
excommunicatus ſacris fuit prohibitus*. Sequi-
tur Zonaram, qui ad hæc tempora inaudi-
tam eiectionis Photianæ cauſam ex Geor-
gij Hamartoli Hiſtoria, vt puto, extraxit,
vt videre potes, ſi huiuſce hiſtoriam præ
manibus habes, ſin minus, beabo te, ſi verba
exſcripſero. Sunt vero. Τοῦ δὲ Βασιλέως ἐν
τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰσελθόντος, καὶ τῆς ἀχράντου θυσίας
μεταλαβεῖν βουληθέντος, ὁ Πατριάρχης Φώτιος τῆς
θείας αὐτὸν ἀπεῖρξε μεταλήψεως, ἀνδροφόνον ἀπο-
καλῶν, καὶ λῃστὴν, καὶ τῶν ἀχράντων μυστηρίων
ἀνάξιον. ἐφ᾽ οἷς θυμωθεὶς ὁ Βασιλεὺς ἐκ Ῥώμης
Ἐπισκόπους ἐλθεῖν παρεσκεύασε, τόμον ἐπιφερο-
μένους τοῦ Πάπα, καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τοῦτον
ἐξώθησεν, Ἰγνάτιον δὲ τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην
προεχειρίσατο τὸ δεύτερον, *Cum vero in Eccle-
ſiam ingreſſus eſſet Imperator, & immaculati
Sacrificij particeps fieri vellet, Patriarcha
Photius a diuina Communione exturbauit,
homicidam vocitans, & prædonem, et imma-
culatorum Myſteriorum indignum. Quibus
exaſperatus Imperator, Roma Epiſcopos By-
zantium aduocauit Tomum Pontificis ferentes,
& ſic eum e Patriarchali ſede expulit; Sanctum
vero Ignatium Patriarcham ſecundo promouit*.
Baſilium nempe a Photio vti homicidam a
piorum ſocietate, & communione fuiſſe
ſe-

ſecluſum, ideoque Photij abdicationem procuraſſe: nec aduertit tot aliorum illius temporis ſcriptorum, quibus res ſimiles exploratiſſimæ fuerunt, ſecluſionis ſimilis nulla habita ratione, aliam, atque aliam cauſam in medium attuliſſe, Nicolaum Papam, Acta Concilij octaui, Nicetam, Stylianum, Conſtantinum Porphyrogennetam, Baſilium ipſum, & alios. Et tamen ſi conferatur ad hos imi ſubſellij vir, longe poſt hæc tempora vixit. Si licuit Zonaræ ſchiſmatico auctorem ſchiſmatis Photium fingendo alia omnia commentitio præſidio tutari, liceat nunc quoque Hottingero Hæretico fabuloſo mendacio innixum hiſtoriam, quam ex vero proferre profitetur, præuertere, & Photij diuini cultus impetum debuccinare, qui intra vnius morulæ, vt ita dicam, ſpatium, cauſam examinauit, homicidij reum Imperatorem comperit, & in eum vti homicidam ſententiam ferendo e ſacris excluſit. Michaël ſiquidem vigeſimo quarto die Septembris occiditur, Photius vigeſimo ſeptimo eiuſdem menſis procurante Baſilio eijcitur, & reſtituitur Ignatiūs. Non eſt hæc via iuris, & ratio, ſed turbulenta rerum omnium concuſſio. His adde, etiam ſi male affectus in Baſilium Photius eſſet, id minus conficere, & addere

extremum actum fabulæ perexiguum tempus non conceſſiſſe. Nanque ſtatim atque ſummam Imperij Baſilius tenuit, & vt ita dicam, eodem ipſo momento legatos a Photio ad Pontificem reuocauit, & abſque vllo decreto Pontificio eijcit Photium, & audiens ob dienſque Nicolao preſſo tenore exauctoratum in Monaſterium Scepem dictum relegat, & Ignatium etiam abſentem reſtituit, quod mihi ſanctiſſimus item & eloquentiſſimus illius æui ſcriptor Michaël Syncellus vno verbulo ſignificauit, *παρευθὺ, continuo, ſubito, ſimul atque in potestate ſua dominium fuit*. Audiatur, Ὁ δὲ ἀδίκως καθαιρεθεὶς μετ᾽ εὐφημίας τῷ ἱερατικῷ θρόνῳ ἀποκαθίσταται, τοῦ ἐκ Μακεδόνων Βασιλέως τὸν θρόνον τῆς βασιλείας τηνικαῦτα παρειληφότος. Ὃς καὶ παρευθὺ τὸν μέγαν, καὶ νέον θεοφόρον Ἰγνάτιον ἐκ τῆς πολυετοῦς ἐξορίας ἀνακαλεῖται, καὶ τῇ τοῦ λαοῦ παντὸς αἰτήσει πεισθεὶς, λαμπρῶς, καὶ μεθ᾽ ὅσης εἰπεῖν οὐκ ἔνι τιμῆς εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ἀναβιβάζει θρόνον. *Iniqua vero ſententia damnatus Ignatius ingenti cum gloria ſacram ſedem recuperauit, ſimul ac Baſilius Macedo imperium accepit, qui continuo eximium, & nouum hunc Deiferum Ignatium, ex diuturno exilio reuocatum, permotus vniuerſi populi poſtulatis ſummo cum honore, ſummaque veneratione in Patriarchium reſtituit.*

Et

Et tempora ad vnguem Niceta Paphlago ſubdiſtinxit; Καὶ ὁ Μιχαὴλ ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας κυρίου πεποιηκὼς τελευτᾷ, πρώτη μὲν ἰνδικτιῶν ἔχεν ἀρχὴν εἰκάδι δὲ καὶ τετάρτην ὁ Σεπτέμβριος. καὶ ὁ Βασίλειος πρὸς τὰ βασίλεια κατευθυνόμενος, Αὐτοκράτωρ ἀνηγορεύετο. παραυτὰ δὲ πέμψας εἰς καταδρομὴν ἐπὶ περὶ τὸν Ζαχαρίαν Χαλκηδόνος ἐκ μέσου ἀπέστρεψε τῆς ὁδοῦ. Τῇ ἑξῆς δὲ μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν Φώτιον καταβιβάζει, καὶ ἐν Μοναστειῷ τινὶ καλουμένῳ Σκέπη τοῦτον εὐθὺς ὑπορίζει, καὶ τῇ ἐπαύριον Ἠλίαν τὸν περιφανέστατον τοῦ βασιλικοῦ στόλου δρουγγάριον σὺν τῷ βασιλικῷ δρόμωνι πρὸς τὸν ἁγιώτατον ἀποστέλλει Πατριάρχην, ὅπως αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μετὰ τῆς πρεπούσης ἀνενέγκῃ τιμῆς. *Cumque malum feciſſet Michaël in conſpectu Eccleſiæ Dei, periјt initio indictionis primæ, IX. Kal. Octobris, Baſilius regia occupata Imperator eſt conſalutatus; qui miſſis ad reuocandum ex itinere Zachariam, illum e media via retraxit. Poſteroque die quam renunciatus erat Imperator, Photium de throno deturbatum in Monaſterium Scepen appellatum eijcit. Poſtridieque Eliam ſplendidiſſimum regiæ claſſis Drungarium cum Dromone regio, ſeu celoce ad ſanctiſſimum Patriarcham ex Inſula Conſtantinopolim ea, qua par eſt, honoris pompa reducendum, mittit.* Idemmet Imperator Baſilius in ſuo Epanagnoſtico de-

declarat, ante communes Reipublicæ curas dediſſe operam, vt Eccleſiaſticæ controuerſiæ componerentur; Τῆς θείας καὶ φιλανθρώπου προνοίας τὰ πηδάλια τῆς οἰκουμενικῆς ὁλκάδος ἡμῖν ἐγχειρισάσης, πᾶσαν ἐθέμεθα σπουδὴν, καὶ πρὸ τῶν δημοσίων φροντίδων τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἔριδας διαλῦσαι. *Cum diuina, & benigniſſima Dei prouidentia nobis orbis terræ gubernacula commiſerit, omnem dedimus operam, vt etiam ante communes Reipublicæ curas Eccleſiaſticæ controuerſiæ componantur.* Quod etiam faſſus eſt Ignatius in acclamatione ad Synodum. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς τὸν μὲν Φώτιον καθεῖλεν, ὃν ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία τὸν ἀσυνείδητον, καὶ ἀκατάστατον προσαγορεύει καὶ ταβελλάριον, τὴν δὲ ταπείνωσιν ἡμῶν πολλὰ δεινὰ παθοῦσαν ἀνεκαλέσατο εἰς τὸν ἴδιον θρόνον. ταῦτα δὲ πεποίηκε τοῖς ὅροις ἐξακολουθήσας τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Νικολάου, οὓς ἐκεῖνος συνοδικῶς ἐξεφώνησε, καὶ δι' ἐπιστολῶν ἐνταῦθα ἀπέστειλεν. *Hic Imperator Photium expulit, quem Romana Eccleſia vtpote virum conſcientiæ expertem, & inordinatum appellat Tabellarium, noſtram vero humilitatem multa perpeſſam in thronum proprium reuocauit. Quæ ille Baſilius ex beatiſſimi Papæ Nicolai decretis, quæ Papa in Synodo ediderat, & per litteras hæc miſerat, fecit.* Tum ſubdit; Ἐπεὶ δὲ μετὰ τοῦτο πολλὴν ἔχει φροντίδα συναγαγεῖν τοποτηρητὰς ἐκ τῶν ἄλλων πατριαρχικῶν θρόνων,

καὶ

καὶ Σύνοδον συστήσασθαι οἰκουμενικὴν, εἰς πέρας ἤγαγε τοῦτο. *Deinde omnem operam dedit, vt ex alijs Patriarchijs legatos euocaret, Conciliumque generale cogeret, eamque rem perfecit.* Primum itaque decretum Nicolai ſequens Imperator Photium expulit, Ignatium reſtituit. Deinde aduentum Legatorum ex alijs Patriarchijs procurauit, & Synodum cogit. Statim itaque atque conſalutatus eſt Baſilius Imperator deiectionem Photij, & reſtitutionem Ignatij meditatus, tribus diebus, vt videre eſt, abſoluit. Non potuit ergo Photius Baſilium, quem eo tempore nec viderat plane, vti homicidam a communione repellere: nec potuit Baſilius, cum in occupando, atq; ſtabiliendo Imperio totus inuigilaret, ſacris myſterijs adeſſe; nec potuit illo trium dierum ſpatio a tribunali Pontificio in fauorem Ignatij placitum obtinere, quo innixus depoſitionem Photij, & reſtitutionem Ignatij obfirmaret: niſi miſſi Baſilij ad Romanum, rurſuſque Legati Pontificij ad Baſilium ad abrogandum Photio magiſtratum ſphærulæ fuere plumbeæ pyrio puluere ex tormento æneo violenter expulſæ, vel vortex igneus ab Oriente in Occidentem recurrens, retortuſque per partes omnes perleui momento, qui perexiguo trium dierum tempore, certe curſu præuertere

tere ventos non potuere, Romam auolarent, & ante Pontifices Nicolaum, & Adrianum diſcuſſa cauſa Photij, Byzantium condemnationis Photianæ ſententiam reportarent. Baſilium fortunatum, qui eiuſmodi nuncios habeat! Certum eſt tamen, de abdicato Photio, & reſtituto Ignatio Baſilium ad Pontificem literas dediſſe. Sed extendamus tempora, & dies producamus in annos, neque tum Photius tanto auſu fuiſſet: His iiſdem Hamartoli, quo duce forte ſimilia de Photio narrat Zonaras, in hoc negotio non leuis oſcitantia deprehenditur. Nam Baſilius, etiamſi dolore repulſæ imaginatione; tantummodo agitatæ exaſperatus, non ſtatim a Pontifice Epiſcopos, Tomumque pro depellendo Photio procurauit, ſed iam latæ in Photium e Pontifice inſiſtens, eam veluti miniſter cum fide, & cura executus, Photium magiſtratu ſpoliauit, Ignatium immiſit. Quod ipſe palam edicit Adhortatione ad Synodum; Τὴ δὲ τὸν ἱερώτατον Πατριάρχην ἐπὶ τὸν ἴδιον ἀνακάμψαι θρόνον, οὐ τῆς ἐμῆς βασιλείας ἔργον τότε, ἢ ἐπινόημα γέγονεν. ἀλλ᾽ ὁ ἁγιώτατος Πάπας Νικόλαος τὰ περὶ αὐτοῦ μαθὼν ἀκριβῶς τὴν ἀποκατάστασιν ἐποιήσατο, καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλε μετὰ πάσης τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας σὺν αὐθισαμένους τῇ τοιαύτῃ ψήφῳ. *Patriarcham vero ſacratiſſimum* Ignatium *ad*

ſuam

ſuam regredi ſedem, non mei opus Imperij, nec conſilium fuit, ſed ſanctiſſimus Papa Nicolaus cauſa Ignatij diligenter excuſſa, vt ille reſtitueretur, ſanxit, atque ex totius Eccleſiæ Romanæ, decreto omnes, qui reſiſterent anathemate percuſſit. Poſtmodum ne videretur in ſacra temerarie manus appoſuiſſe, Pontificem certiorem de functione operis fecit, & Epiſcopos rogauit, qui ad nutum Pontificis cauſam examinarent, & definirent. Sic Adrianus, quando iam Nicolaus e viuis exceſſerat, in Pontificatum promotus Legatis miſſis in Concilio generali Byzantij coacto, Anno Adriani ſecundo, Baſilij tertio, & Chriſti octingenteſimo ſexageſimo ſexto, cauſa Photij, atque Ignatij diſcuſſa, Photius damnatur, Ignatius reponitur. Quare imaginaria iſta Baſilij e ſacris repulſa a Zonara putide quæſita, & fortaſſe etiam a nebulonibus hiſtoriæ Hamartoli appenſa expungenda eſt. Et quis crederet Photium in dignitate nutantem, nec certum pro ſua confirmatione, quid ageret, verſutum, & ad omnia factum, rebus publicis extra menſuram aberrantibus, in id tantum non animum intendiſſe, vt noui beneuolentiam Principis non odia in ſe conuerteret? neque enim is erat, vt ſuis commodis ſacra præponeret, quod ex actis ab ipſo ſub Michaële,

&

& Barda ſuis promotoribus ſatis compertum eſt: nanq; cum Michaël irriſor peſſimus ſacra inſultabat, Photium ab eiuſmodi impietatibus non auocaſſe Imperatorem, ſed eas obmuteſcendo per ſummam adulationem comprobaſſe, intentum in confingendis aduerſus Ignatium criminibus, vt eo vita priuato, ſedem ſibi firmius ſtabiliret, enarrant pluribus Nicetas in vita Ignatij, & alij, quos ſupra laudauimus. Et in Actis Octauæ Oecumenicæ Synodi ſæpius conclamatur, *Mimorum res ſacras eludentium Patriarcha*. Et ne deſint Pappomaſtiges, audiatur Georgius Scholarius, qui & Gennadius Monachus Syntagm. 1. cap. 3. Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ Φωτίου τελευταῖον συνέβη. ὁ γὰρ αὐτὸς καὶ διελεῖν τὰς Ἐκκλησίας προήχθη χρώματι τῇ διαφορᾷ τῆς δόξης χρησάμενος, καὶ πάλιν τὰς τῶν Ἐκκλησιῶν συμβάσεις, μισθὸν ἀπέδωκε τῶν ἰδίᾳ συμφερόντων αὐτῷ, ἵνα κακοῦ τὸ κακὸν μεῖζον ὠνήσηται τοὔλαττον. οὕτω γὰρ δὴ μᾶλλον λέγειν, ἢ ὡς εἴωθε λέγεσθαι. *Hæc eadem & de Photio tandem contigerunt. Hic enim & diuidere Eccleſias aggreſſus, prætextu vſus differentiæ dogmatis, rurſum Eccleſiarum confœderationes ob propria ſua commoda pretio nundinatus eſt, vt maiori malo minus ſibi mercaretur. Ita enim potius enunciandum eſt, quam pro more enunciatur*. Et Baſilio Imperatori prudenti, ſerio, ſobrio,

re-

rebus agendis, & moribus corrigendis, & iuſtitia reſtituenda intento, Photius multorum criminum reus homicidium obieciſſet, eumque ſacris interdixiſſet? ſubdebat, *ad quem paulo poſt redijt*. Minimum tempus ſunt Hottingero decem anni. Decimo ſiquidem anno a tempore, quo ab Oecumenica Synodo reſtitutus eſt, Ignatius diem ſuum obijt.

Fuit ei lucta cum Ignatio. Sed non ex æquo. Photius tyrannide Bardæ, & ſtupore Michaëlis, & ſceleratorum hominum artibus potens, & audax; Ignatius ſoli diuino auxilio fidens. Photius inuaſor, & aliena per oppreſſionem eripiens; Ignatius ſuis, vi ſubigente, ſpoliatus iniuſtiſſime. *Deinde etiam cum Pontifice Romano*. Qui iudex vtriuſque ſedebat, ius dicens, & iniuſte occupata poenis occupatori indictis reſtituens. Cum Domino ſiquidem, legemque ferente, ſtulte certamen ſuſcipitur a ſubdito, cum capite a membro, cum vniuerſali Eccleſiarum rectore a particulari Patriarcha, cum antiquiſſimo a iuniori, cum diuino iure conſtituto ab humano fauore, & gratia ſecundo denunciato. *Quod is ex ambitione dominatum ſibi ſuper Eccleſias vindicaret, & omnes controuerſias ad ſuum ſolius arbitrium, & ſententiam definiri contendat*. Solemne

hoc

hoc eſt Hæreticorum effatum, qui vt imminuant Romani Pontificis auctoritatem ſimilia nugantur. Pontifex dignitatem quam poſſidet, non ambit, neque ex ambitione ſibi vendicat, ſed traditam ſibi a Chriſto poteſtatem tuetur, in diſponendis nempe rebus Eccleſiaſticis; & decernendis, fidei infallibilitatem, quam fere omnes tum Græci, tum Latini ab ipſis Eccleſiæ Chriſtianæ incunabulis agnouerunt, & faſſi ſunt, & nos teſtimonijs ex eorum libris deductis; ſed ſchiſmaticorum, & præcipue Photij quæ in ſimili materia non ſunt parui momenti, Interpres Canonum Coſmæ Melodi; Αἱ γὰρ τῶν ἐχθρῶν μαρτυρίαι ἀξιοπιστότεραί εἰσιν. *Aduerſariorum enim teſtimonia fide digniora ſunt.* in Diatriba contra Hottingerum fuſe probauimus: Et modo etiam, vt quantum Hottingerus, alijque illi ſimiles inſipiant, deprehendant Lectores, quænam eorum temporum fuerit Græcorum ſententia de primatu Romani Pontificis, inſpiciamus. Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus Tractatu de inculpata Chriſtianorum fide, Synodum ſecundam Nicænam, requiſita neceſſaria omnia ad Synodum, vt Oecumenica ſit, habuiſſe probans, inter alia ſubdit cap. 25. Συγκεκρότητο γὰρ τοῦτο μάλιστα ἐνδίκως, καὶ ἐννομώτατα, ἐπείπερ ἤδη κατὰ σὺν

ἀρ-

ἀρχῆθεν τετυπωμένους θείους θεσμοὺς περιῆγε κατ'
αὐτὴν, καὶ προήδρευεν ὅσον τε ἐκ τῆς ἑσπερίας λή-
ξεως ἤτοι τῆς Πρεσβυτίδος Ῥώμης μέρος οὐκ ἄση-
μον, ὧν ἄνευ δόγμα κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν κινούμενον, θεσ-
μοῖς κανονικοῖς καὶ ἱερατικοῖς ἔθεσι νενομισμένον ἄνω-
θεν, τὴν δοκιμασίαν οὐ σχοίη, ἢ δέξαιτ' ἄν ποτε τὴν πε-
ραίωσιν. ὡς δὴ λαχόντες κατὰ τὴν ἱερωσύνην ἐξάρχειν,
καὶ τῶν κορυφαίων ἐν Ἀποστόλοις ἐγκεχειρισμένων
τὸ ἀξίωμα. *Celebrata etenim eſt illa Synodus
iuſte admodum, & quammaxime ad Canonum
præſcripta. Quandoque enim, ſecundum ab
initio conſtitutas diuinas regulas præminebant,
& præſidebant in ipſa, quotquot erant ex occi-
duis oris, vel ſenioris Romæ pars haud contem-
ptibilis, abſq; quibus dogma in Eccleſia motum,
quod & Canonum præſcripto, & Eccleſiaſticis
conſuetudinibus comprobatum eſt, probationem
non conſequatur, neque vnquam accipiat finem.
cum illi ſortiti ſint primas partes in rebus ſacris
tenere, & traditam poſſideant Principum Apo-
ſtolorum dignitatem.* Theodorus Studita Do-
gmatica de honore, & veneratione Sacra-
rum Imaginum; Μανθάνω δ' ὅτι ἐν Ῥώμῃ,
καὶ τὰς κλεῖς τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου διὰ
τιμῆς ἄγουσιν. Καί τοιγε ὁ κύριος οὐ κλεῖς αὐτῷ δί-
δωσιν αἰσθητὰς, ἀλλὰ τὰς διὰ λόγου εἰς τὸ δεσμεῖν,
καὶ λύειν. Οἱ δὲ ἀργυρᾶς πεποιηκότες ταύτας προσ-
τηθίασιν εἰς προσκύνησιν. Τοσαύτη οὖν αὐτῶν ἡ πί-
στις. κἀκεῖ ἡ ἀρραγὴς πέτρα τῆς πίστεως τεθεμελιω-

R μένη

μθήν κατὰ τὸν λόγον τοῦ κυρίου. ἐνταῦθα δὲ ὡς ἔοικε πλεονάζουσα ἡ ἀπιστία, καὶ ἡ ἀνομία. *Audio etiam Romæ claues Principis Apoſtolorum Petri in honore haberi; licet Dominus non claues illi tradiderit materiatas, ſed per ſermonem ad ligandum, & ſoluendum. illi vero argenteas factas proponunt in venerationem. Tanta igitur eſt eorum fides. Ibiq; infrangibilis petra fidei fundata eſt ſecundũ verbum Domini: hic vero, vt apparet, infidelitas atq; improbitas redundant.* Et vt exactius rem intelligat Hottingerus, rurſus denuo tanti Patris verba retexam. *Quandoquidem ſecundum ab initio conſtitutas diuinas regulas præeminebant, & præſidebant in ipſa quotquot erant ex occiduis oris, vel ſenioris Romæ pars haud contemptibilis, abſq; quibus dogma in Eccleſia motum, quod & Canonum præſcripto, & Eccleſiaſticis conſuetudinibus comprobatum eſt, probationem non conſequatur, neque vnquam accipiat finem, cum illi ſortiti ſint primas partes in rebus ſacris tenere, & traditam poſſideant Principum Apoſtolorum dignitatem.* O lingua iure aurea! o veritas inuincibilis, quæ oppreſſa etiam Hæreticorum machinis ac calumnijs, tandem emergis, & falſum inſimulantes deuincis. Explica tu ſi potes præeminentiam Romanorum Pontificum elegantius, expreſſius, neruoſius, & palmarium habe. Et tum vniuerſus Oriens paulo an-

ante tempora Photij ita ſentiebat. Neque ab his diſſentit Theodorus Studita. Vide etiam Stephanum iuniorem, & Martyrem, Taraſium Patriarcham in Synodo Nicæna Secunda, Stylianum Neocæſarienſem Epiſcopum, & alios, quos alio, atq; alio loco adduximus, quibus patebit clariſſime, quænam apud Græcos tum temporis fuerit de auctoritate Romani Pontificis ſententia. Sed vt magis pateat, eam nos ex hiſtoriæ ſerie eruamus. In Concilio Conſtantinopolitano ab Ignatio coacto deponitur Gregorius Syracuſanus Epiſcopus, ita tamen, vt aſſenſus Romani Pontificis requiratur. Petitur a Leone Papa per Legatos. Leo diſfert, donec partem alteram audiat, & decretum examinet, & interea Leone decedente, res ad ſucceſſorem defertur. Narrat Nicolaus Papa Epiſtola ad Michaëlem Imperatorem. Inſtat denuo Ignatius, & Benedicti anno ſecundo mittit Romam Acta Synodalia, petens confirmari. Benedictus diligentius diſcuſſa cauſa præſente eodem Gregorio ſententiam Ignatij confirmat. Deponitur rurſus Ignatius, intruditur Photius, ſi deſit aſſenſus Pontificis, infecta ſunt omnia; quare Legatis miſſis quæritur aſſenſus, negatur, donec partes audiantur, illis auditis Nicolaus, & Adrianus pronunciant

contra Photium. Deiecto poſtmodum Photio, & reſtituto Ignatio mittitur ad Pontificem; petiturque ab eo, vt inſinuet, quid agendum ſit de Sacerdotibus, qui Photio adhæſerant. Pontifex mittit Legatos ſuos, vt cuncta rite diſponerent, & cauſa Photij, atque Ignatij a Romano Pontifice diſcutitur, & internoſcitur, & mortuo tandem Ignatio, & reſtituto Photio, petitur rurſus a Romano, vt illum in communionem ſuſcipiat, eiuſque ad Patriarchatum reditum ſua auctoritate firmet. Eijcitur iterum Photius, & iterum ad Romanum Legationes, & literæ, vt Acta confirmet, & cum Stephano Patriarcha diſpenſet, & cum Epiſcopis deceptis a Photio, qui mandat vtriuſque partis Epiſcopis mitti, quibus auditis ſententiam pronunciet. Vides hic Romanorum Pontificum dominatum ab ipſo Chriſto illis exhibitum ſuper Eccleſias non ex ambitione vindicatum? Photianis temporibus, & anteactis, & poſtmodum ſubſecutis Pontifices Romani mandant, imperant, pœnis etiam indictis Imperatoribus, Patriarchis, Epiſcopis, vniuerſis Chriſti fidelibus; lites inter eos exortas examinant, ponderant, & ſolo ſuo arbitrio diſcernunt, & ſententia definiunt, in iudicio de rerum veritate in-

dagant, ſontes condemnant, innoxios ſubleuant, & ius ſuum vnicuique tribuunt. Si ipſi ſua auctoritate decreta ab alijs non confirment, decreta infecta habentur; & hanc eſſe conſuetudinem antiquam Eccleſiæ Scriptores illius temporis fatentur; & Hottingerus ex ambitione id facere, & dominatum in res Eccleſiaſticas, quaſi non ſuum ad ſe trahere fatebitur? Sed faſſus eſt. verum; at nulla fide. Dicit Hottingerus, tum primum, & ætate Photij Romanos Pontifices conatos ad ſe trahere dominatum, quem antehac nunquam obtinebant. Conſideret ergo, an Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus, Taraſius item Patriarcha, Theodorus Studita, & alij antiquiores Photio fuerint. Fruſtra itaque de ambitione Pontificum Romanorum ætate Photij nugatur. Sed vetuſtiora homo ingenioſus rimatur. Plus ſatis alijs tractatibus dedimus, nunc vnum vel alterum ſi addidero, Quæſtioni finem imponam. Excommunicatur, eijcitur ab Eccleſia, quod Neſtorij partes fouiſſet, & oppugnaſſet Cyrilli capita, Synodo plena Theodoretus: pœnitentia dehinc ductus, & reconciliatus Leoni, in communionem admittitur, & aliorum Catholicorum conſortio dignatur, comparat in Synodo Chalcedo-

nenſi, petit admitti. Synodus reclamitat & ab ipſo damnationem Neſtorij quæritat. Vbi id actum eſt, Synodus acquieſcit vniuerſa, mandataque Leonis Pontificis effectu adimplenda eſſe conſtituit; Λείπεται τοίνυν ψῆφον ἐξενεχθῆναι παρὰ τῆς θεοφιλίας τῆς ὑμετέρας, ὥστε καὶ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὸν ἀπολαβεῖν, καθὼς καὶ ὁ ὁσιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Λέων ἐδικαίωσεν. *Reliquum eſt igitur, vt ſententia proferatur a reuerentia veſtra, vt Eccleſiam ſuam recipiat, ſicut & ſanctiſſimus Leo Archiepiſcopus iudicauit.* Relegetur hinc ambitio. amandetur contentio, & diſputatio, Quæſtio anceps, & perobſcura iam declarata eſt. Recipiendus Theodoretus eſt. reſtituendus Throno. Ita Leo Romanus ἐδικαίωσε, *iudicauit, cenſuit æquum eſſe, immunem fecit a crimine, extra culpam eſſe ſtatuit*. Statimque omnes clamauerunt; Θεοδώρητος ἄξιος τοῦ θρόνου. Ἡ Ἐκκλησία τὸν ὀρθόδοξον. ἡ Ἐκκλησία τὸν ποιμένα ἀπολάβῃ. τὸν ὀρθόδοξον διδάσκαλον ἡ Ἐκκλησία ἀπολάβῃ. τοῦ θρόνου Θεοδώρητος ἄξιος. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Λέοντος πολλὰ τὰ ἔτη. Μετὰ τοῦ Θεοῦ Λέων ἐδίκασεν. ὁ λαὸς τὸν ὀρθόδοξον ἀπολάβῃ. ἄξιε τοῦ θρόνου. Θεοδωρήτῳ τῷ Ἐπισκόπῳ ἡ Ἐκκλησία ἀποδοθῇ. *Theodoretus dignus eſt ſede. Eccleſia Orthodoxum. Eccleſia paſtorem recipiat. Orthodoxum Doctorem Eccleſia recipiat. Theodoretus dignus eſt ſede. Archiepi-*

ſco-

ſcopo Leoni multos annos. Cum Deo Leo iudicauit. Populus Orthodoxum recipiat, dignum ſua ſede. Theodoreto Epiſcopo reddatur Eccleſia. Quæ quo pondo ſint, acutiſſime expendit Gregorius Patriarcha Conſtantinopolitanus Reſponſione contra Marci Epheſij fidei profeſſionem. Ὁ δὲ Κύρου Θεοδώρητος μέχρι καὶ τῆς ἁγίας οἰκουμενικῆς τετάρτης Συνόδου ἀκοινώνητος, ὑπῆρχε, καὶ ἀπρόσδεκτος παρὰ πάσης τῆς Ἐκκλησίας. καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τετάρτῃ Συνόδῳ παραγενόμενος, καὶ αἰτῶν συνελθεῖν τοῖς λοιποῖς πατράσιν, οὐ πρότερον προσεδέχθη, εἰ μὴ ἐκ τοῦ Ῥώμης τοῦ μακαρίου Λέοντος ἐπιστολὰς ἐπεφέρετο. οἱ γὰρ τῆς συγκλήτου ἄρχοντες ἔλεγον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς κελεύει, μὴ συνελθεῖν Θεοδώρητον. οἱ δὲ τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης ἔφησαν, ὡς ὁ Ῥώμης κελεύει συνεισελθεῖν, καὶ οὕτως εἰσεδέχθη. *Theodoretus Cyri Epiſcopus vſq; ad tempora quartæ Oecumenicæ ſanctæ Synodi, extra communionem, & Catholicæ Eccleſiæ conſortium agebat. Et cum ad quartam S. Synodum proceſſiſſet, poſtulaſſetque, vt cum reliquis Patribus locum haberet, non prius exceptus eſt, ni Romani Pontificis beati Leonis literis inſtructus. Nanque Principes Senatus dicebant. Imperator iubet, ne vna cum alijs ingrediatur. Locumtenentes vero Romani dixerunt, Romanum iubere, vt vna ingrediatur. & ſic cum alijs exceptus eſt.* Bone Deus! Quis eſt hic dominatus, qui Impera-

ratori, & vniuerſæ Synodo contra penditur. Imperator, & Synodus iubet non recipi. Leo iubet recipi. mandata Imperatoris, & Synodi negliguntur, Leonis excipiuntur, atq; exhauriuntur. Iudicat Imperator, iudicat Synodus, ſed quod curioſa hominum indagine de cauſa cognoſcunt, iudicium infirmum eorum eſt, exauctorari & repudiari poteſt, Leo diuino afflatus numine cum Deo iudex in omnibus ſedet, & iudicium pronunciat. Non fallitur Deus nec fallit, neq; Leo cum quo Deus iudicat; ideoque illi tutiſſime ab vniuerſa Eccleſia fiditur. Et temere deplorat Creyghtonus ius Patriarcharum per omnes occaſiones ſeu oblatas, ſeu arreptas ab Imperatoribus acciſum, ac labefactatum, ne Romanis Pontificibus obſiſterent, & eorum prærogatiuas interrumperent. Ius enim in vniuerſas Eccleſias Pontificum, cum a Deo ſit, & a Deo regatur, & pendeat, ad extrema vſque Orbis terrarum tempora illibatum, atque innocuum conſeruabitur. Manet ſiquidem promiſſis Deus, & ſeruat fidem, & rogante Filio per Patrem nulla interponitur mora. Non expleo te: exemplum vnicum eſt. non acquieſcis, & tamen ſeptingenti & amplius Patres & Principes ſeculares ſatis habuere. Sed per quam verum eſt Ignatij Diaconi & Sceuo-

phy-

phylacis magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ in vita S.Nicephori Patriarchæ eiuſdem Vrbis dictum; Ἄπιστον γὰρ, καὶ ἀνένδοτον αἱρετικὴ μοχθηρία, κἂν μυρίοις τοῖς ἐλέγχοις καταπεσθῇ; τοσαυτάκις ἀναισχυντεῖ. Sit hoc apud te tanquam myſterium. Quare ad antiquiora etiam confugimus, quorum teſtis eſt non vnus e triuio, vel vili plebecula, ſed inter Patres, & Doctores ſine vlla exceptione ſupremus. Is fuerit Baſilius Magnus Epiſt. ad Occidentales Epiſcopos, quam & ſeptima Synodus generalis ſuo calculo comprobatam verbis ipſis perſecuta eſt. Audi, etſi tædeat te ſimilia audire. Euſtathius ex Sebaſtia minoris Armeniæ cum ſtudijs operam daret Alexandriæ ab Ario edoctus, Arij a pedibus ſeruus contra vnigenitum eiuſque diuinitatem blaſphemus, alios in eandem hæreſim compellebat. Ad ſua reuerſus eiurata hæreſi, & profeſſione rectæ fidei facta ab Hermogene Cæſarienſi Epiſcopo ſacris aſtringitur. Vita functo Hermogene, confeſtim recta ad Euſebium Epiſcopum Conſtantinopolitanum Arianæ hæreſis promotorem confugit. Hinc neſcio quas ob cauſas extruſus, reuerſus in patriam hæreſeos culpa ſe liberans, & impio ſenſu damnato, Epiſcopatum obtinet, quo obtento protinus anathematiſmum dicit in Homou-

ſion

ſion in Ancyrana Synodo, & Seleuciam perueniens hæreſim propugnat voluminibus editis, Homouſion condemnat, rurſuſque Conſtantinopoli cum Hæreticis conſentit, ideo Epiſcopatu pellitur. Sic ſui reſtitutionem procurans Occidentem petit, & a Liberio tum Pontifice reſtituitur, cuius exinde literis munitus in Synodo apud Tyana congregata ſuo Epiſcopatui reſtituitur. Ὁδὸν ἑαυτῷ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐπενόησε τὴν ὡς ἡμᾶς ἄφιξιν. καὶ τίνα μέν ἐστιν ἃ προσετάχθη αὐτῷ παρὰ τοῦ μακαριωτάτου Ἐπισκόπου Λιβερίου, καὶ τίνα ἃ αὐτὸς συνέθετο, ἀγνοοῦμεν, πλὴν ὅτι ἐπιστολὴν ἐκόμισεν ἀποκαθιστῶσαν αὐτόν, ἣν ἐπιδείξας τῇ κατὰ Τύανα Συνόδῳ ἀπεκατέστη τῷ τόπῳ: *Sibi modum reſtitutionis excogitauit ad vos proficiſcens, & quæ ſunt, quæ illi a beatiſſimo Epiſcopo Liberio propoſita ſunt, & quæ ea quæ ipſe ſpopondit, ignoramus; niſi quia Epiſtolam detulit reſtituentem ſe, quam oſtendens Synodo apud Tyana congregatæ, ſuo reſtitutus eſt loco.* Euſtathius hic Sebaſtenus Arianorum aduerſus Catholicam Eccleſiam dogmatum ſeminator ac magiſter, ſæpius eandem hæreſim abnegans, ſæpius amplectens, & hæreſeos tot vicibus reus comprehenſus, ſolio tandem deiectus, vt ſuis rebus prouideat, Romam deuenit, & iudicio ſiſtitur, & impetratis literis Pontificijs domum regreſſus ſe-

dem

dem recuperat in Tyanenſi Synodo. Orientales neſciunt, quid egerit Liberius, an bene cauſa Euſtathij cognita ſit, an damnauerit Arium, an dogma Catholicum profeſſus ſit, an delictorum egerit pœnitentiam, & tamen ſolo decreto Pontificio inſpecto reſtitutionis, locum reſtituunt. Adeſt hic Pontifex ad imperandum, reliqui omnes tanquam luminibus orbi ducem ſuum Pontificem Romanum, cui rerum Eccleſiaſticarum regimen commiſſum eſt, ſequuntur. Et excellentiorem præeminentiam in Romano quæris? Iſtiusne dominatus ambitio tum primum cum Photius obſtabat, an ab antiquo, & immemorabili, vt ita dicam, inuaſit, an ante Photium, & multum ante tempus in Eccleſias illum obtinebat, ſibique integrum conſeruabat?

Non eſt quod clamoribus contendas Hottingere, & tragædias excites. Audio. Liberium cum Arianis ſubſcripſiſſe, hinc illum pleroſque inter Pontifices non adnumerare. Modo ipſe non ago Liberij cauſam neque eum ab Ariana labe vindicare contendo. Satis commode id alij peregerunt. Verum vt iuriſdictio Pontificia in alias Eccleſias magis magiſque pateat, fingamus ita eſſe, & ſubſcripſerit cum Arianis Liberius. Annon vides dominatum Pontificum

etiam

etiam de hæreſi ſuſpectorum quanti æſtimandus veniat. Pontifici Romano probo atque Catholico in omnibus obſequi, illiuſque legibus parere, magnum; incerto atque dubio, & fidei ambiguæ maius, ſuſpecto de hæreſi, vel hæretico obtemperare, tum demum maximum eſt. Pie, ſanctéque vitam agentes homines vti antiquæ religionis exemplaria veneramur, & eorum dicta, vti diuina eloquia accipimus. Sic enim par pari reddimus: Arianæ fidei dogmata, amphibios, atq; ancipites execramur. Liberij tamen, quia Romanus Pontifex, licet cum Arianis ſubſcripſerit, ideoque ob hæreſim diffamatus, tanta erat præeminentia, vt reliquos alios in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutos ad arbitrium ſuum traheret, cogeretque nauigare.

Neque abſimile eſt, quod de Apiario Presbytero narrat Synodus contra Photium, quem ab Epiſcopo, & Synodo Africana penitus depoſitum, Zoſimus Romanus Pontifex abſoluit, & cum literis ad Synodum remiſſum recipiendum curauit: & Synodus Africana Zoſimi iudicio, licet ipſi aduerſo obtemperauit. Ὡσαύτως γε μὴν καὶ τὸν Ἀπιάριον τὸν Πρεσβύτερον τῆς Ἐκκλησίας Σικέννοις τῆς ἐν ἐπαρχίᾳ τῆς Ἀφρικῆς διά τινα αἰτίαν ἀφώρισεν ὁ ἴδιος Ἐπίσκοπος. εἶτα καθῄρησε τοῦτον παν-

παντελῶς ἡ ἐκεῖ συγκροτηθεῖσα Σύνοδος. Ζώσιμος δὲ ὁ Πάπας Ῥώμης ἀναδραμόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ συστήσαντα ἑαυτὸν ἐδικαίωσε, καὶ κατὰ τὴν ἐν Ἀφρικῇ Σύνοδον ἀποστείλας μετὰ γραμμάτων δεχθῆναι πάλιν αὐτὸν παρεσκεύασεν, ἀπολογησαμένης τῆς Συνόδου δι' ἀντιγράφων Βονιφατίῳ τῷ μετὰ Ζώσιμον Πάπᾳ Ῥώμης περὶ τὸ κατὰ Ἀπιάριον καθαιρέσεως, καὶ τῆς αὖθις δικαιώσεως. Καὶ ἕως νῦν δεδικαιωμένον αὐτὸν ἡγούμεθα. Κεκρίκαμεν δὲ μὴ ἐνεργεῖν αὐτὸν τὰ τοῦ Πρεσβυτέρου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Σικένσῃ διὰ τὰ παρακολουθήσαντα σκάνδαλα, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις Ἐκκλησίαις ἱερουργεῖν. Φέρεται τοίνυν ἡ ἐν Ἀφρικῇ Σύνοδος πειθαρχήσασα μᾶλλον τῇ κρίσει Ζωσίμου. *Eadem ratione Apiariũ Sicenſis Eccleſiæ, quæ in Africana prouincia eſt, Presbyterum, loci illius Epiſcopus quandam ob cauſam a cœtu fidelium excluſit, eundemque poſtea Synodus ibi coacta penitus depoſuit, quem Zoſimus Papa Romanus ad ſe confugientem, ſuamque cauſam illi probantem, abſoluit, & cum literis ad Synodum remiſſum, recipiendum curauit. Rationem vero reddens per apologeticum ſcriptum Synodus Africana, Apiarij depoſiti, & rurſus iuſtificati cauſa, apud Bonifacium Papam Romanum, Zoſimi ſucceſſorem. Apiarium, inquit, etiam hodie abſolutum iudicamus. Cenſuimus tamen ei propter ſcandala conſecuta in Eccleſia Sicenſi Presbyteri officium non eſſe obeundum, at in alijs*

Eccleſijs rem ei diuinam facere licere. Synodum ergo Africanam Zoſimi iudicio potius obtemperaſſe compertum eſt. Hæc Metrophanes Smyrnenſis Metropolita ad Zachariam a Photio creatum Chalcedonenſem Metropolitam falſo aſſerentem, dictum Apiarium a Præſulibus Romanis abſolutum Synodum Africanam non iuſtificaſſe. Synodus ſiquidem mandato Pontificio potius quam ſuo iudicio nixa Apiarium abſoluit, & munus ſui Presbyteratus obire permiſit in alijs Eccleſijs, licet in Sicenſi ob ſcandala ibi exorta obire negauerit, & huiuſce ſuæ negationis per ſcriptum Apologeticum cauſam Bonifacio reddidit, quod ſolent facere ſecundi, & inferioris conditionis homines, & ſubiecti, vti ita dicam, ſeruitio apud præſtantiſſimos & nemini mancipatos Dominos. Nanque ἀπατᾶται ὁ νομίζων μαθητὴς εἶναι ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, καὶ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. Et Hottingerus ſub Photio affectati honoris crimen Pontificibus Romanis appingit. At fides mihi vel nuncianti ſit. Leuia ſunt hæc in Romanam maieſtatem Hæreticorum vulnera, quæ veræ hiſtoriæ limpidis limphis facillime abluuntur. Pergit Hottingerus. *Poſtea tamen cum Baſilius fraudes Romanas agnouiſſet, & Ignatius e viuis ſublatus eſſet, Photium reſtituit.* E viuis ſublato

Igna-

Ignatio Baſilius Photij fraudibus, & Santabareni præſtigijs de ſtatu mentis deturbatus Photium reſtituit, non ita tamen, vt reſtitutionis confirmationem a Romano Pontifice non petierit, cui cum indulſiſſet Pontifex, & certis conditionibus conſenſiſſet, ſi vera ſunt quæ in Photiana hac Synodo digeruntur, cum illas non obſeruaſſet Photius, aſſenſum quoque ſuum retraxit, & auocauit, & Photium eadem ipſa anathematis ſententia, qua eum Præceſſores ſui innodauerant, acta contra eum omnia confirmando alligatum declarauit, quam Græci ipſi vti a vero proprioq; rerum Eccleſiaſticarum iudice latam, exceptis nonnullis, approbarunt, quidquid ineptiat Hottingerus.

Neque in his cordatior dignoſcitur Ioannes Henricus Boeclerus. Commentario de rebus ſeculi a Chriſto nato &c. pag. 152. in qua notat; *Notari autem debet, hiſtoriam huius Tragediæ varijs dubitationibus, partim ex ſerie rei geſtæ, partim ſtudio eorum, quibus nihil liquet in hiſtoria, niſi quod ad curiæ Romanæ ſcenam compoſitum accomodatumque eſt, hodieque implicari, ſpecimen eius rei poſſis capere ex Leonis Allatij diſputatione, quam artificioſo ſuo Commentario de Eccleſiæ Occidentalis, atque Orientalis perpetua conſenſione inſeruit, lib. 2. cap. 4. 5. 6. vbi multa & ſcripta, &*

& facta circa hanc rem, eo quo dixi propoſito, in dubium vocat, ad quæ accuratius conſideranda non patitur inſtituti ratio, vt digrediamur. Fiet forte opportuniore loco, & tempore. Et quando opportunior hic locus & tempus? Vtinam ante quam ipſe hinc demigrem. Iterum vtinam & quam ociſſime. Rei geſtæ ſeriem in turbulentiſſimis Photij agitationibus ſerio examine, partium ſtudio neglecto, exploraui, & quod rem ipſam loquebatur, in medium protuli teſtimonijs Scriptorum, & vero proximioribus ſtabilitum. Quare hoc ſibi ex Allatio habeat Bœclerus, quod & Hottingero antea indixerat, non verſari illum in comprobando dogmate vel conſuetudinibus Eccleſiaſticis a calumnijs Hæreticorum eruendis. Eſto ſit falſum dogma. ſint prauæ conſuetudines. Liceat per me Bœclero, quidquid in mentem venerit etiam inconſiderate effutire. Propoſitum Allatij eſt, Eccleſiæ Romanæ Græcæque conſenſionem demonſtrare, eamq; perpetuam. Id ſane aptiſſime probabitur, ſi & Romanos & Græcos eadem dicere, eadem probare, eadem profiteri, quod ex libris eorum ritualibus, illiuſque gentis Scriptoribus, & potiſſimum ſi Schiſmaticorum conſenſus accedat, ni cæcutire velimus, in rebus clariſſimis, oſtenditur.

Qua-

Quare cum ipſe ante & poſt tempora Photij teſtimonia Græcorum eo æuo præclariſſimorum profert, eadem ipſa, quæ & Pontificij dicunt, enunciantium, nemo niſi perfatuus conſenſionem, etiam ſi praua a nonnullis reputetur, in dubio ponet. Hinc concludo; Taraſius, Nicephorus Patriarchæ Conſtantinopolitani, Theodorus Studita, Simeon Metaphraſtes, Maximus Homologeta, Baſilius, Leo Imperatores Græcorum, Pontifices ipſi Romani ad eoſdem Græcos ſcribentes, a quibus nullo negotio de mendacio, atque de vſurpata indebite auctoritate argui poterant, ipſe Photius Eccleſiæ Romanæ hoſtis infenſiſſimus: hi omnes non ex trunco, aut ſtipite, ſed cum primis illuſtres ſcientijs, virtutibus, & dignitatibus clari, & ab ipſis Græcis etiam ſchiſmaticis in maximo pretio habiti, & maxima veneratione culti, dictis factiſque fatentur, Romanum Pontificem primas partes in vniuerſa Eccleſia obtinere, illius eſſe & Eccleſias corrigere, & corripere, dogmata ſtabilire, minis etiam & pœnis inflictis Eccleſiaſticas perſonas, cuiuſcunque ſint gradus & dignitatis, ad ſua placita compellere, &, ſi mandatis non obtemperauerint, pœnam ab eis ob contumaciam expetere, &, quidquid ipſi egerint, irritum de-

S cla-

clarare, ni ab illis poſtmodum confirmatum fuerit, & Concilia etiam ipſa generalia, & particularia nullam habere firmitatem, ſi ipſius aſſenſus non acceſſerit, & ſimilia. & hæc omnia non ſcriptis tantum, ſed factis etiam comprobant. Ergo Pontificia dignitas, & auctoritas, quam ſibi Romanus in vniuerſam Eccleſiam exercet, debita eſt illi conſenſu Græcorum, & Latinorum vnanimi, non ex ambitione circa tempora Photij vindicata, nec artificioſo Allatij commentario implicata, vt Græci cum Latinis coniuncti ſententijs concinunt: & tu conſenſum pernegas, & criminis loco & artificij conatus Allatij obijcis? Dicta factaque præ oculis ſunt; ſi audis & non comprehendis animo plane & dilucide loquentia, quare ipſa deuoras? quare illis offundis tenebras? quare certa incerta reddis? Si non capis, ſi non recipis, fatere inſcitiam tuam: ſi tenes, & negas, nec acquieſcis, iam malignus es, improbus es, plenus ſceleris es, extra Eccleſiam es, & eiurato Chriſtianiſmo extra aram & fidem es.

Hinc quoque aſſequimur immodicam Roberti Creyghtoni in hiſtoria infantiam, & immoderatam ſtultiloquentiam, ne dicam impietatem, & rerum ſacrarum contemptum, qui præfatione ad Lectorem in Hiſto-

Hiſtoria Concilij Florentini, quaſi de Romanis Pontificibus triumphaſſet Photius, nimbos Septentrionis profundit; *Et quid ſi mille Papæ Photium incurſaſſent, ſeu Laicum, ſeu ſacratum, ſeu viuum, ſeu mortuum? Photius non minus ſui iuris ſecurus ſedebat in ſolio a Paparum contumelijs, dum vixit, quam poſt mortem ſupinus iacebat in ſepulchro. Iam mundus ætate prouectior vindicias dedit ſecundum libertatem; & mortales plurimi a Photij exemplo didicere, iſtos Salmoneas contemnere, qui tonitrua excitant in maiorem ſtrepitum, quam ſtragem. Fulgur diſcurrens multa territat animalia, ſed rarum cadit bidental.* Et eſſe ne mentis integræ dicendus eſt hic vir? Ad incurſandum Photium non fuere neceſſarij mille Papæ. Quatuor nec illi coniunctim, ſed vnus poſt alium ſubſecutis temporibus in Romana cathedra conſidentes, Nicolaus, Adrianus, Ioannes, Marinus aſtum Photij, & immenſam improbitatem, nec non Imperatorum, & Principum fauorem, & gratiam compreſſerunt, eumque de throno malis artibus occupato deiectum, in numerum ſceleratorum, & impiorum hominum detruſum, & vti a Gregorio Syracuſano ad ſacros ordines promotum, laicum declaratum, a ſolo patrio extorrem, vagum, exulemque aberrare, dignitatibus

 im-

imminutum iterum, atque iterum perinuitum, ac repugnantem coëgere. Et hoc eſt renitentibus mille Papis throni occupati ſecurum, & ad Pontificum ictus tutum eſſe? Securitas iſta, ſi mentis inops non eſt Creyghtonus, mera calamitas, crux mala maxima eſt. ſic eiectus, afflictus cum reliqua omnia ad ſolandum eum defeciſſent, & artes ipſius retunderentur, ad Romanum recurrit, a quo tantummodo ſecuritatem attendit, qui ærumnas illius deplorandas commiſeratus, ſperanſque eum ad ſanam frugem reducere, Imperatoris quoque ſupplicationibus flexus, ſeſeque ad illius mediocritatem demittens, illius reconciliationem cum Eccleſia Romana ita diſponit, vt in Synodo Libellum exhibeat, indoleat de commiſſis, & miſericordiam poſcat, pœnas etiam pro ſceleribus promeritas, imponendas ſibi perſoluat. Quod cum ipſe poſtmodum non perfeciſſet, pœnis nouis ſubactus, & extra thronum communione Catholica ſecluſus cum vita animum quoque inglorius amiſit, profectus ad inferos. Sic triumphatur apud inconſideratiſſimos Hæreticos de Pontificibus Romanis, & Salmonei ſimiles plorare iubentur. Sic tonitrua iſta non ſunt ſtrepitus, ſed terror, fulgur diſcurrens, ſtrages, & per den-

denſum cadens bidental. Bidental vides, fulminis veſtigia, & ob illa conſtructam a Sacerdotibus aram, & fulminis ictum denegas? tantum ad terrorem proiectum contendis? Quod non potuit Michaël Imperator, Bardas Imperij arbiter, Baſilius Macedo item Imperator neruis omnibus incumbentes, vnus Romanus Pontifex habuit in ſua poteſtate. Declarat reum Photium, pellit de throno, Sacris ſpoliat: ſi placuerit, modo quo vult, reſtituit, rurſuſque inobedientem pellit. Et Photius ſui iuris ſecurus ſedet in ſolio, etiam ſi mille Papæ eum incurſent? Sed eſto etiam ſediſſet inuitis Pontificibus. Vis, & tyrannis, & dementiſſima pro arbitratu ſuo imperitantium temeritas aliud poſcit, aliud æquum & iuſtum. Imperatores vim vi repellunt: Pontifices Romani Eccleſiaſticis armis ſua defendunt, & criminibus obnoxios oppugnant.

Iam vero, vt id quoque concedamus Schiſmaticis, ſit ſane ita. Synodus hæc Photiana Oecumenica ſit, Ioanni Pontifici probata, ab Eccleſia tum Græca, tum Latina agnita; & vti legitima excepta; iura, ac facultates alijs Synodis Oecumenicis indubitate conceſſas, & quod magis eſt, tantum ſibi vindicet, iuſteq; poſſideat, vt & fu-

turis Synodis Oecumenicis, & vniuerſali Eccleſiæ legem, pœnis ſtatutis, imponere valeat, quam ſi non ſeruauerint, ob delictum contra legem datam commiſſum plectendæ veniant: nunquid propterea Romana Eccleſia addens in Symbolo, *Filioque*, pœnas indictas perſoluet? Nihil minus. Pendamus verba Synodi. Decretum eſt poſt Symbolum abſq; additione pronunciatum: *Si quis aliam fidem in hoc ſancto Symbolo addiderit, vel aliquid dempſerit, vel immutauerit, ſi ex ſacratis Deo hominibus eſt, omnimodæ depoſitioni, ſi ex laicorum ordine, anathemati ſubijciatur.* Εἰ μὲν τῶν ἱερωμένων εἴη τις, παντελεῖ καθαιρέσει τοῦτον καθυποβάλλομεν, εἰ δὲ τῶν λαϊκῶν, ἀναθέματι περιπέμπομεν. Prohibetur alia fides, contraria nempe, ſcriptæ aduerſans, repugnans, aliena, externa, Sed fidei in Symbolo Nicæno, vel Conſtantinopolitano traditæ, nullo modo aduerſatur, neque repugnat additio *Filioque*, cum id multo ante Photiana tempora tenuerint atq; deprædicauerint Eccleſiæ Orientalis, & Occidētalis, Patres, & Doctores Eccleſiæ Græcæ, & Latinæ, & illius veſtigia ſatis perſpicua, & manifeſta in ſacris literis habeantur, vt alibi ſæpius fuſe probauimus. Non afficit ergo Romanam Eccleſiam cohærentem, aptam, & cōſentaneam Symbolo veritatem ad-

addentem Symbolo. quidquid in contrarium conentur Schiſmatici Photiani.

Tandemque hic adnectam verba Gregorij Hieromonachi ex Reſponſione in Profeſſionem fidei Marci Epheſij, quæ toti dubitationi finem imponant; Ἡμεῖς δὲ καὶ τὰ πρακτικὰ τὰ παρὰ τοῦ Ἐφέσου προκομιζόμενα, ὡς τῆς ὀγδόης Συνόδου δεξόμεθα. ἔτι δὲ καὶ τὴν λεγομένην ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Ἰωάννου· καίτοι γε πολὺ τὸ ὕποπτον ἔχουσαν, διὰ τὸ εἶναι ὅλην δι' ὅλου ἑλληνικὴν τὴν γραφὴν, καὶ μηδὲν ἔχειν ἐν ἑαυτῇ ἰδίωμά τι Λατινικόν. Ἄλλως τε ἐν ταύτῃ τῇ Συνόδῳ πρότερον ὤφειλεν αὕτη ἀναγινώσκεσθαι, εἶτα δέξασθαι τὸν Φώτιον τὰ ἐγχειρίζοντα τὴν καθέδραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τοῦτο δὲ οὐχ οὕτως ἐγένετο. Ἀλλ' ἅμα τῷ παραγενέσθαι ἐκεῖνον τοποτηρητὰς τοῦ Πάπα, καὶ τῷ Φωτίῳ κομίσαι τὰ σταλέντα, τό τε ὠμοφόριον, καὶ τὸ στιχάριον, καὶ τὰ σανδάλια, μηδεμιᾶς προηγησαμένης ἐξετάσεως, εὐθὺς ὁ Φώτιος δέδεκται αὐτὸν, καὶ τὰ κομισθέντα αὐτῷ, ὡς τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου ταύτης μαρτυροῦσι. Καὶ τό, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰπεῖν ὁ νεφέλαις τὸν οὐρανὸν περιβάλλων, καὶ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἀναχωνεῦσαι, καὶ καθᾶραι στολισάμενος, αὐτὸς τὸν ἀδελφὸν, καὶ συλλειτουργὸν, καὶ πνευματικὸν πατέρα ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ φρουρεῖν ἄσυλον, καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ στολίσαι, καὶ τῷ μέλλοντι αἰῶνι τὸν νυμφικὸν περιβάλλοι χιτῶνα, ἄξιον τοῦ μακαρίου ἐκείνου νυμφῶνος ἀναδεῖξαι. ἔδει οὖν πρότερον ἐν κοινῷ ἀνα-

ἀναγνῶναι τὴν ἐπιστολήν, καὶ τὴν ὁμολογίαν τῶν πρέσβεων ἔγγραφον λαβεῖν, καὶ οὕτω τὰ ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀνακήρυξιν δηλοῦντα δέξασθαι. Ὅμως γε μήν τοι ἡμεῖς, ὡς οἰκουμενικὴν αὐτὴν δεξόμεθα ἀσμενέστατα, ὡσαύτως καὶ τὴν ἐπιστολήν. Τί οὖν φησὶν αὕτη; οἰόμεθα δὲ μηδὲ τὴν σὴν ἱερότητα ἀγνοεῖν, ὡς οὖσα νουνεχῆ τε, καὶ πλήρη σοφίας, ὅτι τε τοὺς λοιποὺς ἡμῶν Ἐπισκόπους καταπεῖσαι οὕτω φρονεῖν, εἰς δυσχέρειαν ἡμῖν οὐ μικρὰν ἐμπίπτει, ὅτι πρᾶγμά τι θειότερον οὕτω ταχέως μεταβαλεῖν οὐδεὶς ἂν εὐκόλως δυνηθείη, εἰ καὶ βραχεῖ χρόνῳ τὴν ἔναρξιν εἴληφε, καὶ ἐκ ἔτι παγιωθὲν ἐκ πολλῶν ἐνιαυτῶν καὶ διὰ ταῦτα καλῶς ἔδοξεν ἡμῖν, ἵνα μὴ μετὰ βίας ἀναγκασθῇ τις παρ' ἡμῶν ἐᾶσαι τὴν προσθήκην, ἣν ἔφθασεν ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθεῖναι, ἀλλὰ μᾶλλον μετὰ οἰκονομίας παρασκευάσαι, κατὰ βραχὺ παραινοῦντας ἀποστῆναι τῆς βλασφημίας. Ποιμαίνετε γὰρ τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον οὐκ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐπιεικῶς, οὐδ' ὡς κατακυριεύοντες τοῦ κλήρου, ἀλλ' ὡς τύποι γινόμενοι, ὁ ἄκρος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος ἔφη. καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς. τίς δὲ οὐκ ἀκήκοεν, ὡς Λατῖνοι τοὺς κακοδόξους διὰ πυρὸς μᾶλλον δοκιμάζουσι; πῶς δὲ οὐκ ἀνεθεμάτισεν οὕτω βλασφημοῦντας; ποῦ δὲ ἐν τῇ κακοδοξίᾳ μᾶλλον ἁρμόζει τὸ μὴ κατακυριεύειν τοῦ κλήρου; τοῦτο γὰρ Ἄρειος καὶ Μακεδόνιος, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς εἶπον ἄν, ὅτι γέγραπται, μὴ κατακυριεύετε τοῦ κλήρου, καὶ πάντες ὁμοίως οἱ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἀλλότριοι. ποῦ δὲ

ὁ κανὼν ὁ θεσπίζων, ὁ κοινωνῶν τῷ ἀκοινωνήτῳ, καὶ αὐτὸς ἀκοινώνητος ἔστω. δῆλον οὖν ὡς οὐχ αἵρεσις τὸ ἐκ τοῦ υἱοῦ προστεθὲν ἐν τῷ θείῳ Συμβόλῳ. εἰ γὰρ αἵρεσις ἦν τοῦτο, οἱ οὕτω ψάλλοντες τῷ ἀναθέματι καθυποβάλλονται, εἰ καὶ τὴν τοῦ πυρὸς δίκην διέφυγον. Ἀλλ' ὁ μακαριώτατος Πάπας Ἰωάννης, καὶ ἡ περὶ αὐτὸν Σύνοδος τοῦτο οὐκ ἐποίησεν, καίτοιγε τοσαύτην ἀκρίβειαν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς τηροῦντες, ὡς καὶ διὰ τὸ συντάξαι τὸ τοῦ Ἀνθίμου ὄνομα ἐν τοῖς διπτύχοις τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἀποσχισθῆναι ἀπὸ ταύτης τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν. *Nos porro & Acta, quæ ab Epheſio producuntur, ac ſi Octauæ Synodi eſſent, recipiemus. Præterea etiam & quam ait Epiſtolam ſanctiſſimi Papæ Ioannis, licet ſuſpectiſſima ſit, quod ſcriptio illa per omnia dictionem Græcam referat, & nullam in ſe contineat proprietatem Latini ſermonis. Et abſque dubio in ea Synodo ante alia omnia primum legenda erat, poſtmodum recipiendus Photius, admittendaque ea, quæ ipſum in cathedram Conſtantinopolitanam promouerent. Hoc vero ita peractum non eſt. Sed ſtatim atque conueniſſent Papæ locumtenentes, & præſentaſſent munera Omophorium, Sticharium, & Sandalia, nullo præuio examine, ſtatim Photius ipſos recepit, & munera ſibi miſſa, vt Acta Synodi teſtantur, nec non & illud;* Chriſtus Deus noſter, qui cœlum nubibus circundat, & naturam noſtram

ſtram, vt eam reconflaret & repurgaret, amiciri voluit, ipſe fratri, & commini-ſtro, & ſpirituali Patri noſtro, & in vita præſenti cuſtodiam tutam, & ſalutem ſacroſanctam tribuat, & eum in futuro ſeculo ſponſali tunica circumdet, dignum beati illius thalami oſtendens. *Addecebat itaque primum Epiſtolam in omnium audientiam legere, & Legatorum confeſſionem ſcriptam accipere, tum demum ea, quæ reſtitutionem throni, & Pontificatus indicabant, admittere. Nihilominus nos illam perquam libentiſſime vti Oecumenicam ſuſcipiemus, & eam ipſam Epiſtolam. Quæ porro in ea continentur?* Exiſtimamus vero tuam ſanctitatem non ignorare, cum prudens ſit, & ſapientia abundet, reliquis noſtris Epiſcopis, vt ita teneant, perſuadere, maximis difficultatibus eſſe inuolutum, quod rem ſimilem in aliud atque aliud immutare, nullus ita facile poterit, licet non ante multum tempus principium ſuum habuerit, neque ſuam firmitatem multorum annorum curriculo poſſederit. Propterea ita viſum eſt nobis, ne quis per nos violenter cogatur additionem deſerere, quam iam in Symbolo adſcriptam recitat: ſed potius cum prudentia paulatim præparare, adhortantes, vt blaſphemiam eiurent, Paſcite enim gregem, qui

in

in vobis eſt, non coacte, ſed ſuauiter, neque vt prædominatores in clero, ſed veluti exemplaria facti, Princeps Apoſtolorum Petrus dixit. *& quæ ſequuntur. Et hac quidem ex ea Epiſtola ſunt. Quis vero adeo ieiunus eſt in rebus Latinorum, vt neſciat, eos igne potius, quam rebus alijs caſtigare non recte ſentientes? Quare non anathemate ferijt ſimili ratione blaſphemantes? & quanam in re potius quam in deprauatis dogmatibus locum habet, non prædominari in clero. Hoc ſiquidem Arius, & Macedonius, & eorum aſſeclæ dixiſſent, ſcriptum eſſe, ne prædominemini clero, & omnes alij, qui recta dogmata aſpernantur. Et vbinam fuerit canon, qui decernit; Communicans ſeparato & ipſe ſit ſeparatus. Hinc manifeſtum eſt hæreſim non eſſe appoſitum in diuino Symbolo. Nanque ſi hæreſis eſſet, qui id concinunt, anathemati ſubijcerentur, licet ignis condemnationem effugiſſent. Sed beatiſſimus Papa Ioannes, cum ſua ipſius Synodo hoc non fecit, licet in rebus Eccleſiaſticis enodandis etiam atque etiam conſideratiſſimus eſſet, & ita exactus, vt Orientalem Eccleſiam, quod Anthimi nomen in diptychis appoſuerit, a ſe metipſa Romana Eccleſia ſeparauerit.*

Et vt verius, ac planius loquar, ex verbis Photianæ Synodi hoc vnum elicitur, non alium fuiſſe illius ſcopum, nec aliud con-

conſilium, quam priuatis, & ſingularibus perſonis non licere Symbolum a Nicæno, & Conſtantinopolitano diuerſum, illique, vt ita dicam, diſparile, ac diſſociabile, & ex male prognata hæreſi confictum Catholicis, vel ex hæreſi conuerſis publice recitandum proponere, qua ratione Theodorum Mopſueſtanum, vel etiam Neſtorium feciſſe cum conuerſis Teſſareſcædecatitis, quibus erroribus ſcatens Symbolum tradiderant, in Epheſina Synodo euincitur, cuius verba hæc Photiana vſurpat. Plena ſiquidem ſunt Conciliorum acta, & extra Concilia Patrum, piorumque hominum ſcripta Profeſſionum fidei, in quibus fere omnia, & ſingula inter ſe longiſſime diuerſa continentur, a nullo tamen in crimen vocata, quinimo in laude omnium poſita: quæ vero de errore ſuſpecta, vel male ſana mente hæreticorum prolata fuere, & reiecta, & condemnata. Decretis vero, & fidei profeſſionibus in Concilijs generalibus nomine omnium expoſitis, ac pronunciatis nunquam vel Synodus alia, vel quiſpiam cui cor ſaperet, ſeſe oppoſuit, probri, vel criminis ea inſimulando, ſed veneratione proſequutus coluit, & obſeruauit. Hinc machinæ technæque Photianorum omnes aduerſus Romanam Eccleſiam ruunt, Pho-

tia-

tianæ huiuſce Synodi fauor exoleſcit, & ementitæ inaniæ ac fraudes deprehenduntur.

CAPVT XIII.

Hottingeranæ Diſputationis Apologeticæ contra Allatium de conſenſu Græcæ Romanaque Eccleſiæ ſordes, atque mendacia eluuntur.

DVm hæc Exercitationi extrema lineamenta adderem, & ad metam properaret oratio, en ecce ad me literæ Illuſtriſſimi, ac Reuerendiſſimi Domini Ferdinandi Furſtembergij Epiſcopi Paderbornenſis, & Sacri Romani Imperij Principis, cum humanitatis ſparſæ ſuauitate, tum in inſignes amoris notis perferuntur, vnaque cum ijs *Diſputatio Apologetica* Hottingeri contra Leonem Allatium de conſenſu Orientalis, & Occidentalis Eccleſiarum perpetuo. Non eſt quod amplius dicam. actutum attento animo lectioni me dedi, neque intermiſi, donec ad exitum Diſputatio illa adducta eſt. Quid tum? Magnopere admiratus ſum hominis infantiam putidam, audaciam inconſultam, temeritatem inuerecundam, & vt verbo exple-

pleam, in rebus omnibus πανουργίαν nequiſſimam. Licet enim in alijs quicquam Hottingerum noſſe, vel intelligere, & quod ipſe non noſſet, ab alijs traditum gratias agendo excipere, exceptum palam defendere, nec alia atque alia commiſcendo inſulſe peruertere, nonnemo deputarit; attamen poſt huiuſce Diſputationis lectionem, & accuratum examen perhilum illius ſortis commiſerebitur. Ille ſiquidem argumenta, rationeſque Allatij, & allata ab eodem ex vniuerſæ Eccleſiæ Orientalis Doctoribus teſtimonia putat iam eluſiſſe, ſi dicat, ſe *obſeruare Orientales vel reformatis per omnia accedere, vel in circumſtantijs tantum variare, vel vbi Pontificijs videntur fauere partibus, illud aut ex principijs fluere Pontificiorum etiam opinione erroneis, aut φαινομένως potius quam ὄντως, verbis, quam rebus aſſenſum teſtari maiorem, atque ſic non negamus Orientales Eccleſias cum Romana aliquod habere ſimile (difficulter obtinebunt, plura tamen nobiſcum.)* Et non videt Hottingerus, dum ſimilia pronunciat, nullum ſe ſtolidius eſſe ſaxum. Homines in rebus eruditionis volutati, vel ſolum dictorum eiuſcemodi auditione nonne percutientur animo, & tantam ſubtilitatem ingenij, ne dicam ſtupiditatem deplorabunt? Nunc etiam ipſe comprehendo

men-

mente memori diuinum illud eloquium, *non contradices veritati, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere*. Ipſe tamen tua non omnia ſpectabo: neque enim mihi tantum otij eſt vniuerſas tuas ineptias, ac deliramenta pellere, & ἀντιφλυαρεῖν, quod æque atque anguem auerſor. Veruntamen tuo etiam arbitratu Hottingere, quoniam ita conceſſum eſt, licet non ſit tui ſtomachi, de nonnullis reſponſionem ineam. Sed antequam aggrediar, ad ea, quæ diſputanda ſunt, ex te ipſe ſciſcitor.

Quæ vis, aut neceſſitas, aut amentia, quæ feſtinatio, quæ immaturitas tanta te compulit, vt mora remota inconſideratiſſime reſponſionem ad obiecta Allatij præcipitares? Næ tu inconſulte procedere viſus es; & famæ tuæ parum conſuluiſſe: Poteras in aliud tempus rem differendo dexterius vti fortuna tua, & per decennium, & ſi in animo erat, etiam longiori tempore cogitationes percoquendo ſolidius aliquid comminiſci, tum denique in Allatium vti iam feciſti, maledicentiæ, & malignitatis tela, & ſi quid his eſt acerbius, retorquere. Sed effrænis malæ mentis impetus in rabiem verſus in longiora tempora extrahere non permiſit. Hinc factum eſt, vt ſubuerſis cogitationibus non quæ debebas, ſed quæ celeri-

ritas ipſa, & mixta cum rabie inconſiderantia ſuggerebant, ſed ἀπερσκόνυζα omnia effudiſti, & canis properans cœcos genuiſti catulos. Sicque, vt video, maiorem diſſertationis tuæ partem ad aſtruendum inter Græcos, & Latinos diſſidium, hinc inde ex varijs auctoribus Latinis, Græcis, Orientalibus, etiam Pontificijs, recentioribus quoque Romanenſibus, Allatio συγχρόνοις, & alijs vndique cogis, & auxilia comparas, in quibus magnum quid tibi polliceris, cum poſthinc ad obiecta tibi ab Allatio deuolas, vel non reſpondens, vel in alia atque alia intempeſtiue ſubſultans, & nihil ad rem afferens, ita vt vbi ratio, & verba opus ſunt, mutus atque elinguis deprehendaris. Quamuis modice me ſimilia tangant, attamen vt tua nunc recens dicta priori congreſſu omnes noſcant, habeto tibi quas infra ſcripſi notulas, cogor ſiquidem reſpondere ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ſed non ſtulte.

Leo Allatius Roma a Pontifice Romano huc ablegatus eam Bibliothecam diripuit. Bibliothecam Palatinam, & multitudine manuſcriptorum Codicum tum Græcorum, tum Latinorum, aliarumque etiam linguarum, & ſingularium Codicum copia fuiſſe celeberrimam, non nego. Eam tamen a milite Bauaro ſpolium factam, Maximilianus

tum

tum Bauariæ Dux trophæum miſit Gregorio XV. Pontifici Maximo, qui ad eam auehendam Leonem tranſmiſit, & Leo bona fide iuſſis obtemperans per hyemem, & per medios hoſtes, Vrbem Heidelbergam non ſine diſcrimine, & vitæ alea penetrans conſeruatam a milite Tillio, & Henrico de Metternich, ſibique traditam, impenſis Pontificijs integram, ne minima quidem illius chartula deperdita, Romam inuexit in Vaticanam, in qua nunc perhonorifice cuſtoditur vniuſcuiuſque commoditati, ſicuti & Vaticana ipſa. Et hoc eſt Bibliothecam diripuiſſe Allatium? Nonne vides Lector, Hottingerum innata ſibi vecordia maligni improbique viri officio fungi?

Plane vt Heroſtratus ex incendio Epheſino. Ne pacatam quidem nequitiam Hottingeri quis ferre poſſet? quid Leoni cum Heroſtrato? Ille volens, & gloriæ cupidus infami ſcelere ſe commaculauit: Leo datam a vero poſſeſſore, & a Domino ſibi rem traditam ad deportandam conuexit. Heroſtratus in Maieſtatem diuinam iniurius templum exuſſit, Allatius ex hoſtium manibus illa abutentium, ereptum theſaurum ad piorum manus detulit, qui commodis Eccleſiæ deſeruiunt. Sed eſto, *Diripui*. Annon item Allatij ea maxima laus eſt, qui collegatus

conſociatuſque cum Duce Bauaro Heidelbergam diripuit, Bibliothecam expilauit, & vna ſecum Romam induxit? Sed hæc minima laus Bauaro eſt, qui Leonis ad diripiendam Bibliothecam ope indiguit, illiuſque auxilio tantum opus perpetrauit; & tum non vt Heroſtratus ex incendio Epheſino infamiam, ſed laudem Leo captaſſet.

Sed eandem in perniciem cauſæ reformatæ Religionis conuertere cœpit. Quomodo ipſe Bibliothecam illam in perniciem Reformatæ Religionis conuerterim, non dum capio. Si intelligit, me illius Codicibus vſum, & eorum dictis, ac teſtimonijs Reformatorum cauſam confutaſſe, & illius patronos, & præcipue Hottingeri faſtum, & fraudes libris meis editis fregiſſe, mihi gratulor, iam aſſecutus, quod tamdiu deſideraueram; & cum in eodem propoſito ſim, continuo illos euoluam, vt Reformatæ cauſæ pernicies atq; alaſtor ſim. Sed, ne ſis neſcius Hottingere, Codices omnes Palatinos, quemadmodum & Vaticanos Allatius ſingulis fere diebus, omnibus omnium generum hominibus, æque ac ſi expoſiti eſſent, a mane vſque ad meridiem foribus apertis eorundem Cuſtos primarius a Summo Pontifice Alexandro VII., quo nomine nemo ſanctior, neq; probior, neque in omnibus officijs retinen-
dis

dis diligentior eſſe poteſt, conſtitutus promptos tenet, voluntati locum interuiſentium obſecuturus, & deſiderio, curioſitatique reſponſurus. Nullus hinc excluditur, nulli prohibetur aditus, nullius conatus interrumpitur. Tanta eſt in adiuuandis literatorum ſtudijs ſummi Pontificis munificentia. Non credis? Rogita tuos omnes, etiam ex Reformata religione, qui Romam venere, a quibus plane diſces & humanitatem, qua excepti ſunt, & promptitudinem in porrigendis voluminibus, & obſequia in miniſtrando, & ſolicitudinem, vt eis ex ſententia ſatis ſint. Longum tibi catalogum texerem, ſi eorum nomina animus eſſet referre. Improbe igitur perniciem cauſæ Deformatæ, Reformatæ volui dicere, Religionis deploras. Porro illud quoque velim animaduertas, ex Palatinis illis Codicibus *multa orbi literato obtruſiſſe*, quæ tua ſunt, illorum Codicum nullum vnquam vſum Allatio fuiſſe. Nihil enim in illis eſt alicuius momenti, quod non in Vaticana melius, & ſpecioſius eniteat. Et vt ſecurius poſthac verba profundas, & ceſſes dare ſonum ſine mente: ſi Heidelbergenſis cum Romana comparetur, Heidelbergenſis nulla prorſus iudicabitur. Romana ſiquidem ad illam collata, & quantitate, & qualitate multo Heidelber-

genſi ſuperior eſt. Romana numerat ſolum Græca volumina ſupra duo millia, Heidelbergenſis quadringentorum numerum non explet, vt nihil dicam de Codicibus Orientalium Linguarum. Sed quidquid ſit de hoc, age Hottingere, ſi quid eſt, quod tibi dubitationem moueat, vel ſuſpectam fidem diuerberet, quare vel præteritum aliquod verbum, vel ambigue poſitum, vel ſententiam immutatam ſuſpicaris, ſignato locum Auctoris, conceptis a te verbis iuſiurandum do, & ſincera fide polliceor, me ex autographo, etiam ſi Vaticanum eſt, verba, & ſententiam, vt in illo concepta ſunt, integra, & incorrupta daturum, vt in illa inquirere poſſis; ne exemplarium abſentia peiorem Reformatorum cauſam efficias.

Quod poſtmodum addis, *multa obtruſiſſe maiori aſtu, quam ſucceſſu*, hoc vero ex tua nequitia eſt, qui damnas quod non intelligis, & de fraude arguis quod non vidiſti, & ſola tui aſſeueratione vis ita rem ſe habere, vt tu oſcitanter conſomnias. *Nihil enim de veritate inde decedit, ſed ſpecioſum tantum mendacio ſchema inducitur*. De Catholica veritate verum eſt: de Deformata falſum; donec rationibus, & auctoritatibus ab Allatio productis reſpondendo non ſatisfeceris, & verbis ſolummodo aërem diuerberandi inter-

ter-

tercapedinem poſueris. Sed agnoſco vulpeculæ ingenium. Teſtimonia ab Allatio ex Græcæ Eccleſiæ Doctoribus, Patribus, Ritualibus, & Schiſmaticorum contra Eccleſiam Romanam ſcriptis prolata, quæ Græci ipſi non negabunt, adeo clara, & manifeſta ſunt, vt Hottingerus, etiam ſi medius dirumpatur, ea infirmare, & eorum fidem præcidere nequeat, & cum rationes, quibus contrarium ſtabiliat, in promptu non habeat, ſatius duxit ignorantiam ſuam abſentia librorum, & Bibliothecæ direptione obtegere, quam culpam fateri. Hoc perſæpe facis Hottingere, vt cum in aliquod Leonis incideris, quod diluere non valeas, vel reprehenſionem effugere potis non es, aliquod afferas, quod omnino ne fieri quidem poſſit; vt ſatius fuerit id ipſum, de quo ambigebatur, concedere, quam tam impudenter reſiſtere.

Tale eius ſcriptum eſt de perpetua conſenſione Occidentalis, & Orientalis Eccleſiæ, Βιβλίον μέγα, ἤτοι κακόν. Non dum Diſputationem exorſus es, & quam decreuiſti viam ingredi non perſequeris, & dum a mente conſilioque deductus conaris ſcribere, imprudens villam præterijſti: nil mirum itaque, ſi tibi magnus liber in κακὸν μέγα euaſerit, qui, quis ſit magnus liber, vel par-

uus, in comperto non habes; ſed tantum ex chartis quantitatem illius pendis. Rei grauitas paſſa non eſt, vt liber coarctioribus terminis reſtringeretur, hinc molimine ſuo ingens euaſit. Annon iſta tua Diſputatio quatuor tantum foliorum quaternionibus expanſa, cum nihil boni in ſe contineat, perniciofius malum eſt?

Ambabus manibus ceu Apollinis Oraculum exceperunt. Quomodo liber meus de perpetua conſenſione exceptus ſit, clarum teſtatumque eſt in libris clariſſimorum hominum poſt illum paſſim peruulgatis, interque eos literis datis receptiſque, in quibus perhonorifica cum Scriptoris, tum argumenti laus conſpicitur, quam Auctor facit vel maximi, ſicuti contra Hottingeri nihilum æſtimat, cum ſemper magni fecerit, a magnis laudatiſque viris laudari, non a ſciolis, & impudentibus.

Vtque illis potius ſit ſuccenſendum librorum cenſoribus, qui etiam Romæ talia edi, atque ipſi Papæ Alexandro offerri patiuntur, & approbant, cum tamen ſint coniuncta cum Pontificiæ ſedis, & vniuerſæ Romanæ Eccleſiæ ſummo dedecore. Succenſendum potius tibi fuerit, qui non vereris quaſi ſuperior Iudex, legem cenſoribus Romanis ponere, qua ratione debeant libros examinare, quæ proba-

bare, quæ reprobare, hominibus in doctrinis verſatiſſimis, omnium ſcientiarum genere ſpectatiſſimis, in hoc negotio multum & in alijs etiam cauſis exercitatiſſimis. Voluptati interim mihi eſt, ſi tamen mente conſtans loqueris, Alexandrum Papam agnoſcere, & eum nunquam paſſurum, vt improba ſibi offerantur. Cum ergo ille bona atque probatiſſima excipiat, mala & quæ coniuncta ſunt cum Pontificiæ ſedis, & vniuerſæ Romanæ Eccleſiæ ſummo dedecore reijciat, & oblatus illi *Hottingerus fraudis, & manifeſtæ impoſturæ conuictus*, approbantibus Romanis Cenſoribus, nec ab Alexandro Papa reiectus, ſed humaniſſime exceptus fuerit, argumentare, Allatij Hottingerus celebrandus venit, & ea, quæ in ipſo continentur, non ſunt coniuncta cum Pontificiæ ſedis, & vniuerſæ Romanæ Eccleſiæ ſummo dedecore. Infans es Hottingere, ſi credis, Eccleſiam Romanam dedecus ſibi procuraſſe, & ſemel, atque iterum, & ſæpius, & anxie quod ſibi inhonorum eſſet, quæſiuiſſe. Studia Eccleſiæ Romanæ ad deuincendos ſibi Græcorum animos, & ad vnionem conuellendos, quæ vel pueri ſciunt, tu ſolus ignoras. Recentioris, & antiquioris hiſtoriæ monumenta ſimilis curæ, & ſolicitudinis Romanorum Pontifi-

cum plena ſunt. Quare cum Cenſorum Romanæ Curiæ tam ſanctam, atque ſollemnem dignitatem comminuere tentas, eam in ſummo loco ponis, & Allatium repugnante natura celebras, & temetipſum incaute, vt alias ſæpe facis, ſine iudicio & modo vituperas.

Propterea quod repugnante Oriente, & Occidente reclamante experientia, diſſentientibus primis, medijs, & poſtremis Eccleſiæ Romanæ Doctoribus perpetuum ſuſtineret Eccleſiarum, Occidentalis, & Orientalis conſenſum. Hoc probandum erat, non temere effutiendum. Quos tu hic adducis ad peruincendum diſſidium inter Eccleſiam Græcam, & Pontificios, eos multo ante Allatius in libris de conſenſione, & alibi ſæpius laudauit: neq; enim illum fugit, & Orientales, & Occidentales multa de diſſidio, & ſtudio in partes diducto in eorum monumentis decertaſſe. Sed hoc extra conſilium Allatij eſt, qui non ex corrupti iudicij falſis rumoribus, ſed ex ijs, qui legem ſibimetipſis indixerunt, innocentiæ, integritatis, & ab alijs eandem rationem vitæ repoſcunt, nec non ex libris ipſis Græcorum Eccleſiaſticis, qui non mentiuntur, quia cauſa cur mentiantur non eſt, ſed rem vti eſt, ex oraculo denarrant; & quando iam Sectarijs ita com-

pla-

placitum eſt, Pontificiorum teſtimonia vti ſuſpecta reijcientibus ex Papomaſtigũ ſcriptis, qui tempore ſchiſmatis ab eiſdem ſchiſmati patronis clariſſimi, atq; eloquentiſſimi habiti ſunt, ne aſperior atq; inhumanior in te tuoſque videretur, verba eorum referens, atque examinans diſſidium conuellere nixus eſt, quod conſpicere poteras in Hottingero fraudis, & impoſturæ manifeſto, qui ex aduerſarijs Pontificiorum regimen ipſum Pontificiorum probari contendit, & ad hoc ſtabiliendum tum ipſe, tum illi ſimiles Patres Græcos, & Latinos reijciunt. nouum, ac vetus fœdus, & verbum ipſum diuinum repudiant, cum teſtes ipſi, quos exoptant, non loquantur, ſed verba ineptiſſime funditent, vt aliquid diçere poſſint argutius, tamen eorum vti Eccleſiæ Romanæ perditiſſimorum hoſtium teſtimonia reiectamus. Tuum erat Hottingere tuorum teſtium dictorum factorumque conſtantiam tueri ad hoc, vt producti in iudicium fidem facerent, quando meos iam reſpuis. Non enim hic vi, non ſcelere, non latrocinio, non denique omnibus potius, quam iure, quam officio, quam pudore res diſcutitur. & quando de rebus Græcis, & potiſſimum Eccleſiaſticis agendum erat, & laudatos ab Allatio non excipiebas hilaris, quare non

no-

nominatim proſecutus es tuos? Si meliori mente audiſſes hæc mea, multis plane incommodis a te tuiſque debilitata veritas tandem aliqua ratione recreata fuiſſet. Sed hic teneo te : noluiſti immaniſſima, ac fœdiſſima monſtra conclamare. Sed antequam vlterius progrediar, quando iam hic ſumus, & de teſtibus conſtitutum eſt, quædam alia ſtatuenda ſunt, in quibus conueniendum eſt inter nos, quæ ipſe ſi fateris, conatum iracundiæ tuæ, vti decet virum bonum, ſedaſti; ſi negas, ſtulto ſtultior es, & inſignite improbus. Primum erit, Græcos Conciliorum, Græcorum ſanctorum dicta, eaque quæ in Ritualibus libris ſuis legunt, dummodo non ſint recentiorum nebulonum aſſumenta, poſt diuina eloquia venerari, eorumque auctoritati firmam fidem tribuere παραπαραδόντως edocti ſunt; eorumque inſiſtentes inſtitutis, prout illis ſuggeritur, proni atque morigeri multa diſcunt, atque dediſcunt. Secundum tum veram vnionem, atque conſenſum inter duos intercedere dici, cum vno ore conſentiunt, & vna mente vnum, idemque comprobant, improbantque, nec inter eos voluntatum altercatio eſt. Temere enim vniri ſententijs dicentur, qui rem eandem ijſdem, vel alijs idem tamen valentibus verbis

bis non exprimit. Quare vbi Eccleſiæ Orientalis, atque Occidentalis eadem verba deprehendimus, eandem quoque ſententiam concinere dicemus. Tertium, ritum, & cæremoniarum diuerſitatem, ſiue quæ ex hominum arbitrio pendent, nullum inferre diſſidium, neq; vtentes illis alio, atq; alio modo, in partes deduci: quod aliter fit de dogmate, quod cum non innitatur inſtitutis humanis, ſed decreto diuino, ſemper firmum, atque immutabile eſt; ideo ſcindit in factiones, & pietatem atque religionem in Deum diſſoluit, & quæ antea vnum erant, in diuerſa ſtudia conciſa, diuerſam quoque religionem ingenerant. Hinc fit, vt in Pontificio dominatu, licet vnum regimen ſit, vnaque Eccleſia, attamen in ea recitandi officij diuerſus ordo non vnus apud omnes eſt. & quod magis eſt, in eadem ciuitate a diuerſis religioſorum communibus diuerſis, atque interſtinctis tenoribus variatur. Imo in eodem ipſo Eccleſiæ Romanæ foro, ne extra cancellos, quos mihi ipſe circumdedi, egredi videar, Breuiarium Romanum ex decreto ſacroſancti Concilij reſtitutum, & Pij V. ſummi Pontificis iuſſu publicatum, multis additis vel detractis correctiſque a ſubſequentibus Pontificibus ſemel atq; iterum luci datum, nun-

nunquam ex Eccleſiaſticorum manibus deponitur. Quod idem in Græcorum Eccleſia locum habuit, poſtquam ab antiquiſſimis Patribus omnibus ſuis numeris, & partibus abſoluta officia in communionem Chriſtianorum venere, & potiſſimum poſt Theodori Studitæ tempora non tantum in Hieroſolymitana Eccleſia, a qua videtur prima commutatio facta, vt ex Diſſertatione mea de Libris Eccleſiaſticis Græcorum plene poteſt intelligi, ſed in alijs etiam Patriarchijs immutata ſunt adeo, vt aliud atq; aliud officium ſcioli non vereantur aſſerere: & vt compreſſione rerum breuis ſim, percurre, ſi tibi commodum fuit Librum, quem Græci vocant Typicon, in quo ſingulis diebus recitandi officij modus præſcribitur. In eo ſiquidem longiſſime inter ſe diuerſum recitandi officij ordinem deprehendes, & illius ope ex his turbis te expedies.

Et vt plenius hoc quoque pateat. In Legibus ab Imperatoribus præſcriptis hanc quoque immutationem præualuiſſe ex dictis doctorum hominum, & Nouellis nouis antiquum vſum obliterantibus percipi poteſt. Cum enim leges ad commodum Reipublicæ referantur, & ad vtilitatem ciuium, ex eiuſdem commodo, atq; vtilitate ponderantur. & cum quod hodie com-

modum cadit, & plurimum prodeſt vrbibus, varijs rerum obortis euentibus in perniciem vertitur & contra, factum eſt, vt lex quæ modo Reipublicæ ſeruiebat, vti noxia repudietur, & in aliam nouo exemplo factam infundatur. eandem ſubiere fortunam ritus, & conſuetudines Eccleſiaſticæ. Cum enim illæ ſint de iure, quod dicitur poſitiuum, nec dogma reſpiciant, qua ratione nec eædem apud omnes, ſed pro qualitate gentium, & Eccleſiarum diſtinguantur, & varient, ita nouis ſemper emergentibus cauſis pro nutu Pontificum alias, atque alias formas induunt, neque propterea qui illis ſeruiunt, licet diſpares ſint, dicuntur animis, atque voluntatibus diſſociari, ſed in vna Eccleſia coniungi. & tum diſſidium nullum eſt, aut ſi quando fuerit, non apparet, illud dedita opera eſſe quæſitum. Quod aliter de dogmate, vel de ijs, quæ ad dogmata pertinent, vſu venit. tum ſiquidem vel minima ſententiarum variatio maximam voluntatum atque animorum diſſimilitudinem infert, & vnus alium vti ſibi refragantem condemnat, fugat, tandemque perdere nititur. Hinc concluditur, ſicuti qui variant in dogmate, & pugnant ſententijs, vnionem non aſtruunt, ita cum eadem dicunt, & ſentiunt vnionem inco-

columem & integram firmant .

His poſitis Hottingere, quæ indubitata apud omnes ſunt, Allatius,vt probaret vnionem, dicta Græcorum, & Latinorum vna inter ſe contulit in libris de Conſenſione, & in illis continuatam conſtantiam a principio Eccleſiaſticæ Hierarchiæ eorundem teſtimonijs fultam ad hæc tempora demonſtrauit. Id tibi, tuiſque indoluit, neque enim abalienati animo ab Eccleſia Romana ad Græcam, quaſi illi repugnantem, effugere valetis. Ideoque temeritatis Allatium detuliſti, & ne abſque ratione id facere videreris, Capita illa tua ad probandum diſſidium concinnaſti, & magis probans fidem tuam *aphoriſtice*. Sed quo fructu? Iam qui lumine mentis deſtituti non ſunt, vident, & iudicant, te certe quid ſit diſſidium, & quid vnio, plane incompertum habere. Illis numeratis Allatius, & meditate diſcuſſis, quam in eo temeritatem arguebas, in te detorſit, & adductis ex ritualibus libris Græcorum teſtimonijs, quæ illi non negant, ſi ſapiunt, & quod magis eſt, ex Schiſmaticis ipſis Capita illa tua non diſſenſionem cum Eccleſia Romana, ſed vnionem per ſingula luce clarius, & cauſam ſuam te iudice ſuperiorem eſſe probauit, cum Hottingerus fraudis, atque im-

impoſturæ manifeſtæ conuictus prodijt. propthereaque vt videreris aliquid egiſſe, rurſus verſus in rabiem, non conſiderans quid in Allatium dicere poteras, præcipitando dicta ſententiaſque tuas, quas furor propinabat, præproperanter, turbulenteq; iſtam tuam Diſputationem Apologeticam proieciſti. Non ergo mirum eſt, ſi non reſpondes ad argumenta Allatij, ſed ea aliorum dictis confertis denſatiſque fruſtra tentas eludere, quod infra examinabitur, cum ad argumenta Allatij reuertemur.

Fateor me forte modeſtiori, quam merebatur, iudicio, Allatij conatum nimis appellaſſe temerarium. Mirum te non negare id etiam dixiſſe, ſed agnoſco modeſtiam Hottingeri, qui aphoriſtice loquens, & nihil probans, nimiam temeritatem Allatij criminatus eſt. Sed Allatius tractat de vnione, ergo nimis temerarius eſt. En Ariſtophanis, & Cleanthis lucernam? Diſceptationes, contentiones, & certamina literaria quis vnquam prohibuit? Quis litibus ſcholaſticis ſilentium impoſuit? Quis iſta iura tam æqua decernit? Quis id ſtatuit, quod æquum eſt in Hottingero, & alijs illi ſimilibus, id temerarium eſſe in Allatio? Vidit Allatius, examinauitque Heterodoxorum conatus, qui vt ſe non abſque ratione ab

Ec-

Eccleſia Romana deſciuiſſe oſtenderent, vt ſocios criminis haberent, & ſic culpam prætextu aliquo non inhoneſto euitarent, ad Græcorum Eccleſiam confugiſſe, vt quam ipſi defectionem ab Eccleſia Romana perpetrarunt, non ſibi appingerent, cauſam prætexentes, ob violatum dogma, & rectas conſuetudines, quæ Græca ſcilicet non violauerat, ab illa ſe ſeparaſſe. Quod probatu illis erat difficile, niſi diſſidium inter Romanam, & Græcam conſtabiliuiſſent. Et hoc iniquum, falſumque reputans Allatius, libros de conſenſione conſcripſit. Qua ergo cauſa Allatius vrgens vnionem nimis temerarius fuerit, Hottingerus vrgens diſſidium non item? Modeſtiſſimum fuit Hottingeri iudicium, qui nec nominatus vnquam, nec notus Allatio, nullis impulſus inimicitijs, nulla priuatim læſus iniuria Allatium, vti *temerarium nimis*, quia de vnione ſcriptum ediderat, *& magnum alaſtorem*, & *fumos vendere magnos magno libro de conſenſione Occidentalis, & Orientalis Eccleſiæ*, hominem innocuum, & *quem albus anater fuerit, non nouerat*, vt ipſe ſcribit L. B. S. eiuſmodi titulis inſignire, minus quam nihil exiſtimas, emunctæ naris homo; & tantilla trium ſyllabarum vocula abſque cauſa in Allatium omnia malignæ tuæ lin-

guæ

guæ venena conieciſti, quæ parata ſunt in eos, qui permulta ſcelera male agendo fraudandoq; fecerunt. Si hoc modeſtius ingenium eſt, quid expectandum de immodeſtiori? Et nunc crimen maledicentiæ diſſoluere conaris, temeritatem Allatij ſæpiuſcule in medium producens, merito in Allatium iactatam contendis, de *Alaſtore* ſemel enuncias; quaſi temerarium eſſe minus quid ſit, quam Alaſtorem, vt hinc quoque ſingulare genus fraudis, & nouam rationem inſidiarum Lector cognoſcat.

Sed lixarum, & calonum hæc dicendi methodus eſt. Concludamus itaque cum primus Hottingerus nulla antea ab Allatio exulceratus iniuria, in ipſum Allatium ſæuierit, & immaniſſime debacchatus ſit, erit proculdubio & lixa, & calo, & quidquid aliud in Allatium rependit in hac ſua Diſputatione; nec illi iniucundum ſit, ſi vapulauerit ab Allatio, & quæ voluit locutus, audiuerit quæ noluit.

Nihil equidem viro graui indignius eſt, quam turpi diuortio Muſas a charitibus ſeparare. En Hottingerum factum de repente de Momo Philoſophum, & ex cathedra boni ſummique viri officia deprædicantem, & Zoilum agentem, & ità ſeſe gerentem in alios, vt in eo & humanitas deſideretur, & bonorum

virorum inſtituta requirantur. Eodem ipſo momento qui humanitatem inſinuat, humanitate exuit, & dum candorem in alijs exoptat improbiſſima ipſe conuicia excreat, vt ex hac ſua Diſputatione addiſcitur. Reprehenſit in Allatio, in quo ipſe reprehenſibilior deprehenditur. Bonorum orationem, fruſtra tamen, cum imitatur, vultq; eorum documentis viuere, innatam ſibi obiurgandi mentiendique conditionem non dediſcit. Quare ſua ipſe, quæ in alios aggerat maledicta, & conuicia habeat: nos enim ea non grauate, ſed ſumma cum voluptate illi, quæ ſua ſunt, concedimus. & Leo ipſe fuerit, & inſulſo latratu, & horrido rictu canem prodat.

Qui nullo Eccleſiarum Græcæ, & Latinæ authentico munitus priuilegio denſæ teſtium nubi ſe audet opponere. Rides ſcilicet Leonis amentiam, qui in te vel ſal, vel lumen mentis, vel micam prudentiæ ineſſe negat. Ecce fateor me nullo priuilegio munitum de vnione tractaſſe, oſtende tu tuum, quo munitus de diſſidio tractas. Ergo nonniſi priuilegio muniti in hoc tam erudito ſeculo literis mandare aliquid poſſunt? Quis ingenia mancipat, ne ſe in diſciplinis exerceant? Quis manus deligat, ne calamis chartam illiniant? Quis linguam remoratur,

ne

ne in diſputationibus ſenſa animi exprimat? Quis iudicio tam diro de fortunis omnibus literatorum, atque eruditorum decernit? Potuit igitur Allatius, ſicuti & nunc poteſt, licet ringatur Hottingerus, etiam abſque priuilegio communis Eccleſiæ de vnione, & de alijs, vti libuerit, ſcribere. Mirum eſt, hanc facultatem in ſe non ſubtraxiſſe Hottingerum, qui ſtultiſſime opponit Allatio aſſerens, *Oſtendendum ergo Allatio, ne Andabatarum more pugnetur, quo Synodi decreto huius de Dogmatibus, & Ritibus conſtanter hactenus negata contentionis probandi onus ita ſibi eſſe impoſitum euincat, vt iudicio eius & cadere velit & ſtare*. Sed hæc ἀπροσδιόνυσα, & præter rem argutula Hottingero, vt aliquid dicere videatur, relinquamus, & ad rem, vnde digreſſi ſumus, reuertamur.

Qui quod totus affirmat Orbis, vnus conatur in dubium vocare, Thomas, Antoninus, Nauclerus, & alij antiquiores, *& non ita pridem Caſalius, Honoratus Fabri, Scriptores Romani*. Diſſenſum inter Græcos, & Romanam Eccleſiam firmiſſime aſſeuerant. Nunquam id inficias iuerit Allatius. Is primus tentat diſſenſum in aſſenſum conuertere. Id vero abſonum fidei eſt? Nunquam Allatius verum, & falſum vnum fe-

 cit.

cit. Dicit Romanus, Spiritum ex Filio quoque procedere, Græcus ex ſolo Patre. alterum veritas Catholica eſt, alterum hæreſis. Quare inter hæc aſſerentes apertum diſſidium fuerit: & plane ſtultus eſt, qui dixerit, hæc duo vnum eſſe, dum vnum cum altero pugnat. Et fatetur plane Allatius, nec ſe, nec alios, licet operam inſumant ſuam, hæc duo diſtracta, aduerſaque inter ſe in concordiam adducere poſſe, & quæ inter ipſa eſt diſcordiam, & ex diſſenſu aſſenſum conſtituere. Veruntamen cum Latina dicat, *Spiritum etiam ex Filio procedere*, Græca vero, *procedere ex Patre* non exprimendo Filium, imo etiam ſæpius in ſuis Ritualibus libris *procedere ex Patre per Filium*, quod & approbatum eſt in Synodo ſeptima, quam Græci omnes, etiam Schiſmatici inter vniuerſales collocant, & apud Patres Græcos Baſilium, & Cyrillum potiſſimum, cum in creatis, tum in diuinis præpoſitiones *Ex*, & *Per* eandem vim habere certum eſt: tibi ne tamen temerarium, & perabſurdum, ſi duorum ſimilium dictorum conſenſum, in quibus diſſidium, licet omnia experiaris, nunquam deprehendes, Allatius conſenſum procurat? Annon ſatius eſſet tibi, Aſino dare oſſa, & cani paleam, quam de rebus Eccleſiaſticis

ſer-

ſermocinari ? Ita philoſophandum eſt de Purgatorio, & de viſione beatifica, & alijs. Male ergo & temerarie vrget concordiam. Hoc eſt non comprehendere animo, quid dicat Allatius, vel verba illius deuorare inconſiderate, atque abſumere Quid ergo agit? Dicit, Romanos Spiritum ſanctum aſſerere ex Filio procedere, hoc item fateri Græcos. Purgatorium etiam per ignem Romanos, Græcos hoc quoque affirmare: viſione beatifica iuſtos demortuos ante iudicium vniuerſale perfrui, hoc idem Græcos inſtare. Ergo Græci, & Latini cum eadem dicunt, & eadem omni aſſeueratione affirmant, concordes animis ſunt. Qui enim diſſentiunt, dictis inter ſe non congruunt. Quid igitur ludis operam in tot conſarcinandis teſtibus, vt diſſenſum aſtruas? Teſtes enarrant, quæ Græci extra Romanam Eccleſiam viuentes dictitant, & ea in capita plura, vel pauciora reducunt. Allatius quid illi dicant, haud in magno ponens diſcrimine, illud probare curat, Græcam Eccleſiam, & Romanam eadem dicere, & dixiſſe perpetuo. Hinc naſcitur perpetua conſenſio. Quare ad demonſtrandum diſſidium, male a te opera luditur, ſi quid dixerint alij de diſſidijs Græcorum, & Latinorum, & potiſſimum Schiſmatici, in me-

dium afferas . Proba, illos non dicere eadem, & tum duc in triumphum Allatium. Tu porro vt huius ratiocinationis vim effugias de dictorum congruentia, nihil de Capitibus diſſidij, de auctoribus vero illud aſſerentibus multa in vnum exageras. Hic Rhodus. hic ſalta. Hinc exemptus eſt tibi ſcrupulus, poſtquam ad monomachiam Allatium prouocaſti.

Generaliter primum, & in theſi recte Allatium temeritatis accuſari, quod imprudenter argumenti ſuſcipiat patrocinium, & toti orbi contradicat vehementer, & Eccleſiæ Romanæ vehementiſſime, ad oculum demonſtrabo. Sed iam tandem ad theſim probandam acceſſiſti. Examinemus conatus, quibus redarguatur Allatius, & imprudentiæ, ac temeritatis, cum argumenti ſuſceperit patrocinium, quo toti orbi, & Romanæ Eccleſiæ contradicat: & primum praxis: Photius auctor Schiſmatis, Michaël Cerularius, alijque Patriarchæ Conſtantinopolitani excommunicati ſunt a Romanis Pontificibus. Hoc ante te ſignauit Allatius. Hinc excommunicatorum in Romanam Eccleſiam repoſita iurgia, & Græci in factiones diuiſi vnus aduerſus alium ſcriptis inuehitur. Hinc natus Nilus, Niceta Choniata, Niceta Stethatus, alij, qui inter ſe & Romanam Eccle-

cleſiam productis diſſenſionis capitibus ſchiſma diſſeminarunt. An non & ante dictos Patriarchas alij cum Romanis varijs exortis contentionibus delitigarunt, & concertatorijs artibus compugnarunt? Sed ſemper a Romana vti a ſuperiore pœnis indictis, & contra pertinaces etiam publicatis, repreſſi, & peracta pœnitentia in antiquam concordiam etiam nolentes redacti ſunt. Non eſt quod hic agam exemplis. Inde eſt quod Latinis multa Græci obijcerent, & contra Latini Græcis reponerent, & progreſſu temporis creſcente pertinacia in immenſum, vt ita dicam, crimina quoque creuerint; quæ licet inter particulares homines vage diſpergerentur, non inde tamen factum eſt, vt vniuerſa Eccleſia Græca a Romana, profitendo capita diſſidij, ſepararetur, & in ſua profeſſione, vel libris Ritualibus, & officijs in Eccleſia recitandis aliquid adderet, quod Eccleſiæ Romanæ probrum obijceret. Quod ſi etiam obieciſſet, & permanſiſſet per aliquod tempus in Schiſmate, ſubſecuti alij Patriarchæ in frugem redacti, erroribus dimiſſis conciliatis animis ad beneuolentiam Romani ſeſe adiunxerunt. & ea diſſenſio non adeo in ea Eccleſia ſæuijt, vt vel Symbolo adderetur *Ex ſolo Filio*, vel de Purgatorio con-

tra Romanam Eccleſiam in ſuis Profeſſionibus fidei aliquid affirmaret, & ſic de alijs Et qui dicit Spiritum ex Patre procedere non negat eum etiam ex Filio procedere, & qui rogat pro mortuis, vt liberentur à pœnis & igne, non negat in Purgatorio pœnas, & ignem. Et hoc eodem modo de alijs ediſſerendum eſt. An non vides te profanæ mentis eſſe, qui cum ſequi Græcam Eccleſiam debeas, quid ſequendum ſit illi, ipſe conſtituis? & temeritatis notam, quam appingis Allatio, putas te effugere? O caput!

Dogma Græcorum de Proceſſione Spiritus ſancti, expreſſe vocat hæreſim. Nonne hoc eſt diſſentire? Hæreſim eſſe quis negat? *Et hoc non eſt diſſentire?* ergo inter Eccleſiam Græcam, & Latinam diſſidium intercedit; hoc vero probandum. Eccleſia Græca non negat, ſequitur ſuos Patres, & Concilia, a quorum auctoritate pendet, & ſuis etiam ritualibus Libris confitetur, *Spiritum ſanctum eſſe ex Filio, eſſe per Filium*, Profluere, *exilire, profundi ex Filio, Procedere per Filium*, quod idem eſt, id aſſerentibus Baſilio, Cyrillo, alijs, *eſſe ex eſſentia Filij*, quod notat productionem ad intra, id Schiſmaticis Synodali decreto decernentibus. Et tu Hottingere audes dicere, Dogma Græ-

co-

corum, Eccleſiæ Græcæ ſcilicet eſſe hære-ſim, & hoc eſſe diſſentire?

Recentiſſimi etiam Leone poſteriores. Scriptorum ſimilium dicta quomodo intelligenda ſunt, iam diximus. Sed quidam ex his dicunt, *Eccleſiam Græcam, non conflugem, aut colluuiem Schiſmaticorum, quæ perpetua, & ſola Allatij exceptio eſt*. Addendum erat, & vere. *Sed καθάρματα hæc Leoni ſunt, & capita ſacra, quæ Eccleſiam Græcam non faciunt*. Hoc quoque ſunt ex tuis, & ad Allatium non pertinent. Si Hæreſis eſt dicere, Spiritum ſanctum ex Filio non procedere, Eccleſia Græca id aſſerens Hæretica eſt; ſed quæ Eccleſia Hæretica Eccleſia eſt? Ergo quiſquis id dicit, Eccleſiam Græcam id credere, non loquitur de Eccleſia Græca, quæ nulla eſt; ſed intelligit conflugem, & colluuiem Schiſmaticorum, quæ vera Eccleſia non eſt. Vt ſi quis diceret Eccleſiam Lutheranam, & Caluiniſticam, næ illi de Eccleſia vera ſermo non eſſet, ſed de vulgo Hæreticorum, & purgamentorum receptaculo.

Solus eſt Allatius, qui contra teſtimonium, ſenſus, & conſenſus pene omnium. An Allatius ſolus eſt alij dicant. Quod ipſe expoſuit, id certum eſt. Sin minus, oſtendat Hottingerus, quodnam ex Capitibus, quæ ille

ille pro vrgendo diſſidio attulit, Eccleſia Græca in ſuis Ritualibus libris, vel in Profeſſionibus fidei firmiter teneat, & fateatur.

Pag. 9. & ſequentibus, totus eſt in aſtruendo diſſidio ex Hiſtoria Silueſtri Syropuli: ſed fruſtra labor conſumitur: de Syropuli hac hiſtoria, Notis in eam, & verſione Creyghtoni noſtris in eundem exercitationibus, quas iam paramus, fuſe dicemus. Et pudendum eſt Hottingere, te ſpeculatorem venatoremque ſagacem hiſtoriæ, quam ſcriptis etiam editis profiteris, ab animis conſuetudine Schiſmaticis, & Latinos capitali odio aſpernantibus, atque abhorrentibus petere teſtimonium veritatis, & defendere iſta tua abſurda, & quod magis mirum eſt, hominem in primis acutum, quæ per ſe ſunt falſa, & inter ſeſe repugnantia non perſpicere.

Et primo quidem illi, qui ἄσπονδον Romæ indixerunt bellum, magno referuntur numero. Non negauit vnquam Allatius magnum eorum numerum extitiſſe, quos ipſe ex ſcriptis eorum in Pontificios commemoratis Commentarijs de nomine, tum in libris de Conſenſione, tum alibi ſæpius ingenue in medio poſuit, & quod magis, ac magis indolet, ſingulis diebus de nouo aliquis emer-

git

git e tenebris, qui ne lateant, & facilius cum eduntur in publicum, fucum ſimplicioribus faciant, Allatius, cum ſeſe occaſio tulerit, nomen, & Commentarium indicat. *Sed καθάρματα hæc Leoni ſunt, & capita ſacra, quæ Eccleſiam Græcam non faciunt, Schiſmatici, & pacis perturbatores.* Et in dubio ponis, Allatium ſimile genus hominum vti καθάρματα abijcere, qui auita Patrum & Conciliorum religione neglecta, & fide promiſſa in Baptiſmo eiurata, in innocentiſſimam matrem linguam exacuunt, & ab illius decretis ſummo ſcelere filios diſtrahunt, vnde poſtmodum oritur in Eccleſia perturbatio vitæ, & magna confuſio? Sed Reformatis fauent, & Pontificios vulnerant: & propterea ſunt καθάρματα putida, & vt verbo expediam, odium terræ. Non nunc primum mos inualuit, ſed ab antiquo tempore in Eccleſia Græca, iuxta atque in Latina, ſimiles peſtes, & mala auſpicia, execrandi, deteſtandi, fugandique pœnis etiam inflictis, e ſolo patrio exterminandi, & relapſos & pugnaces in hæreſi perdendi, & comburendi.

Quis iudicem Leonem conſtituit, vt de Eccleſia Græca vel vera, vel falſa iudicaret? Non ſatis eſt te ſemel inſaniſſe, Hottingere. De auctoritate Allatij in dijudicandis rebus

fi-

fidei ſupra etiam eundem rogaſti. Præter ea, quæ dicta ſunt, addo. Illi ijdem, qui tibi id onus impoſuerunt, vt pietatis, ſanctitatis, ac religionis hoſtes defenderes. Quaſi vero non omnibus liberum ſit pronunciandi, proferendique ſententiam. Tu tu Hottingere tuis illis mendaciloquijs excitaſti Allatium, non ſocordem ad veri inueſtigandi cupiditatem. & cum verum inueniſſet, quid obſtat, ne illud in publicum edat? Sed id Hottingero non placet, id propter Allatius edidit. Verum dic Hottingere, quis te Allatio iudicem conſtituit, vt ex eo poſcas, cur id potius quam illud ageret? Edit, quia ita illi complacet. Sed ſtulte egit. cum a ſtultiſſimo enunciatur, nihil moror. Dum nugas de me concilias, nihil interdico. Dicant te ſapere.

Et qui ſic de Eccleſia ſunt meriti, in Diuorum Catalogum eſſe relatos, quod exemplo probatur Palama. Inter Græcos fuiſſe plurimos, qui Allatio καθάρματα ſunt, non ambigitur. Qui tamen in Diuorum catalogum relati ſint; hoc vero purum putum mendacium eſt. Numera vnum, ſi potes. Auctor Schiſmatis Photius, Sergius Photio ſanguine coniunctus, Siſinnius, Michaël Cerularius, Michaël Anchiali, Patriarchæ Conſtantinopolitani, Nilus, Nicolaus Ca-

ba-

baſilæ, Simeon Theſſalonicenſis, Ioſephi Bryennius, & Philagrius, Marcus Epheſius, & alij ſchiſma propugnarunt, in Romanam Eccleſiam inuecti ſunt, magnæ apud Græcos ſchiſmaticos exiſtimationis Viri. Nullus ex his in catalogum Sanctorum relatus eſt, licet relati ſint, qui Pontificiam dignitatem agnouerunt, & vnionem cum illa conſeruarunt ad vltimum vſque ſpiritum. Hoc certe magnum eſt, & forte id non conſiderauit, ſicut & alia multa, Hottingerus. Inſpice Græcorum Sanctorum catalogum, reuolue libros Rituales illius Eccleſiæ, interroga Critopulum illum tuum, cuius auctoritati tantum defers. Quare fatearis neceſſe eſt, dum hæc ſcriberes, te vel ſopore ſolutum, vel in maxima veritatis ignoratione verſatum fuiſſe. Probas id de Palama ex mea Græcia Orthodoxa pag. 809. Hic etiam ſchiſmaticos ſequeris, quorum ductu neceſſe eſt, vt perſæpe in mendacia decidas. Vellem in apertis, & manifeſtis non impegiſſes. Quare antequam protuliſſes ſententiam, allata ibi ab Allatio oculis apertis non lectitaſti? Ibi collocatæ ſunt ſententiæ in Palamam a nonnullis Græcorum in numerum Sanctorum aſcitum. *Nonnulli* Græcorum non ſunt vniuerſi Græci, nec ipſa Eccleſia Græca. Titulum ſequun-

quuntur Gregorij Acindyni Iambi, quibus Palamæ hæreſes quamplurimæ exponuntur. Excipiunt ex Diſſertatione mea de libris Eccleſiaſticis Græcorum, Ioannis Patriarchæ Conſtantinopolitani in Palamam ſententia Synodica, incerti diſceptatio de Hæreſibus Palamæ, alia alterius de iiſdem, & ex libris de conſenſione Tomus Synodicus contra Palamam, & illius hæreſes, de Barlaamo, Palama, & Iſidoro Hypopſephio Theſſalonicenſi Tomus alius Synodicus: quæ ſi recte conſideraſſes, Palamam inter Sanctos, ſecutus quorundam incognitorum hominum leuitatem, non collocaſſes, teſtimonium Allatij proferens, niſi etiam id conaris oſtendere, quales, quos ipſe venereris, Sancti eſſe debeant. Vide etiam quæ in Hiſtoria non dum edita Nicephori Gregoræ, diſputationes aduerſus illius hæreſes, ſiue potius colluuiem hæreſum. Ego ne prolixior ſim, vt ſanctitas huius hominis qua in opinione habenda ſit, pateat, ad dictam Gregoræ hiſtoriam prouoco, quam concludo ex libro 29. eiuſdem. Ἐπεί γε μὴν καὶ ὁλκάδος ἔτυχεν ἐκ τῶν τοῦ Θεσσαλονίκης λιμένων μελλούσης ἀνάγεσθαι, φέρων καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς αὐτὴν ἐμβεβλήκει, καὶ μέχρι μὲν τῶν Ἑλλησποντίων πορθμῶν ἐξ οὐρίας ἦλθεν ἀντίον πελάγιον τῶν τότε ὑμνῶν τὸ πνεῦμα φερόμενον. ἐνταῦθα

δ'

δι' αὐτοῦ λήξαντος, καὶ οἷον εἰπεῖν νεκρωθέντος ἐξαίφνης, νηνεμία μακρὰ κατεῖχε τὸ πέλαγος, καὶ ἀκίνητον εἶχε τὴν ὁλκάδα τέως ἐκείνην ἐπ' ἀγκύρας μιᾶς ἡμέραιν δυοῖν σαλεύουσαν. Τῇ δὲ τρίτῃ προσηκύσαντες ἐκ δυοῖν ποταμοῖν Σκαμάνδρου τε, καὶ Σιμόεντος, οἳ πόλεως Ἀσιάτιδος καταρρέουσιν ἐφ' ἑκάτερα πειρατικοῖς τισι λέμβοις, οἱ βάρβαροι ταύτην αἱροῦσιν ἀναιμωτεί, καὶ πρὸς αἰγιαλοὺς καθηκύσαντες ἐκείνους, ἔνθα καὶ τὸν Ὑρκάνου τοῦ σατράπου υἱέων τὸν πρεσβύτερον ἐνταῦθα συνηνέχθη παρεῖναι, τὸν τῆς ὁλκάδος ἅπαντα φόρτον ἐκείνου βλέποντος ἐξετίθεσάν τε, καὶ ἐξεφόρουν. μεθ' ὧν ἤδη καὶ Παλαμᾶς ἀνήγετο, καὶ γνωσθεὶς ὅς τις εἴη τὸν τρόπον καὶ τὴν ἀξίαν, οὐ μόνον ἐκ τῆς δαψιλοῦς ἐκείνης ὑλαίας ἀποσκευῆς, ἀλλὰ κἀξ ὧν ἐν τοῖς κόλποις ἔκρυπτεν ἀργύρου τε, καὶ χρυσοῦ νομισμάτων παμπόλλων, πολλοῖς εὐθὺς καὶ πρὸς τῶν βαρβάρων ἐβάλλετο τοῖς σκώμμασι, καὶ πολλοῖς τὰ ὦτα ἐμπέπλησαι χλεύης, λεγόντων, ὡς διδάσκειν ὀφείλων ἑτέρους ἀνθρώπους κατὰ τὴν τῶν διδασκάλων νομοθεσίαν τὸν ἀσκευόν τε, καὶ ἄχαλκον βίον, ἔργοις αὐτοῖς αὐτὸς τήν τε τῆς σῆς ἀνακαλύπτεις ψυχῆς μοχθηρίαν, καὶ ἅμα τἀναντία πείθεις τοὺς ἑπομένους σοι δρᾶν. ἄρτι δὲ καὶ τῶν βίβλων αὐτοῦ προκομιζομένων ἠρώτα καθ' ἕκαστον ὁ βάρβαρος, ὅ, τι τε εἴη, καὶ ὅπου τὸ ἔργον. Καὶ οὕτω μὲν μανθάνων, τὰ μὲν αὐτῷ Παλαμᾷ συγγραφέντα κατὰ μέσης παραχρῆμα κηδεύειφθῆναι θαλάσσης, οἶμαι τῆς θείας ἀοράτως πρὸς τοῦτο κινούσης προνοίας, ἵνα μὴ σεσωσμένα, πολλῆς

τε, καὶ νεωτέρας τῆς ἀσωτίας ἐμπλήσωσι τάς γε τῶν ἀπληστέρων ψυχὰς, καὶ αὐτά. Τό γε μὴν θεῖον τοῦ Χριστοῦ Εὐαγγέλιον μετὰ τοῦ Δαυιτικοῦ Ψαλτῆρος αἰδοῖ πολλῇ σὺν οἰκείοις τηρεῖν ἐνετέλλετο. εἰώθεσαν γὰρ καὶ Ἰσμαηλῖται τιμᾶν Προφήτας τε ἅπαντας, καὶ ἅμα τὸν σωτῆρα Χριστὸν ὡς ἕνα τῶν Προφητῶν. τέλος δ' αὐτὸν γυμνωθῆναι μὲν τῶν οἰκείων προστεταχὼς ἱματίων, ἕτερα δὲ διερρωγότα μετενδῦναι, κυνοτρόφοις τισὶν αὐτὸν εἰς πρᾶσιν ἐδεδώκει τηρεῖν, τάς τε ἄλλας εἰσηγούμενος μάστιγας ἐπάγειν αὐτῷ τιμήματος ἕνεκα πλείονος πρὸς ὠνήν. καὶ ἅμα τὸ σοδομητικὸν, καὶ παρὰ φύσιν πάθος τῆς ἀρρενομανίας, οὐκ οἶδ' ὁπότερον, εἴτ' εἰωθὼς σφίσι ποιεῖν ὡς ἐμπαιγμὸν τῶν ἁλισκομένων Χριστιανῶν, εἴτ' ἐνδεδωκυίας τῆς θείας ἄνωθεν δίκης ἐνταῦθα, μακροθυμεῖν ὡς ἐπίσταται οὐ μάλα ἀναχομένης, ἢ τὸν ἀλιτήριον ὡς ἀρχηγὸν τῆς νῦν ἐπιπολαζούσης ἀσεβείας, χερσὶ βαρβάρων παρέπεμψεν, ἵνα μὴ λάθῃ, μηδὲ τοῖς ἀμαθεστέροις, ἢ ἀμελεστέροις περὶ τὰ θεῖα διακειμένοις τὸ τῆς αὐτοῦ γε αἱρέσεως αἴσχιστον, ἀλλ' ὕβρεις ὕβρειν ἀμύνηται, καὶ τὸ τῆς αὐτοῦ κακίας κεκαλυμμένον αἰσχρὸν, τοῦ τε σαρκικοῦ, καὶ φαινομένου πάθους αἴσχιστον, θεατρικώτερον τουτονὶ δημοσιευθῇ τρόπον, καὶ ὁ θέλων ἐκ τοῦ τυραννεῖν τὴν εὐσέβειαν ἐξαφανίσαι, ἤδη καὶ κατ' αὐτό γε τὸ τῆς πολυθεΐας ἀτόπημα σαφῶς ἐξελέγχηταί τε, καὶ ἐστηλίτευται.

Pudor meus me reuocat a ſimilium verſione, quam tibi libens relinquo, vt tuum hunc ingenuum virum a tua pietate inter

San-

Sanctos relatum, ſi aliquando opus fuerit, in cælum extollas.

Concordiam ſæpe quæſitam fuiſſe. Non nego tam a Græcis, quam a Pontificijs. Sed de his, noſtris ad Syropulum, & Creyghtonum exercitationibus diligentius dicemus.

Hoc vero non ne eſt fumos vendere, & ſub inſidioſis inuolucris θανάσιμον μελίκρατον *propinare*? Quis eſt qui fumos vendit? quis μελίκρατον propinat? Certe neque Veccus, neque Allatius id fecerit. Si veritas ipſa tibi tenebræ ſunt, iam in vitio tuo es, & fumos vendis, eoſque denſiſſimos, & θανάσιμον μελίκρατον, vt tuis vtar verbis, propinas. Nam Præſide Conſtantinopolitano Vecco, & Michaële Palæologo regnante, cum de pace ineunda inter Græcos, & Pontificios tractaretur, qui pacem, & vnionem auerſabantur, tota vrbe clamitare non deſiſtebant, ſcriptis etiam diuulgare, indigniſſime pacem futuram, tanquam quæ in perniciem conſuetudinum, & dogmatum Græcæ Eccleſiæ tenderet; Veccus, qui pacem ſuadebat, vt ſimilem opinionem ex animis Græcorum euelleret, ſcribit, pacem procurari, non ad refellendos ritus, & dogmata Græcorum, ideoque maledicta in eos conijcit, qui conſuetudines & dogmata Græcæ Eccleſiæ contemnentes aſſererent, Roma-

X nam

nam Eccleſiam magis pie ſentire, & credere, quam Eccleſiam Græcam, non verebantur. Illos cum Iuda, & Chriſti crucifixoribus connumerat. Veccus ergo, vt vides, cum pietatem Romanam, tum Græcam, & ambarum conſuetudines eaſdem eſſe promulgat inter ſuos, neque patitur, vt vna altera integrior reputetur, & qui aliter tenet, maledictis ſubiaceat. Si non diuerſæ ſecundum hunc auctorem tum Græcæ, tum Romanæ Eccleſiæ ſunt conſuetudines, & eadem dogmata, vnde nam tu, niſi fumos vendere vis, diſſidium hariolaris? Sed non ſunt eædem conſuetudines, & dogmata. Dogmata vnum ſunt, cum pietas illa & fides eſſentiam dogmati non mutat, neque alterat. Magis, & minus conſuetudines admittunt, & licet de illis aliqua diſſenſione certetur, certamen illud Eccleſiarum diſſidium non parit: ſed in cultu diuino ritus tam varij, & conſuetudines diſſidentes, magis, ac magis Deo vniunt, redduntque Eccleſiam pulchriorem. Quare habeat ſibi ſuos fumos, vendatque Hottingerus. Nos qui in meridiana luce veritatis verſamur, ſimilem fumorum nundinationem deteſtamur.

Quid inde a Reformatione factum fuerit, vbi ex Græcis alij ἰσόπιμον πίσιν ἡμῖν, publicis

eti-

etiam ſcriptis teſtati ſunt; alij communem contra Pontificios nobiſcum ſuſceperunt cauſam. Cyrillus adhuc vel ex aduerſariorum hypotheſi γνήσιος ἕλλην, Patriarcha Alexandrinus hoc ſaxum ſtrenue, & feliciter voluit. De vnione Græcorum cum Reformatis ſuo loco cumulate egi. De Cyrilli Profeſſione fidei Reformatorum eſto iudicium. Res ipſa, quid de eo Græci ſentirent, plane demonſtrauit. Depoſitus eſt a Græcis Synodali decreto, de throno petentibus id Græcis etiam erogata pecunia lictoribus traditus, fune ſtrangulatus in mare proiectus eſt, & vſque in noſtra tempora vti hæreticus ob hanc, vel ſolam fidei ſuæ profeſſionem, vti Reformatis coniunctus, anathemate feritur. Ex Zygomala quid colligas, tute ipſe videris. Ego video palpatorem peſſimum, non re, factiſque, ſed lingua tantum, & verbo tenus Cruſio gratificantem, tantum vt nummos emungat. An non vides eum non dum abſoluta narratione de Fratribus, vel Monachis eodem loci, & temporis veſtigio ſubiungere; *Indigentes autem nos ſubſidio pecuniario, & tua humanitate intercedentibus a munifica manu eorum, qui potentia iſthic valent. Nam, vt Demoſthenes ait, opus eſt pecunijs, nec abſque his quicquam confici poteſt. Petimus autem propter magnas neceſſi-*

tates noſtras, & tributa, quæ quotannis pendimus his, qui apud nos dominantur. Et de eo Cruſius; *Hic ſiquidem cum D. Gerlachio aliquo iret, aut nauigaret, monſtrato inani marſupio ἀδενᾶ. tum ille pro ipſo perſoluebat*. Et nundinantibus adeo palam fidem ſuam Græcis credis, & in teſtes aduocas: illis, qui pro Pontificijs ſtant, fidem adimis, & offas opiparas, & lenocinium obijcis, & teſtimonium reijcis? Quod Zygomala tradit de Fratribus ſeu Monachis Papiſtis, nullum ipſe reputo. etiam iuratò non credam. Proba tu, ſi poteris.

Et tales quidem ex ipſis Pontificijs multi &c. Azorius Inſtit. Moral. lib. 5. *cap.* 11. *Dubitari non poteſt*. Non nego, Azorium, alioſque Pontificios multa diſſidij capita inter Græcos, & Latinos recenſere. Inter ea pleraq; eſſe, quæ illis falſò attribuuntur, quemadmodum a Græcis Pontificijs, quæ cum re vera falſa ſint, non ſunt aſſumenda ad probandum diſcrimen: multa eſſe vera, quæ cum non contineant errorem, nec hæreſim, in eodem gradu collocanda ſunt. Alia etiam ex profeſſo in Eccleſiam Latinam iactantur a ſchiſmati deditis Græcis, quæ cum in Eccleſia Græca, neque in profeſſionibus fidei, neque in Ritualibus libris contineantur; quin imo inter officia ſolemnia

non

non alia, quam quæ Latina Eccleſia recitat, ſit vt inter eas conſenſus ſit, & non diſſenſus. maximeque errare eos, qui aſſerunt, Græcos, & Pontificios *re diſcrepare, verbis conſentire*, ideoque eos non nomine, ſed genere toto diſiungunt. Sic enim erit non verborum parua, ſed rerum quoque permagna diſſenſio.

An ad Liturgiam ritus ſpectant, quæ de Proceſſione Spiritus ſancti, de Purgatorio, Poteſtate Papæ hactenus fuerunt ἀκατάλλακτα; & quid ſi ritibus tantum differrent, differrent tamen. De proceſſione Spiritus ſancti, Purgatorio, & præeminentia Romani Pontificis in alias Eccleſias, quæ tu vocas ἀκατάλλακτα, ſed non probas, plura dicta ſunt a nobis in Hottingero, & alibi, ad quæ tu nec verbum quidem. Si quæ fuerunt mendacia, quare non euertiſti rationes? Quare ſi probabiliora habebas, ſi certiora, ſi firmiora, non produxiſti? Sed neutrum feciſti: vna tui inſita negatione, & inuerecunda taciturnitate tranſilijſti omnia. quia ſic es in antilogijs luctator emeritus. Quæ non potes refellere pro cauſa tua reſpondens, irrefutata hæc tanquam foueam prætergrediens relinquis. Sed Latini dicunt, ex Filio quoque procedere Spiritum, Græci negant, aſſeruntque non procedere ex Filio, ſed ex

Patre ſolo. Paruum ne id diſcrimen eſt? De Latinis non dubito, nanque id expreſſis verbis recitant in Symbolo, ſed Græci non recitant. Sapienter. Ergo negant. obtundam aures tuas ſæpius de eadem re, vt melius intelligas. Quæ eſt iſta ratiocinatio? Poſſem aliquid in Hottingerum inclementius dicere; ſed reprimo me. Chriſtus non dixit in Euangelio, Spiritum ex ſe procedere, ergo negauit. Quare ergo tu cum tuis, qui tantum Verbum Dei obtenditis, cum illud in verbo Dei planum non ſit, vti verbum Dei alijs propinatis? Sed agam tecum liberaliter. Eſto negent Græci. Ne inuideas nobis tantum myſterium. Indica, vbi loci id negent. Ego Patriarcharum, Imperatorum, Epiſcoporum, aliorum profeſſiones fidei, Symbolum quod ſingulis diebus inter Miſſarum ſolemnia recitant, & attentius, ſæpiuſque libros Græcorum Rituales poſt ſchiſma, & ante ſchiſma concinnatos euolui, nunquam vſquam vllo in loco, ſedulo licet quærerem, inueſtigaui. Sed veniam dabis moroſo ſeni, qui oculorum acie non valet. Tu qui naſo plus vides, quam oculis, haud ſcio an videris in *Synaxario* Xanthopuli, quod habetur in Triodio, Spiritum eſſe ex ſolo Patre. Sed debuiſti ſcire etiam inter Schiſmaticos collocari Xantho-

pu-

pulum, quod ex principio ſuæ hiſtoriæ addiſcere poteras, non autem inter Patres illius Eccleſiæ haberi, Xanthopuli illa Synaxaria publice in Eccleſijs non legi. Incertum præterea eſſe, an illa additio Xanthopuli ſit, cum in nonnullis editionibus non contineatur, neſcirique, a quo facta ſit. Quid ſi dicam etiam ſi Chriſtus dixiſſet, *ex ſolo Patre*, non excludi Filium ab illa proceſſione. Dixit Chriſtus, de die illa neſcire ſe neque diem, neque horam, Patrem ſolum Deum vocauit, & ne alia referam Eccleſia Græca conuerſa ad Chriſtum enunciat; *σὺ εἶ μόνος ἅγιος, μόνος κύριος*. quibus reſpondent illa Latinæ. *Tu ſolus Sanctus, tu ſolus Dominus*. Ergo conclude tu cum alijs Hæreticis, Chriſtum neſciſſe horam, neque diem, non eſſe Deum Patrem, & Spiritum ſanctum, non eſſe neq; Sanctum, neq; Dominum. Id licet tu concludas, Græcorum tamen, & Pontificiorũ Eccleſia ſententijs non diſcrepant, cum vtraq; teneat & Chriſtum, & Spiritum ſanctũ, & diem, & horam compertam habuiſſe, & eſſe Deum; eſſe ſanctum & Dominum Patrem, & Spiritum ſanctum. Adde, apud Græcos vulgo, illud axioma certiſſimum eſſe, quod etiam Synodico decreto ſtabilitum eſt; aliud indicari, cum dicitur in diuinis, ex eſſentia alicuius eſſe, & aliud

cum dicitur, ex Deo eſſe: hoc enim ad creaturas referri, illud ad exiſtentiam diuinam ſignificandam, vt cum dicitur, Filius ex eſſentia Patris, notare genitam exiſtentiam ex Patre; Spiritus ex eſſentia Patris productam exiſtentiam ex Patre per proceſſionem; ſecus autem cum ex Patre, vel Filio, vel Spiritu tacita eſſentia: tum enim vt plurimum indicare creaturas productas. Sed Spiritum ſanctum eſſe ex eſſentia Filij perſæpe habetur in Patribus, & in Ritualibus hodiernis Græcorum. Ergo cum publice ea recitent, & profiteantur ſimilia, eodem tempore tenent, & profitentur, Spiritum ſanctum ex Filio etiam procedere. Dicunt præterea Filium effluere, produci, emanare, exilire, & ſimilia ex Patre, & generationem Filij ex Patre deſignant. Hæc eadem pronunciant de Spiritu ſancto ex Patre, & Spiritus proceſſionem ex Patre ſignificant. Ergo cum pronunciant, & creberrime eadem de Spiritu ſancto ex Filio, cum Spiritus productio generatio non ſit, tum enim eſſet Spiritus Filius, & Filius Pater, proceſſionem Spiritus etiam ex Filio notant. Sic etiam vbi Patres explicitis verbis decernunt, Spiritum ſanctum eſſe ex Filio, & in Filio. Ergo ſi ex Filio eſt, habet ſuam exiſtentiam, & ſi exiſtentia eſſentialis eſt,

ergo

ergo procedit eſſentialiter ex Filio. Si enim non eſſet eſſentialis proceſſio, Spiritus eſſet creatura, quod in Eccleſia Græca, atque Pontificia, quæ tenent Spiritum verum Deum, Patri Filioque conſubſtantialem, ſacrilegium, ac impium verbum eſt. Lege attentius quæ de hoc argumento diſſeruimus contra te, Patrum teſtimonijs Græcæque Eccleſiæ auctoritate firmata, tum diiudica, & ſtatue ſerio. Et in eſſentialibus, vt hic articulus eſſe videtur Græcam Eccleſiam cum Romana ſimilia tenere, licet inficetus fateberis. Et hæc veritas profecta eſt a Chriſto, & ab Apoſtolis, repetita à ſanctis Eccleſiæ Græcæ, & Latinæ Doctoribus, confirmata à Concilijs, & vſque ad hanc noſtram ætatem, quidquid Schiſmatici Hæreticique oblatrent, viget. Quare ſi his refragaris, bona venia me audies, prius te quiſpiam de omni vitæ ſtatu, quam de iſta tua adeo dementi opinione deiecerit.

Sed tempus me vocat ad capita illa tua *Aphoriſtica*, de quibus inter nos ambigitur, ad quæ tu etiam tandem poſt tot diuerticula me vocas. & primo ad auctoritatem Papæ in explicatione ſanctarum Scripturarum. Dicis, integris tractatibus non diffiteri a Græcis optime oſtenſum. Probas contra Allatium, cum nihil efferas ad rem, & nos

cum

cum de auctoritate Papæ tractabimus, de eadem in exponendis ſcripturis agemus.

Virtutem, & efficaciam miniſterij a miniſtro non ſuſpendunt. Non puto te latere, quæ de hac propoſitione Pontificij decernant. Nihilominus ne neſcius ſis. Apud Pontificios certum, atque indubitatum eſt, virtutem, & efficaciam non pendere a bonitate, vel malitia miniſtri; Namque ſiue ſumma bonitate præditus, ſiue perditi animi ſit, qui miniſtrat, conſecratum ab eo, eiuſdem virtutis, & efficaciæ eſſe, & æque plane perfectum, cui nihil admodum deſit, dummodo alia neceſſaria ad ſui integritatem non deſiderentur. Verba enim Chriſti ſunt, quæ operantur, atque efficiunt. Et hæc Pontificij, quæ porro Græci non alia; & cum duo cõſiderentur, oblatum, & offerens, magis Deus intendit oblato, quam offerenti. ne repetam teſtimonia. Vide Ioannem Patriarcham Hieroſolymitanum, Theophylactum, Euthymium, Nicetam, Nicolaum Cabaſilam, Simeonem Theſſalonicenſem, Hieremiam Patriarcham. Hi non alia dicunt, aperti hoſtes, ſi vnum excipias Nicetam, de quo non auſim affirmare, Romanæ Eccleſiæ: nec ab his diuerſus eſt Beſſario itidem Græcus Cardinalis. Sed negant Hæretici, & tu non agnoſcens conſenſum,

vrges diſſenſum. Si paria paribus reddenda ſunt, adde tu, qui tantum ſapis, aliquid, quod non cohæreat. Noli tamen aquilam cum noctua, & cum cygno fulicam comparare. Sed cum addere non poſſis, recurris ad intentionem miniſtri, quæ neceſſario requiritur ad hoc, vt effectum conſequatur, quod intendit miniſter. De intentione miniſtri eadem dicunt Græci, & Pontificij. Dicis tamen, negare Pontificios, Sacerdotem reum lethalis peccati digne conſecrare. Sic amoliris conſenſum. Ignoras ſiquidem quantum diſtat inter ſe conſecratio abſoluta, & digna conſecratio. Hoc quidem ſtatum apud Græcos, & Latinos effatum eſt. Si Sacerdos lethalis peccati reus conſecrauerit, tum nouo peccato conſtringi: nanque ante quam celebret, neceſſe eſt ſua omnia perſpecta habere, & ſi quod crimen commiſerit, confeſſario edicendum animo contrito, vel minimum attrito; poſtquam indoluerit, & pœnitentiam egerit, tum demum ad celebrandum procedet; ſin minus delictum nouum, & culpam admittet. *De Cœna Domini Liturgiarum Græcarum quænam mens ſit, exactius ſuo tempore enucleabimus.* Ergo Græci tenent, Sacrificium non eſſe propitiatorium, expiatorium pro peccatis viuorum & mortuorum, ſed tantum myſticum, recordatiuum, commemorati-

tiuum, euchariſticum. Ergo *Græcorum Eccleſia ſua partibus Reformatorum fauet phraſeologiæ.* Annon peracute reſpondes Allatio? Euge argutiam. In tam leues, ne dicam, in tam ineptas ſententias Hottingerum incidiſſe. Græci Patres antiqui, recentiores, pappomaſtiges, demum vniuerſa Græcorum Eccleſia in his ipſis Liturgijs vocant hoc Sacrificium propitiatorium, expiatorium pro peccatis viuorum, & mortuorũ, & Hottingerus inficere, ac ſtolide negat id Græcos aſſerere. Vt leuiſſime dicam Hottingerus exponere debuerat, quas *ecclipſes* paſſa ſit Eccleſia Græca in doctrina de Cœna. Græci communicant ſub ſpeciebus panis, & vini, & dicunt ſe verum, & reale Sacrificium propitiatorium offerre pro peccatis, idque tot inculcatis teſtimonijs demonſtrat Allatius adeo, vt Hottingerus ipſe *prolixam allegatorum pompam* agnoſcat, & nihilominus negat ita eſſe. Cui fides tribuenda eſt, tot Græcorum teſtimonijs, an Hottingero? *Fruſtra enim* ἐπικουρίαν *in eo quærit, quod toties Græci cœnæ Dominicæ nomen* προσφορᾶς, θυσίας *imponunt*. Deplorandum hominis ingenium! & tamen permagno æſtimabitur, licet in tam apertis, & manifeſtis deliret: & quod non eſt, Allatio, vt reſpondere videatur, apponit. Vnde id expiſcatus eſt, Allatium ex nominibus προσφορᾶς, & θυσίας elicere,

Sa-

Sacrificium Dominicæ cœnæ dici propitiatorium, & expiatorium? id dicit expreſſis nominibus propitiatorium, & expiatorium prolixa allegatorum pompa. Si non erit ipſa cœcitate cœcior, & ſequatur oculis allegata, aperte proſpiciet, quæ attulerit Allatius, & aſſenſum cum Latinis componet. Sed parcendum homini eſt. In tanta huius diſputationis celeritate, atque incredibili feſtinatione non potuit homo fluxus, & animo vacillans non labi.

Communionem ſub vtraque ſpecie laicam Leo non controuertit. Negat tamen ſemper illud fieri. De communione Græcorum quid ſcripſerit Allatius, ex eiuſdem ſcriptis iam euulgatis, & vſu ipſo, & experientia diſces. Græci ſiquidem ſub vtraque ſpecie communicant, & hoc non controuertitur. Sed illud obſeruaueris, diebus Quadrageſimæ exceptis Sabbatis, & Dominicis, quibus rem ſacram integre peragũnt, alijs, cum Præſanctificatorum, vel Præconſecratorum Miſſam celebrant, ſi quis laicus communicare voluerit, ſub ſpecie vnica communicat, illis etenim diebus nulla fit conſecratio vini, & per annum qui ſolitariam vitam agunt, & morti proximi cum communicant, ſub vnica ſpecie communicant, cum illi non deferant niſi vnicam, panem nempe,

pe, & vinum illis denegetur ob periculum. Morituris panis ſolus conſecratus, & ſi opus eſt, vinum infunditur cochleari, quod conſecratum non eſt ad panem emolliendum. *Negat tamen ſemper illud fieri. Quid inde? fiat aliquando. apud Pontificios Tridentinos nunquam fit. Manet ergo ſemper aliquod diſcrimen.* Ne mireris Lector adeo inconcinnam argumentationem. Fit aliquando apud Græcos, apud Pontificios nunquam fit, manet ergo ſemper aliquod diſcrimen. Fit & non fit apud Græcos, Ergo Græci, & fieri & non fieri, cum ſit ἀδιάφορον, licet diſcrimen aliquod ſit, non id tamen diſſidium tanti ducunt, vt Eccleſias ſeparet, & vnam ab alia ſeiungat. Nobis eſt quæſtio de illis diſcriminibus, quæ Eccleſias diſcludant, & inimicitias aliquas, & contrarias hominum ſententias, & diſſimilitudines ſtudiorum, & voluntatem inducunt. Neque Allatius in his, & alijs eiuſmodi conſenſionem inveſtigauit: tum enim Græca, & Latina Eccleſia per omnia vna eademque eſſet. De quibus permulta dici poſſunt, ſed non eſt neceſſe omnia commemorare.

Negat tamen, Allatius, *ſemper illud fieri. Quid inde? Fiat aliquando. Apud Pontificios Tridentinos nunquam fit. Manet ergo aliquod diſcrimen.* Et pernegabis te, melius,

pe-

peius, proſit, obſit nihil videre, niſi quod lubet? *Apud Pontificios Tridentinos nunquam fit*. Et tamen factum eſſe, fierique quotidie ipſa docet experientia. *Nullum Presbyterum ſub pœna excommunicationis communicare populum ſub vtraque ſpecie panis, & vini*, decretum eſt in Concilio Conſtantienſi Seſſ. 13. & in Tridentino ſeſſ. 5. ſub Pio, ab inchoata Synodo XXI. poſt conſueta ſolemnia; *Poteſtatem perpetuo in Eccleſia fuiſſe, vt in Sacramentorum diſpenſatione, ſalua illarum ſubſtantia, ea ſtatueret, vel mutaret, quæ ſuſcipientium vtilitati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicaret: ideoque licet ab initio Chriſtianæ religionis non infrequens vtriuſque ſpeciei vſus fuiſſet, tamen progreſſu temporis grauibus, & iuſtis cauſis adductam, conſuetudinem ſub altera ſpecie communicandi approbare, aut ſine ipſius Eccleſiæ auctoritate pro libito mutare non liceat*. Hinc Legatorum induſtria ad vitandas prolixiores rixas, & quod Cæſari ſatisfactum vellent, factum eſt, vt articulus Calicis ad Pontificem remitteretur, apud quem facilius de eo tractare Cæſar poſſet, quam in Synodo, vbi qui eum concedendum negabant, numero longe potiores erant. Sic anno 1561. a Regina Galliæ Caterina peti-

tus

tus in fauorem Hugonotorum, licet Orator Regius apud Pontificem, & Cardinales vehementiſſime vrgeret, repulſam patitur. Et anno 1564. Ferdinandus Imperator, dum adhuc perduraret Concilium cum Pontifice per ſuos Oratores Romæ, & per ſe ipſum Oeniponti cum Morono, & Lotaringiæ Cardinalibus egerat, pro obtinenda facultate Calicis, & coniugij Sacerdotum, videns nihil eiuſmodi conceſſum fuiſſe, rurſus tam ſuo, quam Ducis Bauariæ generi ſui nomine pro ijſdem rebus inſtitit apud Pontificem Pium IV. ſcriptis literis decimo quarto Februarij, vna cum Commentariolo a nonnullis Doctoribus Catholicis confecto, in quo rationes exponebantur, propter quas conſiderato ſtatu Germaniæ illæ res permittendæ exiſtimabantur. Idque ipſum poſt Ferdinandi obitum Maximilianus eius ſucceſſor proſecutus eſt, vterque tamen irrito conatu, ob ſummum periculum, quod ex eiuſmodi incertæ vtilitatis conceſſionibus omni procul dubio vniuerſæ Eccleſiæ œconomiæ, ac diſciplinæ eminebat. Sicuti & conſtabat conceſſionem Calicis a Paulo III. olim factam longeplus damni, quam commodi attuliſſe. Et cum alias quoque pro Germanis, Vngaris, alijſque earum regionum populis, non ſolum Proteſtanti-

bus

bus, ſed etiam Catholicis, Calicis vbique ſitibundis Principes Germaniæ, & Oratores Vngarici intercederent, concedendum eſſe iiſdem conditionibus, quas olim Paulus III. approbauerat, Pontifex Romanus cum Cardinalibus dedit facultatem nonnullis Germaniæ Epiſcopis, ſimilem ritum non abſolute tamen permittendi, ſed vbi cauſas adductas veras inueniſſent, additis quoque alijs conditionibus. Quod vbi Viennam peruenit, maxima cum lætitia feſtis clamoribus perſonatum eſt a populo. Scribitq; Cardinalis Delphinus tum Internuncius, vt narrat in doctiſſimo eruditiſſimoq; ſuo opere pro Con. Trident. Card. Pallauicinus, maiorem Hæreticorum partem eiurata hæreſi redactam fuiſſe in antiquam Eccleſiæ Romanæ concordiam. Sed ſimilem propenſionem animi inſtar fulminis protinus euanuiſſe compertum eſt, & aperte agnitum in Calice negando Concilij, & Pontificis rigorem ſaluti animarum nullo modo impedimento fuiſſe. Sub Pontificatu poſtea Gregorij XIII., & Sixti V. cum ex Epiſcopis aliqui hinc ex vita demigraſſent, quibus a Pio ſimilis facultas delegata fuerat, dubitatum fuit, an facultas illa conceſſa eſſet dignitati, ideoque adhuc perduraret in ſucceſſoribus, aut perſonis, & ſic cum eorum morte ipſa quoque extingue-

retur, & huic ſecundo ſubſcriptum eſt. Nec licere Sacerdotibus, niſi quibus gratia illa collata eſſet,a dictis Epiſcopis antequam diem obijſſent, Calicem populo diſpenſare. & tu negas, Hottingere, parum pudenter, hoc apud Pontificios Tridentinos nunquam factum eſſe, vt elicias diſſidium. Sed vti contra atque tu dicis apud Pontificios Tridentinos factum eſt, ita diſſidium a te dolo malo tentatum euaneſcit. Sed quis ægre feret tantam inſcitiam? Etiam poſt Tridentinos Pontificios Rex Gallorum in ſui auguratione ſub vtraque communicat, vti & ante Concilium, vt videre eſt in Ceremoniali rerum Galliæ edito de Ludouico XIII. Henrico IV. & alijs. Hinc Oratores Galli poſtularunt in Tridentino, vt ſi aliter ſtatueretur, Calix nempe prohiberetur, id abſque præiudicio fieret prærogatiuæ Regum ſuorum, qui in auguratione ſua Calicem accipere conſueuerunt, quod & aſſecuti ſunt, & Catholici Reges, & cum Eccleſia Romana coniuncti a Sacerdote Catholico poſt Pontificios Tridentinos ſub vtraque communicant. Et tu audes dicere *Apud Tridentinos Pontifices nunquam fieri*?

Etiamnum hæres, & Allatius tibi ſuſpectus eſt? euolue aliorum ſcripta, quæ certe ſcio tibi iniucunda futura; Veruntamen cum Pontificiorum ſint, plena fidei fuerint.

rint. Henricus Henriqueſius lib. 8. de Euchariſt. cap. 44. *Licet Papæ, aut Concilio Generali ex honeſta cauſa concedere id alicui nationi. Clemens Papa VI. legitur conceſſiſſe Regi Galliæ, quoties vellet, ad cuius imitationem mos fluxit apud quoſdam e Gallis non publice, ſed in priuatis cancellis communicandi ſub vtraque. Imperator dum coronatur, ſumit vtramque ſpeciem. Apud quoſdam corpus ſanguini mixtum, ſeu intinctum datur omnibus in cochleari.* Et ſupra dixerat; *Dum Papa ſolemniter celebrat, ſumpto corpore Chriſti ſedet, & Diaconus Cardinalis defert ei Calicem bibendum, deinde miniſtrat eum alijs Cardinalibus etiam Diaconis: quod etiam nunc ſeruatur Pariſijs apud Monaſterium Cluniacenſe, & Dionyſianum:* Id tamen non de omnibus intelligendum eſt Cardinalibus, ſed tantum cum Pontifice celebrantibus. Quod etiam apud Græcorum Collegij Alumnos, nunc ipſum ſciente Romano Pontifice indulgenteque, dum ſolemniter celebratur cum miniſtrantibus ſingulis diebus feſtiuis in more eſt. Franciſcus Suarez in 3. partem D. Thomæ Quæſt. 8. ſect. 3. *De Clemente VI. refertur, hoc conceſſiſſe Regi Galliæ Anno 1341. quia cum tota hæc res ſit iuris Eccleſiaſtici, per ſupremam Eccleſiæ poteſtatem diſpenſationem recipit. Nunc autem penſatis omnibus, vix poteſt hoc*

expedire, & ad vitandum ſcandalum, & Hæreticis omnem occaſionem pertinaciæ auferendam, & propter maiorem fidelium vnionem, & conformitatem. Quod tamen non obſtat, quod ſi in aliquo caſu conſuetudo obtinuit; vt alicui detur vtraque ſpecies, talis conſuetudo ſeruetur, vt Romæ eſt conſuetudo, vt Diaconus, qui in Miſſa ſolemni miniſtrat Pontifici, ſub vtraque ſpecie communicet. Quam tamen interdum prætermiſſam eſſe a Paulo II. in odium Huſſitarum, & Boëmorum refert Turrianus lib. 8. Conſtitut. Clem. cap. 31. & Auguſtinus Patritius in libello de aduentu Federici Imperatoris Romani. Et, *Vnde referunt Auctores citati Paulum III. diſpenſaſſe cum Boëmis ſub conditione, vt ab errore diſcederent, ipſis autem ſemper ſentientibus, vtramque ſpeciem eſſe neceſſariam, diſpenſatio locum non habuit. Vnde fit, vt remoto errore, poſſit Eccleſia hoc concedere, vt de Paulo dictum eſt.* Et tandem, ne obruam te, Philippus Gamachæus Doctor Sorbonicus in eandem partem D. Thomæ Tract. de Sacrificio Miſſæ c. 13. agens de Communione ſub vtraque ſpecie: *Eccleſia non tam ſeuere hanc legem obſeruat, quin aliquando grauiſſimis de cauſis in ea diſpenſet, vt conſtat ex Tridentino ſeſſ. 21. can. 4. & præſertim ſeſſ. 22. cap. vltimo, vbi totum hoc diſpenſationis negotium remittitur ad ſummum Pontificem, & re*

ve-

vera ſummi Pontifices approbarunt, probantque hodie conceſſionem factam Regi Chriſtianiſſimo per Clementem VI. vt bis in vita communicet ſub vtraque ſpecie, ſemel quando inauguratur Rex, & ſemel in morte, ſicut notat Gaſpar Caſſalius: Alij etiam extendunt, vt Rex Chriſtianiſſimus communicet ſub vtraque ſpecie, quoties libuerit; ita Henriceſius lib. 8. cap. 44. Sed fides ſit penes Auctorem: Nobis enim Bullam Clementis videre hactenus non licuit. Imperator quoque, dum coronatur, ſolet communionem accipere ſub ambabus ſpeciebus; & Concilium Baſilienſe voluit concedere calicem Boëmis, dummodo hæreſim ſuam abnegarent, de neceſſitate vtriuſque ſpeciei, & quibuſdam articulis ſubſcriberent, qui habentur apud Taperium tract. de Commun. art. 5. Romæ etiam eſt conſuetudo, vt Diaconus miniſtrans ſummo Pontifici in Miſſa ſolemni, accipiat communionem ſub vtraq; ſpecie, quam tamen conſuetudinem Paulus II. in odium Bohëmorum aliquando intermiſit, vt refert Turrianus 8. Conſtitut. Apoſtolic. cap. 31. Denique & in Conuentu Cluniacenſi, & ſancto Dionyſiano prope Lutetiam eadem fertur eſſe conſuetudo, vt qui miniſtrant ad Altare in Miſſa ſolemni, vtramque ſpeciem a celebrante accipiant, quemadmodum refert Sancteſius Epiſcopus de Euchar. Repet. 10. cap. 2. ſub finem, vbi hoc

Priuilegium refert ad Innocentium IV. Addere etiam poſſumus caſum ſingularem, quo laicus ambas ſpecies accipere queat, ſi nempe Sacerdos in Miſſa deficeret poſt conſecrationem, nec poſſet alius Sacerdos inueniri, qui conſecratas ſpecies acciperet, Miſſamque perficeret; tum enim poteſt laicus calicem bibere, ne ſpecies corrumperentur, & aceſcerent: Idemque iudicium, vbi fortè Sacerdos ab Hæreticis ex altari per vim traheretur, deberet enim quiuis laicus ſtatim accipere, ne venirent in poteſtatem Hæreticorum. Hinc notat Suarez dicto loco, quod non animaduertit Hottingerus. *Græci eundem vſum obſeruant, quamuis Græci in hoc non videantur eſſe Schiſmatici, quia non ob eam conſuetudinem ab Eccleſia Romana diſſentiunt: neque de noſtra conſuetudine male ſentiunt, quantum ego potui, vel audiendo, vel loquendo aſſequi.* Vbi eſt modo Critopulus ille tuus, vel Sguropulus, qui te ab infami mendacio, & inſcitiſſima inſcitia vindicet? Vin plura & recentiora? Vrbanus VIII. in Confirm. Conſtitut. Collegij Græcorum Anno 1624. eiuſdem Collegij Alumnis vſum Calicis concedit. Audi verba; *Vetus Eccleſiæ conſuetudo ſeruetur, vt octauo quoque die confiteantur, & quibus per ætatem licet decimo quoque die communicent. Præterea vero ſolemnibus diebus feſtis, ac Dominicis omni-*

mnibus Aduentus, & Quadrageſimæ, idque ordinarie latino ritu, præterquam in Feſto Paſchatis, Pentecoſtes, & in feſto Natiuitatis Domini, aut ſi quando præterea iuſtis de cauſis viſum fuerit Protectori. Doceantur autem a Confeſſario, aut alio ſpiritualibus rebus Præfecto, quomodo hac cum ſpirituali fructu peragant. Et ne verba tantum dediſſe videretur, in Inſtructionibus pro dictis Conſtitutionibus viuæ vocis oraculo datis Cardinali S. Suſannæ habetur; *Communio ritu Græco ter in anno permittitur, non iubetur. Et poteſt Protector iuſtis de cauſis, hac in re diſpenſare; ſi tamen nihil impediat, videtur omnino vſurpanda, vt intelligant Orientales, Romanæ Eccleſiæ non ritus, ſed errores ſuos diſplicere. Eſſet enim hoc ſine dubio incentiuum dilectionis.* Hoc indulto ter in anno dictis diebus feſtis ritu Græcò Alumni publice communicant. Et Annis elapſis Auguſtiſſima Suecorum Regina die Diuo Athanaſio ſacro in eiuſdem templo, cum in ſolemni Miſſæ celebratione maxima cum religione, pietateque intereſſet, & illi ego adhærens ritus, & ceremonias euulgarem prope finem Miſſæ vidit, ita in illius gratia mandante Protectore, eoſdem Alumnos ad ſoleam procedentes a Metropolita Græco ritu Græco hoc eſt ſub vtra-

que ſpecie Euchariſtiam accipere. Et Hottingerus non veretur detecta fronte dicere; *Hoc apud Pontificios Tridentinos nunquam fit?* I nunc, & ſimilibus fidem adhibe, qui ſomnia, ac figmenta ſua pro oraculis Delphicis venditant, & ſciolos decipiunt, falluntque omni fraude, & perfidia.

Vis dicam Hottingere? Miſeret me tui, qui Typographum nactus minus accuratiorem, illius incuria ſubtractione negatiuæ voculæ nugatoriæ ſententiæ in crimen vocaris. Puto ſiquidem te, ne vapules, *nonnunquam* ſcripſiſſe: ſicque dediſſe Typographo. *Hoc apud Pontificios Tridentinos nonnunquam fit*. Eſto, ſi tamen gratum acceſſerit. Sed quo decedet diſcrimen? inanes in auras. Argumentemur ergo. Allatius negat ſemper Euchariſtiam in Eccleſia Græca cõſumi ſub vtraque ſpecie, ſed id fieri aliquando: ſed aliquando etiam fit apud Pontifices Tridentinos, vt ſub vtraque ſpecie non ſacrificantes communicent. *Ergo eſt tamen aliquod diſcrimen*. Ergo Eccleſia Romana a Græca in communionis ritu diſſidet. Veruntamen cum ex errore Typographi conſenſus Eccleſiarum appareat, & ſcopus ſit Hottingero probare diſſenſum, remanet probatum, in ſumma omnium rerum, earum etiam, quas vel pueri norunt, ignoratione verſari, &

præ-

præter æquum, & bonum indolere, cum illi Allatius inſcitiæ maculam appingit. Non eſt quod id acceptum referas Allatio. In te culpa reſidet huius rei. Et tandem cum iam tibi ſaltandum eſt, decet audacem eſſe confidenter pro te, & Typographo proterua loquere, & rota figulari verſutior, da verba, falle etiam ſciens, vt præruptiorem ſaltum effugias. O ſi ex cœnoſo illo tuo, putidoque rerum Grammaticarum penu ad hæc *aliquando*, & *nunquam* concilianda, vt in hac tua diſputatione Apologetica *de vernacula Græcorum lingua* aliquod acutulum quærendo inueſtigaueris! Si memoria non ſuggerit. concinna illa *originaliter*, & *oppoſite*, ab integro Lectoribus gemina. Fac ſis, recoque. Non mouebunt ſtomacho faſtidium.

Quamquam ne hoc quidem largiantur Græci, quorum nomine Leo falſitatis manifeſtæ conuincitur. Critopulus Confeſ. Eccleſiæ Orientalis nuperrima. An non ridiculus eſt Hottingerus, qui ad conuellendam vniuerſam Græcorum multitudinem, vnum Critopulum in teſtem adducit? Ego palam edico, me hoc profiteri, & credere verbis expreſſis, & ſcripto etiam palam facio. Irrepit neſcio quis ex Orci faucibus, vt ita dicam; & ſcribit, me aliter, atq; pronuncio, vel ſcribo, ſentire. Cui magis adhibenda fides eſt, mi-

mihi ne, qui in bono lumine meam ſententiam effero, an dicenti contrarium? Si impudens non ſum, credam abſque dubio illi, qui de ſe ſciens loquitur, quam externis, & aduenis. Inquirimus nunc de ſententia Eccleſiæ Græcæ; ipſa in ſuis libris loquitur & exponit plurimum ſententiam ſuam per ſe, non alieno interprete, & Hottingerus obgannit, & nodum in ſcyrpo quærit. Ne illi peropportune Terrentius reſponderet; *Dignus es cum tua religione odio*. Vnum Critopulum vniuerſæ Græcorum Eccleſiæ, & conſuetudini indubitanter receptæ præponit, quia pro eo eſſe videtur. Et dicemus, hunc hominem aut non falſum ſentire, aut quod non ſatis explorate perceptum ſit, & cognitum, cum aliqua deliberatione defendere non ſuſcepiſſe? Ego Critopulum iſtum ad meam rationem vſumque nihil æſtimo. Sed Hottingerus, vt falſitatis conuincat Allatium, ex non intellecto Critopuli dicto, reclamante ratione vera, ratiocinationem adulterat. Et vide; Allatius ſcribit, non ſemper Græcos communicare ſub vtraque ſpecie, Critopulus dicit; *omnes vtramque ſpeciem communicant, panis inquam, & Calicis, tam Eccleſiaſtici, quam laici, tam viri, quam fœminæ, quia omnes vitæ indigeant*. Allatius vnus eſt, vnus eſt &

Cri-

Critopulus, cuius dictum potius eſt? Sed eſto Critopulus ſit fide dignior apud Hottingerum. Quid dicit Critopulus, quod repugnans Allatio ſit? Vbi nam illud, *ſemper* in Critopulo ſub vtraque ſpecie, & *nunquam ſub vna*, vt falſitatis Allatius conuincatur? Rudis hic, ne dicam falſarius, plane arguitur Hottingerus, ſicuti etiam alibi ſæpius in argumentis digerendis, quod aut inertiſſimæ ſegnitiæ eſt, aut faſtidij delicatiſſimi, niſi mauis dicere, peruerſi, & maligniſſimi capitis, improbitatis nequiſſimæ, qua conatur ille fallacias in parum cautos intendere. Sed vt prudẽtior videaris, adde tu de tuo dictis Critopuli; illud *ſemper*, vel quid ſimile.

Diſcrimen ἀζύμου καὶ ἐνζύμου *multorum ipſe probat Allatius auctoritate, ſed cui bono?* Iam video. Bonum parum, vel nullum eſt Hottingero, res ſacras multorum auctoritate improbari. Et negabis ſolem meridianum tibi tenebras offudiſſe, qui in rebus adiaphoris diſcrimen, & diſſidium agnoſcis? Græci, quod primum eſt, vino aquam miſcent, quod faciunt etiam Pontificij. Proba diſſenſum; & argue, ſi potes, falſitatis tantorum hominum teſtimonia. Azymum & fermentatum videntur differre, attamen panis ſunt, & in vtroque fieri Sacramentum tum Græci tum Latini fatentur, & vſum

il-

illius nullum inter Eccleſias afferre diſcrimen. Ergo quod ipſe diſcrimen ſomniaris, nullũ eſt. Quod ſi Græci in Azymo conficerent iam cuiuſmodi conſenſio eſt. Sed errorẽ typographi mihi aſcripſit Allatius. Dicam quid primo intuitu ſenſerim. Putaui, Græcos conficere in Azymo errorẽ eſſe Typographi. Veruntamen cum te in ſimilibus infantem, & rerum Græcarum inſcium in tot alijs offendiſſem, mutata ſententia exclamaui. Hoc quoque mendum ſane Hottingeri eſt. Sed quando vis ita eſſe, errati veniam Typographo tuo dabimus, non ideo tamen te negabimus in Eccleſiæ Græcæ, quemadmodum & Latinæ ritibus peregrinari. Quod ſi, vt tu ais, *vnum hoc ex adiaphoris eſt*, qua ratione inter diſſidia inſulſe collocas. ideoque tibi non ſuffragatur, quod nonnulli ex Pontificijs dicunt, ſententiam illam eſſe erroneam, vel hæreticam.

De igne Purgatorio, quid ruſpatur Allatius? Hodierni Græci diſerte teſtantur eos, qui ab ipſo ſtatim tempore ἀναλύσεως beata Dei fruuntur viſione, nullam pœnam ſuſtinere neque materialem, neque organicam, neque per ignem, neque per qualemcunque materiam aliam. Quid Græci antiqui, & recentiores teſtentur, mirum eſt, quod non legeris in Allatio. Sed quando illa obuia non fuere, audi. Græci o-

omnes pro mortuis non tantum quotidie in Miſſa orant, & præſcriptis etiam diebus per annum, vt Sabbatis omnibus, & potiſſimum menſis Octobris, & peculiari commemoratione ante magnam Quadrageſimam, Deum orant, & defunctorum memoriam religioſiſſime recolunt: orant & Pontificij, vt illis remittantur peccata, expurgentur, collocentur, vbi iuſti quiete perfruuntur, eo conſilio, vt a moleſtijs, horrendiſque inferni tormentis, ſtridore dentium, denſa caligine, tenebris exterioribus, vigilante perpetuo verme, lacrymis infructuoſis, triſtitijs, ſuſpirijs, & quod magis eſt, igne, & reponantur in ſinum Abrahæ, in quietis tabernaculis, vbi feſtum agentium perpetuum eſt gaudium, in amœnitatis locis, vnde vitæ fluenta emanant, in loco luminoſo, in loco viridi, in loco relaxationis. &c. Eadem pro ſuis mortuis Latini comprecantur. Et tu Hottingere pœnas materiales, & organicas ex opinione Græcæ Eccleſiæ poſcis? Pœnæ ſunt, ignis eſt, quibus expurgantur a peccatis animæ καὶ καθαρίζονται. vt Græci inſinuant, & tu Purgatorium inueſtigas? Verbis ſententijſque in Purgatorio exponendo Græci, & Pontificij concordant, & tu diſſidium intermiſces? Aſſerentes iſta non ſunt errones,

&

& vagi, & ſtipem emendicantes, vt ſunt tuus iſte Critopulus, & Zygomala, ſed eloquentia, grauitate, honore Eccleſiæ Græcæ florentiſſimi, & quod magis eſt, Eccleſia ipſa Græca in ſuis Ritualibus libris, & expreſſis verbis largiuntur, & tu audes, quaſi legendi neſcius ſis, affirmare, eos Purgatorium Romanum ignorare, & ritum orandi retinere, vt ex viatoribus fiant ſpectatores? Opinione Græcorum, iuſti ipſi, qui nondum abſolute pœnitentiam egerunt, ſed remanet illis aliquid expurgandum, plane viatores ſunt. Adhuc enim in tormentis & igne peregrinabundi oberrant, & afflictionibus, & igne ſpurcitiem, & impietatem peccatorum ſeſe ſpoliant; donec depurgati in peroptatam gloriam introducantur. Vide quæ Epiſtola ad D. Boineburgium digeſſi. Plura alia ſunt, quæ prætereo, leuiter tamen vnum tangam. Methodius reſpondet Theodoræ Imperatrici, quæ rogauerat Patres, vt orarent Deum, vt dimitteret delicta Theophilo marito, quæ ille commiſerat pro oppugnatione Imaginum, in vita Michaëlis filij Theophili. Ὅτι μὲν οὖν δίκαια ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, καὶ ὁ ταύτης ἔξαρχων Μεθόδιος ἔφασκε δέσποινα ἐξαιτεῖ, οὐδ' ἡμεῖς ἔχομεν ἀπαναίνεσθαι. Δίκαιον γὰρ τοῖς εὐεργέταις καὶ ἄρχουσι, τὰς προσηκούσας χάριτας ἀντεπιτί-

θε-

θεραπείας δαψιλῶς, ὅταν μὴ τύραννος ἄρχῃ χεὶρ, ἀλλ' ἔστι γνώμη θεοφιλής. ἀλλ' οὔπω Θεοῦ δίκην ἡμεῖς τὸν περὶ εἰς ἄλλον βίον διαβεβηκότα δυνατοὶ ἐξαιρεῖσθαι τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς φανταζόμενοι. δυνατοὶ μὲν ἡμεῖς, καὶ κλεῖς οὐρανῶν πιστευθέντες παρὰ Θεοῦ τοῖς βουλομένοις πᾶσιν ἀνοιγνύντες αὐτάς, ἀλλὰ τοῖς κατὰ τοῦτον τὸν βίον ἔτι οἰκονομουμένοις πρὶν ἀλλαχοῦ μεθιστῶσιν. ἔστι δ' ὅτε καὶ τοῖς μεθισταμένοις ὅταν τε μικρὰ τὰ σφάλματα ᾖ, καὶ μετάνοια τούτοις προσῇ. τοῖς δ' ἤδη μετὰ πονηρῶν ἐλπίδων ἀπάρασι, καὶ πρόδηλον φέρουσι τὴν κατάγνωσιν, οὐχ οἷοί τε τὰς αἰτιάσας διαλύειν τούτοις ἡμεῖς.

Iuſta itaq; Eccleſia Orthodoxa, & illius Præſes Methodius, Domina, dicit, expoſtulat, nec nos id poſſumus abnegare. Iuſtum enim eſt de nobis benemeritis, & Principibus condignas gratias affluenter dependere, quando non imperat violenta manus, ſed eſt aſſenſus Deo dilectus. Sed non dum Dei iuſtitiam nos ab eo, qui ad aliam vitam tranſmigrauit, poſſumus deflectere, quæ ſupra nos ſunt, imaginatione complectentes. Poſſumus equidem nos, quibus concreditæ ſunt claues Cœlorum a Deo volentibus omnibus reſerare, ſed illis, qui adhuc in hac vita degunt, antequam ad alia tranſmigrent. quandoque etiam illis, qui extremum diem morte conficiunt, cum errata parua ſunt, & de illis pœnitentia tranſacta eſt. Qui vero ex hac vita cum ſpe non bona abierunt, & manifeſtam cum ſemetipſis damnationem aſportantibus, illis culpam

pam nos diſſoluere non poſſumus.

Indulgentiarum mercatum defendere non audet Allatius. Hac tua diſputatione Apologetica nihil aliud aſſequeris Hottingere, niſi vt ab omnibus mortalibus audacia tua atq; improbitas agnoſcatur. Non defendit Allatius Indulgentiarum mercatum, quem nunquam defenſurus eſt. Aliud eſt Indulgentias concedere, aliud eſt Indulgentias mercari: ſicuti aliud eſt Sacramenta miniſtrare, aliud vendere. Indulgentias concedunt Pontificij, Sacramenta miniſtrant, ea nundinantes vti ſacrilegos deteſtantur, & pœnis admonent, iiſque grauiſſimis. Quid in Germania factum ſit, quamuis Græcus Allatius, ex ipſis Germanis, eorumque hiſtorijs abunde nouit, quos impoſtoribus, & falſarijs vniuerſis præfert, quorum archiua non ea ſunt, vt Pontificijs anteponenda veniant. Sed hoc ad rem meam non pertinet, qui conſenſionem ſtabilio. Vt tamen in his quoque appareat conſenſus, & tu falſus eſſe in hoc quoque depræhendaris, producam tibi ex ipſis Græcorum monumentis Indulgentiarum formulam, vnde argui poteſt contra atque tu dicis, Græcos ipſas non reijcere Indulgentias. Georgius ſiue Gregorius Cyprus Patriarcha Conſtantinopolitanus conceſſit Indulgentiam Chriſtianis viſitantibus partem columnæ, in qua al-

alligatus fuerat Chriſtus, cuius tenor talis eſt; Ὁ πάντα ὑπομείνας ἑκὼν κύριος, καὶ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν τὰ ἐπονείδιστα πάθη κατὰ τῆς θείας, καὶ ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς, καὶ τοῦτο κατεδέξατο δεθῆναι ἐν κίονι, καὶ μαστιχθῆναι ὑπὸ τῶν ἀνόμων. Ἐπεὶ δὲ οἱ φιλόθεοι Χριστιανοὶ ἐκ τοῦ κίονος διεῖλον εἰς μέρη, καὶ ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων πρότερον ποιεῖται μεταλαμβάνειν τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν προσεγγισάντων τῷ παναγίῳ, καὶ ἀχράντῳ σώματι ἐν τῷ τοῦ πάθους καιρῷ, ἔστιν εὑρεῖν ἐν πολλοῖς τόποις, καὶ χώραις, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων μεγάλοι μέρος, καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ κίονος. ὅθεν καὶ τὸ μέρος τουτὶ ἐξ ἐκείνου λαβόντες φιλόθεοι ἄνθρωποι κατέχον μέχρι τοῦ νῦν, τοῦ ἁγιασμοῦ ἀπολαμβάνοντες, καὶ τῆς βοηθείας αὐτοῦ. τὸ νῦν δὲ κοινὸν ἀγαθὸν ὂν, καὶ κοινῶς προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ὡς εἰκὸς διεκρίθη. Ὅθεν καὶ προσετέθη, καὶ ἀφιερώθη τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μου παμμάκαρος Νικολάου εἰς τὸ ὑπὸ πάντων προσκυνεῖσθαι, ὡς προσεγγίσαν τῷ παναχράντῳ, καὶ ἀμωμήτῳ σώματι τοῦ Χριστοῦ. Διὸ καὶ τοὺς μετὰ ἐξομολογήσεως, καὶ μετὰ συντριβῆς καρδίας προσερχομένους, καὶ προσκυνοῦντας τὸ ὁρώμενον τοῦτο τμῆμα τοῦ ἱεροῦ κίονος, ἔχει ἡ μακαριότης ἡμῶν ἀπὸ τῆς δοθείσης αὐτῇ δωρεᾶς τε, καὶ χάριτος, καὶ ἐξουσίας τοῦ παναγίου, καὶ ζωαρχικοῦ πνεύματος συγκεχωρημένους κατὰ τὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς, καὶ ἱερᾶς Ἐκκλησίας τάξιν ἡμέρας ἑκατόν. Ὀφείλουσιν οὖν ἅπαντες οἱ προσερχόμενοι μετὰ φόβου, καὶ ἐξομολογήσεως,

καὶ ἀγάπης Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ πάντα διξαμένου, ἵνα ἀφαρπάσῃ ἡμᾶς ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ προσέρχεσθαι, ὅπως καὶ εὐλογίας καὶ ἁγιασμοῦ ἐπιτύχῃ ἕκαστος αὐτῶν, καὶ τῶν προσα-τομένων αὐτοῖς βοήθειαν. Εἰ δέ τις καὶ προσενέγκοι τι προσκυνήσεως χάριν, ὁ τοιοῦτος πολλῆς ἀμοιβῆς ἀξιωθήσεται παρὰ τοῦ πλουσιοδώρου, καὶ δοτῆρος τῶν ἀγαθῶν Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις, καὶ τὸ ἔλεος, καὶ ἡ βοήθεια εἴη μετὰ πάντων τῶν μετὰ πίστεως προσερχομένων, καθάπερ εἴρηται. ἀμήν. Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. *Qui omnes ſuſtinuit libens Dominus, & Deus noſter Ieſus Chriſtus propter hominum ſalutem ignominioſas paſſiones aduerſus diuinam, ſanctamque ſuam carnem: & inter eas id quoque perpeſſus eſt, columnæ alligari, & flagellis cædi ab impijs. Quando vero Dei amantes Chriſtiani columnam in partes diuiſerunt, & vnuſquiſq; eorum nauat operam ſedulam particeps fieri ſanctificationis eorum, quæ ſanctiſſimum, & immaculatum corpus tempore paſſionis tetigerunt, & inueniuntur in multis locis, & vrbibus particulæ, & ipſius etiam columnæ. Vnde & partes illius arripientes Dei amantes adhæc vſque tempora retinebant, & ſanctificationis illius, & auxilij participes fiebant. Nunc vero commune bonum cum ſit, & communiter adorari à Chriſtianis, vti addecet, decretum eſt. Quapropter ap-*

appoſita eſt, & conſecrata in ſacro templo ſancti mei, & beatiſſimi Nicolai, vt ab omnibus adoretur, tanquam quæ tetigit immaculatiſſimum, & innocentiſſimum corpus Chriſti. Propterea qui confeſſi, & corde contrito acceſſerint, & adorauerint viſibilem hanc partem ſacroſanctæ columnæ, eos noſtra mediocritas, & conceſſis ſibi munere, gratia, & auctoritate ſanctiſſimi & vitæ principis Spiritus ſecundum Romanæ, ſacræque Eccleſiæ vſum, abſolutionem centum dierum impertitur. Debent itaque omnes acceſſuri timore, & confeſſione, & amore Chriſti Dei noſtri, qui omnia ſuſtinuit, vt nos a ſeruitute inimici in libertatem vindicaret, accedere, vt vnuſquiſque & benedictionis, & ſanctificationis particeps fiat, & rerum a ſe patrandarum conſequatur adiutorium. Quod ſi quis obtulerit aliquid adorationis gratia, multa ille remuneratione a munificentiſſimo, & bonorum datore Deo rependetur cuius gratia & miſericordia, & adiutorium ſit cum omnibus, qui cum fide acceſſerint, vt dictum eſt. Amen. Gregorius miſeratione diuina Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, & Oecumenicus Patriarcha. Non reijciunt ergo Græci Indulgentias, & hortantur, adhortanturque Chriſtianos, vt aliquid de ſuo offerant, vt non ſine fœnore eoque magno benefactum redeat. Quod affers ex Hiſtoria Syropuli, nihil eſt,

 tan-

tanquam ab homine nihili prolato, vt videbis in Exercitationibus meis aduerſus eundem.

Horum Imagines, inquit Critopulus, Eccleſia Orientalis non ſculptiles faciebat, neque excisas, ſed pictas tantum. quid euidentius? Apage tu cum iſto tuo Critopulo, ne vna cum illo delirare videaris. Ego video vſum, & praxim vniuerſalis Eccleſiæ Græcæ, & Critopulus vult me non videre, quod video; & quod tactu ſenſuq; percipio, non percipere, & ab ipſa antiqua, florenteque Eccleſia Græca ad nos traductam conſuetudinem, & ad hæc tempora conſeruatam inter omnes Orientales, & vt aliquid dicat Hottingerus, arculas, & repoſitoria Iconoclaſtarum comminiſcitur, in quæ immittat. Hinc apparet, exiguas amicorum copias Hottingero eſſe, qui ad Critopulum ſolum prouocat.

Confeſſionem auricularem Eccleſiam Græcam pridem feciſſe miſſam, ipſorum Pontificiorum querela eſt, καὶ διδόμενον. Quid alij dicant de Confeſſione Græcorum, quærat Hottingerus. Ego habeo teſtes antiquiſſimos, recentiores non paucos, qui de recte peragenda confeſſione auriculari in Eccleſia Græca præcepta dant, & animorum morbos, & peccata ſingula, nec non ſpe-

cies

cies diſtinguunt, & Confeſſario identidem explicant, vt Confeſſio dicatur eſſe valida, ſic medico requiſita ad morbum curandum exhibent. Et Hottingerus Critopulo fidens mendaciſſimo contrarium aſſerit. Nonne vidit huius rei teſtes a me productos Ioannem Ieiunatorem Patriarcham Conſtantinopolitanum, Ioannem Monachum, & Diaconum magni Baſilij diſcipulum, Simeonem Theſſalonicenſem, qui Gregorium Nyſſenum, & magnum Baſilium pro ſui dicti confirmatione teſtes adducit, Chriſtophorum Angelum, Seuerum Philadelphienſem, ipſos etiam Græcorum Libros rituales, & quod non minimi momenti eſt, ipſos Vvittembergenſes. Quod affers ex Græcia Orthodoxa, plane ridiculum eſt, cum eo in loco Trapezuntius de idiotis, hominibus ſermonem habeat, qui eo amathiæ deuenere, vt ignorent, quid peccatum ſit, & longe cum ſint a Canonum cognitione diſiunctiſſimi, ideo propter inſcitiam non diſcernunt vitium a virtute; ſicque non poſſunt remedia opportuna afferre, quod equidem aliud eſt: & qui apud hos cofitentur, non miſſam fecere Confeſſionem, neq; confitens, ſed approbantes Confeſſionem, male eam ob ignorantiam peragunt, quod etiam apud Pontificios euenire aliquando

veroſimillimum eſt : neque enim omnes ſciunt omnia.

Quæ *de Clerogamia* affers, plane ſunt ſtultiſſima. Quid enim eſt pro Epiſcoporum matrimonio, ſi Reformati non paucos Epiſcopos ſuos appellant Paſtores? Et diſcrimen, quod tu ſomnias de Presbyteris, & clericis, inſulſiſſimum, atque inauſpicatiſſimum eſt. Græci enim ante Photianum ſchiſma matrimonium ſuis Sacerdotibus non interdicebant, Latini interdicebant & tamen vnio inter ambas Eccleſias continuabatur. Ergo diſſidium extra controuerſiæ aleam a te poſitum fruſtra eſt, alicuius eſſe momenti nonniſi a dementiſſimo, & tui ſimili reputabitur.

Scripſi, Sacra Eccleſiaſtica ſua Græcos nonniſi lingua vernacula adminiſtrare. Scripſi, fateor. Etiam ſi negas, papyrus loquitur. Annon cœcus es more tuo, qui non vides, neque diſcernis linguam vernaculam Græcorum a pura illa, & antiqua? Vernaculum, quando cum Grammaticis de grammaticis agere cogor, eſt quod domi noſtræ naſcitur, vel in patria, a *Verna* quod ſeruum domi noſtræ natum ex ancilla, aut ſeruo notat. Hinc dicitur lingua vernacula, vel ſeruilis, vel plebeia, qua tanquam communi & naturali omnes loquuntur, & tradunt

lin-

linguam maternam hodie vocari. Tu qui omnia ſcis,& me Mercurio opus non habes, vocas *linguam vernaculam radicaliter* , *& oppoſite. illo modo linguam Græcorum veterum hodie in Sacris vſitata vernacula vocatur* , *quia in Græcia orta* , *& nata eſt*, *in Græcia vſurpata*, *legibus*, *conſuetudine a multis introducta ſeculis*; *ſed iniuria temporis* , *& deſidia hominum*, *qui quod tueri maſcule debuiſſent*, *turpiter neglexerunt*. μακάρει τοῦ διοντερίσματος. Tu ita vocas linguam vernaculam contra atque alij. Eris ne ergo tu auctor linguæ pro arbitrio inuertens, atque immutans omnia? Quare & Lexicon non conſcribis, vt omnibus pateat, iſta tua noua verborum ſignificatio? Græca lingua in Græcia orta eſt. plane. in Græcia vſurpata ſaltem per multa tempora. Sed cum tempore omnia vertantur, & immutentur in peiorem partem, lingua quoque ab illa pura, & primigenia aliam, atque aliam faciem induit nunc elegantiorem , nunc deformiorem; donec deducta eſt, vt in communibus colloquijs, & familiaribus congreſſibus in vſu ſit. & vernæ etiam & homines nihili eam vſurpent, ita diſiunctam , & diuerſam ab illa prima , vt primam illam homines pauci, & linguarum ſtudioſi, nec non muſarum alumni intelligant, hanc ſine literis homi-

 nes

nes. Et hæc eſt, quæ vernacula dicitur, in qua tu ſcripſiſti Græcos Sacra facere, quod falſum eſt, & ex tuo cerebro natum ad componendum diſſidium, cum Pontificij antiqua, & qua loquebantur cum Chriſtianum nomen innotuit, in ſacris agendis Chriſtiani, quod etiam de Græcis firmiſſimum eſt, cum non alia ſit, quam quæ cum inſtitutæ fuerunt cerimoniæ, ad libros componendos adhibebatur. Quod ſi *radicaliter* hoc tuum locum habet, etiam nunc per te Pontificij in Sacris faciendis, lingua vernacula vtuntur. Et vt magis rideas tuum hoc *radicaliter*, Hiſpani, Gallique, qui linguæ ſuæ originem a Latina pura cognoſcunt *radicaliter lingua vernacula*; & Germani ipſi, qui ab Iaphetica lingua ſuam deducunt, te iudice lingua Iaphetica Dei laudes concinunt. O miſeram Grammattiſtarum conditionem! Illud *& oppoſite* tuum magis in admiratione venit, Græci vtuntur lingua vernacula, *quia nec Romanorum more Latinam, nec vllam aliam a vernacula remotiorem admittunt*. Si tuum illud *radicaliter* verum eſt, quare non & Græci linguam Latinam in Sacris eorum adhibent, cum Latina a Græca ortum ſuum agnoſcat, & radicaliter Græca ſic, & ſic etiam Latini Græca lingua vtuntur, imo Phœnicia, cum

Græ-

Græca opinione nonnullorum ex Phœnicia ſit? Quid tu tandem garrias de lingua Hebræa, & Chaldaica, alij iudicent. Quæ de tribus Græcæ linguæ ſpeciebus ad te tuamque inſcitiam excuſandam ſuperaddis, inconſultiſſima ſunt, ſicut & illa concluſio perridicula. *Satis eſt ad euincendum diſcrimen inter Orientales Græcas, & Occidentales Latinas, quod illæ Græcam in obeundis Sacris admittunt linguam, Græcis vtique vernaculam non Latinis, non Germanis. &c. Si non omnibus, certe quibuſdam, ſi non hodiernis, veteribus ſaltem, adeoque Græcam nuncupari vernaculam 1. originaliter 2. oppoſite ad Latinos.* Sed reliqua pudor eſt mihi dicere. Antequam finiam, illud mihi reſpondeas velim. Tu ad confirmanda tua de Græcis Sacra obeuntibus lingua vernacula in teſtem vocas Edoardum Brewerodum. Ille tamen tibi aduerſus eſt. Inſpicito verba. *His locis non obſtantibus certum eſt, tantam eſſe modernæ linguæ Græcæ a vetere differentiam, vt Liturgiæ, quæ adhuc hodie in Græcis Eccleſijs leguntur, Baſilij diebus Dominicis, & ſolemnibus, Chryſoſtomi profeſtis, a vulgo vel parum, vel plane nihil intelligantur, quod teſtimonio virorum, qui illis in partibus fuere, habeo; nec veteris linguæ Græcæ periti modernam vulgarem intelligunt.* Et alibi; *Verum lingua illa*

non

non eſt vulgaris, ſed pura Græca, quam plebs non intelligit. Et poſt pauca; *Vt vt vero iſta ſe habeant, non habere Græcos ſcripturas in vulgarem linguam verſas, certo eſt.* Hinc etiam refellitur mendacium eorum, qui de ijſdem Græcis tradunt; *Ad orationes plane neceſſarium eſſe iudicant, vt quis intelligat preces, ideoque lingua ignota prolatas preces nihil æſtimant.* Quod tu impudens Græcis ipſis, cum tua lingua vernacula ad probandum diſſidium pro tua humanitate contradere nitebaris. Sed operam, & oleum perdidiſti.

Papam denique auctoritate excidiſſe, eoſdemque hierarchiam eius, & præeminentiam, ceu ſuperioris omnium Eccleſiarum capitis in ſpiritualibus auerſari, & deteſtari, non noſtra tantum, ſed communis Pontificiorum querela eſt. De auctoritate Papæ, & præeminentia in omnes Eccleſias longe longeque plurima ſunt a nobis dicta tum alibi, tum etiam in hac Diſſertatione de Octaua Synodo Photiana. Cum vero tu nihil vltra addas, nos quoque iam dictis contenti, non aliud attexemus. Vnum nihilominus recentioris, ſed libris editis in vtraque lingua præſtantiſſimi, & a me primum publicatum apponam. Is eſt Georgius Trapezuntius, qui ad Cretenſes Epiſtola ſcribit; Οὕτως Ἐκκλησία μία συνίσταται ἡ μικροτάτη, παρθενία μὲν τῷ δὲ

τῶν

τῶν νῦν Λατίνων, παρ' ἡμῖν δὲ ἐνορία καλουμένη, ὡς ἐν τῷ μικροτάτῳ ὅρῳ περιεχομένη. Ἐπειδὴ δὲ ἐνορίαι πολλαί εἰσι, καὶ πολλαὶ αἱ τοιαῦται Ἐκκλησίαι. δεῖν δὲ ἀπεδείξαμεν ἀεὶ τὸ πλῆθος εἰς ἓν συνάγεσθαι τῶν ὁμοειδῶν φυσικαῖς ἀνάγκαις κινούμενοι, τὰς πολλὰς ἐνορίας μίαν ἐπισκοπικὴν Ἐκκλησίαν ποιοῦμεν, τῷ Ἐπισκόπῳ πάσας ἑνοῦντες. ὁμοίως καὶ τὰς πολλὰς Ἐπισκοπὰς Μητρόπολιν μίαν ποιήσαντες, τῷ ἑνὶ Μητροπολίτῃ πάσας εἰς ἓν συνάγομεν. πάλιν δὲ τὰς Μητροπόλεις μιᾷ πατριαρχικῇ Ἐκκλησίᾳ συναρμόσαντες, ἑνὶ Πατριάρχῃ εἰς μίαν μεγάλην Ἐκκλησίαν συνήψαμεν, ὡς εἶναι τὴν ἀρχιερατικὴν Ἐκκλησίαν Ἐκκλησιῶν πλῆθος εἰς μίαν Ἐκκλησίαν διὰ τοῦ ἀρχιερέως ἑνούμενον. ἐπειδὴ δὲ πέντε πᾶσαί εἰσι αἱ μεγάλαι Ἐκκλησίαι, Ῥώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, δεῖ πάντως καὶ ταύτας συνάγειν, μᾶλλον δὲ ἀνάγκη ἀναγκάζει φυσικὴ εἰς τοῦτο συνωθοῦσα. ἵνα μία οὖσα ἡ καθόλου Ἐκκλησία δύνηται τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομεῖν, δέδεικται γὰρ μηδὲν τὸ πλῆθος ἐργάζεσθαι δύνασθαι. Τίνι δ' οὖν τῶν πέντε εἰς μίαν αἱ πέντε συνάγονται, δῆλον ὅτι τῇ πρώτῃ. ἤδη γὰρ ἐδείχθη πρωτεύειν ἀεὶ τῶν πολλῶν τὸ συνάγον ταῦτα εἰς ἓν καὶ ἑνοῦν. αὕτη δέ ἐστιν ἡ τῆς Ῥώμης. καὶ τοῦτο παρὰ πάντων ἁπλῶς τῶν Χριστιανῶν δέδοται. ἐπειδὴ οὖν διὰ ταύτης ἡ καθόλου Ἐκκλησία ἔχει τὸ εἶναι μίαν, ὅταν μίαν ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν λέγομεν, πάντως μίαν εἶναι διὰ τὸ ἕπεσθαι τῇ τῆς Ῥώμης Ἐκκλησίας ὁμο-

λογία νοήσομεν ὀρθῶς κρίνοντες. Ὅστις ἄρα οὐχ ἕπεται τῇ τῆς Ῥώμης Ἐκκλησίᾳ, ἐξῴκισται τῆς μιᾶς ἁγίας, καὶ Καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τῷ ἀναθέματι ὑποπεσὼν εἰς ὄρη, καὶ ἐρημίας ἀποπλανᾶται, καὶ βάραθρα, καὶ τόπον οἰκεῖ, οἷς οὐκ ἐπισκοπεῖ κύριος. βλέπετε γὰρ ὡς οὐκ ἐμὰ ταῦτα, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου, καὶ τῶν τὴν Ἐκκλησίαν διαταξάντων ἁγίων Πατέρων, καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἤτοι τῆς τῶν πραγμάτων συνήχθη φύσεως, ἥ τις μέγα βοᾷ, οὐκ ἄλλως, ἀλλ' ἢ ἑνὶ ὁμοειδεῖ συνάγεσθαι δύνασθαι τὸ πλῆθος εἰς ἕν. *Hac ratione vna conſtituitur minima omnium, quæ apud hodiernos Latinos Parœcia, apud nos vero Enoria nomen habet, tanquam quæ vno minimo termino circumſcribatur. Cum vero Parœciæ multæ ſint, multæque ſimiles Eccleſiæ, & nos oſtenderimus neceſſe eſſe in vnam multitudinem congregari, eo quod eiuſdem generis eſt, naturalibus demonſtrationibus ducti, multas Parœcias vnam Epiſcopalem Eccleſiam facimus, & Epiſcopo eas coniungimus. Simili quoque ratione, multos Epiſcopatus in vnam Metropolim redactos, vni Metropolitæ vniuerſos ſubdimus. Rurſuſque Metropoles vni Patriarchali Eccleſiæ coagmentantes, vni Patriarchæ in vnam magnam Eccleſiam copulamus. Adeo vt Eccleſia Archieratica dignitate conſpicua ſit, Eccleſiarum multitudo vni Eccleſiæ per Archipræſulem coniuncta. Cum autem quinque ſint magnæ*

Ec-

Eccleſiæ, Romana, Conſtantinopolitana, Alexandrina, Antiochena, Hieroſolymitana, neceſſe eſt omnino eaſdem vna aliqua copulari. Imo neceſſitas naturalis cogit in id compellens, vt vna exiſtens vniuerſalis Eccleſia poſſit recta veritatis dogmata præſcribere. Demonſtratum ſiquidem eſt, nihil poſſe multitudinem agere. Qua igitur ex his quinque in vnam hæ quinque cogentur? Manifeſtum eſt non alia, quam prima. Oſtendimus enim multo alijs præcellere, quod reliqua in vnum redigit, & vnit. Et hæc eſt Romana, quod ab omnibus Chriſtianis abſolute conceditur. Cum itaque per hanc vniuerſalis Eccleſia obtineat, vt ſit vna, dum vnam ſanctam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam dicimus, omnino vnam eſſe, quod Romanæ Eccleſiæ profeſſionem ſequatur, nec extra rem iudicantes intelligimus. Quicunque igitur non ſequitur Eccleſiam Romanam, extra vnam ſanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam eſt, & anathemati obnoxius, in montibus, & locis ſolitarijs, ac præruptis inerrat, & territoria inhabitat, quæ non inuiſit Dominus. Nanque conſpicitis mea hæc non eſſe, ſed e ſacro Symbolo, & ex Sanctis Patribus, qui Eccleſiam ordinarunt, & Philoſophia ipſa, hoc eſt ex rerum natura recollecta, quæ magna voce intonat, non alio, quam vno eiuſdem generis poſſe multitudinem in vnum cogi. Non nego aliquando

do

do inter Pontifices Romanos, & Patriarchas diſſidia exorta, ſed eo quoque tempore recolo, illa intra breue tempus ſopita, ac diſſidentes in antiquam concordiam offenſionibus ſupreſſis redactos.

Eccleſias Orientales, etſi iniuria temporũ grauem paſſæ ſunt cladem, ita tamen hoc commune eorum fuiſſe fatum, vt cum noſtræ non ſint per omnia, nobis interim in eſſentialibus propius accedant, quam Pontificijs Tridentinis. De Eccleſijs Orientalibus, Iacobitarum, Neſtorianorum, Dioſcorianorum, & alijs, ſi quæ ſunt, ipſe nihil ſtatuo. Rem optime peregit linguarum Orientalium ſcientiſſimus Abraamus Ecchellenſis. Ego tantummodo coniectura ducor ad ſuſpicandum, quod & tibi, ſi ſolers es ad perſpiciendum, arriſerit. Nationes illæ omnes Chriſtianis ſacris imbutæ, ſed quædam Catholicæ Eccleſiæ dogmata impugnantes mutuis odijs conflictantur, & aliam alia irreconciliabili diſſenſu vexat, & cum neceſſe eſt, ſcriptis etiam editis laceſſit, & dogmata damnant. Sunt vero nonnulla, in quibus vnis animis conueniunt, quæ ab Eccleſia Græca, & Pontificia non diſſonant. Hinc ſtatuendum iudico amandatis erroribus, quos eorum mentibus hæreſis infudit, reliqua alia ab antiquis temporibus, ex ſuperiorum an-

ti-

tiquorumque inſtituto illis contradita fuiſſe, & communi omnium calculo diſſeminata, quæ, licet ringatur Hottingerus, ritibus, ac cerimonijs, nec non dogmatibus Pontificiorum, & Græcorum non abſimilia ſunt, & hæreticorum recentiorum dictatis maiori ex parte contraria. Quare detonet Hottingerus quidquid de illis vult, ac in mentem venerit, non id efficiet, vt perpetua Orientalium, & Pontificiorum veritas infirmetur: eo enim magis foras pellucebit, quo magis ab infidis occultatur.

Obſeruamus Orientales, vel Reformatis per omnia accedere, vel in circumſtantijs tantum variare, vel vbi Pontificijs videntur fauere partibus, illud ex principijs fluere Pontificiorum, etiam opinione erroneis. &c. Atque ſic non negamus Orientales Eccleſias cum Romana aliquid habere ſimile, plura tamen nobiſcum. Quis ſimilia audijt? Si ſaniori mente rem conſideraſſet, Hottingerus, reſpiraſſet paululum illius pertinacia, atque temeritas, aliquid loci, & conſilio datum fuiſſet, nec in tantam turpitudinem veniſſet, vt hoc ſibi eſſet apud integros iudicio viros confitendum. Non erit itaque abs re, ſi Græcorum præcipua producta, neque enim omnia tempus concedit, conferamus, vt infra.

Sic

Sic occurrunt in Orientalium Græcorum cum primis & Syrorum ſcriptis variæ formæ ad B. Virginem Mariam conceptæ, vel etiam ad alios Sanctos, quibus tamen ſuperſtitionibus auctiſſima Pontificiorum ἁγιολατρεία non defenditur. Hæc, & quæ ſequuntur ad finem vſque paginæ ex deliro peſſimi Hæretici cerebello diducta, refutatione non egent, cum probata ſicut, & anteriora omnia, non ſint, ſed voluntarie ex ſuperiori aluo vti ingurgitata fuerant, refuſa. Cum nec noſtrum id negotij ſit, quibus conſenſus Græcorum propoſitus eſt. Quare cum eadem dicunt Græci, & Pontificij, ſiue bene, ſiue male dicant, nil ipſe moror, vt ſæpius oratione mea proſecutus ſum. Nanque ſunt viri ampliſſimi omnium Ciuitatum, & ingenio, & exiſtimatione, & dignitate excellentiſſimi, & ſacris literis inſtructiſſimi, qui id cumulatiſſime peregerunt. Illud præterea obſeruant viri pereruditi, & tantum non inuident ingenij tui adeo feraci fœcunditati. Nam cum Hiſtor. Seculo XVI. duodecim ſolum diſſidij capita inter Eccleſiam Græcam, & Pontificiam numeraſſes, neque enim plura ſuppetebant, poſt Hottingerum Allatij fraudis, & impoſturæ manifeſtæ conuictum, ita numero creuerint, vel pauciſſimo tempore, vt iam *Orientales*

Eccle-

Eccleſiæ vt cum veſtræ non ſint, per omnia vobis interim in eſſentialibus propius accedant, quam Pontificijs Tridentinis. Et; *Reformatis per omnia accedere, vel in circumſtantijs variare, vel vbi Pontificijs videntur fauere partibus, illud ex principijs fluere Pontificiorum etiam opinione erroneis, aut φαινομένως potius quam ὄντως, verbis, quam rebus aſſenſum teſtari maiorem, atque ſic non negamus Orientales Eccleſias cum Romana aliquid habere ſimile, (idem difficulter obtinebunt)* Non deeſt loquendi profluentia in Hottingero, non exceptionum copia in refellendis Catholicorum inſtitutis, inanis citraque delectum verborum ſartago. Quid ad hoc Allatius reſpondet, cui tenues, aut nullæ dicendi opes, & exigua verborum ineptiſſime intermiſcendorum facultas? Pauca. confido tamen, certo, & confirmato me poſſe in hac cauſa conſiſtere. Horum vel minima pars ſi in tuis Reformatis conſideretur, næ tu vna cum alijs ſtultiſſime tua confirmabis, & potiſſimum inſcitiſſima illa; *Eccleſias Orientales vobis in eſſentialibus propius accedere quam Pontificijs Tridentinis, vel tantum in circumſtantijs variare, & ſi quando videantur fauere Pontificijs, id fluere ex opinionibus erroneis Pontificiorum, & φαινομένως potius quam ὄντως, & verbis, quam rebus teſtari, & licet*

non neges aliquod ſimile cum Romana, habere tamen plura cum vobis. Ad hæc: quæ ſunt iſta eſſentialia in tuis, quæ circumſtantiæ? Indica circumſtantias, in quibus variant a Pontificijs, accedunt ad Reformatos. Enuncia nobis myſteria, quibus illi non φαινομένως, ſed ὄντως, non verbis, ſed rebus vobiſcum aſſenſum teſtantur in pluribus. Quam bellum erat Hottingere, confiteri te potius neſcire quod neſcias, quam ſimilia effutientem temetipſum tibi diſplicere. Et tandem liceat inter nos, ſine fuco, & fallacia; citius me tempus, quam oratio deficeret: tanta eſt in ſingulis a te productis materia, vt dies integros ad tua refellenda poſſim conſumere. Ne tamen videar ad te reprehendendum, mihi anſam conquirere, plane tu ἁγιολατρεία B. Virginis cultus, Monachorum inſtituta, Patrum in dogmatibus Fidei decernendis auctoritas non conſpicis vt altis fixa ſint radicibus in Græcorum animis, Quod de Reformatis nonniſi ſtultiſſimus, &, qui vereri perdidit, affirmauerit. Hac cauſa ex ijs, quæ Græci, Pontificijq; profitentur, & in Hottingero propoſui, proponam iterum, reddamque incudi, vt magis ac magis colligas diſſenſum inter Reformatos, & Pontificios, concludaſque Græcorum, atque aliorum Orientalium cum Reforma-

matis conſenſum. Confer, & compone, ſi vales. I.

Hæc tenent Romana, & Græca Eccleſia. 1. *Diuinam Chriſti naturam paſſam non eſſe.* 2. *Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum vnum Deum omnipotentem.* 3. *Vnum eſſentia, Trinum perſonis.* 4. *Filium æqualem in omnibus Patri, ex Patre genitum, Deum de Deo.* 5. *Spiritum ſanctum in omnibus æqualem Patri, & Filio ex Patre, & Filio, vel per Filium procedentem.*

Quid Reformati?

1. Lutherus de Concilijs parte 2. *Diuinam in Chriſto naturam paſſam eſſe.* Andreas Muſculus commendat librum Lutheri, quo ex profeſſo ſcribit, *Diuinam in Chriſto naturam paſſam, & mortuam eſſe:* & libro de concordia diſcipulorum Lutheri teſtimonijs probat, illum ſemper ſenſiſſe, ac docuiſſe, *quod Chriſti Diuinitas in cruce paſſa ſit.* Iacobus Andreæ Theſi 156. fatetur, *pati, & mori nomine & re pertinere ad Diuinitatem.* Stephanus Gerlachius contra Buſæum conciſe aſſerit, *veras eſſe has propoſitiones, Diuinitas eſt nata, crucifixa, mortua.*

2. Valentinus Gentilis in ſuis Protheſibus *Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum tres Deos eſſe æternos,* aſſerit, *eſſentiali numero*

diſtinctos ; ita tamen vt Pater ſit ſolus Deus ex ſe , Filius autem & Spiritus ſanctus , Dij quidem inferiores , qui a Patre eſſentiam ſuam productam habeant , tametſi non ex nihilo , ſed ex ſubſtantia Patris, vt inquit Proth. 1.1. *quo circa Patrem eſſentiatorem , Filium autem , & Spiritum ſanctum eſſentiatos* dicit. Beza libro de vnitate eſſentiæ ; *Legimus idque non ſine horrore, quæ Georgius Paulus , Caſanouius, & alij nonnulli a Valentino Gentili faſcinati ſcripſerunt , tres perſonas ſiue ὑποστάσεις , in tres numero ὀυσίας ſiue eſſentias transformantes , vnde fit , vt neceſſario tres Deos ſtatuant*. Titheitæ in Polonia duce Georgio Paulo aiunt, *Tres eſſe Deos , tres æternos , tres omnipotentes*. Poloni Epiſtola ad Senatum Geneuenſem. Petrus Statorius Theodori Bezæ diſcipulus , & Georgius Blandrata publice in Polonia docent , *Non vnum , ſed tres eſſe Deos haud ſecus inter ſe diuerſos , ac tres homines ,* quod a Caluino, Bullingero , Martyre , Muſculo ſe didiciſſe affirmant. Theodorus Beza Epiſt. 16. Duitæ in Polonia Petro Goniezio duce , *Patrem , & Filium duos eſſe Deos*, aſſerunt, *de Spiritu autem nondum eſſe reuelatum quid ſit* ; Ex Caniſio de Corruptelis Verbi Dei, Alphonſo Piſano Præfatione in Concilium Nicænum, & alijs.

3. Lutherus in Confutatione Latomianæ ra-

rationis. *Sic odit anima mea vocem Homouſion, & nolim ea vti, non ero hæreticus*. &c. *Nec eſt quod mihi obiectes aduerſus Arianos receptum. Non fuit receptum a multis, quod & Hieronymus optauit aboleri; ideoque non effugerunt periculum hoc inuento vocabulo, vt Hieronymus queratur neſcire, quid veneni lateat in ſyllabis, & litteris, adeo illud Ariani magis quam Scriptores exagitabant*. Michaël Seruetus libro 1. contra Trinitatem, *Tres illas res incorporeas in vna Deitate diſtinctas negat poſſe conſiſtere: omnes qui Trinitatem ſtatuunt in eſſentia Dei, Tritheitas, & atheos* vocat, *qui nec Deum niſi tripartitum, & aggregatum habeant*. Theodorus Beza Epiſt. 1. *Seruetus Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum Cerberum tricipitem appellauit*. Caluinus contra Seruetum. *Seruetus Athanaſium dicit fuiſſe Sathanaſium, hunc tripartitum Deum inueniſſe, Nicænos Patres omnes fuiſſe cæcos ſophiſtas, miniſtros beſtiæ, mancipia Antichriſti, eiuſque præſtigijs faſcinatos*. Theodorus Dorſchius Franciſci Dauidis dogmata defendens. *Falſus hic, & fictus Deus, aut ab homine peccati, eſt Deus trinus, & vnus. Nam hic nomine tantum Deus, reuera autem Idolum eſt, de quo Paulus ait, quod nihil ſit. Nam impoſſibile omnino eſt, quod talis aliquis exiſtens, qui vnus, & trinus ſit, poſſit, aut*

 de-

debeat verus eſſe Deus. Nam verus Deus non eſt tanta potentiæ, vt poſſit facere eſſe eas res, quæ ſunt impoſſibiles menti.

4. Philippus Melanchthon in locis communibus. *Cum aut dubiæ ſit naturæ Filius, neceſſe eſt in eo aliquid eſſe diuinæ naturæ ſubſtantialiter. Quidquid autem eſt extra perſonam Patris, quod tamen eſt aliquid diuinæ naturæ, id neceſſe eſt perſonam eſſe.* Ioannes Caluinus ad cap. 14. Geneſ. *Summa eſt, Chriſtum ita fore ſecundum poſt Deum regem, vt etiam in Sacerdotem vngatur.* In Harmonia Euangelica ad Cap. 22. Matthæi. *Seſſio ad dextram metaphorice accipitur, pro ſecundo, vel proximo gradu, quem Dei Vicarius occupat.* Ad Cap. 26. Matthæi. *Dicitur Chriſtus ſedere ad dextram Patris, quia ſummus Rex conſtitutus, qui eius nomine mundum gubernet, quaſi ſecundam ab eo honoris, & imperij ſedem obtinet. Sedet ergo Chriſtus ad Patris dextram, quia eius eſt Vicarius.* Epiſtola ſecunda ad Polonos aſſerit, *Chriſtum etiam ſecundum naturam etiam diuinam, Patre minorem eſſe.* Danæus contra Genebrardum; *Dure, & periculoſe loquitur Auguſtinus, pace tanti viri dixerim, quando ait; Deus cum Verbum genuit id quod eſt ipſe, genuit. Dure etiam ipſe locutus eſt, cum ait, Chriſtus eſt Filius ſubſtantiæ Patris, ſapientia de ſapientia, ſubſtantia de ſub-*

ſtan-

ſtantia. Bernardinus Ochinus; Dialogo 2. de Trinitate, *Chriſtum Dominum creaturam eſſe dicit*. Fratres familiæ amoris; libro Londini impreſſo 1579. negant, *Chriſtum eſſe æqualem Patri, quod ipſe Chriſtus dixit, Pater maior me eſt*. Præterea addunt; *Chriſtum non eſſe Deum*.

5. Philippus Melanchthon in locis communibus; *In Spiritu ſancto eſt aliquid eſſentiæ Dei*. &c. *In Spiritu ſancto eſt aliquid Dei*. Bernardinus Ochinus in Polonia prædicauit, *Spiritus ſancti hypoſtaſim, & perſonam nullam eſſe*. Ioſias Simlerus, in vita Bullingeri, Chriſtianus Francus libro contra ſanctam Trinitatem edito; *Cum non dum*, inquit, *contenti duabus diuinis perſonis; tertiam quoque adijcere vellent, quæ Spiritus ſanctus vocaretur: non autem ignorarent nullum extare in totis Biblijs de diuinitate Spiritus ſancti apertum teſtimonium, imo vnigenitum Dei Filium nullum alium Deum admittere, ſed prorſus excludere, tertiam perſonam finxerunt Spiritum ſanctum Ὁμόυσιον quidem Patri, & Filio, & ab vtroque productam: quam tamen commentitiam, fictamque doctrinam communis totius ſacræ Scripturæ conſenſus refellit*. Petrus Martyr, in Epiſt. ad Romanos, ait; *Diſputationem inter Theologos de proceſſione Spiritus ſancti eſſe meram ſcholaſticam contentionem*.

Ioannes Sommerus contra Petrum Carolium lib. 2. cap. 1. dicit, *Carolius quomodo lex Patre, & Filio mutuo ſe amantibus procedat ὑποςατικὸν πνεῦμα : Filio, & Spiritu, vel Patre ſe amantibus nihil procedat?* Item, *Quomodo Spiritus ſancti proprietas erit procedere, cum Chriſtus quoque dicatur procedere a Patre: imo cum de pluribus alijs rebus, etiam de Diabolis hoc ipſum verbum dicat?*

II.

Hæc tenet Romana, & Græca Eccleſia.

Chriſti matrem peccato omnino caruiſſe, omnibus Sanctis, & Angelis ſanctiorem, cuius inuocatione multum confidunt; ideoque miſericordiam illius implorant, & dies illius feſtos ſolemni ritu agunt.

Quid Reformati?

Lutherus Serm. de Natiu. Mariæ; *Sumus pares matri Dei, & æque ſancti ſicut illa; niſi quod non poſſumus eſſe Dei matres ſicut illa fuit.* Melancht. ad c. 2. Ioannis. *Chriſtus matrem reijcit, vt æquet eam alijs hominibus, cum inquit. quid mihi tecum eſt mulier? quaſi diceret, quia mater es, ideo videris alicuius prærogatiuæ merito a me impetratura; ideo ſcias, te non plus eſſe apud me, quam vel mulier peccatrix, vel Syrophœniſſa.* Ioan. Oecolamp.; *Vti Maria non eum honorem quærit, qui debetur parentibus, ſed etiam ambit honorem Meſſiæ, & cupit eſſe*

qua-

quaſi ſocia adminiſtrãdi eius officij, quod Chriſto diuinitus mandatum erat, ibi Chriſtus duriſſime eam alloquitur, vt contineat ipſam intra terminos ſuæ vocationis. Caluinus in Harmonia Euangelica ad Cap. 1. Lucæ. *Non magnopere laborandum eſt, vt Mariam ab omni purgemus vitio*. Magdeburgenſes Centuriæ primæ lib. 1. *Vtraque delicta, Euæ & Mariæ non ſunt exigua. Sed tamen non tantum ſecundum obiecta diſcernuntur peccata, verum magis principaliter ſecundum interiores cauſas, nempe iudicium, & aſſenſum voluntatis. Eua ſciens, & volens facit contra mandatum Dei: Maria inſciens, & contra voluntatem amittit Filium, ſed nihilominus grauiter peccat*. Ioannes Caluinus in Harmonia Euangelica ad cap. 1. Lucæ. *Quod ſuſpicati ſunt quidam, Mariam perpetuæ Virginitatis conceptum habuiſſe votum, nimis infirmum eſt, imo prorſus abſurdum. Perfidum enim fuiſſet ſe marito collocare, ſanctumque coniugij fœdus non ſine Dei ludibrio ſpreuiſſet*. Lucas Stembergius tanto flagrauit Mariæ odio; *vt eam Virginitatis gloria omnique honore ſpoliandam putaret, vtpote quam ex Ioſeph coniuge multos filios peperiſſe, & a reliquis non differre*, ſpurciſſime finxit, & tradidit. Theodorus Beza in nouum Teſtamentum; *Perpetuam Mariæ ad mortem vſque virginitatem, & ſi pie & libenter credo, ta-*

tamen nihil hoc ad ſalutis noſtræ myſterium *pertinet*. Ioannes Riccius libro de Abuſibus Eccleſiaſticis; *Nullo modo affirmare vult, Mariam vna cum corpore aſſumptam eſſe: quoniam in Sacra Scriptura nullus de ea re locus extat*. Nicolaus Selneuerus in Diſputatione Euangelica de feſtis Sanctorum, *Virginis Mariæ inuocationem tetrum errorem appellat*. Chriſtianus Rodingus contra Scholas Ieſuitarum, Virginem ſic loquentem inducit; *Deſine me ſalutare, & ſalutando venerari, iſtam tuam ſalutationem, & preces execror. Tu vbi terrarum ſis, quid agas, denique an mortuus ſis, neque ſcio, neque curo, tantum abeſt, vt te peccatorem exaudiam*. Henricus Bullingerus aduerſus Anabaptiſtas lib. 2. capite 13. narrat Melchiorem Hoffmannum Argentinæ in publica diſputatione aſſeruiſſe, *Chriſtum non ſumpſiſſe carnem ex Maria Virgine, eoque proceſſiſſe, vt libere diceret, maledicta ſit caro Mariæ*. Ioannes Oecolampadius in Concione de omnibus Sanctis, dixit. *Mariæ venerationem, cultum Idolorum eſſe*. Rodulphus Gualterus ad Cap. 3. Marci. *Salutationem Angelicam, quaſi magicum murmur exiſtimat*. Iacobus Heerbrandus, in Diſputatione de Semine Abrahæ; *Turpiſſime errant Pontificij dum D. Virgini hoc tribuunt, quod ſit fons ineuacuabilis miſericordiarum,*

rum, & venia, imo ipſa miſericordia, & venia. Martinus Lutherus in Euangelium, de Feſto Natiuitatis Mariæ. *Peruelim hoc feſtum omitti, cum nullo Scripturæ teſtimonio nitatur.* Et libro de pijs cerimonijs obſeruandis; *Aſſumptionis, & Natiuitatis Mariæ feſta plane reÿcimus.*

III.

Hæc tenent Romana, & Græca Eccleſia.

1. *Pios homines huius vitæ afflictionibus & moleſtijs æterna gaudia promereri.* 2. *Poſt hanc vitam ab omnibus malis exemptos viſione beatifica frui.* 3. *Ideoque illos inuocant, & intenſiſſimis precibus eorum apud Deum auxilia implorant,* 4. *Templis, atque Baſilicis in eorum honorem ſumptuoſiſſime exædificatis,* 5. *Et eorum dies feſtos agunt,* 6. *Et Reliquias,* 7. *atque Imagines veneratione proſequuntur.*

Quid Reformati?

1. Martinus Lutherus de Inuentione S. Crucis. *Non cogites tua afflictione, e Cruce te ſalutem conſequi, ſi patienter, & læte toleras; ſicut vecordes aliqui Seductores ſuadent. Quemadmodum enim nos opera noſtra non ſaluos faciunt: ita ne cruce, nec afflictionibus noſtris ſalus nobis conſtat.* Georgius Dauid aſſerebat; *Stultos fuiſſe Apoſtolos, & Martyres, quod tormenta, mortemque propter Chriſti confeſſio-*

feſſionem paſſi ſint. Magdeburgenſes Cent. 3. cap. 4. *reprehendunt Tertullianum, Origenem & Cyprianum, quod immodicis laudibus extulerint Martyrium.*

2. Martinus Lutherus ad cap. 25. Geneſ. *Sancti dormiunt, & neſciunt quid hic agatur, & tamen quieſcunt.* Cornelius Agrippa de Occulta Philoſophia lib. 3. aſſerit, *Sanctorum animas non dum eſſe in Cœlo.* Ioannes Caluinus lib. 3. Inſtitutionum, capite 25. *Stultum, & temerarium eſt inquirere, in quo loco ſint animæ Iuſtorum; & an gloria fruantur, nec ne.*

3. Martinus Lutherus, de Adoratione Sacramenti ad waldenſes; *Non poſſum vos pro hæreticis habere, quemadmodum Sophiſtæ noſtri faciunt, quod neque Dei matrem, neque quemquam Sanctorum inuocatis, ſed in ſolo, & vnico mediatore Chriſto acquieſcitis. Et ſi hic alius pro alio intercedere debet, tamen de Sanctorum mortuorum interceſſione, & inuocatione nihil in Scripturis extat.* Philippus Melanchthon in antitheſi veræ doctrinæ, & Pontificiæ. *Manifeſta Idolomania eſt omnis inuocatio mortuorum, qualis eſt in cultu Sanctorum.* Nicolaus Henningus in Explicatione Euangelij in feſto Annunciationis Mariæ; *Inuocatio Sanctorum eſt cultus Diabolicus, in Eccleſiam a Diabolo inuectus.* Ioannes Brentius

in

in Apologia Confeſſionis wirtembergenſis; *Concedimus Sanctos in Cælo pro viuentibus orare in terra, num idcirco ſunt inuocandi? nihil minus* &c. *Quis iuſſit nos inuocare Sanctos, vt Dei amicos? Nam hic ipſe ſanctos inuocandi cultus Idololatricus eſt, propterea quod ſolus Deus ſit inuocandus.* Theodorus Beza Reſponſione ad Nicolai Selneueri calumnias; *Sanctorum mortuorum inuocatio, non tantum ſtulta, & inanis, ſed etiam impia eſſe conuincitur.*

4. Martinus Lutherus, in Euangelium Dominicæ 23. Trinitatis; *Et tali falſa, & impia confidentia in homines collocata damnum quoq; illud in Chriſtianiſmum irrepſit, Sanctorum nempe cultus, & veneratio. Vnde Chriſtiana Eccleſia maximum ſane damnum, & tantum non incomparabilem ruinam perpeſſa eſt. Quid enim Sanctorum cultus, & veneratio aliud fuit, niſi diabolica res?* Epiſtola ad Erphordienſes; *Non neceſſarium eſt Sanctos colere, ſed ſufficit Chriſtiano noſſe ſolum Chriſtum eſſe colendum. Quanquam ſit ſuperuacaneum Sanctos colere, non tamen eos putarim reſpuendos, qui Sanctos adhuc colunt.* Ioannes Caluinus lib. 1. Inſtitut. cap. 11. & 12. *Non patitur vllum cultum exhiberi Sanctis, vel Angelis, vel hominibus defunctis, nec magnum, nec paruum.* Martinus Lutherus ad Euangelium Dominicæ primæ Aduentus; *Bona opera appellant,*

lant,

lant; quæ haudquaquam Deus præcepit, vt ſunt peregrinari ad excelſa illa diuorum, ieiunare, in honorem Sanctorum extruere, & ornare templa. &c. *Ecquis enumeret abominandas illas abominationes, & ſpurciſſimas, atque pernicioſiſſimas impoſturas?* Et ad Euangelium in die Natiuitatis Mariæ; *Hic honor e medio ſublatus eſt, & in eius locum inſani boatus, & Sanctorum; qui in Cœlum ſubuecti ſunt, veneratio inducta eſt. Hinc tot templa, & altaria ſubſtructa ſunt. Hic Petro, hic Paulo ædes electa eſt, vt omnes fere anguli Diuorum phanis pleni ſint. At cui vſui ipſis illa? His ſumptibus indotatis Virginibus conſuli poterat, & alia maioris momenti opera patrari.* &c.

5. Martinus Lutherus, De Cerimonijs Eccleſiæ ſeruandis, *Feſta Sanctorum in vniuerſum aboleantur.* Libello de formula Miſſæ; *Omnium Sanctorum feſta prorſus abroganda putamus.* Libro contra Ambroſium Catharinum; *Duodecima facies Antichriſti eſt feſtorum dierum obſeruatio, cum omnes dies liberi ſint, & ad feriandum, & ad laborandum. In hac autem facie inſignius lucent, magni illi feſti dies, Viſitationis, Corporis Chriſti, Apoſtolorum, Conceptionis, & ſimilium; & neceſſe eſt peccare, & perire animas, ſi quæ non ſeruant, vel inuite ſeruant hæc ſtulta, inutilia, & vana præcepta.* Confeſſio miniſtro-

rum

rum Eccleſiæ in Heluetia, & Tiguri cap. 24. *Feſta hominibus, aut Diuis inſtituta non probamus.*

6. Martinus Lutherus, Poſtilla in die Exaltationis S. Crucis. *Quidquid de S. Cruce dixi, intelligi debet de omnibus Sanctorum reliquijs. Reliquiæ enim nihil aliud ſunt, quam fraudes, & ſeductiones fidelium; quare omnino infra terram defodiantur. Hoc de explodendis & exſibilandis Sanctorũ reliquijs olim pertractauit & Vigilantius, cui ſe fortiter, & acriter oppoſuit Hieronymus. Quod ſi adhuc Vigilantij monumenta ſupereſſent, quemadmodum Hieronymi etiamnum extant, facile crediderim eum multo chriſtianius ſuper hoc ſcripſiſſe, quam ipſum Hieronymum. Vellem terra omnes iſtas reliquias contectas eſſe.* Ioannes Caluinus, Admonitione de Reliquijs; *Itaque vt paucis dicam. Reliquiarum deſiderium nunquam ſuperſtitione caret, imo, quod deterius eſt, mater eſt, idololatriæ. Chriſtianorum officij erat, Sanctorum corpora in ſepulchris ſuis relinquere: non erigere ipſa opere magnifico, & ſumptuoſo, quo præmaturam corporum reſurrectionem fabricarent. Hoc quidem minime intellectum fuit, ſed e diuerſo, contra decretum Dei fidelium corpora effoſſa ſunt, vt magnifice extollerentur, cum in ſepulchro ſuo velut in lectulo ad extremum diem quieſcere debuiſſent.*

7. An-

7. Andreas Carloſtadius primus in Germania Imaginum hoſtis, *Eas templo abſtulit*: quod quia neſcio & non conſulto Luthero fecerat, *acriter propterea ab eodem fuit reprehenſus*. Philippus Melanchthon in locis communibus, Cap. de Decalogo, *reprehendit omnem Imaginum venerationem*. Ioannes Caluinus libro 1. Inſtit., capite 11. *Inſanire eos minime obſcurum eſt, qui ſimulacra Dei, & Sanctorũm exemplo Cherubim defendere conantur*. Confeſſio Miniſtrorum Eccleſiæ in Heluetia ca. 4. *Reijcimus non modo gentium idola, ſed & Chriſtianorum Simulacra*.

IV.

Hæc tenent Romana, & Græca Eccleſia.

1. *Monaſtica vita non recens excogitata, ſed inde vſque a Chriſti temporibus ad nos deducta*, 2. *Peculiari amictu*; 3. *Tonſuraque nomina ſcribunt*, 4. *Et proprijs abnegatis*, 5. *Voto ſe mancipant*, 6. *Paupertatis*, 7. *Et caſtitati operam dant*, 8. *Et Prælatis ſuis obediunt, neque poſtmodum in ſeculum impune redeunt*.

Quid Reformati?

1. Martinus Lutherus de votis Monaſticis; *Cupio eradicata, & extincta, & abolita eſſe vniuerſa Monaſteria, qua vtinam Dominus igne, & ſulphure cæleſti ad exemplum Sodomæ, & Gomorrhæ demergat, adeo, vt ne memoria*

quidem illorum ſuperſit : Neque ſatis fuerit illis anathema imprecari. &c. *Vota monaſtica ſunt impia, Gentilia, Iudaica, Sacrilega, mendacia, erronea, dæmoniaca, hypocritica, Apoſtatica, etiam Sanctorum exemplis aduerſaria. Quare cum omni fiducia reuocanda, & diſcernenda ſunt, etiam ſi pia, & ſeria opinione emiſſa fuerint.* In prioris ad Corinth. cap. 7. *Qui cœlibem in Monaſterijs vitam degunt, Idolo Moloch corpora ſua cremant.* Philippus Melanchthon in Apologia Confeſſionis Auguſtanæ, dicit; *Monaſticam vitam recens eſſe excogitatam: Vota, atque opera Monachorum nunc hypocriticas ſimulationes, nunc etiam traditiones Phariſaicas, atq; Mahumeticas appellat.* Ioannes Caluinus lib. 4. Inſtit. capite 13. *Monaſteria dicit eſſe lupanaria, vota monaſtica dicit eſſe retia Satanæ, Monachos omnes appellat Sophiſtas cucullatos, qui ab Eccleſia defecerunt, & ſe totos Diabolo conſecrarunt.* Magdeburgenſes Centuria 10. cap. 4. *Si quis hæc hominum monſtra non execretur, vt inimicos humanæ ſocietatis, & contra ſecundam tabulam delinquentes.*

2. Martinus Lutherus excuſſo cucullo, *Paſſim in ſuis ſcriptis, habitum monaſticum ludibrio proſcindit.* Volfgangus Muſculus in locis communibus, cap. de Voto; *Reſpondeant Monachi, quo loco cucullos ſuos habeant,*

& quomodo ab hypocriſi, & ſuperſtitione tueantur, quod ſingulari & colore, & forma a conſueto ſeſe, ac populari amictu diſiunxerunt. Sunt qui prætexant, neſcio quæ humilitatis, & innocentiæ indicia.

Lutherus libro de Votis Monaſticis, & Miſſa priuata, & alibi, *Tonſuram Clericorum, & Monachorum miris ſannis, & ludibrijs proſcindit.* Ioannes Caluinus lib. 4. inſtitut. cap. 19. *Radunt eos in vertice, vt corona regale decus ſignificet: aſſignant & alias rationes. Summitas capitis denudatur, vt mens ad Dominum libere demonſtretur, omnia in figuris ſcilicet, quia velum templi non dum ſciſſum eſt. Quo vſque nos talibus fucis, & præſtigijs ludunt? Cur non magis ſanctitatem vere exhibent, quam falſis mendacibuſq; ſignis ipſius ſpeciem ſimulant?* Hortenſius Landus tonſuræ monachalis deſertor, libellum emiſit in lucem, quem inſcripſit; *De perſecutione barbarum, in quo miris ſannis Clericorum, & Monachorum tonſuram perſequitur.* Magdebugrenſes, Centuria 4. cap. 6. ad dictum Dionyſij Areopagitæ de habitu, & tonſura Monachi, inquiunt, *Hæc ſuperſtitioſa ſunt, non conſentanea Sacris literis, nec obſeruationi purioris Eccleſiæ.*

4. Lutherus contra triginta duos articulos Louanienſium Theſi 59. *Paupertas, quam*

quam vouent, eſt rapina Orbis terrarum, & opes mundi ſicut ſcriptum eſt; Ecce peccatores abundantes in ſeculo, obtinuerunt diuitias. De votis Monaſticis; *Votum paupertatis videtur a Satana in hoc effectum, vt religioſi prætextus eius liberi fiant a iuuanda paupertate aliorum, & ab impendendis operibus miſericordiæ.* Philippus Melanchthon in locis communibus; *Euangelium nec conſulit, nec præcipit, diſcedere a facultatibus, niſi eripiantur: nec præcipit, nec conſulit res in commune conferre.*

5. Martinus Lutherus, lib. de Votis monaſticis, de obedientia Monachorum; *Peccant hic eadem inſania Monaſtici, qua & in paupertatem. Primo quod conſilium eam faciunt: deinde quod ſolis ſibi arrogant. Ideo dum eam vouent, & impie negant mandatum Dei, & ſacrilege damnant votum Baptiſmi ſui. Si vero aliqui pie vouent, nonniſi corporalem vouent. At niſi Spiritus in eis ſit, & tandē alijs quoq; ſubdat, nihil vouetur, niſi contrarium Euangelicæ obedientiæ. Inter omnia vota monaſtica nullum eſt minus ſubſtantiale, quam obedientiæ votum. Igitur ſtat concluſio. Obedientiam Monaſticam, eſſe rudem, & puerilem obedientiam pro rudimento dumtaxat iuuentutis inſtitutam, nec aliter apud Deum acceptam, nec aliter voueri poſſibilem, niſi impiam, & ſacrilegam facere velis.* Lutherani in colloquio Aldēburgenſi; *Ope-*

ra bona legis, & bona obedientia non ad regnum Chriſti, ſed ad mundum pertinent. Qui credit Chriſtianus, ſupra omnem eſt obedientiam, & ſupra omnem legem.

6. Martinus Lutherus de vita coniugali. *Creſcite, & multiplicamini, non eſt præceptum, ſed pluſquam præceptum, quod nos non poſſumus impedire, vel prætermittere, & perinde neceſſarium eſt ac edere, & bibere, purgare, & expurgare, dormire, & vigilare, ſicut in mea poteſtate non eſt, quo minus ſim mas, ita minime ſitum in me eſt, quo minus ſim ſine muliere.* Contra Ambroſium Catharinum. *Decima facies Antichriſti eſt, inſignis ille cœlibatus, & caſtitatis Monaſticæ multitudo, plane Angelica facies, ſed diabolica res.* Huldaricus Zwinglius in Cap. 1. Matthæi. *Quod Maria perpetuo manſit Virgo, ne tu trahas temere in exemplum, quod imitari velis, niſi ſingulari quadam reuelatione ad id vocata, & electa. Inter omnes mortales hanc vnam ad hoc elegit, vt caſto, intactoque corpore Chriſtum filium Dei geſtaret, & mater eſſet, ſine virginitatis, & caſtitatis iactura. Hoc priuilegium nulli creaturæ conceſſum eſt. Ad inſtructionem ergo Dei nobis reſpiciendum erit, & videndum, vt debito tempore matrimonio nos iungamus, niſi certi ſumus, aliud Deum nobis ſtatuiſſe. Ne ergo dicas, Chriſtus non duxit vxorem. Ergo*

nec

nec ego ducam: neque enim eſt ſimilis ratio. Similia habet Conradus Pellicanus, & Martinus Bucerus in cap. 1. Matth.

7. Lutherus de votis Monaſticis; *Quod ad ipſam voti rationem attinet, neque præcipit, neq; conſulit Scriptura, vt quicquam deuoueatur. Non probat autem Deus, niſi quod præcipit, vel conſulit. Quare non video, quid accedat pietati propter votum*. Et de vita coniugali; *Et aduerſum hæc nihil te mouebit etiam ſi decies iuraueris, voueris, mera ferrea, & adamantina pacta peregeris. Nam vt nihil minus vouere potes, quam vt non ſis mas, aut fœmina: (& ſi voueres, ſtultum eſſet votum, nec quicquam valeret: non enim potes te alium formare) tanto minus etiam potes vouere, quod non velis coire, & multiplicare terram*. Philippus Melanchthon Diſput. 16. de iureiurando. *Non valent Monachorum vota, quæ ſine peccato non poſſunt præſtari.*

Iam habes, quæ Græci, & Pontificij ſentiant de his Capitibus, quæ Reformati. Et eſt ne hoc in eſſentialibus Reformatis propius accedere per omnia, quam Pontificijs Tridentinis, & licet Pontificijs videantur fauere partibus, verbis, quam rebus aſſenſum teſtari maiorem, & habere plura vobiſcum? quo ore? qua fronte?

Vt vero diſſidium, vel conſenſus Græ-

corum luculentius cum Reformatis appăreat, dicito non diſſimulanter, ſed candide, ſi potes; Cuias es tu, Lutheranus ne, an Caluiniſta, vel aliquod ſimile præter naturam in religione, cultuque diuino monſtrum? Sic enim diſſidium hoc & conſenſus Græcorum obijcietur oculis. Alias cum inter eos confuſa ſint omnia, & vnus alium impugnet, & iniurijs laceſſat, quid ipſe ſis, nondum exploratum eſt. Theologi Manſfeldenſes, *Suſpectam habent Sacramentariorum doctrinam propter nouitatem: extitit nanque recens eorum tempore, & ignota fuit vetuſtæ Eccleſiæ. Secundo quia Sacramentarij non definite in eadem ſententia ſunt concordes, ſed in ſe ipſos diuerſi, vt inter eos ſint Carloſtadiani, Zwingliani, Oecolampadiani, Swenckfeldiani, Campaniſtæ, Caluiniani, & ſimles.* Nicolaus Amſdorffius in publica confutatione puræ doctrinæ; *Nos Zwinglianam, & Oſiandrinam Hæreſim, & errores tranquilla conſcientia amplecti non poſſumus: nec eorum, qui ſe a Luthero ſegregarunt, ſucceſſioni, aut nouationi ſubſcribere, & aſtipulari.* Matthias Illyricus, in Defenſione Confeſſionis Martiniſtarum, Caluiniſtarum. *Liturgia non vno ſacrilegio vitiata eſt, contaminataque, eaque, proh dolor! innumeras animas æterno exitio inuoluit.* Conradus Cluſſelbergius ſcripſit Theo-

Theologiæ Caluiniſtarum libros tres, in quibus ceu in tabella quadam, quaſi ad oculum pluſquam ducentos viginti tres errores Sacramentariorum publicis ſcriptis, verbis proprijs, & auctorum nominibus indicatis, demonſtratur, eos de nullo fere doctrinæ Chriſtianæ articulo recte ſentire, addita ſimul veræ ſententiæ aſſertione, & contrariæ opinionis refutatione. Francofurti 1592. in 4. Dies me deficeret, & charta, ſi vellem omnia, quæ Martinus Lutherus, Philippus Melanchthon, Franciſcus Stanckarus, alijq; ſcripſerunt, ediderūtque contra Caluiniſtas, & contra Lutheranos Caluiniſtæ, in medium proferre. Præ manibus omnium ſunt certa dogmata, in quibus Lutherani a Caluiniſtis, ſeu Sacramentarijs diſſentiunt, & Sacramentarij a Lutheranis in grauiſſimis fidei dogmatibus. Vin plura? Non eadem dicunt, tenentque inter ſe Trinitarij. Sacramentarij Sacramentarios mutuis ſcriptis damnant, Anabaptiſtæ Anabaptiſtas, Lutherani Lutheranos. Et quod manifeſte perridiculum eſt, Caluinus, Melanchthon, Lutherus a ſe ipſis in potiſſimis diſcordant: ne quid inter ipſos certum ſit, nec ipſi ſciunt, nec alij capiunt. Ita tenebrarum poteſtas inter eos conualuit, vt aiant, negent eodem ipſo momento, & dum

ſua ſuſtinere conantur, infamiori lapſu in pernicioſiora præcipitantur. Hinc Hottingere, niſi quæ certa ſunt apud te, vt Reformatos tuos enuncias, nunquam id aſſequeris, vt conſenſum tibi Græcorum concilies. Aude, dic aliquid, ſi verum non ſuppetit, ſaltem vero proximum, & ſi id quoque in promptu non eſt, aliquid quod ſit vero ſimile, & ſi id quoque deficit, quod non dubito defuturum, contechna aliquid, contexe mendacium. Interim concedas neceſſe eſt, cum veſtra diſſidia inter vos ab exorta hæreſi non dum ſedata ſint, imo in dies de nouo pullulent noua, accreſcantq; non poſſe dijudicari, nec ferri ſententiam de conſenſu Græcorum, & Reformatorum, & an Græci vobis, vel alijs accedant. Nolo hic alios teſtes, te ipſum Hottingere produco, qui in hac tua Diſputatione tantum non Reformatorum diſſenſum deploras. *Vident & ex noſtris non pauci triſte inter Reformatos Schiſma hominum malitia, quam ipſius rei natura, & capitum controuerſorum pondere, maius eſſe, nec tamen hactenus poſt tot vota, & molimina tolli potuit animorum diſtractio.* Domeſticas turbas vides, fluctuantes animos, nutantes, omnia abſque vlla certitudine dubia, & conſenſum Græcorum ad hæc incerta pertrahis? Quid, cum quo, quod

quod ſtabile ſit, comparatur? Græcorum ſiue bona, ſiue mala, neque enim de hoc modo agitur, ſtabilia ſunt; Reformatorum ambigua, & ſic nulla. Compone tua, firma. dein enuncia; tum alij iudicabunt, & ſtatuent.

Nolo moroſus eſſe. Id tamen adijciendum neceſſario eſt. Ioannes Conradus Dannhauerus, Præfatione ad Lectorem ante exercitationem Hiſtorico-Theologicam Eliæ Veielij ſcribit: *Poſt extincta priſca Græciæ lumina, Athanaſios, Chryſoſtomos, Theodoretos, Cyrillos, alios, Græcorum fidem ſubleſtam, & Apoſtaticam in religione Chriſtiana fuiſſe*. Affirmat id quoq; Veielius in eadem Exercitat., Præceptoris ſui Dannhaueri verba referens; *Omnis inquam illa gens Eoa olim a ſacris literis recte damnatis hæreſibus, Iudaica fermenti mixtura infamata, lucem verbi obſcurat, legem non tenet, pacem non habet*. Et infra de ſuo; *In Eccleſia Græcanica ſequiore, occurrit nihilominus, & proh dolor? apoſtaſia a veteri orthodoxa, quod in ſubſequentibus clarum faciemus. Neq; id agimus inſultandi Græcis gratia, quorum potius miſeremur, & iudicamus, eos partim neglectu Scripturæ, & cœco obedientiæ ſtudio, partim tyrannide Turcica preſſos de via diſceſſiſſe*. Et; *Apoſtaſia illa deprehenditur in Antichriſtiana articulorum quorundam, in fundamentum impingente*

ac-

acceſſione vna cum pertinacia. Horum itaque iudicio fides Græcorum poſt Athanaſium, Chryſoſtomum, & alios, fides eſt ſubleſta, & Apoſtatica. Sed hæc Græcorum fides, & earum gentium *in eſſentialibus propius accedit* Hottingeranæ fidei: neque enim innoteſcit, cuius fidei ille ſit, *quam Pontificijs Tridentinis, vel tantum in circumſtantijs variat; & ſi quando fauere videtur Pontificijs, verbis, quam rebus teſtari; & licet aliquod habeat ſimile cum Romana, habere tamen plura cum Reformatis*, Hæc tua ſunt Hottingere. tum conclude. Ergo fides Hottingerana, & ea, quæ eſt Reformatorum fides, ſubleſta, & Apoſtatica, & Iudaici fermenti mixtura infamata lucem Verbi obſcurat, legem non tenet, pacem non habet: quia configuratur ad ſimilitudiuem Græcæ, & gentis Eoæ, ſubleſtæ, & Apoſtaticæ, & quæ lucem Verbi ob ſcurat, legem non tenet, pacem non habet. Si dicas, te id non de recentiorum Græcorũ ſed antiquorum ſermonem habe re: tum ſtultiora effers. Quis enim dubitat, fidem, quam illis temporibus Græcorum Eccleſia profitebatur, eandem in eſſentialibus cum Romana fuiſſe, & Patres omnes, & Doctores illius tum Græcos, tum Latinos eadem dixiſſe, verbis, rebuſque teſtatos? Si fides Græcorum, *ſubleſta*, & *Apoſtatica eſt*. &c. quam ob cauſam eam in veſtram infunditis,

& in communionem illius voſmetipſos inſinuatis, & eorum conſenſum tam anxie concupiſcitis? Imprudentis ſtolidique eſt, argentum, vel aurum in ſcoriam vertere. Pellite flagitium, amouete ſcelus. *Si quis non defendit iniuriam*, vt aiebat ille, *neque propulſat a ſuis, cum poteſt, iniuſte facit*. Vel ſi tibi non diſplicet, argumentare. Inter Romanam Eccleſiam, & Græcam, Eoaſque diſconuenit: nanque cum Græca, Eoæque Reformatis coniunguntur ſententijs, nullus conſenſus, neque vnitas inter Græcam Eoas, & Romanam eſt. Ergo Romana fides non eſt neque ſubleſta, neque Apoſtatica: eſſet enim talis, ſi cum Reformatis conueniret, ad quos propius accedunt Græca, Eoæque Eccleſiæ. Adde etiam; Græca fides, antequam dicta lumina priſcæ Eccleſiæ extinguerentur, non erat neque ſubleſta, neque Apoſtatica, ſed recta, integraque, cum maculam, neque rugam haberet, quam poſtmodum extinctis illis luminibus contraxit. Sed tum illa agnoſcebat Eccleſiam Romanam vnam, Catholicam, & Apoſtolicam, tenebatq; omnia quæ tum tenebat, & modo tenet Eccleſia Romana, & non dicebatur a veritate deerrare. Ergo Eccleſia Romana eſt illa, quæ dicitur vna Catholica, & Apoſtolica. Adde Pontifi-

tificiam, cum diſcordet a Reformatis in omnibus, nec illis accedat, & hæreſes eorum deteſtatur, non eſſe Iudaici fermenti mixtura infamatam, lucem verbi non obſcurare, legem tenere, pacem habere. Hæc tota Hottingeri ratiocinatio eſt, ex fundamentis dirimentibus conſenſum deprompta. Maior eſt Præceptoris Veieliani, & ipſius Veielij. Minor tua Hottingere. Concluſio illius, qui logica methodo, & rationibus exquiſitis, non amenti furore diſputat, nec ex rebus dubijs captat aſſentionem.

Neque eſt hic ſupina Hottingeri *ἀνιστορησία* obticenda: nanque inter Auctores, qui de vnione Græcorum facta in Concilio Florentino, & eorundem poſt Concilium ad priſtinos errores regreſſione aliquid narrant, interponit Ioannem Veccum Præſulem Conſtantinopolitanum, *Cui*, ait, *concordiæ ſtudium ita fraudi fuit, vt plurimæ ſolo illo nomine ei exantlatæ fuerint ærumnæ.* Veccum multum operæ, laboriſque inſumpſiſſe pro vnione Græcorum, & Latinorum, & propter eam cauſam multa dira, atque atrocia pertuliſſe, tandemque extorrem anno decimo quarto exilij in carceribus vitam poſuiſſe, verum eſt. Sed eum poſt Florentinam Synodum concordiam procuraſſe, hoc vero falſiſſimum eſt. Vixit ille ſub Michaële

le

le Palæologo primo, ſub quo ſimilis Græcorum vnio agitata, & abſoluta eſt ſub tribus Capitulis, de quo alibi fuſius. A Vecci promotione ad Patriarchatum ad Florentini Concilij celebrationem anni interlapſi ſunt centum ſexaginta quatuor. Hæc adnotaui, vt poſthac in diſcernendis temporibus oculatior ſis.

Semper de tua fide, & ſæpe numero te deprehendi *falſiloquum;* at nunc in his, quæ de Allatio ſcribis, *falſificum*. Nec mirum. ſorex tuo indicio peris. Scribis; *Sed fruſtra numerus obijcitur contradicentium, Allatius Græcus eſt. Inter Græcos enutritus. huic vni maior adhibenda fides, quam ſexcentis alijs. Cæteri remotiores & a regione, & religione Græcorum rumore potius abrepti, quam de rei veritate edocti ſcripſerunt*, Subdis; *ita ſibi blanditur Allatius. Ita aſſentitur, vel aſſentatur potius Forerus*. Aſſentatur Forerus; ergo ita ſibi blanditur, aſſentitur, & aſſentatur Allatius. Vnde nam hoc habes? Ita hic aſſenſum Allatij probas, vti diſſidium Eccleſiarum. Deſpicit ſua Allatius: alij laudant, & ſuſpiciunt, & apud Hottingerum malignæ mentis hominem Leo in vitio eſt, & admittit in ſe culpam caſtigabilem. Quid vero de ſe ſcripſit Allatius? *Allatius a puero in ſacris alijſque diuinis ritibus verſatus eſt, &*

innutritus, & libros tum Pontificios, tum Græcos de his ijſdem rebus tractantes diligenter, accurateque euoluit, & cum de illis ſcripſit, de rebus ſibi bene cognitis ſcripſit, non aliunde emendicando notitias, ſed de ſuis promens: nec vnquam adeo fuit incogitans, atque impudens, vt præſumpſerit, dictis ſuis, niſi teſtimonijs Doctorum Eccleſiæ confirmatis, & ſtabilitis credendum eſſe. Et hanc animi moderationem Allatij aliunde repetitis illius laudibus in crimen vertere conaris, tantum, vt odium in illum apud doctos viros concites. Quaſi vero Leo ſuis plus tribuat, quam ſexcentorum aliorum dictis. Et non erit Hottingerus *falſificius*, & alienorum dictorum adulterator manifeſtus? Scripſit Allatius, *ſe Græcum eſſe, & inter Græcos enutritum.* Hoc ſi noxia eſt; repetat iterum, & ſæpius. Eo ſiquidem nomine quodammodo ſuperbit Allatius, & ſibi longe, longeque plurimum complacet. Non ita tamen inſanit, vt maiorem ſibi fidem, quam ſexcentis alijs adhiberi præſumat, qui ſibi vel ſoli fidem habendam abnegat, quam alijs & minori numero præſtat, imo ſi lecta intelligis, fidem ſibi prorſus demit, niſi teſtimonijs Doctorum Eccleſiæ confirmentur,& ſtabiliantur.Et plane talpa eſt cœcior Hottingerus, qui non videt dicta Allatij ab alijs ſcriptoribus publi-

ce ſcriptis editis, & ab ipſa Eccleſia Græca, nec non Latina, quibus in hoc negotio, cum res earum agitur, indubitate credendum eſt, apertiſſime teſtata, in quorum copia ipſe tenebris craſſis circumfuſus cæcutit, & neglecta teſtimoniorum auctoritate, quando reliqua deficiunt, ad vnum Critopulum, ſiue Syropulum, ſiue etiam Creyghtonum confugit. Quod ipſe ſubdit de remotioribus a religione Chriſtiana, id quoq; de alienis eſt. Licet enim in Græcorum ritibus exercitus ſit, non ita tamen in illis ſe profeciſſe æſtimat, vt alios in illis inſtructiores neget, & ſemetipſo verſatiores eſſe nolit. Veruntamen, cum ibi agat de notitia rerum Eccleſiaſticarum Hottingeri, fatetur ſe Græca tenere, & Græcum inter Græcos enutritum, melius res Græcas callere ipſo Hottingero, qui nihil ipſe ſciens afferre de ſuo, ab alijs notitias emendicans, non quod re ipſa eſt, ſed quæ ab alijs traduntur aliter atque ſunt, abſque vllo examine in medium profert. Et hoc ne eſt, maiorem ſibi fidem, quam ſexcentis alijs adhibendam? Hiſce ſuæ inſcitiæ ſocios alios de virtute, & literis benemeritos homines coniungens, quod illi ſoli attribuerat Allatius, alijs communicat, vt Allatio nulla cauſa confidentiæ famam inurat. Et ſic *falſi-*

fici

ſici, non tantum falſidici ipſe nota tenetur. cum dicti alieni & verba, & ſententiam immutando, in alium, atq; alium intellectum, quantum libido fert, improbe pertrahat.

Tuum eſt etiam Hottingere, nec mirum eſt, cum inter has Eccleſias diſſidium, quod aliquid ſit, comperis, ad illa confugere; *Quid ſi ritibus tantum differrent, differrent tamen*. Negat, *tamen illud ſemper fieri*. *Quid inde? fiat aliquando. Apud Pontificios Tridentinos nunquam fit. Manet ergo ſemper aliquod diſcrimen*. Et ſimilia. Et non vides, cum diſſidium vrges, vires tuas acciſas, rationes attritas, & totam domum Hottingeri vna rheda componi, qui minutiora iſta precario colligit, ad probandum diſſenſum. *Eſt tamen aliquod diſcrimen, ſi ritibus tantum differunt, differrent tamen*. Hinc garris; *Schiſmata certe, non tam ex dogmatum, quam rituum, & regiminis pullulare diſcrimine notius eſt, quam quod prolixe probari a me debeat*. Certum itaque eſt Hottingero, ritus ipſos atque regimen in minori pretio eſſe ipſo dogmate, qui diſſidium ex rituum ac regiminis diſcrimine potius pullulare diſcrimina religionis edicit: quia id tamen ſtultiſſimum ipſe iudicat, vti notiſſimum præterit, & ab eo probando declinat. Pro-

lixe

lixe nos alibi demonſtrauimus, ipſum, alioſque, qui ſimilia tradunt, loqui pugnantia. Sed in re tam clara quid Græca cum Romana teneat, inueſtigemus; vt diſcat Hottingerus verum a falſo diſcernere. Niceta Byzantius pro Concilio Chalcedonenſi contra Armeniæ Principem, Ὅτι ὁ καταφρονῶν τὸ μικρὸν, κατ᾽ ὀλίγον πεσεῖται. πᾶν δὲ τὸ εἰς πτῶσιν ἀπάγον, καὶ πτῶσιν ἀπὸ Θεοῦ, μίσους, καὶ ἀποστροφῆς ἄξιον. *Qui paruum negligit, paulatim cadit; quodcunque vero in caſum adducit, & caſum a Deo, execrationis, auerſioniſque dignum eſt.* Nec aliud ſonant verba Eulogij Alexandrini; Εἴ τις τῶν δοκούντων τοῖς θεοφόροις πατράσι σαλεύει τι, οὐκέτι τοῦτο οἰκονομίαν κλητέον, ἀλλὰ παράβασιν, καὶ προδοσίαν δόγματος, καὶ περὶ τὸ θεῖον ἀσέβειαν. *Ex illis, quæ diuini Patres approbarunt, aliquid prauertere, nullo modo diſpoſitio appellanda eſt, ſed præuaricatio, & proditio dogmatis, & circa res diuinas impietas.* Diuerſum itaque dogma diuerſitatem fidei generat: poteſt tamen diuerſos ritus ſub vna fide vnitatem Eccleſiæ conſeruare. Irenæus lib. 5. cap. 21. cum varias ieiuniorum formas enumeraſſet. Καὶ οὐθὲν ἔλαττον πάντες οὗτοι εἰρήνευσάν τε καὶ εἰρηνεύομεν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἡ διαφωνία τῆς νηστείας τὴν ὁμόνοιαν τῆς πίστεως συνίστησιν. *Atque nihilominus, cum iſti inter ſe pacem tranquillam retinuerunt, tum nos etiam*

inter nos retinemus, ſicque varia, ac diſcrepans ieiunij ratio concordiam fidei plurimum commendat. Nec deſunt alij, quibus addere potes Gregorium Nazianzenum Orat. 1. de Pace; Ἔστιν ὅ τι καὶ παρ' οἷς ἀνθρώπων, ὥσπερ δὴ καὶ μέγιστος τῆς ἀληθείας ἔλεγχος, οὐδ' ὑπὸ τοῦ καιροῦ νικωμένης, οὐδὲ τῆς ἔχθρας παντελῶς τὸν σπινθῆρα τῆς ἐν ἡμῖν ἀγάπης καταλυούσης. ὅτι τὸ μέγιστον ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ στασιάζουσιν ἡ ὁμοδοξία, καὶ τὸ συνειδέναι, μὴ ἑτεροζυγοῦσιν περὶ τὴν ἀλήθειαν, μὴ δ' ἐναντίως διακειμένοις, ἀλλὰ τῷ αὐτῷ χαρακτῆρι μεμορφωμένοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς πρώτης ἡμῶν ἐλπίδος. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἰσχυρὸν πρὸς ὁμόνοιαν τοῖς γνησίοις τῶν πρὸς τὸν Θεὸν, ὡς ἡ περὶ Θεοῦ συμφωνία. Καὶ οὐδὲν οὕτως ἕτοιμον πρὸς διάστασιν ὡς ἡ περὶ τοῦτο διαφωνία. *Atque hæc vigente etiam ipſo diſſidio mutuo de nobis quandoque, & apud quoſdam homines prædicabamus, quod ſcilicet maximum etiam veritatis argumentum erat: quippe cum ipſa ne a tempore quidem vinceretur, nec inimicitia charitas eius, quæ in nobis erat, igniculum prorſus extingueret. Præterea quod nobis etiam diſſidentibus, id, quod maximum erat, nimirum eadem de fide ſententia ſuberat, illudque nobis conſcij eramus, nos in veritatis negotio, minime inter nos diſſentire, ac contrario modo affici. Verum eodem fidei, & primæ noſtræ ſpei charactere formatos, & conſignatos eſſe, Nihil enim*

eos, qui ſincero animi affectu Deum colunt, æque inter ſe conciliat, atque conſentiens de Deo doctrina, quemadmodum contra, nihil ad diſſidium ita promptum, ac paratum eſt, vt diuerſa in hac re animorum ſententia. Vides? Concordia in rebus fidei, & de Deo doctrina Chriſtianos maxime inter ſe conciliat: e contrario, diuerſa in hac re animorum ſententia ad diſſidium concitat, non quæcunque in alijs rebus differentia. Nec aliud eſt, quod ſecunda Oratione de pace inſinuat; Ὅταν ἁλῶμεν δυσεβεῖς ἐσμὲν, καὶ ὀρθόδοξοι, καὶ καταφεύγομεν ψευδῶς ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, ὡς ὑπὲρ πίστεως στασιάζοντες. καὶ τοῦτο μόνον ἐπαινετὸν ποιοῦμεν, ὡς ἐν κακοῖς, εἰ μὴ καὶ λίαν αἰσχρὸν, ὅτι τὴν κακίαν ἐρυθριῶντες ἐπὶ τὸ σεμνότερον ὄνομα μεταβαίνομεν τὴν εὐσέβειαν. *Nam cum deprehendimur, pij atque orthodoxi ſumus, falſoque ad veritatem confugimus, tanquam pro fide contendentes. Idque vnum, & in malis laude dignum, imo turpe in primis facimus, quod vitium erubeſcentes ad ſpecioſius honeſtiuſque nomen, hoc eſt ad pietatem tranſimus.* Non deſunt alij non infimi nominis Scriptores Sozomenus, Socrates; adde Nicephorum Calliſtum, qui ſua ex ijſdem exſcripſit, qui poſt varios recenſitos mores colligunt; Οὐ πάντας κἂν ὁμόδοξοι ὦσι, τὰς αὐτὰς παραδόσεις περὶ τὰς Ἐκκλησίας φυλάττειν. *Non*

omnes, quamuis eiuſdem fidei eſſent, eaſdem traditiones in Eccleſijs ſeruare. Et, σὺν τῆς αὐτῆς πίστεως πολλάκις καὶ τὰ ἔθη διαφόρους καθιστάναι. *Eandem colentes fidem ſæpenumero conſuetudinum obſeruatione inter ſe variare.* Ipſi quoque qui ex Schiſmate ſunt, Theophylactus Bulgariæ Archiepiſcopus ad Nicolaum Diaconum; Οὐ πᾶν ἔθος ἀποσχίζειν τὰς Ἐκκλησίας ἰσχύει, ἀλλὰ τὸ πρὸς διαφορὰν ἄγον δόγματος. *Non omne dogma ad diuellendum Eccleſias valere, ſed quod differentiam dogmatis facit.* Neque diuerſus ab his eſt Armeniorum Catholicus, vt colligi poteſt ex Legatione ad Armenios Theoriani, Ἀλλ᾽ οὐ πολὺς ἐμοὶ λόγος περὶ τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἄλλων τῆς Ἐκκλησίας ἐθῶν, εἰ μόνον περὶ τὴν πίστιν ὁμοφρονήσωμεν. *Verum non magnopere ſollicitus quidem fuero de feſtis, alijſque conſuetudinibus Eccleſiæ, modo ſententijs de fide conueniamus.* Hoc idem eſt, quod pluribus probat Demetrius Chomatenus in Reſponſionibus ad Conſtantinum Dyrrhachij Epiſcopum. Et ne reliquos recenſeam, Auctor ipſe Schiſmatis Photius Epiſtola ad Nicolaum Papam; Ἐξ ὧν οὐδετέρῳ παρὰ θατέρου μῶμος προσήπτετο. ἀλλ᾽ ἤγε ἐν τοῖς καιριωτάτοις σφοδρά τε, καὶ ἀκαιροτόμητος κοινωνία τὴν ἐν τοῖς λοιποῖς οὐκ εἴα σκοπεῖν τε, καὶ πολυπραγμονεῖν ἐπέτρεπε. καὶ γάρ ἐστιν ὄντως κοινὰ πᾶσιν, ἃ πάντας φυλάττειν ἐπάναγκες, καὶ πρός γε τῶν ἄλλων

τὰ

τὰ περὶ τῆς πίστεως, ἔνθα, καὶ τὸ παρεκκλῖναι μικρὸν, ἁμαρτεῖν ἐστιν ἁμαρτίαν τὴν πρὸς θάνατον. ἔστι δὲ καὶ ἰδιαζόντως τισὶν παρεπόμενα, ὧν ἡ παράβασις, οἷς μὲν ἐδόθη κατέχειν, ἐπιζήμιος, οἷς δ' οὐ παρείληπται, καὶ τὸ μὴ συντηρεῖν ἀκατάκριτον. *Ex quibus neutri ab altero vituperatio impingebatur, ſed in potiſſimis rebus conſtantiſſima inter eos, & in rerum nouarum ſtudio aliena ſocietas non ſinebat cæterarum rerum diſcrimen curioſius intueri. Nam re vera communia omnibus ſunt, quæ omnibus cuſtodire neceſſe eſt, & ante alia quæ de fide habemus, vbi vel paulum declinare eſt, mortifero ſe periculo obſtringere. Quædam proprie alios conſequuntur, quorum prætermiſſio eis multum affert, quibus illa tenenda data ſunt, qui vero non acceptarunt, id propterea, quod non obſeruauerint, minime condemnantur.* Et; ὅπως ἐν οἷς οὐκ ἔστι πίστις τὸ ἀθετούμενον, οὐδὲ κοινοῦ τε, καὶ καθολικοῦ ψηφίσματος ἔκπτωσις, ἄλλων παρ' ἄλλοις ἐθῶν τε, καὶ νομίμων φυλαττομένων, οὔτε τοὺς φύλακας ἀδικεῖν, οὔτε τοὺς μὴ παραδεξαμένους παρανομεῖν ὀρθῶς αὔτις κρίνειν εἰδὼς διορίσαιτο. *Ita vbi nulla eſt præuaricatio fidei, nec communis, & Catholici decreti euerſio, cum alij apud alios mores, & leges cuſtodiantur, nec cuſtodes iniuſte agere, nec eos, qui non acceperunt, contra legem facere, is, qui recte iudicare norit, definiet.* Ritus itaque atque conſuetudines, etſi diſſidium deſi-

gnant, non tamen animos eorum, quibus eæ in vſu ſunt, in odia diſtrahunt, nec ab vnitate diſiungunt. Idque ex natura rerum euincitur, in qua compoſita omnia non ex ſimilibus inter ſe partibus, ſed ex diſſimilibus conſtant. Si enim ex ſimilibus fuerint, eſſent quidem vnum, ſed non compoſitum. Ciuitas non vno genere hominum conſtat, ſed plane diuerſo. Neque enim omnes diuites ſunt, ſapientes, nobiles, milites. Sunt in ea phrygiones, aurifices, argentarij, fullones, tonſores, olearij, innumerabiles variarum artium opifices, pauperes, miſeri, egentes, qui oſtiatim rogatores petunt, & aliena miſericordia viuunt, & tot hominum genera, qui vno inſtituto ſibi propoſito reguntur, quo vſq; illud conſeruant, & iuſtitiam colunt, vna ciuitas eſt, etſi diuerſa ſunt exercitia. οὐ γὰρ γίνεται πόλις ἐξ ὁμοίων. *Non enim fit ciuitas ex ſimilibus*, aiebat Ariſtoteles. Paria ſunt de rebus alijs multis, quæ dici poſſunt, & ſignanter de homine, cuius partes licet diſſimiles ſint, quia tamen omnes ad vnum opus efficiendum conueniunt, vnus homo eſſe dicitur, licet animo, & corpore, & hoc capite, manibus, pedibus, corde, alijſque partibus inter ſe longiſſime diuerſis, nec idem opus obeuntibus emineat.

Et

Et vt tandem in ſole caligare deſinas. Audi Paulum ad Romanos 12. *Sicut in vno corpore multa membra habemus: omnia autem non eundem actum habent: ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto; alter autem alterius membra.* Hanc corporis membrorum, & ſpiritus diuerſitatem eloquentiſſime, vti ſolet Theodoretus ſermone 6. de Prouidentia proſecutus eſt. Ἀλλ' ἴσως αὐτῆς εἴποι τῶν μόνον τοῖς καλῶς λεγομένοις, ἀντιλέγειν ἐπισταμένων. τίνος χάριν οὐ πᾶσιν ἀνθρώποις τοῦ πλούτου τὴν κτῆσιν ὁ ποιητὴς ἐδωρήσατο, ἀλλὰ τοῖς μὲν πλοῦτον συνέζευξε, τοῖς δὲ πενίαν συνεκλήρωσε, καὶ πολλῆς ἀνωμαλίας πλήρη τὸν βίον πεποίηκεν; ὃν ἡδέως ἂν ἐροίμην, τί δήποτε τοῖς τοῦ σώματος μέλεσιν οὐ τὴν αὐτὴν ἅπασι δέδωκεν ὁ δημιουργήσας ἐνέργειαν. ἀλλ' ὀφθαλμοῖς μὲν χρωμάτων, καὶ σχημάτων διάκρισιν ἐνεχείρισεν, ἀκοαῖς δὲ φωνῶν, καὶ ψόφων εἰδέναι διαφοράν, ταῖς δὲ ῥίνας ἀτμῶν ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ τοῦ ἡδέως τὸ δυσῶδες διακρίνειν. τὴν δὲ γλῶτταν ταῖς τῶν γεύσεων ποιότησι δικάζειν, καὶ γλυκέος, καὶ ὀξέος, δριμέος τε, καὶ πικροῦ, καὶ πιμελώδους τὸ διάφορον εἰδέναι. καὶ τοῖς μὲν ποσὶ τὴν βαδιστικὴν δέδωκε δύναμιν, ταῖς δὲ χερσὶ τὴν παντοδαπὴν ἀπένειμεν ἐργασίαν, καὶ γαστέρα μὲν τροφῆς δοχεῖον, ἧπαρ δὲ τροφῆς καθαρτήριον. ἐγκέφαλον δὲ μυελῶν θησαυρόν, πηγὴν δὲ θερμότητος τὴν καρδίαν, καὶ ταῖς μὲν ἀρτηρίαις ἐνέκλεισε τὸ πνεῦμα, τὰς δὲ φλέβας ἀγωγοὺς ἀπέ-

φρένες αἵματος, καὶ ἄλλῳ ἄλλην ἐνέργειαν ἐνέφυσε μορίῳ. καὶ μίαν ἅπαντα τὰ εἰρημένα, καὶ ὅσα σεσίγηται εἰς ἑνὸς σώματος συντελεῖ πληρότητα. ἀλλ' ὅμως ἕκαστον, καὶ ἴδιόν τι πεπίστευται, καὶ τῷ κοινῷ συντελεῖ. ὄψις γὰρ ποδηγεῖ μὲν τοὺς πόδας, καὶ τὸ λεῖον αὐτοῖς ὑποδείκνυσι, καὶ τὴν τραχυτέραν ἀποτρέπει χωρίων, φέρεται δὲ ὑπὸ ποδῶν. Καὶ ἀκοὴ δὲ κτύπους δεχομένη διεγείρει τὴν ὄψιν εἰς θεωρίαν, διὰ δὲ τῆς ὄψεως μανθάνει τῶν κτύπων τοὺς ποιητάς. Καὶ ἵνα τῇ ἀποστολικῇ μαρτυρίᾳ τοὺς εἰρημένους βεβαιώσωμεν λόγους, οὐ δύναται ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶν χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστι, καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι, τούτοις περισσοτέραν τιμὴν περιτίθεμεν, καὶ οὐδεὶς ἐδυσχέρανε πώποτε διάφορον βλέπων ἐν τοῖς σώμασι τὴν ἐνέργειαν, εἰ μὴ κομιδῇ παραπαίοι, ἀλλὰ καὶ στέργει, καὶ θαυμάζει τὸν ποιητήν, οὕτω σοφῶς ἕκαστα διακείναντα, καὶ ἑκάστῳ τὴν ἁρμόττουσαν ἀπονέμοντα χρείαν, καὶ τὴν ἰδίαν κοινὴν ποιησάμενον. οὔτε γὰρ ὄψις μόνον τῶν ὁρατῶν ἀπολαύει, οὔτε ἀκοὴ τῶν ἀκουστῶν, οὔτε τὸ στόμα τῶν γεύσεων, οὔτε ῥὶν τῶν ὀσφρήσεων, οὔτε οἱ πόδες βαδίσεως, οὔτε ἐργασίας αἱ χεῖρες, οὔτε τροφῆς ἡ γαστὴρ, οὔτε θερμότητος ἡ καρδία, οὔτε αἰσθήσεως ὁ ἐγκέφαλος, ἀλλ' ἰδιάζουσαν μὲν ἕκαστον ἔχει τὴν ἐνέργειαν, τῷ δὲ κοινῷ συνεισφέρει τὴν ὠφέλειαν, καὶ τὸ μὲν ἅπαν θερμαίνει τὸ σῶμα, τὸ δὲ ἅπαν τρέφει, τὸ δὲ ἄλλον τινὰ φόρον παντὶ προσφέρει τῷ ζώῳ. καὶ

τὸ

τὸ ποικίλον τῆς ἐνεργείας, εἰς ἅπαντα μὲν τὰ τοῦ σώματος μεμέρισται μόρια, ἀπολαύει δὲ ἀλλήλων πάντα. καὶ γίνεται ἡ χρεία κοινή, καὶ οὔτε ἀκοὴ ἀγανακτεῖ οὐχ ὁρῶσα, οὔτε ὀφθαλμὸς δυσχεραίνει τῷ μὴ ἀκούειν, ἀλλ' ἕκαστον στέργει τὸν ὅρον τῆς φύσεως καὶ τὴν εἰσφορὰν ἀποδίδωσιν, ἣν ἐξ ἀρχῆς φέρειν ἐτάχθη. *Sed dicet forſitan aliquis illorum, qui nihil aliud, quam benedictis obſtrepere norunt, quamobrem non cunctis hominibus diuitias poſſidendas rerum conditor largitus eſt, ſed his quidem diuitias copulauit, illis vero paupertatem quaſi ſorte addixit, vitamque inæqualibus admodum, & imparibus conditionibus repleuit? Quem & ego libens interrogauerim, cur non omnibus corporis noſtri membris vnam, & eandem vim rerum opifex indiderit: Sed oculis quidem colorum, & figurarum iudicium commiſit, auditum vero vocum, & ſonorum diſcrimina cognoſcere voluit, nares autem, vt vapores excipiant, & ſuauem odorem a fœtore diſcernant, linguam item, vt guſtu ſapores dijudicet, dulcis & acerbi, acris & amari, & pinguioris diſcrimen deprehendat, inſtituit; & pedibus quidem inceſſus potentiam conceſſit, manibus vero omniuariam operationem ceu ſorte diſtribuit. ventrem alimenti receptaculum, iecur vero eiuſdem purgatorium, cerebrum medullarum theſaurum, caloris autem fontem cor conſtituit, arterijs porro ſpiritum incluſit, venas au-*

autem ſanguinis canales fecit, ſingulis item membris diuerſa operationum ingenerauit officia. At qui omnia, quæ modo dicta ſunt, ſed & ea, quæ ſilentio præteriuimus, ad vnius corporis perfectam fabricam ſeruiunt. Interim tamen ſingulis aliquid propriæ functionis commiſſum eſt, & in commune illud ſingula conferunt. Viſus quidem pedes ducit, & viæ planitiem illis monſtrat, & ab aſperioribus locis auertit, ipſe autem a pedibus fertur. Auditus quoque dum ſonos percipit, viſum ad videndum excitat, idem autem per viſum ſonorum auctores cognoſcit, Et vt Apoſtolico teſtimonio, quæ modo dicta ſunt, confirmemus, non poteſt oculus dicere manui; Non eſt mihi opus te: & rurſum caput pedibus, Non eſt mihi opus vobis. Imo multo potius quæ videntur membra corporis imbecilliora eſſe, neceſſaria ſunt, & quæ putamus minus honeſta eſſe, his honorem vberiorem apponimus. Nec vnquam aliquis indignatur diuerſam in membris operationem cernens, niſi valde deſipiat, quin potius creatorem amat, & admiratur, qui tam ſapienter ſingula diſcreuit, & ſingulis commodam, & idoneam alicuius officij functionem commiſit, eamq; quæ ſingulis propria erat, toti corpori communem fecit. Nec enim viſus ſolus viſibiliũ ſenſu fruitur, nec ſolus auditus ſonis iuuatur, & non ſolum os ſapores, nec ſolus naſus odores, nec ſoli pedes inceſſum, nec ſo-

ſolæ manus operationes, nec ſolus venter alimentum, nec ſolum cor calorem, nec ſolum cerebrum ſentiendi affectionem percipit: ſed peculiarem quidem & propriam vim ſingula habent, vſum vero, & vtilitatẽ omnem in commune conferunt. & hoc quidem totum corpus calore fouet, hoc totum nutrit, illud vero alium quæſtum aliquem quaſi tributum animato corpori affert. Et operationis varietas in omnia quidem corporis membra diuiſa eſt, ſingula vero mutuum a ſe inuicem fructum percipiunt, & communis omnium vſus eſt: nec auditus indignatur quod non videt, nec oculus audiendi ſenſu deſtitutus dolet; ſed ſingula hæc naturæ limites ſtudioſe obſeruant, & tributum, quod ab initio ipſis iniunctum eſt, perſoluunt. Conclude ergo Hottingere, ſi ex illis non es, qui nihil aliud quam benedictis obſtrepere norunt, & valde deſipiunt; corpus Eccleſiæ myſticum ex diuerſorum ſtatuum hominibus compoſitum, non diuerſis artibus, cerimonijs nempe, & conſuetudinibus diuiduum fieri, ſed vnum continuo perſeuerare, dum vno capite Chriſto, eiuſque in terris Vicario connectitur, nempe cum idem fidei dogma ſeruat illæſum. Hinc Pontificij, Græcique docent, illud eſſe conſiderandum in diuerſitate rituum, ſi qui diuerſitate rituum obſtringitur, ita ſe obſtringat, vt eodem ipſo momento ſeparet ſe ab

ab Eccleſiæ viſibili capite, & ſummo Pontifici debitam Subiectionem, qua talis eſt, nempe, vt vniuerſali poteſtate Eccleſiam gubernandi a Chriſto ſibi conceſſa fungitur, illum inter ſchiſmaticos collocari: ſi vero Pontifici obedire recuſat, ratione rei præceptæ, quod ea difficilis, & moleſta appareat, in alijs obedire paratus, vel ratione offenſionis, quam ob ſpecialem cauſam aduerſus illum gerit, alioquin contra ipſam ſedem, ſiue poteſtatem Pontificiam non rebellis, hunc nec ſchiſmaticum quidem reputari. Et primo modo Schiſma vel eſt purum, vel vnitum cum hæreſi. Purum fuerit, cum charitati tantum pacique opponitur, idque in illis eſt, qui cum credant vnam eſſe ſanctam matrem Eccleſiam ſub viſibili capite ſummo Pontifice, tamen ex malitia mentis, nolunt Pontifici ſubijci, vel reliquis Eccleſiæ membris vniri, quod vel eſt ſola intentione, & eſt Schiſma mere internum: vel operis etiam executione, & tum erit externum, & opere conſummatum. Schiſma vero cum hæreſi iunctum eſt, ſi aliquis pertinaci animo neget ſummum Pontificem Eccl. Cathol. caput, & paſtorem eſſe, vel Eccleſiæ ſanctæ communionem, atque ob eam cauſam ab illa ſeſe ſegreget. Tum ſic. Sed Eccleſia Græca, licet ritus, & con-

ſue-

ſuetudines diuerſas ab Eccleſia Romana ſeruet, fatetur ſe, agnoſcitque membrum Eccleſiæ vniuerſalis, militareque ſub vno viſibili capite ſummo Pontifice, ergo diuerſa iſta, quæ tu allegas Hottingere, licet diſcrimen afferant, non ea tamen ſunt, quæ diſſidium inter has Eccleſias pariant.

Vin plura? Audi in vna Synagoga Hebræorum, non vna erat oblatio ex eodem Theodoreto ſermone 7. de Prouidentia; Αὐτίκα τοίνυν ἔστιν ἰδεῖν. Οὐδὲ πάντας μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν θυσίαν προσφέροντας. Ὁ μὲν γὰρ ἔθυε μόσχον, ὁ δὲ ἀμνὸν, ὁ δὲ χίμαρον, καὶ ὁ μὲν πλείω τὰ θύματα, ὁ δὲ ἐλάττω. Ὁ δὲ τούτων ἀπορῶν, καὶ πενίᾳ συζῶν, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ νεοττοὺς περιστερῶν. Ὁ δὲ καὶ τούτων σπανίζων, σεμίδαλιν ὀλίγην, καὶ βραχύ τι λιβανωτοῦ ποιότητι. τοιγαροῦν γνώμης, οὐχὶ ποσότητι δώρων προσέχειν τὸν δίκαιον κριτὴν ἐντεῦθεν διδασκόμεθα, *Quapropter nec vnam, nec eandem victimam omnes obtuliſſe videmus. Hic enim vitulum, ille agnum, alius hœdum ſacrificabat. Et alius quidem plures, alius pauciores victimas: cui vero paupertate preſſo hæc omnia deerant, illi par turturum, aut pulli columbarum ad oblationem ſufficere poterant. Qui autem etiam illis carebat, ſimila parua, & aliquanto thure rem diuinam faciebat. Vnde iuſtum illum iudicem animi qualitatem non donorum quantitatem*

reſpi-

reſpicere diſcimus. Eſt tamen in hoc quoque aliquod diſcrimen. Quare argue Hottingere, in Eccleſia, ſiue Synogoga Hebræorum ob hoc diſcrimen, diſſidium fuiſſe, & ex vna in plures diuulſam, & diſpertitam non vnam fuiſſe, quia alia, atque alia oblatione, & non vna Deum ſibi propitium reddere ex Dei præcepto conabatur. Et negabis te elephantis corio circumtectum eſſe non tuo?

Non eſt, quod inſultes Hottingere. Habeo te. Concedantur reliqua Eccleſiæ Græcæ. Plane illa Romanum Pontificem, nec caput Eccleſiæ, nec ſupremam in eo iuriſdictionis poteſtatem agnoſcit. Dicis tu, quia ſic velles eſſe. Hoc vero probandum eſt. *Nilus, & alij contra Pontificis Romani poteſtatem ſcripſerunt*. Scripſerunt. Quis dixit, in Eccleſia Græca non fuiſſe, nec eſſe etiamnum Hæreticos, & Schiſmaticos, quorum voces excipiendæ non ſunt? Allatius probat, quid Eccleſia Græca teneat, & profiteatur. Illa non negat Pontificibus Romanis a Deo conceſſam auctoritatem: imo in omnibus ſuis Profeſſionibus id profitetur. Percurre Profeſſiones, quæ in ea Eccleſia ab Imperatoribus, Patriarchis, Epiſcopis, alijſque in dignitatibus conſtitutis publice emittuntur: in illis reperies, ſe re-

recipere ſeptem Concilia Generalia, eorum decreta, ſanctorum Doctorum Eccleſiæ doctrinam, & damnare omnia, quæ ab illis damnantur. Sed in illis non clanculum, ſed aperta voce reboatur, Romanum Pontificem eſſe caput Eccleſiæ, ab illo Eccleſiaſtica omnia gubernari, & dirigi, illius voces voces eſſe Petri, Chriſti, ſtandumque eſſe illius decretis, & qui illis in omnibus non obſequuntur, extra Eccleſiam eſſe, vt alibi fuſe probauimus. Ergo Eccleſia Græca, agnoſcens Romani Pontificis in Eccleſia præeminentiam, licet diuerſis ritibus, & conſuetudinibus vtatur, non ſeparatur ab Eccleſia Romana. Fruſtra itaque garris in tui aſſerti probationem afferens Nili, Barlaami, & ſi qui ſunt, aliorum dicta, quos vt tu nugaciter ſomnias, illius Eccleſiæ capita nuncupas, & inter Sanctos reponis.

Et vt etiam ad ſacratiora orationem conuertam. In quatuor Euangelijs pleraque ſunt, quæ alijs, atque alijs modis exprimuntur: multa ab vno omittuntur, vel minus late ſcribuntur, quæ ab alio ſupplentur, & diſtinctiſſime narrantur: multa etiam diſſociabilia, vt videtur, miſcentur, & vt ita dicam, repugnantia, adeo vt multi ex Patribus ad illa componenda ſtudium poſuerint, & tractatus integros de conſenſu Euan-

geli-

geliſtarum poſteris tranſmiſerint. Et tamen illa quatuor Euangelia vnum Euangelium ſunt. Chryſoſtomus Expoſitione Epiſtolæ ad Galatas; *Vnde dilucidum eſt quatuor Euangelia vnum eſſe Euangelium; cum enim quatuor eadem loquantur, non eſt aliud atque aliud ob perſonarum differentiam, ſed vnum ob eorum, qui loquuntur, conſonantiam.* Et Theophylactus ibidem; *Apprehendunt hoc dictum Pauli Marcioniſtæ, aſſeuerantes hinc vnum dumtaxat recipiendum Euangelium, non quatuor. Et quid hoc? Nam nos quatuor vnum dicimus ſecundum concentum, atque concordiam.* Et Hieronymus ad illa Eccleſiaſtæ, *Faciendi libros nullus eſt finis. Quidquid dixeris, ſi ad eum referatur, qui in principio erat apud Deum, & Deus erat Verbum, vnum volumen eſt. & innumerabiles libri vna lex, vnum Euangelium nominatur: quod ſi diuerſa, & diſcrepantia diſputaueris, & curioſitate nimia huc, atque illuc animum deduxeris, etiam in vno libro multi libri ſunt.* Quamuis enim a numero Euangeliſtarum quatuor Euangelia agnoſcat Eccleſia, vnum nihilominus Euangelium eſt, quod vnicam, & concordem hiſtoriam continet. Vnitas ſiquidem oritur ex conſonantia, concordia, atque concentu, quamuis alia, atque alia comprehendant, quæ vnica conſonantia, concordia, at-

atque concentu vnum ſunt. Chriſtus ex duabus naturis diuina, humanaque immortali, mortali, æterna, morti obnoxia vnus eſt, non puto negabis hoc Hottingere, duabus operationibus elucens, duabus voluntatibus diſponens omnia. Præterea Græci, Pontificijque credunt in Patrem omnipotentem, & in Filium eius Ieſum Chriſtum, ex Patre genitum, & in Spiritum ſanctum ex Patre, Filioque, ſiue per Filium procedentem, quod idem eſt. Patrem Deitatis fontem, & principium; Filium, & Spiritum ſanctum non abſque principio: Pater enim eorum principium, & origo eſt. Quod ſi temporis initium ſpectas, æque atq; Pater principio carent: neque enim qui tempora crearunt, tempori ſubiecti ſunt. Spiritus ſanctus vti & Filius, principium ſui, atque originem agnoſcunt ex Patre, diuerſo tamen modo. Filius vt genitus, Spiritus vt ex Patre, Filioque procedens, tanquam ex uno principio, & vnica ſpiratione. Pater non eſt Filius, neque Spiritus ſanctus, Filius non eſt Pater, neque Spiritus ſanctus, Spiritus ſanctus non eſt neque Pater, neque Filius, tres perſonæ indiuiſe diuiſæ, & proprietatibus alia atque alia. Et quis ſingula, quæ intellectus non capit, commemorauerit? nihilominus in tam varijs, atque inter

ſe diſtinctis proprietatibus, vnum Deum agnoſcunt, & confitentur, Trinitatem in vnitate, & vnitatem in Trinitate, Eccleſia Græca, & Latina vnum Deum homouſion, ſuperſubſtantialem, inaſpectabilem, incomprehenſibilem, inalterabilem, vnam bonitatem, vnam ſapientiam, vnam omnipotentiam in tribus perſonis. Intelligis puto, ſalua vnitate in vna, eademque re non eſſe vnam omnium faciem, ſed aliam, atque aliam: multa quoque eſſe oppoſita, & contra reſpondere, & quamuis ipſæ quoque actiones in contraria ſcindantur, animos tamen non ſcindi, vnum ſi excipias dogma, quod debet eſſe ſemper vnum firmumq;. Et tu ad probandum diſſidium inter Græcam, & Latinam Eccleſiam minima quæq; ſubijcis. Negas ne in compoſitis, ſi conſiſtentia eſt ex ſimilibus omnino, hoc idem eſſe cum partibus & incompoſitū, & vt compoſitum ſit, ex diſſimilibus, diuerſiſq; confici neceſſe eſſe? At in vnione totius, ſi differentia partium non numeratur, palam eſt illud non eſſe. Quod ſi non eſt, patet, confuſas eſſe partes, in quibus differentia non ſeparantur. Et cum partium definitiones diuerſæ ſint, natura quoq; diuerſæ ſunt, vt in homine diuerſa eſt corporis ratio ab ea, quæ animæ eſt. Quare diuerſa erit & natura animæ, & natura

tura corporis. Et tamen vnitas ſtat in humano corpore.

Sed iam video pertinaciam, & duritiem animi: vt vim argumenti effugias, dicês plane, & cum tuis Reformatis, diuinam Chriſti naturam paſſam eſſe: Pati, & mori nomine, & re pertinere ad diuinitatem, & propoſitiones has, diuinitatem eſſe natam, crucifixam, & mortuam veras eſſe. Tres eſſe Deos æternos eſſentiali numero diſtinctos: ita tamen vt Pater ſit ſolus Deus ex ſe, Filius, & Spiritus ſanctus Dij inferiores, qui a Patre productam ſuam eſſentiam habeant, tametſi non ex nihilo, ſed ex ſubſtantia Patris: hinc Patrem eſſentiatorem, Filium, & Spiritum ſanctum eſſentiatos dici: Tres Deos eſſe æternos, tres omnipotentes, haud ſecus inter ſe diſtinctos, ac tres homines, vel tandem duos Deos eſſe Patrem, & Filium: de Spiritu autem non dum eſſe reuelatum, quid ſit, & ſimilia alia impia, & blaſphema. Cum Græca Latinaque Eccleſia palam clament, diuinam Chriſti naturam paſſam non eſſe. Patrem, Filium, & Spiritum ſanctum vnum Deum omnipotentem, vnum eſſentia, trinum perſonis. Filium æqualem in omnibus Patri, ex Patre genitum, Deum de Deo, Spiritum ſanctum æqualem in omnibus Pa-

tre, & Filio, ex Patre, & Filio, vel per Filium procedentem: vnam perſonam in duabus naturis, non inter ſeſe confuſis, & ſic vnitatem in Trinitate, & Trinitatem in vnitate amplectimur. Dicebat Eſaias; *Et ſuper inſulas leuabo ſignum meum*. Exponit Procopius, Inſularum nomine Eccleſias ſingulares intelligi, ex quibus vna eſt vbiq; & Catholica Eccleſia, de qua eſt apud Dauidem, *Glorioſa dicta ſunt de te*, corona ex vario florum genere contexta, regio etiam diademate caput ornata, & veſtitu deaurato induta, & variegata, aſſimilatur horto, de quo Sponſa in Canticis, *deſcendat nepos meus in hortum ſuum, & comedat fructum pomorum ſuorum*, in qua *Deus poſuit primum Apoſtolos, ſecundo Prophetas, tertio Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum. Nunquid omnes Apoſtoli? nunquid omnes Prophetæ? nunquid omnes Doctores? nunquid omnes virtutes? nunquid omnes gratiam habent curationum? nunquid omnes linguis loquuntur? nunquid omnes interpretantur?* Audi Hottingere. Omnes Inſulæ, *Eccleſiæ* alio atque alio nomine vni Catholicæ nauant operam, & ſub ea magiſtra tolerant onus diſciplinæ, & gratiæ, quæ vario florum *hominum* genere interſtincta corona, *vna* fi-

ſide, vti inſigni regio vincitur, & veſtitu deaurato, *doctrina*, quæ nunquam maculam trahit, neque rubigine conſeneſcit, variegata *ritibus*, *& moribus*: neque enim omnia quæ in ea ſunt, neque actiones omnes eædem, ſed pro varietate temporum, & inſtitutorum humanorum variæ, illius pulchritudinem augent, non tamen mutant, vt ſunt ritus, conſuetudines, opiniones etiam & quæſtiones, quæ circa res ſacras, & Theologicas inter doctos viros ad illuſtrandam illius fidem, non denigrandam per diſceptationem decertantur, & in Canticis varijs pomis exprimuntur in vno fructu *fide*. *comedat fructum pomorum tuorum*. Quænam autem illa ſunt, iam intellexiſti ex Paulo, prima ad Corinthios cap. 12.

Dices Hottingere, hoc eſſe, de quo querimonias vltro citroque iactant Reformati, Pontificios nunquam in ijſdem placitis manere, ſed continuata nouitate, ac litura decreta ſua in alia, atque alia immutare, & de vno propoſito in aliud demigrare. Hinc factum eſſe, vt antiquis, & ſanioribus relictis ad ſuperſtitioſa quæque animum compulerint, & inuerterint omnia, & a puriori illo ſtatu in deteriorem deſciuerint. Verum Hottingere, tu qui rectum calles, ideoque nimium tibi tribuis, rerum humanarum

fluxus firma, ne profluant, viciſſitudines, ne migrent, ordines, ne commutentur, tempora ne varient, voluntates hominum in vno propoſito configε, ne pluribus votis vacillent, & demum fac, vt omnium deſideria vnum ſint, vnumque concupiſcant: & ego dabo tibi legem vnam ſemper ſibi conſtantem, nulli mutationi obnoxiam, & quæ in ditione, imperio, & poteſtate alterius non ſit. Sed non vales. Quia pila volubiliores, cardine verſatiliores, Eurypo res humanæ volubiliores ſunt. Ergo nec ipſe decretum tibi apponam, quod perpetuo eundem ſtatum retineat, non deiectum, non motum gradu, & quod ſemper fuerit, cubus propriæ baſi firmiter innixus. Decretis ſuis Deus id ſeruauit integrum. Sed rationibus Allatij non fidis? At non ſpernendus eſt Auguſt. qui ad Marcell. calumniantibus, quod Deus veterem legem abrogarit, delectatus nouis ſacrificijs reſpondit: quod enim ſemel recte factum ſit nullatenus immutari debuiſſe: tum ſiquidem iniuſte mutaretur; *Nonne hyemi æſtas addito ſenſim calore ſuccedit? Nonne diurnis tempora nocturna vertuntur? Quotiens noſtræ variantur ætates? Adoleſcentia pueritiæ non reditura cadit, iuuentus adoleſcentiæ non manſura ſuccedit, finiens iuuentutem ſenectus, ſenectus autem morte finitur. Hæc omnia mu-*

tan-

tantur, nec mutatur diuina prouidentiæ ratio, qua ſit vt iſta mutentur. Non autem opinor cum agricola æſtate aliud iuſſerit, quam iuſſerat hyeme, ratio mutatur agriculturæ. Et cum mane ſurgit, qui nocte quieſcebat, vitæ conſilium non mutauit. Aliud Magiſter adoleſcenti, quam puero ſolebat impoſuit. Doctrina igitur conſtans, mutato præcepto non mutat inſtructionem. Nam magnus ille noſtrorum temporum medicus Vindicianus conſultus a quodam, dolori eius adhiberi iuſſit, quod in tempore congruere videbatur, adhibitum, ſanitas conſequuta eſt. Deinde poſt annos aliquot, eadem rurſus corporis cauſa commota, hoc idem ille putauit adhibendum; adhibitum vertit in peius. Miratus recurrit ad medicum, indicat factum, at ille, vt erat acerrimus, ita reſpondit: ideo male acceptus es, quia non ego iuſſi, vt omnes qui audiuiſſent, parumque hominem noſſent, non eum arte medicinali fidere, ſed neſcio qua illicita potentia putarent. Vnde cum eſſet a quibus poterat ſtupentibus interrogatus, aperuit quod non intellexerant, videlicet illi ætati iam non hoc fuiſſe iuſſurum. Tantum igitur valet ratione, atque ætatibus non mutatis, quid ſecundum eas ſit pro temporum varietate mutandum. Non itaque verum eſt quod dicitur, ſemel recte factum nullatenus eſſe mutandum. Mutata quippe temporis cauſa, quod recte ante fa-

factum fuerat, ita mutari vera ratio plerumque flagitat, vt cum ipſi dicant recte non fieri ſi mutetur, contra veritas clamet; Recte non fieri niſi mutetur, quia vtrumq; tum erit rectum, ſi erit pro temporum varietate diuerſum. Quod enim in diuerſitate perſonarū vno tempore accidere poteſt, vt huic liceat aliquid impune facere, quod illi non liceat, non quod diſſimilis ſit res, ſed quod is, qui facit, ita ab vna eademque perſona diuerſis temporibus tunc oportet, aliquid fieri, tunc non oportet, non quod ſui diſſimilis ſit qui faciat, ſed quando facit. Hæc quomodo quam late pateat, profecto videt quiſquis pulchri, aptique diſtantiam ſparſam quodammodo in vniuerſitate rerum valet, neque negligit intueri. Pulchrum enim per ſe ipſum conſideratur, atque laudatur, cui turpe, ac deforme contrarium eſt. Aptum vero, cui ex aduerſo eſt ineptum, quaſi religatum, pendet aliunde, nec ex ſemetipſo, ſed ex eo, cui connectitur, iudicatur, nimirum etiam decens, atque indecens: vel hoc idem eſt, vel perinde habetur. &c. Non poteſt dici plenius, explanatius: Sed Auguſtini ſunt Doctoris Eccleſiæ Catholicæ. Hoc ſummum malum eſt Hottingero. *Quis eum coget Auguſtino credere?* id habet a Luthero, *Qua auctoritate eius verbum eſt articulus fidei? Deus errare, & fallere non poteſt; Auguſtinus, & Cyprianus, ſic vt omnes electi*

erra-

errare potuerunt, & errarunt. Sed natura, qua in hoc argumento velut duce vtitur Auguſtinus, non errat. Ita eſt, ſed tamen reijcienda, quia Auguſtini ſunt. Hæc dicit a pietate, & religione remotus, & lingua ſacrilega: ſed vt tandem fide diuina credas, dabo tibi ex grege Epicuri Porcum. *Cedit enim rerum nouitate extruſa vetuſtas ſemper & ex alijs aliud reparare neceſſe eſt*. Leges humanæ vario euentu ſemper immutatæ ſunt, & immutantur, nec deſunt exempla. mittamus profana, pendamus Eccleſiaſtica. Ritus, & conſuetudines in Eccleſijs vſurpatæ inter Eccleſias, in quibus diuerſe, ac diſſone exercentur, diſſidium non gignere patet. Eæ ſiquidem temporis progreſſu, rerum natura ita ferente, ſicuti commutantur, & alterantur, ita cum eodem tempore in alia, atque alia Eccleſia ſunt, non id efficiunt, vt vna Eccleſia ab alia, vel a ſe ipſa antiquiori, & recentiori diuiſa ſit. Si modo talis conſuetudo dogma non lædit, vel ideo immutata, vt lædat, vel introducta. Tum enim etiam ſi minimum ſit quod læditur, fidem antea fixam affligit, & vulnerat, & Eccleſiam ſeparat. Hinc qui illud conuellit, extra Eccleſiam, quæ contrarium aſtruit, eſt, & tanquam hæreticus condemnatur, & pœnis ſubijcitur. perſpiciendum itaque

eſt,

eſt, an vnquam Eccleſia ſiue Græca ſit, ſiue Latina a conſuetudinibus antiquis vnquam deſciuerit, an vero ſemper eas infrangibilis animi rigore retinuerit. Ab antiquioribus ſæpiſſime dimotam, recentes aſſumpſiſſe, praxi ipſa demonſtrabitur. Et quia ſuſpecti eſſe poſſunt Pontificij, adeamus ipſos Græcos. Zonaras in Canonem 11. Laodicenum; *Quædam antiquis temporibus in Eccleſia conſuetudines fuere, quas temporis diuturnitas partim immutauit, partim omnino ſuſtulit, aliquæ etiam ex ijs Canonum decretis abrogatæ ſunt. Talis illa quoque fuit, vt Presbyteræ, vetulæ mulieres in Eccleſijs conſtituerentur, quas etiam præſidentes vocabant, quæ quidem ingredientibus in Eccleſiam fœminis veluti magiſterio quodam fungentes præeſſent, ac ſuo quamque ordine rite conſiſtere iuberent, & quo quamque loco, quoue modo vnicuique ſtandum eſſet, docerent. Ne quæ igitur eiuſmodi mulieres eligantur, neue ijs nominibus nuncupentur, Canon decernit.* Vide etiam Balſamonem in hunc Canonem. Vide eundem Balſamonem eiuſdem Synodi Can. 16. *De Euangelijs legendis in diebus Sabbati*. Can. 17. *De Lectionibus inſerendis inter Pſalmos*. Can. 18. *De precum miniſterio in Nonis; & Veſperis*. & Can. 19. *De precibus ſuper Catechumenos*. Sed minima hæc ſunt, videamus reliqua.

Sy-

Synodus Cæſarienſis prohibet Presbyteris, ne in nuptijs eorum, qui duas vxores ducunt, conueniant. Zonaras; Verum hæc in libris ſcripta inueniuntur: Nos, & Patriarcham, & Metropolitanos complures in conuiuio Imperatoris ſecundas nuptias celebrantis aſpeximus. Canon decimus nonus Laodicenus de Concionibus ad Catechumenos, & Pœnitentes multa præcipit: Sed Zonaras notat ſuo tempore, quæ ad Pœnitentes ſpectant, neſcire ſe quomodo intermiſſa obſoleuerint. Ad hæc pacem Epiſcopis offerre, ac in eorum amplexum progredi Sacerdotes conſueuerant: Sacerdotibus quoque viciſſim pacem laici offerebant, quod nunc vt alia multa ex antiquo iure vſurpari deſita ſunt. Oſius Epiſcopus Canone primo Synodi Sardicenſis. Quamuis & Apoſtolicis, & Synodorum ſanctionibus nemini Epiſcoporum liceat a parua ciuitate in aliam migrare. Quia non deerant contumaces in illo genere. Synodus Neocæſarienſis Canone primo. Presbyter ſi fornicatus fuerit, vel adulterium commiſerit, non ſolum deponatur, ſed etiam e fidelium communione eijciatur. Hæc ſublata ſunt a vigeſimo ſeptimo Canone Carthaginienſis Synodi. & trigeſimo ſeptimo S. Baſilij; Clerici, qui peccatum, quod

quod eſt ad mortem peccant, e gradu deijciuntur, ſed a laicorum communione non arcentur. Canon 80. Apoſtolorum, & ſecundus Nicænus, & tertius Laodicenus præcipiunt, qui recens ſunt illuminati in ordinem Sacerdotalem non eſſe promouendos: Ὁ μέντοι μέγας ἐκεῖνος φωστὴρ Νεκτάριος ἄρτι τῆς τῶν κατηχουμένων ἀγέλης ἀφοσιωθεὶς, καὶ τῷ θείῳ λουτρῷ τὸν τοῦ βίου ῥύπον ἀποπλυνάμενος, καθαρὸς ἤδη τὸ καθαρώτατον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα περιβάλλεται, καὶ ἅμα τῆς βασιλευούσης Ἐπίσκοπος γίνεται, καὶ τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς δευτέρας Συνόδου ἔξαρχος. *Magnum tamen lumen Nectarius ille e Catechumenorum grege nuper ſeparatus, cum diuino lauacro vitæ ſordes abluiſſet, purus iam puriſſimam Epiſcopatus dignitatem induit, & ſimul fit reginæ vrbis Epiſcopus, & ſanctæ ſecundæ vniuerſalis Synodi Præſes.* Nectario ſocium adſciſcit Ambroſium Mediolanenſem ingenuis artibus inſtructiſſimus Marquardus Gudius de Clinicis veteris Eccleſiæ cap. 3. Et quod ſatis admirari non queo. Narrat Photius in Bibliotheca *Syneſium Cyrenæum ad diuinam Chriſtianorum doctrinam inclinantem, alia quidem facile recepiſſe, ſed (quod equidem haud ſcio an aliunde, certe ex Epiſtola ipſius ad Theophilum manifeſte deprehenditur) de Reſurrectione dogma ſuſcipere noluiſſe. Verum ita ſen-*

tiens, noſtris tamen eſt dogmatibus initiatus, imo etiam ſummo Sacerdotio dignus habitus, cum ad aliam viri probitatem, pariterque actam vitam reſpectu habito, tum quod non poſſet non, qui ſic homo vitam inſtituiſſet, Reſurrectionis lumine illuſtrari. Nec ea ſpes fefellit. Facillime enim ſimul atque Epiſcopus creatus eſt, Reſurrectionis etiam doctrinam credidit. Ante vigeſimum octauum Canonem Chalcedonenſem, Metropolitani fiebant ab Epiſcopis, & non a Conſtantinopolitano Patriarcha, vt nunc fit, Balſamon in Canonem ſextum Sardicenſem; Cum Canones dicerent conſtitui non oportere Epiſcopos, licet prius fuiſſent, quando populo frequentes erant, in pagis vilibus, & vrbibus, cum cauſa promotionis Antiſtitis ſit populi frequentia, non antiquum priuilegium; nihilominus Thebarum Metropolita Calotechnes Epiſcopos de nouo elegit, & talis electio præſide Michaële ſupremo Philoſophorum agitata eſt in Synodo, ſtatutumque deberi, quod a Thebarum Epiſcopo innouatum erat, a magna Synodo mandari, cum Canon Apoſtolicus præcipiat, nihil magni momenti ab Epiſcopo debere fieri ſine ſententia Synodali. Præterea notat idem Balſamon ex Canone ſeptimo Sardicenſe. Etiam ſi ſit prohibitum Epiſcopo, ali-

alijſque ſacris ordinibus inſtitutis apud Imperatores diutius moras agere, decreto tamen Imperatoris hoc abſque periculo fieri, & quod eis imperatur, exercebunt, vt neque Imperatori quicquam poſſit imputari, ſi eos accerſat, neq; ij rei futuri ſunt, vt qui iubenti Imperatori acquieſcant. In Baptiſmo poſt cereum accenſum exhibitum Baptizatis, ſequebatur lactis, & mellis deguſtatio, quam olim vſitatam fuiſſe teſtatur Tertullianus de corona militis capite 3. Hieronymus citat aduerſus Luciferianos. Verum hæc cerimonia in deſuetudinem abijt. Vide plura apud Vaſquez Diſputatione 166. cap. 6. & Henriquez lib. 2. cap. 13. Canon Trullanus ſeptuageſimus ſecundus præcipit, ſi ex infidelibus coniugibus alteruter fidem fuerit amplexus, & infideli cum fideli habitare placeat, non eſſe ſegregandos iuxta Pauli vocem. Sub Patriarcha tamen Theodoſio buccinator quidam Imperatorius baptizatus, per ſcripturam Patriarchicam ſeparatus eſt, quæ merito non obtemperabat multum roganti, vt religionem ſuam amplecteretur, id quod Canoni contrarium eſt, adnotat neſcio quis in Harmenopuli Epitome Canon. ſec. 5. Tit. 2. Plura hic adderem, ſed ſi cui hæc non ſufficiunt, neque ſexcenta alia ſuffecerint.

rint. De Legibus immutatis alibi dixi. Eandem atque Canones diriorem, & ſpiſſiorem fortunam expertæ ſunt. Vnum ſi dixero, finem faciam. Nicephorus Gregoras Hiſtor. Roman. lib. 19. in Concione ad Imperatorem; Εἰ γὰρ καὶ πάλαι κείμενοι νόμοι πολιτειῶν λύονται πολλάκις δυοῖν θάτερον, ἢ κακοῦ τινος ἀπαντήσαντος δι' αὐτῶν, ἢ βελτιόνων ὕστερον φανέντων ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων δεδοκιμασμένης πείρας, καὶ τριβῆς. *Etenim ſi ab antiquo tempore præſcriptæ leges Rebuſpublicis ſæpius diſſoluuntur duabus ob cauſas, aut ſi noxium quippiam earum cauſa acceſſit, aut quæ poſtmodum inſtitutæ ſunt, experientia vſu comprobata, & exercitatione meliores iudicatæ ſunt.* Tot itaque Canonum, conſuetudinum, & conſtitutionum Eccleſiaſticarum mutationibus non oſtantibus in ea Eccleſia, inductis nouis atq; comprobatis, & vſu receptis antiquatis vetuſtioribus ſemper ea vna eademque, & ſibi conſtans reputata eſt & a Græcis, & ab exteris, indicio manifeſto, Rituum, & conſuetudinum immutationem non inferre variationem, & conſequenter diſſidium. Et licet mutatio irrepſerit, non ea tamen eſt, vt conſenſum diſſoluat. Et nos dicimus ſimilem variationem Eccleſiam Græcam ab Eccleſia Romana diuidere, quia Græca hoc modo, Romana alio Sacramenta miniſtrat,

Li-

Liturgias dirigit, officia celebrat? Quare non & veſtium, & calceorum varietas, & barbæ, & capillorum tonſura, & reliqui corporis concinnatio, lingua etiam ipſa, & dialectus diſſidium non importabit? Quid hæc ad dogma, vel ad eſſentiam dogmatis? Non nego, ſi quis ritum, vel minimum ad confirmandam hæreſim, vel nouum dogma in Eccleſiam inducere tentauerit, eum ritum licet tum bonum, integrum, & adiaphorum, a praua intentione inductoris prauiſſimum fieri: neque tantum diſſidium, ſed etiam hæreſim inducere, & vti talem modis omnibus cum ſuo auctore profligandum. Sit exemplum. Conſecrare in Azymo dici vix poteſt, quam præclarum ſit. Si quis tamen modo accedens profiteatur ſe conſecrare in eo abſque fermento, vt vnam tantum in Chriſto naturam innuat, plane hic contra Eccleſiæ Latinæ ſenſa, nouam inducens hæreſim, non tantum ritus illius, ſed ipſe quoque condemnabitur, non vt Schiſmaticus ſolum, ſed etiam vt hæreticus, etſi conſecratio in Azymo nullum diſſidium inferat inter conſecrantes in Azymo, & conſecrantes in Fermentato, Quod enim eſt per ſe adiaphorum, intentio conſecrantis deprauata facit, vt ex bono ſit malum. Sed quid plura? prouoco ad au-

cto-

ctorem primum Schiſmatis, & alios Schiſmaticos, & Eccleſiæ Græcæ proceres, Photium Patriarcham, Nicetam Byzantium, Eulogium Alexandrinum, Irenæum Martyrem, Theophylactum Bulgariæ, Armeniorum Catholicum, Demetrium Chomatenum, Petrum Antiochenum, & alios, quorum dicta laudaui Diſſertatione mea ad D. de Boineburgh. Non puto tantorum virorum decreta perplacebunt, quod Eccleſiæ Romanæ votis ſubſcribunt. Et, vt luculentius veritas pateat; inſpice librum Græcorum Eccleſiaſticum, cui Typico nomen eſt, in quo ſingulis diebus modus officij recitandi præſcribitur. leges; *Sæpius hoc* modo Byzantij recitatur officium, Hieroſolymis, & alibi aliter, nec vnus ſemper ſeruatur ordo in quatuor Patriarchijs: & nihilominus vnum ſunt, & diuerſa officiorum recitatio, diſcrepantes in dogmate ſententias non efficiunt.

CAPVT XIV.

Exercitatio Hiſtorico-Theologica de Eccleſia Gracanica hodierna, nonnullis alijs, ſed potiſſimum Leoni Allatio oppoſita, examinatur, & redarguitur.

EX Hottingeranis ineptijs, & puerorum crepundijs expediri conanti mihi, en ecce offertur ab amico antiquiſſimo, & in omni eruditionis genere inſtructiſſimo Bibliothecæ Barberinæ Cuſtode Carolo Morono *Exercitatio Hiſtorico-Theologica de Eccleſia Gracanica hodierna, potiſſimum Leoni Allatio oppoſita*. Verum fateor, aſſentatiuncula quadam blanditus ſum mihi, cum me vidi inter verſatiſſimos in omni ſtudio Arcudium, Nihuſium, alioſque collocari, tantique mea dicta æſtimari, vt in Athenis Germanicis digna iudicata ſint exponi, & expoſita in ſolemnem congreſſum produci, productaque oppoſitis obiectionibus expendi, quot pondo ſint. Concupiſcebam tamen, & auidiſſime, æquam in illis expendendis lancem. Sed cum mentis incitatione, & propriæ religionis affectu, alienæ odio pluſquã nouercali penſata ſint, non intellecta parte, factum eſt, vt potior Allatij cauſa, peior non nemini, qui in re-

bus Græcorum, atque conſuetudinibus Eccleſiaſticis ieiunus eſt, videri poterit. Sed de his ipſe nihil laboro. Dicta Allatij multos ab hinc annos publico iudicio expoſita ſunt. Laudatores non defuerunt. Iudicabunt poſteri. Aduerſarij dicunt, nihil Allatium dicere. Quare vero nihil Allatius dicit, nulla eſt ratio, quæ appareat. Exſibilandus eſt Allatius. Quare vero hæc Allatio? Quia ſic placet aduerſario. Inconſtans eſt Allatius, contrarius ſibi: indicium inconſtantiæ quodnam eſt? contrarietatis fundamentum in quo ſitum eſt? Ita vult aduerſarius, ita ſibi commodum ducit. Si doctis ac cordatis hominibus reſponſiones ſimiles contra aſſerentes gratæ ſunt, iam actum eſt de Allatio. Verum Allatius ad eoſdem prouocat, & de diſciplina non bona ſibi tradita cum illis conqueritur, qui docuerunt, contra rationes rationibus, & contra argumenta argumentis agendum eſſe: ſi vero non ſuppetunt, deuinci ab aduerſario, & fateri victoriam non eſſe dedignandum. Hinc ſolutionis ille modus, quo ſæpiſſime vtitur opponens, nullo modo probabitur a laudatiſſimis viris. Deficientibus ſiquidem omnibus, cum neq; quid reſpondeas, neq; rationes, & teſtimonia ad probandum dogma ſuppetũt, ſatisſuperq; aduerſarium conuelles, ſi dicas;

 Poſ-

Poſſem pro Cauco multa dicere, & ſingulis obiectionibus Allatianis reſpondere, verum breuitatis ſtudium illam operam in aliam occaſionem reijcere nos iubet. Et vbi monetur Allatius, ex immani odio totum illud Caput Chytræo oppoſuiſſe, eumque præter illius mentem, inſtitutum, & meritum tam inique, & non raro calumnioſe tractaſſe, *quod fortaſſe alias oſtendetur.* De viſione deifica Sanctorum; *Leo Allatius, & copioſius in Epiſtola ad Boineburgium a ſ. 26. ad 41. vbi magno conatu diſſenſionem in hoc argumento Græcorum a Latinis amoliri conatur, ſed quo ſucceſſu, alibi, ſi opus erit, oſtendetur.* De Conſenſione Allatij, & Epiſtola ad D. Boineburgium. *Nec fortaſſis contrarium perſuadebit D. Boineburgio viro non tam dignatione, quam eruditione illuſtri. Aſt in his diutius immorari non conuenit cũ id in præſentia nobis propoſitum ſit, ſtatum Eccleſiæ Græcanicæ hodiernum aliquatenus delineare.* De falſis Græcorum opinionibus; *Neq; tamen falſas Græcorum opiniones ad examen reuocare, vel omnia, quæ hic a Pontificijs obijciuntur, excutere animus eſt: id enim alius laboris erit. Diſſertationem nanq; nudã damus, & quaſi excerpta quædam ex ijs, quæ vberius congeſta ſunt.* De viſione beatifica, cum probandum erat contra Allatium, alia Græcos, alia Latinos determinare, *quod magno conatu amoliri conatur*

Alla-

Allatius, de quo ſucceſſu alibi, ſi opus erit, oſtendemus. Et vbi nam opportunius, & commodius fieri poterat? De ſcripto contra Purgatorium oblato Baſilienſi Concilio. *Allatius hariolatur deſumptum eſſe ex penu Hæreticorũ, quos vocat Luteranorum: quam vero in ſua hariolatione eruditus vir hallucinetur, haud difficulter monſtrari aliquando poterit*. De Tract. contra Coringium de Purgat. *Ego autem contra dico, tam nihil egiſſe Allatium in illo tractatu, vt cauſam ſuam ſi non prodidit, exſibilandam ſaltem propinauerit. Contenduntur modo inuicem ea, quæ ὁ πάνυ Coringius ſcripſerat, cum ijs, quæ Allatius repoſuit, & patebit vnicuique præiudicijs non faſcinato, nihil aliud de ſcripto Allatij pronunciandum eſſe, quam* ἄῤῥητα ἀμείνω. Et de Artolatria; *Arguit hunc ritum Arcudius ipſe tanquam idololatricum: excuſare autem conantur Goar, & Allatius, ſed conantur tantum*. Et alia: neq; enim omnia reportanda ſunt. Vides qua methodo, quibus rationibus, illiſque ineluctabili vi, & perleui momento concinnatis dicta Allatij refelluntur, & obiecta diluuntur, vt nihil iam remaneat Allatio in ſui patrocinium reponendum, & putant ſe reſponſis ſimilibus bene ſanis hominibus ſatisfacere? o iudices ingenuos! o ſtrenuos antagoniſtas! vnica inficiatione, vel affirmatione, vel in aliud

tempus remiſſione reſponſi ſua probaſſe, aduerſarij reprobaſſe, o quam feliciſſimum eſt Hæc tamen non curat Allatius, qui prolatis dictis vtriuſque Eccleſiæ conformibus, quidquid de eorum veritate diſputent alij ſiue Catholici, ſiue Heterodoxi, conſenſionem firmat. Horum continua ſunt pleraque; in Hottingerana Diſputatione Apologetica, quem admonitum peruelim, vt ſua putida, inſuauia, atque inerudite ingurgitata, quæ ſe repoſiturum minatur Allatio, citius reuomat, ne in ventriculo putrefacta peſtilentiam afferant, & mox exitum Hottingero. Qui itaque hac ratione argumentis aduerſariorum reſpondent, non ſoluunt argumenta, ſed incertis occultiſque reſponſis Lectores implicant. Quæ cum conſidero, vellere mihi ſentio aures dicta Firmiani Lactantij lib. 3. de ijs qui Antipodes eſſe putant; *Num aliquid loquuntur? aut eſt quiſquam tam ineptus, qui credat eſſe homines, quorum veſtigia ſint ſuperiora, quam capita? aut ibi quæ apud nos iacent inuerſa pendere? fruges, & arbores deorſum verſus creſcere? pluuias, & niues, & grandinem ſurſum verſus cadere in terram? Et miratur aliquis hortos penſiles inter ſeptem mira narrari; cum Philoſophi, & agros, & maria, & vrbes, & montes penſiles faciant?* Et infra; *At ego multis*

tis argumentis probare poſſem, nullo modo fieri poſſe, vt cælum terra ſit inferius; niſi & liber iam concludendus eſſet, & adhuc aliqua reſtarent, quæ magis ſunt præſenti operi neceſſaria, & quoniam ſingulorum errores percurrere non eſt vnius libri opus: ſatis ſit pauca enumeraſſe, ex quibus poſſit, qualia ſint cætera, intelligi. An non Lactantius, nullos eſſe Antipodas clauo trabali fixit? *Falſum in principio ſumpſerunt* qui Antipodas aſſerunt, *veriſimilitudine inducti. Neceſſe eſt eos in ea, quæ conſequuntur, incurrere. Sic incidunt in multa ridicula, quia neceſſe eſt falſa eſſe, quæ rebus falſis congruunt.* Sic edicto ſancit, qui Antipodas ſubuertere nititur, quod & multis argumentis probare poteſt, nihilominus & libri concluſio, & aliqua præſenti operi magis neceſſaria reſtant, nec eſt vnius operis, ſingulorum errores percurrere: ſatis eſt enumeraſſe, ex quibus poſſit, qualia ſint cætera, intelligi. Quid ergo? Concludamus, Antipodes nulli ſunt. Et tamen, mi Lactanti, ſunt. Plura itaque contradicentis aſſeueratio, vel in aliud tempus ad probandum id quod prætenditur, dilatio, non facit, vt quod non eſt, ſit, & aduerſa ſententia deſtruatur. Quare quæcunque in hunc modum in ſcripto retuleris, niſi ſubſequatur clarum documentum, & oculis comperta

non proferantur, nulla ſunt, nec repugnantium mentem deſtruunt, niſi tu eodem veſtigio temporis veriſimiliora, ſiue credibiliora produxeris. Multa ergo ab Allatio afferta, & ab opponentibus hunc in modum reiecta, certiſſima, & perſuaſiſſima pluribus erunt, quam quæ promittuntur dicenda in poſterum.

Sed ad optatam dictorum conſtantiam perueniamus, ſtatuendi ſunt teſtes, quorum auctoritate veluti indubitata rem comprobemus. Tu Pontificios reijcis, vti Pontificiæ dignitatis vindices, adfers aduerſarios, & eorum teſtimonio tua conſtabilire niteris: ego vero eoſdem, & merito reijcio. qui enim Pontificatum perditum ire, &, ſi fieri poſſet, memoriam illius penitus obliterare conantur, quod ad illius laudem eſt, confirmatque dominium, vel ſilebunt, vel imminuent, ſæpius etiam in contrarium, & exitium conuertent. Æquum itaque fuerit, vel vtriſque fidem negare, vel exhibere, dummodo veroſimilia dicant. Tum vero proxime ad verum accedent, & loquentur credibiliter, cum reiectis calumnijs eorum dicta, vel facta non ad vituperationem, nec ad laudem, ſed ad ſimplicem rerum narrationem adducunt. Sed Reformati non probant. Hoc vero eſt e terris

fi-

fidei ac veritati fugam inijcere. Sed ero tibi æquior. Res, de quibus inter nos agitur, non in theoria, ſed in praxi conſiſtunt; Neque enim de eorum natura, ſiue veritate diſputamus, quod alij peragunt, ſed tantum de conſenſu, & diſſidio inter Græcam, & Romanam Eccleſiam, vtcumque ſe habeat iſta fides, vel veritas. Modo inter nos id tantum diſputatur: & tu diſſidium, ego conſenſum arguo. Conſenſus eſt voluntatum coniunctio, ſententiarum conuenientia, & dictorum congruentia. An vero voluntates coniungantur, vel ſententiæ congruant, cum intimis præcordijs lateant, foras verbis egeruntur, quæ ſæpius ſi ad præſentes non eiaculantur, in auras euaneſcunt, neq; an vnquam fuerint, dignoſcuntur. Quod aliter euenit, ſi monumentis prodantur memoriæ. Tum ſiquidem fixa remanent, & firmiter retinentur. Si ex alia parte animi proni ſint ad religionem, præter reuerentiam, quam Deo, rebuſque ſacris inuiolatam conſeruant, proferenda in diuino cultu cautiſſime circumſpectant, ne fallant, vel fallantur. Quare ad dicta Græcorum probanda nulla ratio probabilior occurrit, quam eorundem inter preces effata, ex quibus indubitata mens eorum habebitur. Quare exempli cauſa dubium ſit. An Græcorum Eccleſia teneat:

Iu-

Iuſtos poſt hanc vitam illico in regnum Cœlorum tranſuectos viſione beatifica perfrui, & Deum videre non in ſpeculo, & in ænigmate, ſed facie ad faciem? opponens nihil dicit, ſi prouocet ad hos, & alios, qui aſſerunt Græcos viſionem beatificam ante iudicium Iuſtis negare; nanq; recurrendum eſt ad eorumdem dicta ſcripto tradita, & quæ ſolemniter venerantur, recitantque in Eccleſia, in quibus ſi affirmatur, iam tenemus ſententiam. Tum addit Leo; Sed Eccleſia Romana de viſione beatifica hæc eadem pronunciat, ergo inter Eccleſiam Græcam, & Latinam eſt conſenſus, & non diſſidium. Et argumentum ſimile nunquam diſſoluetur, etiam ſi quamplurimi ſint, qui dicant, viſionem beatificam illam Eccleſiam negare. Quis enim melius Eccleſiæ Græcæ mentem ſciuerit, vel explicauerit, quam ipſa Eccleſia Græca? dicit hoc Caſalius, Azorius, alij. Dicunt. Ergo ita eſt. Hoc vero nego. Contrarium video, lego, verba non ſunt obſcura, vel difficilia, & ego fidem oculis meis negauero? Sed dicunt Epheſius, Cabaſila, alij Græci. Dicunt. Quis fide dignior eſt, Eccleſia ne Græca an Epheſius, vel Cabaſila? Multa dicebant Ariani, Neſtoriani, alij: quia tamen Eccleſia non erant, dicta eorum reiecta ſunt, Eccleſiæ probata. Quod ſi Nilus, & Epheſius

ſius veritatis lumine compulſi congruenter cum Eccleſia loquantur, tum fides Eccleſiæ teſtimonio aduerſariorum corroborata potior fuerit, & ſic ab Eccleſia Romana eadem aſſerente confirmabitur, & tum diſſidio omni de medio ſublato conſenſus erit illuſtrior. Sic quoque de alijs philoſophandum eſt.

Sed opponens Schiſmaticorum auctoritatem requirit, & teſtimonium ambit. *At omnino videndum eſt, quid Schiſmatici dicant: nam ſi pro conſenſu tuo producas Latinos mercaturæ gratia in Græcia habitantes aduenas quoſdam captiuos, & ſubditos Romani Pontificis, qui recenſentur O. P. nihil ages.* Certe hercle. Quid Schiſmatici ipſi dicant, examinauimus alibi. Vbi Eccleſiam habes, cuius res intereſt, loquentem, tu Schiſmaticos euocas? Res ſalua iam eſt. Cum cauſa Reformatorum agitur, ex Pontificijs argumenta petantur. Sunt in Græcia pleriq; Pontificiæ religionis indigenæ multo ab hinc tempore; ſunt etiam aduenæ, res inter ſe contrahentes, emendo, vendendo, permutando, alijs, atque alijs negotijs occupati, qui Pontificiam dignitatem colunt, & ad illius præcepta vitam accommodant, parumque curant, quid Græci dicant, vel profiteantur. Cum conſenſum vrgeo, nullius-

lius ex his teſtimonium ſumpſi. Nomina vel vnum. Græci ſunt fere omnes in Græcia nati, ritibus, ac religioni Græcorum addictiſſimi, qui ſua narrant, non aliena. Et quod magis eſt, Eccleſiæ ipſius libri Rituales clamant, & digito monſtrant decreta illius Eccleſiæ, quæ, vt videre eſt, eadem quæ & Pontificij concinunt. Sed tu Schiſmaticos quæritas, quare non potius illius Eccleſiæ Patres, ac Doctores integerrimos, & ſcientiarum omni genere cumulatiſſimos, qui eadem ipſa inſinuant? Si male Reformatis olent ingentia illa Eccleſiæ Græcæ culmina, ideoque eorum effata in minimis ponuntur, in Eccleſia nihilominus Græca inter veritatis arcana, & rectæ fidei ſtabilia fundamenta recenſentur. Ne tamen Allatio conſenſus argumenta, & in proceſſione Spiritus ex Filio, de quo nunc ſermo eſt, deeſſe videantur, in hoc quoque argumento votis opponentis reſpondens teſtimonium proferam ex Concilio Conſtantinopolitano a Schiſmaticis contra Barlaamum, Acindynum, & Niceph. Gregoram a Calixto Patriarcha, & Ioanne Cantacuzeno, & Ioanne Palæologo Imperatoribus coacto, in Triclinio Alexiaco ſacrarum Blachernarum. Conuenerant vna Metropolitæ Philotheus Coccinus Heracleenſis poſtmodum

Pa-

Patriarcha Conſtãtinopolitanus, Gregorius Palama Theſſalonicenſis, Arſenius Cyzicenus, Macarius Philadelphienſis, Iacobus Chalcedonenſis, Metrophanes Melenicenſis, Methodius Pontoëracleenſis, Georgius Pegarum, & Parij, Dionyſius Berrhoenſis, Nipho Trapezuntius, Germanus Traianopolitanus, Eſaias Selybrienſis, Gabriel Apri, Callinicus Amaſtridis, Daniel Æni, Euſebius Sugdaiæ, Theodorus Bryſeos, Iacobus Madytorum, Neophytus Byziæ, Ioannicius Garellæ, Euthymius Mediæ, Ioſephus Tenedi, Theodoſius Sozopolis, Theoleptus Metropolita Didymotechi, Tum præterea Adrianopolitanus, & Chryſopolitanus, Amaſienſis, Examilij. Epiſcopi, Heracleæ, Panis, Chariupolis, Pamphyli, Athyræ, Campaniæ, Sardium, Traianopolis, Eleutheropolis: nec non alij Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ proceres, Chartophylax magnæ Eccleſiæ, & Philoſophorum Hypatus Ambaris, Magnus Sceuophylax Euthymius Apocaucus, Sacellarius magnæ Eccleſiæ Michaël Cabaſila, Magnæ Eccleſiæ Referendarius Manuel Silueſter, Magnæ Eccleſiæ a ſupplicationibus Theodorus Perdicca, Sceuophylax Imperatorij Cleri Georgius Perdicca, Magnæ Eccleſiæ a Sacra Conſtitutione Michaël Maniaces, Præ-

ſes

ſes Monaſteriorum Diaconus Choniata. En tibi quærēti gregem Schiſmaticorum, & globum Hæreticorum, tanquam qui Gregoram Palamam, & ſchiſmatis, & hæreſeon Patronum pertinaciſſimum ſequuntur, & illius male ſanas opiniones tutantes, contrarias, rectas, atque integras oppugnant: hi omnes gregatim, conglobatimq;, etiam perinuiti, atque aduerſiſſimi, veritatis radio compulſi proceſſionem Spiritus ex Filio confitentur, & additionem, cum ſuam defendere nituntur in Tomo Synodico probant. Si his non conquieſcis, neque ſi Græcos alios omnes nemine excepto aceruatim vno ſigno conuenientes produxero, non conquieſces. Sed non puto te adeo litigioſum hominem eſſe. Hi itaque Schiſmatici in Tomo; Ἡ δὲ θεία Σύνοδος ἀχώριστον μὲν ἴσμεν ἔφη τὴν θείαν οὐσίαν, καὶ τὴν θείαν, καὶ φυσικὴν ἐνέργειαν. οὐ γάρ ποτε ἐνέργεια εἴη ἂν τῆς ἑαυτῆς οὐσίας χωρίς. περὶ μέντοι τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δεδημιουργημένων ἔφη. τίς οὐκ οἶδεν, εἰμὴ κατὰ τοὺς ἀντιλέγοντας τῇ Ἐκκλησίᾳ παραπαίοι, ὅτι πᾶν δημιούργημα τῆς ἐνεργείας τοῦ δημιουργήσαντος, ἀλλ' οὐ τῆς οὐσίας μεταλαγχάνει. οὐ γὰρ ἡ οἰκία τῆς τοῦ οἰκοδόμου, οὐδὲ ναῦς τῆς τοῦ ναυπηγήσαντος μετείληχεν οὐσίας, ἀλλὰ τῆς τέχνης, καὶ τῆς ἐνεργείας κατὰ τὸν Νύσσης θεολόγον. *Sacra Synodus dixit, indiuiſam cognoſcimus diuinam eſſentiam, & ſacram*

cram

cram, & naturalem actionem. Neque enim vnquam actio aſſignabitur a ſua eſſentia diuiſa. De ijs vero quæ ab initio a Deo creata fuere dixit. Quis neſcit, niſi vti qui Eccleſiæ contradicunt, inſaniat, Quidquid creatum eſt, actionis Creatoris, non vero eſſentiæ particeps eſſe? Domus enim non ædificatoris, neque nauis naupegi eſſentiæ, ſed artis, & actionis, vt Nyſſenus Theologus decernit, particeps eſt. Et explanatius. Τὴν θείαν ἐνέργειαν ἐκ τῆς θείας οὐσίας εἶναι διαῤῥήδην τῶν ἁγίων βοώντων ἀκηκοότες, οὐχ ὡς τὰ πάντα ἐν τῷ Θεῷ, καὶ ταύτην οὕτω νομίζομεν καθάπερ τοῖς διαφερομένοις σὺν πολλοῖς ἑτέροις ἀτόποις, καὶ τοῦτο δοκεῖ. τὸ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ κἀπὶ τῶν κτισμάτων εἴρηται, τὸ δὲ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ ἐπ᾿ οὐδενὸς εἴρηταί ποτε τῶν ποιημάτων, μάλιστα μὲν οὖν ἀπείρηται παντελῶς τοῦτό γε τοῖς ἁγίοις, ὅτε γὰρ μέγας Βασίλειος, τὸ ποιούμενόν, φησιν οὐκ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ ποιοῦντός ἐστι, καὶ ὁ θεῖος Δαμασκηνός. ἡ κτῆσις δὲ καὶ μετὰ ταῦτα γέγονεν, ἀλλ᾿ οὐκ ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας. καὶ πάλιν, κτίσις δὲ καὶ ποίησις τὸ ἔξωθεν, καὶ οὐκ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ κτίζοντος, καὶ ποιοῦντος γενέσθαι τὸ κτιζόμενον καὶ ποιούμενον ἀνόμοιον παντελῶς. οὐ μὴν ἀλλ᾿ οὐδ᾿ ὡς ἔξωθεν τῆς θείας οὐσίας αὐτὴν ἐκ τῆς θείας οὐσίας ὑπειλήφαμεν εἶναι. ὥσπερ καὶ τοῦ ληρεῖν οὐ τοσοῦτον ἀσεβῶς ὅσον ἀμαθῶς τοῖς δι᾿ ἐναντίας ἐπῆλθε, μή ποτέ τις οὕτως φρενῶν ἐκσταίη, ἀλλ᾿ οὐσιώδη, καὶ φυσικὴν ταύτην τοῦ Θεοῦ κτίσιν οὖσαν κατὰ τοὺς θεολόγους εἰδότες, ὡς πηγῆς ἀεννάου φαμὲν τῆς θείας οὐσίας προέρχεσθαι,

καὶ

καὶ ταύτης χωρὶς οὐδέποτε θεωρεῖσθαι, ἀλλ' ἀδιαίρετον αὐτῆς ἀεὶ διαμένειν ἐξ ἀϊδίου τε τῇ θείᾳ συνυπάρχειν οὐσίᾳ, καὶ ἀχωρίστως ἡνωμένην εἶναι, μήτ' αἰῶνι, μήτε χρονικῷ, ἢ τοπικῷ τινι διαστήματι τῆς θείας οὐσίας διαιρεῖσθαί ποτε δυναμένην, ἀλλ' ἀχρόνως, καὶ προαιωνίως ἐξ αὐτῆς προϊοῦσαν, καὶ ἀδιασπάστως αὐτῇ συνοῦσαν. *Diuinam eſſentiam, ſeu operationem ex diuina eſſentia eſſe cum a Patribus id aperte clamantibus audiuerimus, non vt omnia ex Deo, & hanc non alia ratione concipimus, vti illis, qui a nobis diſſident, inter alia multa abſurda, & hoc quoque videtur: nanque ex Deo, & de rebus creatis dicitur; veruntamen ex eſſentia Dei de nulla creatura vnquam dictum eſt; quinimo hoc prorſus prohibetur a Sanctis Patribus. Etenim magnus Baſilius; Quod fit, inquit, non ex eſſentia factoris eſt. Et diuinus Damaſcenus; Creatio licet poſtmodum fuerit, veruntamen non ex eſſentia Dei. Rurſuſque: Creatio, & factio extra eſt, & non ex eſſentia creatoris, & factoris, quod creatur, & fit, cum prorſus diſſimile ſit, fit. Non tamen extra diuinam eſſentiam, ex diuina eſſentia eſſe intelligimus, ſicuti illud blaterare, non ſolum impie, ſed ignoranter aduerſarijs venit in mentem, (non ſit, qui ita inſaniat) ſed eſſentialem, & naturalem hanc Dei motionem exiſtentem, Theologis ita decernentibus, ſcientes, quaſi ex fonte dicimus, diuina eſſentia progredi, & ef-*

fun-

fundi, & abſque ea nunquam intelligi, ſed indiuiſam ab ea perpetuo perſeuerare, & ab æterno ſimul cum diuina eſſentia exiſtere, & inſeparabiliter vnitam eſſe, quæ nec ſeculo, nec temporario, aut locali aliquo interuallo a diuina eſſentia ſeparari vnquam valet: ſed abſque tempore, & ante ſecula ex ipſo procedit, & indiuiſibiliter illi inhæret. Præter iam dictos, & ſupra commemoratos, hæc omnia confirmata ſunt, & approbata a Monachis Hagioritanis. Vides? Schiſmatici docent, aliud notare, eſſe ex Deo & aliud, eſſe ex eſſentia Dei: eſſe ex Deo ſæpe ad creaturas, quæ ſunt ad extra, & non ſunt eiuſdem cum Deo eſſentiæ: eſſe ex eſſentia ad internam, naturalem, & eſſentialem actionem, & proceſſionem referri: tum enim ex ea progreditur, & effunditur ab æterno inſeparabiliter, non temporario, non locali interuallo, ante ſæcula, quod ex eſſentia Dei eſt. Sed Spiritus a Patribus Græcis dicitur eſſe ex eſſentia Filij. Conclude tu cum Schiſmaticis, quando Catholicos excludis. Et contendes, Eccleſiam Græcam non æque atque Pontificios in proceſſione Spiritus ſentire? Spiritum eſſe ex eſſentia Filij, tradunt Cyrillus Orat. Proſphonetica ad Imperatorem Theodoſium, Secundo libro Theſaurorum ſæpius, & Expoſitione in Ioannem, Epi-

phanius in Ancyroto, Athanaſius in Orat. de incarnata Dei Verbi Oeconomia; & ex Schiſmaticis Georgius Cyprius in Tomo, Demetrius Chryſolora Dialogo Antirrhetico contra Demetrium Cydonium pro Nilo Theſſalonicenſe, quorum teſtimonia habes in Hottingero cap. 18. Et hæc de Dogmate, quid de ad ditione? Non alia. Iidem Schiſmatici in eodem Tomo. Καὶ προσήχθησαν, καὶ οἱ θορυβοῦντες, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν κατατέμνοντες οὗτοι. Καὶ ἠρωτήθησαν, τίνος ἕνεκα Βασιλέως εὐσεβῶς ζῶντος παρ᾽ αὐτῶν τοιαῦτα κατὰ τῆς εὐσεβείας τολμᾶται. οἱ δὲ ᾐτιάσαντο προσθήκην τινὰ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῶν χειροτονουμένων ἀρχιερέων γεγενημένην. ἐν αἰτίαις δὲ ἐποιοῦντο καὶ τὸν Θεσσαλονίκης. ἐπεὶ δὲ σκανδαλίζεσθαι ἔλεγον κατ᾽ αὐτοῦ ἔν τισι τῶν πρὸς Βαρλαὰμ, καὶ Ἀκίνδυνον ἀντιῤῥητικῶς εἰρημένων. *Adducti ſunt, qui tumultuabantur, & ſcindebant Eccleſiam, interrogatique, quam ob cauſam, Imperatore vitam pie agente, ab ipſis contra pietatem ſimilia auderentur. Illi criminati ſunt quandam additionem factam in profeſſione Fidei eorum, qui Præſules ordinantur. Inſuper accuſabant Theſſalonicenſem, nanque ſcandalizari ſeſe dicebant de nonnullis, quæ ille aduerſus Barlaamum, & Acindynum ſcribens dixerat.* His ſe culpa liberans Synodus reſpondit. Ἐπὶ τούτοις ἡ θεία Σύνοδος πρὸς τὴν φατὲ δυσχεραίνειν, φησὶ, προσ-

θή-

θήκην, ἢ τις οὐδὲ προσθήκη ἂν καλοῖτο δικαίως, ὡς ἀνάπτυξις οὖσα τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης Συνόδου, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ ἀποκήρυξις Βαρλαάμ τε, καὶ Ἀκινδύνου. ἣν οἱ μεμφόμενοι δῆλοι πάντως τοῖς καὶ ὁπωσοῦν συνιεῖσιν τὰ τοῦ Βαρλαὰμ, καὶ Ἀκινδύνου ἀντιποιούμενοι. *Ad hæc ſancta Synodus, ad illam additionem, quam vos æquo animo ferre non poſſe affirmatis, dicit; immerito eam vocari additionem, tanquam quæ expoſitio eſt ſanctæ & Oecumenicæ Sextæ Synodi, quæ nihil aliud eſt quam rerum Barlaami, & Acindyni abdicatio. Eam qui criminantur, manifeſto deprehenduntur, etiam illis qui non ita cordati ſunt, Barlaami, atque Acindyni res tutari.* Horum itaque Schiſmaticorum decreto, additio, quæ expoſitio ſit, non condemnatur. Nihil ergo concluditur, cum effertur, *Græcos ad hæc vſque tempora illas particulas in Symbolo non appoſuiſſe, cauſam eſſe non conſenſum cum Latinis, ſed reuerentia maiorum ſuorum, & metus anathematiſmi Epheſini, licet præpoſteri.* Nam ſi tanta eſſet reuerentia, & metus anathematiſmi, non addidiſſent in ſuis, & poſtquam addidere, excuſaſſent, additionem illam non eſſe nouum, aut alienum dogma, ſed expoſitionem dogmatis. quod poſſe abſque læſione dogmatis fieri, Synodum Chalcedonenſem Patres defendentes aduerſus eam

culpantes ſtatuerunt: & quod magis eſt Synodus ipſa Chalcedonenſis. Nilus præterea ſchiſmaticus additionem improbat, eo ſolum nomine, quod abſque conuentu Græcorum conſentientium facta ſit. Ergo non ſimpliciter prohibetur additio per Nilum, ſed quæ facta eſt non conſentientibus Græcis. Sed an ita neceſſaria ſit in Diœceſi ſaltem Romana iſta Græcorum aſſenſio, decernent alij. Ego conſenſionem vrgeo. Parthenij Synodus, cum vniuerſalis non ſit, fidem parum, aut nullam apud Græcós meretur, niſi in quibus cum alijs Patribus, & Concilijs concordat. Et Parthenius vnus eſt, non præferendus tot alijs: etſi præponendus Cyrillo Lucari ob hoc ſolum, quod proceſſionem ex Filio negat, præferendus etiam eſt in alijs, quæ ipſe cum alijs ſua Synodo damnat; & Reformatorum fere omnes, eæque præcipue opiniones, & hæreſes vna ſimul exploduntur, & improbantur. Et ſic quoque Eccleſia Græca in quamplurimis accedet ad Pontificiam, recedet a Reformatis, contra inſaniſſimi Hottingeri præcipitem confidentiam. Tu vero teſtimonia Schiſmaticorum emendicas, ego tibi ipſius Eccleſiæ Græcæ dicta apponam, quibus non negabis fidem, exiſtimo. Simon Conſtantinopolitanus Epiſtola ad Ioannem

No-

Nomophylacem : Αἷς οἰκουμενικαῖς ἁγίαις Συνόδοις ἡ ὀρθοδοξότατος τῶν Γραικῶν Ἐκκλησία ἐν ἅπασιν ἀκολουθήσασα διὰ τῶν θείων μάλιστα ποιητῶν τῶν καλλυνάντων καὶ ὡραϊσάντων αὐτὴν θείοις ἑαυτῶν μελῳδήμασι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνέκαθεν, καὶ μέχρι τῆς σήμερον δι' υἱοῦ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐν παῤῥησίᾳ τρανᾶις ταῖς φωναῖς θεολογεῖ ἐκπορεύεσθαι, καὶ οὐ μὴν ἐκ μόνου πατρὸς, ὡς λέγει Φώτιος ὁ Βεκλαῖς, καὶ ὁ τούτου διδάσκαλος Θεοδώρητος. Καὶ γὰρ ἡ αὐτὴ εἰς ἀκραιφνῆ παράστασιν τῆς διὰ τοῦ υἱοῦ ἐκ τοῦ πατρὸς κατ' ἰδίαν φυσικὴν ὕπαρξιν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκπορεύσεως ἐν μὲν τῇ ἕκτῃ ᾠδῇ τοῦ κανόνος τῆς δευτέρας ἑβδομάδος τῆς περὶ εἱρμὸν, Σπλάγχνων Ἰωνᾶν, ἐν βιβλίῳ Τριῳδίῳ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀποτεινομένη, οὕτω κατὰ ῥῆμα μελῳδοῦσα θεολογεῖ. Ἴθι πρὸς ἡμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, μετόχους τῆς σῆς ἀπεργαζόμενον ἁγιότητος, καὶ φωτὸς ἀνεσπέρου καὶ θείας ζωῆς, καὶ τῆς εὐωδεστάτης διαδόσεως. σὺ γὰρ ποταμὸς θεότητος ἐκ τοῦ πατρὸς δι' υἱοῦ ἐκπορευόμενον. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἤχῳ τῆς Ὀκτωήχου πρὸς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν μελποῦσα οὑτωσὶ λέγει. Ἔθου ἡμῖν ἀκαταίσχυντον πρέσβιν τὴν σὲ τεκοῦσαν, Χριστὲ, ταύτης ταῖς ἐντεύξεσιν ἵλεως νέμοις ἡμῖν πνεῦμα μεταδοτικὸν ἀγαθότητος, ἐκ πατρὸς διὰ σοῦ προερχόμενον. Καὶ ταῦτα ἡ αὐτὴ διὰ τοῦ θείου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. διὰ δὲ τοῦ θειοτάτου Μεταφραστοῦ Συμεῶνος ἐν τῷ προοιμίῳ, τοῦ ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς παρ' αὐτῇ ἀναγινωσκομένου ἀναγνώσματος τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἐν ἁγίοις Διονυσίου

τοῦ Ἀρεοπαγίτου ῥητῶς πως δογματίζει ἐπὶ λέξεως. Πάλαι μὲν ἐν τύποις ἦν τὰ τῆς πίστεως, καὶ αἰνίγμασι, καὶ τὸ τῆς ἀληθείας φέγγος τῷ τῆς σκιᾶς νέφει συνεκαλύπτετο. ἐπεὶ δὲ τὸ μέγα τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐπραγματεύθη μυστήριον, καὶ ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας ἡμῶν, τῷ τῆς οἰκείας περὶ ἡμᾶς οἴκτῳ χρηστότητος ἀναμαρτήτως, γέγονεν ὡς ἡμεῖς, τά τ' ἄλλα τε ὑπῆλθεν ὅσα τῆς ἀνθρωπίνης ἐστὶν ἀσθενείας, ἵνα ἐγὼ τὴν προτέραν ἀπολάβω δόξαν, καὶ τέλος τὸν διὰ σταυροῦ θάνατον κατακρίνεται. Καὶ ἵνα μὴ τὰ καθ' ἕκαστον λέγω, πολλὰ τὰ ἐν μέσῳ τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ μυστήρια πέρας τὰ τῆς σωματικῆς ἐνδημίας δέχεται. Τὰ δὲ τοῦ πνεύματος ἄρχεται, καὶ εἰς οὐρανοὺς ὁ ἐμὸς Χριστὸς ἀναφέρεται, καὶ πρὸς τὸν πατρικὸν ἐπάνεισι θρόνον, καὶ τὸ ἐκπορευόμενον αὐτοῦ πνεῦμα ἐπὶ τὴν τῶν ἀπίστων ἐθνῶν καταπέμπει τοῖς μαθηταῖς ὁδηγίαν. δι' οὗ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἐπὶ τῆς σκιᾶς ἐχειραγωγήθη πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Εἰ γὰρ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν μὴ ὡς ἐκπορευόμενον αὐτοῦ τὸ πνεῦμα ἐπὶ τὴν τῶν ἀπίστων ἐθνῶν ὁδηγίαν αὐτὸ κατέπεμψε τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, ἀλλ' ὁμοίως τῷ πατρί, ὥσπερ τινὲς δεῖξαι βιάζονται, παρεξηγούμενοί τε τὴν τοιαύτην ἱερὰν θεολογίαν τοῦ θείου Μεταφραστοῦ, καὶ δογματίζοντες, ὡς δῆλον, ἐξ ὧν ἀνοήτως λέγουσιν, ὡς τοῦ μὲν πατρὸς ἐκπέμπεται, ὡς συμφυὲς ἐκείνῳ, καὶ ὁμοούσιον, ὅτι ὡς ἐκπορευόμενον ἐκεῖθεν φυσικῶς, τουτέστιν ἀποστέλλεται, τοῦ δὲ υἱοῦ οὐ μὴν οὕτως, ἀλλ' ὡς ἑτεροφυές τι, καὶ ὑποχείριον, ὅτι οὐχ ὡς ἐκείνου ἐκπορευόμενον καθάπερ

περ

περ καὶ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἔξωθεν τῆς οὐσίας αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὰ εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα θεόθεν λειτουργικὰ πνεύματα, ἔσται τοῦτο παντάπασιν δυσσεβές τε, καὶ βλάσφημον. ἀλλ' ὅτι οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐκεῖθεν ὡς ἐξ οἰκείου φωτὸς τῆς θεϊκῆς αὐτοῦ φύσεως φυσικῶς τε, καὶ ἀμέσως ἐκφαινόμενον, παρ' αὐτοῦ τοῖς ποιήμασι πέμπεται, πρόδηλον ἐξ ὧν ἡ αὐτὴ Ἐκκλησία ἐν μὲν τῇ ἑβδόμῃ ᾠδῇ τοῦ κανόνος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, τοῦ ψαλλομένου ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, τοῦ Μαΐου μηνὸς πρὸς εἱρμὸν, Θεοῦ συγκατάβασιν, πρὸς αὐτὸν τὸν μονογενῆ Θεὸν λόγον τοῦ πατρὸς ᾄδουσα οὑτωσίπως θεολογεῖ. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πατρὸς ἀνάρχου ἐκπορευόμενον, καὶ ἐκ σοῦ ἀμέσως ἐκλάμψαν μονογενὲς λόγε Θεοῦ τοῖς Ἀποστόλοις κραυγάζειν ἀνήγγειλεν, ὁ τῶν πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ. ἐν δὲ μιᾷ τῶν μυστικῶν εὐχῶν τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἐν ἁγίοις μεγάλου Βασιλείου πρὸς Θεὸν τὸν πατέρα ἀποτεινομένη, οὕτως περὶ τῆς εἰρημένης, τῆς ἐκ τοῦ φωτὸς τοῦ ἀληθινοῦ δηλαδὴ τοῦ υἱοῦ ἐκφάνσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος κατὰ ῥῆμα διέξεισιν, Ἄναρχε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅς ἐστιν εἰκὼν τῆς σῆς ἀγαθότητος, σφραγὶς ἰσότυπος, ἐν ἑαυτῷ δεικνύς σε τὸν πατέρα, λόγος ζῶν, Θεὸς ἀληθινὸς, ἡ πρὸ αἰώνων σοφία, ζωὴ, ἁγιασμὸς, δύναμις, τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, παρ' οὗ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐξεφάνη, τὸ τῆς ἀληθείας πνεῦμα, τὸ τῆς υἱοθεσίας χάρισμα, ὁ ἀῤῥαβὼν τῆς μελλούσης κληρονομίας. καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ περὶ ταῦτα σκεπτέον,

ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν θεάνθρωπος ὢν, καθὸ Θεὸς λόγος ὁ αὐτὸς ἐξ οἰκείου φωτὸς τῆς ὑπερφυοῦς μακαρίας αὐτοῦ φύσεως ἐκφαίνει φυσικῶς κατ' ἰδίαν ὕπαρξιν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ γὰρ ἀδύνατόν τι ὡς ἐκ φωτὸς παρά τινος ἐκφαίνεσθαι μὴ φυσικῶς τε, καὶ ἀμείστως καὶ ἀεξαντλήτως ἔνθεν πηγάζεσθαι, καὶ ὡς ἐκείνῳ συνυπαρκτόν τε, καὶ σύγχρονον. Καὶ καθὸ ἀληθὴς ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς τὴν θείαν ὑπεροχὴν τοῦ τοιοῦδε ἁγίου πνεύματος διὰ ζώσης φωνῆς πολυτρόπως ἐφανέρωσε τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, οὐ δουλοπρεπῶς δὲ, ὡς ἕκαστος τῶν καθ' ἡμᾶς ἁγίων, ὅτι οὐ ψιλῶς ἄνθρωπος ἦν ὁ αὐτὸς, ἀλλὰ Θεὸς λόγος σεσαρκωμένος ὢν θεοπρεπῶς, ὡς ἐξ οἰκείου φωτὸς τῆς ὑπερθέου αὐτοῦ θεότητος πηγάζων αὐτὸ, ἤγουν ἐκφαίνων αὐτὸ φυσικῶς. ἅπερ ἀμφότερα δηλοῖ ἡ, φαίνω, φωνή. φαίνω γὰρ τὸ λάμπω φασὶ, καὶ Φαίνω τὸ φανερῶ. διὸ καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ τοῦ πνεύματος λόγῳ. Τὸ αὐτὸ πνεῦμα φησὶ τοῖς μαθηταῖς κατὰ μέρος ἐπιδημεῖ τῇ τῶν δεχομένων δυνάμει παραμετρούμενον, ἐν ἀρχῇ τοῦ Εὐαγγελίου μετὰ τὸ πάθος, μετὰ τὴν ἄνοδον τὰς δυνάμεις ἐπιτελοῦν, ἐμφυσώμενον, ἐν γλώσσαις πυρίναις φαινόμενον, καὶ ὑπὸ Ἰησοῦ κατ' ὀλίγον ἐκφαίνεται, αὐτὶ τοῦ, καὶ παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἐκφαίνεται. Κατ' ὀλίγον δὲ τῇ τῶν δεχομένων δηλονότι δυνάμει παραμετρούμενον. ὅτι [illegible] καθόσον οἱ αὐτοῦ μαθηταὶ οἷοί τε ἦσαν χωρεῖν κατὰ καιροὺς τρεῖς, ὥς φησιν ὁ αὐτὸς ἐν τῷ τῆς Πεντηκοστῆς λόγῳ, πρὶν δοξασθῆναι Χριστὸν τῷ πάθει, μετὰ τὸ δοξασθῆναι τῇ ἀναστάσει, μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάβασιν, ἢ ἀπο-

κατά-

κατάστασιν, ἢ ὅτι χρὴ λέγειν. δηλοῖ δὲ ἡ πρώτη τῶν νόσων, καὶ ἡ τῶν πνευμάτων κάθαρσις, οὐκ αὐτοῦ πνεύματος δηλαδὴ γινομένη, καὶ τὸ μετὰ τὴν οἰκονομίαν ἐμφύσημα σαφῶς ὂν ἔμπνευσις θειοτέρα, ἤγουν σαφῶς ὢν ἀπεικόνισμα ἐμπνεύσεως θειοτάτης τοῦ πνεύματος. καὶ ὁ νῦν μερισμὸς τῶν πυρίνων γλωσσῶν, ᾧ καὶ πανηγυρίζομεν, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἀμυδρῶς, τὸ δὲ δεύτερον ἐκτυπώτερον, τὸ δὲ νῦν, ἤγουν τῶν πυρίνων γλωσσῶν, τελειότερον, ὡς παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, δηλονότι κατὰ φύσιν οὐρανόθεν ὡς ἐπηγγείλατο τοῖς μαθηταῖς ἐκπεμπόμενον. ὅθεν ἡ εὐσεβὴς τῶν Γραικῶν Ἐκκλησία ἐν ἑνὶ τροπαρίῳ τῶν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος κανόνων πρὸς αὐτὸν τὸν Σωτῆρα ἡμῶν μελῳδοῦσα οὑτωσὶ μέλπει. Ἄναξ ἀνάκτων, οἷος ἐξ οἵου μόνος, λόγος προελθὼν πατρὸς ἐξ ἀναιτίου, Ἰσοσθενές σου πνεῦμα τοῖς Ἀποστόλοις, Νημερτὲς ἐξέπεμψας ὡς εὐεργέτης, ἀντὶ τοῦ, νημερτὲς, καὶ ὄντως, καὶ φύσει καὶ ἀληθείᾳ τὸ ἰσοσθενές σου πνεῦμα τοῖς Ἀποστόλοις κατ᾽ ἰδίαν ὑπόσχεσιν ἐξ ἑαυτοῦ ἔπεμψας, ὡς καὶ ὁ θεσπέσιος Πέτρος δημηγορῶν ἐν ταῖς Πράξεσιν Ἰουδαίοις διϊσχυρίζεται λέγων, Ἐξ ἑαυτοῦ ἔχεε τοῦτο, ὃ ὑμεῖς ἀκούετε καὶ βλέπετε. αὐτὸ γάρ ἐστι τὸ, ἐξέχεε, καὶ οὐ μὴν ἔξωθεν, ὡς νοεῖν δίδωσιν, ἐξ ὧν λέγει ὁ Βουλγαρείας Θεοφύλακτος. ὅθεν ἡ Ἐκκλησία ἐν ἑνὶ τῷ τῆς Πεντηκοστῆς ἀπολυτικίῳ αὐτῆς πρὸς ἐναργῆ παράστασιν τῆς τοιᾶσδε ἀληθείας οὑτωσὶ τῷ λαῷ ἐκφωνεῖ. Ὁ ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν καταπέμψας ἐπὶ τοὺς ἁγίους σου Ἀποστόλους, καὶ μαθητὰς τὸ

πνεῦ-

πνεῦμά σου τὸ ἅγιον Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ταῖς πρεσβείαις τῆς παναχράντου μητρός σου. Καὶ τὰ λοιπά. ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν οὐρανόθεν κατέπεμψεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς ἐνταῦθα θεολογεῖ ἡ ἀεὶ ὀρθοφρονοῦσα ἐν ἅπασιν εὐσεβὴς τῶν Γραικῶν Ἐκκλησία, ἵνα μάθοιμεν ὅτι οὐχ ἑτέρως ἐξ ἑαυτοῦ πέμπεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἢ ὡς ἐκ πυρίνου δυνάμενος, τῆς θεϊκῆς φύσεως αὐτοῦ τε, καὶ τοῦ πατρὸς καθάπερ ἀναλόγως, οὐδὲ φλὸξ ἐπέρχεται δύναται πέμπεσθαι κατὰ ἀκολουθίαν φυσικῆς πέμψεως, ἥτις δεῖ ἐν τῇ τριάδι νομίζεσθαι, ἢ ὡς πῦρ ἐκ πυρὸς κατὰ τὸ ᾀδόμενον παρὰ τῆς τοιαύτης Ἐκκλησίας περὶ τοῦ τοιούτου ἁγίου πνεύματος, πῦρ ἐκ πυρὸς προϊόν, καίτοι προέρχεται ἐκ πατρός, καὶ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, φησὶν ὁ τῶν Ἀλεξανδρέων ποιμὴν, ὁ μέγας δηλαδὴ Κύριλλος ἐν τοῖς τριακοστοῖς πέμπτοις κεφαλαίοις τῶν Θησαυρῶν, οὐ τὸ ἐπίπλωμα, ἐκ τῆς οὐσίας πατρὸς, καὶ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ μένει καὶ ἐξ υἱοῦ, καὶ διὰ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. οὐ μόνος ὁ αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ὁμοῦ ἡ ἅπασα θεόλεκτος σύλλογος τῶν θείων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οἱ αὐτῆς ἅγιοι ποιηταὶ, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ τῷ πρὸς τὴν σὴν ἁγιωσύνην ἡμετέρῳ Συντάγματι προδήλως ἐκ τῶν ἱερῶν αὐτῶν συγγραμμάτων δεδείχαμεν διαπρυσίως θεολογοῦσιν. *Quas vniuerſales ſanctas Synodos rectis dogmatibus quam maxime addicta Græcorum Eccleſia in omnibus ſecuta per diuinos potiſſimum Poëtas, qui eam adornarunt,*

&

& per quam ſpecioſam reddiderunt ſuis diuinis Poëmatibus, Spiritum ſanctum iam dudum, & ad hunc diem per Filium, & ex Filio publice, & confidenter apertis verbis fatetur procedere, & non ex ſolo Patre, vt Photius Beclas, illiuſque magiſter Theodoretus aſſerunt: Nanque ipſa in claram affirmationem per Filium ſecundum propriam exiſtentiam ex Patre Spiritus ſancti proceſſionem in ſeptima ſecundæ hebdomadis Canonis Ode, quæ concinnitur ad Hirmum, Interiorum Ionan, modulatur; in libro Triodio nuncupato ad Spiritum ſanctum ſermone conuerſo, hunc in modum ipſiſſimis verbis concinens decernit; Veni ad nos Spiritus ſancte, tuæ ſanctitatis nos participes faciens, & luminis nunquam occidentis, & diuinæ vitæ & odoratiſſimæ diſtributionis. Tu ſiquidem es fluuius Deitatis ex Patre per Filium procedens. In tertio vero tono Octoëchi ad Saluatorem noſtrum canens, ſic effatur; Poſuiſti nobis legatum, quam non pudet, tuam genitricem Chriſte; huius ſupplicationibus propitium tribue nobis Spiritum communicatiuum bonitatis ex Patre per te progredientem. Et hæc eadem ipſa per Ioannem Damaſcenum: Sed per diuiniſſimum Simeonem Metaphraſtem in proœmio Lectionis Martyrij ſancti Dionyſij Areopagitæ, quæ legitur tertio Octobris die, hiſce verbis decernit; Antiquitus quidem res fidei in figuris

erant,

erant, & ænigmatibus, & veritatis lumen umbræ nebula occultabantur, cum vero magnum noſtræ ſalutis myſterium abſolutum eſt, & qui corda noſtra creauerat propriæ bonitatis circa nos miſericordia abſque peccato, uti nos factus eſt, aliaque ſubijt, quæ humanæ infirmitatis ſunt, vt ego priſtinam nobilitatem recuperarem, tandemque morte per crucem multatur. & ne ſingula perſequar, quæ in ſuæ œconomiæ medio peregit, tandem, quæ corporei deſceſſus ſunt, ſubijt, &, quæ Spiritus ſunt, initium capiunt, & in cælos meus Chriſtus tranſmigrat, & ad paternum ſolium reuertitur, & procedentem ab ipſo Spiritum in infidelium gentilium ducem ablegat, per quem beatus Paulus ex umbra ad veritatem manuductus eſt. Etenim ſi Saluator, non vt ab ipſo procedentem Spiritum infidelibus gentilibus ducem præbuiſſet ſuis diſcipulis, non uti Pater, quemadmodum nonnulli demonſtrare nituntur, male hanc ſacram Theologiam diuini Metaphraſtæ interpretantes, & decernentes, vt planum eſt, ex ijs quæ inconſiderate effutiunt, a Patre quidem mitti, uti illi connaturalem, & conſubſtantialem, tanquam qui ex eo procedat naturaliter, hoc eſt mittatur: a Filio vero alio modo, uti alienæ naturæ, & ſubditum, quod non tanquam ex ipſo procedens, ſicuti ex Patre, ſed extra eſſentiam eius, quemadmodum, & qui mittuntur

tur

tur Spiritus a Deo in miniſterium ſpiritus; quod eſt prorſus impium blaſphemumque. At hoc non ita ſe habet, Apparens ſiquidem ex Filio, vti ex proprio lumine diuinæ illius naturæ naturaliter & indiuiſe ex ipſo mittitur ad creaturas. Hocque manifeſtum eſt ex ijs, quæ eadem Eccleſia in ſeptima Ode Canonis in S. Ioannem Theologum, qui die octauo menſis Maij canitur ad Hirmum; Dei condeſcenſionem, ad ipſum Vnigenitum Deum Verbum Patris concinens, ita decernit; Spiritus ſanctus ex Patre abſque principio procedens, & ex te indiuiſe elucens, Vnigenitum Verbum Dei Apoſtolis clamare denunciauit, Patrum Deus benedictus es. Et in vna myſtica oratione diuinæ Miſſæ ſancti magni Baſilij ad Deum Patrem orationem conuertens hunc in modum de iam dicta ex lumine vero, Filio nempe, apparitione Spiritus ſancti hæc ad verbum ediſſerit; Abſque principio, inuiſibilis, incomprehenſibilis Pater domini noſtri Ieſu Chriſti, magni Dei, & Saluatoris noſtri, qui eſt imago tuæ bonitatis, ſigillum æquale, in ſe ipſo te Patrem oſtendens, Verbum viuens, Deus verus, ante ſecula ſapientia, vita, ſanctificatio, virtus, lumen verum, ex quo Spiritus ſanctus apparuit, veritatis Spiritus, adoptionis donum, futuræ hæreditatis arrhabo. &c. Conſiderandum porro eſt in his, quod Saluator noſter, Deus atque homo exiſtens, vti

Deus Verbum ipſe ex proprio lumine ſupernaturalis, beataque ſuæ naturæ emittit naturaliter ſecundum propriam exiſtentiam Spiritum ſanctum. Nanque haud fieri poteſt, vt aliquid ex lumine alicuius appareat, & non naturaliter, & indiuiſe, & inexhauſte inde effundatur, & tanquam illi coëxiſtens, & coæuum, & vti verus homo hic idem diuinam præeminentiam huius ſancti Spiritus viua voce multimode reuelauit ſuis diſcipulis, ſed non ſeruili modo, vti quicunque ex noſtris ſanctus, quod non purus homo erat ipſe, ſed Deus Verbum incarnatum diuino quodam modo, vti ex proprio lumine ſuperdiuinæ ſuæ Deitatis effundens illum, vti ex fonte, promens nempe illum naturaliter. quæ duo vox φαίνω ſignificat, φαίνω ſiquidem eluceo notat, & reuelo. Quapropter & Theologus Gregorius Oratione de Spiritu, Idem Spiritus, ait, ad Apoſtolos, ad Diſcipulos quoq; ſigillatim ſe confert ad excipientium videlicet captum, modulumque ſeſe impertiens, nimirum in Euangelij principio virtutes perficiens, poſt Chriſti paſſionem inſufflatus, poſt aſcenſum in igneis linguis apparens, quod idem eſt atque a Saluatore promittitur, ſed paulatim recipientium facultati commenſuratus. Quin etiam ab ipſo Ieſu paulatim declaratur, vt ipſe quoq; cōperies, Quod in Chriſti Diſcipulis iiſque trifariam, prout ipſorum captus ferebat,

tri-

tribus temporibus, vt ipſe ait Oratione de Pentecoſte, antequam Chriſtus per paſſionem glorificatus eſſet, poſtquam per reſurrectionem glorificatus fuit, & denique poſt eius ad Cœlos Aſcenſionem, ſiue reſtitutionem, ſiue quocunque alio nomine res ea ſit appellanda. Hæc autem perſpicue oſtendit tum prima illa morborum, Spirituumque depulſio, quæ ſcilicet non abſque Spiritus numine fiebat, tum illa inſufflatio, quæ diuinioris proculdubio inſpirationis ſpeciem habebat, tum poſtremo præſens ignearum linguarum diuiſio, quarum primo quidem obſcure, ſecundo expreſſius, nunc vero perfectius, vti e Saluatore noſtro, ſecundum naturam nempe, de Cœlo, ſicut promiſerat, miſſus Diſcipulis. Hinc pia Græcorum Eccleſia in vno Tropario Canonum in Spiritum ſanctum ad ipſum Saluatorem noſtrum concinens, ita canit, Rex regum, vnus ex vno ſolus, manens ex Patre abſque cauſa, æqualem tuum virtute Spiritum Apoſtolis, vti de illis bene meritus, quaſi diceret; vere, & re ipſa, & natura, & veritate æqualem tuum virtute Spiritum Apoſtolis vti promiſeras ex temetipſo miſiſti, vti & diuinus Petrus concione habita ad Iudæos in Actis dicendo contendebat; ex ſemetipſo effudit hunc, quem vos auditis, & videtis: id enim notat, illud, effudit, & non extrinſecus, vt dant intelligere dicta Bulgariæ Theophylacti. Hinc

Ec-

Eccleſia in vno Pẽtecoſtes Apolyticio ad apertam confirmationem huiuſce veritatis, ſic ad populum alta voce pronunciat. Qui in ſpecie ignearum linguarum miſiſti ad ſanctos tuos Apoſtolos, & Diſcipulos Spiritum ſanctum tuum, Chriſtus verus Deus noſter, precibus immaculatiſſimæ matris tuæ. &c. in ſpecie ignearum linguarum de Cœlo miſit Saluator noſter ſuis diſcipulis Spiritum ſanctum, vt hoc in loco decernit, quæ ſemper in omnibus recte credit pia Græcorum Eccleſia, vt diſcamus, non alia ratione mittere ex ſemetipſo Spiritum ſanctum, quam veluti ex igne ſpirante, facultate diuinæ naturæ ſuæ, & Patris, quemadmodum congruente analogia, neque flamma loco ex alio mitti poteſt, ſecundum naturalis miſſionis conſequentiam, quæ in Triade modis omnibus ponenda eſt, quam vt ignis ex igne, iuxta illud quod canit eadem Eccleſia de hoc eodem Spiritu ſancto, ignis ex igne progrediens. & tamen progreditur ex Patre, & Filio Spiritus ſanctus, ait Alexandrinorum Paſtor, magnus nempe Cyrillus in trigeſimo quinto Theſaurorum capite, cuius ille titulus eſt. Ex eſſentia Patris & Filij Spiritus ſanctus. Ad hæc & ex Filio, & per Filium Spiritus ſanctus, non ſolum ipſe, ſed vniuerſus ſimul a Deo congregatus congreſſus diuinorum Eccleſiæ Doctorum, & omnes illius ſancti Poëtæ, vt in primo ad tuam ſanctitatem Commentario

tario noſtro ſatis clare, ex ſacris eorundem ſcriptionibus demonſtrauimus, luculenter decernunt.

Concludamus ergo; proceſſionem Spiritus Eccleſia Græca æque atque Latina, & quod magis eſt, quos deſideras, Schiſmatici, etiam ex Filio expreſſis verbis aſſeuerãt, ergo vna eorundem eſt ſententia, & conſequenter conſenſus, licet non exprimant in Symbolo. Ergo inſulſe inculcãtur illa Allatio. Scripſit Allatius; *differunt in eo a Latinis, quod ipſi de Spiritu ſancto dicunt, qui ex Patre procedit, Latini, qui ex Patre, Filioque, id cum Græci non negent, idem cum Latinis dicere exiſtimandi ſunt.* Reſpondet; *Sed quale hoc argumentum; non negant, ergo affirmant? Photiniani quando Symbolum Apoſtolicum recitant, non negant Chriſtum, & Spiritum ſanctum eſſe æternum Deum, ergo ne idem nobiſcum dicere exiſtimandi ſunt?* Non eſt par ratio de Photinianis, & Græcis. Quamuis enim Photiniani diuinitatem Spiritus, & Filij non negabant, attamen in quæſtione de ijſdem eoſdem non eſſe Deum contendebant. Græci vero poſt altercationes non negantes id, de quo tandiu diſputatum eſt, ſi non negant, cum opus eſt, vel videntur non diſſentire, vel nouo conſenſu ſententiam approbare. Quid vero dices, cum hi ijſdem palam, & aperte in eorum Ritualibus libris proceſſio-

 nem

nem etiam ex Filio profitentur. Diſcitoque, cum veritas ab hoſtibus veritatis extorquetur, veritatis lumen clarius apparere, tanquam quod ab aduerſarijs, & illud occultare contendentibus prolatum eſt. Ideoque Allatius conſenſum ſuum vt plurimum ex ipſis Eccleſiaſticæ veritatis hoſtibus, & potiſſimum Schiſmaticis confirmat, vt egit in tractatu de Purgatorio, afferendo teſtimonia ex Hebræis, & Mohammedanis ipſis, quod tibi non multum arriſiſſe videtur.

Cum ſcribis: *Sed parum fuiſſet, niſi etiam Mahummedani, tanquam Patroni cauſa Pontificia aduocarentur. Iidem Mahummedani cum Iudæis producuntur ad firmanda pro defunctis ſuffragia; quamuis hæc argumentandi ratio Bellarmino quoque, & Allatio arriſerit, vt inde aliquis ſuſpicari queat, fore aliquando, vt ad teſtimonia patris mendaciorum recurrant.* Opponens ex aliorum ſuſpicione loquitur: neque enim puto, hominem rerum iudicem callidum ſimilia pronuntiaſſe. Quam valida ſint in comprobanda cauſa inimicorum vel exterorum teſtimonia, norunt vel pueri. Ab ipſo Eccleſiæ primordio Paulus Apoſtolus contra gentes nouam ſuam doctrinam, & verum Deum probans Ieſum Chriſtum, & illius reſurrectionem in Areopago ex Inſcriptione aræ *Ignoto Deo*, & Dei omnipoten-

tentiam ex antiqui Poëtæ carmine, *In ipſo enim viuimus, & ſumus*, &, *Ipſius genus ſumus*, confirmauit. Et 1. Corint. 15. euellens prauas conſuetudines, *Corrumpunt bonos mores colloquia praua*, & ad Titum mores Cretenſium redarguens, *Cretenſes ſemper mendaces, malæ beſtiæ, ventres pigri*. Quinimo Chriſtus ipſe ſuæ diuinitatis, & diuinæ generationis doctrinam, & declarationem minime abhorrens ab ipſo Diabolo publica proclamatione vult recognoſci; *Quid nobis, & tibi Ieſu fili Dei?* Et hoc vti Χειςοαποςολοπαιζοπαεάδοτων fuit in vſu ſemper in Eccleſia Orientali, atque Occidentali ſeruatum, non quod ab dictis teſtimonijs dogma Catholicum ſuam firmitatem habeat, nemo ſiquidem dat, quod non habet, ſed dogmatis certitudinem adeo claram, vt iam dicebam, patentemque eſſe, vt ab ipſis etiam hoſtibus, & aduerſarijs agnita fuerit, & per vim etiam a veritate extorta. Audi Lactantium Firmianum Inſtit. lib. 1. *Sed cum defendamus cauſam veritatis apud eos, qui aberrantes a veritate, falſis religionibus ſeruiunt, quod genus probationis aduerſus eos magis adhibere debemus, quam vt eos Deorum ſuorum teſtimonijs ſeiungamus?* Et infra; *Nec difficile ſane fuit paucorum hominum praua ſentientium redarguere mendacia teſtimonio po-*

pulorum, atque gentium in hac vna re non diſſidentium. Et infra; *Sed omittam ſane teſtimonia Prophetarum: ne minus idonea probatio videatur eſſe ab his, quibus omnino non creditur. Veniamus ad Auctores, & eos ipſos ad veri probationem teſtes citemus, quibus contra nos vti ſolent: Poëtas dico, ac Philoſophos. Ex his vnum Deum probemus neceſſe eſt, non quod illi habuerint cognitam veritatem: ſed quod veritatis ipſius tanta eſt vis, vt nemo poſſit eſſe tam cæcus, qui non videat ingerentem ſe oculis diuinam claritatem.* Auguſtinus contra Iudæos, Paganos, & Arianos; *Demonſtremus etiam nos ex gentibus teſtimonium Chriſto fuiſſe prolatum: quoniam veritas non tacuit clamando etiam per linguas inimicorum ſuorum. Nonne quando Poëta ille facundiſſimus inter ſua carmina, Iam noua progenies cælo demittitur alto, dicebat, Chriſto teſtimonium perhibebat? In dubium hoc veniet, niſi alios ex gentibus idoneos teſtes, pluraque dicentes in medium introducam. Illum Regem, qui veſtram ſuperbiam captiuando perdomuit, Nabuchodonoſor regem ſcilicet Babylonis non prætermittam. Dic Nabuchodonoſor, quid in fornace, quo tres viros iuſtos iniuſte immiſeras: dic, dic, quid tibi fuerit reuelatum. Nonne inquit tres viros miſimus in fornacem ligatos? Et aiunt ei, Vere rex. Ecce, inquit, ego video quatuor viros ſolutos deambu-*

lan-

lantes in medio ignis, & corruptio nulla eſt in eis, & aſpectus quarto ſimilis eſt Filio Dei. O alienigena, vnde tibi hoc? Quis tibi annunciauit Filium Dei? non dum quidem mundo naſcitur, & ſimilitudo naſcentis a te cognoſcitur. Vnde tibi hoc? Quis tibi iſtud annunciauit, niſi quia ſic te diuinus ignis intus illuminauit, vt cum illi apud te captiui tenerentur inimici Iudæi, ſic diceres teſtimonium Filio Dei, &c. Cicero in Oratione pro P. Quintio; *Tuum teſtimonium, quod in aliena re leue eſſet, id in tua, quoniam contra te eſt, grauiſſimum debet eſſe*. Et tu Iudæorum, ac Muhammedanorum teſtimonia ad corroboranda Fidei dogmata, æque atque Diaboli forent, Bellarmino, & Allatio in crimen vertis? o tempora! o acciſam veræ religionis perſpicientiam!

Pergit ad ea, quæ cum Reformatis Græci conſentiunt. *In negatione deſcenſus Chriſti e Cælo in Sacramento Euchariſtiæ*. Deſcenſum Chriſti e Cælo in Sacramentum Euchariſtiæ nunquam ſomniauit Græca Eccleſia, quæ veram, & realem tranſubſtantiationem panis in corpus, & vini in ſanguinem Chriſti tenet. Siquidem verba conſecrationis operatoria eſſe illius, quod ſignificant, ſentit: & ſic per omnipotentiam Dei effici, vt, quod antea panis erat, & vinum, fiat cor-

corpus, & ſanguis Chriſti, quæ eſt vera tranſubſtantiatio, & conuerſio panis, & vini in corpus, & ſanguinem Chriſti; Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi Myſtag. 4. *Aquam aliquando mutauit in vinum &c. Et non erit dignus, cui credamus, quod vinum in ſanguinem tranſmutarit?* Et infra. *Pro certiſſimo habeas, panem hunc, qui videtur a nobis, non eſſe panem, etiam ſi guſtus panem eſſe ſentiat; ſed eſſe corpus Chriſti.* Chryſoſtomus Homil. 8. in Matthæum. *Non ſunt humanæ virtutis opera, quæ tunc in cœna confecit: ipſe nunc quoque operatur, ipſe perficit. Miniſtrorum nos ordinem tenemus, qui vero hoc ſanctificat, & tranſmutat, ipſe eſt.* Idem Oratione de Cœna Dominica, & proditione; Πάρεστιν ὁ Χριστὸς, καὶ νῦν ἐκεῖνος ὁ τὴν τράπεζαν ἐκείνην κοσμήσας, οὗτος καὶ ταύτην διακοσμεῖ νῦν. οὐ γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὁ ποιῶν τὰ προκείμενα γενέσθαι σῶμα, καὶ αἷμα Χριστοῦ. ἀλλ' ὁ σταυρωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν Χριστός. Σχῆμα γὰρ πληρῶν ἕστηκεν ὁ ἱερεὺς τὰ ῥήματα ἐκεῖνα φθεγγόμενος τῆς προσευχῆς. ἡ δὲ δύναμις καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐστιν. τοῦτό μου τὸ σῶμα, φησί. τοῦτο τὸ ῥῆμα τὰ προκείμενα μεταρρυθμίζει, καὶ καθάπερ ἐκείνη ἡ λέγουσα, αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, ἐρρήθη μὲν ἅπαξ. διὰ παντὸς δὲ τοῦ χρόνου γίνεται ἔργῳ δυναμοῦσα τὴν φύσιν τὴν ἡμετέραν πρὸς παιδογονίαν, οὕτω καὶ αὕτη ἡ φωνὴ ἡ ἅπαξ λεχθεῖ-

σα

σαι καθ' ἑκάστην τὴν τράπεζαν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐξ ἐκείνου μέχρι σήμερον, καὶ μέχρι τῆς αὐτοῦ παρουσίας τὴν θυσίαν ἀγιάζει. *Adeſt & nunc Chriſtus ipſe, qui menſam illam ornauerat, ipſe & hanc nunc ornat. Non enim homo eſt, qui propoſita facit corpus & ſanguinem Chriſti, ſed ille, qui pro nobis crucifixus eſt Chriſtus. Nam Sacerdos proferens deprecationis verba figuram illius præfert, ſed poteſtas, & gratia a Deo eſt. Hoc eſt, ait, corpus meum. Hoc verbum propoſita permutat. Et quemadmodum vox illa dicens, Creſcite, & multiplicamini, & replete terram, ſemel quidem dicta eſt, ſemper autem facit opere, confortans ipſam naturam in filiorum propagationem; ſic & hæc ſemel dicta in qualibet menſa apud Eccleſias ab illo vſque ad hoc temporis, & vſque ad eius aduentum ſanctificat ſacrificium.* Gregorius Nyſſenus apud Euthymium in Panoplia Tit. 11. ait; *Quod panis per Verbum Dei, Hoc eſt corpus meum, ſanctificatur, & in corpus Chriſti mutatur.* Ioannes Damaſcenus libro 4. Fidei Orthodoxæ cap. 14. *Panis, ac vinum, & aqua per ſancti Spiritus inuocationem, & aduentum mirabili modo in Chriſti corpus, & ſanguinem vertuntur.* Theophylactus in cap. 16. Matth. *Non dixit Chriſtus hoc eſt figura, ſed hoc eſt corpus meum: ineffabili enim operatione transformatur, etiam ſi nobis videatur panis.* Ad hanc conuerſionem non re-

requiritur, vt corpus Chriſti de nouo producatur, ſeu reproducatur, neque vt de loco in locum adducatur, tanquam quæ ſubſtantialis iſta conuerſio in eo conſiſtat, quod in locum ſubſtantiæ panis accidentia ſuſtentantis, nunc autem omnino deſinentis per omnipotentiam Dei ſuccedat corpus Chriſti, ibidem ſuſtentans accidentia panis; quamuis non vt formas ſibi inhærentes, ſed altiore tamen proprie dicto ſuſtentationis modo. Non obſtat, quod ſecundum hanc doctrinam, neque ſubſtantia Chriſti, neque vlla eius pars producatur: & modus Chriſti exiſtendi ſacramentaliter ſub ſpeciebus, ſeu accidentibus panis, ſit abſque extenſione partium in ordine ad locum. Nanque ſicuti per omnipotentiam Dei fieri poteſt, & non ſemel factum eſt, vt duo corpora ſe mutuo penetrarent, eodemque loco exiſterent: Chriſtus nanque Dominus ex vtero illæſo prodijt, per ianuas clauſas ad diſcipulos ingreſſus eſt: ita etiam eadem Dei virtute fieri poteſt, vt omnes partes corporis Chriſti ſine extenſione ſint, ſine poſitione vnius par. tis extra alteram in ordine ad locum. Neque ſimiliter obſtat, quod Chriſti corporea ſubſtantia in Cælis exiſtens, etiam in terris non vno loco tantum, ſed vbicunque ſacrificium offertur, vel Euchariſtia aſſeruatur,

rea-

realem præſentiam habeat: quia præſentia iſta localis, cum accidens quoddam ſubſtantiæ ſit, per diuinam omnipotentiam multiplicari poteſt non multiplicato ſubiecto. Quemadmodum itaque plura corpora in vno loco exiſtentia, non ideo deſinunt eſſe plura, & ſubſtantialiter diuerſa, ita etiam vnum corpus in plurimis locis exiſtens non ideo deſinit eſſe vnum, ſeu ſubſtantialiter indiuiſum. Vide Ioannem Chryſoſtomum lib. 3. de Sacerdotio. Et panis hic & vinum verbis Chriſti conſecrata ſunt vere corpus, & ſanguis Chriſti, & non figura, & typus. Hæc doctrina Romanæ, nec alia Græcæ Eccleſiæ eſt. Quæ vero Reformatorum? Panem eſſe corpus Chriſti, & vinum ſanguineum ſignificatiue, non aliter ac clauis tradita ſit domus, ſceptrum ſit Imperium, & annulus hæreditas: Hic panis me, & nullum alium ſignificat: Vera præſentia corporis, & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia eſſe vere Capernaiticam Chriſti manducationem: Chriſtum a nobis abeſſe corpore, ſpiritu in nobis habitare: Impanationem, ſuppanationem, phantaſias huius ſeculi deliteſcentis corporis Chriſti: Carnem Chriſti tam ſitu ipſo abeſſe ab ipſis ſignis, quam Cæli, in quos aſcendit a terris, in quibus verſamur, abſunt: Symbola panis

nis, & vini, ſi locorum interualla ſpectes, tanto ſpatio corpora noſtra a Chriſti carne abſunt, quanto ſummi Cæli, in quos aſcendit, & ad extremum vſque diem permanſurus eſt, abſunt a nobis in terra verſantibus. Immota manet illa regula; verum corpus pluribus in locis eſſe ſimul non poteſt: Hoc eſt corpus meum, perinde eſt ac ſi ſponſus abiens det ſponſæ annulum, & dicat, Hoc eſt ſponſus, & maritus tuus, quoties hunc annulum exoſculata fueris, facito in mei memoriam. & quis omnes de hoc Sacramento Reformatorum ineptias vndique cogeret? Et nihilominus confidenter non verentur dicere Reformati cum illis conſentire Græcos in negatione deſcenſus Chriſti e Cœlo in Sacramentum Euchariſtiæ.

In aperta Communionis ſub vtraque ſpecie, neceſſitate. Quid hic, vel alius dixerit de Communione ſub vtraque ſpecie iudicabunt alij. Allatius apertiſſimis rationibus docuit, Græcos ipſos non ſemper ſub vtraq; ſpecie myſterium conſummare. Pueri ſiquidem, infirmi, Sacerdotes ipſi in quadrageſimali ieiunio, cum celebrant diebus ferialibus, qui ſolitariam vitam agunt, omnes hi ſub vnica ſpecie communicant. Conclude, ergo non eſt apud ipſos vſus inuiolabilis de vtraque ſpecie: & cum toties ſub

vni-

vnica communicant, ſignum eſt eos Communionem tam ſub vtraque ſpecie, quam ſub vnica non condemnare, nec alteram excipere vti ſibi præcepto Eccleſiæ impoſitam, quæ cum libera ſit, & vſu comprobata, ſi quis eſt, qui vtramque ſpeciem præferat, vnicam conuellat, næ ille aduerſus Græcæ Eccleſiæ ſtatuta militat, cum inter ἀδιάφορα ponenda ſit. Et Arcudius, quidquid ex verbis ſuis colligunt alij, ſatis aperte intonat, non Orientalis Eccleſiæ, ſed aliquorum recentiorum Græcorum ſententia ea in re neceſſitatem præcepti imponere. Innuis, Allatium, *Non dum probaſſe Græcos non ea fini panem in vinum intingere, quã nos volumus id fieri.* Lapſus forte in his Grammaticus. Quis ſit finis veſter in eo ritu, cum ritum non obſeruatis, nondum capio. Proba tu prius vos id efficere, prome finem, tum examinabitur, prodendo Græcorum finem, an conueniat. Sic poſſet & Mahumedanus dicere de ſua cœna, *Allatium non dum probaſſe, non ea fine panem in vinum intingere, quo nos volumus id fieri.* Sed hæc ludicra ſunt, & a multis deriſa. Ad ſaniora reuertamur. *Nunquam tamen effugiet Allatius, vt non inuitus etiam deprehendere cogatur, Græcos propterea panem vino tingere, vt ſub vtraque communicent.* Inſtitutor ſimi-

lis

lis intinctionis, quis nam fuerit, adhuc ignoratur, ſicuti & ſcopus illius: Græci tamen ex poſterioribus nonnulli, ne viderentur inconſiderate rem agere, hanc ſibi ritus rationem, vti accommodiorem quærendo inueſtigarunt, quam & produxit Allatius, vt ſub vtraque dicerentur communicare: ſed hoc ſtultiſſimum eſt. Qua enim ratione quis dicetur ſub tali, vel tali ſpecie communicare, quæ nuſquam apparet, vel nuſquam eſt. Sic etiam ille dicendus veniet, communicare ſub vtraque ſpecie, qui ſub ſpecie ſola vini, in quo mica panis fuerit proiecta, & poſtmodum extracta, communicaret. Ego certe riderem hominem, qui ſcio, ceſſantibus illis ſpeciebus, ſtatim, & eodem temporis veſtigio corpus, ſanguinemque Chriſti eſſe deſinere. Quidquid opinetur communicans, cum falſa illa exiſtimatio ſit, non communicat id, quod non eſt. Et conqueſtio *nulla eſt de Pontificijs, quod nihil certi illi referunt*: cum quidquid certi referunt Pontificij, Reformati aut cauillis, aut peruerſis expoſitionibus, & corruptelis incertum reddunt, & referentes in Doctorum numero ponere recuſant. Et vide. Sionita vnus eſt, nec Græcus; Arcudius, Caryophilus, Ecchellenſis, Holſtenius plures, Græci, Maronita, Germanus, doctrina, & erudi-

ditione Sionita excellentiores : & tamen creditur vni Sionitæ, reijciuntur plures. Abſque ratione ergo conqueruntur Reformati, nihil certi referri a Pontificijs, cum quæ certa referuntur, ipſi vel non intelligunt, vel nolunt intelligere; *vel nolunt omnia credere, quæ Proſelyti Romani ad fauoris aucupium dicunt*. Neque id mirum eſt, cum qui hic vocantur Proſelyti Pontificij, neque ſciunt Reformatis lenocinari, neque ſermonem ad illorum gratiam fingere: ſed rem factaque, vt ſunt, exponere, alijſque, vt exponant, auctores ſunt. Et cum ſcripſiſſet Allatius de modico illo vino, quo panis intingitur, eo exſiccato, & vini quidquid fuerit, deperdito, non amplius vtramque ſpeciem eſſe, ſed vnam tantummodo, & qui panem abſumit, Sacramentum Euchariſtiæ, corporis ſcilicet, ſub vna tantum ſpecie abſumere, cum ibi nulla vini ſubſtantia remaneat, non ſine admiratione interrogat Opponens. *Quid? quorſum abijt ſanguis ille Chriſti, vt vt in ſuperficie tantum hærens, in tenues ne reuoluitur auras ſanguis Chriſti incorruptibilis?* Dictum eſt, ſpecie vini exſiccata, cum tum nulla ſpecies vini eſt, deſinere eſſe, quemadmodum & ſpecie panis ſublata corpus. Hoc enim axioma apud Catholicos commune eſt.

Qua-

Quare ridiculum eſt quærere, *An in tenues reuoluitur auras ſanguis Chriſti incorruptibilis? Sed id nolunt Græci, qui panem conſecratum ab omni corruptione, & putreſcentia vindicant, cumque id aliquando contigiſſe narret Pachymerius, inſtar prodigij, & futurorum malorum prænuncium fuit.* Sunt in ea exiſtimatione Græci, res naturales benedictione Sacerdotis, ſiue Epiſcopi ſubactas, non ſolum ea benedictione, mala, & noxia auerruncandi, ſed etiam ſeſe conſeruandi facultatem acquirere: Hinc aquam, quam ipſi die Epiphaniæ ſacro, cum laudibus, & precibus Deum venerantes benedicunt, nuſquam corrumpi vulgata apud eos opinio eſt, quod cum videretur incredibile nonnullis hic Romæ, & falſo prodi, doctiſſimus, ac clariſſimus Collega meus Stephanus Gradius, eo ipſo benedictionis die guttulum ea implens experimento didicit ad triginta annos incorruptam conſeruatam fuiſſe, quam ipſe, & plerique alij indepravatam conſpeximus. Sic multo firmius de ſpeciebus conſecratis opinantur; non quod illæ prorſus incorruptibiles ſint, ſed quod illæſæ diutius perennant. Ideo ætate Pachymerij cum illas immutatas vidiſſent, malorum prænuncium reputarunt, non quod illas plane incorruptas exiſtimarent, ſed quod præter

con-

conſuetum id contigiſſet. Quare non videtur abſurdum Allatio, vinum, qui erat vere ſanguis, exſiccari, & panem, qui erat vere corpus, conſumi. cum illa quamuis ſupra naturã, non tamen extra naturam conſecratione ſuſtollantur, & de hoc tenet, quidquid Reformati ſentiant, etiam poſt tranſubſtantiationem ſenſibus relinqui iudicium, cum palam ſpecies illæ ſenſibus obijciantur. Et quod additur de incorruptibilitate, & corruptibilitate corporis Chriſti, ſub Alexio Angelo enata, non eſt ad rem. Aliud enim eſt de corruptibilitate corporis Chriſti, aliud de ſpecierũ corruptibilitate ſermonẽ eſſe. Corpus Chriſti incorruptibile eſt, ſpecies corruptibilis, tempore enim, vel a fidelibus abſumptas corrumpi neceſſe eſt, & argumentũ contra Allatium cadit. *Vbi nulla vini ſubſtantia remanet, ibi ſanguis non ſumitur. in bibitione ſacrificuli nulla vini ſubſtantia remanet, ergo neſcio, an hoc ſint conceſſuri*. Concludere ignorantiam, non eſt argumentari contra Allatium, qui plane dicit, ſanguinem Chriſti ſub ſpeciebus vini conſeruari, donec ſpecies intacta, atq; integra eſt, qua læſa deſinit & ſanguis eſſe. Quis enim vnquam Catholicus dixit, in ſubſtantia vini remanere ſanguinem, cum poſt cõſecrationem vini nulla amplius ſubſtantia vini ſit, ſed ſub ſpecie vini ſanguis. Et propter-

pterea argumentaris; *Vbi eſt odor, color, ſapor, humor, fluiditas ipſa vini, ibi etiam eſt ſubſtantia vini. ergo non mera accidentia.* Quis dubitat, ante conſecrationem? poſt conſecrationem adeſt odor, color, ſapor, humor fluiditas vini, & reliqua, quæ ſpeciem vini conſtituunt vt mera accidentia. *Ergo nulla transſubſtantiatio.* Hoc vero negatur, vti ineptiſſimum, cum ſubſtantia vini poſt conſecrationem nulla remaneat, ſed ſub ſpecie vini ſanguis Chriſti, qui ſub illis ſpeciebus latet. *Ergo corruit nobilis illa exceptio, Laicos accipiendo corpus Chriſti, accipere etiam ſanguinem, quia corpus non ſit abque ſanguine.* *Nego ex aſſertione, quoniam ſanguis non editur ſed bibitur.* Mi homo tu ex tua hæreſi ſeparas ſanguinem a corpore. Pontificij, Græcique, qui corpus Chriſti ſub ſpeciebus agnoſcunt vitaliter animatum, in ſpeciebus panis,&vini,etiam ſi vinum ſeparatum a pane eſt; & ſanguinem item viuum ſpirantemque, ſub ſpeciebus panis totum Chriſtum, & ſub ſpeciebus vini totum Chriſtum latere opinantur. licet ſanguis bibatur, in illa bibitione etiam comeſtio eſt, quemadmodum in comeſtione bibitio, & ſic exceptio illa, quæ apud Pontificios certiſſima eſt, non corruit, & argumenta tua nihil concludunt. & Græcos huiuſce ſententiæ
eſſe

eſſe, ex libris eorundem Ritualibus memini me fuſe alibi oſtendiſſe.

Interim quæro ex Nihuſio, An quando Græci confitentur ſe in præſanctificatis accipere τὰ ἅγια λείψανα, δῶρα in plurali, id efferant propterea, quia plura ſimul ſunt conſecrata, an quia non vnum, ſed duo ſunt Symbola, quorum fuerunt participes facti? Si non diſplicet, ſit a me reſponſum pro Nihuſio. Græci confitentur in præſanctificatis accipere ſe in plurali numero ἅγια λείψανα, δῶρα, non quia plura ſunt conſecrata, aut plures particulæ, neq; quia panis, vinique ſymbola accipiunt, ſed quia corpus, & ſanguinem ſub vna ſpecie abſumunt: nanque ipſi æque atque Pontificij cum corpus Chriſti viuum teneant, ſub ſpecie panis conſecrati, licet vna ſpecies ſit, corpus & ſanguinem accipiunt, ideoque plurali numero efferunt. Poterat Græcus id efferre in ſingulari, cum vnum corpus abſumat, ſed quia in Miſſa ſeparatæ intelliguntur, ne vnum abſque alio participare reputaretur, quod recte intendit, verbis exprimit, licet ſanguis ibi ſub ſua propria ſpecie non adſit, ipſe tamen abſumendo corpus, quod ſine ſanguine non eſt, abſumit eodem momento ſub ſpecie vnica panis corpus, & ſanguinem. Quare in Græcis male concluditur, accipi ſacra do-

na in plurali, quia vtroque ſymbolo vtuntur. Tum enim falſum diceret vnicam tantum ſpeciem, & vtramque vſurpans, vt praxis ipſa manifeſte docet, cui contra pugnare, eſſet ſenſibus fidem adimere.

Quam autem Pontificiorum cauſæ hac in parte nihil accedat, ſatis ex ſuperioribus contra Nihuſium diſputatis conſtare poteſt. Si cauſæ Pontificiorum nihil accedit, at accedit cauſæ Allatij probantis conſenſum; ſi in hac etiam ſolemnitate, quæ infrequenter fit, Græci cum Pontificijs conſpirant: vt enim hi die Paraſceues magnæ ſacro, ab integra Miſſa abſtinentes, anteconſacratis vtuntur, & Miſſam celebrant, abſque eo quod vinum conſecrent; ita Græci diebus ferialibus in quadrageſima Miſsã præſanctificatorum, cum libuerit, recitantes, ſola præſanctificata vſurpant, illaq; abſumunt abſq; vini conſecratione, ergo probatur in hoc quoque conſenſio, improbatur diſſenſio.

Admiſſa Clerogamia. De clerogamia plura ſcripſi contra Hottingerum, qui Epiſcopos cum Presbyteris confundit, quod nec Græci, nec Pontificij faciunt. Græcorum Epiſcopi continentiam ſeruant, Hottingerani non item, Græci ante ſacrum ordinem vxores ducunt Virgines, virgines ipſi, non autem poſt: Hottingerani vxores ex

tri-

triuio, ex triuio & ipſi. Et ridiculum eſt, quod inſinuant Reformati, *In re ipſa conuenimus, licet in Rituali aliquo diſcrepemus*. Iam ergo ipſe quoque ex Reformatis diſco, in re Rituali diſcrepantiam, non parere diſſidium. Adde etiam, Synodus Trullana, vbi renunciatus fuerit aliquis, Epiſcopo, vxoris ante quam renunciaretur ductæ commercio, & conſuetudine interdicit, ſeuerioribus vitam Epiſcoporum continentiæ legibus aſtringens, non modo, vt ab aliorum vxoribus abſtineant, ſed & ab ijs quoque, quas tori conſortes habuere, neque ſolum lecti ſocias non admittant, ſed nec ſub eodem tecto, aut ijſdem ædibus degere patiantur. Nam etſi fieri poteſt, vt caſtos ſe nihilominus, atque integros ſeruent, offendi tamen alios exemplo, atque abduci ad deteriora neceſſe eſt. Quod licuit Synodo incertæ, & cuius auctoritas etiamnum in dubium vertitur, negabunt Photius, Græcique, Romanæ Synodo in ſua Diœceſi licuiſſe in ſuis Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis? Trullani profitentur ſe obſeruare antiquum Canonem Apoſtolicæ perfectionis, & ordinis; quare potius illum in Subdiaconis, Diaconis, & Presbyteris, & non in Epiſcopis ſeruant? Quod eſt perfectionis, & ordinis Apoſtolici in Sacerdoti-

bus, quare non & in Epiſcopis fuerit? ſi Presbyteri, & reliqui ſacris initiati dimittant vxores, tum enim ex illa dimiſſione nuptiæ, quas ipſe conſpectu ſuo Dominus honeſtauit, & miraculis ibidem editis conſecrauit, & quarum ſanctitas alijs quoque ſacrarum literarum teſtimonijs aſſeritur, improbari videntur. Epiſcopi vero non item, ſi honeſtatis, & religionis obtentu dimittant, non improbantur. Eadem amborum conditio eſt, & quod in vno locum habebit hoc diuortium ob eandem perfectionem, & ordinem, quare non & in altero locum habebit?

Non omittenda grauiſſima controuerſia inter Græcos, & Latinos. De inſolubilitate Matrimonij dicemus in Exercitationibus noſtris aduerſus Creyghtonum, & Syropulum in Hiſtoria Concilij Florentini.

Purgatorij negatio, quod apparet ex Concilio Florentino, ex tractatu Græcorum edito Allatius hariolatur. quam vero in ſua hariolatione eruditus vir hallucinetur, haud difficulter monſtrari aliquando poterit. Expecto demonſtrationem. *Iis vero inconſtantior Allatius, vbi ex Gabriele Philadelphienſi, Ioſepho Bryennio, Georgio Coreſio, videre eſt, Græcos a flammis iſtis vſtulatorijs tantopere abhorrere, vt malint in pernicioſiſſimum, & Origenicum errorem in-*

incidere. Verum eſt inter Græcos Schiſmaticos, & hæreticos fuiſſe nonnullos, qui negarunt: at eos potius amplexatos errorem Origenis, hoc vero falſum eſt. Vitant ſiquidem errorem Origenis, & illius ſententias cum Origene anathemate feriunt, *Leo ipſe ſibi contrarius id dicit*. Pace tua dixerim. Allatium non intellexiſti. Agit Allatius contra Græcos ſchiſmaticos, Purgatorium negantes, contra quos euidentiſſimeprobat, ſi Purgatorium non concedunt, neceſſario in errorem Origenis cadere, & argumentatur. Mortuorum ſecundum Græcos tria ſunt genera, Iuſtorum, Damnatorum, & eorum, qui non dum peracta pœnitentia e viuis excedunt. Preces pro Iuſtis ſalutares non ſunt, ſicuti, nec damnatis, Oraculo ſiquidem Chriſti diſcimus, in Inferno nullam eſſe redemptionem. Ergo ſi tertius locus non eſt, in quo preces fructuoſæ ſint, neceſſario,ne inutiles eas eſſe dicamus, condemnatis vſui eſſe fatendum eſt. Quod poſtremum nunquam dicent Græci: ideoque neceſſario fateri debent Purgatorium. Sed de hoc, ſi plura cupis, attente legito tractatum noſtrum de Purgatorio, in quo precibus illis Deum exorare Eccleſiam Græcam, conſpicies, vt mortuorum animæ liberentur a tenebris, mœſtitia, tormentis,

pœnis, & expurgentur etiam flammis, & pœnis vſtulatorijs. Et Conringius non dum reſpondit. Quod contra Allatium abſq; vlla probatione dicitur ridiculum eſt; *Nihil egiſſe Allatium in illo tractatu, vt cauſam ſuam, ſi non prodidit, exſibilandam ſaltem propinauerit. Contendantur modo inuicem ea, quæ ὁ πάνυ Conringius ſcripſerat cum ijs, quæ Allatius repoſuit, & patebit vnicuique præiudicijs non faſcinato, nihil aliud de ſcripto Allatij pronunciandum eſſe, quam ἄῤῥητα ἀμείνω*. Iam triumphat Conringius. Habuit ſuæ cauſæ tutiſſimum patronum. Quis hiſce obiectionibus, & argumentis contra Allatium reſpondebit?

In Eccleſia Græcanica ſequiore occurrit nihilominus, & proh dolor! Apoſtaſia a veteri orthodoxa, quod in ſubſequentibus clarum faciemus. Neque id agimus inſultandi Græcis gratia, quorum potius miſeremur, & iudicamus eos partim neglectu ſcripturæ, & cœco obedientiæ ſtudio, partim tyrannide Turcica preſſos in deuia diſceſſiſſe, hodieque nimis rerum aliarum imperitis, imprudenteſque ſine vlteriori cura, & indagine in antiquam ſiluam doctoribus ijſdem morbis laborantibus ire: quanquam ſex illa ipſa Orthodoxia multa adhuc retinuerint. Et hæc ne faciunt ad probandum ſchiſma cum Pontificijs? Sed antequam examinentur, proponantur ſingula; *Mutabilitas Infer-*

fernalis, miſeriæ non corporalis, ſed tantum in tenebris, neſcio quibus, Dei priuatione, & animarum per conſcientiæ ſtimulos afflictione, & conſumptione conſtitutæ ſuffragijs viuorum, Sanctorum, Angelorum, & B. Virginis releuabiles, releuatæ actu ipſo non tantum a Chriſto in eius ad inferos deſcenſu omnibus tum hominibus, qui in monumentis erant, ad vitam reuocatis, adeoq; vniuerſali aliqua illo tempore reſurrectione facta, quam reuelationem, & redemptionem Ioannes Baptiſta præcurſor Chriſti prædicarit, ac prope eſſe prænunciarit, ſed etiam per ſolutionem vinculi excommunicatorij. Conſiderentur ſed maturo iudicio.

Triodion hortatur fideles, Chriſtum exorare, vt animas fidelium mortuorum ex igne ſempiterno liberet. Id ipſum facit Eccleſia Romana, & tamen non dicitur, mutabilitatem Inferni tenere, Ergo vtrique Eccleſiæ conuenit: & certe ex confuſa iſta variarum opinionum colluuie, quidquid elicitur, confuſum, atque cœnoſum eſſe neceſſe eſt. Nec excuſandus eſt Allatius, ſed eius verba conſideranda: nam tum nulla illius μνημονικὰ ἁμαρτήματα comperies, imo firmam doctrinæ Catholicæ ſoliditatem, qua conſenſio inter Græcam, & Latinam Eccleſiam conſtabilitur. nullaque eſt inconſtantia; cum ex opinione de excommunicatis, *quam*

vocat ſtultiſſimam, & abſurdam, dum Græci ex ea probare ſatagunt liberationem impiorum ex Inferno, opinationem, poſtremo autem eandem pro aſtructione Purgatorij aſſumit.

Omnia Allatiana diſputata in lib. de Purgatorio ex hiſce euerti, & penitus deſtrui, neminemq; tam clare Allatio potuiſſe contradicere, quam fecit ipſe met. Certe nec auctor Exercitationis, nec alij mentem Allatij aſſecuti ſunt. Allatius ſiquidem tractans contra Græcos ſchiſmaticos de Purgatorio, probanſq; illos vi veritatis coactos, quod verbis negãt, in ſuis Ritualibus libris palam expreſſe fateri, Purgatorium ſcilicet; ſinminus in opinionem Origenis ire ab Eccleſia Græca damnatam, ita argumentabatur. Oratur in Eccleſia pro defunctorum animis, vt ab igne, & ſæpe etiã ab igne æterno liberentur. Iſtæ preces non ſunt pro iuſtorum animis, quibus illæ non indigent, neq; pro damnatorum, quibus proficuæ nullo modo ſunt; In inferno enim nulla eſt redemptio. Ergo neceſſario tertius locus eſt aſſerendus in quo animæ illæ degunt, quibus illæ ſupplicationes quæſtuoſæ eſſe poſſunt ad minuendos dolores, ſubleuandas moleſtias, clarificandas tenebras, & expurganda reliqua inquinamenta, quorum cauſa in tormentis ſimilibus detinentur; quod erit ipſiſſimum Purgatorium. Idſi abnuunt in errorem

rem Origenis, quem ipſi tantopere deteſtantur, coincidere neceſſe eſt. Hinc deceptus opponens mutabilitatem Inferni Eccleſiæ Græcæ appingit, vt diſſidium augeat.

Nimia exaltatio Traditionum Synodicarum, ſeptem præſertim Synodorum, & Patrum, Eccleſiæq; infallibilitas. Ita opponitur Græcis, quaſi illi aſpernentur ſacras Scripturas. Sed quã firmo argumento, Opponens viderit. Græci ſiquidem primo loco venerantur ſacra Biblia, & potiſſimum nouum Teſtamentum, ex quibus ſtatis diebus legũt pericopas, Veteris teſtamenti in medio Eccleſiæ Lectores, & Clerici, reliquis auditoribus ſedentibus, Apoſtoli in medio Eccleſiæ Lector, vel Diaconus, reliquis ſtantibus operto capite, Euangelij non niſi Sacerdos, vel Diaconus, vel Epiſcopus intra ſanctum Bema. Neque neceſſe fuit in Profeſſionibus Fidei apponere illa, de quibus nullo vnquam tempore dubitatum eſt. Et male arguitur hic nulla mentio fit Bibliorum: ergo excluduntur a veneratione, & fide illis deferenda.

Tu præterea addis; *Differentia realis operationum diuinarum a ſubſtantia Dei*, quæ fuit opinio Gregorij Palamæ, Philothei Coccini Patriarchæ, & aliorum, condemnata tamen ab ijſdem Græcis, & Patriarchis: ſed cui bono? Tu videris. An vnquam audiſti

Græ-

Græcos omnes ſemper tum antiquos, tum recentiores, continuatim a fronte ſimul, & occipitio oculatos adeo fuiſſe, vt nunquam a recto aberrauerint? Fuerunt in eo genere hominum pleriq; experti, ad diſciplinas periti, natura ſagaciſſimi, rerum Eccleſiaſticarum experientiſſimi. Non nego, Sicuti nec inter eos fuiſſe tyrones, indociles, inſcios rerum omnium, Glauco ſtupidiores, Corœbo ſtultiores, quorum ſi effata in vnum colligere, & libare ſingula ab illis contra Eccleſiam Romanam dictata tentaueris, vt diſſidium comprobes, næ tu illis ſtultior, pace tua dixerim, reputareris. Non facit diſſidium, quidquid vnuſquiſque inconſiderate, & ſecreto ab alijs coquit, ſed quod ſapientiorum, & doctiorum Præſulum conſenſus non ſine ſui Patriarchæ approbatione ab omnibus excipitur, & defenditur, quæ pauciſſima admodum fuerint. Et hæc regula ſit cuicunque ſimilia dijudicandi in ſe onus aſſumenti.

Quid porro deſeruiunt illa annexa; *Fiducia propriæ iuſtitiæ, ac operum merita præcipue eleemoſynarum.* &c. An hæc etiam diſſidium augent? Fortaſſe tibi oculatiſſimo. Ita eſt. Nos qui non ita præacute conſpicimus, iudicamus hæc, conſenſionem Allatij, non Heterodoxorum diſſidia cum Romana

na Eccleſia magis, ac magis corroborare, ac ſtabilire. Cui enim clam non eſt, Græcos vniuerſos, ſiue illi Schiſmati, ſiue recto dogmati addicti ſunt, corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini, Crucem, Deum Trinum, atque vnum veneratione latriæ, Deiparam Virginem hyperduliæ, Sanctorum imagines, ſiue Lipſana, & Sanctos ipſos duliæ adorare, reliqua autem ad ſacra miniſteria deſeruientia in maximo honore habere, quod itidem eodem conſilio facit Romana Eccleſia. Hinc poteras parcere ſimilia exſcribendi, notandique labori. Præterea illud quoque adnoto commilites hoſce, tuos, quibus tu innixus, cum aliquid, quod arriſerit contra Romanam Eccleſiam, vel ab ipſa diuerſum occinunt, quaſi votis tuis reſpondentes pergratos accedere venerandos auguſtoſque, cum ſilent, vel contra te tinniunt, molles, eneruesque, quaſi quaſſabilia quædam iacere, ac ſi nullius eſſent nominis, deſpectabiles. Hinc ſtatuo in conſtituendis rebus fidei, non quod verum eſt, ſed quod volupe eſt, & arriſerit, inquiri. Amamus nos, vt verum fatear, non dogmata, ex quo animi propenſio vniuſcuiuſque dignoſcitur. De bonis operibus, de libero arbitrio, nullum vnquam reperi, qui variationem inter Græcos, & Latinos ali-

alicuius momenti commemoret.

Nimia exaltatio Traditionum Synodicarum, ſeptem præterea Synodorum, & Patrum Eccleſiæque infallibilitas. Et poſt verba Ieremiæ ſubdit; *Vide imperitiam, & inſcitiam Patriarchæ linguam ſanctam non aſpernentis modo, verum etiam ſchiſmata eidem imputantis*. Vide quomodo tractat teſtem ſuum alias facundiſſimum, cuius auctoritate toties conſenſum Allatij conuellere niſus eſt. Dicat porro Opponens, quomodo Græci vel ſchiſmatici excludant ſcripturas, cum dicunt ſe recipere Synodos, Doctores Eccleſiæ, Interpreteſq; diuinitus inſpiratæ ſcripturæ. & vnde nam elicitur id ex verbis Patriarchæ;

Contentio ſanctarum Imaginum in hac Vrbe, & diuinarum reliquiarum ab Hebræis initium habuit, & ſchiſmata, quæ apud nos ſunt, quæ multa varijque generis ſunt, Lutheranorum, vt fama fert, pietatis ſimulatione introduxerunt, ac diſſeminarunt. Hic apponit Iudæis contemptum Imaginum, & Reliquiarum, & ſchiſmatum inter Græcos, & Lutheranos appingit, quod plane verum eſt, ſi hiſtoriæ non fallunt. Repete ab initio Iconoclaſtarum hiſtoriam, perpendeque Lutheranorum dogmata. Ergo Patriarcha linguam ſanctam non aſpernatur modo, verum etiam ſchiſmata eidem inepte imputat. Et

hoc

hoc ne eſt ex principijs veris concluſionem elicere? Quidquid ſit de ſequentibus capitibus de differentia reali operationum, & proprietatum diuinarum a ſubſtantia Dei, fiducia propriæ iuſtitiæ, ac operum meritis, præcipue eleemoſynarum. qui bene verba admetitur, Græcam Eccleſiam cum Pontificijs, non cum Reformatis conuenire reperiet.

Septenarius Sacramentorum numerus. Ieremias Patriarcha hunc numerum inportunius defendit. Non effugit autem cenſuram Allatij, eo quod reliqua præter Baptiſmum, & ſacram cœnam Sacramenta inſtituto Eccleſiæ tantum aſſignat. De Sacramentorum numero, & de eorum inſtitutione, & gratia, Græca, & Latina Eccleſia conſentiunt. Quare diſcurſus hic ad conuellendum conſenſum non adeo iuuat oppoſitorem. *Sed hoc eſt non veterum, ſed recentiorum Græcorum dogma. Ioannes quidam Damaſcenus vir octaui ſeculi, cum Chriſtianam omnem Theologiam, eo opere, quod de Orthodoxa fide ſcripſit, complexus ſit, illam τῶν μυστηρίων diuiſionem nullus tradidit. Latinorum aliqua fortaſſe æmulatio eos ad hunc ſeptenarium myſteriorum numerum, ne aliquare illis inferiores eſſe viderentur, deduxit.* Sunt verba Dallæi. Ergo Græci etiam recentiores, vt Latinis non ſint inferiores in aliquo.

Er-

ergo conformant ſe cum illis, & procurant conſenſum. De Sacramentis, & eorum antiquitate diximus ſupra contra Hottingerum; nunc in gratiam opponentis nonnulla addemus, vt quam antiqua ſit myſteriorum in Eccleſia traditio dignoſcatur: Tertullianus lib. de Reſurrect. cap. 9. vbi explicat, quid homini in carne ſit, cum anima eius Deo allegitur. *Caro abluitur, vt anima immaculetur.* En Baptiſmum. *Caro vngitur, vt anima conſecretur, Caro ſignatur, vt anima muniatur, Caro manus impoſitione obumbratur, vt eo anima illius illuminetur.* En Confirmationem. *Caro corpore, & ſanguine Chriſti veſcitur, vt & anima de Deo ſaginetur.* En Euchariſtiam. & cap. 9. *Caro hominis, quam Deus manibus ſuis ad imaginem ſuam ſtruxit.* &c. *quam Sacramentis ſuis, diſciplinisque veſtiuit, haccine non reſurget?* Et libro de Præſcriptionibus aduerſus Hæreticos capite 40. *Tingit, & ipſe quoſdam vtique credentes, & fideles ſuos: expiationem peccatorum de lauacro repromittit, & ſic adhuc initiat mythræ: ſignat illic in frontibus milites ſuos: celebrat, & panis oblationem.* Ambroſius libro de ijs, qui myſterijs initiantur cap. 7. *Repete quia accepiſti, ſignaculum ſpirituale, ſpiritum ſapientiæ, & intellectus, ſpiritum conſilij, & virtutis, ſpiritum cognitionis, &*

pie-

pietatis, Spiritum ſancti timoris, & ſerua quod accepiſti. Signauit te Deus Pater, confirmauit te Chriſtus Dominus, & dedit pignus Spiritus in cordibus tuis. Et cap. ſequenti. *His abluta plebs diues inſignibus ad Chriſti contendit altaria, depoſitis inueterati erroris exuuijs, renouata in Aquilæ iuuentutem cœleſte illud feſtinat adire conuiuium.* Et lib. 3. de Sacramentis. *Sequitur ſpeciale ſignaculum, quod audiſtis hodie legi: quia poſt fontem ſupereſt, vt perfectio fiat, quando ad inuocationem Sacerdotis Spiritus ſanctus infunditur.* Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi Myſtagogica 3. *Nobis, poſtquam ex aquis ſacri lauacri aſcendimus, datum eſt Chriſma, quod imaginem gerit illius, quo vnctus eſt Chriſtus:* Et Catecheſi 4. *Beati Pauli doctrina ſatis poteſt vos efficere certiſſimos de diuinis myſterijs, quæ vobis donata ſunt, qui facti eſtis Chriſti corporis, & ſanguinis comparticipes.* De Chriſmate Origenes ad caput 6. Epiſtolæ ad Romanos; *Omnes baptizati ſumus ſecundum typum Eccleſiæ traditum in aquis iſtis viſibilibus, & Chriſmate viſibili:* Euſebius Cæſarienſis Hiſt. libro 6. cap. 35. *Nouatus morbo tandem elapſus, neque cætera, quibus poſt Baptiſmum ſecundum Eccleſiæ canonem imbui oportuerat, acquiſiuit, neque ſigillo ab Epiſcopo obſignatus fuit. Quæ quidem ne vtiquam potitus, quomodo quæſo Spiritum ſanctum*

ctum adeptus? Synodus Laodicena Can. 39. *Oportet eos, qui illuminantur, poſt Baptiſma inungi ſupercœleſti Chriſmate, & eſſe regni cœleſtis participes.* Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 3. Myſtagogica. *Sicut panis Euchariſtiæ poſt illam ſancti Spiritus inuocationem non eſt amplius panis communis, ſed Chriſti corpus; ſic ſacrum hoc vnguentum non amplius eſt vnguentum nudum, neque ſi quis appellare velit commune, poſtquam iam conſecratum eſt, ſed eſt Chriſma Chriſti, quod aduentu Spiritus ſancti per ipſius diuinitatem energiam habet. quo frons, & alij ſenſus corporis tui ſymbolice inunguntur: & corpus quidem iſto viſibili vnguento perungitur, anima vero ſacro viuificoque Spiritu ſanctificatur. Ac primum quidem fronti illinitur, vt eum abſtergat a vobis pudorem, quem primus homo tranſgreſſor perpetuo circumferebat, ſimulque efficiat, vt poſſitis vultu non velato gloriam Domini intueri.* Theodoretus ad caput 1. Canticorum; *Sacri Baptiſmatis myſterium recordare, in quo qui initiantur, poſt Sathanæ abnegationem, & Dei confeſſionem, veluti ſigno, & nota quadam regiæ ſpiritalis vnguenti Chriſmate inuncti, ſub ea viſibili vnguenti ſpecie inuiſibilem ſanctiſſimi Spiritus gratiam ſuſcipiunt.* Cyprianus Epiſtola ad Iubaianum; *Et idcirco, quia legitimum & Eccleſiaſticum Baptiſmum conſecuti fuerant,* ba-

baptizari eos vltra nono portebat: ſed tantummodo quod deerat id a Petro, & Ioanne factum eſt, vt oratione pro eis habita, & manu impoſita inuocaretur, & infunderetur ſuper eos Spiritus ſanctus. Quod nunc quoque apud nos geritur, vt qui in Eccleſia baptizantur Præpoſitis Eccleſiæ offerantur, & per noſtram orationem, & manus impoſitionem Spiritum ſanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſummentur. Optatus Mileuitanus; *Oleum ſimplex eſt, & nomen ſuum vnum, & proprium habet, confectum iam Chriſma vocatur, in quo eſt ſuauitas, quæ cutem conſcientiæ mollit, excluſa duritia peccatorum, quæ animum innouat leuem, quæ ſedem Spiritui ſancto parat, vt inuitatus illic, aſperitate fugata, libenter inhabitare dignetur*. Actum agerem, ſi ex Græcæ, Latinæque Eccleſiæ Patrum antiquorum teſtimonijs, antiquitatem Sacramenti Euchariſtiæ in Eccleſia conſtabilire conarer. Agant id illi, quibus plus otij eſt. Neque puto id negari, niſi a male ſanis hominibus.

De Pœnitentia Clemens Alexandrinus lib. 1. Pædagogi cap. 9. *Pulchrum quidem certe eſt non peccare: pulchrum eſt etiam, vt qui peccat, ducatur pœnitentia. Quemadmodum optimum quidem ſemper eſſe ſanum; bonum autem etiam a morbo conualeſcere*. Idem lib. 2. Stromatum; *Dedit ergo, cum ſit mul-*

 tæ

tæ miſericordiæ, ijs etiam, qui in fide in aliquod peccatum incidunt, ſecundam pœnitentiam, quam, ſi quis tentatus fuerit poſt vocationem coactus, & callide circumuentus, vnam adhuc inpœnitendam acceperit pœnitentiam. Origenes Homilia 9. in Numeros; *Noſtrum eſt ad emendationem otius feſtinare, ad pœnitentiam ſine diſſimulatione conuerti, lugere præterita, cauere futura, inuocare auxilium Dei. Statim enim vt conuerſus ingemueris, ſaluus eris; inuenies enim aduocatum, qui pro te interpellat Patrem, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum*. Dionyſius Alexandrinus Epiſt. ad Fabium Antiochenum; *Illi igitur diuini Martyres, dum erant apud nos, nonnullos e fratribus, in quibus crimen ſacrificandi Idolis hærebat, quique a fide excidiſſent, cum conuerſionem, ac pœnitentiam eorum perſpicerent, eamque poſſe acceptam fore ei, qui omnino non vult mortem peccatoris, ſatis exploratum haberent, ad ſe denuo admittunt, recipiunt in Eccleſiam, conuentus cum illis celebrant, ineunt ſocietatem, precum, & epularum communione vna vtuntur*. Concil. Neocæſarienſe Can. 1. *Presbyter ſi fornicatus fuerit, vel adulterium commiſerit, penitus extrudatur, & ad pœnitentiam deducatur*. Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi 2. *Si Manaſſes, qui Prophetam diſſecuerat per pœnitentiam ſaluatur, tu*

vero

vero, qui nihil huiuſmodi perpetraſti, non ſaluaberis? Caue ne virtuti pœnitentiæ fruſtra diffidas. Vis cognoſcere quantam vim habeat pœnitentia? vis noſſe hæc fortia ſalutis arma, & diſcere, quam multis prævaleat confeſſio? Centum octoginta millia hoſtium Ezechias per confeſſionem in fugam verterat. Magnum quidem id re vera, ſed exiguum tamen reſpectu eorum, quæ dicenda ſunt. Diuinam ſententiam promulgatam hic idem per pœnitentiam reuocauit. Aegrotanti enim illi dixerat Eſaias; Diſpone domui tuæ: Morieris enim tu, & non viues. Quæ deinceps expectatio, quæ ſpes ſalutis, Propheta dicente, quod morieris? Sed non abſtinuit tamen a pœnitentia Ezechias: recordatuſque illius, quod ſcriptum eſt. Cum conuerſus ingemueris, tunc ſaluaberis. &c. Gregorius Nyſſenus Orat. in eos, qui durius, & acerbius alios iudicant; *Quid enim eſt aliud pœnitentia, niſi diſſolutio, & euerſio præteritorum, quæ vel re, vel cogitatione ſunt admiſſa. Qui vero cognita pœnitentiæ vtilitate adhuc in flagitiorum, & impietatis cœno volutatur, ſimilis eſt illi ſeruo, qui dominum ſibi iratum ſciens, in eius conſpectu ſcelerate ſe gerit, peccatumque duplicat.* Non plura referam. etiamnum leguntur de Pœnitentia antiquorum Patrum ſermones Tertulliani, Baſilij Cæſarienſis, Ephræm Syri, Ambroſij Mediolanenſis, Io-

annis Chryſoſtomi, qui tibi de hoc argumento plura ſuppeditabunt.

De Confeſſione auriculari, & expreſſione peccatorum ſingulorum egimus in Hottingero; quod eodem modo atque Græci exequuntur Pontificij. Et hæc eſt vera concordia, quam non conuellit, neque quæſtus Pontificius, neque intermiſſio Confeſſionis Sacerdotum Græcorum, neque alia ſingularia hominum dubia, cum concordia plurium ſit, non vnius, vel alterius diſputantis, aut contendentis. Et cum dicit Latinus Confeſſionem exercendam abſq; quæſtu, neque debito tempore intermittendam, & Græcus etiam hoc dicit, non ſoluit conſenſum, ſi quis parere dedignans hic quæſtum inhiat, ille Confeſſionem intermittit: Neque enim omnes in Eccleſia præceptis Eccleſiaſticis ſemper obediunt. Et quis animis rebellibus modum conſtituet? Raro tamen antecedentem ſceleſtum deſeruit pœna pede claudo, aiebat ille, cum ob ſimile delictum, ſicut etiam alia a Deo, vel hominibus tarde, vel cito pœnæ expetantur.

De Extrema vnctione Verba illa Iacobi: *Si quis infirmatur, vocet Presbyteros Eccleſiæ, & imponant ei manus, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio Fidei ſaluabit infirmum,*

etſi

etſi in peccatis fuerit, remittentur ei. De infirmitate corporali accipiunt Ioannes Chryſoſtomus, Cyrillus Alexandrinus, Victor Antiochenus, Auguſtinus Sermone 214. de tempore; *Quoties aliqua infirmitas ſupervenerit, corpus, & ſanguinem Chriſti ille, qui ægrotat, accipiat, & inde corpuſculum ſuum vngat, vt illud, quod ſcriptum eſt, impleatur in eo; Infirmatur aliquis. &c. Videte fratres, quia qui in infirmitate ad Eccleſiam cucurrerit, & corporis ſanitatem recipere, & peccatorum indulgentiam merebitur obtinere*. Idem lib. 2. de Viſitatione infirmorum cap. 4. *Nec prætermittendum eſt illud Apoſtoli Iacobi præceptum, Infirmatur quis in vobis? &c. Ergo ſic roges de te, & pro te fieri, ſicut dixit Apoſtolus Iacobus, imo per Apoſtolum ſuum Dominus: ipſa videlicet olei ſacrati delibutio intelligitur Spiritus ſancti typicalis vnctio*. Idem in Tractatu de rectitudine Catholicæ conuerſationis; *Quoties aliqua infirmitas occurrerit alicui, non quærantur præcantatores, non diuini, non ſortilegi, non carcarij, neq; per fontes, aut arbores, aut biuia Phylacteria exerceantur: ſed qui ægrotat in ſola Dei miſericordia confidat, & Euchariſtiam cum fide, & deuotione accipiat, oleumque benedictum fideliter ab Eccleſia petat, vnde corpus ſuum vngatur, & ſecundum Apoſtolum, oratio Fidei ſaluabit in-*

ſirmum, & alleuabit eum Dominus, non ſolum corporis, ſed & animæ ſanitatem accipiet.

De Ordine. Origenes Homilia 7. in Ieremiam; *Vtilitas quippe Clericatus, non in eo eſt, ſi aliquis in agmine ſedeat Presbyterorum, ſed ſi iuxta locum ſuum, & iuxta præcepta Domini dignus incedat. Plus a me exigitur, quam a Diacono, plus a Diacono, quam a Laico. Qui vero totius Eccleſiæ arcem obtinet, pro omni Eccleſia reddet rationem.* Concilium Ancyranum Can. 13. *Chorepiſcopis non licet Diaconos ordinare, ſed nec Presbyteris ciuitatis ſine præcepto Epiſcopi, vel literis in vnaquaque Parochia aliquid imperare.* Gregorius Nyſſenus Oratione de S. Baptiſmate; *Eadem etiam verbi vis Sacerdotem auguſtum, & venerandum facit, nouitate benedictionis a communitate vulgi ſegregatum. Cum enim heri, ac tempore ſuperiori vnus e multitudine, ac plebe eſſet, repente redditur præceptor, præſes, doctor pietatis, myſteriorum latentium Præſul, eaque contingunt eo, cum nihil vel corpore, vel forma mutatus: ſed quod ad ſpeciem externam attinet, ille ſit qui erat, inuiſibili quadam vi, & gratia inuiſibilem animam in melius transformatam gerens.* Ioannes Chryſoſtomus lib. 3. de Sacerdotio; *Sacerdotium in terra peragitur, ſed in rerum cæleſtium claſſem ordinemque referendum eſt. Atque id per quam merito: quippe*

non

non mortalis quiſpiam, non Angelus, non Archangelus, non alia quæuis creata potentia, ſed ipſe Paracletus eiuſmodi ordinem diſpoſuit. &c. Cyprianus de Cardinalibus Chriſti operibus; *Docemur, quæ ſit Baptiſmi, & aliorum Sacramentorum ſtabilitas. Nam Baptiſmum repeti Eccleſiaſticæ prohibent regulæ, & ſemel ſanctificatis, nulla deinceps manus iterum conſecrans præſumit accedere, nemo ſacros ordines ſemel datos iterum renouat: nemo ſacro oleo lita iterum linit, aut conſecrat: nemo impoſitioni manuum, vel miniſterio derogat Sacerdotum.* Auguſtinus lib. 1. de Baptiſmo contra Donatiſtas. *Sacramentum Baptiſmi eſt, quod habet, qui baptizatur, & Sacramentum dandi Baptiſmi eſt, quod habet, qui ordinatur. Sicut autem baptizatus, ſi ab vnitate receſſerit, Sacramentum Baptiſmi non amittit, ſic etiam ordinatus, ſi ab vnitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit. Nulli enim Sacramento iniuria facienda eſt. ſi diſcedit a malis, vtrumque diſcedit, ſi permanet in malis, vtrumque permanet.*

De Matrimonio. Clemens Alexandrinus lib. 3. Stromatum; *Quod ſi lex ſancta eſt, ſanctum eſt matrimonium, Sacramentum ergo ad hoc Chriſtum, & Eccleſiam ducit Apoſtolus. Quemadmodum, quod ex carne generatur, caro eſt: ita quod ex Spiritu Spiritus, non ſolum in-*

pariendo, ſed etiam in diſcendo. Iam ſancti ſunt filij, Deo gratæ oblationes verborum Dominicorum, quæ deſponderunt animam. Athanaſius ſermone contra omnes Hæreticos; *Nunquid auſcultas in Euangelio Dominum in Cæna ad nuptias vocatum, eaſque benedixiſſe, & ex aqua vinum feciſſe? & rurſus alibi Iudæis dicentibus, ſibi Moſen conceſſiſſe libellum repudij, Chriſtum reſpondere, quos Deus coniugauit, homo non ſeparet? Quomodo poteſt ramus conſiſtere, ſi non ſubſit radix? Quomodo virgo eſſe potuerit, ſi non habeat patrem, & matrem?* Similia habet Epiphanius Hæreſi 67. Vide de hac eadem re Methodij Martyris Sympoſium decem Virginum, & nuper a nobis editum Græce & Latine, & Gregorium Nyſſenum de Virginitate. Tertullianus de Monogamia cap. 5. *Chriſtus vnam habens Eccleſiam ſponſam, ſecundum Adæ & Euæ figuram, quam Apoſtolus in illud magnum Sacramentum interpretatur in Chriſtum & Eccleſiam competiſſe.* Plura hic etiam ex Patribus poſſent produci pro ſeptenario numero Sacramentorum, & illorum antiquitate in Eccleſia, ſed iſta in Sacramentorum, numero, & eorum quoque antiquitate in Eccleſia Latina & Græca, vt conſenſus colligatur, ſufficiunt. In quibus, cum totus orbis Chriſtianus Occidens & Oriens hactenus

nus conſenſerunt, contra diſputare inſolentiſſimæ inſaniæ eſſet. Præſertim, cum nullum in antiquitate veſtigium appareat, quo tempore vnum ex his Sacramentis de nouo in Eccleſiam introductum, & inſtitutum fuerit: ideoque eorum origo ad prima tempora, Chriſti ſcilicet inſtitutionem, & Apoſtolorum promulgationem referenda eſt. Neque refert, quod nuſpiam apud Patres antiquiores expreſſe eorum numerus ſeptenarius legatur: neque enim illis erat propoſitum Sacramentorum numerum recolligere, cum neque in dubium vocarentur; ideoque recenſebant Sacramenta modo plura, modo pauciora ſuo inſtituto inſeruientia. Sic frequentiſſime apud eos reperitur trium Sacramentorum Baptiſmi, Confirmationis, & Euchariſtiæ commemoratio, quia hæc cuilibet ad Eccleſiam Chriſti recepto, & ad illius conſecrationem, atque perfectionem videbantur magis neceſſaria, & ordine quodam conferebantur, vt videre eſt ex ſupra adductis.

Sed de ſeptenario Sacramentorum numero recentiorum tamen Græcorum dogma eſt. Septenariam illam Sacramentorum diuiſionem nullus tradidit, nec diligentiſſimus Goar vllum eius auctorem, vel teſtem edit Simeone Theſſalonicenſi, & Matthæo Blaſtari vetuſtiorem. Quidquid

quid alij dixerint. Sit nouum Græcorum dogma; nulla apud Græcos Septenarij ante milleſimum mentio habeatur. Concludo ſecundum Dallæum, ab anno milleſimo, ad hæc tempòra in hoc numero Sacramentorum inter Græcos, & Latinos conſenſionem fuiſſe, & contra Chemnitium pro Arcudio. ante Florentinam Synodum nos proferimus Synodum antiquiorem, in qua ſeptenarius iſte numerus digeſtus eſt; modus item dicta Sacramenta adminiſtrandi, ex antiquorum Conciliorũ, Patrumq; ſcriptis collectus deſcribitur. Ea eſt Synodus Cypria ſub Germano Amathuntis Epiſcopo,ac ſummi Græcorum in Inſula Cypri Antiſtitis Anno Domini 1260. inter viuos agentis. Probant hæc hunc ſeptenarium numerum Sacramentorum Simeone Theſſalonicenſi, & Matthæo Blaſtari multo antiquiorem eſſe, & ante milleſimum ex Codice Euchologij Patriarchali vetuſtiſſimo, qui anno octingenteſimo eruditorum omnium iudicio, & antiquitatis peritiſſimorum ſcriptus, literarum ipſarum forma tractuq; & multis alijs deprehenditur,ex Bibliotheca S.Marci Florentini in Bibliothecam ampliſſimam Cardinalis Barberini tranſlatus, & cuique obuius propoſitus, cui ipſe non abſimilia, & multo etiam vetuſtiora in Monachorũ Mona-

na-

naſterijs obſeruaui, quorum ob vetuſtatem literæ, vt plurimum exciderunt. *Et vt plurimum*, ſubdis, *Synodice ſub Cyrillo Berrhoenſi, & Parthenio ratum eſſe iubeant, nihilo tamen ſerius in plurimis ijſque ſubſtantialibus, tam longe a Latinis diſſentire, vt non ſine tædio altercationes, & conciliationes in ſcriptis Arcudij, Allatij, Goaris legas, quos ea propter optimo iure perſtringit Dallæus*. Id primo probandum erat, quod de more ſilentio præteruehitur, in plurimis ijſq; ſubſtantialibus longe a Latinis diſſentire, quod cum non probauerit Dallæus peſſimo iure perſtringit memoratos viros. Pontificij quoq; multis ſe quæſtionibus, & altercationibus exagitant in materia Sacramentorum, ſed cum numerum integrum ſeruant, & ſubſtantialia non deſtruant, laudem ſibi nanciſcuntur inter Catholicos, tantum abeſt, vt a Pontificijs diſſentire reputentur. *Sed Allatij altercationes in ſcriptis Arcudij, & Goaris*. Neq; Arcudius, neq; Allatius, neque Goar etiam poſt mille annos efficient, ſubſtantialia non eſſe ſubſtantialia, & contra. Et mirum eſt homines, qui Theologiæ vel minimam operam nauant, inter ea diſcrimen ad hunc diem non agnoſcere.

De alijs capitibus, nempe, Idololatria, Artolatria, Oenolatria, Staurolatria, Hagio-

giolatria, Angelolatria, Lipſanolatria, & præcipue Mariolatria, Monopolio Epiſcopali in electione miniſtrorum Eccleſiæ, Libero arbitrio, immani elogio vitæ Monaſticæ, ac denique tranſubſtantiatione, *Parua ne ſunt hæc*? Auctore opponente, Eccleſia Græca & Latina eadem ſentiunt, & explanatiorem Græcæ & Latinæ Eccleſiæ conſenſionem exquirimus? Fides eſt certa, atq; indubitata, & ambarum vna. Quid enim refert ſi in tanta hominum turba, & magno fidelium numero idem ſentientium, & enuntiantium vnus aliquis ſit adeo peruicax, & perdita mente, vt etiam Saluatoris imaginem Latinis tantum inſcriptam literis adorare renuat, & a ſculptilibus, tanquam ab Idolis abhorreat? Quod damnum vnioni afferre poteſt, ſi alius atque alius, dum Sacerdos munera non dum conſecrata, ſed conſecranda adoret, etiam adoratione latriæ, dicatque, *Memento mei Domine, cum veneris in regno tuo*, Annon etiam apud Pontificios a quibuſdam docetur, munera conſecranda ante conſecrationem adoratione latriæ poſſe coli? Quid ſi de ligno Crucis nugaces homines alia, atque alia garriunt? Quid ſi Græci ὑπερφιλοθεοτόκοι nuncupantur? Quid ſi miniſtrans Sacerdos ſacratiſſimam Virginem inuocat? Quid ſi ſtultus quiſpiam ſub

ſub illa particula, quam dicunt παναγίαν corpus B. Mariæ contineri credat? Quid ſi pluribus apud Græcos, illiſque præſtantiſſimis Maria ſanctiſſima innoteſcit? Quid ſi excluditur plebs, & Magiſtratus ciuilis in electione miniſtrorum Eccleſiæ? Quid ſi Ieremias Patriarcha nihil, quod obiectiones Tubigenſes feriat, afferat? Quid immane elogium vitæ Monaſticæ? Quid ſi tria, aut quatuor ſint Monachorum genera? Quid ſi in recipiendis iuuenibus a nonnullis ſciolis præuaricentur Canones? Quid ſi a quibuſdam eadem vis tribuatur peccata dimittendi habitui Monachico, & Baptiſmo? Quid ſi Schiſmatici ſunt in monte Atho, eoque laudatiſſimo? Quid ſi panem conſecratum pretioſiſſimum corpus Chriſti in muro appendunt, & non ſine veneratione conſeruant? Quid ſi verbis tranſubſtantiationis, alias quoque preces adnectunt, verbis Domini inuiolatis ſeruatis? Quid ſi Chemnitius dicit, antiquitatem non facere pro tranſubſtantiatione, & fateatur ætate Damaſceni, & Teophylacti factam? Quid tot aliæ ex cœnoſa colluuie ineptiæ recollectæ?

Meretur hoc loco caſtigationem cruenta Allatij vox, qua pronunciat. Hæretici negant, (ſcilicet, Crucem Chriſti ad noſtra vſque tempora ſeruatam durare) quid ad nos? Negant Verbum

bum Dei. &c. O calumniam. certe eorum ἀπασία *ſanguine, & ignibus expienda*. Et quis calumniæ crimen inferet Allatio, dum legit in Luthero de Veteri teſtamento; *Moſen neque audire, neque videre volumus: nam ille Iudaico ſolum populo datus eſt, neque quicquam ad nos pertinet. Si quis tibi Moſen cum ſuis legibus proponat, teque cogere volet, vt eas obſerues, tum dicas; Abi ad Iudæos cum tuo Moſe. Ego Iudæus non ſum. Ne me cum Moſe inuoluas*. Et; *Moſem cum ſua lege non ſuſcipiam: Nam hoſtis Chriſti eſt*. Et; *Moſes omnium carnificum Magiſter eſt, conſcientias dire aggreditur, corda terret, torquet, lacerat*. Et; *Apage cum Moſe ad pertinaces, feroſque homines, & ſuperbos ſanctos, quos terrefaciat, & humiliet*. Et; *Moſes habuit labia, ſed profana, infœcunda, impedita, irata, in quibus non eſt verbum gratiæ, ſed iræ, mortis, peccati. Colligite omnes ſapientias Moſi, Gentium, Philoſophorum, & inuenietis eas coram Deo eſſe vel Idolatriam, vel ſapientiam hypocriticam, vel ſi eſt politica, ſapientiam iræ*. Et Sebaſtiano Caſtalione de Canticis Canticorum; *Canticum illud eſſe colloquium Salomonis cum amica quadam Sulamitha*. De ſcriptura, & Verbo Dei in genere, in Thoma Muncero. *Scripturam æternumque Verbum, non eſſe verum Dei Verbum, ſed ſolum teſtimonium veri Verbi:*

hoc

hoc autem internum & cœleſte eſſe, & immediate ex ipſo Dei ore prodire, & hoc interius docere oportere, non autem ſcripturis, & concionibus. In Dauide Georgio; *Omnem doctrinam hactenus a Deo per Moſen, Prophetas, ipſum Ieſum Chriſtum, eiuſque Apoſtolos, & Diſcipulos traditam eſſe mancam, imperfectam, & inutilem ad perfectam conſequendam felicitatem: ſuam autem doctrinam perfectam eſſe, & efficacem ad hominem, qui eam ſuſceperit, beandum,* Gaſparo Swenckfeldio; *Deum non agere nobiſcum per ſcripturas: & fidem noſtram non debere dirigi iuxta ſacram Scripturam, ſed ſacra Scriptura regatur iuxta fidem noſtram. Scriptura eſt humana vox, ſonitus, ſtrepitus, & mortua litera.* Et; *Doctrina Euangelij eſt humanum Euangelium. Scriptura eſt incerta, & flexibilis doctrina, quæ patitur ſe in varios ſenſus trahi.* Carolo Molinæo; *Hæc verba limitant, vt tantum Chriſtus audiatur, id eſt, verbum eius ſolius prædicetur: & cum ait Chriſtus, qui vos audit, me audit, non loquitur de quibuſuis verbis Apoſtolorum, ſed de præſcripto mandato legationis ſuæ.* Plures hic ſimiles Heterodoxorum blaſphemiæ addi poſſent ad vindicandum Allatium a calumnia, ſed hæ ſatis ſint.

Certe eorum ἀπιστία ſanguine, & ignibus expianda. Mitius, mitius mi Allati, manſueſce quam-

quamlibet Leo ſis. Propenſo animo acquieſcerem, & mitius agerem, & cum primis tecum. Etiam ſi velim non queo. Imperatores, Patres antiqui, recentiores, Concilia, ipſi quoque Schiſmatici, & Hæretici ſanciunt pœnas contumacibus, & ne in me offenſionem tuam contraham, & me inclementius contra Hæreticos verba facere conqueraris, audi. Conſtantinus Imperator apud Nicephorum Caliſtum lib. 8. cap. 25. *Si quis libellum aliquem ab Ario conſcriptum celare, nec continuo igni comburere deprehenſus fuerit, ſupplicium ei mortis eſſe conſtitutum. illico nanque in crimine tali comprehenſus, pœnam ſuſtinebit capitalem*. Theodoſius, & Valentinianus Imperatores. *Qui ſeruum, vel ingenuum inuitum, ſeu ſuaſione flectendo ex cultu religionis Chriſtianæ in nefandam ſectam vtcunque tranſduxerit cum diſpendio fortunarum capite puniendum eſſe cenſemus*. Et; *Manichæi de ciuitatibus pellantur, ac vltimo ſupplicio tradantur*. Necnon; *Illis etiam omnibus in ſua manentibus firmitate, quæ de militia pœniſque varijs, deque diuerſis ſunt Hæreticis promulgata, est nec ſpeciale quidem beneficium aduerſus leges valeat impetratum*. Sic; *Cernet præterea bona ſua proſcripta pœnæ mox ſanguinis deſtinandus, qui fidem alterius expugnauit peruerſa doctrina*. &c. Valentinianus,

&

& Martianus AA. ad Palladium Præfectum Prætorij; *Etiam ſupplicio coërceantur, qui illicita docere tentauerunt*. Hoc idem decernit Cyrillus lib. 8. de Spiritu ſancto, Procopius Gazæus in Exodum; *Mors autem Hæreticis pœna ſtatuitur*, Et in Leuiticum; *Eodem modo Hæretici condignam a Iudice ſuſtinent mortem*. Theodorus Lector narrat lib. 2. Theodoricum Afrum Diaconum ſuum Orthodoxum, & a ſe vehementer dilectum, cum gratificaturus Theodorico relicta Catholica Fide cum Arianis conſenſiſſet, confeſtim capite truncauiſſe. Cyprianus de exhortatione Martyrij; *Cuius præcepti, & vigoris memor Mathathias interfecit eum, qui ad arcam ſacrificaturus acceſſerat, quod ſi ante aduentum Chriſti circa Deum colendum, & Idola ſpernenda hæc præcepta ſeruata ſunt, quanto magis poſt aduentum Chriſti ſeruanda ſunt*. Optatus Mileuitanus lib. 3. reſpondens calumniæ Hæreticorum, qui ægerrime ferebant, duos ex ſuis a Macario Præfecto interfectos eſſe. *Videtis*, inquit, *a Moſe, & Phinees, & Helia, & Macario ſimilia eſſe facta, quia ab omnibus vnius Dei præcepta ſunt vindicata*. Sed Leo dicit, ignibus quoque eſſe expiandos. Dixit. Sed ante ipſum dixerunt alij. Rheginus Cyprius Homilia Epheſi habita poſt exauctoratum Neſtorium: *Enim vero ad*

 ma-

manifeſtam impietatis tuæ redargutionem ante cum paſcua adhuc erant, quę auſus es, igni terræque hiatu, teque, tuoſque conatus compeſcere debebamus. Euagrius Hiſtor. lib. 5. cap. 18. *Hæreticos quoſdam populus diuino quodam zelo incenſus, naui piſcatoria impoſitos viuos ignis tradidit incendio*. Ioannes Damaſcenus Dialogo aduerſus Manichæos. *Non Manichæos morte afficimus, non flammis abſumimus?* Ioannes Zonaras in Hiſtoria; Alexius Comnenus Baſilium profeſſione medicum, habitu monachum, Bogomilorum nefariæ ſectæ auctorem, deprehenſum communi ſuffragio in equeſtri Theatro comburi iuſſit. Cæſarius Heiſterbachius lib. 5. cap. 19. *Sub Arnoldo Coloniæ plures ſunt Hæretici comprehenſi, qui a literatis viris examinati, & victi per iudicium ſeculare damnati ſunt, & data ſententia ducti ad ignem*. Nec mitiora ſunt, quæ tradunt Hæretici tui. Philippus Melanchthon Diſputatione de delirijs, & furoribus Anabaptiſtarum; *Cum Anabaptiſtæ palam ſint ſeditioſi, Magiſtratus publice eos coërcere, ac punire tanquam latrones debent*. Theodorus Beza lib. de Hæreticis a ciuili magiſtratu puniendis. *Sed qua pœna ſit ſcelus hoc (hæreſeos) vindicandum, quorſum attinet obſecro humanis coniecturis probare, cum plura, & aperta teſtimonia in verbo ipſius legantur. Sic enim*

ait,

ait, qui ſacrificat dijs alienis, præter quam ſoli Deo, morietur. &c. Budnæus Ebionita Trinitarius Annotationibus in nouum Teſtamentum, cuius ſententiæ fuerit Beza & Caluinus aperte docuit; *Ipſe miſer Beza in hoc Diabolo ſeruiet, non Eraſmus, qui manifeſtam veritatem conatur extinguere, & falſitatem ſuſtinere, qui etiam cum Antichriſto Romano ſeruos Dei interfecit, ſicut ante annos aliquot Valentinum Gentilem virum pium, & accuratum diuinæ veritatis indagatorem ad ſupplicium adegit, & paulo ante Caluinus præceptor eius Michaëlem Seruetum.* Corradus Scluſſelburgius lib. 2. Catalogo Hæreticorum de Seruetianis narrat ex actis publicis; *Michaël Seruetus deprehenſus Geneuæ, carceri mancipatus, atque ad dicendum cauſam poſtulatus eſt. Caluino eum de impijs Dogmatibus accuſante, vt idem met Caluinus in ſua defenſione recenſet, cum perſeueraret in hæreſi à Senatu Geneuenſi, conſultis Helueticis miniſtris, pronunciauit, eum capitis ſupplicio afficiendum eſſe: cum in erroribus immotus perſtitiſſet, igni traditur anno* 1555. Sed libet hic exſcribere hiſtoriam ſupplicij Valentini Gentilis Trinitarij, quam refert idem Conradus ex Actis editis a Benedicto Aretio Bernenſis Eccleſiæ Paſtore, *Tandem Valentinus Gentilis de horrendiſſimis in Deum blaſphemijs de diſſemi-*

mi-

minatis manifeſtis, ac pernicioſis erroribus, de ſeditioſis turbis & de periurio iudicum ſententia pronunciatur, vt ad præcauenda diſſidia, & eliminandos tam tetros errores capite plecteretur. Ductus igitur ad ſupplicium, pertinax in errore perſeuerauit, & ſubinde gloriatus eſt, more omnium hæreſiarcharum, & falſorum Doctorum ſe pro gloria altiſſimi Dei pati. donec capite plexus, & viuere, & blaſphemias in Deum euomere maledico ore deſineret. Ioannes quoque Syluanus Gentilis huiuſce hæreſeos ſectator capitali ſupplicio affectus eſt. Et ſimiles pœnas ab Hæreticis expetendis laudat Philippus Melanchthon in locis communibus Manlij cap. de Eccleſia; *Senatus Geneuenſis recte fecit, quod blaſphemum hominem Seruetum interfecit. Eſt enim vnum ex præcipuis officijs Magiſtratus, facere executionem corporalibus pœnis contra deprauatores primæ, & ſecundæ Tabulæ; quando aliquis colit Idola, & Diabolicum venenum in homines infundit. Tunc Magiſtratus iuſte facit, ſi eum tollit: quia mandatum Dei eſt, vt textus ſeuere præcepit; Ne parcas ei. Debet eſſe nemeſis, & ſæua diligentia.* Qua ergo ratione adhortaris Allatium, vt contra Leges, Canones, decreta Conciliorum, & Patrum, ipſorum etiam Schiſmaticorum, & Hæreticorum præſcripta, cum Hæreticis mitius agat.

Non

Non eſt id in mea poteſtate . Quæ fieri poſſunt impera . Concludo . Mihi ſane non videtur, neſcio an & tibi, quod ſit factum lege diuina, reſcindi poſſe ab Allatio. Deuteron. 13. *Quod ſi rogauerit te frater tuus, aut filius tuus, aut filia tua, &c. latenter dicens; Eamus, & ſeruiamus Dijs gentium, non conſenties ei, & non exaudies eum, & non parcet oculus tuus ſuper eum, & non cælabis eum, annuncians annunciabis de illo: manus tua erit ſuper eum in primis, interficere eum, & manus omnis populi: poſtremo & lapidabunt eum, & morietur: quoniam quæſiuit auertere te a Domino Deo tuo*, &c. Sed hic non eſt ſermo de Hæreticis, ſed de ijs, qui ad Idolorum cultum, Chriſtianum ſeducendo conuertunt. Hoc vero idem eſt, & ad Idolorum cultum ex Chriſtiana religione cõuertere hominem, & ex recta fidei regula ad hæreticorum prauas opiniones. Marcellinus ad Imper. Valentin. Theod. & Arcad. epiſt.; *Et ad maiorem iam incaluit inſaniam impietas, tum facile ſtrage multitudinis, non hoc minus ſacrilegiũ eſt, non hæc minor impietas, quam ſi ſub perſecutore gentili Idolo ſacrificatum eſſet, quia & in hæreſi perterritum ſubſcribere, Demonijs ſacrificare. Et ſiquidem docentibus Scripturis, doctrina Dæmoniorum eſt hæreſis, ſicut & Idolatria*. Inique ergo a me, quod præceptũ eſt diuinis, atq; humanis legibus, reſcindi poſtulas.

Trinæ immerſionis in Baptiſmo mandatum. Salis vſus in Baptiſmo. Chriſmatis immediata cum Baptiſmo coniunctio. Panis azymi neceſſitas. Suffocati abſtinentia iudaizans præcepta. Grana aquæ calidæ in ſacro Calice iam conſecrato. Ieiunij præcipue quadrageſimalis non ſine reprehenſione rigidior celebratio. Hæc plane adiaphora ſunt. Trina ſiquidem immerſio in Baptiſmo licet mandata, & hodierno vſu recepta ſit, & a nonnullis Schiſmati addictis ita defenſa, vt vnica damnata ſit, ſicuti illud de vſu ſalis in eodem Baptiſmo, nihilominus vnionem non lædunt, cum non ſint ex ijs, quæ ſubſtantiam Baptiſmi deſtruant. Manentibus ſiquidem materia, forma, & intentione miniſtri, valide, quidquid de alijs ſit, Baptiſmus confertur. Et vt res planius pateat, ritus apud Latinos, & ceremoniæ ſunt, Exufflatio in frontem infantis baptizandi, ſalis modici immiſſio in os, Signum Crucis pollice in fronte, & manuum compoſitio in capite, ſtolæ ſuper infantem impoſitio, ſaliua miniſtri, & tactus aurium & narium, vnctio pectoris ex oleo Catechumenorum, Stolæ violaceæ in albam mutatio, infuſio trina aquæ ſuper caput, tandem appoſitio linteoli albi in capite. Horum pleraque apud Græcos in vſu ſunt, & perpaucula non in vtriſque conſpicies

cies, quæ, cum ad Sacramentum attineant, ſacramentalia nuncupantur. Non ea tamen ſunt, vt ſi aliquod deerit, Sacramentum irritum ſit, cum ad illius validitatem neceſſario tria ſolummodo flagitentur, quæ vocantur eſſentialia. Vis Sacramentum illibatum, ſartumtectum, atque omnibus ſuis partibus integrum? hæc tria quærito, his animum applica, reliqua ſi negligat miniſter, prætereatque ex malitia, Miniſter quidem peccat, & lethaliter, ſed Sacramento non officit, quod idem fuerit, ac ſi neglectum nihil fuiſſet: quod ſi ex negligentia tantum; nec ſcandalum ſubortum eſt, peccat, ſed leuiuſcule. Idem ſequitur ſi formam mutauerit, ſententiam in alium ſenſum non ſubtrahens, vel aliqua ipſius verba, quæ ſenſui referendo non officiunt, mutatio cum ſit accidentalis, non eſſentialis, ſiue ſubſtantialis, vt ſi pro *baptizo*, dicat, *abluo*. ſic ſi in forma omittatur, *ego*, vel in forma Euchariſtiæ, *enim*, ſi ſine ſcandalo, & contemptu fuerit, veniale tantum peccatum fore ob materiæ leuitatem dicunt Pontificij, neque deſtrui Sacramentum. Tria itaque dicta conſeruata Sacramenta ſemper conficiunt. Et quod iam cum Scholaſticis decernimus, Miniſtri intentionem ſufficere confuſam, atque implicatam, cum facere

 in-

tendit, quod Chriſtus inſtituit, vel Eccleſia facit, etiam ſi cum eiuſmodi intentione coniunctus ſit error ſpeculatiuus, & illi errori correſpondeat vitioſa intentio male conferendi Sacramentum, vel miniſtrandi Baptiſmum per Filium Patre minorem: cum enim hæc intentio conditionalis ſit, ſeu ex ſuppoſitione exiſtimationis falſæ, quod hæc ipſa ſit Chriſti inſtitutio, ideo ſuperatur ab alia confuſa, & generali, quæ abſoluta eſt, faciendi quod Chriſtus inſtituit. Colligitur ex Concilio Arelatenſi primo can. 8. *Si ad Eccleſiam aliqui de hæreſi Ariana venerint, interrogent eos noſtræ fidei Sacerdotes Symbolum, & ſi prauiderint in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto eos baptizatos, manus tantum eis imponentur, vt recipiant Spiritum ſanctum.* Et Auguſtinus libro 4. contra Donatiſtas capite 25. *Satis oſtendimus ad Baptiſmum, qui verbis Euangelicis conſecratur, non pertinere cuiuſque, vel dantis, vel recipientis errorem, ſiue de Patre, ſiue de Filio, ſiue de Spiritu ſancto aliter ſentiat, quam cæleſtis doctrina inſinuet.* Vides? Baptizati àb Arianis, veram verborum formam retinentibus ad Eccleſiam Catholicam reuerſi non fuerunt denuo baptizati. Requiritur tamen in hoc caſu, vt Miniſter actuali contraria opinione non excludat veritatem Sacramenti, nempe ſi

Mi-

Miniſter nolet baptiſmum conferri, niſi Pater ſit maior Filio, et ſi Græcus nolit Euchariſtiam conficere, niſi panis ſit fermentatus, qui ſit de neceſſitate Sacramenti tali caſu ob defectum intentionis Sacramentum irritum eſt, multoq; magis ſi error contra veritatem Sacramenti exprimatur in forma; tum enim dicitur eſſe & eſt eſſentialis formæ mutatio. Id habeo ex Athan. Orat. 3. contra Arianos, & Greg. lib. 9. epiſt. 61. ad Quirinum. ceremoniæ itaq; & ritus in adminiſtratione non variant eſſentiam; ideoq; neq; Eccleſias illos alio atque alio modo vſurpantes ſeparant, & diuerſas efficiunt. Hæc Pontificij dicunt, hæc Græci prædicant. Male ergo diſſidia hariolamur inter Græcos, & Pontificios in Baptiſmo ex eo quod Eccleſia Græca trina immerſione vtatur, Latina infuſione. Sed id obijciunt Latinis Ieremias Patriarcha Conſtantinopolitanus, & præterea vſum ſalis Michaël Cerularius. Obijciunt. Quid tum? Nos non diſputamus de re, an bene, vel male peragatur, ſed tantum de diſſidio: ſi libera hæc ſunt, & ex vtriuſque arbitrio pendent, ergo ſiue baptiſmus conferatur per infuſionem aquæ, ſiue per immerſionem hominis, eamque ſiue trinam, ſiue vnicam, ſiue cum ſale, ſiue ſine ſale, ſiue hoc modo, ſiue alio, cum ad Sacramenti ſub-

ſtan-

ſtantiam quæuis corporis ablutio per aquam facta ſufficiat, valide baptiſmus confertur, & conſequenter male aſſignatur diſſidium.

Adde his præterea. Ritus in Baptiſmo ſeruandos ſæpeſæpius vrgente neceſſitate, nempe cum mors fœtui imminet, vel periculum vrget, vel priuatim confertur, vel alia etiam cauſa omiſſos, cõſtat ex praxi Eccleſiæ poſtmodum in Eccleſia ſupplendos eſſe, licet ex Pontificijs non nemo tenuerit, ſacrilegium fore, & maximam Sacramenti iniuriam, ſi Parochus puero priuatim baptizato poſtea exorciſmos ad Dæmonem profligandum adhibeat. De ommittendis hiſce ritibus vſus, maxime peſtilentia craſſante obſeruatur, cum infantes ex matribus peſte infectis editi, magno in diſcrimine ſint. Ceſſante poſtmodum peſtilentia in Eccleſia ſupplentur. Sic etiam ab Hæreticis abſque talium ceremoniarum ſolemnitate baptizatis, ſi in rectam fidem venerint, non ſunt in Eccleſia ſupplendi, ne populus exiſtimet Hæreticorum baptiſma, tanquam minus validum improbari. Quod aliter fit, ſi ſcandalum non obſtat. Tum ſic; Baptiſmus abſque ceremonijs collatus vere Baptiſmus eſt, & ceremoniæ non ideo ſupplentur, vt Baptiſmum irritum, validum efficiant, cum validus ſit per ſe. Ergo illæ ceremoniæ ad Baptiſ-

ptiſmum, vt iam diximus, ex arbitrio hominum pendent, nec inter illas Eccleſias alio, atque alio modo illas vſurpantes diſſidium pariunt. Et quod addis ex ſententia Syropuli, Latinos ἀβαπτίστους eſſe, perridiculum plane eſt. Neque enim id contendit Syropulus, ſed ex diſputatione Proto-Syncelli cum Petro Calabro recitat: Syropulus enim, vt in calculo ferendo inconſtantiam redargueret Proto-ſyncelli, & facto aliquo ridiculo dictum illius, & aſſenſum imminueret, illud confinxiſſe exiſtimatur. Fruſtra ſiquidem de Latinorum Baptiſmo, nec de quo Græcis nullum vnquam dubium fuit, dubitatum fuiſſet. ſic quæſtio illa exorta, & reſoluta eſt, quaſi per iocum.

Chriſmatis immediata cum Baptiſmo coniunctio. Hoc verum eſt. Hinc ſcripſerat Allatius, *nullum eſſe, qui Sacramento Baptiſmi accepto, domum abſque Sacramento Confirmationis redire*. Sed hanc adminiſtrationem falſam, & Hæreticam vocat Arcudius. Quid dixerit Arcudius non examino. Hoc ſcio in Eccleſia tum Orientali, cum Occidentali, olim in more poſitum fuiſſe, vt infantibus ſtatim poſt Baptiſmum, Chriſma conferretur. Nunc vero in Eccleſia Romana vſu receptum eſt, vt infantes, antequam ad rationis vſum perueniant, quod

fere

ſere ſeptimo ætatis anno contingit, non confirmentur. Cum enim in prima Eccleſia extra mortis periculum, tum paruulis dum adultis Paſchate, & Pentecoſte, cum etiam adeſſent Epiſcopi, confirmationem conferri ſolitum eſſet, aucta poſtmodum Eccleſia, cum Baptiſmus omnibus anni temporibus miniſtrari cœpit, factum eſt, vt ſtatim poſt Baptiſmum commodiore tempore infantes confirmarentur. Materiam huius Confirmationis, tum in Græca, tum Latina Eccleſia benedicit Epiſcopus. Eſto; ſed in Græca inungit Presbyter: id in Latina prohibetur Presbytero, vindicatur Epiſcopo. Cum Miniſter habet facultatem, collatum ab ipſo Sacramentum validum eſt. Et Pontifices aliquibus Eccleſijs hanc facultatem conceſſiſſe, diſco ex Decreto Eugenij IV. in Concilio Florentino. *Legitur aliquando per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ex rationabili, & vrgente admodum cauſa, ſimplicem Sacerdotem Chriſmate per Epiſcopum confecto adminiſtraſſe Confirmationis Sacramentum.* Vide locum Gregorij Magni. Hæc eſt doctrina Theologorum Græcorum & Latinorum, quæ cum eadem ſit, conſenſum vnanimem in collatione Chriſmatis, non diſſenſum elicimus. Sed hic mirari liceat Lutherum, Melanchthonem, Calui-

num

num, Magdeburgenſes, & reliquos, qui ex Eccleſiæ Orientalis, atque Occidentalis Sacramétorum numero Chriſmatis Sacramentum eliminant, quod factum ſit ex manuum impoſitione, quod ſit prorſus otioſa Ceremonia, quod virtus eius conficta, quod conferat ad gratiæ augmentum in Baptiſmo collatæ ad innocentiam, quod non Verbum Dei Spiritus ſancti præſentiam promittit, quod non in aliarum, quam in Occidentalium legatur; & tamen de ea vti Sacramenta reliqua gratiam conferente legitur in Clemente Alexandrino, Origene, Euſebio Cæſarienſe, Synodo Laodicena, Cyrillo Hieroſolymitano, Gregorio Nazianzeno, Epiphanio, Ioanne Chryſoſtomo, Cyrillo Alexandrino, Iſidoro Peluſiota, Theodoreto, & ex recentioribus, Theophylacto, Oecumenio, Balſamone, Niceta Choniata, Simeone Theſſalonicenſe, Ieremia Patriarcha Conſtantinopolitano, & alijs, quorum verba, cum publici iuris ſint, petat ſibi quiſque, ſi placet. *Sed in hoc etiam eſt diſcrimen.* imo conſenſus. Cum enim eſſentiam Sacramenti non lædat, parum refert, an ſtatim poſt Baptiſmum, vel poſt ſex annos, aut plures conferatur. Nanque dicitur etiam num in Hiſpania infantes duorum, vel trium annorum pueros confirmari. Sic ante ſepten-

ptennium in mortis periculo conſtituti pueri atque infantuli rectiſſime confirmantur, cum confirmationis ſunt capaces, & digni.

Panis enzymi neceſſitas. Non attendit Allatius, quid hic vel ille contra Græcæ Eccleſiæ aſſerta verà pronunciet, & potiſſimum ſi ex eorum genere ſint, qui eiurata Græcorum religione, nouis ſeſe opinionibus manciparunt, quorum præcipuorum catalogum, ſcriptis etiam indicatis, loco peropportuno intexuit. Hoc apud Græcos certum eſt, in Azymo, & in Enzymo verum corpus Chriſti effici: idem tradunt Latini. Et hæc concordia non eſt, etiam ſi nonnulli in ea Ecclesia negant, quos vti Schiſmaticos, & Hæreticos reijcimus? *Sed Allatius vocat hoc ſeptimum in Triodio errorem.* Et nunc iterum repeto. & qui poſſum reſpondere huic dicto, cum plane hæreſis ſit? *Sed auctoritatem libri cum aliter reſpondere idonee nequit, eleuare ſtudet.* Et auctoritatem libri eleuare, in quo ſimilis error continetur, reſpondere quæſtioni non eſt? Quæſtio eſt inter Græcos ſchiſmaticos, & Latinos Pontificios, in Azymo ne an in Enzymo Chriſtus confecerit. In hac quæſtione Græci Schiſmatici argumentantur; ſi Criſtus confecit in Enzymo, ergo Enzymus de neceſſitate Sacramenti eſt, inde ſequi Azymum non eſſe ma-

materiam accommodam, tanquam contra inſtitutum Chriſti introductam ad conſecrandum. Pontificius licet prætendat, nec præter rem, Chriſtum in Azymo confeciſſe, moderatiorem ſe gerit, & pronunciat, cum vterque panis Enzymus & Azymus panis ſit, vtrumque, ſiue acceptum a Chriſto, ſiue non acceptum æquebene conſecrandum venire. Expunxi, ſignauiq; errorem recentis Schiſmatici Xanthopuli, qui Synaxaria illa concinnauit, & inſperſis erroribus, & hæreſibus proprijs commaculauit. Illa Synaxaria, cum laterent in tenebris, tandem his poſtremis temporibus e latebris eruta, nebulone quopiam, ſiue Xanthopulus ita, vt ſunt, ea compoſuerit, ſiue ab hoc impoſtore erroribus illis conſpurcata, procurante, in lucem prodierunt, in vſum Græcæ Eccleſiæ. Quod probaui firmiter, eo potiſſimum, quod in Synaxario poſt diem Pentecoſtes ſermonem habens de Spiritu ſancto dicit, illum procedere ex Patre *ſolo*; in alia poſtmodum eiuſdem Synaxarij editione omiſſa eſt vocula, *ſolo*. Quæ hæc infantia eſt, ſi erat in Archetypo, quare in vna editione omiſſum eſt, ſi non erat, quare additum? Hinc arguebam, Synaxarijs illis ita peruerſis nullam fidem habendam eſſe. notauique errores in illis contentos. Sic eleuaui aucto-

rita-

ritatem errorum adiunctorum, non Triodij, cuius habentur pluribus in locis, & vrbibus antiquiſſima exemplaria, in quibus ſimiles errores nunquam conſpexeris. Adde præterea dictorum Synaxariorum ob ſimiles, errores peſſimam eorum famam apud Græcos eſſe, vt in nullis Eccleſijs, ſaltem paucis eorum lectio admittatur. Quæ adnectis ex Verino, non ſunt tanti, vt reſponſionem mereantur. Habebit argutulus ille Grammatiſta ab illis, quorum res agitur, ſuas notas. cum illa non pertineant ad Allatij conſenſum. *De ſuffocati abſtinentia iudaizante*, nihil eſt quod dicam. *Sed eam obiecisti tuis Græcis*. Græcis nempe ſtultiſſimis, qui ſimilibus delirijs in vniuerſam Eccleſiam excitant tragædias; & inanibus tumultibus concutiunt omnia. Adde, ſimilem ſuffocatorum abſtinentium non fuiſſe apud omnes Græcos in vſu, vt refert Petrus Patriarcha Antiochenus Epiſtola ad Michaëlem Cerularium.

Grana aquæ calidæ in ſacro Calice iam conſecrato. Allatius notans in Eccleſia Græca bis aquam Calici immiſceri, frigidam ante conſecrationem, calidam poſt conſecrationem. Praxim in Eccleſia Græca de aqua feruida immiſcenda ſacris Myſterijs vere accurateque adnotauit Allatius, Opponens tamen alia

omnia

omnia, non diſſidium tentat. Quid enim refert, ſi ea in ſacris vtuntur Græci, Latini non item? Quod articulum fidei lædit? Qua ratione iugulantur Pontificij ſub fulmine anathematis, vrgentes mixtionem aquæ? Annon hoc idem faciunt Græci, qui ſub anathematis fulmine iugulant Armenos, aliosque, qui in ſacris celebrandis myſterijs vino aquam non miſcent? Adeatur Canon ſexageſimus ſecundus Trullanus, & in eum Commentaria Zonaræ, & Balſamonis, quibus addi poteſt Alexius Ariſtenus. Nec dum capio, quid hoc ad diſſidium faciat. Quæ adduntur de ſignis, & figuris ex Chemnitio prorſus ſunt ἀπροσδιόνυσα.

Ieiunij præcipue quadrageſimalis non ſine Latinorum reprehenſione rigidior celebratio. Rigidiora eſſe apud Græcos ieiunia, & maiora, non nego. Quid tum? Etiam antiquis temporibus, cum Eccleſiæ non ſcindebantur, ieiuniorum modus non erat vnus, ſed diuerſus pro religione Eccleſiarum. Videndus eſt Irenæus, Socrates, alij, quorum teſtimonia alias ad diuerſas ieiuniorum conſuetudines adduximus. Videri etiam poteſt Philoſtorgius de rigida apud antiquos ieiuniorum obſeruatione. Addo nunc Gregorium Proto-ſyncellum aduerſus Marcum Epheſium. Οὐκ οἶδεν ὅλως ὡς ἔοικεν, ὁ τίμιος

ὁρᾶτε, ὅτι καὶ ἐν ταύτῃ τῇ μεγαλοπόλει διάφορα ἔθη εἰσὶ, νηστεῖαί τε, καὶ ἐκκλησιαστικαὶ τάξεις παρηλλαγμέναι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς δεκάτης τετάρτης τοῦ νοεμβρίου ἄρχονται νηστεύειν τὸ τεσσαρακονθήμερον, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἕκτης τοῦ δεκεμβρίου, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς, καὶ ἕτεροι δὲ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ μαΐου διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Χριστοῦ ἀναλήψεως, καὶ ἄλλοι ἄλλας νηστείας. καὶ οἱ μὲν τὰ σάββατα καὶ τὰς κυριακὰς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς ἰχθύας ἐσθίουσιν, ἕτεροι δὲ, καὶ ἄλλας ἡμέρας, ἄλλοι δὲ τούτων ἀπέχονται. τί οὖν; ἀσυμφώνους, καὶ περὶ τὴν πίστιν ἐροῦμεν; ὁμοίως, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς τάξεσιν διαφορὰν ἔστιν εὑρεῖν. καὶ γὰρ ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία ἐν ταῖς ψαλμῳδίαις ἄλλην τάξιν ἔχει, καὶ ἄλλην αἱ μεγάλαι μοναὶ, καὶ ἄλλην τὰ ἡσυχαστήρια, καὶ ἄλλην αἱ κοσμικαὶ Ἐκκλησίαι. καὶ οἱ Ταβεννησιῶται δὲ ἐν τῇ αὐτῇ, καὶ μιᾷ μονῇ διαφόρους νηστείας, διαφόρους ψαλμῳδίας ἐπετέλουν. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν διὰ δύο ἡμερῶν ἐνήστευον, οἱ δὲ δι' ἑβδομάδος. καὶ οἱ μὲν ἀφ' ἑσπέρας, οἱ δὲ ἀπὸ μέσης νυκτὸς τὴν ὑμνῳδίαν ἐπετέλουν. ὁμοίως καὶ ἐν τῇ τῶν ἀκοιμήτων μονῇ. Καὶ ὁ ἅγιος δὲ Συμεὼν ὁ στυλίτης τεσσαράκοντα ἡμερῶν νηστείαν ἐπετέλεσε, μηδοπωσοῦν γευσάμενος. Ὁμοίως καὶ Δανιὴλ ὁ ὅσιος. ἀλλ' οὐδεὶς ταῦτα ἐνεκάλεσέ ποτε μέχρι καὶ τήμερον. τοῦ Κανόνος δὲ λέγοντος τὰς παρασκευὰς πάσας νηστεύειν, ἡμεῖς καταλύομεν ὅσας δῆτα καταλύομεν. Λατῖνοι δὲ πάσας νηστεύουσιν, εἰ μὴ τῶν Χριστουγέννων ἡμέρα τύχῃ. Καὶ πάλιν τοῦ Κανόνος λέγοντος, τὰ σάβ-

βατα

βατα μὴ νηστεύειν, Σωκράτης δὲ περὶ τῆς τρίτης Συνόδου ὧν φησὶν ἐν τοῖς ἑσπερίοις τὰ σάββατα νηστεύουσιν. ἀλλ' οἱ τῶν τότε ὄντες τοῦτο οὐκ ἐνεκάλεσαν. ᾔδεσαν γὰρ ὅτι τὸ διάφορον τῶν νηστειῶν, καὶ τῶν ἐθῶν διαφορὰν πίστεως οὐκ εἰσάγει. θαυμάζαι δ' αὖτις τοῦτον, πῶς καὶ τὸ διάφορον τῆς γλώττης, καὶ τὸ τῶν ἐνδυμάτων οὐκ ἐνεκάλεσεν, ἢ πῶς ἐκεῖνοι τὸ γόνυ κλίνοντες προσκυνοῦσι, καὶ προσδέχονται κατὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν, ἡμεῖς δὲ οὐχ οὕτως. *Neſcit ergo, vt plane videtur, eximius hic vir, varios in hac etiam vrbe magna Conſtantinopoli ſeruari mores, ieiuniorumque, ac rituum Eccleſiaſticorum eſſe diuerſitates. Nanque ante Chriſti natalem ſunt, qui ordiuntur ieiunium ex die decimo quinto Nouembris, alij ex die ſexto Decembris, alij ex viceſimo. Ad honorem quoque Aſcenſionis Chriſti quidam ieiunare incipiunt ex Kalendis Maij; & alia ab alijs ieiunia obſeruantur. Nam & ipſo ſanctæ, ac magnæ Quadrageſimæ tempore diebus Sabbati, ac Dominicæ multi veſcuntur piſcibus, alijs quoque alij diebus. ſunt etiam, qui ijs omnino ſe abſtinent. Quid ergo? Dicemus ne illos fide etiam inter ſe diſſentire? In ritibus quoque Eccleſiaſticis conſuetudo eſt varia. Nam Conſtantinopolitana maior Eccleſia in celebrandis officijs alio more vtitur, alio vero maiora monaſteria, alio minora ad quietem accommodata, denique alia Sacerdotum ſecularium Eccleſiæ. Quin Tabenne-*

ne-

neſiotæ in vno eodemque Cœnobio varios ieiunandi, pſallendique modos habebant, alijs per biduum ieiunantibus, alijs per hebdomadam: & his quidem ad veſperam, illis vero de media nocte ſacros hymnos canentibus: quod fiebat etiam in Monaſterio Acœmetorum. Sanctus Simeon Stylita quadraginta diebus ieiunium nihil omnino deguſtans compleuit: idem beatus quoq; Daniel præſtitit, hæc tamen nemo ad hunc diem in crimen vocauit. Iubet Canon, omnibus ſextis ferijs eſſe ieiunandum: nos quibuſdam non ieiunamus: Latini vero nunquam eius diei ſoluunt ieiunium, niſi Natalis Domini dies contingat. Rurſus præcipiente Canone, non eſſe ieiunandum Sabbato, Socrates, qui fuit ante Synodum tertiam; in occiduis, inquit, partibus ieiunant diebus Sabbati: nec tamen qui illis fuere temporibus crimini hoc dederunt: quod ſcirent varios ieiuniorum & rituum mores non inferre differentiam fidei. Mirum porro fuerit, cur iſte vir, & linguæ diuerſitatem, & varium indumentorum genus vitio non verterit, aut quod illi flectant genua, cum adorant, & orant, ſeruantes morem antiquitatis, nos minime. Scite reſponſum ad tua. Dic tu aptius, accommodatius, cohærentius. Ne turberis animo: tum enim ad ſuum munus fungendum non bene affectus, aduerſus rigidiora ieiunia, & mitiora non ſine reprehenſione

La-

Latinorũ inſonabit. Sed Proto-ſyncellus iſte Pontificius eſt. ſcripſit pro Romano contra Epheſium. Quaſi Pontificij, quia Pontificij nihil dicant ad rem, omniaque eorum, vel ſola iſta exceptione Pontificiorum reijcienda, & fides eorum abigenda ſit. Vbi res ipſa loquitur, & Hiſtorici eam claſſico buccinant, moroſe Pontificiorum errata repudiantur. Allega tu contraria, ſi potes, & palmarium habe. Licet prima Synodus Siſinnium Nauatianum, vti non bene ſentientem in nonnullis improbauerat, eius tamen auxilio ad compeſcendos Arianos vtebatur. Origenes ob errores ſuos in antiqua Eccleſia improbatus eſt, veruntamen libri eius contra Celſum, & in ſacras Scripturas Commentaria probabantur. Põtificijs a Reformatis nihil conceditur. Sed Reformati ſiue aiant, ſiue negent, parum curant Pontificij, qui veritatem quærunt, & comprehenſam mordicus tenent, neque lamijs hæreticorum, neque ſepulchrorum ſpectris territantur. Sed quid ieiunia ad diſſidium? Etiamnum in Eccleſia Romana varia apud pios religioſoſque viros ieiunia mitiora rigidioraque paſſim obſeruantur, non ideo tamen Eccleſia illa diuiſa a ſemetipſa reputatur, nec pars ieiunans non ieiunantes a ſe excludit. Redige in memoriam

illa Pauli ad Romanos; *Is qui manducat non manducantem non ſpernat; & qui non manducat, manducantem non iudicet: Deus enim illum aſſumpſit.* Et, *qui manducat, Domino manducat: gratias enim agit Deo: & qui non manducat, Domino non manducat, & gratias agit Deo.* Mirum te vini pocula, & offarum condimenta ad probandum diſſidium in medium non attuliſſe.

Ad dogmata refero animarum παννυχισμὸν, *ſeu peruigilationem.* Concludatur, ergo ex dictis, omnia ad vſque a principio dicta pro diſſidio, cum dogma non attingerent, nullius momenti, & fruſtra, inuitiſque Muſis confarcinata ſunt. quæ erat melius ſilentio texiſſe, vt laborem legentibus dimiuneret. Veruntamen ritus, conſuetudines, ceremonias, contra atque prætendit Opponens, diſſidium non parere, Græci ipſi æque atque Pontificij cognoſcunt, & tenent. Legendus eſt inter alios Photius, Demetrius Chomatenus, Theophylactus, & alij, quos alibi laudauimus. Sed quando iam ad dogmata peruenimus videamus, an ſolidius, feliciuſque curſum abſoluerit. *Peruigilationem in catalogo hæreticorum accenſet Bellarminus.* Et iure merito. Quis enim inter Catholicos eam tenuit? *Multi Ioannem Papam XXII. huius erroris inſimulant.* Sed in-

inſimulant. Contrarium ſiquidem tenuiſſe, luce meridiana clarius eſt. Quid de ea Marcus Epheſius, & alij Græci Schiſmatici aſſeruerint, alibi a nobis dictum eſt. *Illam aſſignauit Græcis ſuis Caleca*. Aſſignauerit. Legenda erant, quæ in contrarium attulit Allatius ex Patribus, nec non etiam Schiſmaticis Eccleſiæ Græcæ antiquioribus, & recentioribus in Tractatu de Purgatorio, & ex alijs eiuſdem Eccleſiæ Doctoribus in Hottingero. quod vt probe intelligas, nomina hic apponam. Anaſtaſius Patriarcha Antiochenus Anagoge in Exameron Oratione 1. Andreas Cretenſis Orat. in S. Nicolaum Myrhorum Lyciæ Epiſcopum. Andreas Hymnodus Canone in S. Nicolaum. Angelus Hymnodus Can. in S. Paraſceuem. Anonymus Carmine in Mariam Romani Imperatoris coniugem. Arſenius Archiepiſcopus Corcyrenſis in laudatione S. Barbaræ. Auctor vitæ Coſmæ Melodi. Auctor vitæ Gregorij Decapolitæ. Auctor Commentarij de tranſlatione reliquiarum S. Ioannis Chryſoſtomi. Auctor vitæ Sancti Maximi Homologetæ. Auctor vitæ S. Pachomij. Auctor laudationis S. Paulij Latrenſis. Auctor laudationis S. Procopi Martyris. Auctor vitæ S. Theodori Studitæ. Baſilius Imperator vniuerſæ Ruſſiæ,

de Tranſlatione reliquiarum ſuæ matris. Codex Vaticanus Num. 274. Conſtantinus Acropolita in laudatione ſanctæ Theodoræ Martyris, in laudatione S. Ioannis Damaſceni. Cyrillus Scythopolitanus in vita Ioannis Epiſcopi, & Heſychaſtæ Lauræ S. Sabæ. Daniel Monachus in vita Ioannis Climaci. Demetrius Chryſolora Orat. de S. Demetrio. Euchologium Græcorum in Officio Monachorum mortuorum, In Officio Sacerdotum mortuorum. Euſtratius Presbyter, Tractatu de animabus ſeparatis. Gabriel Hymnodus Can. in S. Nicolaum. Gabriel Seuerus Philadelphienſis, Tractatu de Particulis, Tractatu de Differentijs Græcorum & Latinorum. Gennadius Patriarcha Conſtantinopolitanus pro Concilio Florentino. Georgius Grammaticus Orat. in SS. Barbaram, & Iulianam Martyres. Georgius Patriarcha Conſtantinopolitanus Orat. in ſanctum Georgium Martyrem, Orat. in S. Dionyſium Areopagitam, Orat. in S. Marinam Martyrem, Orat. in S. Euthymium Madytorum Epiſcopum, In vita S. Lazari Galeſij. Georgius Scholarius Monachus Can. in Palamam. Gregorius Abbas in Oxia Inſula, Epiſtola ad Alexium Porphyrogennetam. Gregorius Diaconus, & Referendarius, in laudatione S. Demetrij Martyris.

Gre-

Gregorius Hieromonachus Proto-ſyncellus Chij, in expoſitione Symboli. Gregorius Nazianzenus Orat. funebri in D. Baſilium, in Patrem ſuum, in Heronem, in S. Athanaſium, in Cæſarium Fratrem. Gregorius Nyſſenus Commentar. in Beatitudines, Conſolatoria in Funere Pulcheriæ, Orat. Funebri de Placilla, Orat. Funebri in S. Meletium, In vita S. Ephræm Syri. Gregorius Proto-ſyncellus, qui poſtea creatus eſt Patriarcha Conſtantinopolitanus, Reſponſione ad Epiſtolam Marci Epheſij. Horologium Tropario in S. Martyrem Nicetam, In S. Gregorium Nyſſenum, In SS. Quadraginta duos Martyres Ammorij, In ſanctum Eudocimum. Ignatius Diaconus, & Sceuophylax in vita S. Nicephori Patriarchæ Conſtantinopolitani. Ignatius Hymnodus Canone in S. Ioannem Climacum. Ioannes Citri Epiſcopus Reſponſionibus ad Conſtantinum Cabaſilam. Ioannes Chryſoſtomus, Epiſt. ad Viduam Iuniorem, In Pſalmum 113. Ioannes Damaſcenus Orat. de S. Barbara Virgine, & Martyre. Ioannes Diaconus & Rhetor magnæ Eccleſiæ in vita S. Ioſephi Hymnographi. Ioannes Hagioëlita in laudatione S. Macarij Ægyptij. Ioannes Hieroſolymitanus Patriarcha in vita S. Ioannis Damaſceni. Ioannes Mau-

Mauropus Euchaitorum Epiſcopus, in vita S. Euſebiæ apud Euchaita, In vita S. Theodori Iunioris in Chiliocomo, Iambico in Michaëlem Diaconum. In S. Nicolaum Canone 6.7. & 8. Canonibus in S. Baſilium, Canonibus in S. Gregorium Nazianzenum. Ioannes Pluſiadenus, Dialogo pro Concilio Florentino. Ioſephus Melodus, Canone in Cæleſtes Poteſtates, in Horologio: Ioſephus Philagrius, Tractatu contra Latinos. Leo Centuripinus Orat. in S. Iacobum Apoſtolum Zebedæi Filium. Leo Imperator in laudatione S. Ioannis Chryſoſtomi, In S. Nicolaum, In S. Tryphonem, In S. Demetrium, In eundem Demetrium alia, In omnes Sanctos, Carmine de S. Clemente Ancyrano. Leo Siculus Grammaticus, laudatione in S. Nectarium Patriarcham. Leontius Epiſcopus Neapoleos Cypri, in vita Simeonis Abbatis, qui propter Chriſtum Salus cognominatus eſt. Macarius Ægyptius Orat. non dum edita. Manuel Rhetor magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, aduerſus Latinos ad Franciſcum, Maximus Planudes, Orat. in S. Diomedem Martyrem. Metrophanes Nauplius, Canone in nouum Aſcetam Geraſimum. Michaël Archimandrita in vita S. Nicolai Myrhorum Epiſcopi. Michaël Glycas, Epiſtola ad

Eſai-

Eſaiam Monachum. Michaël Choniata, Orat. funebri in Nicetam fratrem. Michaël Monachus in vita S. Theodori Studitæ. Michaël Phile Can. in S. Nicolaum. Michaël Pſellus Troparijs, & Canone in Simeonem Metaphraſtem, Laudatione in eundem Metaphraſtem, Orat. Funebri in Irenem Cæſariſſam, Conſolatoria ad Vvrtzem Veſtarcham, In vita S. Auxentij. Michaël Syncellus, in S. Ignatium Patriarcham Conſtantinopolitanum. Nectarius Abbas Caſulenſis Carmine in Abbates Caſulenſes. Nicephorus Gregoras in vita ſanctæ Theophanonis Imperatricis. Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus, Orat. 3. contra Iconomachos. Nicetas Choniata Theſauri Orthodoxi lib. 2. cap. 78. Nicetas Rhetor, in Encomio SS. Ceryci, & Iulittæ, In Encomio Ioannis Euangeliſtæ, In Encomio S. Panteleemonis Martyris. In Encomio S. Iacobi Zebedæi Filij. Nicetas Stethatus Canone in S. Nicolaum. Nico in Narrationibus Aſceticis. Nicolaus Cabaſila, Orat. de S. Demetrio, Orat. de S. Theodora Theſſalonicenſe, In Expoſitione Miſſæ. Nicolaus Graſſus Carm. in Arſenium Metropolitam Corcyrenſem. Nilus Metropolita Rhodi, Orat. de S. Matrona Chia. Pachomius in vita ſua. Paphnutius

vita S. Onuphrij. Petrus Argiuorum Epiſcopus Laudatione in SS. Anargyros Coſmam, & Damianum. Philippus Hymnodus Canone in S. Ioſaphatum. Philotheus Patriarcha Conſtantinopolitanus in Officio Palamæ, Canone in S. Ioannem Damaſcenum, Orat. in S. Anyſiam Theſſalonicenſem, Laudatione in S. Demetrium Martyrem. Orat. in tres Hierarchas Baſilium, Gregorium, & Ioannem Chryſoſtomum, Orat. in Demetrium Martyrem. Orat. in omnes Sanctos. Photius Patriarcha Conſtantinopolitanus, Oratione prima de Proceſſione Spiritus ſancti, In Bibliotheca in excerptis Chryſoſtomianis. Photius Sceuophylax, & Logotheta in Encomio ſancti Lucilliani. Procopius Diaconus, & Sceuophylax magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, in Laudatione S. Marci Euangeliſtæ, In Laudatione ſancti Ioannis Apoſtoli. Simeon Theſſalonicenſis, Dialogo contra Hæreſes. Simeon Metaphraſtes in vitis ſancti Charitonis, ſancti Cyriaci Anachoretæ, S. Nicolai Myrhorum Epiſcopi, S. Ioannis Chryſoſtomi, S. Matthæi Apoſtoli, & Euangeliſtæ, ſancti Sampſonis Xenodochi, S. Callinici, ſancti Marcelli Monaſterij Acœmetarum, S. Indi, S. Eugeniæ. Theodorus Cœtonita, Canone in Ioannem Eu.

cha-

charitorum Epiſcopum. Theodorus Cyzici Epiſcopus in Laudatione S. Blaſij Martyris. Theodorus Patriarcha Hieroſolymitanus in Synodico. Legitur Act. 3. Synodi Septimæ. Theodorus Studita Orat. de laudibus S. Arſenij. Theodoſia Canonum concinnatrix, Canone in S. Ioannicium. Theophanes Nicænus Orat. 6. contra Iudæos, de Elia Propheta, Moyſe, Abraam, & alijs, Orat. 8. contra eoſdem Iudæos. Triodion, die Veneris Hebdomadis, cui a Caſeo nomen eſt. & ſimilia ex Euchologio.

Hæc ſufficere poſſent etiam obſtinatæ voluntatis hominibus, quæ iam exierunt, atq; in vulgus emanarunt: attamen alio tempore in tui gratiam, vt obfirmitas animi magis, ac magis deponatur ex eiuſdem Eccleſiæ non infimis Doctoribus addemus. Athanaſium Alexandrinum in vita, & rebus geſtis S. Syncleticæ. Ioſephum Monachum, & minimum, in laudatione ſancti Bartholomæi Apoſtoli. Ammonium Monachum, de SS. Monachis Sinaitis. Sabam Monachum, in vita ſancti Ioannicij. Theodorum Studitam Oratione Catechetica in Dominicam Paſchæ. Conſtantinum Diaconum, & Chartophylacem, Laudatione in omnes Sanctos. Ignatium Diaconum, & Sceuophylacem magnæ Eccleſiæ Conſtan-

ſtantinopolitanæ, in vita ſancti Nicephori Patriarchæ CP. de matre eiuſdem Eudocia. Hiſtoriam Politicam Græcam apud Cruſium, de Gennadio Patriarcha. Manuelem Calecam, Oratione de ſancto Stephano Protomartyre. Philotheũ Patriarcham CP. cognomẽto Coccinum, Oratione de ſancto Demetrio Martyre. Alexandrum Monachum, Oratione in ſanctum Barnabam Apoſtolum. Nicephorum Gregoram, Hiſtoriæ lib. 18., & lib. 29. in vita ſancti Michaëlis Syncelli, & in Martyrio ſancti Quadrati. Ioannem Argyropulum, Oratione Conſolatoria ad Conſtantinum Imperatorem, in morte fratris eius Ioannis Palæologi Imperatoris. Theodulum Magiſtrum Theſſalonicenſem Oratione in S. Ioannem Baptiſtam. Manuelem Palæologum Imperatorem, Laudatione in Gabrielem Epiſcopum Theſſalonicenſem, Laudatione in ſanctam Euphemiam Martyrem, Laudatione in ſanctos Patres noſtros, & Vniuerſales Doctores, qui in ſeptem ſanctis, & vniuerſalibus Synodis interfuerunt, Laudatione in Dauidem Theſſalonicenſem Epiſcopum, Oratione Conſolatoria in mortem fratris Ioannis. Michaëlem Apoſtolium, in Epicedio Galateni, In Epitaphio Manuelis Calotaræ, & Epiſtola ad Petrum Calergem.

Ni-

Nicephorum Calliſtum Xăthopulum Synaxario, quod legitur Dominica Reſurrectionis, & Hiſtoria Eccleſiaſtica libro 1. capite 31. Matthæum Camariotam, Oratione in tres Hierarchas Baſilium Cæſarienſem, Gregorium Nazianzenum, & Ioannem Chryſoſtomum. His ſuperaddam Melodos Ioſephum Canone in ſanctum Abercium, Iſidorum in ſanctum Demetrium, Bartholomæum in Theodorum Martyrem, Baſilium in ſanctum Nicolaum, Germanum in ſanctam Mariam Ægyptiacam, Ioannem in Romanum Melodum, Athanaſium in ſanctos Martyres Theodoros, in ſanctum Ioannicium Iuniorem.

Nihilominus nunc quoque, cum ſimilis argumenti prodigus campus, ex effertiſſima ſimilium opimitate plene, & cumulate exultaret, duorum in ea gente pannychiſmum hunc aſſerentium principum, & quorum auctoritatem non configet, neque proteret Opponens, Marci Epheſij, cuius alibi de eodem pro Pontificijs ſententiam adduximus, diuerſam tamen ab his, & Nicetæ Stethati teſtimonijs euincam, pannychiſmum hunc nullum eſſe in Orientali Eccleſia, ſed ſomnium, atque intemperiem Schiſmaticorum, non ſibi vſquequaque con-

ſtan-

ſtantium. Marcus Epheſius Epiſtola ad Ioannem Palæologum Imperatorem, quæ incipit; δῶρόν τοι τοῦτο μικρὸν, ſcribit; τὰ ἄνθη τὸ τερπνὸν ἔχουσι, θᾶττον ἢ λόγου παρίουσι, καὶ φθίνουσιν, ἵνα τὸ ἐν τούτοις ἄστατον, καὶ ὠκύμορον ἐννοήσαντες, τὴν ἀληθῆ καὶ μόνιμον ἡδονὴν ζητῶμεν, τὴν μακαρίαν, τὴν διηνεκῆ, τὴν ἀνώλεθρον, ἣν ἐνταῦθα μὲν ἤδη ψυχὴ θείοις λόγοις τρεφομένη, καὶ θεωρήμασι, καὶ κατατρυφῶσα τοῦ κυρίου διὰ παντὸς, τῇ τε τῶν μελλόντων ἐλπίδι χαίρουσα. Μετὰ δὲ τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐπιτυχοῦσα τῶν ποθουμένων εἰς αἰῶνας ἀγάλλεται. φωνὴ γάρ φησιν ἀγαλλιάσεως, καὶ σωτηρίας ἐν σκηναῖς δικαίων. *Flores intuentibus voluptatem creant, ſed verbo ocyus prætereunt, & expirant, vt in his inſtabilitatem, cito perituram conſiderantes, veram & perpetuo ſibi conſtantem voluptatem conquiramus, beatam, ſempiternam, & in omni æuo duraturam, qua perfruitur anima diuinis ſermonibus, & ſpeculationibus innutrita, & perpetuo in Domino delectatur, & futurorum bonorum ſpe gaudio completur. Veruntamen poſt hanc vitam quæ deſiderauerat conſecuta in omne tempus lætitijs omnibus exultat. Vox ſiquidem, dicitur exultationis, & ſalutis in tabernaculis iuſtorum.* Et in Ecphraſi animam agentis non ineleganter deſcripta; Ὅσοι δὲ διαβατικώτεροι, καὶ θεόθεν ὀξεῖς τὸ ἱερὸν ὄμμα τὴν τοῦ ὁσίου ψυχὴν ἀνιοῦσαν εἰς οὐρανὸν ὁρῶσι, καὶ ἡμῖν ἐπεύχονται κοινωνῆ-

σαι

ζαι τῆς θέας. ἢ οὐχ ὁρᾷς ἄρτι; διαβλέπεις γὰρ, οἶμαι, καὶ τῆς ἀχλύος αἰσθάνῃ κεκαθαρμένος. κόρῃ γὰρ εὐόπτῳ προσεοικυῖαν, μέσην τε δυοῖν ἀγγέλοιν διειλημμένην, καὶ νεφῶν τινα ἰδέαν ἔγραψεν ὁ τεχνίτης, καὶ οὐρανὸν αὐτὸν κυανοειδῆ τι ἄνθος, *Qui vero acriori, atque attentiori animo res contemplantur, & penetrant, & perſpicaciores ſunt a Deo ſibi conceſſo ſacro lumine, Sancti, animam in Cælum progredientem intuentur, orantque, vt nos quoque illius ſpectaculi participes efficiamur. Annon vides nunc? Vſurpas enim oculis, vt reor, & perſentiſcis ex tenebris euolutus, eam puellæ eximia pulchritudine, venuſtaque forma præditæ non abſimilem, inter duos Angelos deprehenſam. & ſpeciem quandam nebularum effinxit artifex, & Cælum ipſum flore cæruleo conſpicuum.* Qui pie ſancteq; vixit, poſt hanc vitam nanciſcitur ea, quæ vitam agens deſiderauerat in omne tempus duratura. ſed nullus deſiderat mœrores, lacrymas, tormenta, flammas, quæ etiam ſi eſſent, non ſunt ſempiterna, & ſtatim atque exceſſerit e vita ab Angelis veluti puella pura, munda in Cælum deportatur. Ruit ergo ſententia Epheſij Pannychiſmus ſimilis. Quid vero Stethatus in Tractatu ſuo de anima cap. 14.? fixis oculis excipe. Ποῖ φέρεται ἡ ψυχὴ μετὰ θάνατον; τῶν ἐκδημουσῶν ψυχῶν αἱ μὲν εἰσι καθαραί, εὐώδεις, θεοειδεῖς τε, καὶ

πεπληρωμέναι δόξης ἐνθέου, καὶ ἀκραιφνεστάτου φωτός, αἱ τῶν ἁγίων. καὶ λάμπουσιν ἐνδημοῦσαι τοῦ σώματος ὡς ὁ ἥλιος, ἐξ ἔργων δικαιοσύνης, καὶ σοφίας, καὶ καθαρότητος. αὗται δὲ διὰ τῶν ἀπαγόντων φίλων ἀγγέλων πρὸς τὸ πρῶτον φῶς τὸ ὑπερουράνιον, τὸ ἄϋλον, τὸ καὶ ἀγγέλοις ἀκατανόητον, αὐτὸν τὸν Θεὸν τὸν ἐν πατρὶ, καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι δοξαζόμενόν τε, καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ ἀπείρων δυνάμεων, οἷα δὴ πρῶτα φανὰ τρίτης τάξεως διὰ δευτέρων φώτων ἀνέρχονται. οὗ γινόμεναι προσκυνοῦσι τῷ θρόνῳ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐν ἁγίῳ φόβῳ, καὶ χαρᾷ θείου πνεύματος, παρισταμένων τῶν Χερουβίμ τε, καὶ τῶν Σεραφὶμ, καὶ πασῶν τῶν ἄνω ἐν τρόμῳ, καὶ φόβῳ δυνάμεων, καὶ θάρσους πληρουσῶν ἀνερχομένας αὐτάς. Εἶθ' οὕτως οἰκείως, καὶ καθαρῶς ἑκάστη τούτων ὡς φίλῳ φίλη συνάπτεται νεύματι θείῳ ἐκείνῳ τῷ τάγματι, οὗ τῆς δόξης καὶ στάσεως χάρισμα ἔλαβε διὰ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος μετουσίας ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, καὶ μεθ' οὗ τῇ τῶν πιστῶν ἐφανερώθη εἰς οἰκοδομίαν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. τούτῳ δὲ συνάπτεται, ὡς συνδιαιτᾶσθαι αὐτῷ, καὶ συνευφραίνεσθαι, καὶ ἐπαναπαύεσθαι μέλλουσα ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων αὐτοῦ μέχρι τῆς μελλούσης κοινῆς ἀποκαταστάσεως πρὸς Θεοῦ. αἱ δὲ ζοφώδεις, καὶ δεινῶς σκοτειναὶ ἐκ φαύλων ἔργων, καὶ λόγων, καὶ νοημάτων, ἠθῶν τε καὶ ἐπιτηδευμάτων, καὶ διαθέσεων, αἱ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ δυσωδίας ἀποπνέουσι, βιαίως τοῦ σώματος ἀποσπώμεναι, ἧς αὐτῷ σὺν ἀηδίᾳ πάσῃ καὶ μεταδιδόασιν ἐξερχό-

μεναι

μεναι. αὗται ὡς πλήρεις ζόφου, καὶ δυσοσμίας, καὶ ῥύπου παρὰ κολαστῶν, καὶ σκοτεινῶν ἀγγέλων, ἀβουλήτως, καὶ μετὰ φόβου δεινοῦ, τρόμου τε, καὶ δειλίας εἰς ᾅδου μυχοὺς ὡς φρικτὸν φοβερὸν, καὶ ἀπαραμύθητον ἀπαγόμεναι παραδίδονται φρουράρχοις πνεύμασιν ἀκαθάρτοις, καὶ πονηροῖς, ἔνθα ὁ τοῦ σκότους ἄρχων δεσμοῖς εἰς πυρὸς αἰωνίου τηρεῖται ὑπέκκαυμα μετὰ τῶν σκοτεινῶν Ἀγγέλων τῶν ὁμοίων αὐτοῦ. Τούτοις δὲ παραδίδονται, ὡς συνέσεσθαι μέλλουσαι αὐτοῖς αἰωνίως, οἷς ὡς φίλοις κατὰ τὸν βίον, ἔντε τοῖς ἔργοις, καὶ τοῖς λόγοις ἐχρήσαντο, καὶ ὧν τὰς ὑποθήκας ἀγαπήσασαι εἰς ἔργα πρὸς λύμην ἑαυτῶν, καὶ ἄλλων ἐξήγαγον, κακὸν ὑπόδειγμα ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ γενόμεναι, καὶ χαρακτῆρας κακοὺς εἰς φαῦλον μνημόσυνον καταλείψασαι. *Quæ egrediuntur e corpore animæ, hæ quidem ſunt puræ, ſuaueolentes, Deo ſimiles, & diuina gloria, & puriſſimo lumine repletæ, Sanctorum ſcilicet, & excedentes e corpore æque atque Sol propter opera miſericordiæ, ſapientiæ, & mundiciei ſplendeſcunt. Hæ per amicos Angelos deportatæ, ad primum ſupercæleſte lumen, immateriatum, ipſis etiam Angelis incomprehenſibile, Deum ipſum in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto glorificatum, & adoratum ab innumera multitudine Virtutum, quæ tanquam clara lumina ordinis tertij per ſecunda lumina aſcendunt: quo cum acceſſerint, Thronum gloriæ eius venerantur in ſancto timore, & ſpiritus diuini lætitia, adſtantibus Cherubim,*

& Seraphim, & omnibus ſuperioribus Virtutibus in tremore, & metu, & ipſas aſcendentes confidentia replentibus. Poſtmodum familiariter pureque earum qualibet vti amica amico coniungitur nutu diuino Ordini, cuius gloriæ, & ſtationis gratia donata eſt per ſancti Spiritus participationem in vita præſenti, & cum quo inter fidelium cœtum apparuit in ædificationem corporis Chriſti. Illi porro coniungitur, vt vna cum eo inſimul ætatem agat, & collætetur, & requieſcat ſub vmbra alarum illius vſq; ad futuram, & a Deo faciendam communem reſtitutionem. Tenebricoſæ vero, atque inſigniter obſcuræ ob inique geſta, ſermones, cogitationes, conſuetudines, ſtudia, & affectiones, Peccatorum nempe, graueolentes violenter e corpore diſcerpuntur, quem acrem odorem illi cum ingenti, atque inſuaui moleſtia communicant. Hæ vti caligine, & fœtore, & inquinamentis confertæ a punientibus tenebroſiſque Angelis coactæ, et cum ingenti metu tremoreque in Inferni profunda, tanquam in cuſtodiam perobſcuram, & inconſolabilem deductæ, traduntur cuſtodibus, ſpiritibus immundis, & peruerſis; vbi tenebrarum princeps in vinculis ſempiternis in ignis ad æternitatem ſtabilis ſuſcitabulum cum caliginoſis Angelis illi ſimilibus conſeruat. Hi vero traduntur in omne æuum, cum illis conuicturæ, quibus veluti amicis, cum viuerent,

&

& operibus, & ſermonibus adhæſerunt, & quorum ſuggeſtionibus acquieſcentes in actiones in ſui, aliorumque noxam adactæ ſunt, pernicioſum exemplum in hac vita facta, & notis peſſimis ad ſui memoriam infamandam poſteris relinquentes. Non potuerunt exprimi luculentius, enodatius: Non alia Pontificius ſyllabatim dictat.

Vides? Communis hic conſenſus eſt, & fere præter paucos Schiſmati addictiſſimos, neminem inuenies aduerſantem. Ideoq; qui hæc negare viſi ſunt, cum de alicuius iuſti obitu ſermonem faciunt, ſtatim, & illico in Cœlum aſſumptum, facie ad faciem, non in ſpeculo, neque in ænigmate Deum videre, & viſione beatifica perfrui ſcribunt. Imo ipſa Græcorum Eccleſia in ſuis Officijs ſingulis horis, atque momentis hoc idem aſſeuerat, vt plane ridendus veniat, qui contrarium dicit. Eccleſiam Græcam vniuerſam, cum ſuis fere omnibus ſtultam eſſe; & aliud ore proferre, aliud corde tenere, non niſi ſtultiſſimus aſſeuerauerit. Vt iam tibi opus ſit, ſi non comprobas conſenſum, defenſionem facere diffidij tui, quod tot modis exterminat Allatius.

Primatum Papæ œcumenicum. Græcos fuiſſe ſemper deteſtatos hanc doctrinam. Hoc ex

criptis Allatij colligi falſum eſt. Illis enim plane contrarium conſtabilitur; auctoritatem ſcilicet, & præeminentiam Romani Pontificis in vniuerſam Eccleſiam, & potiſſimum Græcam agnitam fuiſſe ab Eccleſia Græca ad tempora vſque Photij, ante ſchiſma, in ſchiſmate, & poſtmodum. Idque ex ipſa praxi, exercitio, teſtimonijs antiquis medij, & poſterioris æui Patrum comprobatur, & tum potiſſimum, cum a Græcis Schiſmaticis infenſiſſime oppugnaretur, qui extra Eccleſiam militant. Petantur ſcripta Allatij. Et quod hic affertur de Patriarchis Conſtantinopolitanis poſt Acacium Catholicis, Romanam, & Catholicam fidem, etiam ſcripto profitentibus, a Romanis Pontificibus nunquam in communionem admiſſis, ſi bene intelligantur iuriſdictionem, & præeminentiam in Romano arguit, & probat. Quare enim iſti, Catholici licet, non admittuntur a Romano? Quia Romano non obediunt. Qui nõ audit iuſſa, non admittitur. Hinc Opponens abſq; iudicio & modo colligit, & nõ ſine omnium admiratione veritatem extorquet; *Quidquid igitur agas, patiariſue pro fide Orthodoxa, Papæ autem iuſſa non adores in communionem Sanctorum admitti nequis.* Nihil poteſt eſſe hac veritate verius.

Cu-

Cuius rei conſequendæ gratia, nullis parcitum eſt inpendijs; Collegium Romæ pueris Græcis munificentiſſime erectum eſt, & inſtructum, in quo religionem Pontificiam doceantur, quo facile fit, vt flexiles puerorum ad ſuperſtitionem tanto ſplendore veſtitas animi vincantur. Ex illo deinde Collegio, &c. Verum id eſt. Tu dicis ea elaboraſſe, vt Eccleſiæ Græcæ non tam conſenſum, quam ſubiectionem obtineant. Hoc vero non dum probatum eſt. ſimilibus laboribus, ac ſtudijs ſummi Pontifices nullis parcentes ſumptibus, non Græcorum modo, ſed aliarum quoque nobiliſſimarum nationum, Germanorum, Gallorum, Hiſpanorum, Anglorum, & Orientalium Armenorum, Maronitarum, & nunc demum Collegio Fidei propagandæ nationum promiſcua congerie vniuerſi Orbis terrarum animos ſibi deuinxerunt. Dicis hac arte, earundem nationum ſubiectionem ſibi procuraſſe. Quare non dicis ſubiectionem vero Deo procurare, cuius ipſi vices in terris gerunt? Inter illas nationes pleriq; peruerſorum hominum fraudibus, atque improbitate ſeducti, & ad praua dogmata pellecti captiui ſub Diabolo tenentur, & Dæmonibus ſeruiunt, alij diſſoluta conſuetudine ex immodica Magiſtrorum facultate ſibi conceſſa, redditi de-

teriores peccatis, ſeſe continuo implicant, qui quodlibet ſibi licere opinantur. Alij ignorantiæ tenebris cæci, & rerum omnium ignari, nec, Deus an ſit, nondum didicerunt, idque malitia eorundem hominum, qui vendere poſſunt, redimere non poſſunt. Et opem ferre reducereque a fide ſubleſta, & noxia ad rectam, a vitijs ad virtutes, ab obtuſa, & obtenebrata mente ad pellucidam, & limpidiſſimam erit obtinere ſubiectionem? Non eſt quærendum quid vendat, conſidera, quid emat, & inuenies, quod emat. Profundit ſuos theſauros. omnia ſuo confert ſumptu, eoque continuo, non alieno, augendo aliena, minuendo ſua. Et ſubiectio illa Romano Pontifici facta, mera libertas eſt. Animus eximitur a ſeruitute Diaboli, & libertatis præmio, non ſeruitutis, conformatur. Ideoq; qui in deditionem illius concedunt, non amittunt ius ſuum, ſed in idem reſtituuntur. excipiunt dogma reconciliati, non mutant conſuetudines, non mutant ritus: quæ rata ſunt, nec dogma lædunt, permittuntur, idque non tremore, e ſupercilio Campano, ſed exemplo Chriſti agitur, *Qui pro ſalute animorum*, teſte Auguſtino, *omnia paſſus eſt, & ſanguine ſuo redemit nos, & a vitijs, atque criminibus, non ſolum doctrinæ auxilio,*

&

& gratiæ, ſed etiam exemplo ad ſtudium ſanctitatis accendit. Hæc Græcorum, & Latinorum effata ſunt. Et hac eadem ratione Pontifex Romanus, cum non poſſit ſanguine, impendijs, ac ſumptibus Chriſtianorum ſaluti Collegijs munificentiſſime erectis prouidet, vt videmus iam factum in Orientalibus Eccleſijs.

Horum diligentiam prætergreſſus eſt Leo Allatius, Vir alioqui doctiſſimus, & de multis Græcis Scriptoribus præclare meritus, quam laudem ei admetitur G. I. Voſſius, quod aggreſſus eſt in opere de Eccleſiæ Occidentalis, atque Orientalis conſenſione. Huc enim ſcopus Operis Allatiani tendit. Res ex primo Conſenſionis libro reditur manifeſta. Non eſt inſumendum multum laboris in expiſcando Allatiano in libris de Conſenſione conſilio. Iam edico, ne curioſius id quæras. Scopus illi fuit, & præcipuus, diſſenſum, quem alij inter has Eccleſias diſſeminant, in concordiam reducere, demonſtrareque vtramque eadem profiteri, eadem verbis etiam ipſiſſimis dicere: & cum vnam Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam ipſe profiteatur in Symbolo, & duæ ſint Græca, & Latina, quænam ſit prima, & ſuperior, ad cuius nutus altera ſubiaceat, vt ductrici pediſequa, dum duo capita viſibilia in vna Ec-

cle-

cleſia eſſe non poſſint, & vbi acrius momenta vtriuſque examinat, ex Patrum Orientalium, & Occidentalium, necnon Conciliorum, Sacrorumque eloquiorum penu Pontificiam cognouit eſſe caput, & magiſtram veritatis infallibilem, &, *non machinis, neque artificijs, neque inuentis, neq; alijs Pontificale Palladium*, vt tu loqueris, *& omnipotentiam Papalem extruxit, & firmauit*, quam & multi alij ante ipſum melius, fortunatiuſque prouexerunt. *Nec fraudem prodit, dum ſcribit, Conciliorum cogendorum poteſtatem vno Pontifici Romano tranſcribens, & Principes, & extraneos ab ijs audaciſſime reijcit. & id contra veterum auctoritatem*. Imo id totum peregit, demonſtrauitque ita eſſe veterum Doctorum Eccleſiæ tum Græcæ tum Latinæ teſtimonijs, quibus ad hæc tempora nullum vidit reſponſum. Niſi negare auctoritates Patrum, Conciliorum, ipſiuſque Eccleſiæ, ampliter reſpondere eſt. Allatius ſcripſit, probauit: tu vero negas, nihil contra opponens, cuius cauſa potior eſt, negantiſne nullis productis rationibus, an affirmantis, & dictum ſtabilientis auctoritatibus ſanctorum Doctorum omni exceptione maiorum, & Conciliorum? Tu quoq; eadē ſi diceres, excluderetur a tuis tua ipſius auctoritas vel eo ſolo nomine, quod Ponti-

ti-

tificibus fauet. Hæc conditio, quam mihi alias præſcripſit Hottingerus, ſtolida, dura, atque intractabilis eſt, ne quid peius dicam. Altercandum eſt vel alijs rationibus, vel aliorum teſtimonijs, non temere affirmandum, & negandum, ſi iura tua aliquo præſidio defendere, & propugnare religionis commoda cupis, quod non ita ex ſententia prouenturum puto.

Vnum addo, ex quo mens Allatij perdiſci poteſt, quod hactenus inaudito, & temerario elogio Papam Liberium ornat, dum ita philoſophatur: Sedes aliæ errare poſſunt, & errant. &c. Sola Romana eſt, quæ nec ſibi vnquam fucum fecit, nec alijs. &c. Sola Romana veritatis vindex, cum paucis alijs, quæ ſedibus pulſis, quæ exilio mulctatis inconcuſſa ſtabat, & oppugnabat hæreſim. Quid igitur Aduerſariorum phalanx comminiſcitur? Vnum nobis adſciſcamus Liberium, & reliquorum machinæ cadent: vnus ille præ omnibus eſt. nutante illo ſolo, nutabunt reliqui. ille itaque ſolus adeatur. Hinc poſtea Opponens concludit. *Quid audimus? Liberius ne talis fuit? & quid ſolus ſolus, intidem ingeminans hanc vocem.* Expendamus ſingula, ſed æqua lance; ne iterum, atque iterum anhelandum tibi ſit. *Vnum addo, ex quo mens Allatij perdiſci poteſt.* Perdis hic quoque vocem & ſcripta, & vt pro-

prouerbio fertur , Leonem larua territas . Non eſt Allatij mens perdiſcenda, cum illa ex eiuſdem ſcriptis, & ex volumine de Conſenſione, non vno loco, ſed pluribus apertiſſime, vel cæco pateat. Vnum illi inſtitutum, & deliberatum cum animo fuit, veritatis partes agere aduerſus rebellium falſas criminationes, & dignitatem, ac præeminentiam Romani Pontificis tutari eo potiſſimũ præſidio, ſi vni ſententiæ verba congruentia Eccleſiæ Græcæ, quam ſciebam antiquum ſuorum dogmatum decus, ac voluntatem incolumem, integramq; etiamnum pugnaciſſime conſeruare, in medium producerem. Nec eſt quod frigidam ſuffundas, vt ſoles, Eccleſiam illam, Græcam intelligo, quæ ab antiquo ſuæ religionis ſtatu ſanctorum illius Eccleſiæ ſtudio, atq; diligentia Patrum conſtabilito, nunquam deerrauit. & attento animo excipe. Non omnes, qui in ea Eccleſia fuerunt, Eccleſiam Græcam dici, ſed eos tantum, qui illius Eccleſiæ inſtituta ſecuti ſunt. qui vero diſpares dogmatibus fuerunt, ac diſſoni moribus, licet Græci, Græcorum fuiſſe Eccleſiam nonniſi dementiſſimus dixerit. Quis enim in ea Eccleſia ampliter ingeminaſſe Hæreticos, & deſertores Fidei pernegabit? Quare qui conſenſionem inter has duas Eccleſias inficiantur,

quæ

quæ Eccleſia Græca, & quæ Romana ſit, plane ſumma rerum Eccleſiaſticarum ignoratione neſciunt. Adde ſis hoc etiam, quod ſæpius Allatius profeſſus eſt, Allatium haud in magno ponere diſcrimine, quid de veritate dogmatis ſit. Sit verum, aut falſum Eccleſiæ Latinæ, vel Græcæ dogma publice expoſitum. ſit quidquid ſit. Quamuis ſciam dogmata Latinæ Eccleſiæ abunde ſatis, & rationibus, & teſtimonijs ſanctorum Patrum tuta eſſe. Hinc mens Allatio fuit ipſa Eccleſiarum conſenſio. Quare conſideranda ſunt Græcæ Eccleſiæ placita, ſi cum Romanæ conformia ſunt, ſi conformia ſunt, ergo conſenſio ſtat, & tenet locum. Si non cohærent, iam aduerſarij, & vnionis oppugnatores triunphent. Et hoc ante alia in ſcriptis Allatij, vti præcipuum conſiderandum eſt, ante quam impugnetur Allatij conſenſus.

Et ne in poſterum fruſtra quæritando labores de intentione Allatij, iterũ edico, non alium illius eſſe propoſitum, nec conatus ſuos in aliud dirigi, niſi ad extruendam, firmandamque præeminentiam, & auctoritatem Romani Pontificis in alias Eccleſias, quarum regimen ad ipſum ſolum, vti Eccleſiarum caput, & petram infallibilem Fidei pertinet, vel hoc ſolo argumento, quod

Liberius ne talis fuit? Et quid ſolus, ſolus intidem ingeminans hanc vocem, Papiſtis alias tam exoſam? Et denuo pugnam integro. *Solus, ſolus, vt audias Papiſtis alias vocem tam exoſam.* Hoc vero certe apud Papiſtas nugatorium eſt, qui pro ſe, & in ſui fauorem dicta, cum vera ſint, libenter excipiunt; cum falſa, non ſine ſtomacho reiectant, Et vt ſcias, Papiſtæ, quæ ſua non ſunt, non ambiunt: ſua tutantur, & mordicus. Quare illis iucundiſſime tangit aures, ſi Liberius a calumnijs vindicatus, ſua dignitate, & præeminentia præfulgeat, tantum abeſt, vt vocem Leonis exoſam habeant. *Obteſtor vos, qui eſtis ex Pontificijs cordati viri, an vnquam legiſtis, Athanaſium ceſſiſſe, Arrio furente?* Annon videtis plana Allatij verba, Opponenti quoque non inexplorata eſſe? *Sola Romana veritatis vindex cum paucis alijs, qua ſedibus pulſis, qua exilio mulctatis inconcuſſa ſtabat.* Inter hos paucos Athanaſius, qui neque hæreſim amplexus, neque homouſion vnquam inſectatus eſt, ergo purumputum mendacium eſt, id Allatium dixiſſe. Sed ſolus Liberius propugnauit homouſion. ergo iam excluditur Athanaſius. Itane argumentantur hodie Hæretici. Solus Liberius propugnauit homouſion, ſed vt caput Eccleſiæ, vt dogmatum

tum Eccleſiaſticorum cognitor, vt iudex: Athanaſius, vt membrum, vt obnoxius, vt ſupplex; ideoque eiectus, excommunicatuſque ad Liberium recurrit, vt ille cauſam recognoſcat, apud quem fidei ſuæ profeſſionem emittit, vt Liberius indicet, & rectane, an praua ſit, iudicium ferat, quod alij quoque Præſules vi Arianorum de ſedibus pulſi pari voce cum Athanaſio peragunt, & diſcuſſa cauſa a Liberio innocentes pronunciati, ſedibus ſuis reſtituuntur: & tu negas Liberium ſolum Catholicorum cauſam tutatum: & verba Athanaſij, & Baſilij, ſi recte iudicas, etiam ſi diſtinguas tempora, quæ prorſus officij tui erat diſtinxiſſe, ſaltem, vt aliquid dixiſſe exiſtimareris, confuſa adhæc, & propugnantia veritatem Allatianam indiſtincta intermiſiſti. Quare conſenſionem Allatij puramputã eſſe diſſenſionem concludis; tibiq; plaudis, quod hoc tuũ iudicium alijs quoque doctis perplacuerit. Quare ergo hi docti Viri non auſi ſunt publice aliquid decantare? Quare de hoc negotio ſcripta Salmaſij tanti Viri ad hunc diem reprimũtur? Quid de ea ſenſerit Boineburgius, vir & dignatione, & eruditione illuſtris, & alij Germanorum proceres, literæ eorum ad Allatium datæ non obſcure extricant. De mea vero diſſenſione, ſiue conſenſione, quid-

quid

quid Hæretici, quid alij aduerſarij ſentiant, parum mihi curæ eſt. Antequam calamum ad ſcribendum aſſumpſiſſem iam præuideram aduerſantium, & repugnantium Fidei Catholicæ ingeniorum calumnias, maledicta, inſulſas oppoſitiones, & peſſime conficta mendacia, tantum vt tenebras veritati offundant. Sic nunc cum video, vt ipſe tum conceperam, ita animatos, atque ſolicitos ad euertenda mea quæcunque ſunt ſtudia, eodem ipſo tempore recepto animo in iocos transfuſus, vt ita dicam, riſu emorior, & deplorandam miſereor ſimilium cæcitatem, & conatus infeliciſſimos, qui in tanto veritatis ſplendore tenebras quærunt, & rebus clariſſimis nubes offundere tentant. *Ergo labente Liberio, reliqui etiam lapſi ſunt*. Quis dubitat eos omnes, qui ſecuti ſunt Liberium, ſi Liberius lapſus eſt, eos quoque lapſos fuiſſe? Sed quid tum inde ad refellenda dicta Allatij, qui negat ipſum Liberium lapſum fuiſſe, ſic nutante inter varias opiniones hiſtoriæ fide? Quidam aiunt Liberium, & aduerſus homouſion, & aduerſus Athanaſium ſubſcripſiſſe. Nihil alij de Liberij lapſu memorant. Veruntamen ex recentioribus Cardinales Baronius, & Perronius, & ex alijs Petauius ad Epiphanium, Iodocus

Coccius in Theſauro, & alij defendunt. Qui tamen lapſus, ſiue verus ſit, ſiue falſus, præter inſtitutum Allatij eſt, cum de conſenſione tantum diſcernat. Quare ſic argumentatur, quod etiam ſuper innuit. Euſtathius Sebaſtenus ſæpius in hæreſim lapſus, decreto Synodi deponitur, cum a ſuis reſtitutionem in integrum deſperat, ad ſinum Romani Epiſcopi, veluti ad tutum aſylum, qui tum Liberius erat, diuertit. Quid apud ipſum egerit, ignoratur, & in ſumma rerum caligine verſatur. Hoc certum eſt a Liberio ſuæ reſtitutionis in ſedem, ex qua fuerat per Synodum reiectus literas impetraſſe, illiſque patefactis Synodo Orientali eiuſdem Synodi decreto, abſque vllo ſuæ cauſæ examine in priſtinum ſtatum ac dignitatem reſtitutum eſſe. Hoc non ſcribunt ſequioris ſeculi ſcriptores, ſed Baſilius magnus, cui ſi fidem non adhibeas, & dicta recipias, impius es. Sed dicit, ſe cauſam neſcire, quare id Liberius egerit, & hoc admirabilius eſt, cum fecerit, & factum apud Orientales ad effectum datum eſt. Conclude in Romano, vt tu vis, etiam ſuſpecto de hæreſi tanta eminet auctoritas, vt in eius decreta contra Synodum lata indiſcuſſa cauſa Orientalis alia Synodus curſu vadat, illiuſque dicto acquieſcat, illique veluti magiſtro, & ſuperiori iudici affigatur

tur

tur, tandemque obedíat. Et maiora de præeminentia Romani peruestigamus? Adde ſis notulas noſtras ſuper hoc eodem argumento ſupra expoſitas. *Et turpiſſime labente Liberio lapſus eſt.* Certum eſt, ſi lapſus fuiſſet Liberius, Athanaſius, ſi eius veſtigijs inſtitiſſet, lapſus fuiſſet. Quis hoc niſi ſtipes in dubium verterit. Nonne inter lapſos ponimus, qui lapſum ſequuntur? Dic tu quoque, & audacter, Athanaſius ſecutus eſt lapſum Liberium, ergo Athanaſius etiam lapſus eſt. Tum ad hoc attexe. ſed Liberius lapſus non eſt: Ergo nec Athanaſius ſequens Liberium lapſus eſt; vel ſi manis, Athanaſius ſemper ſecutus Liberium lapſus non eſt. ergo neq; Liberius lapſus eſt, cuius via pergebat Athanaſius. & plane hunc in modum ſermocinatus, non eris iniurius in hunc ſanctiſſimum virum, ſi tamen collegeris, vt Allatius iubet. *Adducit quidem verba Athanaſij, & Baſilij de Liberio, ſed diſtingue tempora, & Allatium nihil dixiſſe deprehendes.* Et quare tempora notioni omnium a te ſubſtrata non ſunt, vt Allatius nihil dixiſſe deprehenderetur? Poteras tuo ſtudio, ac labori parcere, ſi ſtatim initio Exercitationis id ſolum dixiſſes? *Adducit quidem Leo multa pro hac conſenſione, ſed diſtingue tempora, & Allatium nihil dixiſſe deprehendes.* Tum ſi-

quidem protinus, & abiecta omni cunctatione difficultatibus omnibus Allatianis ingenioſiſſime reſpondiſſes, triumphaſſeſque apud tuos; ſed apud callidos vſu viros parum prudens, ne quid peius dicam, habereris. Ex quo nanq; fonte ſimile reſponſionis genus promanauit in publicum? Quis vnquam in diſciplinis verſatus hoc modo tantopere erudito Diſputationum diſcrimen tranſmittere edocuit? quis hanc viam concertationis inter doctos viros enatas effugiendi aperuit? Gaudeo itaque mihi, qui γηράσκω ἀεὶ noua hæc ab his hominibus διδάσκομαι. Vti & illud quod mihi ſæpius in hoc opere ingeminatur. Cum argumento prompta reſponſio nulla ſit, quæ vim illius eludere valeat, reſponſionem in aliud tempus tranſmittere. Sunt hæc Opponentis. *Quid audiuimus? Liberius ne talis fuit? & quid? Solus ſolus itidem ingeminans hanc vocem Papiſtis adeo exoſam.* Audi toleranter: id nanque inter nos liceat. Non illa ſunt, quæ tu tibi fingis Allatij placita, & aliena tanquam Allatij ſint, oppugnas. Lege ſi tibi animus eſt, cautius: neque, enim explanatio interpretis opus eſt. Catholicæ veritatis hoſtium, Arianorum nempe, verba illa ſunt, qui Liberij auctoritatem, & in rebus Eccleſiaſticis præeminentiam bene noſcentes, id vnum

tan-

tantum ſibi, & hæreſi ſuæ commodum eſſe reputantes; ſi vnum Liberium ſibi ducem, vel comitem adſciſcerent, ea enunciabant; Vnum nobis adſciſcamus Liberium, & reliquorum machinæ cadent. Vnus ille præ omnibus eſt, &c. Tanta erat tum Romani Pontificis maieſtas, ipſis etiam aduerſarijs cognita, vt vel ſolo illius aſſenſu, atque probatione in religionis negotio rem ſuam augere poſſent, & illius improbatione rurſus affligere; ideoque machinis, vi etiam imperatoria, ac neceſſitate illum ad ſe allicere conati ſunt. Quid βασιλικῇ δυναςείᾳ ooactus egerit, non eſt præſentis temporis, nec loci. Ex his tamen manifeſtum, compertumque redditur ſupremum in Eccleſiam regimen Romani. Fuit ergo talis Liberius iudicibus Catholicorum infenſiſſimis hoſtibus: neque ſemel id dicunt, ſed indidem ingeminant hanc vocem. Tu obteſtaris cordatos ex Pontificijs viros, ſi vnquam legerunt, Athanaſium ceſſiſſe Ario furente, hæreſim amplexum, homouſion inſectatum eſſe? reſpondent Pontificij, ſe nihil tale vſpiam legiſſe, vel audiſſe. *At Allatius dicit.* Hæ vero germanæ gerræ ſunt, & purumputum mendacium, ne quid peius dicam. *Quis enim tum fuit Epiſcopus Alexandrinus? Athanaſius.* Triumphas, vt video, ſed extra

rem, ſed pedaneus, & curſu deſtitutus. Audi, non eſt lapſus in hæreſim Athanaſius. Ceſſit Alexandrinus. Alexandrinus Athanaſius eſt. Ergo ceſſit Athanaſius. Quis negauerit? Allatius. Ita colligere tu iubes ex tua Dialectica; & præterea iubes, diſtinguere tempora: tum enim Allatium nihil dixiſſe deprehendes. Geram morem, diſtinguam tempora.

Anno CCCXXVI. Athanaſius ſuccedit in Patriarchatu Alexandrino, Alexandro demortuo.

Anno CCCXXXV. in Synodis Tyria & Conſtantinopolitana exauctoratur, & a Conſtantio in Gauinos in Gallijs relegatur.

Anno CCCXXXVIII. Reſtituitur a Conſtantino iuniore.

Anno CCCXXXX. Citatur a Iulio Papa, & venit Romam.

Anno CCCXXXXI. In Synodo Antiochena abſens condemnatur, quod a Synodo damnatus, abſque Synodo contra Canones Sedem repetijſſet, Marcellino, & Probiano, ſiue Probo Coſſ. Abſoluitur a Iulio Papa, & redit Alexandriam. Vel etiam, vt ait Theodoretus libro 2. cap. 3. & Sozomenus lib. 4. cap. 2. & 5. quod Ariani Imperatori dixerunt, Athanaſij reditum multorum malorum, & tumultuum cauſam extitiſſe:

ne-

neque Ægyptum ſolum, ſed & Palæſtinam, Phœniciam, aliaſque finitimas Prouincias, turbulentis fluctibus turpiter agitari, vbi præſens fuit Conſtantius, & eo conſentiente Athanaſius damnatus fuit, & Gregorius Athanaſio ſufficitur Arianus.

Anno CCCXXXXII. Quæritur ad necem a Gregorio eius ſedis inuaſore, & iterum petit Romam. Gregorius Antiochiam venit: magna inde fit cædes. Gregorius ſex annos ſedem occupat. Theodoretus lib. 2. cap. 4. Athanaſius interim exulat.

Anno CCCXXXXVI Athanaſius Mediolanum accerſitur a Cæſare Conſtantio, agiturque de conuocando Concilio Sardicæ. Mox Concilium a Conſtante & Conſtantio indictum.

Anno CCCXXXXVII. Soluitur in Synodo Sardicenſi a calumnijs Arianorum, & ſedi ſuæ reſtituitur. Sardicæ Concilium habetur, in quo deponitur Gregorius Alexandrinus. Ariani intereſſe ei noluerunt, Sic Philippopolim abeunt, ſeorſim Concilium habent, & Sardicenſe nuncupant. In eo Iulium Papam excommunicant, & alios, quod communicarent cum Athanaſio. Ex Epiſtola Synodi apud Athanaſium Apologia ſecunda.

Anno CCCXXXXIX. Conſtans de reuocan-

cando Athanaſio literas ſcribit ad Conſtantium, quibus ille territus Athanaſium reſtituit.

Anno CCCLII. Liberius, init Pontificatum Romanum.

Anno CCCLV. In exilium mittitur Liberius Arbitiano, &Lolliano Coſſ.

Anno CCCLVI. Gregorius Cappadox intruditur in ſedem Alexandrinam, ærarij olim quæſtor, & depeculator omnium, eoq; crimine profugus.

Anno CCCLVIII. Liberius reſtituitur.

Anno CCCLXII. Necato Gregorio inuaſore, e latebris emergens Athanaſius redit Alexandriam ſub Iuliano, & celeberrimo totius Ægypti conuentu excipitur.

Diſtinxi tempora. Videamus modo, an aliquid dixerit Allatius. Dixit ceſſiſſe Alexãdrinum Patriar. & verum dixit. Tu intelligis Athanaſium, ideoque clamas, reclamaſque Athanaſium præter æquum, & bonum hæreſeos deferri. Veruntamen Leoni, etiam ſi non diſtinxerit tempora, non temere excidit ceſſiſſe Alexandrinum. Cum rebus Ægypti turbatis, Ariani proterue, ac δυαμάχεις αὐτοκρατορικῆς in Catholicos peſſimis modis deſæuirent, & potiſſimum Athanaſij necem procurarent, in quo videbantur Catholicorum res ſaluæ tutæque conſeruari.

ri. Conſtantius Imperator Arianis impellentibus Gregorium quemdam Cappadocem, alij Georgium vocant, Arianum hæreſi, recuſante id onus Euſebio, delegit, neque ex primiore vita, vt idem Athanaſius tradit, commendatum, nec vllo modo Chriſtianum, ſed pro temporis conditione nomen Chriſti aſſumentem, & olim pro impietate ſua excommunicatum Patriarcham Alexandrinum anno 341. ſiue 342. creat, qui vſus miniſterio Philagrij, & Arſacij magiſtratuum Alexandrinam Eccleſiam inuadit. Poſt interemptum Gregorium anno 362. Georgius identidem Arianus ijſdem promotoribus, & fautoribus in eundem Patriarchatum immittitur anno 356. & anno 362. dire necatur a Gentilibus, cum non ſolum Catholicorum, ſed Gentilium Alexandrinorum infenſiſſimum odium incurriſſet. Nec defuerunt Ariani, qui eum ſic a Gentilibus cæſum, vt martyrem coluerint, teſte Epiphanio, qui eum indignum eſſe nomine Martyris pronunciauit, quod non ob Chriſti fidem, ſed ob nefanda commiſſa ſcelera dignas pœnas perſoluerit. De ſucceſſione horum Patriarcharum Athanaſius, ἀπέστειλε τὸ μὲν πρῶτον Γρηγόριον, καὶ νῦν τὸν ταμιολογεάφον Γεώργιον. *Miſit primum quidem Gregorium, & nunc receptorem tributorum Geor-*

Georgium. Ergo ab anno 341 ad confectum Georgium anni præterfluxere 21. in quibus Ariani, illique peſſimi Alexandrinam Eccleſiam tenuere, Athanaſio ſub illa tempora exule, ſedem ex ſede mutante, & ignotas ſibi prouincias pererrante. Et immane tantum reputatur, ſi Allatius dixerit Alexandrinum, Gregorium nempe, & Georgium Cappadoces ceſſiſſe?

Omnes qui de Chriſti nomine dicuntur, profitentur in Symbolo, quod vocant Apoſtolico, eſſe Eccleſiam Chriſti aliquam, eamque vnam Catholicam. &c. Hæc prædicata ſuæ congregationi exacte conuenire aiunt Pontificij: nos contra falſo eam ipſam hæc ſibi arrogare pertendimus. Modice id tangit Pontificios. Hariolentur Reformati, retundentibus probêt argumentis, nec finem ullum faciant garriendi. Pontificij & argumentis Hæreticorum abunde reſponderunt, & iura ſua ex improbitate inimicorum vindicata tutantur, & quæ ſunt ſua hodienum conſeruant, & propugnãt. Sed quid hoc ad Romanæ Græcæq; Eccleſiæ diſſidiũ?

Gratias autem agimus Allatio, quod ingenue faſſus ſit, Honorium fuiſſe Hæreticum Monothelitam. Mitius me hic agam, quam par eſt. Pertuſo dolio nihil infundas, aiebat ille. inauditum, & temerarium illud Elogium Romanæ Sedis ab Allatio enunciatum, &

a te

æ te pagina 4. ſignatum, tam cito e memo-ria excidiſſe? *Sedes aliæ errare poſſunt, & errant.* &c. *Sola Romana eſt, quæ nec ſibi vnquam fucum fecit, nec alijs.* &c. Non potuit ergo Allatius, qui eam ſemper ab omni fuco, & fallacia vacuam fecit, in vno Honorio hæreſi obnoxiam facere. Quare reprimendus eſt animi impetus, & vana innoxiorum calumniandi præſumptio. Dixerant qui diſſidia vrgent a Græcis ſingulis annis excommunicari, & a piorum ſocietate, & communione ſecludi Romanum Pontificem. idque in libris Græcorum Ritualibus, nec non & alijs ſedulo inueſtigans Allatius, nec reperiens; falſum id eſſe declarauit. qua enim ratione id affirmaſſet, quod nuſquam reperiſſet? & vim rationi adijciens, ſcripſit diuina prouidentia factum eſſe, vt eo quoq; loco, ſi ita male affecti animatiq; eſſent Græci contra Romanum Pontificem; ne viderentur abſque cauſa, & legitimo nomine in Romanum inuehi, vbi commode fieri poterat, ab iniuria inferenda abſtinerent. Locus autem videbatur opportuniſſimus in Synodico, cum tum potiſſimum omnes Patriarchas ſuos Monothelitas dignitate conſpicuos nominatim condemnant, & excommunicant, mentionem quoque Honorij, ſiue hæretici, ſiue ſuſpecti de hære-

re-

reſi, vtcumque fuerit mentionem ingerere; vt is quoque inter alios Monothelitas compareret, & in Hæreticorum numero collocaretur. cum in eo loco non fecerint, multo minus in alijs locis feciſſe reputandi ſunt. Et tu colligis ab Allatio inter Hæreticos Honorium poni, gratiaſque propterea illi agis. Non ſequitur Canum Allatius, ſed Græcorum factum examinat, qui non aliam ob cauſam nomen Honorij ſupreſſiſſe exiſtmandi ſunt, & eo magis ſi in tot alijs religionis capitibus aduerſati ſunt, quam quod eum hæreſi infectum eſſe non reputarent. Quis enim continuiſſet efferatos animos, & Schiſmatis cœco veneno correptos, ne nomen tam odioſum, publica altaque voce cum ſuis Patriarchis proclamaſſent? Stultus ipſe fuerim, ſi credam. Præterea addis ex principijs Allatij; *Nutante, labenteq; Papa, reliqui omnes nutant, & labuntur.* An tempore Honorij omnes reliqui Epiſcopi lapſi ſunt, ideoque Eccleſia errauit? Et illa quidem Eccleſia, quæ contra hæreticum Papam orthodoxiam firmauit? Paucis expediam. Verum eſt, nutante labenteque Papa, reliquos omnes nutare labique; ſed probandum nutaſſe, & lapſum eſſe: Sin minus nihil concluditur. Et ſic tempore Honorij reliqui omnes Epiſcopi lapſi non

ſunt,

ſunt, neque Eccleſia errauit, & multo minus ea Eccleſia, quæ Orthodoxiam firmauit, cum Papam hæreticum ſecuta non ſit. Et ſic nec Hæreticus fuit Honorius. Quare argumentum Allatij ſuo pede ſtat, Græcam Eccleſiam non excommunicare tanquam Hæreticum Romanum Pontificem ſingulis annis, cum illum non excommunicat eo tempore, quo opportune id facere poſſet. Sed Honorius fuit hæreticus. Contrarium probandi extra propoſitum Allatij eſt, cui conſenſio tantum in animo eſt. *Sed excommunicauit Latinos Cerularius.* Cerularius non eſt Eccleſia Græca, ſicuti nec fuit Dioſcorus, qui excommunicauit Leonem, & ob id tantum, non hæreſim, quam ipſe foueret, excommunicatus a Synodo eſt. Non eſt ergo, quod gratias agas Allatio: Neque enim id faſſus eſt, ſed tu odio in Romanum Pontificem dictum Allatij falſo criminaris. Conclude itaque, Græci ſi ita animati eſſent, vt Pontifici Romano hæreſis crimen appingere, ideoque eum excommunicare conarentur, tum potiſſimum facerent, cum Monothelitas ſuos Patriarchas excommunicant, non quod Honorius Hæreticus, ſed quod de hæreſi ſuſpectus fuerit. Ergo Honorius ab Allatio declaratus non eſt. & fruſtra gratias agis Allatio. Tum crambem re-

recoquis de Liberio, de quo ſupra ſatis abunde diximus.

Rigidam nimis cenſuram Polygamiæ, vt ita dicam ſucceſſiue. Et hoc ne pertinet ad dogma? Quod liberum erat in Eccleſia Latina mitius agente cum ſuis ſubditis, id terminis præſcripſit ſtrictioribus Græca, & pœnis ſeuerioribus vetuit. Vnde hic expiſcatur diſſidium? quæ contrarietas enaſcitur? plus & minus non mutant ſpeciem. *Sed Glycas illas vocauit* παράνομον γάμον Non ne ſunt? Quod contra legem eſt, παράνομον eſt. Lex limites poſuit, qui eos tranſgreditur, legis tranſgreſſor eſt. In quadrageſimali ieiunio ex præcepto Græcus a piſcibus abſtinet, eos Latinus comedit, ſi Græcus comederit παράνομος apud Græcos audiet, & pœna etiam coërcebitur a ſuo Patre ſpirituali. Argumentare ergo, quia Latini mitius ſe gerunt, nimis rigida cenſura edentibus piſces a Græcis imponitur. Ergo inter Eccleſiam Græcam & Latinam conſenſus non eſt.

Porrectionem ſacræ Euchariſtiæ infantibus ſtatim etiam a Baptiſmate. Hoc non habetur ambiguum. In primitiua Eccleſia ſolemne erat. Regenerati ſiquidem ſpiritu, ſpiritali quoque cibo reficiebantur. Poſtmodum cum inſtaret periculum, ſanguinem
in

in ore pueri appoſitum, vel tuſſi, vel vomitu, vel aliquo alio euentu effundi, Romana Eccleſia tutiora ſecuta, ſimilem communionem prohibuit, quam & Græca ſecuta modo, cochleari ſanguine intincto tantum tangit extremitatem linguæ, ſubitoque parens, ad id promptiſſima mammam porrigit, eoque cum lacte exucto puſillum illud ſanguinis deglutiunt. Et ſic nullum diſſidium apparet. Sed hæc oppoſita ſunt. Nanque hic prohibet, ne fiat, Græcus facit. Verum qui modo prohibet aliquando faciebat, ergo ſua opinione non erat illicitum. modo in Latina Eccleſia illicitum eſt, quia prohibitum. Nanque ſi prohibitio non acceſſiſſet adhuc licitum eſſet. Sed non quidquid fit, vel factum eſt illicitum eſt. *Sic nullum ſcelus erit illicitum. Factum eſt. ergo iure. Inauditum non eſt veneficos, & Iudæos ſæpius Symbola Sacramentaria ad diros vſus adhibuiſſe. Ergo nec illicitum fuit.* Factum illicitum, vel licitum dicitur, quod ex ſua natura bonum eſt, ſi fiat ab illo, cui illud faciendi facultas eſt. Cum itaque Præpoſiti Eccleſiæ ſanguine cum atramento mixto excommunicarunt Hæreticos, factum fuit licitum, cum approbante Eccleſia à Præſide illius opus per ſe neq; bonum, neque malum factum eſt. ideoque factum

te-

tenet, & licite factum eſt.

Originem, & prima quaſi ſemina Schiſmatis. &c. De origine Schiſmatis, Additionis in Symbolo tempore, de Photio auctore Schiſmatis, de Schiſmatis renouatione. An Photiani Schiſmatis faſtus Patriarchæ Romani principatum ſupra Conſtantinopolitanum ſibi arrogantis cauſa fuerit: An quod additio iſta, communi Catholicæ Eccleſiæ iudicio, non vero particularis alicuius Epiſcopi auctoritate facta fuerit, & de auctoritate Papæ Vrbici, & aliorum Epiſcoporum, & de ſcriptis Photij combuſtis, nos pleraque ex Scriptoribus Græcis, etiam Schiſmaticis, vti ex veris fontibus in hac diſſertatione, & alibi diximus. Quare non eſt reccurrendum ad ſcriptorem recentem illaudatum nullius auctoritatis, & ſtolidiſſimum hoſtem vnionis Græcorum Silueſtrum Syropulum, vel vt vult eo ſtultior, atque ſtupidior Creyghtonus, Sgropulum contra omnium exemplariorum fidem, de quo quemadmodum & de ipſo Creygthono in noſtris aduerſus dicti Creygthoni Hiſtoriam nunc demum editam Exercitationibus propediem edendis. Quare hic plura dicere ſuperſedeo.

Vt non videas, qua fronte tantus vir ea, quæ nunc extruit, nunc rurſus deſtruat, & conuellat.

lit. Scribit ipſe Typicon, & Triodion eſſe inter libros ſolemnes; & publicos, quibus in Eccleſijs ſuis vtuntur, in his autem graues, & hæreticos errores contentos eſſe arguit. Et nunc hoc idem repeto, inter libros Eccleſiaſticos Græcorum eos eſſe præcipuos. Sed in illis arguit Allatius multos errores, & hæreſes. Et hoc idem ingemino. Quanam ergo ratione inficiatur Eccleſiam Græcam non eſſe hæreticam? Quia errores illi, & hæreſes in illis libris, vt adnotauit Allatius, non ſunt Eccleſiæ Græcæ, ſed recentiorum Græcorum aſſumenta, quos cum agnoſcunt Eccleſiæ illius proceres, condemnant, & ab eorum recitatione, ne videantur illis aſſenſum præbere, abſtinent, alijſque, vt abſtineant, pœnis præſcriptis præcipiunt. quare Allatius, vt fraus hæreticorum in illis diſſeminandis cognita omnibus eſſet, notauit zizania, quæ inter triticum ſuperſeminauit inimicus homo, tempore opportuno, quod nunc ſerio pertractatur, euellenda. Ergo Græca Eccleſia hoc æuo, cum ea in hiſce libris retineat, ea ſentit, & cum erronea, atq; hæretica ſunt, illa quoq; erronea, atque hæretica fuerit. Iam dixi ab ea Eccleſia eſſe proſcripta. Saltem in aliqua Eccleſia conſeruantur. Eſto. etiam recitentur. An quod in aliqua Eccleſia Græca recitatur, vniuerſalis Græcorum Eccle-

ſia recitat, & quod vna tenet, omnes tenēt?

Non exiſtimaſſem hominem Theologum in ſuos populares, tam truculentam ferre ſententiam. Quid non expectant alij? Scripſerat Allatius Hæreticos proſcribendos eſſe, exterminandos, puniendos, & pertinaces occidendos, cremandos. Auſterum hoc, & durum videtur Hæretico, & potiſſimum *in ſuos populares.* Allatius reponit; Nullum ſibi popularem agnoſcere, nullum familiarem, nullum intimum, nullum parentem, nullum agnatum, ſi Fidei Catholicæ læſio intercedat. Parcat Opponens. Ita edoctus eſt a Patribus, & Cyrillo Alexandrino potiſſimum, ne reliquos commemorem, Epiſtola ad Neſtorium; Πίστεως γὰρ ἀδικουμένης, ἐρρέτω μὲν ὡς ἕωλος, καὶ ἐπισφαλὴς ἡ πρὸς γονέας αἰδώς. ἠρεμείτω δὲ, καὶ ὁ τῆς εἰς τέκνα, καὶ ἀδελφοὺς φιλοστοργίας νόμος, καὶ τοῦ ζῆν ἀμείνων ἔστω λοιπὸν τοῖς εὐσεβέσιν ὁ θάνατος, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσι κατὰ τὸ γεγραμμένον. *Certe si fides violatur, omnis omnino erga parentes reuerentia tanquam inanis, & periculoſa valeat. faceſſat lex illa amoris erga liberos, & fratres, quia mori vtique ſatius eſt ijs quam viuere, vt meliorem, ſicut ſcriptum eſt, inueniant reſurrectionem.* Eſto. Reformati aliter ſentiant; ego ita animatus ſum cum Græcorum Eccleſia.

Rectius Græcos de nobis iudicaſſe, & plura exemplaria petijſſe. Adeantur verba Ieremiæ Patriarchæ, qui faſtiditus reſponſionibus Reformatorum reſpondet, vt ſibi ipſi ſua habeant, nec de cætero ſcribendo permoleſti ſint. Græci Patres & Doctores ſuos habent, quorum dictis ſua ſtabiliunt. *Rogamus itaque vos, ne poſthac labores nobis exhibeatis. Nam Theologos, qui Eccleſiæ lumina fuerunt, alias aliter tractatis, armaque noſtra inutilia nobis efficere vultis. Veſtram ergo viam euntes, ne amplius de dogmatibus, ſed amicitiæ tantum cauſa, ſi volueritis ſcribere.* Hoc ne eſt Græcos de vobis rectius iudicaſſe, plura exemplaria petijſſe? Sed eſto, moroſe ſcripſerit. Eſtne hoc Græcos antiquis ſuis dogmatibus, & conſuetudinibus vale dicere, & honorificiſſime de Reformatis prædicare? Sed Ioannes Zygomala *promittit ſe, vbi oportuerit, pro Cruſio, & D. Andrea in defenſionem adfore.* Quis eſt iſte Zygomala? qua auctoritate id faciet? homo in ea gente inglorius, inops, panem emendicans, quem vt conſequatur, multa blanditur, multa aliter atque ſunt, promit ex pectore. Idque vt videas, ex Epiſtolis eiuſdem ad Cruſium conijce. Non iniq; iniurius ſum. lectitentur ipſius verba. Ἵνα δὲ σαφηνίσω σοι, δι' ἣν αἰτίαν προέθηκα, κἂν

δέῃ με ὅπλα αἱράμενον συμμαχήσειν ἡμῖν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἴσθι ὡς πολλοὶ τῶν ὧδε Φρερέων, ἤτοι τῶν ὑποταττομένων τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης, οἳ σφᾶς αὐτοὺς Παπίστας καλοῦσιν, μαθόντες αὐτόθεν ἀπεστάλθαι τὸ ῥηθὲν ὑμεδαπὸν βιβλάριον, τὸ περιέχον τὴν θρησκείαν ὑμῶν, φασὶ, ὁπόσον ἐφρύαξαν ἐναντιούμενοι ὑμῖν. ἐγὼ δὲ τούτοις ἀντεῖπον, δι' ἃς ἔχουσι καταχρήσεις, καὶ καινοτομίας ἀτόπους, καθ' ὧν ἡμῖν μὲν ἐν πολλοῖς συμφωνοῦμεν, ἐκείνοις δὲ καὶ λίαν διαφερόμεθα. *Vt autem tibi cauſam indicem, cur antea dixerim. Etiam ſi neceſſe fuerit me arma capere pro defenſione veſtri, & veritatis, ſcias multos e Fratribus, ſeu Monachis. qui hic degunt, hoc eſt, qui Eccleſiæ veteris Romæ ſubiecti ſunt, & ſe Papiſtas nominant, cum reſciuiſſent iſthinc miſſum eſſe libellum, continentem capita religionis veſtræ, mirifice infremuiſſe contra vos. Ego autem eis reſtiti, obijciens, vos diſſentire ab ipſis propter ipſorum in religione abuſus, & nouas opiniones abſurdas, de quibus nos in multis vobiſcum ſentimus, ab illis vero valde diſſentimus.* Audis? ſalua iam eſt Reformatorum cauſa, & religio, Zygomala propugnatore, & defenſore, & pugnatore ſtrenuo. Sed vocem in queſtum confert, & linguam habet venalem. Non credis? attende ſequentia. Δεόμεθα δὲ βοηθείας τῆς ἐν χρήμασι διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ τε μεγαλοπρεπεστάτου Καγγελαρείου καὶ τῆς

σῆς

σῆς λογιότητος παρὰ τῆς πλεισοπαρόχου χειρὸς τῶν δυναμένων. καὶ γὰρ τὸ δημοσθένιον, δεῖ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων, ταῦτα διὰ τὰς πολλὰς ἡμῶν χρείας, καὶ τέλη, ἃ κατ' ἔτος ἀποτιννύομεν τοῖς ἐνταῦθα κρατοῦσιν. *Indigentes autem nos præſidio pecuniario, tale aliquid petimus, Magnifico D. Cancellario, & tua humanitate intercedentibus, a munifica manu eorum, qui potentia iſtic valent. Nam vt Demoſthenes ait, opus eſt pecunijs, neq; abſq; his quicquam confici poteſt, petimus autem propter magnas neceſſitates noſtras, & tributa, quæ quotannis pendimus his, qui apud nos dominantur.* Egeſtatem illius extremam debuccinat Cruſius ibidem. *Ioannes Zygomala, ſi quando cum D. Gerlachio aliquo iret, aut nauigaret, dicebat monſtrato marſupio, ἀδυνῶ. Tunc ipſe pro ipſo perſoluebat.* Et ego mendiculo, & miſerrimo credam, & potiſſimum in religionis negotio? Non patitur id Dio Chryſoſtomus Oratione Troica; Τοὺς δὲ νῦν πτωχοὺς οὐδὲν, φασιν, ὑγιῶς λέγειν, οὐδὲ μάρτυρα οὐδεὶς αὐτῶν οὐδένα ἐκεῖνον ποιήσαιτο ὑπὸ οὐδενὸς, οὐδὲ τοὺς ἐπαίνους τοὺς παρ' αὐτῶν ἀποδέχονται ὡς ἀληθεῖς. ἴσασι γὰρ ὅτι πάντα θωπεύοντες ὑπ' ἀνάγκης λέγουσιν. *Sane mendicos, qui nunc viuunt, nihil ſani ferunt dicere, neque vllus illorum quempiam teſtem aliqua in re adhibuerit, neque laudes ab illis profectas accipiunt vt veras. Norunt*

enim, quod omnia adulantes dicant, compulſi neceſſitate. Huius Zygomalæ ἐμοὶ ἐλάττων λόγος ἐστὶν, ἢ πιθήκου. *Eſto quod vult Allatius. Eodẽ modo confuſi ſunt Apoſtoli, pulnerem ex calceis coram incredulis, & Euangelium reijcientibus decutientes.* Nunc primum audio Reformatos eſſe Apoſtolos, ſed cuius non explicat, an ex ijs, *qui ſe dicunt eſſe Apoſtolos, & non ſunt, & inueniuntur mendaces. qui ſunt operarij ſubdoli, transfigurantes ſe in Apoſtolos Chriſti. Et non mirum ipſe enim Satanas transfigurat ſe in Angelum lucis. Non eſt ergo magnum, ſi miniſtri eius transfigurentur, velut miniſtri iuſtitiæ: quorum finis erit ſecundum opera eorum. At vnde,* ais, *hoc Allatio conſtat?* Effectus ipſe comprobauit. Nanque apud illam nationem in nullo pretio habitus, abolitus eſt. & quamuis Allatius curioſius exemplar, literis ſcriptis etiam ad Magnates, omnibus veſtigijs indagauerit, ad hunc diem nullum illi peruenit ad manus. De profeſſionibus Fidei Græca, & Iberica lingua conſcriptis, miſſiſque in eas partes, & igne crematis proſtant adhuc literæ ex illis regionibus, in quibus ſimilia enarrantur, vt Allatio opus non ſit, vbi acta publica loquuntur, popularium ſingularia documenta proferre. & Græcos multis pollicitationibus ſollicitaſſe præter Cyrilli Berrhoœnſis Synodica exem-

pla-

plaria, edicit reſponſio Patriarchæ Alexandrini ex Græco Latina publicata ab Allatio, qua narratio iſta, quam ponit Opponens, penitus deformata cadit.

Sicut enim Patriarcha Conſtantinopolitanus quotannis in die Cœnæ Domini Pontificem Romanum cum tota Eccleſia Latina ſolemni ritu excommunicat. Hoc tamen, quidquid dicat Caucus, ſolemniſſimum mendacium eſt. Sed Allatius illa Synaxarij recitat; *Confundantur, qui in ſacrificio Azymum offerunt*. Recitat, ergo excommunicant Pontificios. Concluſio nulla eſt, Duo quæruntur in materia Euchariſtiæ, primum an Chriſtus confecit in Azymo, vel in Enzymo: alterum an Azymum ſit apta materia? Græci, & Latini tenent vtrumque, & Azymum, & Enzymum eſſe, & hæc quæſtio ſolemnis eſt apud eoſdem. Calliſtus in Synaxario putat ſe probaſſe, Chriſtum confeciſſe in Enzymo; ſicque concludit, debere confundi eos, qui non vero facto Chriſti innixi in Azymo offerunt. Vbi eſt hæc excommunicatio Latinæ Eccleſiæ? Sed quando omnia in peius vertenda ſunt, excommunicatio locum confuſionis occupauit.

Et ad Opponentis quidem exercitationem hæc ſatis ſuperque, quibus *Iuuenis* multas, eaſque lubricas, atque multis implici-

taſ erroribus vias oſtendimus. Verum dandum eſt aliquid ætati, in qua liberior animus inſita ſibi agitatione ad ardua quæque, quantum libido fert, ſiniſtra directa ratione præcipitatur; ideoque ſæpius dictis factiſue proteruis, & malitia confidenti in alterius famam incurrit, & raro ſe reuocat ad bonam frugem. Adde impetum, & ardorem mentis ad gloriam, & oſtentandam eorum, in quibus cæcutiunt, ſcientiam, & fixum ad verba, non ad res ipſas conatum. Hinc Opponenti nos & maledicentiæ, & garrulitati, & improbitati, & intemperiei ignoſcimus. Cum ætas prouectior fuerit, vſu rerum matura, cupiditate gloriæ referueſcente, ni me fallit opinio, prudentior facta, ac modeſtior refrenabit petulantiam, atque veritate cognita, diſcet tandem maiores natu venerari, & quam hodie parum cautus fidem inſectatur amplexus, illius cognitores reuerebitur. Attamen quod condonandum videtur *Iuueni*, eoque magis ſi eſt ex gente bellicoſiſſima, hoc vero vel maxime Dannhauerum configit, cuius cum onus ex officio eſſet *Iuuenis* primis adhuc literis geſtientis, & non dum ſacra a profanis diſcernere ad plenum ſcientis, immoderatam licentiam intra miſtæ cum modeſtia grauitatis limites continere, & linguam audacu-

lam

lam reprimere, ipſe non tantum effloreſcentem iuuenilem effrenationem inhibuit, ſed laudibus euehens, & ad facta, quorum etiam aures a commemoratione abhorrent, promouit, & potiſſimum eum, qui profitetur ſe, etiam *Deum teſtans, toto animo abhorrere ab iſto more conuicijs aduerſarios proſcindendi*. Sed non mirum. Opponens Aſpidis Coruique ouum eſt, fœtus compar parenti. τοῦ πατρός ἐστι τὸ παιδίον. Hinc ille; *Tum ſi quis magiſtrum capit ad eam rem improbum, ipſum animum ægrotum ad deteriorem partem adplicat*.

CAPVT XIV.

De Eccleſijs Eois alijs, vt conueniant cum Reformatis, & de eorum cum Eccleſia Romana conſenſu, Epiſtola Abrahami Ecchellenſis ad Leonem Allatium, Bibliothecæ Vaticanæ Præfectum.

SEd adhuc perſtat in prauitate, & perſtrepit Hottingerus; habere ſe multa, quæ confeſſioni Græcorum ab Allatio adhornatæ opponat. *Sed dignam eſſe materiã, quæ plenius pertractetur. Interim ex Topographia Eccleſiaſtica, ex Symbolicis Syrorum, Arabum, Aethiopum, Coptitarum, quibus manifeſtum*

eſſe

eſſe, ait, *in genere Eccleſias Orientales, etſi iniuria temporum grauem paſſæ ſint cladem, ita tamen hoc commune eorum fuiſſe fatum, vt, cum noſtræ non ſint per omnia, nobis interim in eſſentialibus propius accedant, quam Pontificijs Tridentinis*. Et obſeruat præacute, ſi non ſtolide; *Orientales, vel Reformatis per omnia accedere, vel in circumſtantijs tantum variare, vel in Pontificijs videntur fauere partibus, illud aut ex principijs fluere Pontificiorum, etiam opinione erroneis*, φαινομένως *potius, quam* ὄντως, *verbis, quam rebus aſſenſum teſtari maiorem. Atque ſic non negamus, Orientales Eccleſias cum Romana aliquid habere ſimile, idem difficulter obtinebunt, plura tamen nobiſcum*. Hæc & ſimilia audet proferre Hottingerus. Conatur pobare: ſed quam apte, conſideret Lector. *Communes ſunt Syris, & Græcis formulæ ad B. Virginem Mariam conceptæ, vel etiam ad alios Sanctos, quibus tamen ſuperſtitionibus acutiſſima Pontificiorum* ἁγιολατρεία *non defenditur, magnum enim vtrinque eſt* διάστημα, *vel in eo ſaltem, quod ſingulis vrbibus, morbis, prouincijs patronum ſuum Romani præficiunt. Illæ generales ſunt, & Apoſtrophæ potius encomiaſticæ. Hæ ſæpe impie, & cum dedecore nominis diuini coniunctæ*. Et non erit corde & intelligentia vacuus, qui ad hunc modum ratiocinatur. Syri Græci-

ciq; vnis animis Sanctos, ac inter eos præcipue immaculatiſſimam Virginem venerantur, ſupplicant, exorant, vt diuinum Numen ſibi propitium reddant: ſic eorum imagines adorant, reliquias ſumma veneratione proſequuntur, hoc idem faciunt Pontificij Tridentini; Reformati ſimilem cultum deteſtantur. Ergo Syri, & Græci conueniunt cum Reformatis, diſcordant a Pontificijs Tridentinis? Riſum teneatis amici. Sed; *eſt magnum vtrinque σχίσμα. Romani præficiunt ſingulis vrbibus, morbis, prouincijs patronum*. De Pontificijs verum eſt. Sed id quoque, dummodo, qui eorum libros legit, oculos habeat, de Syris, & Græcis aſſerendum eſt. Exempli gratia, Coſmas, & Damianus medicis, Chijs Iſidorus, & Georgius Martyres, Conſtantinopolitanis Deipara, Theſſalonicenſibus Demetrius, Alexandrinis Marcus, & alij alijs, ſicuti & prouincijs præfecti ſunt. Vnde nam ergo magnum hoc σχίσμα inter Orientales, & Pontificios Hottingerus expiſcatur? Si idem facere, idem profiteri diſcordia Hottingero eſt, quæ erit concordia? Sed; *Sunt hæ ſtultæ, & miſeræ ſuperſtitiones*. Adde Reformatis, non Orientalibus & Pontificijs. Sed eſto, ſint. Ergo Orientales, & Pontificij etiam in ſuperſtitionibus concordant.

Et

Et Hottingerus agnoſcit *διάστημα*, & illud magnum? *Illæ formulæ generales ſunt, & Apoſtrophæ potius encomiaſticæ.* Cur non addis, & veræ & a vero, rectoque deductæ? Res diuinæ Græcis & Pontificijs ſacroſanctæ ſunt, vt in ora eorum pro ludibrio non abeant. Quare quod eſt, & eſſe certiſſime tenent, licet tu nigris dentibus irrideas, & canem irritatum immitteris, id ore etiam palam profitentur. Nonne ipſe perridiculus eſſem apud omnes, ſi de Hottingero ſermonem habens, eum vocitarem, & doctiſſimum, & pijſſimum, & cœleſti numine percitum, cum omnes, qui cognoſcunt hominem, ſciant, eum nec pilum quidem ſapientiæ habere, & pietatem omnem ex pectore emouiſſe, & Satanico œſtro conuelli?

Petri Apoſtoli, ſediſque Romanæ apud Syros, Arabes &c. fit mentio: fruſtra tamen ad Monarchiam rapitur Pontificiam. Apud eos fieri mentionem ſummi Pontificis, vt eſt Eccleſiæ caput, vt eſt ſucceſſor Petri, vt eſt director fidei, eius voces eſſe voces Dei, voces Petri, dictata columnas fidei, Orientalium ſcripta inſinuant. quibus non poteſt dici euidentius ad Monarchiam aſſerendam, ſupremam & vnicam in vniuerſa Eccleſia poteſtatem. *Fruſtra tamen ad Mo-*

nar-

narchiam rapitur Pontificiam. Hoc vero de tuo capite eſt ſomniculoſum delirium.

Habent & Orientales ſuos Monachos, & Monaſteria, nec tamen ſine diſcrimine. Habent & Pontificij, & maiori quoque diſcrimine; cum apud hos & diuerſitas conſtitutionum, & habitus, & diuini officij recitatio, & aliorum, quæ omnia Reformati, vti purioris, atque integrioris vitæ indicia, vti malum auſpicium execrantur. Et dicis hoſce ad Reformatos propius accedere? Patrum dicta, & mentio in Æthiopum, Syrorum, & Græcorum obuia cuique ſunt. Quod nec tu negas. Dicis nihilominus pugnaciſſime. *Non tamen vt Cynoſura & Canon*, Orientales Eccleſiæ omnes poſt diuinum verbum verba Patrum ita excipiunt, & exoſculantur, & firmiter tenent, vt illa reijcientibus, & non auſcultantibus, & in omnibus obſequentibus, anathema palam dicant, & eos in numero ſceleratorum ac impiorum habentes, a communione Eccleſiæ, & fidelium conſortio excludant. quod me fuſe contra te probaſſe, memini; Hinc alia referre ſuperſedeo, ne alijs oneri ſim.

Tandem e Syrorum, Arabum, Æthiopum ſcriptis Symbolicis de Scriptura ſacra, de lapſu Adami, alijſque mentione tantum inducta in fine tuæ diſputationis abſque vlla

pro-

probatione multa ſemper tui ſimillimus infarcis, quæ tuis Reformatis regere. Nam Pontificij, nec animum quidem aduertent, qui plane cognoſcunt te in Arabicis alijſque linguis Orientalibus, æque atque in Græcis inſcitiſſimum eſſe, quamuis earum cognitionem inconſideratiſſima temeritate tibi aſſumas. Sed audi. Si quos ſeptendecim annorum iuuenis in literaturà Græca habuiſti progreſſus, vt neque ligatæ, neque ſolutæ orationis, qua ſcripto, qua Typis edere non erubueris ſpecimina, ſed quis rubor in Hottingerana facie vnquam inſidere potuit? eadem, & in alijs linguis Orientalibus edidiſti, te penitus ieiunum, & pene infantem arguunt. Et vt videas, en Viri in illis linguis inſtructiſſimi, & in Orientalium moribus, ac conſuetudinibus, & potiſſimum Eccleſiaſticis verſatiſſimi Abrahami Ecchellenſis Epiſtolam, quem de hiſce a te propoſitis certiorem feci: cum ipſe eas, nec me pudet fateri, non didicerim. Eam vti accepi, vt quantus ſis Hottingere in nugis effutiendis, Reſponſioni meæ coniunctam ad te tranſmitto. Digna eſt, quæ ſemel, atque iterum a te legatur, vt ſcias, quæ neſcias, ne ſemper imperitus ardelio in tuis de diſſidio Græcorum & Pontificiorum lucubrationibus ſis.

LEO-

LEONI ALLATIO SVO,

Abrahamus Ecchellenſis

S. P. D.

BIna illa Opuſcula, quæ nuper ad me miſiſti, Clariſſime Leo, noſtri ſæculi Literatorum decus, & ornamentum; Vnum Iohannis Henrici Hottingeri Tigurini inſcriptum: *Diſputatio Apologetica de euidenti Eccleſiæ Orientalis, & Occidentalis, tam in dogmatibus, quam in ritibus diſſenſu*; Alterum, cui titulus eſt: *Exercitatio Hiſtorico-Theologica de Eccleſia Græcanica hodierna*, M. Eliæ Veielij Vlmenſis, legi, atque perlegi, eamque præſertim partem, in qua vterque ſcripta mea exagitat circa variarum Syrorum, Arabumque Chriſtianarum Sectarum conſenſum tam inter ſe, quam cum Eccleſia Romana de ritibus, & dogmatibus, quæ nos inter & Reformatos in controuerſiam vocantur. Id enim vnum eſt, quod a me planè exigis, & cuius gratia Opuſcula illa pro tua in me humanitate, & beneuolentia miſiſti. Tuis itaque morem gerens iuſſibus, eruditiſſime Leo, paucis ape-

aperiam, vnde vtrique tanta bilis in me etiam eſt. Scripſeram olim in notis ad Synopſim, & Præfationem Arabicam Concilij Nicæni, necnon in Notis ad Catalogum librorum Chaldæorum Hebedieſu, eos Fidei articulos, in quibus conueniunt Nationes illæ Orientales, tam inter ſe quam cum Eccleſia Romana, neceſſario ad ipſos Apoſtolos, & primæuæ Eccleſiæ æuum ſuam referre originem, ac in nullam confictionis cadere poſſe ſuſpicionem. Ratio quidem mea eſt, quia ſi poſt ſuborta ſchiſmata conficta fuiſſent, neceſſe profecto eſſet, vt id vel ab omnibus illis Sectis ſimul, Romana etiam conſentiente Eccleſia, factitatum fuiſſet, vel ab vna tantum iſtarum Sectarum ſeorſim: Sed cum neutrum fieri poſſit, ad ipſos Apoſtolos, & primæuæ Eccleſiæ æuum referenda omnino eſſe oportebit. Quemadmodum cordatus nemo, & ſanæ mentis non concedit, & vltro largitur, ea dogmata, & Religionis articulos, in quibus conueniunt tot Proteſtantium Sectæ, tam inter ſeſe, quam cum Eccleſia Romana, ſuam referre originem ad aureum illud ſæculum, in quo Eccleſia vna erat ante Lutherum, Caluinum, alioſque tot malorum, ac turbarum auctores. Quod quidem Argumentum, cum ſit maximi ponderis, ac momenti,

ti, iamdudum ante ipſe, eruditiſſime Leo, inculcaſti ex Græcorum, & Latinorum conſenſu, quod plurimum Reformatorum latera vrget, & pectora ferit. Videns dein Bartholdus Nihuſius ذو الذكر الصالح quique pro bono Eccleſiæ longiori vita dignus erat, idem hoc argumentum maiores ſumere vires ex aliorum Orientalium conſenſione, duo noſtro Hebedieſu, dum illum vna cum noſtris notis recudi curauit Moguntiæ, adiecit programmata ad Academicos Proteſtantes, quibus eos prouocat ad ſingulare hoc certamen. Præſertim cum non defuerint apud ipſos, qui meris, & nudis aſſertionibus Orientalium hunc conſenſum ſibi vindicare ſint conati, vti teſtis vberrimus, & omni exceptione maior, nobis eſſe poteſt vir clariſſimus Iulius Blumius, qui vna nobiſcum plures huius generis aſſertiones contulit Pariſijs. Huius autem argumenti ex conſenſione tot populorum adſtructum, vim, & efficaciam effugere, atq; euitare volentes Veielius, & Hottingerus, oppoſita prorſus diuerticula, & flexiones arripiunt, eodem tamen collimantes, nempe veritatem ipſam eludere. Veielius enim, vt ſe hinc citius expediat, hunc irridet, & improbat conſenſum, ita pag. 2. ſcribens:

Hinc nuper prodit libellus Abrahami Ecchellenſis Maronitæ Profeſſoris in Gymnaſio Romano, de concordia Nationum Chriſtianarum per Aſiam, & Africam, cum Eccleſia Latina contra Proteſt. cum notis ad Catalogum librorum Chaldæorum Hebedieſu, quem in Germania nobis curauit officiendo officioſiſſimus Nihuſius, adiectis 2. ad Academicos Proteſtantes programmatibus. Quæ ſunt autem illæ Nationes Chriſtianæ in Aſia, Africa? Sunt Hæretici, Armeni, Neſtoriani, Melchitæ, Iacobitæ, &c. vt habet titulus, & aſſeritur in Epiſtola Abrahami Ecchellenſis, tam inter ſe, quàm cum Romana Eccleſia inueterata, & incredibilia exercentes odia. Improbat is quidem, ſed improbando noſtri argumenti rationem corroborat potius, quam ſoluit; quia fieri omnino nequit, vt tot Nationes tam inter ſe, quam cum Eccleſia Romana inueterata, & incredibilia exercentes odia, conuenire poſſint ad aliquod adſtruendum commentum. Vnde Tertullianus: *Quod apud multos inuenitur, non eſt erratum, ſed traditum.* Et Ariſt. lib. 7. mor. Nic. c. 13. *Non prorſus fama illa perit, quam multa per Orbem turba hominum celebrat. Quod enim omnibus videtur, id eſſe affirmamus.* Hinc ſcriptum reliquit Iacobus Arminius, primariæ auctoritatis inter Reformatos, Diſput. priuat.

Theſ.

Theſ. 13. de obiecto Chriſtianæ Religionis num 14. *Accedit denique perpetuus, & vniuerſalis omnium populorum conſenſus, qui inſtar legis, imo Oraculi diuini habendus eſt*. Et Oratione 3. de certitudine ſacro-ſanctæ Theologiæ: *Negare miracula, quæ Gentilium, & Iudæorum teſtimonia habent, manifeſtæ impudentiæ eſt, & execrandi ſtuporis*. Quantæ igitur impudentiæ, & quidem manifeſtiſſimæ, & execrandi ſtuporis erit, vel ex ipſorummet Reformatorum ſententia, negare perpetuum, & vniuerſalem conſenſum non ſolum Iudæorum, & Mohammedanorum, ſed tot etiam Chriſtianorum Orientis populorum? Ad huius autem conſenſus originem, & rationem velim reſpondeat Veielius, eiuſque Reuerend: Fhelauius; & quomodo ad aliquod commune mendacium confingendum conſpirare poſſunt tot Nationes longiſſimis terrarum diſſitæ ſpatijs, varijs imbutæ moribus, diuerſis vtentes linguis, & perſuaſionibus, atque inueterata cœteroquin exercentes odia. Dicat præterea Veielius: ſi Orientales illi populi in hiſce articulis, de quibus Reformati controuerſiam nobiſcum habent, conuenirent cum ipſis, quas ille excitaret aduersus nos turbas? quos ad aſtra vſque extolleret clamores? quas vociferationes in foro ſuorum

Reformatorum emitteret? Sane tot, quot Hottingerus, licet falſo, & fallaciter, vt mox infra patebit, & forte maiores. Imo iam titubat Veielius, iam canit palinodiam, animos reſumit nouos, Hottingeri fretus armis, & auxilio; adeoque quem ſupra improbauit cônſenſum, paulo poſt comprobat, vt oſtendat omnibus, ſe nequaquam ſibi eſſe compotem, qua falſæ, & vagæ cauſæ eſt patronus. Nam poſtquam verba quædam mea, quibus ſuos Proteſtantes prouoco ad ſingulare hoc certamen de conſenſu Orientalium populorum, ſtatim ſubdit: *Quam prouocationem Nibuſius lepida ſimul, & Thraſonica inuitatione, ad exemplum Rabſacis 2. Regum 18. 23. 24. progr. ſ. 7. 55. ornat. Quam vero non cohorreſcant ad iſtiuſmodi gloriantes abunde iam docuiſſe celeber. Hottingerus præfat. in Lex. har. & Topograph. Eccleſiæ Orient. contra Ecchellenſem, poſtquam hæc ſcripſiſſem, vidi*. Igitur poſtquam vidit, quæ ſcripſit eius celeberrimus Hottingerus de conſenſu Orientalium, illum ſibi, & ſuis adſciſcens, accedit libenter Veielius, & nos cohorreſcere iubet tanquam falſo hunc conſenſum nobis vindicantes. Res igitur cum ad Orientalium conſenſum redeat, redeamus & nos ad Hottingerum, qui eum ſibi vindicat, & ſuis, ac ſingulas eius aſſertiones expendamus

mus ad Orientalium trutinam, momentiſque ſuis ponderemus, & videamus, quinam cohorreſcere debeant, nos, an Veielius, Hottingerus, & qui ab ipſorum in hoc argumento ſtant partibus.

Hottingerus itaque in arenam animoſe deſcendens, poſtquam pag. 28. num. 28. plura in genere ſine vlla probatione, teſtimonio, vel auctoritate garriuit de Orientalium conſenſu cum Reformatis *in capitibus fidei, ritibus, ac regimine Eccleſiaſtico*, ad ſpeciem tandem deueniens hæc ſubdit: *In ſpecie vero vbi ad ſingulorum dogmatum deuentum fuerit examen, obſeruamus, Orientales, vel Reformatis per omnia accedere, vel in circumſtantijs tantum variare; vel vbi Pontificijs videntur fauere partibus; illud aut ex principijs fluere, Pontificiorum etiam opinione erroneis, aut φαινομένως potius quam ὄντως, verbis, quam rebus aſſenſum teſtari maiorem. Atque ſic non negamus, Orientales Eccleſias cum Romana aliquid habere ſimile (idem, difficulter obtinebunt).* His itaq; vult Hottingerus, Orientales Eccleſias cum Romana aliquid habere ſimile, at non idem; φαινομένως, & non ὄντως; cum Reformatis verò ὄντως, & rebus. Hinc vero ad articulorum, in quibus conſentiunt Orientales cum Reformatis, vt ait, concedens enumerationem ita ſcribit: *Plu-*

ra tamen nobiſcum ſic 1. *occurrunt in Orientalium, Græcorum cumprimis, & Syrorum ſcriptis variæ formulæ ad B. V. Mariam conceptæ; vel etiam ad alios Sanctos, quibus tamen ſuperſtitionibus auctiſſima Pontificiorum ἀγιολατρεία non defenditur. Magnum enim vtrinque eſt διάστημα, vel in eo ſaltem, quod ſingulis vrbibus, morbis, Prouincijs patronum ſuum Romani præficiunt.*

Hic non ratiocinatur Hottingerus, ſed plane inſanit. Nam vel conueniunt cum Orientalibus Reformati in eiuſcemodi formulis, vel non. Si conueniunt, vt contendit ille, qua ratione impius non erit in ſe, ſuoſque Reformatos, eas appellans formulas ſuperſtitiones, in quibus conueniunt Orientales cum Reformatis ex ipſius ſententia? Si vero non conueniunt, qua fronte, qua impudentia, & qua cauteriata conſcientia, eos conuenire, dicit? Suis itaque capitur paralogiſmis, & dilemmate concluditur; apparetque inde luculentiſſime, eum ex fraude, fallacijs, ac mendacijs conſtare totum. Et quis proinde erit, vel ſit Reformatus, qui eum apertiſſimi, ac turpiſſimi mendacij, fraudis, & contradictionis non arguet, & conuincet? Quam autem hic vocat auctiſſimam ἀγιολατρείαν Pontificiorum Hottingerus, nullæ caſtæ Chriſtianæ au-

aures ſine indignatione, & ſtomacho excipere poſſunt; cum eadem hæc ſit ſummorum heroum primæuæ Eccleſiæ ſententia de SS. inuocatione, vt infinita, quæ occurrunt paſſim, ipſorum id comprobant teſtimonia. Sed quæ adhuc Hottingeri impudentia, & inſania eſt, qui eodem aſſerto condemnat omnes Orientales, quos hic pro ſe laudat? Ex quo plane patet, eum non ratione duci, & veritatem ſequi, ſed effrænata quadam rabie, & furioſa rapi. Porro qui non cohorreat impius cum Veielio, Sanctorum inuocationes condemnans, ad has ſui Lutheri execrandas voces, & formulas, non ad B. V. Mariam, alioſque Sanctos conceptas, ſed ad ipſum Sathanam in *Colloquijs* ita intonantis: *Sancte Sathan ora pro nobis: minime tamen contra te peccauimus clementiſſime Diabole?* Hæc eſt, quæ Hottingero arridet Diaboli λατρεία, non B. V. & aliorum Sanctorum δουλεία. Magnum verò illud διάστημα, quod ponit, magnum quidem eius impudentiæ argumentum eſt, quia omnes Chriſtiani Orientales eodem prorſus modo, ac Romani, & vrbibus, & morbis, & Prouincijs ſuos præficiunt patronos. Sic Antiochia patronum agnoſcit D. Petrum, Alexandria Marcum, Hieruſalem Iacobum, Damaſcus Paulum, Berytus Geor-

gium, Meſopotamia Addæum, & ſic de alijs. Item S. Antonius Abbas præficitur Energumenis, & a Diabolo vexatis, Romanus Paralyſi, Lucius oculorum ægritudinibus, & alij alijs morbis. Et quidem illud *ſaltem* ad quod ſaltat, plane vanitatem eius pronunciati de illis formulis indicat; eſt enim titubantis, & inconſtantis animi conſtantiſſimum argumentum. Nullum igitur in hiſce διάστημα agnoſcendum eſt, niſi quod Hottingerum inter, & ipſam veritatem intereſt, quod quidem maximum eſſe, oportet, cum tantum ſit, quantum ab ipſa veritate diſtat mendacium.

Pergit Hottingerus: *Illæ generales ſunt, & apoſtrophæ potiùs encomiaſticæ; hæ ſæpe impiæ, & cum dedecore Nominis diuini coniunctæ.*

De formulis generalibus, & encomiaſticis non eſt hic nobis laborandum, quia paſſim occurrunt etiam in Eccleſiæ Romanæ Officijs, & ſcriptis ſymbolicis, adeoque conueniunt in illis cum Occidentalibus Orientales. De ſpecialibus itaque videamus, an Orientales quoque habeant ad B. V. Mariam, alioſque nominatim Sanctos conceptas, quibus illos inuocant, eorum implorant opem, atque deprecantur, vt ſibi adſint, pro ſe orent, & apud Deum intercedant.

Pri-

Primo autem loco accedant Melchitæ, quos hic Græcos appellat Hottingerus, & pro ſe primo loco laudat. Iſti itaque in Troparijs ad Deiparam Mariam per circulum totius anni inter cætera hoc recitant ad veſperas Dominicæ in primo tono: اعجب

العجايب الباهره تشاهد الخليقه
فتسر وتبتهج بحبلك الذى بغير زرع
يا ممتليه نعمه وولدتي ولادتك التى
لا توصف التى لا يستطيعون روسا
الملايكه ينظرون نحوه اليه توسلى من اجل
نفوسنا. *Mirabiliſſimum mirabilium obſtupefacientium conſpicit creatura, & lætatur ideo, atque exultat concipiente te ſine ſemine, o gratia plena, quæ peperiſti partum tuum ineffabilem, in quem Archangeli reſpicere non poſſunt, deprecare illum pro animabus noſtris.* Item ad Veſperas feriæ 2. in primo tono: حبلتي بغير

احتراق من نار اللاهوت وولدتي من
غير زرع الرب ينبوع الحياة يا والدة
الاله الممتليه نعمه خلصي الذين
يعظمونك: *Concepiſti abſque combuſtione ab igne Diuinitatis, & peperiſti ſine ſemine Domi-*

minum fontem vitæ. O Dei genetrix, gratia plena, ſalua magnificantes te. Item ad Veſperas fer. 3. in tono 3. انتي ملجانا وقوتنا
يا والدة الاله يا معونة العالم القوية
بشفاعتك استري عبيدك من كل
شدة ايتها المباركة وحدك

Tu es Refugium noſtrum, & virtus noſtra, o Deipara, o forte Mundi auxilium, tuis interceſſionibus protege ſeruos tuos ab omni afflictione, o ſola benedicta. Item in Menologio die 4. Septembris in Tropario commemorationis S. Moyſis Prophetæ: اننا معيدون
لتذكار نبيك موسى وبه نتوسل اليك
يا رب خلص بطلباته نفوسنا:

Vtique feſtum agimus commemorationis Prophetæ tui Moyſis, per quem te ſupplicamus Domine, vt ſalues precibus illius animas noſtras. Eodem die de S. Babila Antiocheno.

ايها الشهيد في الكهنة بابيلا لما وضعت
في قلبك عظايم الايمان وحفظتها
لم تجزع من المغتصب ولم ترهب من
المعاندين فلذلك احفظنا يا خادم
المسيح

المسيح وصوننا: *O Martyr inter Sacerdotes Babila, cum poſueris in corde tuo magnalia Dei, & cuſtodieris ea, nequaquam timuiſti tyrannum, neque metuiſti aduerſarium, propterea ſerua nos, o Miniſter Chriſti, & cuſtodi nos.*

افخولوجيون Εὐχολόγιον cap. 82. cuius titulus eſt: صلاة تقال على مريض معذب من الارواح النجسه *Oratio dicenda ſuper ægroto vexato à ſpiritibus immundis:*

يا مراتب قوّاة الملايكه الغير هيولانيين
مع الرسل والشهدا توسّلوا مبتهلين
الى سيد الكلّ ان ينجي عبده هذا
من هذه الشدّه الثقيله جدّا. ايتها
الشفيعه الدايمه البتوليه ملجا المومنين
ايتها المعونه القويّه لنا نحن عبيدك
بشفاعاتك خلّصي عبدك
من هذه الشدّة الحاضره:

O ordines Virtutum Angelorum immaterialium, cum Apoſtolis, & Martyribus, deprecemini ſupplicantes Dominum omnium, vt eripiat

piat famulum hunc ſuum ab hac grauiſſima affliĉtione. O Domina ſemper virgo, refugium fidelium, ò fortiſſimum noſtrum ſeruorum tuorum auxilium, tuis interceſſionibus libera famulum hunc tuum à præſenti affliĉtione.

Maronitæ, qui Syri ſunt, & Syriaca in ſacris funĉtionibus vtuntur lingua, obuias quoque eiuſmodi ad B. Virginem Mariam, alioſque Sanĉtos formulas habent, ex quibus paucas. In Procemio primæ ſtationis Noĉturni Dominicæ ſimplicis Officij ſic ad

B. Virginem orant: ܠܟܝ ܕܝܢ
ܡܬܟܫܦܝܢܢ ܐܘ ܐܡܐ ܕܚܝ̈ܐ
ܘܡܒܘܥܐ ܕܚܕ̈ܘܬܐ ܕܐܝܟܢܐ ܕܒܐܝܕ̈ܝܟܝ
ܐܬ̈ܐ ܠܢ ܦܘܪܩܢ ܥܠܡܐ ܡܢ ܫܡܝܐ.
ܗܟܢܐ ܘܠܟܪ̈ܝܗܘܬܐ ܘܠܡܫܟ̈ܢܘܬܐ ܕܥܠܡܢ
ܕܪܘܚ̈ܐ ܕܝܠܟܝ ܬܗܘܐ ܗܢܐ ܕܡܫܩ̈ܠܐ ܠܟܘܢ
ܘܠܐ ܡܬܡܣܟܢܘܬܐ ܘܟܐܒܐ ܠܐܘܠܨܐ
ܡܢܟܝ ܐܠܗܐ ܕܒܥܝ ܐܡܪܝܢ ܦܢܝܐ
ܣܠܩ ܦܘܪܩܢܐ ܡܫܘܕܥܐ ܕܒܢܝܢܫܐ
ܘܕܦ̈ܐܝܢ. *Te autem ſupplicamus, o mater vitæ, & fons lætitiarum, vt quemad-*

mo-

modum per te nobis euenerunt omnia bona de cælo, ita & preces noſtras, atque humiles ſupplicationes cum ſuffitu hoc thymiamatum, illi, qui inuariabiliter, & qua Deum decet, ex te natus eſt, offeras pro ſalute, & liberatione animarum noſtrarum, & corporum. Ibidem ſtatione 2. ad ſanctos Prophetas, Apoſtolos, & Martyres. ܪ̈ܒܝ ܒܬܐ ܐܝܬܝܟܘܢ ܢܒܝ̈ܐ ܘܫܠܝ̈ܚܐ ܘܣܗ̈ܕܐ. ܦܬܚܘ ܓܙܐ ܕܨܠܘ̈ܬܟܘܢ. ܘܥܘܕܪ̈ܢܐ ܗܒܘ ܠܡܣܟܢ̈ܐ.

Oeconomi eſtis Prophetæ, Apoſtoli, & Martyres, Aperite theſaurum precum veſtrarum, & auxilia præbete egentibus. Item in hymno S. Iacobi, qui legitur in commemoratione Beatæ Virginis Mariæ ad Miſſam:

ܓܡܘܪ ܒܢ ܚܘܒܟ ܒܨܠܘܬܐ ܕܐܡܟ
ܕܡܬܟܫܦܐ ܠܟ. ܘܢܩܪܒ ܠܟ ܒܣ̈ܡܐ
ܕܟܝ̈ܐ ܒܝܘܡ ܕܘܟܪܢܗ : ܘܗܒ ܠܢ ܡܪܝ
ܕܒܨܠܘܬܗ ܢܫܟܚ ܢܘܚܐ. ܘܒܡܠܟܘܬܗ
ܢܒܥܐ ܒܟܠܗܘܢ ܡܫܒ̈ܚܘܬܟ.

Perfice in nobis amorem tuum precibus matris tuæ, quæ te ſupplicat, vt offeramus tibi thura pura in die illius commemorationis. Concede no-

nobis Domine noſter orationibus illius remiſſio-nem debitorum; necnon ipſius precibus parce omnia crimina.

Iacobitæ in Officio diurno ad Veſperas diei Dominicæ: ܒܬܘܠܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܐܡܐ ܕܟܝܬܐ ܕܠܐ ܛܘܠܫܐ ܐܬܟܫܦܝ ܠܝܚܝܕܟܝ ܕܢܥܒܕ ܪ̈ܚܡܐ ܥܠ ܟܠܢ

Virgo ſancta, mater pura ſine macula ſupplica Vnigenitum tuum, vt miſericordias faciat omnibus nobis. Ibidem de Sanctis: ܢܒܝ̈ܐ ܩܕܝ̈ܫܐ ܘܫܠܝ̈ܚܐ ܒܢ̈ܝ ܡܠܟܘܬܐ ܨܠܘ ܕܠܐ ܢܛܒܥ ܒܝܡܐ ܫܓܝܫܐ ܕܚ̈ܛܗܐ. *Prophetæ ſancti, & Apoſtoli filij regni, orate, ne mergamur in mari perturbato peccatorũ.* Paulo poſt in 2. Officio: ܡܘܗܒܐ ܢܨܝܚܐ ܕܬܘܕܝܬܐ ܘܫܘܒܚܘܗܝ ܕܢܒܝܐ. ܠܐܒܘܗܝ ܕܫܠܚܗ ܠܡܪܢ. ܘܠܒܪܗ ܟܠܗܘܢ ܚܕܐ. ܡܘܗܒܬܐ ܐܝܟ ܠܟܠܢܫ ܕܡܘܗܒܬܐ. ܘܫܘܒܚܗ ܡܢܗ ܘܡܢ ܟܠܢܫ ܘܡܠܟܘܬܐ. ܡܘܗܒܐ ܚܕܐ ܡܫܡܫ ܠܟܠ. ܘܫܘܒܚܘܗܝ.

ܘܫܡܥܘܢ ܒܢܐ ܥܕܬܐ ܡܢ ܥܬܝܩܬܐ
ܘܚܕܬܐ . ܘܠܟ ܫܘܒܚܐ ܡܪܢܐ . ܗ̈
ܨܠܘܬܗܘܢ ܬܥܕܪܢ ܠܟܠܢ .

Moyſes Princeps Veteris, & Simon Nouæ, ambo ſibi ſunt ſimiles. Moyſes deſcendere fecit tabulas Legis; & Simon accepit claues Regni: Moyſes ædificauit Tabernaculum temporis; Simon vero ædificauit Eccleſiam ex Veteri, & Noua. Tibi laus Domine, Alleluia, oratio eorum auxilietur nobis.

Neſtoriani in Officio diurno ad Veſperas in commemoratione B. Virginis Mariæ:

ܨܠܘܬܗ ܡܪܢ ܕܒܬܘܠܬܐ ܩܕܝܫܬܐ .
ܘܒܥܘܬܗ ܕܐܡܐ ܡܒܪܟܬܐ ܘܠܦܣܩܘܬܗ
ܘܫܠܝܚܘܬܗ ܕܡܠܟܬܐ ܦܘܠܘܣ ܡܠܐܟܢ
ܡܪܝܡ ܦܘܩܕܢܐ ܠܗܘܐ ܠܟܝ ܐܡܠܝܟܬܐ
ܫܘܪܐ ܢܗܘܐ ܘܟܢܫܐ ܣܘܓܐܐ ܫܡܝܐ .
ܠܟܪܝܐ ܘܠܡܫܒܩ ܘܠܒܝܫܐ ܠܦܓ̈ܥܝ
ܩܕܡܝ ܒܡܥܐ ܘܡܣܟ̈ܢܘܬܗ
ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܐܒ̈ܝܠܐ ܘܥܢ̈ܝܐ .

Oratio, Domine, Virginis Sanctæ, & preca-

tio

catio Matris benedictæ, ſupplicatio, ac deprecatio gratia plenæ Beatæ Mariæ ſit nobis ſemper alta mœnia, & munitum refugium, liberet, vindicet, & cuſtodiat animas noſtras a Malo, eiuſque ſatellitibus omnibus temporibus, & momentis. Ibidem in commemoratione SS.

ܨܠܘܬܗܘܢ ܡܪܢ ܕܡܠܦ̈ܢܐ ܫܪܝܪ̈ܐ
ܘܒܥܘܬܗܘܢ ܕܟܐ̈ܢܐ ܡܫܡܠܝ̈ܢ ܨܒܝܢܟ
ܢܒܥܘܢ ܚܠܦܝܢ ܠܟܐܢܘܬܟ ܕܬܬܠ
ܠܢ ܫܝܢܟ ܘܫܠܡܟ ܒܟܠܗܘܢ
ܝܘ̈ܡܬܐ ܕܚܝ̈ܝܢ.

Oratio, Domine, Doctorum veracium, & deprecatio Iuſtorum perficientium voluntatem tuam ſupplicet pro nobis iuſtitiam tuam, vt concilies nobis tranquillitatem, & pacem tuam omnibus diebus vitæ noſtræ. Ibidem ad B. Virginem:

ܡܪܝܡ ܒܬܘܠܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܐܡܗ
ܕܝܫܘܥ ܦܪܘܩܢ ܐܬܒܥܝ ܘܒܥܝ
ܡ̈ܢܗ ܥܠ ܚܛ̈ܗܐ ܕܠܐ ܢܬܒܥܘܢ.
ܕܒܨܠܘܬܗ ܢܬܚܣܝܘܢ. ܨܠܘܬܗ
ܚܣܝܢܐ ܬܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ
ܠܡܬܐ ܘܒ̈ܢܝܗ ܕܒܗ ܡܗܝܡܢܝܢ:

Ma-

Maria Virgo Sancta, Mater Ieſu Saluatoris noſtri, ſupplica, & deprecare miſericordias peccatoribus, ne pereant. Qui ad tuas orationes confugiunt, oratio tua ſit illis murus in hoc Mundo, atque in futuro. Ibidem ad Sanctos:

ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܟܐܢܐ ܕܐܚܒܘܟ ܦܪܘܩܢ
ܘܦܘܩܕܢܝܟ ܢܛܪܘ ܘܨܒܝܢܟ ܫܡܠܝܘ.
ܚܝܠܐ ܕܟܣܐ ܒܗܘܢ ܢܛܪ ܠܥܠܡܐ.
ܘܢܗܘܘܢ ܒܥܕܬܐ ܡܒܘܥܐ ܕܥܘܕܪܢܐ. ܟܪܝܗܐ
ܢܬܐܣܘܢ ܘܢܬܚܠܡܘܢ. ܘܚܓܝܪܐ ܢܗܠܟܘܢ
ܘܢܬܦܫܛܘܢ ܡܢ ܥܘܕܪܢܐ ܕܓܪܡܝܗܘܢ

Beati ſunt iuſti, qui dilexerunt te, Seruator noſter, & mandata cuſtodierunt tua, ac voluntatem perfecerunt. virtus abdita in ipſis cuſtodiat Mundum, ſintque in Eccleſia ſcaturigines auxiliorum. Infirmi ſanentur, & curentur, claudi ambulent, & erigantur ab auxilijs oſſium ipſorum.

Quid plura? omnia ſane Orientalium, quos pro ſe laudat Hottingerus, ſine vlla tamen probatione, ſymbolica ſcripta huiuſmodi formulis refertiſſima ſunt. Quamobrem vnam producamus nunc, vel alteram formulam ex ijs, quibus Romana vtitur Eccleſia, vt collatione facta cum mox allatis, videant æqui, & probi Lectores,

& iudicent, in quo conſiſtat *magnum Hottingeri* δ*ό*γ*μα*. Oratio ex Officio paruo B.V. Mariæ ad Laudes: *Deus, qui de B. Mariæ Virginis vtero, Verbum tuum, Angelo nunciante, carnem ſuſcipere voluiſti: præſta ſupplicibus tuis, vt qui vere eam Genitricem Dei credimus, eius apud te interceſſionibus adiuuemur*. Alia ad Primam: *Deus, qui ſalutis æternæ B. Mariæ virginitate fœcunda, humano generi præmia præſtitiſti: tribue quæſumus, vt ipſam pro nobis intercedere ſentiamus, per quam meruimus Auctorem vitæ ſuſcipere Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum*.

Pergit deinde Hottingerus: 2. *Petri Apoſtoli, Sediſq; veteris Romanæ honorifica hincinde apud Syros, Arabes &c: fit mentio, fruſtra tamen ad Monarchiam rapitur Pontificiam*.

Si verba profundere inania, & garrire duntaxat, eſſet probare, egregie profecto hanc ſuam aſſertionem probauit nugiuendulus, ſed cum non verbis inanibus, & meris aſſertionibus hic certandum ſit, quis ſanæ mentis compos, & æquus veritatis indagator non videt, Aduerſarium deſperatæ cauſæ eſſe patronum, & cæca tantum duci animi libidine? Etenim qui ad Monarchiam Pontificiam id rapi dicitur, quod omnium Orientalium mirifico conſenſu, & ſuffragio Pontifici Romano ex Nicæni Concilij decreto, & Canone decernitur?

Ca-

Canon eſt 44. Concilij laudati ita loquētis:

وان ينظر البطريرك في كل امر عمل
به احد من مطارنته او اساقفته في
بلدانهم التي يلونها: فان وجد منها
شيا على غير ما ينبغي فليغيره ويامر
فيه بما يرى لانه ابو جميعهم وهم
بنوه وانما المطران في رياسته عليهم
وتوقيرهم اياه بمنزلة الاخ الكبير
الذي يقدمونه اخوته ويوجبون
طاعته لحسن سياسته وكبره: فاما
البطريرك فانه بمنزلة الاب في سلطانه
على بنيه: وكما ان للبطريرك سلطان
على من تحت يديه فكذلك يكون
لصاحب رومية سلطان على ساير
البطاركة مثل بطرس فيما كان له
من السلطان على جميع روسا النصرانية
وجماعة اهلها لانه خليفة المسيح
على بيعته وكنايسه وشعوبه ومن خالف
هذه السنة فجماعة السنودس تحرمه

Patriarcha igitur inſpiciat quodcunque negotium fecerit aliquis ſuorum Metropolitarum, ſiue Epiſcoporum in ſuis Prouincijs, quibus præſunt. Si autem inuenerit ex illis quicquam, quod non decet, permutet illud, ac de illo conſtituat, prout ſibi videtur; etenim omnium ipſorum pater eſt, & illi filij ſunt ipſius. Metropolitæ autem principatum ſupra ſe agnoſcere, eumque venerari debent inſtar fratris maioris, quem ſibi anteponunt fratres, illique parere ducunt ob eius optimum regimen (ſeu officium) & maioritatem. Patriarcha porro inſtar patris eſt in ſua iuriſdictione ſuper filios ſuos. Quemadmodum vero Patriarcha poteſtatem habet ſuper ſubditos ſuos; ita quoque poteſtatem habet Romanus Pontifex ſuper vniuerſos Patriarchas, quemadmodum habebat Petrus ſuper vniuerſos Chriſtianitatis Principes, & Concilia ipſorum; quoniam Chriſti Vicarius eſt ſuper redemptionem, Eccleſias, & cunctos populos eius. Quicunque autem Sanctioni huic contradixerit, Patres Synodi illum anathemate percellunt.

Fruſtra ne id rapitur ad Pontificiam Monarchiam ſtatuendam, an vero clariſſimis verbis, & Solis radijs ſcriptis aſſeritur ab Orientalibus eiuſmodi Monarchia? Nec cauilletur Hottingerus, vel quiſpiam alius eiuſdem farinæ dicens; Canonem hunc

non

non eſſe verum, ac legitimum Concilij Nicæni. De hoc enim nobis cum Hottingero, & Symmyſtis inpræſens controuerſia non eſt: Sed vtrum Romani Pontificis Monarchiam in ſuis Symbolicis ſcriptis aſſerant Orientales illæ Nationes, an vero cum Reformatis in hoc conueniant? Nobis enim ſatis eſt inpræſens oſtendere, Canonem hunc pro vero, ac legitimo Nicæno haberi a Chaldæis, Syris, & Arabibus, nempe Melchitis, Maronitis, Iacobitis, Neſtorianis & Cophtitis, quibus adde Æthiopes, in quorum omnium Conciliorum editionibus hic extat Canon, & pro Nicæno habetur; referturque præterea in ſuarum Eccleſiarum Conſtitutionibus cap. *De Patriarchis*. De hoc vide quæ diximus par. 2. cap. 14. & ſeqq. noſtri *Eutychij vindicati*. Garrit igitur Hottingerus hic, vt & alibi, atque gannit, ſuaque conficitur rabie, nulla veritatis habita ratione; nihil tamen in Chriſtum Domini proficiens. Quamobrem audiat illud Arabis Poëtæ, in ipſum pene compoſitum.

اصبر على كيد الحسود
فان صبرك قاتله
فالنار تاكل بعضها
ان لم تجد ما تاكله

Inuidi ſuſtine petulantiam,
Patientia enim tua illum interimit:
Ignis enim ſeſe conſumit,
Si quid conſumat, non reperit.

Proſequitur Hottingerus illud ſuum tam celebre; *Plura tamen nobiſcum ſic: 3. habent & Orientales ſuos Monachos, & Monaſteria, nec tamen ſine diſcrimine.*

Habent profecto Orientales ſuos Monachos, qui paupertatem obſeruant, Caſtitatem ſeruant, Obedientiam ſuis præſtant Præſulibus, quæ ſunt præcipua, ac palmaria huius profeſſionis, & inſtituti capita. Sed hæc eadem ſancte, ac religioſe coluntur a Monachis Pontificijs: Ergo in hiſce nullum eſt inter vtroſque diſcrimen. Agunt Monachi Orientales communem vitam, ſunt cucullati, calceati aliqui, nonnulli diſcalceati; ſeptem perſoluunt canonicas horas, Beatiſſimam Virginem Mariam, alioſque inuocant Sanctos, eorum venerantur reliquias, iuge offerunt ſacro-ſanctum Miſſæ ſacrificium, tam pro Viuis, quam pro Defunctis; plura habent peculiaria ieiunia, & eiuſmodi. Sed hæc omnia ſancte præſtant Monachi Pontificij, ergo in hiſce nullum etiam eſt diſcrimen. Orientalium Monachi quidam pro parente, & duce habent D. Antonium Abbatem, quidam Di-

uum

uum Baſilium, quidam Pachomium, & iuxta regulas ab his traditas, ſuos inſtituunt mores, & veſtigia ſequuntur, eodem plane modo, ac Pontificij, quorum aliqui pro parente S. Benedictum agnoſcunt; nonnulli S. Auguſtinum, alij D. Bernardum, alij D. Dominicum, alij D. Franciſcum, & alij alios; Ergo nullum agnoſcitur diſcrimen. Si vero aliquid interſit, tam inter ipſos Orientalium Monachos, quam cum Pontificijs diſcrimen, id ſane erit in rebus adiaphoris, & ſupererogatorijs, vti ſunt quædam ieiunia, abſtinentiæ, ciborum delectus, veſtitus aſperior, & eiuſmodi. Nunc aſſignet ipſe Hottingerus, quos habent Reformati Monachos, & in quibus conueniunt cum Orientalium Monachis, cum præmittat hunc enumerans articulum: *Plura tamen nobiſcum ſic*, niſi in medium proferat Apoſtatas ſuos Lutheros, Oecolampadios, & eiuſmodi alios, qui abiecto cucullo, & abiurato Monachatu, in omnium vitiorum illuuiem ſeſe dederunt.

Pergit adhuc Hottingerus: 4. *Patrum mentio, & allegata obuia ſunt in Aethyopum, Syrorum, & Græcorum ſcriptis, neque tamen, vt Cynoſura, & Canon.*

Si ſemel mendax, ſuſpectus in omnibus habendus eſt, vel ex ipſiuſmet Lutheri ſen-

tentia in Aſſertion. Teuton. art. 21. *Qui ſemel mentitur, hic certiſſime ex Deo non eſt, & ſuſpectus in omnibus habetur*, quantus mendax habendus erit Hottingerus, ex hoc ſui Lutheri placito, qui non ſemel, ſed bis, terque, quaterque, imo ſemper mendax deprehenſus eſt? Et quidem, ſi

Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem,
Teſta diu,

Quanto magis diutiſſime mendacijs imbutus fœdiſſimis Hottingerus, *Cacabus*, mendaciorum ſeruabit fœtorem. Etenim nihil aliud Arabibus denotat الطنجير *Hottinger*, quam *Cacabus*, *Olla*. Vnde egregie Poëta Arabs de Hominum cognomine,

وقلّ ما ابصرت عيناك من رجل
الاّ ومعناه ان فتّشت في لقبه

Pauci ſunt, quos tui vident oculi, homines,
Quorum notionem, ſi perquiſiueris, non deſignat cognomen.

Aſſerit itaque الطنجير *Hottinger*, Patrum mentionem, & allegata obuia eſſe apud Orientales, non haberi tamen ab eis, vt Cynoſuram, & Canonem; Sed habentur; ergo mẽtitur, & ex illo fœtidiſſimo *Cacabo*, hoc

hoc putidum profert mendacium, non autem ex Orientalium monumentis. Oſtendamus, & primo ex Græcorum, ſeu Melchitarum Symbolicis ſcriptis.

Melchitæ in Menologio, ſub die nona Iunij hoc de ſancto Cyrillo Archiepiſcopo Alexandriæ recitant Troparium.

ظهرت ايها الملهّج بالله كيرلس مرشداً
الى الامانه المستقيمه ومعلّم بالديانه
البهيه ودايل الى النقاوة وكوكب
للمسكونه وجمال لروسا الكهنه ايها
الحكيم الالهى وبتعاليمك انرت الكافه
بمعرفة الروح فتشفع الى المسيح
الاله فى خلاص نفوسنا

Extitiſti, o diuino inflammate amore, Cyrille, director ad fidem Orthodoxam, Doctor illuſtris Religionis, Dux ad puritatem, & CYNOSVRA Orbi habitabili, ac decus Principibus Sacerdotum, o Sapiens diuine, documentiſque tuis illuminaſti Vniuerſum cognitione Spiritus. Quamobrem intercede apud Chriſtum Deum pro ſalute animarum noſtrarum. En *Cynoſura*, Hottingere. Quo etiam titulo decoratur ibidem S. Gregorius Archiepiſcopus Arme-

Armenorum, ſub die 30. Septembris; eodem S. Philippus Diaconus, ſub die 11. Octobris; ſanctus Nicander Epiſcopus Myræ, ſub die 4. Nouembris; ſanctus Paulus Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, ſub die 6. eiuſdem menſis; ſanctus Theodorus Abbas, ſub die 11. eiuſdem; Sanctus Ioannes Damaſcenus, ſub die 4. Decembris; Sanctus Maximus, ſub die 21. Ianuarij. Eodem ferme omnes ſancti Patres Eccleſiæ Doctores.

Eoſdem etiam Patres eſſe Fidei Canonem, idem teſtatur Menologium. Sic enim ſub die decima octaua Februarij legimus de ſancto Leone Papa: لقد
اظهرتك افعال الحق لرعيتك
قانونًا للامانه وصورةً للوداعه ومعلمًا
للامساك ايها الاب لاون لاجل هذا
اقتنيت بالتواضع الرفعه وبالمسكنه
الغنا فتشفع الى المسيح الاله
ان يخلص نفوسنا

Profecto te promulgarunt opera veritatis gregi tuo CANONEM ad fidem, & exemplar ad manſuetudinem, atque Doctorem continentiæ, O Pater Leo; quapropter comparaſti humili-

lita-

litate exaltationem, & paupertate diuitias, quamobrem intercede apud Chriſtum Deum, vt ſaluet Animas noſtras. En CANON. quo etiam adiuncto ornatur S. Nicolaus Epiſcopus Myræ, ſub die 6. Decembris; ſanctus Syluester Papa, ſub die 2. Ianuarij; S. Leo Epiſcopus Catanenſis, ſub die 20. Februarij; ſanctus Tharaſius Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, ſub die 25. eiuſdem. S. Porphyrius Epiſcopus Gazæ, ſub die 26. eiuſdem; ſanctus Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſub die ſecunda Iunij; S. Metrophanes Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſub die 4. eiuſdem; ſanctus Andreas Cretenſis, ſub die 4. Iulij. Eodem, & omnes fere ſancti Patres. Garrit igitur ex more Hottingerus, & ſuos Reformatos, male cautos ſuis lactat mendacijs.

Ex Maronitis D. Ioannes Maro in præfatione Commentariorum ad Liturgiam ſancti Iacobi, ſic de Patrum iudicat doctrinam: ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܕܐܬܬܠܡܕܘ
ܠܟܠܗܘܢ ܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܡܬܠܡܕܝܢ
ܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܡܟܬܒ ܡܢ ܟܬܒܐ
ܘܡܦܫܩܢܐ ܘܐܫܬܡܠܝܘ ܡܠܦܢܘܬܐ
ܐܠܗܝܬܐ

ܠܟܗܢܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܘܥܡܡܐ ܐܠܗܝܐ
ܘܕܡܠܦܢܐ ܐܝܠܝܢ ܗܘܘ ܒܡܫܝܚܝܘܬܐ
ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܪܬܘܕܘܟܣܝܐ ܘܐܝܟ ܟܘܟ̈ܒܐ
ܡܢܗܪ̈ܢܐ ܒܗ ܢܗܪܘ.

Cuſtodite itaque diligenter quod vobis traditum eſt ab Eccleſia ſancta Catholica, quemadmodum didicit illa a Prophetis, atque Apoſtolis, & conſignauit ipſi tertius Chorus Sanctorum Doctorum, qui omni tempore claruerunt in vera fide Orthodoxa, ac tanquam Sydera dirigentia in ea illuxerunt,

Imo ſancti Patres ſunt ipſis Maronitis Lampades. Officium ſanctorum Baſilij, & Gregorij ad Veſperas: ܒܪܝܟܘ ܡܫܝܚܐ
ܕܓܒܐ ܠܗ ܟܪ̈ܘܙܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܐܝܟ
ܠܡܦ̈ܐܕܐ ܣܡ ܐܢܘܢ ܘܢܗܪܬ
ܒܗܘܢ ܒܪܝܬܐ ܟܠܗ̇.

Benedictus eſt Chriſtus, qui ſibi elegit præcones fidei, ac tanquam lampades conſtituit, & illuminata eſt ab eis tota creatura.

Sol, ibidem paulo infra: ܡܫܡܫܢܐ
ܠܢܘܗܪܐ

ܢܘܗܪܐ ܕܫܪ̈ܪܐ ܕܐܢܗܪ ܠܐܪܥܐ
ܒܙܠܝ̈ܩܘܗܝ ܒܐܒ̈ܗܬܐ ܩܕ̈ܝܫܐ ܘܡܠܦ̈ܢܐ
ܬܪ̈ܝܨܝ ܫܘܒܚܐ ܘܢܗܪܘ ܡܢܗ ܐܝܟ
ܫܡܫܐ ܘܢܦܩܘ ܘܛܪܕܘܗܝ
ܠܚܫܘܟܐ ܕܛܥܝܘܬܐ܀

Chriſtus lumen veritatis, qui illuminauit terram ſuis radijs per Patres ſanctos, & Doctores Orthodoxos, illuminatique ſunt ab eo tanquam Sol, & egredientes expulſerunt tenebras erroris.

Architecti, & lumen. Ibidem paulo inferius: ܐܪܕܝܟܠܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܩܕܝܫܐ ܒܣܝܠܝܘܣ ܘܢܘܗܪܐ ܕܬܐܘܠܘܓܘܬܐ ܫܒܝܚܐ ܓܪܝܓܘܪܝܘܣ

Architectus fidei ſanctus Baſilius, & lumen Theologiæ glorioſus Gregorius.

Petræ electæ. Ibidem infra: ܛܘܒܝܟܝ ܥܕܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ ܕܐܝܬ ܠܟܝ ܟܐ̈ܦܐ ܓܒ̈ܝܬܐ ܡܫܪ̈ܪܝ ܫܡ̈ܝܢ ܗܝܟܠ̈ܝܟܝ܀

Beata es Eccleſia fidelis, cuius eiuſmodi Petris

tris electis ſunt confirmata, & poſita fundamenta.

Præcones Spiritus ſancti. Ibidem paulo inferius: ܒܥܕܬܐ ܕܩܘܕܫܐ ܡܬܟܪܙܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܗܿܝ ܕܐܟܪܙܘ ܠܢ ܩ̈ܕܝܫܐ ܟܪ̈ܘܙܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܣܝܠܝܘܣ ܥܡ ܪܒܐ ܓܪܝܓܘܪܝܘܣ ܘܝܘܚܢܢ ܦܘܡ ܕܗܒܐ.

In Eccleſia Sanctitatis prædicatur fides illa, quam prædicarunt nobis ſancti Præcones Spiritus ſancti Baſilius, cum magno Gregorio, & Ioanne Chryſoſtomo.

Athletæ feruidi veritatis, & Milites victores contra errorem. Ibidem: ܐܬܠܝ̈ܛܐ ܐܬܝ̈ܪܐ ܕܫܪܪܐ ܘܦܠ̈ܚܐ ܙܟܘ̈ܝܐ ܒܣܝܠܝܘܣ ܥܡ ܪܒܐ ܓܪܝܓܘܪܝܘܣ ܒܐܓܘܢܐ ܠܘܩܒܠ ܛܘܥܝܝܢ.

Athletæ feruidi veritatis, & milites victores ſunt Baſilius, cum magno Gregorio in certamine contra errorem.

Sal terræ. Paulo infra: ܡܠܚܐ ܐܪܥܢܝܐ

ܐܢܬܘܢ ܕܐܪܥܐ ܕܒܗ ܡܬܬܒܠܝܢ
ܦܟܝܗܐ ܘܒܝܘܠܦܢܟܘܢ ܐܬܒܣܡܘ
ܘܩܢܘ ܛܥܡܐ ܒܣܝܡܐ.

Sal terræ eſtis, quo condiuntur inſipidi, & veſtra doctrina ſapidi facti ſunt, ac ſuauem obtinuerunt guſtum.

Luminaria. Ibidem: ܗܠܝܢ ܕܗܘܘ
ܐܝܟ ܢܗܝܪܐ ܒܟܠܗ ܬܒܝܠ
ܘܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܐܝܟ ܐܝܡܡܐ
ܒܥܠܡܐ ܕܢܚܬ.

Iſti, qui facti ſunt, vt luminaria in vniuerſo Orbe, eorumque fides tanquam dies in Mundum orta eſt.

Lux Mundi. Ibidem: ܒܟܘܢ ܗܘ
ܐܫܬܡܠܝܬ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܡܪܝܐ
ܕܫܪܪܐ ܕܐܢܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܢܘܗܪܗ
ܕܥܠܡܐ ܕܚܫܟ ܒܚܛܝܬܐ.

In vobis impletum eſt verbum illud, quod dixit Dominus veritatis: Vos eſtis Lux Mundi, qui obſcuratus eſt peccato.

Erectores Eccleſiæ, veri Paſtores, Doctores probati, Euerſores Hæreſum. Ibidem

dem ad Completorium . ܒܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ
ܡܬܟܪܙܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܗܝ ܕܐܠܦܘܢܢ
ܐܒ̈ܗܬܐ ܩܕܝ̈ܫܐ. ܡܩܝ̈ܡܢܐ ܕܥܕܬܐ ܘܪ̈ܥܘܬܐ
ܫܪ̈ܝܪܐ ܘܡܠܦ̈ܢܐ ܒܚܝ̈ܪܐ ܘܡܣܚܦ̈ܢܐ
ܕܟܠ ܐܪ̈ܣܝܣ. ܒܣܝܠܝܘܣ ܥܡ
ܪܒܐ ܓܪܝܓܘܪܝܘܣ ܐܬܢܣܝܘܣ
ܘܡܓܕܠܐ ܕܫܪܪܐ ܩܘܪܝܠܘܣ
ܐܘܣܛܬܝܘܣ ܘܝܘܚܢܢ
ܕܗܒܦܘܡܐ ܥܡ ܐܦܪܝܡ ܓܒܝܐ
ܘܡܪܝ ܝܥܩܘܒ ܥܡ ܡܪܝ ܡܪܘܢ

In Eccleſia ſancta prædicatur fides illa, quam nos docuerunt Patres ſancti Erectores Eccleſiæ, Paſtores veri, Doctores probati, atque omnium Hæreſum euerſores, Baſilius, cum magno Gregorio, Athanaſius, ac Turris Veritatis Cyrillus, Euſtathius, & Ioannes Chryſoſtomus, cum electo Ephrem, & D. Iacobo, cum Diuo Marone.

Spiritus, qui loquutus eſt per Prophetas, loquutus etiam eſt per Patres. Ibidem :

ܪܘܚܐ ܕܡܠܠܬ ܒܢܒ̈ܝܐ ܗܘ̈ܐ ܒܡܠܦ̈ܢܐ
ܘܩܕܘ

ܘܩܕܡܘ ܐܡܪܘ ܥܠ ܡܐܬܝܬܗ ܕܡܫܝܚܐ
ܗܘ ܡܡܠܠ ܒܟܘܢ ܒܣܝܠܝܘܣ
ܘܓܪܝܓܘܪܝܘܣ. *Spiritus, qui loquutus per Prophetas antiquis temporibus, & prædixerunt aduentum Chriſti, ipſe loquutus eſt in vobis Baſili, & Gregori.*

Iacobitæ. Epiſcopus in Homologia, quam habet ad Ordinatos poſt commemorationem Patrum trium Synodorum, (quartam enim, quæ contra eorum Hæreſim congregata eſt, reijciunt) ſic de alijs Patribus loquitur; ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܝܢ
ܘܡܫܡܠܝܘܬܐ ܗܘܝܬܘܢ ܪܒܢܢ
ܘܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ ܐܦܣܩܘܦܐ
ܕܐܘܪܫܠܡ ܝܥܩܘܒ ܗܘܐ. ܠܝܢܘܣ
ܕܪܗܘܡܝ. ܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܕܪܗܘܡܝ.
ܩܠܝܡܝܣ ܕܪܗܘܡܝ. ܛܝܡܬܐܘܣ
ܕܐܦܣܘܣ. ܛܝܛܘܣ ܕܩܪܛܝܣ.
ܐܓܢܐܛܝܘܣ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ.
ܦܘܠܝܩܪܦܘܣ ܕܣܡܘܪܢܐ.

ܕܝܘܢܘܣܝܘܣ ܕܐܬܝܢܣ.
ܐܦܘܠܝܢܪܝܘܣ ܕܪܘܡܝ. ܦܛܪܘܣ
ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ. ܐܠܟܣܢܕܪܘܣ
ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ. ܓܪܝܓܘܪܝܘܣ
ܕܢܝܘܩܣܪܝܐ. ܐܬܢܣܝܘܣ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ.
ܒܣܝܠܝܘܣ ܕܩܣܪܝܐ. ܓܪܝܓܘܪܝܘܣ
ܕܢܘܣܐ. ܡܝܠܛܝܘܣ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ.
ܕܝܘܢܘܣܝܘܣ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ.
ܐܘܣܛܐܬܝܘܣ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܢܩܛܪܝܘܣ
ܕܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ. ܐܪܣܩܝܘܣ
ܕܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ. ܐܛܛܝܩܘܣ
ܕܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ. ܬܐܘܦܝܠܘܣ
ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ. ܐܡܦܝܠܘܟܝܘܣ ܕܐܝܩܘܢ.
ܣܘܝܪܝܢܘܣ ܕܓܒܠܐ. ܩܘܪܝܠܠܘܣ
ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ. ܦܪܘܩܠܘܣ
ܕܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ. ܐܦܝܦܢܝܘܣ
ܕܩܘܦܪܘܣ. ܐܢܛܝܦܛܪܘܣ ܕܒܘܣܛܪܐ.
ܡܩܪܝܘܣ ܕܐܘܪܫܠܡ. ܐܦܪܝܡ
ܡܠܦܢܐ

ܡܕܟܪܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܡܕܟܪܢܐ. ܘܦܪܝܫܐܝܬ.
ܠܘܩܒܠܗܘܢ ܕܟܠܗܘܢ ܕܐܬܚܫܒܘ
ܘܐܬܟܢܫܘ. ܘܠܡܫܬܘܕܥܢܘܬܗܘܢ ܕܩܕ̈ܝܫܐ
ܘܡܫܝ̈ܚܐ ܠܐܦܣܩܘܗܝ ܘܠܟܗܢܘܗܝ.
ܘܕܟܝܪܝܢ ܕܕܝܢܘ ܒܟܢܘܫܬܐ ܩܕܝܫܬܐ
ܕܐܬܟܢܫܘ ܡܢ ܦܘܪܣܗܘܢ ܘܒܝܕ ܬܐܠ
ܠܟܢܘܫܝܐ ܕܢܝ̈ܩܝܐ. ܐܘ ܒܩܣܛܢܛܝܢܐ
ܐܘ ܒܩܘܣܛܢܛܝܢܘܦܘܠܝܣ. ܐܘ ܒܐܦܣܘܣ
ܐܘ ܒܟܠܩܐܕܘܢܐ.

Nominatim vero , & peculiariter ſuſcipiatis , & agnoſcatis Iacobum Epiſcopum Hieruſalem Apoſtolum , & Martyrem , Linum Romanum , Anacletum Romanum , Clementem Romanum , Timotheum Epheſinum , Titum Cretenſem , Ignatium Antiochenum , Polycarpum Smyrnenſem , Dionyſium Athenienſem , Hypolitum Romanum , Petrum Alexandrinum , Gregorium Neocæſarienſem , Athanaſium Alexandrinum , Baſilium Cæſarienſem , Gregorium Nazianzenum , Gregorium Nyſſenum , Meletium Antiochenum , Dionyſium Alexandrinum , Euſtathium Antiochenum , Nectarium Conſtantinopolitanum ,

 Ar-

Arſacium Conſtantinopolitanum, Ioannem Conſtantinopolitanum, Theophilum Alexandrinum, Amphilochium Iconij, Cyprianum Carthaginenſem, Iræneum Lugdunenſem, Methodium Olympiadis, Ephrem Doctorem, Iſaac Doctorem &c. His volumus adhæreatis, & amplexemini, eorumque doctrinas puras, & probatas diligatis; & amplectamini; quicquid præſtiterunt in Eccleſia ſancta Dei ab eorum ortu vſque ad finem vitæ, ſiue in Canonibus; ſiue in ſcriptionibus, ſiue in Deciſionibus, ſiue in excommunicationibus.

Et poſt aliqua iubet, vt ſubſcribant Homologiam, & ſignum Crucis imprimant, iterumque ſubdit; ܡܛܠ ܕܗܐ ܡܣܗܕ
ܐܠܗܐ ܩܕܡܘܗܝ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ. ܛܪܘ ܠܩܢܘܢܐ
ܩܕܝܫܐ ܘܠܬܘܕܝܬܐ ܗܕܐ ܗܘܐ
ܦܩܕܬ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܘܐܫܬܡܠܘ ܕܗܘܝܐ
ܕܫܘܠܡܐ ܕܝ ܠܟܠܐ ܩܢܘܢܐ ܗܘ ܕܝܗܒܘ ܗܘܘ
ܗܢܘ ܕܡܢ ܠܟܝ ܘܠܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܐ
ܕܝܗܒ ܠܝ ܠܫܠܝܚܘܗܝ ܚܕܐ ܡܢ ܘܡܠܝܢ:
ܘܐܦܪܘܩܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ:

Quoniam ecce coram Deo proteſtor aduerſus

vos

vos, Obſeruate Canones Apoſtolicos, & Homologiam hanc, & intelligite, quod ſignum hoc adorandæ Crucis teſtimonium futurum ſit inter me, & vos in die Iudicij, ſi quippiam iſtorum mutaueritis; & dicent Amen, Amen.

Item Daniel in Breuiario Conſtitutionum Eccleſiæ Iacobitarum, capite 7. de Canone librorum, poſt ſacras Paginas Patrum recenſet libros. ومن الكتب المقبوله ايضا كتب الايمه اعنى ايمة الذين مثل اثاناسيوس وقورللس وغرغوريوس الثاولوغوس ويوحنا فم الذهب ومن يجرى مجراهم

Ex libris quoq; receptis ſunt libri Antiſtitum, nempe Præſulum Religionis, vti ſunt Athanaſij, Cyrilli, Gregorij Theologi, Ioannis Chryſoſtomi, & aliorum huius notæ.

Ex Cophtitis. Abnal-haſſal in Præfatione Collectionis Can. & Conſtit. Eccleſiæ Alexandrinæ, poſtquam pluribus diſſeruit de traditionibus Apoſtolicis, hæc ſubdit: والاصل المعتمد عليه فى جملة هذا المعنى هو قول ربنا له المجد لتلاميذه امضوا وتلمذوا كل الامم وعمدوهم باسم

باسم الاب والابن والروح القدس وعلّموهم
جميع ما وصيتكم به وهاانا انا
معكم الى انقضا العالم . ومعلوم انهم
لم يبقوا دايمًا فى العالم فظاهر انه
اشار بهذا القول الى خلفايهم القايمين
فى التلمذه له مقامهم ويوكد هذا
قوله لهم الذى اقوله لكم للجميع
اقوله ولذلك قبلت قوانين المجامع
المقدسه والروسا القديسين العلما مثل
بوليوس بطريرك روميه وباسيليوس
اسقف قيساريه ومن يجرى مجراهما

Principium autem, cui innitendum eſt in ſumma huius ſenſus, eſt dictum Domini noſtri, cui gloria, Diſcipulis ſuis: Ite, & docete omnes gentes, & baptizate eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & docete omnia quæcunque mandaui vobis: & ecce ego vobiſcum ſum vſq; ad Conſummationem Seculi. Notum autem eſt, eos haud manſiſſe ſemper in Mundo. Manifeſtum igitur erit, eum hoc innuiſſe dicto illorum Succeſſores, qui ei in docendo ipſorum ſupplent vicem. Quod & confirmat dictum

illius ad eoſdem : quod vobis dico , omnibus dico. Hinc recepti ſunt Canones ſanctorum Conciliorum , & Principum ſanctorum Doctorum , vti ſunt Iulij Patriarchæ Romæ , Baſilij Epiſcopi Cæſareæ , & aliorum huius notæ. Idem cap. 4. *De Patriarchis* , inter ea , quæ obſeruare Patriarcha tenetur , hanc primo recenſet loco conditionem : ويلزمه من امورهم خمسة اشيا احدها حفظ الدين على اصوله المستقره وما ثبت عند الاجماع من اقوال الرسل ثم الجامع المقبوله ثم الابا المجتمع على قبول اقوالهم

Tenetur autem ad quinque ; Vnum eſt obſeruare Religionem iuxta conſtantia principia , & quod confirmatum eſt communi conſenſu , ſeu traditionibus ex dictis Apoſtolorum ; Deinde receptorum Conciliorum , demum Patrum , quorum vnanimis conſenſus dicta acceptat.

Ex Neſtorianis. Ieſuiab Patriarcha , & Scriptor perantiquus , ſecundum poſt ſacra Eloquia Patrum Canonibus tribuit locum , ſic in Præfatione ad tractatum de Iudicijs Eccleſiaſticis , tam vniuerſalibus , quam particularibus ſcribens:

ܘܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܗܘܙܦܐ ܟܬܒܬ ܡܢ
ܓܘܙܐ ܟܬܒ ܕܟܬܒܐ ܐܠܗܝܐ. ܡܛܠ ܬܪܬܝܢ
ܥܠܠܢ ܟܬܒܬ. ܚܕܐ ܕܐܝܟ ܐܝܟ ܕܒܨܒܥܐ
ܘܒܡܚܙܝܬܐ ܠܪܝܫܐ ܘܡܕܒܪܢܐ ܕܥܕܬܐ
ܢܬܚܙܘܢ . ܘܢܐܠܦ ܘܠܡܬܕܒܪܢܘܬܐ
ܘܡܠܦ ܠܗ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ
ܕܒܢܒܝܐ ܘܒܫܠܝܚܐ ܐܬܡܠܠܘ ܒܪܘܚܐ.
ܘܐܚܪܬܐ ܕܝܢ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܩܢܘܢܐ
ܕܐܒܗܬܐ ܗܠܝܢ ܥܠ ܠܘܚܐ ܕܠܒܐ
ܠܐ ܕܢܬܚܬܡܘܢ ܘܢܬܢܛܪܘܢ܀

Hæc autem deſcripſi ex ipſo contextu diuinarum Scripturarum duplici de cauſa; vna vt tanquam digito, & in ſpeculo Principi, & Rectori Eccleſiarum conſpiciantur, vt edificat, & a ſe dirigendos doceat diuina præcepta, quæ per Prophetas, & Apoſtolos Spiritu prolata ſunt. Altera, vt magis, quam Canones Patrum, hæc oporteat cordis tabulis obſignari, & cuſtodiri. Subdit præterea, illa Scripturarum eloquia, & Patrum dicta, vt pupillam oculi cuſtodiri oportere: ܐܝܟ ܒܒܪܬ ܕܥܝܢܐ
ܠܡܬܢܛܪܘ

ܟܬ̈ܒܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܬܟܬܒܘ ܘܐܦܠܐ ܕܐܝܟ
ܙܡܝܪܬܐ ܘܡܬܠܐ ܥܠܡܢܝܐ ܢܬܙܡܪܘܢ
ܒܥܕܬܐ . ܐܠܐ ܕܚܕܐ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܬܦܠ
ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܐܝܟ ܒܒܬܐ ܕܥܝܢܐ ܢܬܢܛܪܘܢ

Non enim vt reponantur diuini libri in feneſtris, ſcripti ſunt; & neque vt ſicut cantilena, & Parabola quædam mundana occinantur in Eccleſia: Sed vt ne vnum quidem ex eis cadat ſuper terram, & vt ſicut pupilla oculi cuſtodiantur.

Timotheus item Neſtorianorum Patriarcha in ſua Nationali Synodo Can. 1. hoc idem aſſerit: ܦܢܝܬܐ ܡܕܢܚܝܬܐ ܟܠܗ̇ ܗ̇ܝ
ܘܦܛܪܝܪܟܐ ܘܐܦ̈ܝܣܩܘܦܐ ܡܕܢܚ̈ܝܐ
ܒܦܘܩܕܢ̈ܝܗܘܢ ܡܟܬ̈ܒܢܘܬܐ ܘܡܕܒܪ̈ܢܝܬܐ
ܐܬܦܩܕܘ ܐܝܟ ܒܒܬܐ ܕܥܝܢܐ ܢܛܪܝܢܘܢ .
ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܫܒܩܝܢ ܠܐܢܫ ܕܢܟܬܘܒ :
ܠܗ ܡܢ ܡܕܡ ܡܢܗܘܢ . ܘܢܦܩܘܢ ܠܟܬ̈ܒܐ
ܡܩ̈ܒܠܐ ܘܡܫܪ̈ܪܬܐ ܕܟܬ̈ܝܒܬܐ ܒܟܠܙܒܢ
ܘܡܩܕܫܢܘܬܐ ܢܛܪܘܢ ܒܗܘܢ
ܘܢܬܒܪܟܘܢ

ܘܢܬܕܪܫܘܢ ܒܩܪܝܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܘܢܛܪܘܢ ܐܢܘܢ

Canon primus. Quod Canones Apoſtolici, & priſcorum Patrum in Synodis tam Occidentalibus, quam Orientalibus definiti, tanquam pupilla oculi cuſtodiantur; nec vlli fas ſit tranſgredi vllum eorum; & vt omnes pij Patres, & Rectores Eccleſiarum ſedulo, & diligenter eos meditentur, ac in eorum ſe exerceant lectione, & cuſtodiant illos. Ex his vide, doctiſſime Leo, quæ ſit Hottingeri in rebus Orientalibus eruditio, niſi id adſcribatur malitiæ, & fraudi, quæ ipſi proprietas eſt inſeparabilis. Sed ad reliqua.

Poſt hæc plura aggerit Hottingerus tumultuarie, ac ſine numerorum notis ad oſtendendam varietatem Romanos inter, & Orientales, & primo: *Sed & plures*, inquit, *ad euincendam varietatem, diuerſos dies feſtos, Ieiunia vtrique habent, multum ipſis teſtibus, & Pontificijs, & Græcis diſtantia.* Quaſi vero dierum feſtorum, ac Ieiuniorum varietas ipſi officit Religioni, & variam efficit. Quod nemo profecto ſanæ mentis dicet, niſi inſanire, & Hottingerum agere velit. Etenim in ipſa Romana Eccleſia quidam alicubi celebrantur dies feſti, qui alibi, vel minime, vel alio tempore, quemadmodum, & quædam Ieiunia.

Ta-

Tamen nemo prudens exiſtimat, hæc in Eccleſia Romana variam efficere Religionem. Hoc idem & Orientalibus ſolemniſſimum eſt; Nam quædam Ieiunia, aliter obſeruantur a religioſis viris, aliter a Laicis; tam diuerſitatem temporis, quod attinet, quam ciborum delectum. Imo & ipſi Religioſi eiuſdem inſtituti, ac Laici eiuſdem perſuaſionis aliter, atque aliter nonnulla obſeruant Ieiunia in diuerſis Prouincijs, quemadmodum, & ipſos dies feſtos. Et vt de cæteris nunc taceam, Cophtitarum aliqui Quadrageſimale ieiunium, ac Paſcha, alio, quam reliqui, tempore celebrant, vt plene conſtat ex Epiſtola Michaëlis, & Baſilij Epiſcoporum, hac de re differentium.

Proſequitur Hottingerus: *cætera de Scriptura ſacra, eius authoritate, neceſſitate transferendi in linguas vernaculas* &c.

Qui nunc extant in noſtro Oriente, quid quæſo, aliud cenſent de Scripturæ auctoritate, quam quod ipſi Romani a Nugiuendulo iſto ſcire velim? contra id vero, quod dicit de neceſſitate transferendi Scripturam in vernaculas linguas, publicus vſus, & vbique per totum Orientem praxis reclamat, eumque conſueti mendacij arguit, & temeritatis. Etenim *Syri*, *Chaldæi*,

Cophtitæ, Armeni, Æthiopes, aliæque Chriſtianæ gentes, licet nunc habeant Arabicam, vel Turcicam, vel Perſicam, vel Indicam, & eiuſmodi pro vernaculis, communibus, & vulgaribus, nihilominus tam ipſam Scripturam, quam diuinas Liturgias, Officia, aliaſque Eccleſiaſticas functiones nulla alia obeunt lingua, niſi ea, qua ſacro-ſanctum Euangelium ipſis primo prædicatum eſt, & Euangelica lex tradita. Arabicam linguam ſi obijciat Hottingerus, ſciat, hanc eſſe primariam, & ea primo prædicatum fuiſſe Arabibus Euangelium, quemadmodum Latina Latinis, Græca Græcis, & Syriaca Syris. Nec id ſane vetat modo Ecclesia Romana, quinimo plurimum fauet, cum ſacro-ſanctum Euangelium Arabice hic Romæ ad vſum illarum gentium iamdudum typis ediderit, & nunc vna totum excudit ad eundem finem Vetus Teſtamentum. Et quidem ſi lingua Latina adhuc Latinis vulgaris eſſet, quemadmodum antiquitus erat, quando prædicatum eſt illis Euangelium, & ſacræ Liturgiæ inſtitutæ, nequaquam aliam ſibi quæreret Eccleſia Latina reconditiorem linguam ad ſua ſacra obeunda. Garrit igitur Hottingerus cum Petro Molinæo in ſuo impio illo antibarbaro, & ca-

lu-

lumniandi quærit occaſiones, & anſas.

Pergit: *De lapſu Adami, peccati primi enormitate amiſſa imagine Dei, & effectis lapſus.*

Ego ſane quid his velit, vt ingenue fatear, non capio, nec quorſum collimat, ſcio; cum nihil aliud de his ſentiant Orientales, quam quod Eccleſia Romana.

Proſequitur: *Legem ſeruandi impoſſibilitate.*

Paradoxum hoc eſt Hottingeri in ſuorum Reformatorum gratiam, nimirum Caluini in cap. 15. Act. & 2. Inſtit. cap. 17. Bezæ 2. par. Reſpon. ad acta Colloq. Montisbel, Piſcatoris in theſ. lib. 2., & aliorum, nuper in Oriente a Hottingero excogitato, cum in noſtro nullum eiuſmodi impium dogma habeatur, ſolumque dicant, ad id requiri fidem tanquam radicem, & gratiam tanquam adiutricem; proinde paſſim ita Deum deprecantur: ܗܒܠܢ ܡܪܢ

ܛܝܒܘܬܟ ܕܢܛܪ܆ ܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܝܟ

Da nobis Domine noſter gratiam tuam, vt ſeruemus omnia præcepta tua.

Pergit: *De Iuſtificatione, quæ abſque verborum inuolucris ita proponitur, vt peccatori omnis gratiæ fons in Chriſti merito fi-*

fide apprehenſo oſtendatur .

Purumputum mendacium eſt, ſi intelligat, ſola fide ſine operibus nos iuſtificari. Contrarium quippe teſtatiſſimum eſt apud omnes Orientales, quibus, Catholica Epiſtola D. Iacobi authentica, & canonica eſt, ac proinde paſſim illum cum Paulo conciliare totis viribus ſatagunt, vti nos ex ipſis in noſtris notis ad Commentaria D. Ioannis Maronis in Liturgiam D. Iacobi fuſe demonſtramus. De hoc etiam Doctiſſimorum Orientalium integra extant opuſcula.

Pergit : *De Ordinatione Miniſtrorum ad præconium Verbi diuini, & Sacramentorum adminiſtrationem*.

Putidum quoque mendacium eſt, quia non ſolum ad hæc fit Ordinatio Miniſtrorum apud Orientales, verum etiam ad plura alia, & ea præcipua, vti expreſſiſſimis verbis habetur in ordine ordinationis Preſbyterorum Eccleſiæ Syriacæ in Oratione inuocationis Spiritus ſancti. Et cumprimis quidem ad ſacro-ſanctum Miſſæ Sacrificium, ad peccata remittenda, ſoluendo, & ligando, & eiuſmodi. Epiſcopi vero ordinantur inſuper ad gregem ſibi concreditum paſcendum, ad alios ordinandos Miniſtros, ad Chriſma conficiendum, Eccleſias, Altaria, & multa alia id genus be-

ne-

nedicenda. Nunc ingenue dicat Hottingerus, velim, in quibus conſentiunt Orientales cum Reformatis? forſan in numero Sacramentorum, ad quorum adminiſtrationem, ex ipſius ſententia, ordinantur Miniſtri? An vero in ipſa Miniſtrorum Ordinatione? Sed quis neſcit, ſeptem numerari apud Orientales omnes Sacramenta, apud Reformatos vero adhuc fere non conſtare, duo ſint, vel minus? de Miniſtrorum Orientalium Ordinationibus ipſa loquuntur Ritualia, & Pontificalia; quæ autem extent apud Reformatos, proferat Hottingerus ex Reformatorum Ritualibus, & Pontificalibus, ſi vſquam reperiantur in rerum natura, & cum Orientalium tum conferat Ordinationibus, ſi tantus eſt, deinde confidentius prædicet illud ſuum, *Plura tamen nobiſcum ſic*. Conueniunt forſan in ritu celebrandi Miſſam, vel ipſius corporis Chriſti dogmate? Sed ſane tantum abſunt in vtroque, quantum Oriens ab Occidente, imo quantum verum a falſo.

Pergit vlterius: *De regimine Eccleſiaſtico, Cleri coniugio, ea in promptu ſunt Orientis teſtimonia, quibus ementitum Allatij, & Ecchellenſis conſenſum facile peſſundare alia occaſione poterimus.*

Peſſundare facile poterit, ſed iure Hottin-

tingeriano, ex *Cacabo* de more deprompti confuetis paralogiſmis, fallacijs, mendacijs, & fraudibus, quæ ſemper ipſi in promptu ſunt ex confiсto ab eo Oriente, non autem noſtri, teſtimonijs, quæ ea ſunt, vt facile tam impudentia mendacia in os illud impurum retundere poſſint. Quid Sodes, commune habent Orientales cum Hottingeri Reformatis, aut quod proxime accedit, regiminis Eccleſiaſtici? Illi omnes per ordinem Hierarchicum ſuas adminiſtrant Eccleſias. Suos enim habent Patriarchas, Metropolitas, Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, Hypodiaconos, reliquoſque Ordines cum ſubordinatione inferiorum ad ſuperiores. Primi tres ordines Chriſma conficiunt, Ordinationes obeunt, Eccleſias, Altaria, & inſtrumenta ad diuinum inſtituta cultum benedicunt, ac alia præſtant eiuſmodi, quæ alijs non licent. Oſtendat modo Thraſo, hæc in ſua Reformata Eccleſia, & magnus nobis erit Apollo. Quod vero de coniugio Cleri ſubdit, ſummæ impietatis, & petulantiæ nota non caret; cum Clerus conſtet primo, & principaliter ex Patriarchis, Metropolitis, & Epiſcopis. Hos vero non eſſe coniugatos apud Orientis gentes omnes, nec vel ipſe Hottingerus ignorare poteſt, niſi ſemper

Hot-

Hottingerus eſſe velit. Præterea, cum nullus apud eoſdem Orientales ad ordinem Patriarchalem, Metropolitanum, aut Epiſcopalem aſſumi poteſt, niſi ex ordine Monachali, ipſi quoque Monachi magnam Cleri conſtituunt partem, & Clero adſcribuntur. Hos quoque non eſſe coniugatos Lippis, & Tonſoribus notiſſimum eſt. Planum igitur ex his relinquitur, Hottingerum temere hanc poſitionem protuliſſe ſimpliciter, & abſolute. Si vero eam intelligit de ſimplicibus Presbyteris, id nemo ipſi negauit, aut negat. Porro iſti non ſunt Clerus, ſed pars Cleri minus principalis. Verum neque Eccleſia Romana hoc damnat, cum libere permittat Presbyteris Orientalibus coniugatis, etiam hic Romæ Sacrum conficere, & reliqua obire Sacerdotalia munia; nimirum Græcis, Maronitis, Syris, Armenis, & Chaldæis. Pariter nec Orientales Cœlibatum damnant Sacerdotum, imo de illius laudibus, & commendatione integri apud eos extant tractatus, vti Eliæ Niſibenſis Neſtoriani aduerſus Giahetum ſcriptorem Mohammedanum, qui id impugnat libro *De Animalibus:* Iahiæ Benadi Iacobitæ, Diſſertatione aduerſus aſſerentes, Chriſtianos diuinis aduerſari legibus Cœlibatum obſeruantes:

Seueri abnalmokfahi Cophtitæ Epiſcopi Aſmonin in Ægypto lib. *De Cœlibatu*, & aliorum. In Commentarijs etiam ad hæc verba Apoſtoli Epiſt. 1. ad Timotheum cap. 3. iuxta Syriacam editionem:

ܘܠܐ ܕܝܢ ܕܢܗܘܐ ܩܫܝܫܐ ܐܝܢܐ
ܕܡܘܡܐ ܠܐ ܡܫܬܟܚ ܒܗ. ܘܗܘܐ
ܒܥܠܐ ܕܚܕܐ ܐܢܬܬܐ܀

Oportet, vt Presbyter ſit ille, in quo macula non reperitur, & qui fuit vir vnius vxoris. Multi volunt, Apoſtoli verba intelligenda hic eſſe de Bigamia, non autem de permiſſione vnius vxoris viuentis, cum aperte tam hæc Syriaca editio, quam aliæ Orientales dicant: *Qui fuit vir vnius vxoris.* De varijs opinionibus circa horum verborum intelligentiam agimus in notis ad cap. 7. lib. D. Ioannis Maronis, *De Sacerdotio*, vbi de hoc diſſerit argumento, & varias affert Interpretum ſententias in ſupra laudatam Pauli ad Timotheum Epiſtolam. Quapropter non deſunt apud Orientales Presbyteri cœlibes, neque Cœlibatus apud eos vlla lege, Canone, aut decreto interdicitur, imo plurimum commendatur, vt apud ſupra laudatos Scriptores vi-

videre eſt. Sed nunc ad ea duo palmaria Hottingeri capita, de Confeſſione nimirum peccatorum; & ſtatu Animarum extra Purgatorium, quæ ad hunc locum reſeruauimus.

De Confeſſione ſic habet Hottingerus: *De Confeſſione peccatorum, cuius elegantiſſimas formulas ad Deum conceptas Syriaca habet Eccleſia.* Quaſi hiſce dicat, homines Eccleſiæ Syriacæ ſoli Deo ſua confiteri peccata, non autem Sacerdotibus, & in hoc conuenire cum Reformatis, Vnde illud eius: *Plura tamen nobiſcum ſic.*

Mirum eſt, quantum mendacijs delectatur Hottingerus, & paralogiſmis, qui etiam confitendo ipſi Deo ab illis temperare nequit. An, quæſo, quia Eccleſia Syriaca elegantiſſimas habet formulas ad Deum conceptas, neget propterea Confeſſionem, & formulas, quibus ſua peccata pœnitentes confitentur Sacerdotibus? An vero formulæ illæ ex ſua vi, & natura excludant alias, & auriculari Confeſſioni, tam Reformatis moleſtæ, aliquo opponantur modo? Sed an & Eccleſia Romana, quæ auricularem Confeſſionem inter Sacramenta enumerat, non habeat etiam elegantiſſimas formulas ad ipſum Deum conceptas? Audiat Hottin-

gerus Orationis præparatoriæ ad Confeſſionem verba: *Tibi confiteor, Pater piiſſime, peccata mea: quæ ſi volo abſcondere non poſſum tibi Domine; parce mihi, Chriſte, quem ego nuper multum offendi cogitando, loquendo, operando, & in omnibus modis in quibus ego fragilis homo, & peccator peccare potui, mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo, Domine, precor tuam clementiam, qui de Cælo pro mea ſalute deſcendiſti, qui Dauid a peccati lapſu erexiſti, parce mihi, Domine, parce mihi Chriſte, qui Petro te neganti peperciſti.* &c. Eiuſmodi infinitæ propemodum extant formulæ. Concordat itaq: Syriaca Eccleſia cum Romana in formulis ad Deum conceptis. Videndum itaq: nunc ſupereſt, vtrum conueniat, & congruat etiam in auriculari, & ſacramentali Confeſſione, quæ fit Sacerdotibus. Hoc enim eſt, quod male habet, & pungit Hottingerum, quaſi aculeis, & ſtimulat.

Gregorius Barhebræus, Vir inter Iacobitas celeberrimus, Tractatu inſcripto:

ܙܠܓ̈ܐ ܕܥܠ ܫܬܐܣ̈ܐ ܥܕܬܢ̈ܝܬܐ

Dilucidationum de fundamentis Eccleſiaſticis.

ܡܐܡܪܐ ܬܡܝܢܝܐ ܕܥܠ ܡܫܠܛܢܘܬܐ

ܒܥܠܬܐ ܗܘ ܕܝܢ: *libro 8. de libero arbitrio, & fine.*

ܦܘܣܩܐ

ܦܘܫܩܐ ܩܕܡܝܐ ܡܛܠ ܡܘܕܝܢܘܬܐ.

ſectione 3. de Confeſſione . : ܠܦܣܩܐ ܓ

Dilucidatione prima, Quæ Iacobitarum ſit ſententia hiſce aperit verbis: ܐܡܪܝܢ ܕܐܦܠܐ

ܐܝ ܠܐ ܫܪܝܪ ܡܘܕܥܢܐ ܕܚܛ̈ܗܐ ܕܦܩܘ̈ܕܐ ܠܗ

ܦܘܠܘܣ ܕܫܘ̈ܪܝܐ ܡܘܕܥܝܢ ܒܦܬܓܡܗ.

ܠܐ ܡܟܝܠ ܠܡܫܡܫܘ ܘܠܡܫܡܫܘ ܗܝ.

ܗܢܐ ܘܗܘܐ ܐܝܟܐ ܕܢܦܩ̈ܬܐ ܐܝ ܠܐ ܫܪܝܪ

ܡܫܬܘܕܝܢ ܚܛ̈ܗܐ ܠܦܩ̈ܘܕܐ ܠܐ ܡܟܝܠ

ܠܡܬܦܢܝܘ : ܘܟܗ̈ܢܐ ܕܢܬܚܦܝܢ

ܕܐܬܚܝܗܘܢ ܘܫܕܝܢ ܕܢܬܒܥܘܢ ܗܘܝ

ܠܗܘܢ. ܦܐܪܝܢ ܡܢܗ ܠܢܦܫܗܘܢ.

ܒܕܪܫܘ ܡܫܠܡܘܢ ܘܡܚܝܠܝܢ

ܡܬܠܚܡܝܢ. ܘܫܟܠ ܡܪܢܪܐ ܦܠܦܣܝܢ

ܠܗܘܢ : ܫܘܕܐ ܐܝ ܫܡܥܬ ܕܠܐ

ܕܫܒܩ. ܐܬܡܟܝܠ ܡܢ ܫܘܠܛܢܐ

ܕܟܗܢܐ ܕܟܗܢܐ : ܠܗܘ ܦܬܓܡܐ ܕܡܢ

ܦܩܕܝܢ ܡܝܡܪܐ ܐܘܠܦܢܗ ܐܦܪܢ.

ܡܪܐ ܐܝܟ ܒܥܘܬܐ ܡܫܬܪܝܐ ܕܐܡܘܬ. ܠܐ ܒܠܡ
ܐܬܚܫܒܬ ܕܥܒܕ ܠܗ ܒܥܠܐ ܐܦܪܝ ܣܝܒܘܬܗ
ܘܠܐ ܒܝܕ ܚܫܬܐ : ܐܝ ܕܡܢ ܗܘ ܠܐ ܚܙܬ.
ܒܥܒܕ ܡܬܬܪܐܝܐ ܐܪܥ ܠܡ ܕܗܘܐ ܠܥܒܘܕ:
ܐܒܪܗܡ ܠܗܕܝܐ ܣܓܝܐܐ ܐܡܥܠ
ܕܐܬܕܕܗ : ܡܫܬܠܠ ܕܡܫܬܡܥܝܢ. ܒܪܢܫܐ
ܕܦܥܡܐ ܒܥܠܗ ܠܐ ܢܓܫ . ܘܦܥܠܘܬܐ
ܒܣܓܝܘܬܗ ܘܚܒܪ ܡܠܘܗܝ ܦܫܛܐܝܬ:
ܒܪܐܫܝܬ. ܡܢ ܫܒܝܠܘܗܝ ܐܬܥܒܪ.
ܘܠܐܬܒܢܝܬܐ ܠܒܢܝܢܘܗܝ ܣܓܝܐܐܝܢ:
ܐܘܪܫܠܡ. ܦܝܕܝܢ ܢܦܫܐ ܗܘܐ
ܠܒܝܬܗ ܐܘܪܫܠܡ ܘܒܠܒܗ ܡܘܕܐ. ܘܒܠܒܗ
ܐܬܪܐ ܕܚܝܦܐ ܡܘܬܐ. ܘܡܚܝܢ ܗܘܘ
ܒܡܘܬܢܐ ܠܚܘܪܐ ܡܥܠܗ. ܟܕ ܦܪܘܕܝܢ
ܣܓܝܐܐ ܕܒܢܝܗܘܢ : ܘܒܥܘܬ. ܘܗܘܘ ܠܗܘܢ
ܦܘܪܩܢ ܫܒܝܠܘܗܝ ܡܢ ܟܠܢ. ܘܗܘܘ ܠܗܘܢ
ܦܪܘܩܝܢ ܡܢ ܚܛܗܐ ܡܢ ܐܡܝܢ ܕܐܬܐܬܩܢ:
ܦܪܘܫܘܬ. ܫܘܒܚܐ ܠܡܢ ܐܡܥܝܢ
ܕܗܝܡܢܘܬܗ.

ܕܡܫܒܚܐ. ܐܬܐܝܢ ܗܘܘ ܘܦܪܣܬܟܝܢ
ܡܩܛ̈ܠܬܗܘܢ. ܘܦܪܘܩܝܢ ܒܡܕܝܢܬ ܕܒܪܝܫ
ܗܘܘ: ܡܘܣܪܝܢ ܒܣܝܦܐ. ܐܦ ܦܪܘܩܝܢ
ܒܫܘ̈ܩܐ ܡܬܩܛܠܝܢ ܗܘܘ ܘܐܙܠܝܢ
ܕܢܚܙܘܢ ܠܗܘܢ ܫܘ̈ܩܐ. ܘܢܒܥܘܢ
ܡܢ ܟܠܗ ܒܢܝܢ: ܐܬܟܢܫܘ̈ܗ.
ܘܟܠܗ ܒܝܬ ܡܫܬܒܚܐ ܕܝܠܗ ܗܘܐ ܕܢܒܠ
ܕܢܦܩܘܢ ܒܦܘܪ̈ܫܢܐ ܠܡܬܩܛܠܘ. ܗܝܕܝܢ
ܟܠܗ ܐܒܢܝ ܕܢܬܪܘܢ ܡܢ ܐܣܟܘܠܐ
ܦܪ̈ܫܝܢ: ܒܣܝܦܐ: ܡܬܩܛܠܝܢ ܗܘܘ
ܟܠܗܘܢ ܕܗܘܐ ܕܠܐ ܦܩܕ ܒܫܘ̈ܩܐ
ܒܫܒ̈ܝܠܐ ܠܡܬܟܢܫܘ. ܒܐܝܕܐ
ܦܘܠܚܢܐ ܕܠܡܬܒܥܘ ܒܗ ܦܪܘܩܝܢ.
ܘܐܬܘ ܒܟܠܗܘܢ ܒܗ ܒܟܠܗܘܢ ܕܐܝܬܝܗ
ܦܪܝܢ. ܗܘܝܘ ܟܠܗ ܐܚܝܐ ܕܡܫܝ̈ܚܘܗܝ
ܒܥ̈ܒܕܬܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܕܘܟܪܢܗܘܢ:
ܡܫܝܚܘܬܐ ܐܝܟ ܫܠܡܐ ܡܢ ܗܘ ܕܐܬܚܙܝ
ܦܬܓܡܐ: ܒܣܘܦܐ: ܠܐ ܒܫܘܠܛܢܐ ܒܟܠ

ܐܝܟܢܐ ܕܐܣܝܐ. ܟܕ ܠܐ ܩܕܡ ܝܕܥ
ܡܘܕܥܢܘܬܐ ܦܓܪܢܝܬܐ ܐܦܪܘܫ. ܐܠܐ ܗܘ
ܡܙܕܡܢܐ ܕܟܠܗܘܢ. ܘܗܘܝܐ ܟܠܗ ܠܡܐܣܝܘܬܐ
ܗܟܢܐ. ܘܐܦ ܟܗܢܐ ܐܣܝܐ ܕܢܦܫܬܐ
ܟܕ ܠܐ ܩܕܡ ܝܕܥ ܚܫܐ ܕܢܦܫܬܐ.
ܘܐܣܝܘܬܐ ܠܐ ܡܫܟܚ. ܟܪܝܗܐ ܕܝܢ
ܕܡܟܣܝܢ ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ. ܘܨܒܝܢ ܠܡܐܣܝܘ
ܢܦܫܗܘܢ ܛܥܝܢ ܡܢ ܢܝܫܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܟܪܝܗܐ
ܗܝ ܚܝܠܗܘܢ ܘܫܓܝܫܐ ܡܙܓܐ. ܘܐܦ ܚܠܐ
ܡܬܚܙܐ ܠܗܘܢ ܡܪܝܪܐ. ܫܘܪܪܐ. ܐܝܘܒ
ܕܐܢ ܣܟܠܬ ܕܠܐ ܨܒܝܢܐ ܒܗܬܬ ܡܢ ܣܓܝܐܘܬ ܡܚܘܬܐ ܕܥܡܐ.

Quemadmodum Medicus, niſi præcognoſcat corporea accidentia, quæ iuxta illius profeſſionem notiones vocantur, nequit omnino curare aut mederi; ita & Sacerdos Medicus animarum niſi præcognoſcat paſſiones animarum, nequit ſanare. Infirmi vero, qui celant ſuos morbos, & procurant, ſeipſos ſanare, aberrant a ſuo ſcopo, quoniam infirma eſt eorum virtus, & perturbatus humor, adeoque dulce videtur illis amarum. CONFIRMATIO. Iob: Si peccaui inuoluntarie, erubui a multitudine læſionis populi.

puli. Quem verſiculum exponens S. Ioannes dicit: Vides animam Iob præclaram, quæ non erubuit coram toto populo dicere: peccata mea inuoluntaria. Si enim ille non erubuit, quanto magis id nos facere oportet. Dic itaque prius peccata tua, vt iuſtificeris. Prouerbia Salomonis: Homo, qui abſcondit iniquitatem ſuam, non proſperabitur; qui vero confitetur peccata ſua, & ab illis recedit, liberabitur. Baraſira (Eccleſiaſticus): Ab iniquitatibus tuis recede, & ne erubeſcas confiteri peccata tua. Euangelium: Tunc exibat ad eum Ieroſolyma, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem, & baptizabantur ab eo in Iordane flumine, confitentes peccata ſua. Iacobus: Confitemini ergo alterutrum peccata veſtra, & orate pro inuicem, vt ſanemini. Acta: Multi ex ijs, qui crediderunt, veniebant enarrantes peccata ſua, & confitentes actus ſuos. Ioannes: Si confiteamur peccata noſtra: fidelis eſt, & iuſtus, vt remittat nobis peccata noſtra, & emundet nos ab omni iniquitate noſtra. Theologus: Omne onus, quo iuſte obtrectare videmur, ne noſtros morbos noſtris aperiamus medicis, eo tendit, vt id obtrectando, ſanitatem euitemus. OBIECTIO. Confeſſio cauſa eſt, vt ſine intermiſſione homines peccatis polluantur, nimirum contaminantur, vt ſanctificentur confitendo, & rurſus

ſus

ſus ad idem vomitum reuertendo, & ſic omnibus diebus vitæ ſuæ ſuis concupiſcentijs animas ſuas maculant; Confeſſio igitur plus affert damni, quam vtilitatis. RESPONSIO. *Ne ex æquiuocatione errorem inferatis; quoniam non omnem Confeſſionem vtilem eſſe dicimus; ſed eam peculiarem tantum, quæ fit poſt veram pœnitentiam, quæ eſt contritio animæ de peccato patrato tempore præterito, & diſceſſus ab illo tempore præſenti, & promptus receſſus tempore futuro. Poſt adimpletionem autem horum trium Canonum, ſi rurſus ſuccumbit natura, qua variabilis, & fluxa, non eſt mirum, nec deſperemus, oportet, præſertim audientes illud: ſeptuagies ſepties.* Dilucidatione porro ſecunda ſeptem recenſet methodos, quibus animæ curantur morbi, analogia eleganter deducta ex curatione corporis morborum.

Ijdem Iacobitæ in ſuo Rituali integrum inſtituunt tractatum ſub hoc titulo: ܛܟܣܐ

ܓܘܢܝܐ ܕܥܠ ܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ

ܕܡܘܕܝܢ ܡܘܕܝܢܘܬܐ ܐܝܟ ܕܦܩܝܕ:

Ordo vniuerſalis de omnibus ijs, qui Confeſſionem emittunt, prout præceptum eſt; ex quo nos breuitati conſulentes hæc pauca:

ܐܡܬܝ

ܐܡܬܝ ܕܥܒܪ ܒܪܢܫܐ ܕܢܚܛܐ
ܕܟܝ̈ܠ ܡܘܬܢܝ̈ܬܐ ܓܘܪܐ. ܐܘ ܙܢܝܘܬܐ.
ܐܘ ܩܛܠܐ. ܐܘ ܓܢܒܘܬܐ. ܐܘ ܚܪܫܘܬܐ.
ܐܘ ܡܬܪܥܡܢܘܬܐ: ܐܘ ܡܕܡ ܕܗܘ ܡܢ
ܗܠܝܢ ܕܟܬ̈ܒܐ ܩܕܝ̈ܫܐ. ܙܕܩ ܠܗ
ܠܐܦܣܩܘܦܐ. ܐܘ ܠܟܗܢܐ. ܐܘ ܠܟܗܢ
ܕܗܘ ܐܒܘܗܘܢ ܡܕܒܪܢܐ ܘܐܬܬܣܝܡ ܥܠ
ܡܘܕܝܢܘܬܐ. ܕܢܗܘܐ ܕܝܢܐ ܐܘܣܝܢ
ܐܘܪܝܢܘܬܐ ܕܟܠܗ̇. ܚܝܐ ܦܘܩ ܘܫܪܝܬܐ.
ܕܠܐ ܗܘ ܒܥܓܠ ܠܡܗܪ ܕܢܬܡܢܥ. ܐܠܐ ܐܝܟ
ܐܠܗܐ ܕܢܗܘܐ ܫܪܝܐ ܠܟܠ ܚܛܗ̈ܐ. ܐܡܬܝ
ܕܗܘ ܠܐ ܢܬܘܒ ܘܢܫܠܡ ܠܗܘܢ ܕܢܛܪ:
ܘܐܬܬܥܝܪ ܕܐܦܠܐ ܗܘ ܢܦܩ ܒܟܢܘܫܝܗܘܢ
ܗܘ ܒܪܢܫܐ. ܒܠܚܘܕ ܕܐܬܒܥܝ ܒܚܘܒܗ:
ܘܡܢܐ ܠܝ ܩܢܐ ܘܡܬܢܨܚܐ ܚܘܒܗ.
ܠܐ ܗܘ ܢܦܫܗ ܗܟܢܐ ܟܠܗܘܢ:
ܘܐܦܠܐ ܒܥܒܕܘܗܝ. ܐܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܢܗܘܐ
ܗܘ ܟܠܗ ܚܝܘܗܝ ܕܢܛܪ. ܘܟܠ ܢܦܘܩ
ܟܠܗ

ܒܗ : ܬܐܒ ܕܡܢ ܘܐܦܠܐ ܗܘ ܢܣܒ
ܠܐܦ̈ܘܗܝ . ܐܘ ܡܛܠ ܕܫܡܥܬܐ ܡܕܡ .
ܐܘ ܡܛܠ ܚܙܘܐ ܕܐܬܚܙܝ . ܐܘ ܡܛܠ ܗܘܦܟܐ
ܕܗܠܘ̈ܬܐ ܠܦܩ̈ܕܐ ܘܒܥ̈ܢܐ ܡܕܡ ܘܡܬܘ̈ܕܝܬܐ :
ܐܝܟ ܐܝܟܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ . ܘܐܦ ܠܗܘ ܕܐܡܪ
ܡܬܒܣܡܢܘܬܐ ܕܒܠܐ ܒܠܝܡܘܬ ܫܒܝ̈ܚܬܐ
ܠܐܠܗܘܬܐ . ܒܥܕܢܐ ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܢܗܪܐ
ܠܒܢ̈ܝܢܫܐ : ܬܗܘܐ ܕܡܢ ܡܘܕܝܢܘܬܐ
ܗܢܐ : ܒܡܪܢܘ ܕܝܬܐ ܢܗܘܐ ܦܠܚ
ܗܘ ܕܦܬܓܡ̈ܐ ܕܦܘܩܕ̈ܢܐ ܢܛܪ ܡܘܕܝܢܘܬܐ.
ܐܘ ܗܝܟ ܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ . ܬܪܥܐ ܕܝܢ
ܥܠ ܪܡܙܐ ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܒܪܬ ܩܘܡܐ ܕܡܥܡܕܝܬܐ
ܠܬܪܥܐ . ܘܦܬܓܡ ܘܢܗܪ ܠܬܪܥܐ
ܘܦܘܪ̈ܩܢܐ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܢܗܘܐ ܐܝܟ
ܕܝܠܗ ܠܐܠܗܐ ܡܘܕܝܢܘܬܐ ܡܫܡܫܢܝܬܐ .
ܕܝܢ ܠܐ ܦܬܓܡܝܢ ܘܠܐ ܐܡܪ ܒܗܘ ܕܠܗ ܦܩܘܕܐ
ܦܬܓܡܐ . ܘܠܐ ܗܘ ܐܡܪ ܒܗ . ܡܛܠ ܕܠܐܠܗܐ
ܗܘ ܦܬܓܡܐ ܡܘܕܝܢܘܬܐ ܗܘ ܕܡܠܟܝܢ
ܐܡܪܐ

ܚܙܐ ܘܫܪܐ ܡܢ ܫܘܡ ܗܘܢܘ܀ ܦܫܝܛܝܢ
ܢܣܒܐ ܒܗܘܐ ܘܐܬܢܣܒ ܒܗܘ ܠܡܫܝܚܐ
ܒܒܪܬ ܢܫܡܬܐ ܘܒܫܡܫܘܬܐ . ܫܒܝܩ
ܫܡܥܢ ܘܝܕܥ ܕܐܝܟ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܝ
ܦܫܝܛܘܬܐ ܐܝܟ . ܘܢܗܝܪ ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܝܬ
ܘܒܠܒܟ ܫܦܝܪ ܐܝܟ ܠܚܕܝܘ ܕܢܓܒܐ
ܗܘܐ . ܘܠܐ ܦܫܝܛܐ ܐܝܟ ܠܘܬ ܣܓܝܐܬܐ .
ܗܘ ܡܢ ܩܕܡ ܗܘ ܕܠܗܐ ܒܐܠܗܝܘܬܐ ܐܦܪܝ:
ܠܝ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܝ ܣܓܝܐܝܢ܀ ܘܗܘܠܝܢ
ܫܘܒܚܐ ܕܣܓܝܐܐ ܕܢܓܒܐ ܐܝܟ ܐܠܘܗܝ
ܒܡܫܝܚܐ . ܘܐܬܘܪܐ ܕܫܒܝܠܐ . ܠܐ ܐܝܬ
ܠܢܓܒܐ ܘܠܐ ܒܗܘܡܐ ܕܒܝܬ ܕܝܢܐ . ܘܠܐ
ܦܬܟܠ ܐܝܟ ܡܫܒܚܝܢ ܣܓܝܐ ܡܢ
ܕܡܛܠ ܕܒܝܬܘܬܐ܀ ܘܦܪܝܩܝܢ ܠܢܨܝܚ
ܒܒܘܝܢ ܫܘܒܐ ܐܝܟ ܕܦܫܝܛܐ ܠܗ .
ܘܗܘܐ ܦܟ ܐܒܐ ܡܢܕܒܪܢܐ . ܘܒܘܪܟܬܐ
ܒܒܝܬ ܕܒܢܝܐ . ܘܡܫܡܫܢܘܬܐ .
ܐܦܩܬܐ ܐܘܪܚܬܐ ܕܢܨܝܚܬܐ
ܠܡܫܝܚܐ

Quoties accedit homo ad confitenda, & aperienda ſua errata, adulterium ſcilicet, ſiue fornicationem, ſiue homicidium, ſiue furtum, ſiue fraudem, ſiue criminationem, ſiue quicquid eiuſmodi eſt operum malorum peccati, oportet, vt Epiſcopus, ſiue Presbyter, ſiue quiſquis mediator eſt, & confeſſioni præfectus magnopere caueat primo, ne vnquam manifeſtum faciat id, quod audiuit, ſed vt Deus miſericordia moueatur erga peccatores, nec temnat omnino, aut aſpernetur eum, qui peccauit. Secundo, ne diminuatur prorſus in oculis eius homo ille, eo quod percepit peccatum eius. Et quantumcumque durum, & amarum ſit eius peccatum, ne deijciat eum ſpe, neque deſpiciat, ſed quemadmodum aſpiciebat illum ante Confeſſionem, ſic aſpiciat illum. Verum etiam nec accipiat faciem eius, ſiue propter amicitiam aliquam, ſiue propter gradum, & dignitatem, aut propter ſpem lucrorum immundorum, ſeu donorum, & munerum. Quippe qui medicus ſpiritualis eſt, adeoque oportet, vt iuxta menſuram morbi dimetiatur ipſi medicamenta ſanitatis, prout ſatis eſt peccatori ad ferendum. Fiat autem Confeſſio ita. Ad portam Eccleſiæ ſedeat ille, qui excipit, nempe ſuſtinet Confeſſionem, ſiue ante ianuam Altaris

ris

ris; pœnitens vero aperto capite, & genu dextero ſuper terra flexo, & inclinatus oculis in terram defixis, & complicatis ante pectus manibus, confiteatur tanquam coram Deo Confeſſionem perfectam, ac ſine verecundia, nec aſpiciat illum, cui confitetur, & aperit; neque is in eum aſpiciat, quoniam ipſi Deo, qui omnia videt ante eſſe, offertur Confeſſio. Tunc reſpondebit Sacerdos, & dicet pœnitenti omni tranquillitate, & ſuauitate: vide mi dilectiſſime, & ſcito, quod ſi ex toto corde tuo confiteris, & caues, ne iterum, & in æternum facies, quod modo reuelaſti, nec reuerteris ad peccatum, ecce ex nunc Deus per me tibi dicit: remiſſa ſunt peccata tua; & opera iſta peccatorum, quæ voluntarie reuelaſti, ac te feciſſe confeſſus es, nequaquam iterum reuelabuntur, neque in die magni Iudicij, neque ratio pro illis a te exigetur a Iudice iuſto. Tunc vero imponit illi Canonem, prout ipſi videtur, ieiunium ſcilicet ad tempus determinatum, & genuflexiones temporibus orationum, & miſericordiam, ſcilicet eleemoſynas pauperibus elargiendas, ſecundum eius facultatem.

Hæc ex Iacobitis paulo fuſius, & pauca ex multis, eo quod fuerunt nonnulli, qui mera quadam, futili, ac lepida aſſertione ſcriptum reliquerunt; Iacobitas Confeſſionem nullam admittere, ſed ſoli Deo confi-

ſitendum cenſent. Hæc ſententia ſic ſine vlla auctoritate, vel teſtimonio prolata plurimum arridet Aduerſarijs, vt qui ſemper negatiuis, & falſis propoſitionibus gaudent. Sed quam falſa ſit ex allatis mox ipſorum Iacobitarum Symbolicis ſcriptis, & Scriptoribus planiſſime conſtat. Qui autem eam amplectuntur, & laudant Hottingerus, & M. Elias Veielius Vlmenſis, oſtendant, demonſtrent, & probent Iacobitarum Syrorum aliqua auctoritate, & teſtimonio, & herbam porrigemus vtrique. En Rhodus, en ſaltus. Nec ſatis eſt, vt Reformatis verbis, & inanibus appellet Veielius clariſſimi viri Bartholdi Nihuſij ad id prouocationem, lepidam ſimul, & Thraſonicam inuitationem. Res ipſa in foris clamat, in patulo eſt. Accedat Veielius, accedat Hottingerus, accedant quicunque à partibus eorum ſunt, videamuſque, vtrum nos, an illi hæc thraſonice, & lepide iactent.

Quid porro hoc de argumento ſentiant Neſtoriani, & Cophtitæ, diximus alias in notis ad Catalogum librorum Hebedieſu, eorumq; fuſe retulimus teſtimonia, quo remittimus nunc Aduerſarios, qui auctoritatibus, & teſtimonijs reſpondeant ad auctoritates & teſtimonia, cum hiſce nunc certetur, non autem inanibus verbis, & nudis aſſertio-

tionibus. Hac enim ratione vnico verbo, imo vnica particula omnia Reformatorum effata & ego euertere poſſum, ſi dicam: *Non*.

Ex Maronitis vero, præter ea, quæ habentur in Catechiſmo, plures de hac etiam materia ſcripſerunt, inter quos tamen Gabriel Klahi vir doctiſſimus, & in omni litterarum genere eruditiſſimus, integrum edidit Opuſculum, quo petulantia ora retundi facile poterunt, ſi Epiſtolæ limites hoc nobis permitterent. Sed alias, & opportuniori occaſione, Deo ſoſpitante.

Melchitæ hoc de argumento fuſe agunt in ſuo Catechiſmo, vbi inter cætera hæc ſubijcitur: مرثية على الاعتراف *Adhortatio ad Confeſſionem*, ligata oratione, vt facilius memoriæ tradatur, & retineatur.

بغير الاعتراف لا تجد لك توبة. ولا
محو ذنب ولو قتلت شهيدا :
ولو صمت كل الدهر بالمسك والعيا.
واحنيت طي الركبتين مديدا :
ولو سحجت يدك فى الارض بالعطا.

على قاطنيها مزملا وشريدا :

فما ذاك الا مثل خرقة حيضة .

اذا لم يكن اقرار منك لسيدا :

فلا يطغوك الضالين بقولهم . الى الله

دفع الاعتراف حميدا :

فقد قال عزّ الله قولاً . ختم به

فيكفا به من قايل وشهيدا :

بان خلاص الناس بالناس كاينا . فلا

تبتغى بعدها مزيدا :

Sine Confeſſione nulla eſt tua pœnitentia, nec tuum deletur crimen, etiamſi Martyr obieris.

Et quamuis totum ieiunaueris ſeculum continentia, & laboribus, ac vtrumque iugiter flexeris genu.

Etiamſi elargita manus tua liberaliter fuerit in terra dando eius incolis obſequentibus, & inobedientibus.

Hoc nihil aliud erit, niſi inſtar panni menſtruatæ, ſi præceptori confeſſus non fueris.

Nec te decipiant ſeductores dicendo: Deo Confeſſionem cfferre, eſt laudabile.

Iam enim concluſit Deus glorioſus dicto, quod

quod ſatis ſit pro aſſerente, atque teſte. Quod ſalus hominum per homines eſt, cui poſthac nihil addendum eſſe contendas.

Videatur etiam ذوحنا الصوّام *Ioannes Ieiunator*, & ثاودوروس ريس دير الاصطاديون *Theodorus Abbas Monaſterij Alaſtadiun*, qui diſertiſſime, & fuſiſſime de hac ſcripſerunt materia, vt nec ipſas minutiſſimas ad illam ſpectantes prætermiſerint circumſtantias. Nunc ad celeberrimam de Purgatorio quæſtionem.

De Purgatorio fuſe egimus in notis ad Catalogum librorum Hebedieſu pagina 165. & ſeqq. vbi diximus primo loco, Orientales, Syros præſertim, nomine ܫܝܘܠ *Sciul*, ſeu *Inferni* intelligere tam locum, in quo crucientur Damnati æternum, quam eum, in quo animæ leuioribus criminibus, & maculis coinquinatæ purgantur, atque (licet nomine differat) re tamen ipſa eundem eſſe, ac Romanum Purgatorium. Quinimo nunc addimus ibi dictis, nomine ܫܝܘܠ *Sciul* apud Chaldæos de ſolo loco, in quo animæ ad tempus cruciantur, intelligi. Quod quidem conſtat

ſtat ex ipſa definitione, ſeu deſcriptione ipſius ܫܝܘܠ *Sciul*, quam affert Hebedieſu Chaldæus in ſuo libro inſcripto: ܠܠ ܛܘܟܣ ܕܕܝ̈ܢܐ *De Ordinatione*, ſeu *diſpoſitione Iudiciorum*, qui eſt collectio Canonum, & Conſtitutionum Eccleſiæ Neſtorianorum, cap. de ܦܘܫܩܐ ܕܫܡ̈ܗܐ ܕܝܕܥܬܐ ܘܡܘܬܪܢܝܬܐ ܕܐܠܨܝܐ ܠܟܠܗܘܢ ܟܪ̈ܣܛܝܢܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܠܛܟܣܐ ܕܟܗܢܘܬܐ *Explicatione vocabulorum, quorum cognitio vtilis, & neceſſaria eſt omnibus Chriſtianis, præſertim ordini Sacerdotum*; Vbi ſic illud nomen definit: ܫܝܘܠ ܐܝܬܝܗ ܒܝܬ ܡܚܒܘܫܝܐ ܟܪܝܪܐ ܕܢܦ̈ܫܬܐ ܡܚ̈ܝܠܬܐ *Sciul eſt domus Carceris triſtis animarum imbecillium*, ſeu *coinquinatarum*. A quo autem loco ſtatim contradiſtinguit Gehennam, locum Damnatorum, ratione durationis, ſic definiens: ܓܗܢܐ ܐܝܬܝܗ ܒܝܬ ܫܘܢܩܐ

ܓܗܢܐ ܕܫܘܢܩܐ ܕܠܐ ܫܘܠܡܐ

Gehenna eſt domus cruciatus, qui durat ſine diſſipatione, ſeu *fine*. Hinc quando oratur apud Orientales pro Defunctis, ſupplicatur Deus, vt animas eorum eruat a pœnis *Sciul* ſiue *Inferorum*; At nunquam a pœnis Gehennæ, a quibus nulla eſt redemptio; etſi oretur, ne mittantur in eam. In quo quidem ſenſu intelligendum venit illud Eccleſiæ Romanæ in Officio Defunctorum: *A porta Inferi erue Domine animas eorum*. Demonſtrauimus præterea in ipſis notis, ſuffragia viuorum pro Defunctorum animabus, nihil prodeſſe Damnatis, & id ex capite 39. Conſtit. Eccleſiæ Maronitarum, & Melchitarum, cap. 22. Cophtitarum, & cap. 5. ſect. 1. Iacobitarum; vbi verba referuntur traditionis Apoſtolicæ, ac inter cætera dicitur: *Et ſane credimus, id fieri pro illis, qui præditi ſunt continentia, fide, & iuſtitia, nam pro maiorum (criminum) patratoribus, & Infidelibus, etſi in eleemoſynam erogaretur quicquid in hoc mundo bonorum eſt, nihil illis proderit*. Hanc eandem traditionem Apoſtolicam ſub Iacobi nomine totidem, ac numeratis verbis refert Hebediesu libro ſupra laudato, titulo ܕܘܟ

ܡܘܬܒܐ ܕܝܘܡܬܐ ܕܐܬܬܢܝܚܘ
ܠܡܫܬܪܝܘ . ܕܝܥܩܘܒ

De diebus obdormientium, ſiue *Defunctorum*, *& qui ſunt abſoluendi*; *Iacobi* . Oſtendimus etiam ibidem ex auctoritate , ac teſtimonio Ioannis Epiſcopi Darenſis, Scriptoris celeberrimi 4. ſæculi a Chriſto Domino, apud Syros, animas Defunctorum leuioribus delictis, & ſordibus coinquinatas igne Purgatorio purgari . Quam quidem tam vetuſti Scriptoris auctoritatem , vt quæ plurimum pungit, & vrget latera Hottingeri impudentiſſime aſſerentis , ac ferrea fronte pronunciantis , *Nullam plane in Syrorum Symbolicis Scriptis Purgatorij mentionem eſſe*, hic iterum repetere non pigebit, vt videant inde , qui ab eius ſtant partibus, qualem meretur in reliquis fidem. Verba ipſiſſima ſunt ex lib.4.*De Reſurrectione Mortuorum* cap. 24. *Si leuibus alis*, inquit, *prædita eſt anima , in ſuo diſceſſu ad illum , qu eam attraxit , in lætitia erit perfecta ; ſi vero onus paſſionum geſtat , afflictionem patitur ; non quod odit , aut vlciſcitur Creator , ſed vt a ſe attrahat PVRIFICATAM ; Quemadmodum materiam , qua commixta eſt auro , in ignem immittunt , vt purificetur , quæ conſu-*

mi-

mitur, & diſſipatur, puritas vero auri remanet; ita quoque malitia, cum, igne purificante omnia, abſumitur, & diſſipatur, neceſſe etiam eſt, vt anima, cui illa adhæſit, vna in igne ſit, donec ſordes, & malitia prauorum operum, quæ in ea congregata ſunt, illo igne purificentur. Et poſt pauca ſubdit: *Ita etiam ab anima, quæ paſſionibus materialibus eſt inquinata, vi tormentorum iſthæc abraduntur. Hæc autem afflictio non eſt ad damnationem, ſed ad PVRGATIONEM peccatorum, & macularum.* Et paucis interiectis: *Scopus enim mentis diuinæ is eſt, vt omnis perfectio ſit naturæ noſtræ. Sunt quippe, qui ſtatim in mundo a malitia purgantur; & ſunt etiam, qui poſt hanc vitam per ignem iuxta paſſiones ſuorum vulnerum curantur.*

His plane ſuffragatur D. Ioannes Maro in Comm. Liturgiæ D. Iacobi cap. 40. ad hæc verba: ܐܢܝܚ ܐܢܘܢ ܘܫܒܘܩ ܘܫܪܐ ܐܠܗܐ ܣܟܠܘܬܐ ܘܚܘܒܐ ܕܟܠܢ ܐܝܟ ܒܝܕܥܬܐ ܐܘ ܕܠܐ ܒܝܕܥܬܐ

Requieſcere fac eos, indulge, ac dimitte Deus iniquitates, & defectus noſtrum omnium, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter. Iſthæc enim ſic commentatur. ܦܘܫܩܗ ܐܢܝܚ

ܡܫܠܡܘܬܐ ܕܢܡܘܣܐ ܠܟܢ ܘܠܗܘܢ
ܢ ܒܬܪ ܡܦܩܢܢ ܕܡܢܗܝ ܫܘܠܡܐ.
ܬܪܥܐ ܘܐܬܒܪ܆ ܘܫܒܚܘ ܡܫܝܚܐ ܕܠܟܠ
ܕܚܢܢܐ ܡܕܡܝܢܐ ܕܟܝ̈ܢܐ ܘܠܐ ܕܡܝ̈ܢܐ.
ܗܝ ܕܒܗ ܡܢܗܝܬܐ ܐܬܡܠܟܢ · ܐܘ ܕܠܐ
ܢܝܚܘܬܐ܆ ܘܡܢ ܗܘܦܟܐ ܢܝܚܢ
ܡܫܝܚܐ ܘܬܘܕܝ̈ܬܐ ܡܫܬܒܚܝܢ ܠܗ
ܡܢ ܗܘ ܠܫܠܡܐ ܕܟܢܘܫ. ܐܠܐ ܐܦ ܟܘܢ
ܢܝܚܬܐ. ܘܐܬܒܗ ܠܐܠܗܐ ܡܫܝ̈ܚܐ ܟܢܘܢ
ܒܗܘܢ ܠܫܠܡܐ. ܠܝ ܐܬܡܠܟܘܢ ܕܢܝܚܬܐ
ܘܠܐ ܕܢܝܚܬܐ. ܐܘ ܠܐ ܐܬܟܢܫ ܗܘܐ
ܠܗܘܢ. ܠܐ ܦܪܥܘܢܐ ܗܘܐ ܚܕܝܐ
ܠܦܢܘܗܝ. ܐܘ ܠܐ ܥܒܕܘ. ܠܐ ܟܒܪܐ
ܗܘܐ ܕܦܪܘܫܐ ܕܒܕܝ̈ܢܐ ܕܟܠܗ ܒܢܝ ܘܠܐ
ܦܘܩܕܢܐ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ܕܒܟܠܗܘܢ
ܬܟܠܐ܆ ܕܐܬܒܗ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܡܫܝ̈ܚܐ
ܕܘܬܐ ܡܢ ܟܘܗ ܠܟܠܗ ܠܥܠܡܘܗܝ
ܕܡ ܐܘܠܝܢܗܘܢ. ܠܐ ܬܦܘܩ ܡܢܢ
ܐܦܝܢ

ܠܦܪܘܢ ܚܝܠܐ ܕܐܬܐ ܥܡܗܘܢ ܐܢܫܐ :
ܗܘܟܝܠ ܕܝ̈ܢ ܦܘܠܘܣ ܠܓܠܛܝܐ
ܡܩܕܡܬܐ ܕܟܠܗܝܢ ܗܘܢܝ̈ܬܐ ܡܟܘܢܢ
ܕܒܗܘܢ ܗܘܪ̈ܐ ܕܗܘܢ ܡܫܝܚܐ
ܡܫܝܚܝܢ . ܒܟܝܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܫܝܚܐ .
ܘܗܫܐ ܝܗܒ ܗܘ ܓܠܐ ܠܗܘ . ܡܛܠ
ܕܒܗܢܐ ܡܫܝܚܐ . ܘܒܟܝܢܐ ܕܟܠܗܘܢ
ܐܝܟ ܐܠܗܘܬܗ . ܗܢܐ ܠܦܪܨܘܦܗ .
ܘܐܝܟ ܕܢܗܘܐ ܒܟܝܢܗ . ܗܘ ܕܟܝܢ ܐܓܢܘ
ܢܦܫܐ . ܘܐܝܟ ܕܒܟܝܢܗ ܠܐܝܢ ܢܫܘܪ .
ܗܘ ܕܝܢ ܢܫܡܬܗ . ܗܟܝܠ ܕܝܢ ܐܡܪ
ܕܝܢ ܗܢܐ : ܠܐܬܠܒܫܘܗ ܠܘܬ ܐܡܪ .
ܓܒܪܐ ܕܠܦܪܘܣ ܒܗܢܐ ܟܡܝܢܢ
ܡܡܡܠܠܘܬܐ ܐܢܫܝܬܐ ܒܦܓܪܐ ܕܝܠܗ
ܒܒܝܬܐ . ܘܡܠܬܐ ܐܪܒܥܐ . ܘܐܟܠ ܐܝܟ
ܕܒܣܪܐ ܒܓܘܫܡܐ . ܘܡܫܬܘܕܥܐ
ܠܡܫܡܠܝܘܬܐ ܕܥܠܘܗ ܒܦܪܨܘܦܐ :
ܡܫܝܚܝܘܬܗ ܠܘܬ ܕܝܗܒܐ : ܡܛܠ
ܗܟܢܐ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Requieſcere fac in regno tuo cæleſti nos, & illos poſt egreſſum noſtrum de hoc mundo; & ignoſce, transfer, & remitte peccata noſtra, ac Defunctorum fidelium, voluntaria, & inuoluntaria, vel deliquerimus ſcienter, vel ignoranter. Hinc quidem cognoſcimus, peccata, & delicta dimitti non ſolum in hoc mundo, verum etiam in alio; Deumque exigere peccata in hoc, & illo mundo, vel commiſſa ſint ſcienter, vel ignoranter. Et ſane niſi ea exigeret, nequaquam pro illis Eccleſia deprecaretur; & niſi dimitteret, nequaquam Commemorationem faceret Defunctorum omni tempore, neq; ſupplicaret pro illis in omnibus orationibus. Deum autem exigere peccata, & delicta quædam in eo mundo, manifeſtum eſt ex Euangelio: Non exies inde, donec reddas nouiſſimum quadrantem. Beatus vero Paulus Epiſtola prima ad Corinth.

indi-

indicat, igne delicta eiuſmodi deleri, & purgari: Vniuſcuiuſque opus manifeſtum erit; dies enim ille reuelabit illum, quoniam igne reuelabitur, & vnīuſcuiuſque opus quale ſit, ignis ſegregabit. Si cuius opus manſerit, quod ædificauit, mercedem accipiet. Si cuius opus arſerit, detrimentum patietur: ipſe autem ſaluus erit: ſic tamen quaſi ex igne. Theologus quoque dicit: Accidit, vt ibi igne baptizentur nouiſſimo baptiſmo, qui longe laborioſior eſt, ac longior, quique comedit materiam tanquam ſtipulam, & conſumit paruitatem totius malitiæ. Gregorius quoque Nyſſenus: quoniam itaque virtus purgatiua inſit igni, & aquæ, qui baptizati non ſunt hac purgatione, ſcilicet aqua lacrymarum, & igne contritionis, neceſſario igne purgandi erunt. Abbas Euagrius: Cruciatus eſt dolor per ignem, qui iuſte purgat paſſionem animæ.

Hiſce adſtipulatur Gregorius Barhebræus Iacobita tractatu *De Fundamentis Eccleſiæ*, libro 7. capite 3. ſectione 3.

ܡܛܠ ܢܘܚܗܘܢ ܕܫܟܝ̈ܒܐ

De obdormientibus, ſiue *Defunctis*, Dilucidatione 4., ita ſcribens: ܠܒܥܘ̈ܬܐ ܕܡܬܩܪ̈ܒܢܐ ܠܝ ܠܐ ܡܬܚܫ̈ܒܢ ܗܕܐ ܡܕܡ ܕܥܘܕܪܢܐ

ܙܘܗܒܐ ܗܘܐ ܒܡܪܓܢܝܬܐ ܕܫܘ̈ܒܚܐ
ܘܒܟܠܗܘܢ. ܐܘ ܡܬܬܩܢܝܢ
ܒܡܪܓܢܝܬܐ ܕܫܘ̈ܒܚܐ ܘܒܟܠܗܘܢ
ܡܬܐܡܪ: ܦܬ̈ܓܡܝܢ ܠܡܕܒܪܢܘ
ܠܡܫ̈ܬܡܠܝܢ ܡܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܡܪܝܡܝܢ
ܒܗܘܢ ܘܐܝܟ ܫܒܝ̈ܚܐ ܐܠܗܝ̈ܢ
ܡܫ̈ܡܠܝܢ ܡܢ ܒܪܘ̈ܬܗܘܢ ܦܪܫ̈ܝܢ
ܢܗܘܘܢ ܠܗܝ ܦܘܪܫܢܐ: ܠܗ ܕܝܢ
ܡܬܪܢܐ ܕܡܢܐ ܙܟ ܡܝܬ ܡܢ ܫܘܒܚܐ
ܒܪܝܟ ܕܡܫ̈ܬܐ ܐܠܗ̈ܝܢ ܡܬܦܐܪ
ܕܒܡܬܐܪ̈ܝܢܘܬܗ ܢܦܫܐ ܡܬܡܬܡܬܐ
ܒܦܩܕ̈ܘܗܝ ܡܫܬܒܚܐ ܠܠܐ ܫ̈ܘܠܝܐ
ܕܐܝܠܝܢ ܐܦ ܗܘ ܠܡܫ̈ܝܚ ܕܠܐ ܫ̈ܢܝܢ
ܦܬܓܡܐ. ܘܠܡܫܬܒܚܘ̈ܬܗܘܢ ܫܒ
ܦܪܝܫܘܬܐ: ܠܐܠܗܘ̈ܬܐ ܠܟܠ
ܫܘܒܚܐ ܕܦܪܘܩܢ ܒܝܕܝ̈ܗܘܢ ܡܢ ܢܗܘܪܐ
ܐܝܟ ܕܐܦܠܐ ܠܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܡܫܡܠܝܐ
ܐܠܗܐ. ܘܒܝܫ̈ܬܐ ܗܢܐ ܕܒܟ̈ܠܐ
ܗܘܘ

ܗܿܠܝܢ ܕܦܿܓܥܝܢ ܠܡܟܬܒܐ ܚܠܦܝܗܘܢ.
ܒܗܿܝ ܕܦܿܐܠܚܬܗܘܢ ܠܐ ܢܩܒܠܬܗܘܢ.
ܡܛܠ ܕܒܝܫܐܝܬ
ܫܐܠܝܬܘܢ ܫܘܐܠܬܟܘܢ:

Animæ fidelium, ſi inquinatæ non fuerint, lætitia quadam ſpirituali exultant, ex perceptione precum pro ſe: ſi vero fuerint inquinatæ, perceptione precum pro ſe magis ſatagunt ad abſtergenda ſua ſpecula a maculis, quæ eis adhærent, ac tanquam ſubmerſi quidam a ſuis adiuti ſocijs ſeſe mouent ad ſalutem. Ego vero maius agnoſco emolumentum ex precibus, piorum porro hominum virtutibus præditorum, quia ſe conformando anima inquinata animabus eorum, diuinis informatis imaginibus, ipſa quoque deificatis illis ſeſe inſinuabit, & conformatione ad eas ſatis digna fiet. Infidelibus autem nulla prodeſt oratio, quia lumine carent, quemadmodum illa Samuëlis minime Sauli profuit, & Hebræis illæ Prophetarum, qui pro eis orare ſatagebant. Hoc quippe redarguuntur: petitis, & non accipietis, eo quod male petatis.

Neſtoriani in libro Conſtitutionum Eccleſiaſticarum Collect. Hebedieſu capite

ܥܠ ܡܘܬܒܐ ܕܒܢܝܢܫܐ

De

De Sacrificijs pro Defunctis. ܥܠ ܩܘܪ̈ܒܢܐ
ܘܕܘܟܪ̈ܢܐ ܘܢܝ̈ܚܐ ܕܥܒܕܝܢ ܡܗܝ̈ܡܢܐ
ܠܥܢܝ̈ܕܝܗܘܢ ܐܝܟ ܩܢܘ̈ܢܐ ܕܫܠܝ̈ܚܐ
ܡܬܦܠܓܝܢ ܠܐ ܝܕܘ̈ܥܐ: ܐܢ ܓܝܪ ܠܐ
ܡܘܬܪܝܢ ܩܘܪ̈ܒܢܐ ܘܕܘܟܪ̈ܢܐ ܠܥܢܝ̈ܕܐ
ܐܝܟܢܐ ܡܗܝܡܢܝܢܢ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ
ܡܫܝܚܐ ܣܓܕܬܗ. ܩܪܒ ܢܦܫܗ ܩܘܪܒܢܐ
ܠܐܒܘܗܝ. ܘܦܪܥ ܚܘܒܬܗ ܕܐܒܘܢ
ܐܕܡ. ܘܫܒܩ ܚܛܝܬܗ. ܗܝ ܕܗܘܬ
ܥܠܬܐ ܕܡܘܬܐ: ܐܢܫ ܓܝܪ ܕܥܠ ܗܕܐ
ܡܬܦܠܓ ܟܪܝܣܛܝܢܐ ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ:

De Sacrificijs, commemorationibus, & requiebus, quæ faciunt fideles pro Defunctis ſuis ſecundum Canones Apoſtolicos, dubitant indocti. Si enim nõ proſunt Sacrificia, & commemorationes Defunctis, quomodo credimus, quod Dominus Ieſus Chriſtus (cuius Maieſtati adoratio) ſemetipſum obtulerit Sacrificium Patri, & ſoluerit debitum patris noſtri Adami, ac peccatum eius remiſerit, quod fuit cauſa mortis? Qui enim de hoc dubitat, Chriſtianus non eſt.

Ex Cophtitis عبد المسيح

Ab-

Abdalmaſia Tract. *De immortalitate animæ rationalis* Cap. *De animis ſeparatis, eorumque poſt emigrationem e corporibus, ſtatu*, hæc ex Baſilij, & Gregorij interrogationibus, & reſponſionibus habet: وايضا قال
باسيليوس اخبرني عن النصارى الذين
خرجوا من هذه الدنيا وخطاياهم
معه وقد حبست نفوسهم في
الخزاين المظلمه اينفعهم القربان
الذين يقربونه في حياتهم وهل تحس
النفس بذلك : اجابه غريغوريوس
ان موسى الطوباني صنع قربانا وسال
الله ان يغفر لروبيل بن يعقوب ذنبه
وكانت نفسه مع نفوس الخطاة
فردها الله الى عند اخوته فكيف
الكاهن الذي أعطى السلطان ان
يربط الخطايا ويحلها . ومثلهم مثل
اناس محبوسين ولهم اصدقا يهتمون بهم
فهم يطلبون الى القاضي والوالي من
اجلهم كل حين والى القيام على
راس

راس المــلك وعلى بـابـه ولا يقــرّون حــتى تتخــلّــص اصـابـهــــم

Dixit quoque Baſilius: indica mihi de Chriſtianis, qui demigrarunt ex hoc mundo peccatis coinquinati, quorumque animæ incluſæ ſunt in locis tenebroſis, prodeſt ne illis Sacrificium, quod ſtatis temporibus offertur? & vtrum anima id percipiat? Reſpondit illi Gregorius: ſi B. Moyſes Sacrificium operatus eſt, Deumque rogauit, vt condonaret Rubeno filio Iacobi peccatum illius, cuius anima cum animabus peccatorum erat, quam propterea reſtituit Deus ad fratres ſuos; quanto magis Sacerdos, cui data eſt poteſtas ligandi peccata, & ſoluendi? Horum autem comparatio eſt inſtar eorum hominum, qui in carcere detinentur, habentque amicos de ipſis ſollicitos, qui omni tempore rogant pro eis iudicem, præſidem, & ad regis caput adſtantes, & ad ianuam illius, nec deſiſtunt, donec liberentur amici eorum. Et paulo inferius hæc ſubdit: وايضا فلو لــم يحسّوا براحة تصل اليهم مــن جهــة القرابين والطلبات عنهم لمــا امرنــا بــه ونحــن فــاعلــوه بـاجمــــاع *Præterea, niſi perciperent aliquam requiem ex*

ex Sacrificijs, & precibus pro illis, nequaquam id nobis præceptum fuerit, neque nos id faceremus ex communi conſenſu.

Ex hactenus allatis Orientalium teſtimonijs æquum ferant modo Iudicium, vel ipſi Reformati de hoc Hottingeri pronunciato; *De ſtatu Defunctorum extra Purgatorium, cuius nulla plane in Syrorum, Arabum, Aethiopum ſcriptis Symbolicis mentio.* Quo quid, quæſo, magis temere, aut impudentius in mortalium theatrum, & lucem proferre poterat Hottingerus? Etenim vel hæc, & eiuſmodi viderat ille, vel non. Si viderat; qua cauteriata conſcientia negauit? ſi non viderat. inſigni profecto temeritatis nota, & impudentiæ inurendus eſt. Etenim negauit, quaſi vero omnia Orientalium euoluiſſet monumenta, quæ vix forte e limine ſalutauit, primiſque deguſtauit labijs. Negando etiam, ſe rem, de qua loquitur, neſcire apud omnes prædicat, quia ex Philoſopho Metaph. 3. *Ille ſcit rem, qui ſcit affirmatiue, non negatiue.*

Huc etiam ſpectat, quod ibidem pag. 23. ad num. 25. ita ſcribit Hottingerus: *Purgatorium incendere ignem irrita plane eſt operæ, vtrumque enim non violentis conſequentiarum fidiculis: ſed verbis expreſſis largiuntur cum reliquis Orientalibus Græci, & Purgatorium*

Romanum ſe ignorare, & tamen ritum orandi pro Defunctis, vt ex viatoribus fiant beati Spectatores ſe retinere.

Hæc quam temere, ex allatis patet. Purgatorium ignem irrita opera incendimus violentis conſequentiarum fidiculis, an Orientales ipſi expreſſiſſimis largiuntur verbis? Conſtat hoc ex eorum Symbolicis ſcriptis, nec ne? Nos ea attulimus Orientalium teſtimonia, quæ ignem hunc incendunt; proferat modo Hottingerus illa, quæ illum extinguunt, & in promptu habet, quibus ementitum, vti ait, Allatij, & Ecchellenſis conſenſum facile peſſundare poterit. Adiutrices porrigat manus M. Elias Veielius. Reforment Orientalium Purgatorium. De Græcis res Hottingero cum Magno Leone eſt. Reliquos Orientales Purgatorium Romanum ignorare, Hottingeri maxima ignorantia eſt, niſi conſuetis commentis Romanorum nomine aliquod comminiſcatur in agro Romano Purgatorium, quod vbi ſit, facile ignorare potuerunt Orientales. Quod vero dicit de ritu orandi pro defunctis, vt ex viatoribus fiant beati ſpectatores, eodem excidit plane argumento. Quia hoc aſſerere, non eſt negare Purgatorium, neque cum dogmate de Purgatorio repugnat, etiamſi

lar-

largiamur ei, animos ſeparatos eſſe viatores, cum tamen proprie, & ſtricto modo non ſint, nec id ab Orientalibus dicatur.

Concludit tandem Hottingerus: *Quamquam in Syrorum libris leiturgicis obſeruauerim, precibus, ideo potiſſimum Defunctos Deo commendari, vt tempore vltimi Iudicij clementem reſuſcitati experiantur Iudicem; glorioſaque adeo beentur reſurrectione.*

Concludit profecto, verbiſque modo imponit finem Hottingerus; Sed *ſi mutare poteſt Aethiops pellem ſuam, aut Pardus varietates ſuas*, & Hottingerus poterit mutare malitiam, cum didicerit malum ab ipſa ineunte ætate. Impoſuit finem verbis, ſed vtinam fallacijs, vtinam paralogiſmis. Nam quis Hottingero id inficiatus eſt, aut inficiatur? An in Eccleſia quoque Romana hoc deprecandi genus pro Defunctis in vſu non ſit? & an, qui id præſtant, Purgatorium excludant, & negent? Nequaquam profecto, imo Syri vtrumque deprecandi genus impenſe pro Defunctis abſoluunt, nimirum, vt Deus propitius ſit eis tempore vltimi Iudicij, & vt eos liberet a pœnis Purgatorij ignis. Primum obſeruauit probus, ac ingenuus ſuo more Hottingerus; adeoque probatione non eget; alterius, quod oculos illos Reformato linitos

pharmaco fugerat, nobis incumbit probatio; quanquam ſatis ſuperque ex iam allatis probatum ſit. In Officio 5. Dominicæ Quadrageſimæ, quod eſt de Paralytico ſanitati a Chriſto Domino reſtituto, hæc apud Syros ad cantum: ܒܨܦܪܐ ܨܠܝ ܕܢܝܐܝܠ *Mane orauit Daniel*, habetur oratio. ܠܟܘܪ̈ܗܢܐ ܕܢܦܫܐ ܘܦܓܪܐ ܕܝܠܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ. ܗܒ ܠܢ ܣܘܥܪܢܐ ܕܪ̈ܚܡܝܟ ܘܚܢܢܟ ܟܕ ܠܢܦܫ̈ܬܢ ܡܢ ܡܚܣܐ ܐܢܬ ܡܢ ܒܝ̈ܫܬܐ ܘܡܢ ܚܛ̈ܗܐ. ܠܢܦܫ̈ܬܐ ܕܡܢ ܒܚܛ̈ܗܝܢ ܚܝܘܒ ܐܢܬ ܕܩܘܡܐ ܡܢ ܛܘܠ̈ܡܐ ܘܡܥܘ̈ܩܐ ܕܚܘܠܐ. ܐܢܬ ܕܐܝܬܝܟ ܡܠܐ ܪ̈ܚܡܐ ܐܦ ܚܝܠܐ ܠܚܒܝܒܘܬܗ. ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ:

Infirmitatibus animæ, & corporis noſtri, Domine Deus, elargire viſitationem miſericordiarum tuarum, ac tuæ pietatis, animas lauans noſtras a malis, & peccatis; animas ve-

vero Defunctorum noſtrorum purga a ſordibus, & maculis iniquitatis, tu qui miſericordiarum plenus es, & tuæ miſereris creaturæ, Pater, & Fili, & Spiritus ſancte.

Ibidem in Procemio Matutini: ܠܟ
ܗܟܝܠ ܐܣܝܐ ܛܒܐ ܘܐܠܗܐ
ܫܪܝܪܐ ܘܒܪܘܝܐ ܚܟܝܡܐ
ܘܡܚܕܬܢܐ ܪܒܐ ܘܡܗܝܪܐ
ܡܬܟܫܦܝܢܢ ܥܠ ܥܛܪܐ ܗܢܐ
ܕܒܣ̈ܡܐ ܟܕ ܫܐܠܝܢܢ ܡܢ
ܛܝܒܘܬܟ ܡܪ̈ܚܡܢܝܬܐ ܫܘܠܡܢܐ
ܠܢܦܫܬܢ ܘܐܣܝܘܬܐ ܠܡܟܐܒܘܬܐ
ܠܟܠܗܘܢ ܕܪ̈ܥܝܢܐ ܘܠܚܫ̈ܐ
ܘܢܫܡܫܘܢ ܒܬܘܟܠܐ ܪܥܝܢܢ
ܘܡܫܒܚܝܢܢ ܠܟ. ܫܘܒܚܐ ܘܬܘܕܝܬܐ
ܘܬܘܕܝܬܐ ܠܐܒ̈ܘܗܝ ܘܠܪܘܚܐ
ܘܠܥܠܡ ܥܠܡܝ̈ܢ :

Te itaque, Medice bone, Deus vere, Creator ſapiens, & inſtaurator magne, ac perite; deprecamur ſuper ſuffitu hoc Aromatum, petentes a tuis miſericordijs multiplicibus incolumi-

tatem perfectam, & ſanitatem integram omnibus infirmis, atque in anguſtia poſitis, qui magnam tuæ miſerationis pulſant ianuam, vt ignoſcas, mundes, & purges peccata, & maculas noſtras, & Defunctorum noſtrorum.

Hæc pauca ex multis, vnde planiſſime patet, Syros, quemadmodum & reliquas Orientis gentes non ſolum Defunctos Deo commendare, vt ipſum tempore vltimi Iudicij clementem reſuſcitati experiantur Iudicem; verum etiam, vt eorum animas purget, ac mundet a ſordibus, & maculis iniquitatis, eiſque peccata, & delicta ignoſcat. Concluditur his itaque Hottingerus, & enormiſſimorum mendaciorum ex more agitur reus. Quamobrem concludamus & nos Epiſtolam hanc noſtram, tibi clariſſime, & doctiſſime Leo, Neſtoreos deprecantes annos, vt diutiſſime incolumis, & ſoſpes viuens Eccleſiam Catholicam tuis eruditiſſimis Scriptis exornare pergas, & Vulpeculis, quæ fraudibus, & aſtutia viuunt, & ſcriptitant, terror, Leo ſemper ſis, doloſque & fallacias in dies aperias; Titanos vero, & gigantes cum Deo, eiuſque bellantes Eccleſia, veritatis gladio conficias, & proſternas. Felix diu Vale.

Quid

Quid hic ais Hottingere? Vides? Eoæ Eccleſiæ, Coptitæ, Melchitæ, Maronitæ, Iacobitæ, Neſtorianæ ſanctos Angelos, Prophetas, Apoſtolos, Martyres, Doctores, Iuſtos inuocant, eorum operam implorant, & apud Deum patrocinium. Prouinciæ, Vrbes ſingulæ, Artes, Profeſſiones ſibi priuatum vnum aliquem ex illis, quem ſibi magis profuturum exiſtimant, aduocatum, & monitorem aſciſcunt, & in rebus aduerſis propitium, & generalibus, & priuatis precibus intercedunt, vt ſanent animas, vt ipſos ſeruent, vt cuſtodiant, vt eripiant a grauiſſimis afflictionibus, vt auxilia præbeant egentibus, vt auxilientur, vt concilient tranquillitatem, & pacem omnibus diebus, vt ſibi a Deo obtineant remiſſionem peccatorum, vt infirmi ſanentur, curentur, claudi vt ambulent, & erigantur ab auxilijs oſſium eorum, & tandem ne mergantur in mari perturbato peccatorum. Et potiſſimum Deiparam Virginem, quam, & gratia plenam, fidelium refugium, fortiſſimum Chriſtianorum, Mundique auxilium, matrem vitæ, fontem deliciarum, per quem omnia bona euenere hominibus, & quid non in laudem eius non φαγρουδίως, ſed ὄντως accumulant? vt offerat pro ſalute, & liberatio-

ne animarum , & corporum , vt miſericordias faciat, vt ſit ſemper alta mœnia, munimentum, refugium, & vendicet, liberet, & cuſtodiat animas fidelium a malo.

Et cum inter Canones Eccleſiaſticos Concilij Nicæni Canonem 44. numerent, eumque vt legitimum Nicæni agnoſcant, Romanum quoque Pontificem agnoſcunt ſuper omnes Patriarchas, quemadmodum habebat Petrus ſuper vniuerſos Chriſtianitatis Principes , & Concilia ipſorum , quorum Chriſti Vicarius eſt ſuper redemptionem , Eccleſias, & cunctos populos eius . Et quicunque ſanctioni huic contradixerit , Patres Synodi illum anathemate percellunt. Monachi earum inſtitutis illis, quibus & Pontificij, licet in nonnullis leuibus , & adiaphoris , vti & Pontificij inter ſe differunt , vitam agitant , corpus affligunt , vt animæ ab illecebris terrenis puriores euadentes, meliori mente cum immaterialibus conſumant ætatem.

Sanctorum Patrum, & Doctorum Eccleſiæ, nec non Conciliorum effata , vti Cynoſuram, & Canonem ſequuntur. Hinc eos vocant , Directores ad fidem Orthodoxam, Doctores illuſtres religionis, Duces ad ſanctitatem, Decus principibus Sacerdotum, Lampadas, Solem, Architectos

Fi-

Fidei, Theologiæ lumina, Præcones Spiritus ſancti, Erectores Eccleſiæ, veros Paſtores, Euerſores hæreſum, Spiritus Sancti, vti Prophetæ fuere, Interpretes, & tandem Cynoſuram, & Canonem.

Confer tu Hottingere reliqua Epiſtolæ, ſi tanti es; poſtmodum infla claſſicum, clamaque, *propius Reformatis Eoas Eccleſias accedere*. Hinc collige a Romana diſſidere; tum eadem per eadem dicito. Ne te afflictes. aude aliquid pro more tuo, a theſi ad hypotheſim arguta pedibus, quando ſani capitis copia non eſt: caue tamen ne ſaltu illo pertinacius obluctando collum abrumpas. Vel ſaltem ad illa tua te conferas; *Eſt tamen aliquid diſcrimen*. Magnum tibi, qui caligantibus oculis vteris *aliquid* eſt. Eoæ Eccleſiæ concordant cum Pontificijs fere in omnibus, & diſcrepant ab illa aliquo diſcrimine. Ergo propius accedunt Reformatis. Quæ eſt hæc argumentandi ratio? Si eſſet inter eas & Reformatos aliquid diſcrimen, in reliquis vero magna conſenſio, conſenſum cum Reformatis probantibus ſimilia poſſes occinere. Sed apud te vnum ſunt omnia, & nox menti offuſa non ſinit ſtatuere, quid interſit inter magnum, & paruum, virtutem, & vitium, pietatem & impietatem, veri-

ta-

tatem & falſitatem , probitatem atque improbitatem. Hinc omnia confundis, & turbas, & pro albo nigrum venditas, & præpoſtere loqueris. *Eſt tamen aliquid diſcrimen.* Ergo propius accedunt Reformatis. Ergo conſenſus inter Eccleſias Eoas & Pontificiam nullus, ſed diſſenſus in omnibus eſt. Pace tua dixero, quamuis ſciam, quæcunque dixero, ſtultitia tua minora futura, non es apud te, ideoque alios ex tuo ingenio iudicas, ſed improbe, ſed proterue, ſed inſulſe, ſed obtuſe.

Concluſio Diſſertationis.

ET tandem dic Hottingere. Fuit ne vnquam ante Schiſma Photij inter Eccleſiam Romanam, & Græcam vnio, & conſenſio? ſi negas, ἐμβρόντητος εἶ, ἢ τόγε ἀληθέστερον εἰπεῖν, ἀνοητότατος. Si fateris. Iam Iupiter mihi pluit mel. Sed tum cum nullum inter has Eccleſias diſſidium erat, ſed pleniſſima concordia, Græca Eccleſia trinam in Baptiſmo immerſionem vſurpabat, Chriſmatis immediatam cum Baptiſmo vnctionem, Panem enzymum in Euchariſtia, multa alia tum in Miſſarum ſacrificijs faciendis, & celebrandis, tum in Sacramentis conferendis

dis, vel etiam ſuſcipiendis obſeruabat: cum tamen alijs ritibus, moribus, atq; inſtitutis Romana vteretur, a ſuffocatis abſtinebat, Grana aquæ calidæ in conſecrato calice admiſcebat, Ieiunium præcipue quadrageſimale, & alia rigidiſſime celebrabat, ſacram Euchariſtiam infantibus ſtatim etiam a Baptiſmate porrigebat, ſub vtraque ſpecie communicabat, Clerogamiam admittebat, Symbolum abſque additione recitabat, aliter diuinum penſum exoluebat, aliter diuinas preces recitabat, ante ſacros ordines Lectores tantum Clericos, non item Oſtiarios, non Exorciſtas, non Acolythos, in peruigilijs Apoſtolorum ieiunium non ſuſcipiebat, matrimonio adſtrictos ad ordines promouebat, Sabbato non abſtinebat a carnibus; cum Latina Eccleſia abſtineret, matrimonio adſtrictos non promoueret ad ordines, in peruigilijs Apoſtolorum ieiunaret, Clericos ordinaret ad quatuor ordines minores, aliter diuinas preces recitaret, aliter diuinum penſum exolueret, Symbolum cum additione recitaret, Clerogamiam prohiberet, ſub vnica tantum ſpecie Azymo communicaret, infantibus communionem denegaret, ieiunia veluti Græca non celebraret, aquam calidam in conſecrato calice non immiſceret, a ſuffocatis non abſti-

neret,

neret, Chriſmatis vnctione adultos ſignaret, vnicam immerſionem, vel infuſionem obſeruaret; & tamen vnio & conſenſus perſtabat, eratque cum Græca Romanæ arctiſſima conſuetudo. Ergo prænarrata omnia, quæ tu vel alij inter diſſidij capita commemorant, nulla ſunt. Nanque ſi nunc diſſidij capita ſunt, tum quoque fuiſſent: Neque enim in Eccleſia quod ſemel iudicatum eſt innoxium, noxium ſubſecutis temporibus fuerit; niſi noua emergente hæreſi illud ad eam ſuſtinendam, vel comprobandam aſſumatur: tum enim non ipſius, ſed hæreſeos cauſa improbatur, vt vidimus in voce *Chriſtipara*, quam prohibuiſſe Eccleſiam, cum Neſtoriana hæreſis graſſaretur, ea poſtmodum extincta in Eccleſiam redijſſe, certum eſt. Ergo inſulſiſſimi ſunt, qui ob hæc, vel ſimilia capita diſſidium inter vtraſque Eccleſias vrgent, & inter eos Hottingerus fruſtra operam inſumit, cum in diſcrimine diſcrimen aliquod expiſcatur, vt diſſidium probet. Quodſi id ſtabilire animus fuiſſet, non vndique dicta Auctorum emendicaſſet, qui diſſidia inter Græcos, & Pontificios narrant; ſed dicta Eccleſiæ Græcæ, & illius Doctorum ab Allatio producta conſiderate examinaſſet, poſtmodum reſpondiſſet ſerio, quod cum non fecerit,

ne-

neque ſcriptis ab Allatio reſcripſerit, ſed in rabiem verſus, aliorum verbis inſulſiſſime, & extra rem obganniens chartas oppleuerit, plane deprehenſus eſt, πλάσμα πολύκροτον τοῦ πονηροῦ, καὶ τοῦ σοφιστοῦ τῆς κακίας. Habes iam Hottingere, & quicunque alius, qui ſimilia conſenſui noſtro opponit, rationes aliquando etiam repetitas inculcataſque, pro vt opponentium calumniæ depoſcebant. plurimæ præferri poſſent, ſi tam imperitorum ardelionum lucubrationes dignæ eſſent, quæ ſemel, atq; iterum lectæ ad amuſſim examinarentur. Quibus lectis cui non perſuaſum fuerit, tantam eſſe Hottingeri inſcitiam, quanta illorum eſſe poteſt, qui nec ingenij, aut iudicij acumine, nec multa, accurataque lectione ſunt commendandi; ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ πέρα τοῦ μέτρου.

DE IOANNA PAPISSA FABVLA AB ALLATIO PROFLIGATA

Nonnullorum Clarorum Virorum ELOGIA.

ANTONIVS CARACCIOLVS Cler. Regul. & in Diœceſi Neapolitana Librorum Cenſor.

OPuſculum hoc eruditiſſimi Viri, & Græcis literis excultiſſimi Leonis Allatij aduerſus Ioannam Papiſſam τὴν μυθώδη, ſi paginas Lector numeres, paruum profectò eſt; ſi pondera expendas argumentorum, re vera magnum, adeoque validum, vt ſicut de Tertulliano Lirinenſis ait; quot in eo ſenſus, tot ſint victoriæ. Complures quidem ad idem monſtrum interimendum ſuas quiſque ingenij, ſtylique vires certatim contulerunt, ſed pace illorum dixerim, Allatius a Græcis quibuſdam Scriptoribus, quos hactenus nemo hominum tam diligenter excuſſit, ea profert iacula rationum, vt, niſi velint ſe ipſos excœcare hæretici, cogendi ſint, cum legent, fabellam abijcere,

quam

quam in Romanæ Eccleſiæ probrum, vaframento plane ridiculo, adornauerant. Quocirca Lucubratiuncula hæc aureola, & laude digniſſima eſt, & in Bibliothecis omnibus merito locum habebit, Quod atteſtor.

BARTHOLOMÆVS VECCHIVS I. C. Senenſis.

BARTHOLOMÆO SANGVINACCIO, Archidiacono Patauino, & Vicario Capitulari.

Quod olim Herodianus de Marco Antonino Philoſopho, & Imperatore dixit, Πολύ τε πλῆθος σοφῶν ἀνδρῶν ἤνεγκεν ἡ τῶν ἐκείνου καιρῶν φορά. Φιλεῖ γάρ πως ἀεὶ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τῆς τοῦ ἄρχοντος γνώμης βιοῦν, *hodie etiam, Præſul Reuerendiſſime, experimur. Quando enim maior fuit in omni ſtudiorum genere litteratorum hominum prouentus, quam hoc, alioqui ferreo, atque infelici æuo, quo Vrbanus VIII. Pont. Max. magno Chriſtianæ Reipublicæ bono glorioſe, feliciterque dominatur? qui non ſolum auctoritate, ac benignitate, ſed etiam, quod ſemper rarum fuit in Viris Principibus, exemplo bonarum artium omnium ſtudia promouet. Leonis Allatij de Ioanna Papiſſa fabula Commentationem nuper editam, doctam Iupiter, & laborioſam, magna mea cum voluptate re-*

relegi, Auctoris eruditionem ac diligentiam admiratus. Certe fuit operæ pretium Romanæ Eccleſiæ calumniatores, etiam ab ipſis hoſtibus, quod egregie præſtitit Allatius, ſumptis argumentis conuincere. Quare doctæ huic Commentationi Dauidicum illud meo iudicio ἐπιφωνήσειεν ἄν τις δικαίως יסכר פי דוברי שקר *Gratias igitur tibi maximas ago, Præſul Reuerendiſſime, quod mihi eam legendi copiam feceris. Vale.*

FORTVNIVS LICETVS
Eidem.

Leo Allatius, Reuerendiſſime Domine, ſecundo Maximi Pontificis Vrbani VIII. ſpiritu nixus, & mira ſua eruditione, ſummaq; iudicij ſolertia, ceu geminis intellectus alis, adeo ſublime ſcandere potuit, vt celſiſſimum antiquitatis Olympum ſuperauerit; ibique lectas in Ara Hiſtoricæ veritati dicata, denſis ignorantiæ nubibus, ventoſiſque malitiæ turbinibus inacceſſa, priſcorum ſcriptiones non altero tantum anno, ſed multis retro ſeculis exaratas ad nos tandem retulit incorruptas, quibus vt de Ioanna Papiſſa vulgatam aliquando famam vere fabulam eſſe conuincit, ita Leo myſticus interemit Hæreſeos vrſam, quæ fidelem

canem contubernalem Valeriano dilacerare tentauerat. Vale ex Muſæo noſtro IV. Nonas Nouembris MDCXXX.

FRANCISCVS MOLINVS
Canonicus Patauinus.
Eidem.

Ioannis Papiſſæ fabulam, prauorum figmentum, Hæreticorum commentum ſemper recta iudicaui lance; tum quia illius temporis Scriptores, tam Catholici, quam Hæretici, de ea ne verbum quidem, ſed fideli hiſtorica ſucceſſione, Leoni IV. Benedictum III. Benedicto Nicolaum, Nicolao Adrianum &c. ſufficiunt. Cum etiam mihi nunquam in animum inducere potuerim, Spiritum ſanctum, qui de fide vniuerſali aſtat Eccleſiæ contra Ieſu Chriſti, & Dei inſtitutum, hoc monſtrum, & portentum in Eccleſiæ dedecus permiſiſſe. Hinc Reuerendiſſime Domine, ſumma animi voluptate, ſpiritalique guſtu diligenter perlegi, quæ abs te mihi miſſa ſunt hac de re Leonis Allatij ſcripta. Vere Leo animalium principis Leonis ad inſtar inter omnes aurea corona, regalique ſceptro donandus; vere Allatus, cum ſeſe ad ſublime ſuper omnes euexerit. Dignum quæſo mecum adiudica, vt de eo Eccleſia Romana, quam ex Hæreticorum ſordibus, & ſqualloribus exemet,

met vindicauit, non vulgariter bene mereatur. Bene vale. ex Laribus noſtris III. *Nonas Nouembris MDCXXX.*

IOANNES THVILIVS
Humaniorum literarum in Gymnaſio Patauino Profeſſor.
Eidem.

Singulari voluptate legi Commentarium Leonis Allatij de Ioanna Papiſſa, doctum ſane & elegantem, ſi quidquam aliud. Gratulor ſeculo noſtro, quo Hæreticorum temeritas maxime ſibi plaudit, eandem nouis telis configi, & profligari. Nam præter quam abſurditas iſtius fabulæ ex pluribus pateſcit, nimirum, quod nemo Scriptorum eius temporis id memoriæ prodidit, a recentioribus autem dubio veſtigio tactum ſit; quod Moguntinus ſimul, & Anglus iſte Ioannes fuiſſe fertur, cum Moguntia toto Orbe, vt ſic dicam, ab Anglia diuiſa ſit: præter quam quod grauidam fingunt, iam ſenio effœtam, & ſi quæ ſunt alia omnibus nænijs anilibus leuiora, quæ iam pridem ſublimium ingeniorum calamo fuerunt exploſa: ſolidum nobis iſte Commentarius ſuggerit argumentum ab ipſis aduerſarijs deſumptum, qui ſi hoc delirum figmentum veritatis aliquid habuiſſe comperiſſent, bone Deus, quam illi albis equis trium-

triumphaſſent, & Pontificiam auctoritatem temerario auſu conculcaſſent, præſertim Photius ille Græcorum Schiſmatum anteſignanus. Verum hac de re latius tecum diſſerere non patitur tua doctrina, nec præſumit mea modeſtia, ne videar aquam in mare. Interim habeo gratias, quod me tam iucunda lectione non indignum iudicaueris. Vale Vir eruditiſſime & Reuerendiſſime. Patauij ex Muſæo meo.

MARTINVS SANDELLIVS
Patauinus Philoſophiæ Profeſſor,
Eidem.

Commentationem Leonis Allatij de Ioanna Papiſſa fabula ab humanitate tua mihi commodatam, Reuerendiſſime Domine, legi, ac relegi pari animi voluptate, & Auctoris admiratione; qui in eo argumento adeo feliciter eſt verſatus, vt vel ab hoſtibus ipſius veritatis extorſerit veritatem, & tam veterum, quam recentiorum Hæreticorum calumnias meridiana luce effecerit clariores. Agit enim, vt dicitur, ſignatis tabulis, & ita annorum, ac Pontificum ducit rationem, vt plane ſtupidus ſit, qui ex ipſamet ſupputatione, fucum factum bonis Auctoribus, non agnoſcat. Multi ſane in ea fabula refutanda cum laude verſati ſunt, quos Auctor ipſe in calce diſputationis recenſet: ve-

rum eruditiſſimus Allatius mihi videtur huic operi coronidem impoſuiſſe, atque omne, vt aiunt, tuliſſe punctum. Quod ipſum tibi optimo rerum æſtimatori, & alijs viris doctiſſimis audio ſummopere probari. D. O. M. Reuerendiſſimam Dominationem tuam ad Eccleſiæ Patauinæ bonum, & nobiliſſimæ familiæ tuæ ornamentum diutiſſime tueatur incolumem. Patauij ex meis ædibus VIII. Idus Nouembris, anno Chriſti MDCXXX.

LAVRENTIVS PIGNORIVS Eidem.

Percurri, vt tu imperaſti, Commentarium Leonis Allatij, conſcriptum aduerſus impoſturam male feriatorum quorundam, qui Ioannam, neſcio quam, Papiſſam nobis obtrudere ſunt conati. Is mihi adeo ſapidus eſt viſus, vt bis, terque reguſtare libuerit. Multos equidem vidi, qui idem argumentum tractauerunt, non ſine laude: at vero qui adeo perite collimauerit, adhuc neminem. Ego ſane gratulor Auctori, quem rogatum velim, vt ad huiuſmodi conſcriptiones conferat ſtylum, quo multis miſere deceptis lux aliqua tandem veritatis affulgeat. Vale. VirReuerendiſſime, non ſine inſigni a me gratiarum actione. Domi.

IDEM

IDEM PIGNORIVS LEONI ALLATIO. Romam.

Eruditiſſimus fœtus tuus literarius, Vir Reuerendiſſime, quem Antonius meus ad me tranſmiſit, præter voluptatem, qua me vbertim affecit, illud etiam perfecit, vt eruditiſſimos viros, non huius noſtri Italici cœli alumnos, compulerit, quod factum gaudeo in tui venerationem, cum amuſſitata veritatis indagatione. Argumentum pertractatum aliјs, tu cauſa, & induſtria iſta feciſti adeo tuum, vt nemo in poſterum audeat ſibi ne tantillum quidem arrogare. Reponat tibi Deus præmium, quod & homines non ſero accurabunt. Quæſo te, vt pergas ſtrenue noſtrum hoc ſeculum ditare aureis conſcriptionibus, quas calamus parit iam olim conſecratas immortalitati. Obſequium, ſtudiumque Pignorij tui deferet tibi Antonius meus, tui admirator acerrimus, cui ego dedi in mandatis, vt te conueniat frequenter, pollicitus illi futuram conſuetudinem tuam fructui, & laudi. bene vale Vir Reuerendiſſime, quem Deus bene fortunet. Patauij die XXVI. Nouembris MDCXXX.

FLAVIVS DE FLISCO,
Iano de Amico.

De Ioanna Papiſſa fabula diſertam Commentationem ad te mitto, Amice, vere amicum, ſcio enim te diu Romanorum Pontificum hiſtorias perſcrutatum eſſe, & quandoque Ioannis Baptiſtæ Platinæ incuriam, vt ita dicam, pace tua, ægre tuliſſe, qui inter ſua monumenta aliquid de hac fabella delineauit. Habes nunc veritatem ex ſelectis auctoribus ab eruditiſſimo viro Leone Allatio accurate excerptam. Videbis malignam Hæreticorum impietatem non ſolum auctoritatibus, ſed huius ingenio, & argumentis euerſam, proſtratam. Fateor me pluries hoc opuſculum legiſſe, ita a te facturum arbitror, cum elocutionem, diſpoſitionem, confutationem, & concinnitatem guſtaueris. Vale.

FRANCISCVS MARINVS
Clericus Regularis
Ciuitatis Vincentiæ Præpoſitus.

Fabulam eſſe leuiſſimam, nullo roboratam argumento, de Ioanna Papiſſa Hæreticorum figmentum, Chimæram oſtendit Leo Allatius. Vere Leo, Marianum Scotum, Sigibertum, Martinum Polonum ab Hæreticis peſſime habi-

bi-

bitos, turpiter fœdatos, erudite, acute tuetur. Ipſos Hæreticos impoſtores fraude detecta adeo valide probat, vt monſtri huius aſſertores confodiat, nec hiſcere audeant.

IOANNES ARGOLVS ANDREÆ F.
Antonio Bruno.

Gratulare mihi Brune, ſodalis doctiſſime, Leo Allatius noſter librum edidit paruum profecto, ſed qui vel paruulus immortalitatem Auctori ſuo venari ſatis valeat. De antiqua illa Ioannæ Papiſſæ fabula, ſcias, actum eſt; Spectrum, quod Eccleſiæ obuolutare tamdiu viſum, auditumque fuit; piaculo tandem veritatis ceſſit, oppreſſumque a ſe locum, quem imagine teterrima, terroreque Romanæ Sedis formidoloſo pro Hæreticis ſuis tenebat, leuauit Leo Allatius, Græcorum noſtri æui iuxta cognomen ſuum vere ſal, cum larua luctatus, ecce vltra vulgi parœmiam non vile opus molitus eſt, vt qui aſſuetudine didicerat inanes imagines, & ſine corpore vitas effringere, quique paullo antea Engaſtrimythum, ſeu ventriloquæ hiſtoriam Samuëlis ad Saulem referentis imaginem contra Origenem valide propugnaculo calami tutatus ſit, nupera vero opella nihil Hæreticis formidoloſius, aut Catholicis fœlicius obuenire poterat,

quam vt Idolon nempe, mulier ſcilicet ſexu impotens, natura incapax ſupremus in templis Sacerdos, ac Pontifex creata monſtrum immane, ingens, Pythia femella in tripode ſedente monſtruoſius euaneſceret. Mulier hæc Atalante inſtar plures curſores in ſtadio literarum defatigauerat, Hippomeni vero Allatio victam ſe præbuit. Miraberis cum leges, quæ tela contorqueat, quæ remittat in hóſtes ſuo telo iugulaturus annorum ſeriem laceratam mirum eſt, quomodo acu Chronica recomponat, effugiaque, ac latibula claudat aduerſantibus ſuo Leonino, vt ait Plautus, cauo tutus ea arte, doctrinaque, vt & opinio apte hæreat; quodque velit abſque controuerſia, ac, vt fertur, diuina virgula conſequatur. Fateor, vt colophonem laudi adhibeam, poſſe aliud aliquando facundius, copioſius, aut doctius a Leone iſto tractari, nunquam gratius, nunquam vtilius. De eodem libello quid ſentias expecto, licet nihil aliud, quam laudem, & commendationem Vale. meq; Gaſpari de Simeonibus omnium horarum homini commenda. Habeo Gratijs tuis gratias, quod tu earum numero quartam e Suadæ medulla tui carminis progenitam adiunxeris. Vale iterum.

IO-

IOANNES BAPTISTA PASSERVS
Genua Patauinus.

Cauſam tueri neſciunt, nolunt, aut nequeunt Hæretici, niſi aculeatis probris inuehantur in Orthodoxos, & proſcindant genio, & ingenio indulgentes: imbecillitatis indicium. Nam ſat eſt proſtraſſe Leoni. Monſtrum de Ioanna Papiſſa, vel fabulam diſcerpit Leo Allatius, vt conuicijs abſtineat, & Leonem agat. Feram interficere, ac triumphare tentarunt multi, ſed fruſtra. Vni Leoni Allatio amarantina gloria, glorioſius triumphus.

Torſerat in monſtrum validus lethalia miles
Tela, ſed irriſit vulnera magna ferox.
Sæpe reſurgit ouans: fortem timet ecce Leonem,
Aggreditur, lacerat: ficta Ioanna perit.
Namque Leo ſuperat fortiſsimus omnia monſtra:
Parcit & inuictus: Præſtat vtrumque Leo.

AVBERTVS MIRÆVS
In Chronico Belgico edito Antuerpiæ in fol.
Anno 1636. pag. 184.

De Ioanna Papiſſa. Quin etiam Photius ipſe, qui illa ætate vixit nullo interiecto Leoni Benedictum, huic Nicolaum, tum Ioannem ſubſtituit, vt Leo Allatius accurate docet in ſua Commentatione 1630. Romæ edita.

SIL-

SILVESTER PETRASANCTA
In Caluiniano Verberone contra Andream Riuetum cap. 30. pag. 415.
De Ioanna Papiſſa.

Prolixius confutare fabulam hanc, vt dixi, eſſet actum agere, cum Onuphrius Panuinus, Genebrardus, Baronius, Bernardinus, Serrarius, Alanus Copus, Sanderus, Miræus, Gretſerus, Floremundus Remundus, Leo Allatius, Victorellus, & Scriptores alij complures eruditis ſuis Commentarijs detexerint eius impoſturam, & vanitatem.

TOLDO CONSTANTINO
Protonotario Apoſtolico, e Preſidente nel Collegio de Nobili di Padoua.
Nel Poema intitolato, *Iudicio eſtremo* nel Canto 10.

Che certo finta l'ha ſpirto mendace
Non nel ſuo original Martino inſerta.
Suffrido che quel hebbe ancor viuace
Nelle proprie ſue man, del ver n'accerta.
E'l dotto Allatio, che vn non men verace
Manuſcritto letto ha fa fede aperta.
Come il teſto è incorrotto, e'l margin netto
D'vn cotal moſtro fauoloſo inetto.

FER-

FERDINANDVS VGHELLVS
In Italia Sacra De Pontificibus Romanis
in Leone IV.

Sed fabulam Ioannæ egregie detexere Baronius in ſuis Annalibus, Leoque Allatius homo hoc doctiſſimo ſeculo eruditiſſimus in ſua de Ioanna Papiſſa Fabula, Commentatione, ita vt hic haud pluribus verbis opus ſit ad iugulandum turpiſſimum commentum.

IOANNES RHO
Mediolanenſis S. I. P.
In Interrogationibus Apologeticis ad
Ioannem Baptiſtam Caſtaldum
Interrogat. 4. pag. 69.

Hic enimuero mihi venit in mentem nobilis illius fabella, quam ſuperiorum ſeculorum indiligentia progenitam, atque impio plauſu a Sectarijs nouatoribuſque exceptam Baronius, Bellarminus, virique alij oppido magni, & nuperrime Leo Allatius, eruditiſſimo edito libello profligarunt, de Ioanna Papiſſa.

FLORAVANTES MARTINELLVS
In Imagine B. Mariæ Virginis
vindicata.

Et ſi vniuerſa Chronica, quæ ſub Martini
no-

nomine, vel typis, vel ſcripto circumfertur, ab integritatis ſuæ gradu deturbata aliorum imperitia, vel negligentia, & forte maleuolentia fuit, vt notauit Allatius in diſertiſſima Ioannæ Papiſſæ fabula.

MELCHIOR INCOFER S. I.

In Annalibus Eccleſiaſticis Regni Vngariæ Anno 879. p. 96.

Atque hinc erupit fabula de Ioanna Papiſſa, quam Marianus Scotus, Platina, aliique ex iſtis impudenter veri inſulſo figmento obtruſerunt. Sed plurimi doctiſſimi viri egregie confutarunt, quos inter recentiſſimus palmam extulit Leo Allatius multis eruditis lucubrationibus clarus, & plane ludos fecit, qui hinc Eccleſiæ Romanæ pueriliter officere ſe exiſtimant.

BARTOLDVS NIHVSIVS

In Hypodigmate in Præfatione. p. 11.

Sed hanc iſtorum hominum vitilitigationem pluribus excutimus, tum alibi, tum in editis ad Allatium de Papiſſa, noſtrumque Proſphonematicum, tum in Hypodigmate.

Idem

Idem ibidem ſect. XLIII. Pag. 292.

Cuius tamen generis malignitas tua pluribus quoque detecta per nos non ſciſcitabulo ſolum, ac prologo belli Allatiani de Papiſſa alibique, verum & paſtillo quo te locupletatum a me noſti, vt odorem tuis adſpiret naribus.

IOANNES HENRICVS BOECLERVS
In Commentario de rebus ſeculi
a Chriſto nato IX. & X. per ſeriem
Germanorum Cæſarum.

Eos qui negauerunt Ioannam Papiſſam fœminam recenſet, numeroque accedit Baronius: Adduntur Leo Allatius, & Dauit Blondellus.

CLAVDIVS SARAVIVS
Senator Pariſienſis
Epiſtola ad Vincentium Fabrum ſcripta
Anno 1640. pag. 41.

De Salmaſio. De primatu Papæ, prolixum opus mouet, centum puta, & amplius Quaternionum cum duabus Appendicibus de Antichriſto, & de Ioanna Papiſſa, in priore Pontificios καὶ ἴσως τὸν πάνυ Γρώτιον: *in poſteriore Leonem Allatium, & Dauidem Blon-*

Blondellum confutare ſtudebit.

PHILIPPVS LABBÆVS S. I.
Presbyter.

In Cenotaphio Ioannæ Papiſſæ. p. 838.

Leonem Allatium Chium, qui ex monumentis Græcis confutationem fabulæ illius edidit Romæ Anno 1630. *quam recudendam cudit Coloniæ anno* 1645. *Bartoldus Nihuſius, adiunctis Prologo, Epilogo, & Teleſcopio.*

Pag. 913. *Quorum annis ſi adijcias Ioannæ Papiſſæ duos annos, menſes quinque & dies quatuor non anni* 45. *ſed* 47. *numerandi fuerant, vt ait Leo Allatius, qui etiam aduertit à primo Leonis anno, &c.*

LEO-

LEONIS ALLATII

Libri editi in Typographia S. Congregationis Fidei propagandæ.

I. DE *ætate*, *& interſtitijs in Collatione Ordinum etiam apud Græcos ſeruandis*, ad Cardinalem FRANCISCVM BRANCACCIVM. addita ſunt eiuſdem ALLATII Ode Pindarica, & Epigrammata VII. Græca in Aſſumptam DEIPARAM. 1638. in 8.

II. ORTHODOXAE GRAECIAE *Scriptores* NICEPHORVS BLEMMIDA, IOANNES VECCVS *Patriarcha Conſtantinopolitanus*, PETRVS *Epiſcopus Mediolanenſis* GREGORIVS PACHYMERES, ESAIAS CYPRIVS, IOANNES ARGYROPVLVS, GREGORIVS *Protoſyncellus Patriarcha Conſtantinopolitanus*, GEORGIVS TRAPEZVNTINVS, IOANNES PLVSIADENVS, HILARIO *Monachus*, *De Proceſſione Spiritus ſancti a Patre*, *& Filio*. NICETAE BYZANTII Philoſophi, & Magiſtri *Refutatio Epiſtolæ ſcriptæ ab Armenorum Principe*, qua fidem Catholicam, & Chalcedonenſem Synodum criminabatur, & alijs. Tomus primus. LEO ALLATIVS nunc primum e tenebris eruit, & Latine vertit, ad Cardinalem ALOYSIVM CAPPONIVM. Addita eſt, de GREGORIO PALAMA Archiepiſcopo Theſſalonicenſi in numerum Sanctorum a nonnullis Græcis adſcito *Græcorum* ſententiæ. nec non GREGORII ACINDYNI, *de Hereſibus Palamæ Carmen*. 1652. in 4.

III. ORTHODOXAE GRAECIAE *Scriptores*, IOANNES VECCVS *Patriarcha Conſtantinopolitanus*, CONSTANTINVS MELITENIOTA *Chartophylax*, GREGORIVS METOCHITA *Diaconus magnæ Eccleſiæ*, MAXIMVS CHRYSOBERGA *De Proceſſione Spiritus ſancti*, & alijs. ad Eminentiſſimum Cardinalem FLAVIVM GHISIVM S.R.E. Bibliothecarium, Tomus Secundus, LEO ALLATIVS nunc primum e tenebris eruit, & Latine vertit. 1659. in 4.

IV.

IV. *De vtriuſque Eccleſiæ* ORIENTALIS *atque* OCCIDENTALIS *perpetua in dogmate de Purgatorio conſenſione*, ad ALEXANDRVM VII. Pont. Opt. Max. Addita ſunt. Eiuſdem *Epiſtola ad* IOANNEM CHRISTIANVM *de* BOINEBVRG, *De perpetua Eccleſiæ* ORIENTALIS *atque* OCCIDENTALIS *tum in dogmate, tum in Ritibus conſenſione*. Ad BARTOLDVM NIHVSIVM Epiſtola ſecunda *De communione Græcorum ſub vnica ſpecie; & De textu Machabæorum De Sacrificio pro mortuis*, & *textum Græcum dicere, quod exprimit textus Latinus*. EVSTRATII *Conſtantinopolitani De Animabus ſeparatis*, IOANNIS VECCI *Patriarchæ Conſtantinopolitani ad Sugdeæ* THEODORVM *liber tertius, de cauſa ſchiſmatis*, Græce, & Latine eodem ALLATIO Interprete, 1655. in 8.

V. Carmina Græca, in CHRISTINAM *Suecorum Reginam* Ibidem in 4. 1656

VI. S. METHODII *Epiſcopi, & Martyris* CONVIVIVM *decem Virginum*, ſiue, *De Caſtitate*, ad ALEXANDRVM VII. Pont. Opt. Max. LEO ALLATIVS hactenus non editum primus Græce vulgauit, Latine vertit, NOTAS, & DIATRIBAM *De Methodiorum ſcriptis*. 1656. in 8.

VII. *Vindiciæ Synodi* EPHESINAE; *&* S. CYRILLI *De Proceſſione ex Patre & Filio Spiritus ſancti*. 1659. in 8.

VIII. *Enchiridion De proceſſione Spiritus ſancti*, Lingua Græcorum vernacula. 1658. in 12.

IX. *De Symbolo* S. ATHANASII lingua Græcorum vernacula. Ibidem. in 12.

X. IOANNES HENRICVS HOTTINGERVS *Fraudis, & impoſturæ manifeſtæ conuictus* a LEONE ALLATIO. 1661. in 8.

XI. LEONIS ALLATII *De Octaua Synodo* PHOTIANA. Adnexa eſt eiuſdem IOANNIS HENRICI HOTTINGERI *Diſputationis Apologeticæ De Eccleſiæ Orientalis, atq; Occidentalis tam in Dogmatibus quam in Ritibus diſſenſus*, & IVVENIS VLMENSIS *Exercitationis Hiſtorico-Theologicæ de Eccleſia Græcanica hodierna*, REFVTATIO. 1662. in 8.

69849

2515